ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 149 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ԶԵՌՈՒԹԻ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ١٤٩ — الخميس ١٣ أكتوبر ١٩٦٦

ՀԱՆԳԻՍՏ

Գերաշնորհ Տէր Մամբրէ Ս. Արքեպիսկոպոս Սիրունեանի

Խորին կսկիծով կը հաղորդենք մեր սիրելի ազգայնոց, թէ այս առաւօտ, ժամը 8.30ին, իր բնակարանին մէջ վախճանեցաւ եգիպտահայոց բարեխնամ Առաջնորդ

ՆՈՐԻՆ ԳԵՐԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ
Տ. ՄԱՄԲՐԷ Ս. ԱՐՔԵՊՍ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

խոր ցաւով համակելով ամբողջ եգիպտահայութիւնը:

Օծման եւ յուղարկաւորութեան արարողութեան թուականը հասարակութեան պիտի հաղորդուի յառաջիկային, այդ մասին հեռագրաւ հրահանգ խնդրուած ըլլալով Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Սրբազան Կաթողիկոսէն:

Այս առթիւ, ի նշան սգոյ, այսօր փակ կը մնան Առաջնորդարանը եւ ազգային վարժարանները։

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Գահիրէ, 8 Հոկտ. 1966

ՀՈԳԵԼՈՅՍ
Տ. ՄԱՄԲՐԷ Ս. ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

ՀՈԳԵԼՈՅՍ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕՐ ՕԾՈՒՄՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ ԿԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆԵՆ՝ ԹԷ ՀՈԳԵԼՈՅՍ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕՐ ՕԾՈՒՄՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ ԿԻՐԱԿԻ, 16 ՀՈԿՏ. 1966, ԿԷՍՕՐԷ ԱՌԱՋ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԱՒԱՐՏԻՆ:

ՀՈԳԵԼՈՅՍ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕՐ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆԸ

Եգիպտոսի բազմամեայ Ս. Առաջնորդ ՏԷՐ ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ ծնած է Կարին, 1891ին։ Հայրը կը կոչուէր Սուրէն, մայրը՝ Վարդուհի։ Աւազանի իր անունն էր Արշամ։

Իր նախնական կրթութիւնը ստացած է Կարնոյ Արծնեան վարժարանին մէջ։ Փոքր տարիքէն սիրած է եկեղեցին և ամէն առտու անխափան մասնակցած է եկեղեցական արարողութեանց։ Իր բարեպաշտ և հաւատացեալ մայրը քաջալերած է զինք՝ ընդգրկելու հոգեւորականի ասպարէզը:

Կարնոյ Առաջնորդ Տ. Սմբատ Եպս. Սաատէթեանի կարգադրութեամբ 1910ին կը ղրկուի Արմաշի դպրեվանքը, որուն վանահայր-վերատեսուչն էր, այն ատեն, Տ. Մեսրոպ Ծ. Վ. Նարոյեան, իսկ տեսուչը՝ Տ. Գարեգին Ծ. Վ. Խաչատուրեան:

Աւագ Սարկաւագի աստիճանին կ'արժանանայ 1913 Դեկտեմբեր 25ին Ս. Ստեփաննոսի տօնին, Արմաշի Չարխափան Ս. Աստուածածին տաճարին մէջ։

Տեղահանութեան հետեւանքով Դպրեվանքի Միաբանութեան հետ կ'աքսորուի Էսկիշեհիր, ապա Գոնիա, ուր կը մնայ մինչև 1915 Հոկտեմբեր 9ը։ Խոյս կուտայ անկէ և Էսկիշեհիրի ճամբով ծպտուած կը հասնի Պոլիս, 5 օրէն եւ կ'ապաստանի Հայոց Պատրիարքարանը, Տ. Զաւէն Պատրիարք Տէր Եղիայեանի մօտ։

Միաբանութեան անդամներէն շատեր կը կախուին կամ կ'աքսորուին Տէյր էլ Զօր։ Նարոյեան Սրբազան Պոլիս բերուելով կը դատուի և անպարտ կ'արձակուի: Արշամ Սարկաւագ, 1916 Յուլիս 17ին, Գալաթոյ Մայր Եկեղեցիին մէջ կ'ընդունի քահանայական ձեռնադրութիւն՝ Տ. Մեսրոպ Նարոյեան Սրբազանէն եւ կը կոչուի Մամբրէ Աբեղայ: Վեղարի տուչութիւնը տեղի կ'ունենայ նոյն օրը։

1916 Օգոստոս 11ին այլ արմաշցիներու հետ կ'աքսորուի Երուսաղէմ եւ կ'ապաստանի Ս. Յակոբայ վանքը, Տ.Տ. Սահակ Կաթողիկոս-Պատրիարքին մօտ։ Երեք ամիս ետք կառավարիչ կը կարգուի Ժառանգաւորաց վարժարանին:

1917 Ապրիլին կը փակուի Ժառանգաւորացը և աշակերտութեան կէսէն աւելին կ'առնուի Թրքական բանակին մէջ։ Ամիս մը ետք Տ. Մամբրէ Աբեղայ կը կարգուի քաղաքացւոց վարժ.ին ուսուցիչ կրօնի և հայերէնի: Վեց ամիս ետք անգլիական բանակը կը գրաւէ Երուսաղէմը։ 1918 Յուլիս 12ին Եգիպտոսի Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Եպիսկոպոսին կարգադրութեամբ կուգայ Գահիրէ, իբրև Առաջնորդական Փոխանորդ:

Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս—Պետրոս եկեղեցիին մէջ Սեպտեմբերին Տ. Թորգոմ Սրբ.էն կ'ընդունի գաւազանի իշխանութիւն եւ Դեկտեմբեր 2ին կը մեկնի Փոր Սայիտի վրանաքաղաքը, իբրեւ Առաջնորդական Փոխանորդ, հովուելու 13 հազար գաղթական հայերը։ Կը վարէ նաեւ Հ.Բ.Ը. Միութեան գաղթակայանի տեսուչի եւ Բարեգործականի վրանաքաղաքի պատուիրակի պաշտօնները։

1919 Դեկտեմբեր 16ին գաղթականներուն եւ որբերուն հետ կը մեկնի Կիլիկիա — Մերսին —, ուր Սահակ Կաթողիկոսէն կը ստանայ Ծայրագոյն Վարդապետի աստիճան։

Կիլիկիոյ պարպումէն ետք 650 որբուհիներով կը փոխադրուի Լիբանան, նախ Ջմմառի մօտ Աշխուտ գիւղը, ապա Պէյրութ, Էշրեֆիէ: 1923 Փետրուարին կը հրաժարի Որբանոցի տեսչութենէն։

1923 Յունիսին Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան կողմէ կը հրաւիրուի Առաջնորդական Փոխանորդի պաշտօնին։ 5 ամիս ետք Տ.Տ. Գէորգ Ե. Կաթողիկոս իրաւունք կուտայ իրեն կրելու լանջախաչ:

1931 Դեկտեմբերին Տ. Թորգոմ Ս. կ'ընտրուի Երուսաղէմի Պատրիարք։ Տ. Մամբրէ Ծ.Վ. կը կոչուի Եգիպտահայոց Առաջն. Փոխանորդի պաշտօնին եւ կը հաստատուի Գահիրէ։

Տարի մը ետք, Նոյեմբերին կը մեկնի Ս. Էջմիածին մասնակցելու Կաթողիկոսական ընտրութեան։ Տ. Տ. Խորէն Մուրադբէկեան Կաթողիկոս եպիսկոպոսական աստիճան կը շնորհէ իրեն 1933 Յունուար 8ին, եւ Ս. Լուսաւորչի շքանշանը՝ 1936 Յունուար 30ին եկեղեցական եւ ազգային իր նուիրեալ գործունէութեան համար։

Եթովպիոյ եւ Սուտանի եւս թեմակալ Առաջնորդ կը նշանակուի 1937 Սեպտեմբեր 18ին: Վեց ամիս ետք կ'արժանանայ ֆրանսական «Օֆիսիէ տ'Աքատէմի» շքանշանին, կրթական մարզին մէջ իր մատուցած ծառայութեան համար:

1944ին կը մեկնի Եթովպիա, կը հանդիպի կայսեր, կ'օծէ հայոց եկեղեցիները, կը կազմակերպէ թեմը և իր ժողովները, կը կատարէ հանգանակութիւն — 8000 Անգլ. ոսկի —։

(Շար. տես էջ 6)

ՀԵՌԱԳԻՐ ԷՋՄԻԱԾԻՆԷՆ

Գահիրէի Ազգ. Առաջնորդարանը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնէն ստացած է հետեւեալ հեռագիրը.

Գերշ. Չիրչիրեան Եպս.
Ազն. Շահարեան Ա. Քհյ.
Առաջնորդարան Հայոց
Ռամսէս Փողոց Գահիրէ

Խոր կսկիծով ստացանք Ձեր հեռագիրը. Մամբրէ Արք.ի մահը մեծ կորուստ մըն է մեր եկեղեցիին:

Կ'աղօթենք իր հոգւոյն խաղաղութեան եւ փրկութեան համար Յաւերժական Լոյսին մէջ։ Հեռագրեցինք Երուսաղէմի Պատրիարք Հօր, մասնակցելու համար յուղարկաւորութեան:

Հեռագրեցէք յուղարկաւորութեան թուականը:

Կաթողիկոս Վազգէն Ա.

Եթովպիոյ Կայսրը Ա.Մ.Հ. Պիտի Այցելէ

Եթովպիոյ կայսրը Հայլէ Սելասիէ չորս օրուան պաշտօնական այցելութիւն մը պիտի տայ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան։ Ան Գահիրէի օդանաւակայանը պիտի հասնի Շաբաթ առաւօտ, ուր պաշտօնապէս պիտի ընդունուի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի կողմէ։

Հայլէ Սելասիէի պիտի ընկերանայ 12 հոգինոց պատուիրակութիւն մը, բաղկացած եթովպացի բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէ։

Կիրակի առաւօտ պիտի սկսին բանակցութիւնները երկու վարիչներուն միջեւ, որոնք պիտի շարունակուին մինչեւ Երեքշաբթի 18 Հոկտեմբեր։

Եթովպիոյ կայսրը Քուէյթի մէջ մնալու ատեն մը սորքեց եւ յայտարարեց, թէ զօրավիգ պիտի կանգնի արաբական դատին, Մ.Ա.Կ.ի մէջ։ Ան իր համակրանքը յայտնեց պաղեստինցի գաղթականներուն մասին։

Կայսրը յայտարարեց նաեւ, թէ զօրավիգ կը կանգնի Ափրիկեան Միութեան Կազմակերպութեան եւ ցաւ յայտնեց Ռոտեզիոյ մէջ ստեղծուած կացութեան մասին։

Նախքան Ա.Մ.Հ. գալը, Հայլէ Սելասիէ այցելած է Քուէյթ, Լիբանան, Յորդանան եւ Իրաք։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄԱՍԻՆ

Միջին Արեւելքի Բարեկամ Ամերիկեան Ընկերակցութեան կողմէ Ուաշինկթընի հրատարակուող VIEWPOINTS ամսաթերթը իր Օգոս.-Սեպտեմբեր 1966ի միացեալ թիւին մէջ կուտայ Robert H. Hewsenի մէկ երկար ու պատկերազարդ յօդուածը «ՀԱՅԵՐԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ» խորագրով, որ կը սկսի հետեւեալ տողերով.—

«Կը հանդիպիս անոնց Միջին Արեւելքի մէջ ամէն տեղ։ Արաբ չեն անոնք՝ սակայն Լիբանանի բնակչութեան 10 առ հարիւրը կը կազմեն։ Հրեաներ չեն՝ սակայն ունին իրենց թաղը Երուսաղէմի մէջ։ Պարսիկ չեն՝ բայց 1906ի պարսկական յեղափոխութիւնը առաջնորդուած էր անոնցմէ մէկուն կողմէ։ Կաթոլիկ չեն առհասարակ, բայց և այնպէս Կարտինալ Աղաճանեանը կրնայ Պապ ընտրուիլ։ Հաւանաբար բողոքական են՝ սակայն ամէն տեղ կ'ընկերակցին բողոքական միսիոնարներու: Իրենք զիրենք օրթոտոքս կը դաւանին՝ սակայն յոյներէն չեն ճանչցուիր իբր այդ...

Ո՞վ են ուրեմն այս «հայ»երը, ժողովուրդ մը այնքա՜ն քիչ իր թիւով — վիճակագրականօրէն անկարեւոր ըլլալու աստիճան — բայց և այնպէս անխուսափելի՝ ամէնուր որ ճամբորդես Միջին Արեւելքի մէջ»։

Ապա յօդուածագիրը հանգամանօրէն կ'անդրադառնայ հին, միջնադարեան և ժամանակակից պատմութեան, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, հայկական գրականութեան, ճարտարապետութեան, երաժշտութեան, ցեղային ծագումին և Միջին Արեւելքի հայկական գաղութներուն մասին։

(Շար. տես էջ 2)

THE ARMENIANS IN THE MIDDLE EAST

00998

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՅԾԱՌԱՓԱՅԼ ՎԵՀԱՓԱՌԸ

(ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ 11ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Լրիւ տասնեւմէկ տարիներ անցան 1955ի պատմական մեծ օրէն, յորում Լուսաւորչի Գահը բազմեցաւ՝ Ս. Էջմիածնի Ընդհանրական եւ ազգընտիր Գահակալ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.։

Բացի այս բոլորէն, Իր ճառագայթող անձին ներգործութիւնը մագնիսացուցած ու առինքնած է նոյնիսկ Հայաստան Աշխարհի ներկայ ղեկավարներն ու մտաւորական տարրը։

Վեհափառ Հայրապետը Նոր վեհարանի դահլիճին մէջ (Էջմիածին)

«Մարդ է որ գործէ գերկիր»։

Տասնեւմէկ տարիները մեծագոյն փորձաքարը հանդիսացան, ամենասիրելի ու պատուական Վեհին, ցուցաբերելու համար Իր բազմաբեղուն ու բոլորանուէր գործունէութեան բազմազան երեսները. շինարարութեան, խաղաղութեան եւ մանաւանդ ազգային միասնականութեան համար թափած անդուլ, յարատեւ ու համբերատար ջանքերը։

Յանդգնութիւն նկատուի գուցէ ըսելը, որ Ան հռչակուեցաւ ի կենդանութեան իսկ, Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ մեծագոյն եւ գերընտիր հայրապետներէն մէկը։

Հոգեւոր, մտաւորական եւ բարոյական երրեակ առաքինութիւններու համադրութիւնն է մեր Վեհը։

Անոր մէջ կը գտնենք Մեծն Ներսէս հայրապետի շինարար ու շէնցնող ոգին, վկայ՝ բազում նորոգութիւնները վանքերու եւ եկեղեցիներու, ի մասնաւորի Ս. Էջմիածնի մայր տաճարին, Հռիփսիմէի եւ Գայանէի եկեղեցիներուն, Ս. Մեսրոպի դամբարան-եկեղեցիին, վերաշինութիւն Կաթողիկոսարանի հոյակերտ վեհարանին, եւ կառուցումը Եղեռնի Յուշարձանին, որուն հանդիսաւոր բացումը կատարուեցաւ անցեալ Հոկտեմբերի 31ին։

Դարձեալ Իրմով կարծես կը գտնենք նոր օրերու Շնորհալին։ Ստուգապէս Իր Սրբազնագոյն Անձը աստուածային սրբարար Շնորհով առլցուն եւ օծուն է։

Աւելին, Վեհին մէջ համալըրուած է տակաւին Խրիմեան Հայրիկի հայրական գորովն ու շունչը եւ հայրենատենչ ոգին, ամբողջացած խաղաղութեան ու յատկապէս Հայց. Եկեղեցւոյ միութեան ամենաջերմ ու անխարդախ իղձովը։

Իր գահակալութեան սկզբնական շրջանէն սկսեալ, տիւ եւ գիշեր, Վեհափառը, Իր Անձին գերագոյն օրինակովը, յորդորներով, կոնդակներով ու քարոզներով, լուսափիւռ փարոս մը հանդիսացաւ հայ եկեղեցւոյ եւ պատմութեան վերջին տասնեւմէկ տարիներուն։

Եւ տակաւին փոքր արժանիք մը չէ Վեհափառի անձին ու գործին նկատմամբ։

Ահաւասիկ փաստը Անոր պայծառափայլ ու հմայիչ էութեան, եւ խօսքին խոր ու անժխտելի ներգործութիւնը համաժողովրդային հսկայ զանգուածներու մօտ։

Նոյնը չէ՞ր պարագան միթէ, երբ Ան իր հովուապետական այցելութիւններով կը կազդուրէր ու կը վերանորոգէր սփիւռքի ողջ հայութիւնը։

Համայն հայութիւնը՝ սրտի խորերէն երկար կեանք կը հայցէ Բարձրեալէն, իր ազգաշէն վեհափառին համար, ի լրումն ու ի կատարումն Իր ապագայ գործունէութեանց։

Այս համեստ տողերը, որոնք հազիւ թէ աղօտ ուրուագիծերն են Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի անխոնջ նուիրումին, թող թոյլ տրուի, հայրապետական մաղթերգի քանի մը տողերովը վերջացնելու.

«Ամէն հայի սրտից բխած,
Լսիր այս ձայն, ո՛վ Աստուած.
Երկար կեանք տուր Հայրապետին,
Երկար օրեր Հայոց հօր,
Տէ՛ր անսասան պահիր Դու միշտ,
Քո իսկ հիմնած Մայր Աթոռ»։

ԱՍԱՏՈՒՐ ՊԷՋԻՐՃԵԱՆ

Աղեքսանդրիա

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄԱՍԻՆ

(Շար. Ա. էջէն)

Դաստիարակութեան եւ կրթութեան բաժինը կը վերջանայ գրուատալից եւ հպարտութիւն ներշնչող հետեւեալ տողերով.

«1914 *Թուականին՝ հայերու մեծամասնութիւնը գրել կարդալ գիտէր։ Այս իրողութիւնը տպաւորիչ կը դառնայ երբ նկատի առնենք որ տակաւին չէ իրականացած այդ՝ Միջին Արեւելքի երկիրներու մեծ մասին մէջ։ Նշանակալից այս երեւոյթը աւելի տպաւորիչ կը դառնայ երբ աւելցնենք, որ հայերը կատարած են այդ՝ ԱՌԱՆՑ ՈՐԵւԷ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՆ։ Գրագիտութիւնը Ս. Հայաստանի մէջ — ուր կան համալսարան եւ հարիւրաւոր դպրոցներ —* 100 *առ* 100 *է»։*

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՆՈՒԱՆ ՆՈՐ ՀԱՄԵՐԳԱՍՐԱՀ

Հայ ճարտարապետները, Երեւանի Կրկէսի պողոտային վրայ կառուցելիք Կոմիտասի անուան համերգային նոր սրահի մը շինութեան ծրագիրը յղացան։ Ազգային աւանդութեան համաձայն, այդ շէնքին երեսը պիտի ծածկուի հայկական քարերով։

Ներքնամասի զարդարանքներուն մաս պիտի կազմեն դասական երգահաններու խճադիմանկարներ, զարդանկարներ եւ լայն պաստառ մը՝ Կոմիտաս Վարդապետը ներկայացնող։

ՆԱՄԱԿԱՆԻՇՆԵՐԻ ԽԱՆՈՒԹ

Մի քանի ամիս է, ինչ կազմակերպուել են ֆիլատելիստների համամիութենական եւ հանրապետական ընկերութիւնները։

Ընդառաջելով Երեւանի ֆիլատելիայի սիրահարներին, «Սոյուզպեչատը» Թումանեան փողոցի թիւ 38 շէնքի առաջին յարկում բացեց «Ֆիլատելիա» մասնագիտացուած խանութը, որն ունի ճաշակով կահաւորուած ընդարձակ եւ լուսաւոր վաճառասրահ։

Խանութում կարելի է ձեռք բերել տարբեր տիպերի նամականիշներ, նրանց կատալոգները, սոցիալիստական երկրների մասնագիտական ամսագրեր, «Ֆիլատելիան ՍՍՀՄ-ում» նոր ամսագիրը, զանազան ձեռնարկներ, ալբոմներ։

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Խոր ցաւով կ'արձանագրենք դառնաղէտ մահը՝ Տիկ. ՎԱԼԱՆԹԻՆ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ (ծնեալ Պոյաճեան), պատահած Երկուշաբթի, 10 Հոկտ. 1966, առաւօտեան ժամը 7ին յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ նոյն օրը՝ կէսօրէ ետք ժամը 4ին՝ Ս. Գր. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ եւ մարմինը ամփոփուեցաւ Մարմինայի Ազգ. գերեզմանատունը։

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի ամուսնոյն՝ Պր. Մկրտիչ Մելքոնեանի եւ սգակիր բոլոր պարագաներուն։

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

ՎԱՀԱՆ ՀՈՎԻՒԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Յուլիս 20, կէսօրէ ետք, Արաբ Պետութեանց Լիկայի գրասենեակին մէջ, տեղի ունեցաւ պր. Վահան Հովիւեանի նկարներու ցուցահանդէսին բացումը, ի ներկայութեան Ա.Մ. Հանրապետութեան դեսպանին, Առաջնորդ Թ. Արք. Ապատեանի, Արաբ Օրթոտոքս եկեղեցիի հոգեւոր Պետին եւ կոկիկ բազմութեան մը, որուն մէջ նկատելի թիւ կը կազմէին հայ ազգակիցներ։

Ցուցահանդէսը նուիրուած էր 1952 Յուլիս 23ի Յեղափոխութեան Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան 14րդ տարեդարձին։

Ցուցահանդէսի բացումը կատարեց եւ պերճիմաստ խօսքերով պր. Հովիւեանի ազգային ծնունդն ու արուեստին դրուատիքը ըրաւ գրագէտ պր. Սեզար Քիրոզ՝ քարտուղար Արժանթինի Գրագէտներու Արհեստակցական Միութեան։

Վարպետի շնորհակալ զգացումներէն ետք ներկաներուն մատուցուեցաւ համեստ հիւրասիրութիւն մը։

Ազատութեան փողոց 1161՝ առաջին յարկին վրայ այս ցուցահանդէսին պր. Հովիւեան կը ներկայացնէ իր ստեղծագործութիւններէն 30 նմոյշներ՝ բացառապէս Եգիպտական բաղկացած, մոթիւներէ զորս յաջողած է պատկերացնել գոյներու, մարդոց եւ տեսարաններու սիրուն համադրութեամբ մը։

Դիտել այդ համադրութիւնը հաճոյք մը եւ վերացում մըն է դէպի Նեղոսի ափերը, ուր ստեղծուած է մեր քաղաքակրթութիւնը։

Պր. Հովիւեանի վրձինին մէջ կայ իմանալի պարզութիւն մը հաղորդական, ներգործօն եւ տպաւորիչ։

Հիացումով կարելի է դիտել «Գաւազաններու խաղը», «Քանալ Մահմուտի նաւակները», «Անապատի վրայ բացուած շուկան», «Նեղոսի եզրին գեղջկուհիները», «Բուրգը», «Նեղոսի Պարերողները» եւ բոլոր նկարները, որոնք իրար լրացնելով կը պատկերացնեն Եգիպտոսը, այդ ժողովուրդի կեանքն ու ապրումները ինչպէս որ կան, ինչպէս որ են։

Պր. Հովիւեան իր այս նկարներուն մէջ յայտնաբերած է պարզ, հանդարտ եւ կոչումին գիտակից ինքնուրոյն արժանիք մը։ Ան իրապաշտ, աշխատանքը եւ կեանքը իմաստաւորող արուեստագէտ մըն է, *պարզութեամբ* իմաստալի։

«Սեւան» Ս.

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԸՆԿԵՐ ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

Սեպտ. 29, կ.ա. ժամը 10ին, Զահլէի Հայոց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութիւնը ընկ. Տիգրան Նալպանտեանի։

Յարգանքի վերջին տուրք մատուցանելու եկած էին Ս. Դ. Հնչ. Կուս. Լիբանանի Շրջ. Վարիչ Մարմնի, Հ.Մ.Մ.ի «Արարատ» Օրաթերթի, Ս.Դ.Հ.Կ. «Տոքթ. Պեննէ» Մասնաճիւղի եւ Զահլէի հայկական տարբեր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, ինչպէս նաեւ հայ եւ արաբ սգակիրներու ստուար հասարակութիւն մը։

Եկեղեցւոյ մէջ դամբանական մը խօսելով, Զահլէի եւ շրջակայքի Հայոց Հոգ. հովիւ Արժ. Տ. Նշան Քհնյ. Պասմաճեան՝ ոգեկոչեց հանգուցեալ ընկերոջ գաղութին ընծայած ծառայութիւնները եւ յորդորեց ներկաները ընթանալու անոր ազգանուէր աշխատանքներու ուղիէն։

Ապա. ընկ. Տ. Նալպանտեանի արծաթագոյն դագաղը ուսամբարձ փոխադրուեցաւ դէպի գերեզմանատուն, առաջնորդութեամբ քանի մը տասնեակ ծաղկեպսակներու։

Թաղման արարողութենէն ետք՝ ընկ. Գ. Մոլոյեան, արաբերէն լեզուով դամբանական մը խօսեցաւ, վեր առնելով ընկ. Տիգրան Նալպանտեանի տասնեակ տարիներու գաղափարանուէր անխոնջ ծառայութիւնները Լիբանանեան Հայրենիքին, իր Կուսակցութեան եւ Զահլէի հայկական գաղութին ու մեծապէս սատարած էր նաեւ հայ եւ արաբ ժողովուրդներու եղբայրական սերտ յարաբերութիւններուն, որուն ապացոյցն էր իրեն յարգանքի տուրքը մատուցանելու եկած ներկայ խուռներամ բազմութիւնը։

Հանգիստ իր աճիւններուն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ, 7 Հոկտեմբեր, երեկոյեան, ընտիր եւ հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Բարեգործականի սրահը ժամը 9ին։

Բացումը կատարելով Պր. Նազարէթ Ջամպազեան, ներկայացուց օրուան դեռատի բանախօսը դրուատալից խօսքերով։

Անդրադարձաւ նաեւ Միութեան գործունէութեան եւ ըսաւ թէ դէպի արտասահման 8 զբօսապտոյտներ յաջողած էին կազմակերպել հայ արիներուն եւ կայտերուն համար, տարիներու ընթացքին։ Երկու անգամ Յունաստան, Կիպրոս, Իտալիա, այլուր եւ այս տարի՝ Լիբանան։

Պր. Խորէն Պէզիրճեան շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք 23 արիներու եւ կայտերու զբօսապտոյտի բոլոր սատարողներուն, պատմեց Աղեքսանդրիայէն իրենց շոգենաւով մեկնումն ու Պէյրութ հասնիլը, բանակումի վայր երթալը եւ իրենց վերապահուած գրկաբաց ու խանդավառ ընդունելութիւնները ամենուրեք։ Պատմեց օրը օրին եւ ժամը ժամին իրենց կատարած պտոյտները տեսարժան վայրերուն՝ Պաալպէք, Զահլէ, Սբ. Աստուածածնի բլուրը, Զմմառի վանքը, քարայրը, ուր նաւակով պտտած էին ներսը — եւ յաջողեցաւ ունկնդիրները մասնակից դարձնել իրենց բոլոր վայելքներուն եւ բերկրութեանց։ Ըսաւ՝ թէ եօթը օրը եօթը ժամուան պէս անցաւ.... Շատ համով-հոտով բաներ ալ ըսաւ, որոնց մասին չենք կրնար անդրադառնալ այս սիւնակին մէջ։ Բայց երբ եզրակացութիւն պարտինք նշել եւ ընդգծել, թէ Պէյրութահայ բոլոր մշակութային եւ մարզական կազմակերպութիւնները կը ջանան իրենց սրահները եւ շէնքերը նորոգել, մեծցնել։

Մէթր Հրաչ Սեդրակեան իրենց ըսած է. «Առաջ Եգիպտահայ գաղութն էր որ Լիբանանահայութեան կ'աջակցէր նիւթապէս, բարոյապէս եւ մտաւորական ուժերով, այսուհետեւ մենք պարտինք ձեզի աջակցիլ ուսուցիչներով, եկեղեցականներով, քանի որ ձեր շարքերը կը նօսրանան հետզհետէ...»։ Այս հոգեբուխ արտայայտութիւնը կը ցոլացնէ ամբողջ Լիբանանահայութեան խոր մտածումը, եղբայրական իրերօգնութեան մեծ ոգին։

Պր. Խորէն Պէզիրճեան, պատի՛ւ իրեն, կրցաւ ձեռնհասօրէն եւ գրեթէ անթերի հայերէնով պատմել՝ իր տպաւորութիւնն'ը։ Արժանացաւ ծափահարութեանց եւ վերջաւորութեան համեստօրէն փախաւ քովընտի դուռէ մը, խուսափելով շնորհաւորութիւններէն։

Կը գնահատենք զինք եւ կը մաղթենք, որ հետագային ուրիշ բերկրալի առիթներ ընծայուին մեզի կրկին լսելու զինք։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 8-10-66

Ծ.Խ. Ստացած ենք Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սկաուտ. Վերին Մարմնի կողմէ սոյն զբօսապտոյտին տեղեկատուութիւնը, որը պիտի հրատարակենք մեր ամսօրեայ յաւելուած «Մարզական - Երիտասարդականին» մէջ։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ԽԱՉՔԱՐԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

ԵՐԿՈՒ ԳԼՈՒԽ-ԳՈՐԾՈՑՆԵՐ

ԱՌԱՔԵԼ ՊԱՏՐԻԿ

Աշխարհում կայ մի արուեստ, որ գերազանցապէս հայկական է։

Դա խաչքարային արուեստն է:

Կարելի է համարձակօրէն ասել, որ քրիստոնեայ ժողովուրդներից ոչ մէկը խաչի խորհրդանիշը դարերի ընթացքում այնպէս հետեւողականօրէն չի մշակել ու արուեստի բարձրարժէք ստեղծագործութիւնների թեմա դարձրել, ինչպէս հայ ժողովուրդը։ Նոյնիսկ Հայաստանի անմիջական հարեւան քրիստոնեայ Վրաստանի մէջ այդ արուեստը զարգացման հող չի գտել։ Վրացիները շարունակել են մենաքար կոթողների ու քարէ պարզ խաչերի աւանդական յօրինուածքը:

Ուստի, «խաչքար» բառը, որպէս էապէս հայկական, օտար լեզուներում համարուել է անթարգմանելի:

Դ. դարում, քրիստոնէութիւնը Հայաստանում պետական կրօն հռչակուելուց յետոյ, սկիզբ են առնում խաչքարերի յօրինման առաջին փորձերը: Դուինի հնագիտական պեղումներից յայտնաբերուեցին Ե-Զ դդ. պատկանող քարէ փոքր ու մեծ խաչարձաններ։ Այդ ձեւը դիւրաբեկ լինելու պատճառով հետագայում չի շարունակուել, տեղի է տուել սալաքարի վրայ բարձրաքանդակին: Դ-Է դդ. ընթացքում գոյութիւն են ունեցել պատկերաքանդակաւոր կոթողներ։ Սակայն որոշ ժամանակաշրջան հայ եկեղեցու ընդգրկած պատկերամարտ վերաբերմունքը պատճառ է հանդիսացել պատկերաւոր քանդակների արգելման։ Բացի դրանից կար արտաքին մի դրդապատճառ եւս: Է. դարի քառասնական թուականից սկսած, արաբական արշաւանքների պատճառով, հայ քանդակագործները այլեւս չէին կարող պատկերաւոր յուշարձաններ կերտել, քանի որ իսլամական կրօնը չէր հանդուրժում՝ դրանք համարելով կռապաշտութիւն։ Ուստի հայերի մօտ լայնօրէն սկսեց կիրառուել արեւելեան իրենց վաղեմի մանուածոյ զարդարուեստը թէ ճարտարապետական կառոյցներում, թէ խաչքարերում։

Առաջին խաչքար

Մանուածոյ զարդարուեստը Հայաստանում հետզհետէ աւելի զարգացման հասաւ ու մեծ տարածում գտաւ: Պատմութիւնից յայտնի է, որ բազմաթիւ հայ ճարտարապետներ, զարդանկարիչներ եւ արհեստաւորներ բռնագաղթի ենթարկուեցին ու քշուեցին զանազան երկիրներ, ուր նրանց ստեղծագործութիւնները ընդհանրապէս ճանաչուեցին որպէս «արաբեսկ» ոչ-ճիշտ կոչումով, քանի որ անապատի խորքերից եկող յաղթական այդ ցեղերը քաղաքակրթապէս դեռ ցած մակարդակի վրայ էին գտնւում:

Խաչքարերի կազմութեան մէջ կայ հիմնական երկու խորհրդանիշ՝ հացի եւ գինու․ այսինքն՝ մարմնի եւ հոգու խորհրդանիշները, որոնք իններորդ դարից ի վեր աւանդաբար կանոնական հանգամանք են ստացել։

Խաչի տակ ընդհանրապէս զետեղուած է լինում սկաւառակաձեւ մի վարդեակ, որը խորհրդանշում է հացը, որ գոյացել է կենտրոնի փոսիկի մէջ թաղուած ցորենի հատիկից (1), իսկ վարդեակից վերեւ՝ խաչի թեւի երկու կողմում զարդական պսակաձեւը, «խաչբուռ»ն է, այսինքն՝ հայ երկրագործների ցորենի հասկերից հիւսած այն պսակը, որը տանում զետեղում էին իրենց օջախի վերեւ, որպէս օրհնաբեր բարօրութեան նշանակ: Աւանդական այդ գեղեցիկ սովորութիւնը յարատեւել է մինչեւ մեր օրերը։

Ինչպէս պարզւում է, խաչքարերը եղել են ձեւով կրօնական, իսկ բովանդակութեամբ՝ առաւելապէս կենցաղային: Քիչ չեն այն խաչքարերը, որոնք կանգնեցրել են որպէս յուշարձան որեւէ հանրօգուտ նուիրատուութեան կամ որպէս ուղենիշ ճանապարհների հանգուցային կէտերում, նոյնիսկ որպէս սահմանանիշ, որպէս նահատակի կամ հերոսի ուխտատեղի, որպէս յաղթանակի կոթող, ինչպէս Զաքարէ սպասալարի խաչքարը Ամբերդում, ԺԳ. դարում (2):

1. *Աւետարան ըստ Յովհաննու, Գլ. ԺԲ. 24 – «Եթէ ոչ հատն ցորենոյ անկեալ յերկիր մեռանիցի, ինքն միայն կայ․ ապա եթէ մեռանիցի, բազում արդիւնս առնէ»։*

2. *Հայաստանի Պատմութեան Թանգարանում։*

(Շար. տես էջ 5)

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԵՏ

"ՊՐԻՍՄԱԿ"

(ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ)

Ստացուած բազմաթիւ հրատարակութիւններուն մէջէն Երուանդ Պարսումեանի «ՊՐԻՍՄԱԿ» քերթուածներու հաւաքածոն մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ կ'ըլլայ արտաքնապէս իր ճոխ ու խնամեալ տպագրութեամբ:

Սովորական հապճեպ թղթատում մը կը դանդաղի հետզհետէ։ Վարակիչ ու հաղորդական քերթուածներ կը գրաւեն ընթերցողը, որ կը մխրճուի «Սրտի Երգերուն» մէջ, մինչ՝ «Մտքի Ցոլքեր»ը զիրար կը հրմշտկեն մէկը միւսէն առաջ կարդացուելու համար․․․։ Ապա կուգան «Արեան Կանչ»ին հերոսները իրենց հայրենաշունչ բովանդակութեամբ։

Սփիւռքի պայմաններուն մէջ քերթուածներու հաւաքածոյի մը լոյս տեսնելը կրնայ արդէն ինքնին հերոսութիւն նկատուիլ, նամանաւանդ երբ այդ լոյսը կը ծորի «Պրիսմակի» նման արժէքաւոր գործէ մը:

Եթէ բաղդատութեան դնենք այս վերջին տասնամեակին լոյս տեսած բանաստեղծութեանց երկերը հայրենիքէն մինչեւ հեռաւոր արտասահման, անվարան կրնանք ըսել թէ Երուանդ Պարսումեանի «Պրիսմակ»ը իր Արեւմտահայ դասական բանաստեղծութիւնը բնորոշող հարազատութեամբ հասուն ու ճոխ գործ մըն է:

Իրաւ է թէ խոշորացոյցով դիտուած՝ մանրակրկիտ քննարկութիւն մը ընելու յաւակնութիւնը չունինք այստեղ, սակայն, իր ամբողջութեան մէջ, անկեղծ եւ տաք շունչով, յայտնուած պարզ, յստակ եւ ուժեղ գաղափարներով, տեղ-տեղ Թէքէեանը յիշեցնող իր առոյգ ոճով, «Պրիսմակ»ը գրական իսկական վայելք պարգեւող գործ մըն է:

Ջերմօրէն կը շնորհաւորենք հեղինակը՝ Պրն. Ե. Պարսումեան, նորանոր յաջողութիւններ մաղթելով անոր։

Ստորեւ կը ներկայացնենք նմոյշ մը իր գործերէն։—

ԳԱՐՆԱՆ ՀՈՎԻՆ ՊԷՍ ԲԱՐԻ...

Կուրծքս տրուած հովերուն, հողին կուրծքը կը փորեմ,
Եւ գարնայնի արեւին ճաճանչներուն տակ ջերմիկ,
Հողէն կ'ըմպեմ թարմ բոյրեր այնքա՜ն անուշ եւ վըսեմ,
Որ արբեցած՝ նայուածքներս կը սեւեռեմ դէպ երկինք։

Գարունն է որ կը ժայթքի ջինջ կապոյտէն եւ հողէն,
Կը թափանցէ մինչեւ խորն երակներուս բիւրալի,
Ու պարման մարմինիս փոթորկումին բոցալի
Կու տայ փփուր ըսպիտակ, մաքրագործիչ ու բարի։

Եւ Բարութիւնն այս գարնան այնքա՜ն արագ կ'ընդլայնի
Որ սրտէս դուրս կը հասնի բիւր իղձերուս շարանին
Ու կենդանի գարունին — սիրուն կոյսին ապուաչուի

Որ ինծի հետ կը փորէ խորունկ կուրծքը նո՛յն հողին —
Եղբայրական համբոյր մը լոկ իղձերէս կը սահի,
Եղբօր համբոյր մը միայն, գարնան հովին պէս բարի։

Մարսէյլ

Ջարդը

(ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Խանութի ցուցափեղկում կանգնել էին երեք ծանօթ գեղեցկուհիները։ Հենց նրանք, որոնց առաջին անգամ հանդիպել էի անցած գարնանը։

Իմանալով, որ Լենինկրատ եմ գնում, բարեկամներս ինձ խորհուրդ էին տուել ինչ գնով էլ լինի այցելել Պետական էրմիտաժ՝ տեսնելու արուեստի հրաշալիքները։ Հնագոյն պատկերասրահի գործերից ամենից շատ ինձ դուր եկան Կանովայի կանացի գողտրիկ արձանները՝ «Մագթաղինէն», «Պարուհին», «Գեղեցկուհի Հեղինէն», թեւաւոր եւ անթեւ «Ամուրները»: Իսկ «Երեք նազելինները» ուղղակի ապշեցրին: Ինչպիսի՜ գեղեցկութիւն, ի՛նչ պլաստիկա։ Ժամերով զամուել ու նայում էի չքնաղագեղ արարածներին, որ մի կտոր շղարշով զուր փորձում էին ծածկել իրենց մերկութիւնը։

Այդ օրուանից ես փափաքում էի ունենալ գեղանի կոյսերի մանրաքանդակ արձանը տանս մէջ։ Եւ հիմա բախտն ինձ ժպտացել է բոլորովին մօտիկ՝ մեր գիւղում։ Ես խնդրեցի, եւ խանութի գործակատարը թղթի մէջ խնամքով բարուրեց մեծ իտալացու փոքրադիր «Երեք նազելինները», տուեց գիրկս: Շտապեցի տուն, ուրախութիւնիցս բաժին հանելու նաեւ կնոջս Մարկոյին, ու անմիջապէս ձեռնամուխ եղայ արձանի բացման արարողութեանը: Դանդաղ բաց եմ անում թուղթը եւ սպասում, որ Մարկոն ուր-որ է իր ջերմ համբոյրով կը գնահատի գեղագիտական ճաշակս: Բայց նա լայն չռած մատներով չանչում է.

— Բանի ետեւից ես ընկել․․․

— Մարկօ, — ասում եմ,— սա հռչակաւոր Անտոնիօ Կանովայի գլուխ-գործոցն է: Հապա նայիր՝ ի՛նչ կանացիութիւն։ Ահա ինչպիսին պէտք է լինի կինը․․․ — Բայց Մարկոն չի ուզում ճանաչել իտալացի քանդակագործի հանճարի մեծութիւնը եւ շարունակում է աւլել յատակը։

Կանովայի դիցուհիներին ես զետեղեցի իմ եւ Մարկոյի մահճակալների արանքում՝ փոքրիկ պատուանդանին։ Մինչեւ ուշ գիշեր ես հիանում էի մեծ իտալացու աշխատանքով: Ինձ թւում էր մանաւանդ կենտրոնի կոյսը, որն իր գողտրիկ գլուխը նազանքով հպել էր ընկերուհուն, քնքշօրէն գրկել միւսի ուսը․

— Նայի՛ր, Մարկօ, ինչ նազանքով է ծալել ոտքը։ Ցողերի ինչպիսի՜ նրբին խաղ․․․

Մարկոն չէր արձագանգում իմ զմայլանքին։

Արձանիկի դիրքը փոխելիս, ես յանկարծ ճկոյթիս եղունգով քերծեցի ձախ գեղեցկուհու արմունկը։ Բարեբախտաբար, վնասուածքը թեթեւ էր, առողջութիւն չքայքայող։

Յաջորդ օրը, գործից տուն գալով, ես իմ «Նազելիներին» գտայ աղբակոյտում:

— Կատուն է ջարդել,— բացատրեց Մարկոն։

Ես, ի հարկէ, կշտամբեցի կնոջս՝ անզգուշութեան համար, իսկ գեղեցկուհիներ ջարդող կատուին արտաքսեցի մեր ընտանեկան յարկի սահմաններից, որպէս անբաղձալի տարր։ Յետոյ գլխիկոր գնացի խանութ ու տուն բերի մի նոր «Երեք նազելիներ»: Բայց, ըստ երեւոյթին, նախախնամութիւնը չէր կամեցել, որ նրանք երկար ապրեն: Երեկոյեան արդէն Մարկոն յատակից հաւաքում ու աղբադոյլն էր նետում փշրուած գեղեցկուհիների ոտիկները, գլուխները, կոնքերը․․․

— Պատուանդանի փոշին էի առնում՝ ուշաթափուեցին,— բացատրեց Մարկոն, անիմաստ ժպտալով։

Ես նորից գնացի խանութ, գործակատարին խնդրեցի, որ ինձ համար փաթաթի վերջին «Նազելինները»։ Չմերժեց բարի մարդը։

Սակայն ճակատագիրը այս անգամ նոյնպէս անողոք եղաւ։ Հենց նոյն օրը Մարկոն «Նազելիների» ամենամեծ կտորը ականջը թողեց։

— Ճանճերն էի քշում ու յանկարծ օրիորդները փռուեցին յատակին,— բացատրեց նա։

Ես այլեւս չհամբերեցի, կատաղեցի․

— Այս ի՞նչ ջարդ է, Մարկօ՛։ Երէկ՝ կատուն, այսօր՝ ճանճը: Խիղճ ունեցիր, խի՛ղճ․․․

Պաշտօնիս բերումով ես յաճախ էի լինում գիւղերում եւ խանութներից ձեռք բերում նորանոր «Նազելիներ»։ Բայց Մարկոն, որ կեանքում մի բաժակ անգամ չէր կոտրել, «անզգուշօրէն» ջարդուխուրդ էր անում իր սեռի գեղեցկուհիներին։

Եւ մի օր էլ պատուանդանը մնաց բոլորովին թափուր:

* * *

Իմ անուանակոչութեան օրը Մարկոն բարձր տրամադրութեամբ վերադարձաւ քաղաքից։ Նա թղթի մէջ փաթաթած ինչ-որ բան դրեց սեղանին եւ ասաց.

— Տեսնեմ նուէրս կհաւանե՞ս։ Քո ճաշակով եմ ընտրել։

— «Երեք նազելինները»,— ուրախացած բացականչեցի ես։

Մարկոն ետ տարաւ թուղթը՝ Իմ աչքերի առջեւ Միքելանջելոյի «Դաւիթն» էր։

Մարկոն «Դաւթին» տեղաւորեց իմ ու իր մահճակալների արանքում՝ պատուանդանին, եւ մինչեւ ուշ գիշեր դիտում էր արձանը ու հիանում։

— Նայի՛ր, Արսէն, ինչպիսի խրոխտ կեցուածք։ Ինչպիսի՜ առնականութիւն, մկանների ինչպիսի խաղ,— ասում էր Մարկոն՝ մատների օղակով դաստակս չափելով։— Տղամարդն այսպիսին պէտք է լինի, ոչ թէ․․․

Ես վերմակս քաշում եմ գլխիս, որ չլսեմ ոչ-դաւիթական կազմուածքիս վերաբերեալ Մարկոյի ակնարկները։

* * *

Առաւօտեան քնիս մէջ լսում էի, թէ ինչպէս էր Մարկոն անիծում.

— Կոտրուի ջարդողի ձեռքը․․․

Ու հաւաքում էր յատակից «Դաւթի» ցրին եկած մկանուտ ազդրերը, առնական բազուկները, գցում աղբադոյլը։

ՆՈՐԱՅՐ ՋՈՐԵԱՆ

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Մեր իրական գերեզմանը հողին մէջ չէ, այլ մարդոց սրտին մէջ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ

Կծծին կը նմանի ձիուն, որ գինիի երկու տակառ ունենալով կռնակին վրայ՝ ջուր կը խմէ սակայն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ

01000

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԳԻՐՔԻՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ լեզուի ատրիճանական նահանջը՝ որ զգալի կ'ըլլայ ամէն օր քիչ մը աւելի Սփիւռքահայ կեանքի մէջ, ստեղծած է նաև Հայ Գիրքին տագնապը, որ երթալով կը ստանայ ողբերգական վիճակ մը:

Հայերէն կարդացողներու թիւը օրէ օր կը պակսի ա՛յն չափով, որ չափով որ ճերմակ ջարդը կը խլէ մեր նորահաս սերունդը։ Ասկէ քառասուն տարի առաջ Եւրոպահայ կամ Ամերիկահայ հեղինակի մը գործը դիւրաւ կրնար մինչև երկու հազար օրինակ սպառիլ։ Այսօր այդ թիւը իջած է քանի մը հարիւրի և ենթակայ է նոր նուազումի, եթէ կորովի միջոցներով առաջքը չառնուի այդ նոր աղէտին։

Բնական է, որ նման պայմաններու տակ հայ գրչի մշակներն ալ ոչ մէկ սիրտ կ'ունենան և ոչ ալ քաջութիւն՝ գիրք հրատարակելու, և նոյնիսկ՝ գրելու ալ...։

Ո՞ւր պիտի հասնի այս վայրէջքը հայ գիրքին։ Ո՞վ է որ կրնայ կեցնել թաւալգլոր ընթացքը այս անկումին։ Ահա հարցեր՝ որոնք կը ստանան խիստ ու հրատապ այժմէութիւն՝ մեր բոլոր միւս ազգապահպանման մտահոգութիւններուն հետ։

Առջի օր Մերձաւոր Արևելքի մէջ հրատարակուող շաբաթաթերթի մը մէջ ցաւով ու յուզումով կարդացինք յայտարարութիւն մը՝ որով ծանօթ հայ գրող մը, որ իր սեփական միջոցներով երեք հատոր գիրք հրատարակած է և ցարդ երեսուն օրինակ չէ կրցած ծախել, որպէսզի իր գիրքերը կարդացուին, կը յայտարարէ թէ՝ ձրի պիտի ղրկէ բոլոր անոնց, որոնք կը փափաքին ունենալ այդ գիրքերէն օրինակ մը...։

Երգիծանք չէ ասիկա և ոչ ալ Ապրիլ Մէկեան կատակ, այլ՝ հայ գիրքին ողբերգութեան մէկ պատկերազարդ էջը։ Պիտի գտնուի՞ն ընթերցասէր հայեր, որ ուզեն այդ գիրքերէն ունենալ ձրիօրէն, թէ՝ պիտի խնայեն գրելիք նամակին դրոշմաթուղթը... ատիկա է որ կը զբաղեցնէ մեր հեղինակը և իրեն հետ՝ նաև մեզ։

Հինգ հարիւր տպաքանակի իջած է մեր գիրքերուն սպառումը, ուրմէ քանի մը հարիւր թերթերու, բարեկամներու բաշխուելէ յետոյ, հեղինակը գոհ կը մնայ եթէ մնացեալ երեք հարիւր օրինակը կարողանայ ծախել, մասամբ ծածկելու համար հրատարակութեան ծախքը...։

Եւ խորհիլ թէ՝ ինչպէ՛ս եւրոպական երկիրներու մէջ հեղինակները հարստութեան կը տիրանան՝ իրենց հարիւր հազարաւոր օրինակներու հասնող հրատարակութիւններով։ Անշուշտ կայ սպառողներու թուական համրանքը, սակայն եթէ յիշենք որ՝ նոյն համեմատութեամբ Հայաստանի մէջ ալ յաճախ գործեր կան, որոնք կը հասնին մինչև 60—70 հազար տպաքանակի, չենք կրնար բարի նախանձով չհամակուիլ հայրենի գրողներու հանդէպ: Այս ալ մէկ ուրիշ էջն է Հայաստանեան և Սփիւռքահայ իրականութեանց։ Տարին կը բոլորի և հազիւ երկու կամ երեք անուն գիրք կը հրատարակուի Մերձաւոր Արևելքի՝ և այդքան ալ Ամերիկայի մէջ, մինչդեռ Հայաստանի մէջ քանի մը հարիւրի կը հասնի հրատարակուող գիրքերու տարեկան թիւը:

Անշուշտ, Հայաստանի մէջ հրատարակուած գիրքը մասնաւոր հրապոյր մը ունի Սփիւռքի մէջ։ Սակայն ասիկա ըսել չէ թէ Հայաստանի մէջ հրատարակուած ամէն գիրք մեծարժէք է, և կամ՝ Սփիւռքի մէջ հրատարակուող ամէն գիրք՝ անարժէք։ Պատճառները ուրիշ տեղ պէտք է փնտռել, որոնց կուգայ աւելնալ Հայաստանեան գիրքերուն աժան գինը, շքեղ հրատարակութիւնը, կողքին գեղեցկութիւնը և ընդհանրապէս՝ գեղարուեստական դրսևորումը, ինչպէս ընդունուած է ըսել Հայաստանի մէջ։

Կը տարուինք ակամայ հարցնելու թէ՝ մինչև ե՞րբ պիտի տևէ այս երկուութիւնը Հայաստանի և Սփիւռքի հայ գիրքին ճակատագրին։ Կարելի չէ՞ արդեօք, որ Հայաստանի հրատարակչականները քիչ մը աւելի ուշադրութիւն և բարեկամեցողութիւն ցուցաբերէին Սփիւռքահայ գրողներուն և անոնց գործերուն հանդէպ։ Քիչ մը աւելի լայնամտութիւն, քիչ մը աւելի հանդուրժողութիւն և զիջողութիւն ցոյց տային մեր գրողներուն հանդէպ և քաջալերէին զանոնք իրենց դժուարին լուծը կրելու համար:

Միւս կողմէ, հոս, Սփիւռքի մէջ կարելի չէ՞ր արդեօք հրատարակչական մարմին մը ստեղծել հայ գիրքի, հայ մշակոյթի բարեկամներէ, որպէսզի միջոցներ խորհէր դիւրացնելու հայ գիրքին հրատարակութիւնը և անոր սպառումը:

Հոս նորէն մեր մտածումը կ'երթայ Հ.Բ.Ը. Միութեան, որ ի վիճակի է, ըստ ամենայնի, նման գործի մը գլուխ կենալու՝ եւ տարեկան տասնեակ մը անուն գիրքերու հրատարակութեան եւ սպառման հոգը իր վրայ առնելու համար։ Ամէն անգամ երբ այդ Միութեան կեանքի ու գործի մասին խօսք կ'ըլլայ, իւրայինները արդար հպարտանքով կը շեշտեն թէ՝ միայն Ամերիկայի մէջ տասը հազար անդամ ունին։ Արդ, Միութիւն մը, որ միայն տասը հազար անդամ ունի Ամերիկայի մէջ եւ, հաւանաբար այդքան ալ աշխարհի միւս մասերուն մէջ, չի՞ կրնար գէթ հազար օրինակ սպառել իր հրատարակելիք գիրքերէն։

Նոյնը պիտի ըսէինք նաեւ մեր բազմաթիւ Հայրենակցական Միութիւններու մասին, որոնք այլեւս անգործութենէ կը տառապին, որովհետեւ, բարեբախտաբար այլեւս ո՛չ որբ մնացած է ո՛չ աղետեալ, եւ իրենց գործունէութիւնը սահմանափակած են մշակութային — կրթական ասպարէզին մէջ։ Սակայն ի մտի պէտք է ունենալ, որ կրթաթոշակներ հաստատելու, սաներ պահելու հաւասար է նաեւ հայ գիրքին հրատարակութեան եւ սպառման աշխատանքը:

Հայ մամուլի վրայ կ'իյնայ այս հրատապ հարցը արծարծելու, անոր կենսական անհրաժեշտութիւնը շեշտելու եւ ճար մը խորհելու պարտականութիւնը:

Սփիւռքի մէջ հայ գիրքը եւ անոր հեղինակը մատնուած են անօրինակ տագնապի մը, որուն հանդէպ անտարբեր մնալը յանցանք է։ Սփիւռքահայը շատ տագնապներ ապրած ու անցուցած է. այս մէկն ալ անոնցմէ է. կը մնայ քիչ մը կորով, քիչ մը բարեկամեցողութիւն ու անխտրական ոգի, որպէսզի միանական ուժերով յաղթահարենք այս մէկն ալ:

Խմբ. «Ն Հայաստանի»

ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ 25-ԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆ ՀՈԳՇ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ծ. ՎՐԴ. ՄՈՒՇԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ Պուէնոս-Այրէսի Հայոց Առաջ. Եկեղց. Հոգաբարձ. կեդր. Վարչ. Խորհուրդին և հովանաւորութեամբը Գերշ. Ապտեան Սրբազանին, 29 Օգոստոսին տեղի ունեցան Տ. Յարութիւն Ծ. Վ. Մուշեանի Քահանայութեան Արծաթեայ Յոբելեանի հանդիսութիւնները։

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, հաւատացեալներու արտակարգ բազմութեան մը ներկայութեան, պատարագեց Յոբելեար Հայր Սուրբը: Գերշ. Ապտեան Արք. իմաստալից քարոզով մը վեր առաւ յոբելեար Վարդապետին բարեմասնութիւնները և Ազգին ու Եկեղեցիին մատուցած բազմամեայ ծառայութիւնը, իբրև կոչումին տէր քահանայ, Հոգևոր Գործիչ և Կրթական անխոնջ մշակ։

Յաջորդեց ժողովրդական տօնախմբութիւն «Հայ Կեդրոն»ի մէջ, ուր աւելի քան 500 հրաւիրեալներ տեղ գրաւած էին համադամ կերակուրներով ծանրաբեռնուած սեղաններու շուրջ։ Յոբելեանի մեծ կարկանդակը զետեղուած էր սրահին կեդրոնը:

Ապտեան Սրբ.ի աղօթքով սկսաւ հանդէսը, զոր վարեց Պր. Լևոն Տէր Աւետիսեան։

Պր. Ա. Պերկամալի դրուատիքը ըրաւ Վարդապետին եկեղեցաշէն գործունէութեան և գաղութիս մատուցած տասնեչորս տարուան օգտաշատ ծառայութիւններուն, և ի նշան երախտագիտութեան՝ Հոգաբարձութեան կողմէ Յոբելեար Հայր Սուրբին նուիրեց ոսկեայ ՍԿԻՀ մը։ Տիկնանց Միութեան անունով Տիկ. Պալեան ըրաւ ուղերձ մը և իր կարգին յանձնեց մեծարժէք մետալ մը։

Արսլանեան վրժ.ի ուսուցչական կազմին յարգանքի խօսքը բերաւ Տնօրէնուհի Օր. Խ. Գուլումճեան, որ բարձր գնահատեց Տեսուչ— Վարդապետին ցարդ կատարած աշխատանքը ի նպաստ կրթական այս վառ օճախին։ Վարժարանին երգչախումբը, ղեկավարութեամբ փրոֆ. տիկ. Թ. Գալայճեան — Հայրապետեանի, քառաձայն երգեց հայկական եղանակներ։



Եզրափակիչ խօսքը ըրաւ յոբելեար Հայր Սուրբը, որ յուզուած՝ շնորհակալութիւն յայտնեց Սրբազան Հօր, Հոգաբարձութեան, Տիկնանց և Երիտասարդաց Միութիւններուն, Գաղութահայ կազմակերպութիւններուն և Մամուլին, մեծհոգի ազգային բարերարներուն և համայն ժողովուրդին, իր Քահանայութեան 25ամեայ յոբելեանին առթիւ, իրեն հանդէպ եղած յարգանքին համար և խոստացաւ ամուր կառչած մնալ իր եկեղեցական կոչումին ու Ազգին ծառայելու նուիրական պարտականութեանը։

Երիտասարդ ու գործունեայ եկեղեցական — կրթական անխոնջ մշակի մը յարգանքի այս հանդիսութիւնը՝ իր Արծաթեայ Յոբելեանին առթիւ ժողովուրդին բոլոր խաւերէն կը մատուցուէր Տ. Յարութիւն Ծ. Վ. Մուշեանի։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ

Յոբելեար Տ. Յարութիւն Ծ. Վ. Մուշեան ծնած է Կիլիկիոյ Տարսոն քաղաքին մէջ 1918 թուականին և տարագրութենէն ետք ծնողաց հետ հաստատուած Սուրիոյ Գըրըք Խան գիւղաքաղաքը, ուր ստացած է իր հայկական նախակրթութիւնը։

1934ին ընդունուած է Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց վարժարանը, ու աւարտելէ ետք 1938ին, Թորգոմ Պատրիարքէն ձեռնադրուած է Աւագ Սարկաւագ։ Ընծայարանի եռամեայ ընթացքը լրացնելէ ետք, 1941ին Կուսակրօն Քհնյ. Երջանկայիշատակ Տ. Մեսրոպ Պատրիարքի ձեռամբ։

Վանքի և Պատրիարքութեան շրջանին մէջ, վարած է տեսչական, կրթական և հովուական պաշտօններ մինչև 1952 թուականը, ու նոյն տարին ստացած՝ Վարդապետական աստիճան, Լանջախաչ և ծաղկեալ փիլոն կրելու արտօնութիւն։

1952ին Պուէնոս Այրէսի Հոգեւոր Կրթական Տեսչի պաշտօնին կոչուած, ուր ցարդ կը ծառայէ իբրև Հայրապետական Պատ.ի Փոխանորդ և տեսուչ՝ Արսլանեան ամբողջօրեայ Ազգ. Վարժարանի։ Իր ջանքերով կանոնաւորուեցաւ տեղւոյն եկեղեցիէն ներս հոգևոր երգեցողութիւնը և իր տեսչութեան շրջանին՝ Արսլանեան վարժարանը դարձաւ ամբողջօրեայ և վերածուեցաւ երկրորդականի։

1956ին արժանացաւ Ծայրագոյն Վարդապետութեան Աստիճանին:

Հայր Սուրբը գրական մշակ մըն է նոյն ատեն, ունի բանաստեղծական կրօնական, թատերական բազմաթիւ երկասիրութիւններ։ Շրջան մը վարած է «Հայ Կեդրոն» և «Մասիս» ամսագրերու խմբագրութիւնը և վարժարանի գործածութեան համար պատրաստած հայերէն լեզուի, աշխարհագրութեան և կրօնական գիտելիքներու դասագիրքեր:



ՀՆԱՐԱՄԻՏ ԱՆՏԱՌԱՊԱՀԸ

Շատ դժուարին է անտառապահի պաշտօնը փայտահատներու դէմ, որոնք անդադար կը փճացնեն պետական անտառները։

Անտառապահը կը դժուարանայ ձերբակալել օրինազանցները, որովհետեւ կը վախնայ՝ որ վերջիններս կրնան աւելի ուժեղ և յաղթանդամ ըլլալ։ Անշուշտ անտառապահը չի կրնար կրակել, որովհետեւ զէնք կրնան ունենալ ե՛ւ փայտահատները։

Բայց տեսէք թէ եուկոսլաւ անտառապահ Միլոս Վուեովիչ ի՛նչ հնարեց այս մասին։ Լքեց իր հինցած հրացանը և զինուեցաւ... լուսանկարչական մեքենայով մը։

Հիմա՝ լուսանկարչաթղթակից անտառապահը կը նկարէ գող փայտահատները և այսպէսով երեւան կը բերէ անոնց ինքնութիւնը...

ՀԱՐԵՄԱՍԷՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԸ

Ճափոնական իշխանութիւնները ձերբակալեցին և բանտարկեցին երեսփոխան մը, որ առանց ամչնալու իւրացուցած էր մօտաւորապէս մէկ միլիոն տոլար՝ պետական գանձէն։ Վերոյիշեալ երեսփոխանը նիւթական... նեղ կացութեան մէջ էր, որովհետեւ բացի իր օրինական կնոջմէ և երախաներէն՝ կը կերակրէր տասը ապօրէն «կին» և 20 երախաներ։

Անառատուած երեսփոխանը իր ընտանիքները դասաւորած էր մեծափարթամ պանդոկներու մէջ և անշուշտ երեսփոխանի իր ռոճիկը չէր բաւեր այդ բոլորին։

Հիմա նստած ճափոնական բանտին մէջ՝ իր կարգին անշուշտ ան ալ կ'ըսէ.

—Աւա՜ղ փառացս անցաւորի...

ԱՆՎԵՀԵՐ ՁՈՒԿԸ

Հսկայ կէտ ձուկ մը Յունիս ամսուն ձգեց ծովը և խուժեց Ռինօ գետը, մեծապէս անհանգստացնելով Արեւմտեան Գերմանիոյ հանրային կարծիքը։ Սառն ջուրերու այս բնակիչը նշմարուեցաւ Ռինոյի կեդրոնական աղտոտ ջուրերուն մէջ, Տուիսպուրկի մօտերը։ Բազմաթիւ ջանքեր, որոնք ի գործ դրուեցան անկոչ «հիւրը» ձեռք ձգելու համար, մնացին ապարդիւն։ Խորամանկ ձուկը յաջողութեամբ սպրդեցաւ բազմաթիւ ուռկաններէն։ Մասնագէտները նախատեսած էին, որ աղտոտ ջուրերու մէջ և սնունդի պակասի հետևանքով ան պիտի սատկի։ Սակայն, սպիտակ ձուկը անցնելով Գերմանիոյ և Հոլանտայի սահմանները դարձեալ մուտք գործեց դէպի ծով։ 350 քիլոմեթր ճամբայ կտրած էր։

ԲԱԽՏԱՒՈՐ ԿԱՌԱՊԱՆՆԵՐԸ

Իտալիոյ Միլան քաղաքի բընակիչ Ճիւզեբբէ Բիթին ոխերիմ թշնամի մըն էր ինքնաշարժներու եւ երբեք չէր գործածէր զանոնք։ Միշտ հետիոտն կամ ձիաքարշ կառքերով կը ճամբորդէր։ Ան նախագահն էր ընասէրներու միութեան եւ մեծ գումարներով կ'օժանդակէր ամէն ինչի, որ դէմ էր ինքնաշարժներու գործածման։ Մահէն առաջ իր մէկ ու կէս միլիոնի հասնող հարստութիւնը կտակեց իր վերջին երեք կառապաններուն։ Անմիջապէս որ կառապանները ըստացան կտակը՝ ծախեցին իրենց ձիաքարշ «թաքսի»ները և գնեցին մէկական նոր... ինքնաշարժներ։

ԱՆՁՆԱՀՐԿԻԶՈՒՄ

Լուսաւոր ջահի մը վերածուեցաւ մարմինը 15ամեայ պատանիի մը, երբ իմացաւ՝ որ իր ծնողները բաժնուած են իրարմէ։

Պատանի Մայքլ Ճէյմս Րիչ գոլէճի ուսանող մըն էր և երբ իմացաւ իր ծնողներուն ամուսնալուծումը՝ իր հագուստները «ջրեց» պենզինով և վառեց լուցկին...

Դժբախտ պատանիին ածխացած դիակը գտնուեցաւ իրենց տան քովերը՝ Վիրճինիայի մէջ։

հաւաքեց

Միլան ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

01001

«ՍՈՍԻ» ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

21 տարի առաջ, 1945 թուին երբ Փարիզի մէջ կը նշուէր Սովետական Հայաստանի 26րդ տարեդարձը, բեմ բարձրացան 12 հնգամեայ հայ աղջիկներ և իրենց ճկուն պարով ոգեւորեցին ներկաները։ Այդ օրն իսկ տիկին Յասմիկ Բիւթներեանի ղեկավարութեամբ հիմնադրուեցաւ ֆրանսահայ պատանիներու ու աղջիկներու «Սոսի» պարախումբը, որուն անդամներուն թիւը տարիներու ընթացքին հասաւ 40ի։



Աղջիկներու խումբը կը կատարէ «Հոյ Նազան իմ» պարը

Անոնք դպրոցականներ են, ուսանողներ, ձեռնարկութիւններու մէջ աշխատող երիտասարդներ, որոնք շաբաթը երկու անգամ կը հաւաքուին ֆրանսական երիտասարդական ակումբը և հայկական մտերմիկ շրջանակի մէջ կ'անցընեն իրենց հերթական պարապմունքները։

Սիրող դերասանուհի եղած է Յասմիկ Բիւթներեան, դերեր ըստանձնած է Փարիզի փոքր թատերախումբերու մէջ և մանուկ հասակէն տարուած է պարարուեստով։

Օտարազգիները միշտ հիացումով դիտած են պարախումբի ելոյթները և իրենց հրաւէրներով քաջալերած խումբի անդամները։

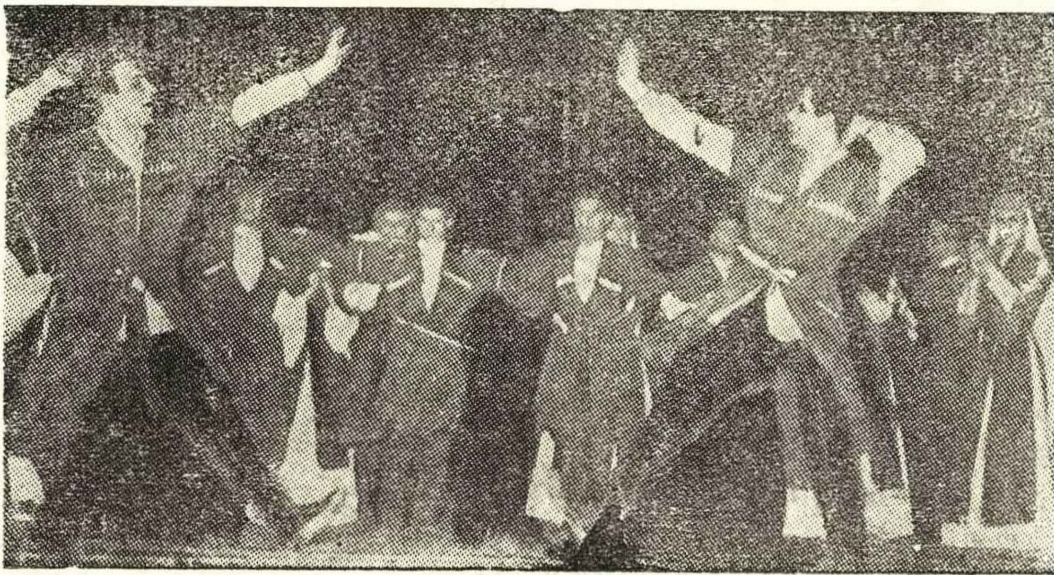
1962 թուականին «Սոսի»ն յաջողութեամբ հանդէս եկած է Փորթուկալի Սան Թաուր քաղաքին մէջ, իսկ 1964ին Իտալիոյ մշակութային միութեան հրաւէրով մասնակցած է քաղաքի միջազգային փառատօնին, շահելով երկրորդ մրցանակը։ Նոյն թուականին խումբը իր մասնակցութիւնը բերած է Պրիւքսելի մէջ կազմակերպուած փառատօնին, ուր հայկական երաժշտութիւնը բարձրախօսներով ձայնասփռուած է բոլոր փողոցներուն մէջ և շատ ջերմ ընդունելութիւն գտած։

«Սոսի»ն միշտ ալ հայ և օտար բեմերու սիրուած հիւրն է Ֆրանսայի բոլոր մեծ քաղաքներուն։ Ֆրանսական մամուլը բազմաթիւ գրուատալից էջեր նուիրած է պարախումբին, հայ աղջիկները իրենց տարազներով նմանցնելով իշխանուհիներու։

Ամէն տարի Յունիս 15ին Սորպոնի համալսարանի ուսանողական միջազգային փառատօնին հիացումով կը դիտեն պարախումբի ելոյթները և առաջնութիւն կը շնորհեն։

«Սոսի»ն այս տարի մասնակցած է հայկական տան ուսանողական միութեան կողմէ կազմակերպուած «Հայկական մշակոյթի շաբաթ»ին և կատարած ազգային պարերով ներկաները մտովի փոխադրած հայրենի լեռնաշխարհը։

Վերջապէս իրականացաւ խումբի բոլոր անդամներուն երազը՝ ըլլալ հայրենի երկրին մէջ, ելոյթ ունենալ հայրենի բեմին վրայ։ Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէի հրաւէրով պարախումբը գտնուեցաւ Հայաստանի մէջ։ Յաջողութեամբ անցան խումբի համերգները Արտաշատի, Երեւանի Կիրովի անուան գործարանի մշակոյթի պալատին մէջ։ Դահլիճին մէջ հաւաքուածները ջերմ ծափողջոյններով ընդունեցան հայկական «Ճէյրանի», «Խնճոյքի պար», «Հոյ Նազան իմ», «Հովիւներու պար», կովկասեան, ուքրաինական և մոլտաւական ազգային պարերը։



Տղամարդներու պարը

Ֆրանսահայ պատանիներն ու աղջիկները միաժամանակ մօտէն ծանօթացան մեր ժողովուրդի մշակոյթի արժէքներուն, այցելեցին հայրենի երկրի պատմական, գեղատեսիլ վայրերը։

«Սոսի» պարախումբը շարունակեց իր ելոյթները Լենինականի և Կիրովականի մէջ։

Յաջողութիւն կը ցանկանք մեր երիտասարդ բարեկամներուն։

Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Չորս մայրերու հետ

Սիրելի Անահիտ,

Տղոց տարիքներ կան, որոնք մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձած են ըլլայ ծնողքին ըլլայ հոգեբաններու կողմէ, և հատորներ նուիրուած անոնց։ Շրջան մը կայ սակայն, որ յաճախ անտեսուած է՝ որովհետեւ կարելի չէ եղած անունով մը մկրտել զայն. այդ շրջանին մէջ եղող աղջիկներն ու տղաքը արտասովոր ընթացքի մէջ կը գտնուին և սխալ կը հասկցուին իրենց շուրջիններէն։ Այդ տարիքը ինէն մինչեւ տասնեւմէկն է։ Ո՛չ մանուկ են, ո՛չ պատանի։ Այդ տարիքը կարելի է նմանցնել արշալոյսին. կրնա՞ք ըսել թէ երբ վերջացաւ մթութիւնը և լուսցաւ։ Որոշ սահման մը չկայ, որմէ անդին ըլլայ մութ և անդին լոյս։

Այս տղաքը ընդհանրապէս անհանդարտ են և դիւրաբորբոք։ Պէտքը կը զգան խորհրդատուի մը, բայց նոյն ատեն կ'ըմբոստանան իրենց տրուած հրահանգին արագ գործադրումին դէմ։ Կ'ուզեն ձեռք ձգել ազատութիւններ՝ բայց կը վարանին զանոնք գործածելու. կ'ուզեն անկախ ըլլալ՝ բայց որոշում մը տալու ատեն կը դիմեն մեծի մը՝ վստահ ըլլալու համար որ ճի՞շդ խորհած են։

Հետեւաբար այս տարիքին մէջ գտնուող տղաքը ոչ կարելի է իբր մանուկ կշտամբել կամ փայփայել, ոչ ալ իբր հասուն մարդ խօսիլ։ Շատ հետաքրքիր են մօտէն ճանչնալու իրենց շրջապատը. կը դիտեն, հարցեր կը ծեծեն իրենց միտքին ու հոգիին մէջ, բայց կը զգուշանան ատոնց մասին ոեւէ մէկուն արտայայտուելէ։

Ի՞նչ ընելու ենք մենք՝ ծնողներս։ Ամէն բանէ առաջ ըլլալու ենք համբերող և կարելի եղածին չափ հանդարտօրէն դիտելու և գտնելու ենք անոնց մէկ խօսքը կամ արարքը, միշտ յիշելով որ աղջիկը կամ տղան ինքն ալ անտեղեակ է իրեն կրած ֆիզիքական թէ հոգեկան փոփոխութիւններուն, որոնց հետեւանքով իր փոխուած ընթացքին համար ան երբեք պատասխանատու չէ։

Սիրով
ԱՍՏՂԻԿ

ԽԱՉՔԱՐԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՐԿՈՒ ԳԼՈՒԽ-ԳՈՐԾՈՑՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Մեր քանդակագործ վարպետները դարեր շարունակ պահպանելով հանդերձ վերոյիշեալ կանոնական մի քանի խորհրդանիշները, ազատ թռիչք են տուել իրենց ստեղծագործական հանճարին, միշտ ձգտելով ինքնուրոյն մի յօրինուածքով կազմել զարդական իրենց հիւսքերը, իրենց համար նուաստացում համարելով որեւէ ընդօրինակութիւն։

Այդպիսով, մեր հազարաւոր խաչքարերը կազմում են մի տեսակ քարեղէն մատեան, որի իւրաքանչիւր էջում կարելի է գտնել մանուածոյ զարդարուեստի մի ինքնուրոյն ստեղծագործութիւն։

Նոյնիսկ մի խաչքարի վրայ գործադրուած մոտիւները մեքենականօրէն չեն կրկնւում, ինչպէս կատարւում են արապեսկում։ Հայկական զարդարուեստի ինքնուրոյն յատկանիշը կայանում է հիմնականում իր ներքին այլազանութեան մէջ։

Այս համառօտ ակնարկի սահմաններում հնարաւոր չէ յիշատակել մեր խաչքարային արուեստի անցած բազմադարեան ուղու նոյնիսկ գլխաւոր հանգրուանները։ Ուստի, պիտի գոհանանք տալով միայն ԺԴ. դարի երկու մեծ վարպետների գործերից մէկական նմոյշ։ Անցողակի ասենք, որ ԺԴ. դարում մի նոր ծաղկում ապրեց մեր զարդաքանդակային արուեստը, ինչպէս մեր ճարտարապետական կառոյցներում, նոյնպէս խաչքարերի վրայ՝ շնորհիւ յարաբերաբար այն խաղաղ պայմանների, որ ստեղծուեցին Զաքարեանների իշխանութեան ժամանակաշրջանում։

Այդ գործերից առաջինը պատկանում է Պաւղոս վարպետին, 1291 թ., որը գտնւում է Դիլիջանի շրջանում, Գոշ գիւղի Նոր Գետիկ վանքի եկեղեցու հարաւային դրան ձախ կողմում, բարձր պատուանդանի վրայ զետեղուած։

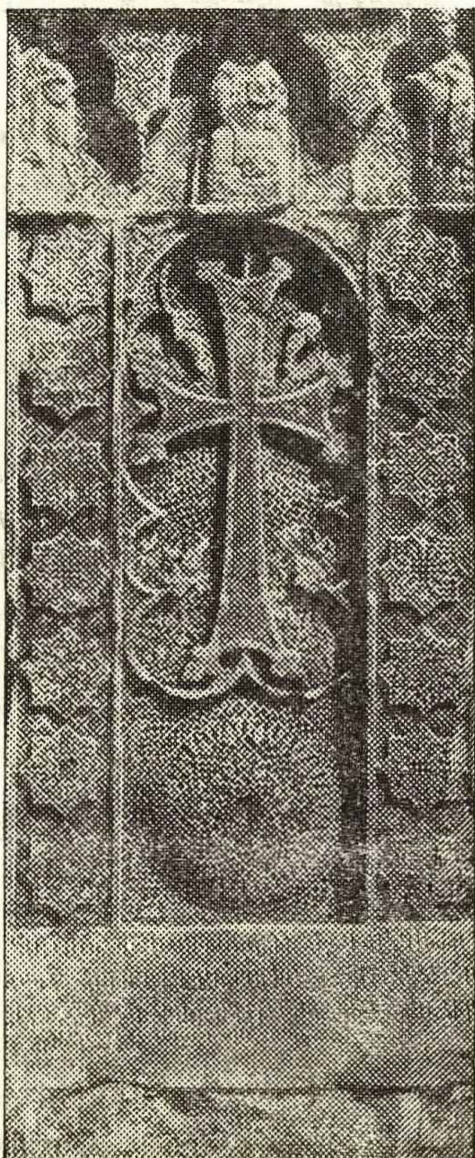
Պաւղոսի մասին դժբախտաբար մենք ոչ մի տեղեկութիւն չունենք։ Նրա հանճարեղ գրչին է պատկանում նաեւ երկրորդ մի խաչքար՝ նոյնպէս մեծազանգուած բազալտի վրայ կերտուած, որը մի ժամանակ զետեղուած է եղել նոյն եկեղեցու դրան աջակողմում, սակայն հետագայ դարերում բարբարոսական արշաւանքների ժամանակ գետին են տապալել, մէջտեղից ջարդել ու լքուած է եղել հողի մէջ կիսաթաղ վիճակում։ Այժմ արուեստի այդ գլուխգործոցը Հայաստանի Պատմութեան թանգարանի անգնահատելի գանձերից մէկն է։

Խաչի տակ սկաւառակաձեւ վարդեակն է։ Ինչպէս գրեթէ բոլոր վարդեակները, սա եւս թեթեւօրէն գմբէթարդ է, որի կենտրոնական խորքի շուրջը ցանցաձեւ մի պսակ է բոլորուած եւ որին յաջորդում է մի ուրիշ ցանցենի ֆոն, ուր տասնչորս շուշանակերպ զարդեր շրջապատում են ճառագայթաձեւ։

Շուշանաձեւ նոյն մոտիւների մի ուրիշ հիւսուածքով է յօրինուած խաչի բնի երկու կողմերում բարձրացող նշաձեւ զարդահիւսը, որը անուանենք «խաչբուն»՝ ոչ առանց քմահաճ մեկնաբանութեամբ, քանի որ եղել են վարպետներ, որոնք այդ խորհրդանիշը բառացիօրէն են պատկերացրել, որպէս մի ձեռք՝ խաչ բռնած, «խաչ բռնի» մէջ իմաստով։ Բարեբախտաբար հազուադէպ են այդպիսիները. իսկ ընդհանրապէս ցորենի հասկի նոյն հիւսքն է, անպայման զարդական այլազան ձեւերով պատկերուած։

Այս առթիւ կարեւոր է նաեւ նշել, որ մեր զարդարուեստի հիմնական յատկանիշներից մէկն է հանդիսանում իրապաշտութիւնը, այն ինչ արուեստի աւելի բարձր մի մակարդակ է, քան բնապաշտութիւնը։

Նոյն կերպ են պատկերուած նաեւ խաչի թեւերի վրայ առկախ խաղողի զոյգ ողկոյզները։ Ինչ վերաբերում է խաչարձանի երկու եզրի ութանկիւնի աստղաձեւ մետալիոններին, ապա նրանցից իւրաքանչիւրն ինքնատիպ հիւսքով է յօրինուած ու անպայման խաչաձեւի համադրումով, մի բան, որ առաւել եւս բարդացնում է հնարանքը։



Երկրորդ խաչքար

Խաչի նախասամասի կենտրոնում մի եռակամար է յօրինուած, որի մէջ շուշանաձեւեր են տարածւում եւ փունջ են կազմում ցանցապատ ֆոնի վրայ։ Երկու կողմերում զետեղուած են աւելի մեծադիր ութանկիւնի մէկական մետալիոն, որպէս խորհրդանշան արեգակի եւ լուսնի։ Ուրիշ կազմողներ դրանք ներկայացրել են մարդկային դէմքով։ Դեռ կան զարդական այլ մանրամասներ, որոնց իւրաքանչիւրի նկարագիրը, որքան էլ հետաքրքիր, երկար պիտի լինէր։

Պաւղոսի այս եւ Հայաստանի Պատմութեան թանգարանում զետեղուած խաչքարի զարդական բոլոր մոտիւները բոլորովին ինքնուրոյն են, երկուսն էլ հաւասարապէս անկրկնելի գլուխգործոցներ։

Երկրորդ մեծ վարպետը, առանց երկրորդական լինելու, որպէս հաւասար մեծութիւն, Մոմիկ վարպետն է՝ նոյնպէս ԺԴ. դարից։

Նա իր ողջ կեանքում ստեղծագործել է Վայոց Ձորի Նորավանքում, որը ժառանգական սեփականութիւնն է եղել Օրբելեան իշխանների, այդ տոհմի իշխանազուն Ստեփաննոս Օրբելեան պատմագիր եպիսկոպոսի ժամանակաշրջանում։

Մոմիկը նախ եղել է մանրանկարներ ծաղկող, յետոյ՝ խաչքարեր կազմող, իսկ աւելի ուշ նաեւ ճարտարապետ՝ յաջորդելով տաղանդաւոր ճարտարապետ Սիրանեսին։ Այդ երեք ասպարէզներում էլ նա ստեղծել է գերազանց արժէքներ։ Մենք նկատի պիտի ունենանք միայն նրա խաչքարային ստեղծագործութիւնները եւ յատկապէս Նկար Բ. խաչքարը, որի պատուանդանի արձանագրութեան մէջ կայ նրա անուան յիշատակութիւնը։

Մոմիկի սոյն խաչքարում եւս կանոնական խորհրդանիշները պահպանուած լինելով հանդերձ, ներկայացուած են ինքնատիպ ձեւակերպումով եւ նուրբ ոճաւորմամբ։ Վարդեակը բազմահանգոյց եւ նրբահիւս է որպէս եզերազարդ, ութանկիւնի աստղաձեւ մետալիոններն են, իւրաքանչիւրը նոյնպէս ինքնատիպ հիւսքով։ Խաչքարի նախասամասը երեք խորանիկների է բաժանուած, որոնց կենտրոնում Քրիստոսն է բազմած գահի վրայ, իսկ նրա երկու կողմում՝ երկու առաքեալներ՝ հաւանաբար Պետրոսն ու Պօղոսը՝ ոտքի կանգնած։ Իսկ այդ ամբողջը՝ ցանցի վրայ, բարձրաքանդակ զարդերով ընդելուզուած։

Մոմիկի արուեստի գլխաւոր յատկանիշը կարելի է համարել քանդակային նրա չափազանց նրբութիւնները։ Բազալտի կարծր մակերեսի վրայ շղարշային ցանց է սարքել եւ նրա վրայ յօրինել է բարձրաքանդակ մանուածոները ոսկերչի անթերիութեամբ եւ առասպելական համբերատարութեամբ։

Խաչքարեր կազմող մեր գրեթէ բոլոր վարպետները հմուտ գծագրիչներ են եղել եւ ճարտար չափագէտներ։ Իսկ Պաւղոսն ու Մոմիկը որպէս գերազանց վարպետներ, ձգտել են այնպիսի շքեղ, բարդ ու նրբակերտ յօրինուածքներ ստեղծել, որոնք նրանց գործերը դասում են արուեստի անկրկնելի սխրագործութիւնների շարքը։

Նրանց խաչքարերի առջեւ մարդ մնում է խորին պատկառանքով ու հիացումով համակուած։ Նրանց ստեղծագործութեամբ կարող էր հպարտ զգալ աշխարհում որեւէ քաղաքակիրթ ժողովուրդ, իսկ առաւել եւս այդ իրաւունքն ունի հայ ժողովուրդը, որ դարերի դաժան պայմաններում կարողացել է հասնել արուեստի այդպիսի բարձունքների։

Ա. ՊԱՏՐԻԿ

01002

ՋԱՀԱԿԻՐ
13 ՀՈԿՏ. 1966
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի
ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Անցեալ Հինգշաբթի, 6 Հոկտ. 1966, երեկոյեան ժամը 8·30ին, Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը, նախագահութեամբ Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեանի եւ ի ներկայութեան բազմաթիւ ծնողներու եւ ուսուցիչներու։

Պր. Վահրամ Բրուտեան կարդաց վարչութեան 11ամսեայ գործունէութեան նիւթական եւ բարոյական մանրամասն տեղեկագիրը, որ արժանացաւ բոլոր ներկաներու գնահատանքին։

Ըստ նոր կանոնագրի տրամադրութեանց, ծնողներու վարչական անդամներու թիւը բարձրացած է 9ի՝ փոխան 7ի, եւ աւելցուած է երեք օգնական ծնողներ, իսկ վարչութեան մասնակցող ուսուցիչներու թիւը մնացած է նոյնը (7 հոգի)։

Տեղի ունեցաւ նոր վարչութեան ընտրութիւնը եւ գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրուեցան հետեւեալները. Տիկնայք Նուարդ Աւագեան, Մարի Գալլինեան, Լուիզ Ղազարեան եւ Անժէլ Ոսկեան, ՊՊ. Ալպէռ Գալլինեան, Վահրամ Բրուտեան, Պերճ Արթինեան, Գեղամ Երզնկացեան եւ Կարպիս Եազըճեան։ Ընտրուած վարչութիւնը օժանդակ անդամներ նշանակեց ՊՊ. Վահան Չէչճէնեան, Լեւոն Տէր Յակոբեան եւ Վարուժան Կապէյեան։

Տեղի ունեցաւ նաեւ Վարչութեան մասնակցող ուսուցիչներու ընտրութիւնը (որ նախապէս կը նշանակուէր վարժարանի տնօրէնին կողմէ) եւ ընտրուեցան՝ Տիկնայք Զապէլ Ճէճէեան եւ Նորա Իփէքեան, ՊՊ Նշան Վարդեան, Եդուարդ Յակոբեան, Արամ Մովսէսեան, Տիգրան Գէորգեան եւ ուսթազ Շոէպ։

Կազմուած վարչութեան պիտի ատենապետէ Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեան՝ ի պաշտօնէ։

Ուրախութեամբ տեղեկացանք, որ Գալուստեան Ազգ. Վրժ.ի նախկին սաներէն Պր. Գառնիկ Զուլումեան (նկարիչ Գառզու) ազնիւ ժեսթով մը Փարիզէն ուղարկած է իր վերջին գործերէն ութը վիմագրութիւններ (որոնք ցուցադրուած էին սրահին մէջ) 650 ե. ոսկի արժողութեամբ։ Վստահ ենք թէ նորընտիր վարչութիւնը յարմարագոյն ձեւով պիտի օգտագործէ զանոնք։

Կը շնորհաւորենք նորընտիր վարչութիւնը եւ կը մաղթենք նորանոր յաջողութիւններ։

Զ. Պ.

ՀՈԳԵԼՈՅՍ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕՐ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

1945 Մարտ 3ին Եգիպտահայ համագումարը կ'ընտրէ զինք Առաջնորդ, միաձայնութեամբ։ 1945 Մայիս 24ին կը մեկնի Ս. Էջմիածին Կաթողիկոսական ընտրութեան համար։ Կը մասնակցի Տ. Տ. Չէօրէքճեան Կաթողիկոսի օծման։ Յուլիս 1ին կը ստանայ Արքութեան տիտղոս։

1951ին կը դառնայ Յունահայոց եւս Առաջնորդ։ 1952ին կ'երթայ Սուտան եւ կը կազմակերպէ գաղութը։ Կը կատարէ Խարթումի եկեղեցիին հիմնարկէքը։

1953ին հիմնարկէք Ամենայն Սրբոց Մատուռին, կառուցուած Տէր եւ Տիկին Զ. Սագայեանի բարերարութեամբ, Հելիոպոլսոյ Գերեզմանատան մէջ։ Տարի մը ետք կը հրաժարի Յունահայոց Առաջնորդի պաշտօնէն։

Կը մեկնի Ս. Էջմիածին Տեարք Հ. Նասիպեանի եւ Մ. Զարդհանէլեանի հետ եւ 1955 Սեպտեմբեր 3ին կը մասնակցի Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Պալճեան Կաթողիկոսի ընտրութեան եւ օծումին։

1956 Օգոստոսին կը դառնայ Հ.Բ.Ը. Միութեան Եգիպտոսի շրջանին պատուակալ Նախագահը։ Տարի մը ետք կը մեկնի Եթովպիա եւ Սուտան գաղութին վերակազմութեան գործով։ Հայլէ Սելասիէ կայսեր կողմէ կ'արժանանայ մեծ պատիւի։

Իր օրով (1957) Տէր եւ Տիկին Ֆիլիփ Աբգարեաններու նուիրատուութեամբ, Առաջնորդարանի շէնքի կից կը կառուցուի «Աբգարեան Դարմանատուն»ը։

1958ին կը կատարէ հիմնարկէքը Նուպարեան վարժարանի կառուցանելի շէնքին։ Հոկտեմբերին կը մեկնի Ս. Էջմիածին Վեհ. Վազգէն Ա.ի Յոբելեանին առթիւ։

Կրկին կ'այցելէ Եթովպիա, ապա Զուիցերիա եւ Աւստրիա, զբաղելով եկեղեցական եւ ազգային գործերով։ Կ'այցելէ նաեւ Պոլիս Տ. Գարեգին Պատրիարքին, յետոյ Շնորհք Պատրիարքին։

Իր օրով է որ Թօփալեան ընտանիքը հիմնովին կը վերանորոգէ Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին եւ Տիար Հրանդ Նասիպեանի բարերարութեամբ կը կառուցուի Մարմինայի Գերեզմանատան Ս. Գէորգ մատուռը։

Դարձեալ իր օրով է՝ որ կը հիմնուի եւ կը զարգանայ Թորգոմեան Ազգ. Մատենադարանը։

1963 Նոյեմբերի 2ին Գահիրէ կը ժամանէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Երուսաղէմէն վերադարձի ճամբուն վրայ։

Նոյեմբերի 7ին, ի ներկայութեան Վեհափառ Հայրապետին, Գահիրէի Ճարտարապետներու Ընկ.ի շքեղ սրահին մէջ տեղի կ'ունենայ Հոգելոյս Սրբազան Հօր կրօնական, ազգային եւ կրթական քառասնամեայ գործունէութեան յոբելեանը՝ նախաձեռնութեամբ Եգիպտահայ Ազգային Իշխանութեանց եւ կազմակերպութեամբ եգիպտահայ մշակութային միութիւններու։

1965 Յունուարի 11ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի հետ կը մեկնի Ատիս-Ապապա, մասնակցելու համար Արեւելքի Ուղղափառ Եկեղեցիներու Համաժողովին։

1965 Ապրիլ 25ին բացումը կը կատարէ Նահատակաց Յուշարձանին՝ Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ գաւիթին մէջ։

1965 Հոկտեմբերի 27ին կը մեկնի Ս. Էջմիածին՝ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի գահակալութեան տասնամեակի տօնակատարութեանց մասնակցելու համար։

1966 Յուլիսի 17ին Գահիրէի Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ կուսակրօն քահանայութեան օծման 50ամեակը։ Պատրաստութիւններ կը տեսնուէին աւելի մեծ շուքով տօնելու սոյն յիսնամեակը։

Տ. Մամբրէ Արքեպիսկոպոս 1935էն 1962 ձեռնադրած է 9 քահանաներ եւ 7 աբեղաներ։ Ունի բազմաթիւ քարոզներու, դասախօսութեանց եւ ուղերձներու հաւաքածոյ մը՝ որ այլ ցան թերթերու մէջ լոյս տեսած։ Ան յաճախ երեւցած է մեր մշակութային միութեանց մէջ այլազան նիւթերու մասին ելոյթներով։ Եկեղեցական օրէնքներու եւ աւանդութեանց պահպանման իր նախանձախնդրութիւնը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի իր անխախտ հաւատարմութիւնը, ինչպէս նաեւ ազգիս գործերուն համար անխոնջ աշխատաւորի իր նուիրումը զինք արժանի կացուցած են ժողովուրդին սիրոյն եւ յարգանքին։

Ծ. Խ. Հոգելոյս Սրբազան Հօր սոյն կենսագրականին մեծ մասը քաղուած են «Բառասնամեայ Յոբելեան»էն (1963) առթիւ ցպուած պրակէն։

ՊՐ. ՎԻԳԷՆ Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
ՕՐ. ԺԱՆԷԹ ՂԱԶԱՐԵԱՆ
խօսեցեալք

6-10-66 — *Գահիրէ*

Մեր ջերմ խնդակցութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՊՐ. ԱՐՄԱՆ ԶԱԳԸՃԵԱՆ
ՕՐ. ՔՆԱՐ ԿԻՒԼԵԱՆ
ամուսնացեալք

8-10-66 — *Լոնտոն (Անգլիա)*

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին եւ իրենց ընտանեկան պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պր. Արման Զագըճեանի ընդ Օր. Քնար Կիւլեանի (Լոնտոն) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր եւ Տիկին Տիգրան Էվէրէկլեան կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

	ե.դ.
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
«Այծեմնիկ» Հանգստեան Տան	100
«Արեւ» Օրաթերթին	100
«Համազգային»ին	100
«Յուսաբեր» Ակումբին	100
«Յուսաբեր» Օրաթերթին	100
«Ջահակիր» Շաբաթաթերթին	100

(Ստանալ Նուիրատուէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Ծնողք-Ուսուցիչ Միութենէ 500 ե.դ.։

Տիկին Ազնիւ Հիւսիսեան (Հելուան) 100 ե.դ. կը նուիրէ Օր. Սիլվիա Վառվառեանի ընդ Պր. Արամ Ղպլէկեանի (Աւստրալիա) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ։

Տիկին Ազնիւ Հիւսիսեան (Հելուան) 100 ե.դ. կը նուիրէ Ողբ. Տիկ. Եպրաքսէ Արզումանեանի (Տիթրոյթ) մահուան քառասունքին առթիւ։

Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային ընկերային ուղղութեան, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Սահակեան (Աղեքս.) կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Տէր եւ Տիկին Ատուր Գրագիրեան 50 ե.դ. կը նուիրեն իրենց ազգականին Օր. Մարի Լուիզ Ամատունիի ընդ Պր. Հրայր Քիւփէլեանի (Աղեքս.) բարեբաստիկ նշանախօսութեան առթիւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր եւ Տիկին Հայկ Օհաննէսեան 100 ե.դ. կը նուիրեն Օր. Սիլվիա Վառվառեանի ընդ Պր. Արամ Ղպլէկեանի (Աւստրալիա) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ։

Տէր եւ Տիկին Հայկ Օհաննէսեան 100 ե.դ. կը նուիրեն Ողբ. Տիկ. Եպրաքսէ Արզումանեանի (Տիթրոյթ) մահուան քառասունքին առթիւ։

Պր. Վիգէն Գազանճեանի ընդ Օր. Ժանէթ Ղազարեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն. ե.դ.

Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Պալաեան	100
» » *Նուպար Պալաեան*	100
» » *Զաւէն Պալաեան*	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ
ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Ի նշան սուգի, վիճակիս բարեխնամ Առաջնորդ Հոգելոյս Տէր Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի վախճանման առթիւ, Շաբաթ, 15 Հոկտեմբերի Ընտանեկան Պարահանդէս-խրախճանքը յետաձգուած է։

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը պատիւ ունի հրաւիրելու Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուելու 53րդ Ընդհ. Ժողովին, որ պիտի գումարուի Շաբաթ օր, 3 Դեկտեմբեր 1966, առաւօտեան ժամը 9·30ին, Միութեան Կեդրոնական Գրասենեակին մէջ, 109 Իսթ 40րդ Փողոց, Նիւ Եորք, Ն. Ե.։

Եթէ օրինական մեծամասնութիւն մը ներկայ չըլլայ վերոյիշեալ թուականին, այս ծանուցումը պիտի նկատուի իբրեւ երկրորդ հրաւէր Ընդհանուր ժողովի, որ պիտի գումարուի ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ, 10 եւ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966 առաւօտեան ժամը 9·30ին, ՍԹԷԹԼԸՐ ՀԻԼԹԸՆ ՊԱՆԴՈԿԻՆ մէջ, Սեվընթ Էվընիւ եւ 33րդ Փողոց, Նիւ Եորք, Ն.Ե. 10001։

Այն բոլոր իրաւասու անդամները, որոնք ներկայ պիտի ըլլան այս ժողովին, օրինական մեծամասնութիւն պիտի կազմեն։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընդհանուր Տեղեկագիր 1965 Տարեշրջանի։
2. Ընդհանուր Հաշուեցուցք 1965 Տարեշրջանի։
3. Ընտրութիւն Կեդր. Վարչ. Ժողովի՝ իրենց պաշտօնավարութեան շրջանը աւարտած անդամներու տեղ։
4. Առաջարկներ եւ թելադրութիւններ։
5. Զանազանի Բանաձեւեր։

ԻՆ ԴԻՄԱՑ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ

Ատենադպիր	Ատենապետ
Մ. Մ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ	Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Նիւ Եորք, 1 Սեպտ. 1966

ԾԱՆՕԹ.— Հեռաւոր վայրերու այն իրաւասու անդամները, որոնք բանաւոր պատճառով մը չեն կրնար անձամբ Ընդհանուր Ժողովին ներկայ գտնուիլ, կրնան իրենց փոխանորդ նշանակել Ամերիկա բնակող իրաւասու անդամ մը։ Ընտրուած փոխանորդ մը եթէ չկարենայ այդ պաշտօնը կատարել, իրաւունք ունի իր տեղ նշանակելու ուրիշ իրաւասու անդամ մը, որ ներկայացնէ իր փոխանորդեալը։

Արտասահմանի Մասնաճիւղերէն կը խնդրուի ի հարկին ուրիշ փոխանորդագրեր եւս պատրաստել եւ ամբողջը միասին Միութեան Կեդր. Գրասենեակը ղրկել, օդային թղթատարով, մինչեւ Նոյեմբերի կէսը։

Որեւէ փոխանորդագիր, որ հաստատուած չէ պատկան Մասնաճիւղի Վարչութեան կողմէ՝ անվաւեր կը նկատուի։

ՓՆՏՌՈՒՄ ԵՄ ՀՕՐՍ

Հայրս մեկնել է ռազմաճակատ հայկական Կիրովական քաղաքից 1942 թուականին եւ չի վերադարձել։ Լսել եմ որ կենդանի է Ֆրանսիայում կամ Ամերիկայում։

Հայրս՝ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ՄԻՀՐԱՆ ՄԱՆՈՒԿԻ ծնուել է 1908 թուականին Կաղզուանի Խարի գիւղում։ 1918ին եկել է որբանոցում, իր հայրը իրեն գտել է որբանոցից եւ տարել Վրաստան։ 1932ից նա ապրել է Կիրովականում մինչեւ ռազմաճակատ մեկնելը։

Կինը, Կարապետեան Բիննալ Սերոբի, 1915 թուականին ծնուել է Էրզրումի Բասենի Ալիճարակ գիւղում։

Տղան, Սերեժա Միհրանի, 1936 թուականին՝ Կիրովականում։

Դուստրը, Նինա Միհրանի, 1939 թուականին՝ Կիրովականում։

Փոքր դուստրը, Մելանեա Միհրանի, 1941 թուականին՝ Կիրովականում։

Ահա՛ մեր ընտանիքի անդամները, որ թողել է հայրս եւ մեկնել պատերազմ։

Խնդրում եմ ձեզանից՝ փնտռել հայրս ձեր թերթի (եւ այլ թերթերու) միջոցաւ, գուցէ կենդանի է։

Իմ հասցէս է

Վարդանեան Սերեժա Միհրանի
Սպանդարեան փողոց, թիւ 3
Ցարկաբաժին թիւ 49
ԿԻՐՈՎԱԿԱՆ (Հ.Ս Ս.Ռ.)

ԽՄԲ.— Կը խնդրուի արտատպել։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք՝։

— Ամերիկահայ երգիչ Եդուարդ Պօղոսեանի կողմէ պատրաստուած եւ երգուած հայերէն սկաւառակ մը, որուն վրայ արձանագրուած են 12 հայերէն երգեր։ Երգերուն կ'ընկերակցի «Քնար» նուագախումբը։

— Բանաստեղծ Ե. Պարսումեանի «ՊՐԻՍՄԱԿ» բանաստեղծութիւններու հաւաքածուն։ Ծոխ տպագրութիւն «Սեւան» հրատարակչական տան կողմէ (Պէյրութ)։ Գին՝ 3 տոլար։ Հասցէ՝ Նամականիշ 1547, Պէյրութ։

— Ընկերաբան ընկ. Լեւոն Մարտիրոսեանի «Դասակարգային կռիւներու գիծը ազգերու պատմութեան մէջ» Բ. հատոր։ Գեղատիպ տպագրութիւն «Տօնիկեան» տպարանի կողմէ (Պէյրութ)։ Գին՝ 8 տոլար։ Հասցէ՝ 370 Ն. Սան Փապլօ պողոտայ, Ֆրեզնօ, Գալիֆորնիա 93701։

— Աղեքսանդրահայ գրող Հայկ Կարինեանէ հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուով հանդէսներ եւ օգտակար հրատարակութիւններ։

«Ջահակիր»ի
Աղեքսանդրիոյ
ներկայացուցիչն է
Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆ,
Հելիոպոլիս փող. թիւ 18
Րամլէ. Քան Տր Սեզար։
Հեռ. թիւ 21942

01003

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالإرث)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 150 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ԶԵՌՈՒԲԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ١٥٠ – الخميس ٢٠ أكتوبر ١٩٦٦

ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ. ՄԱՄԲՐԷ Ս. ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի ունեցաւ արժանավայել եւ փառաւոր շուքով

Թեմիս երկարամեայ Առաջնորդ Հոգելոյս Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի վերջին օծման եւ թաղման կարգերը գլխաւորելու համար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. հրահանգած էր Երուսաղէմի Պատրիարքութեան, որ Ս. Էջմիածինը ներկայացնէ։

Թիւն մը լեցուած էր Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, ուր մասնաւոր տեղ յատկացուած էր եկեղեցական թէ աշխարհական պաշտօնական անձնաւորութեանց եւ եգիպտահայ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներուն։ Հաւատացեալներէն մեծ թիւ մը տեղ չգտնելով եկեղեցւոյ մէջ ինչպէս նաեւ Պապական ներկայացուցիչը, հոգեւոր պետեր եւ դեսպանատանց ներկայացուցիչներ։

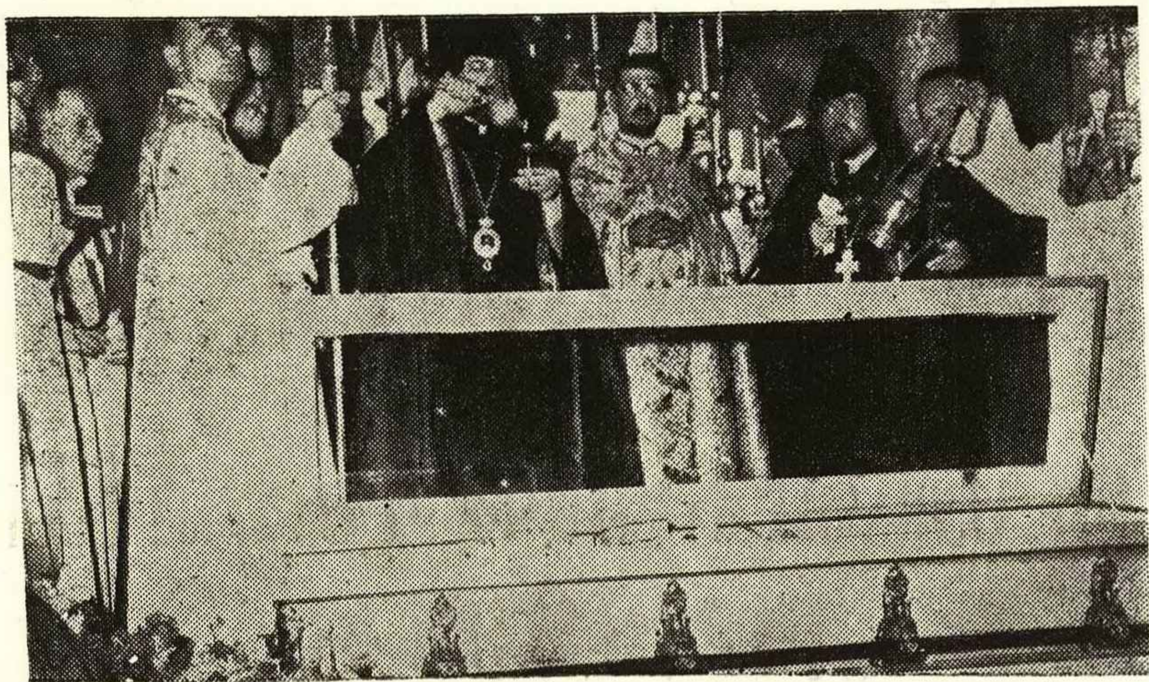
Վերջին օծումը կատարեց Գերշ. Տ. Շահէ Եպիսկոպոս, իր կողքին ունենալով Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս., Հոգշ. Տ. Սուրէն Վարդապետ, Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քահանայ եւ Տէր Կարապետ Ա. Քհնյ. ինչպէս նաեւ Աղեքսանդրիոյ եւ Գահիրէի ուրարկիր դպիրները։

Օծման կարգէն ետք, Գերշ. Տ Շահէ Սրբազան հոգեշունչ դամբանական մը խօսեցաւ, ուր ի մէջ այլոց ըսաւ.

«Սգակիր քոյրեր եւ եղբայրներ,

Մեր Տէրը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ամենէն ծանրաբեռնեալ եւ աւագ եղբայրներէն մէկը յանկարծակի օրէն իրեն կանչեց։

Ցիսուն տարիներու եկեղեցական կեանք մը ունէր ան, եւ



Շահէ Եպիսկոպոս վերջին օծումը կը կատարէ

Շաբաթ, 15 Հոկտ. 1966, Երուսաղէմի Պատրիարքարանի դիւանապետ Գերշ. Տ. Շահէ Եպիսկոպոս Աճէմեան եւ Արժ. Տ. Կարապետ Քհնյ. Անդրէասեան ժամանեցին Գահիրէ։ Օր մը առաջ, Ուրբաթ, Սուտանի հայոց հոգեւոր հովիւ Հոգշ. Տ. Սուրէն Վրդ. Զինչինեան արդէն ժամանած էր։

Հոգելոյս Սրբազան Հօր զգեստաւորեալ մարմինը ապակեպատ դագաղով դրուած էր եկեղեցւոյ մահաբեմին վրայ, որպէսզի հաւատացեալ ժողովուրդը կարենար իր յարգանքի վերջին տուրքը մատուցանել բազմերախտ Առաջնորդ Հօր։ Դագաղին երկու կողմերը, հերթով կէս ժամը անգամ մը, տեղ կը գրաւէին, որպէս պատուոյ պահակ, եգիպտահայ բոլոր կազմակերպութիւններէ եւ միութիւններէ երկուքական ներկայացուցիչներ։

Կիրակի, առաւօտ 16 Հոկտ. 1966, յոգնախուռն բազմութիւն մը խմբուած էր բակին մէջ։

Օրուան պատարագիչն էր Աղեքսանդրիոյ Առաջն. Փոխանորդ Տ. Զաւէն Եպիսկ. Զինչինեան։ Ս. Պատարագին կը մասնակցէր «Շնորհալի» երգչախումբը քառաձայն երգեցողութեամբ, ղեկավարութեամբ դպրապետ Մօ. Եդ. Ցակոբեանի։

Արարողութեան կը նախագահէր Գերշ. Տ. Շահէ Ս. Եպիսկ. Աճէմեան։

Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պըզոյեան ստանձնած էր հիւրերը ընդունելու եւ իրենց յատկացուած տեղերը առաջնորդելու պաշտօնը, անոր կ'օժանդակէին երիտասարդներէ կազմուած կարգադիր յանձնախումբ մը։

Ներկայ էին Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի անձնական ներկայացուցիչ Պր. Նապիլ Ֆաթհ Էլ Պապ, Վարչապետ Սըտքի Սոլիմանի անձնական ներկայացուցիչ Պր. Քամալ Էլ Հապրուք,



Շահէ Եպիսկոպոս դամբանական կը խօսի Եկեղեցւոյ մէջ

վերջին կիսադարուն վրայ ան թողած էր իր դրոշմը։ Այդ յիսուն տարիներուն ընթացքին վերիվայրումներ ապրեցաւ մեր ժողովուրդը՝ համեմուրեք, հայրենիքէն ներս թէ հայրենիքէն դուրս։

Մահը մեզմէ բաժնեց սիրուած ուսուցիչ մը, խնամակալ մը եւ հոգեւոր հայր մը։

Այսօր մեզի տխուր պարտականութիւնը կը տրուի թաղելու մեծ դպրոցի մը՝ Արմաշի վերջին բարձրաստիճան եկեղեցականը։ Իր թաղումով կարծէք մեր առջեւ անգամ մը եւս կը յառնեն այդ նոյն դպրոցին կոթողային դէմքերը՝ Եղիշէ Արք. Դուրեան, Թորգոմ Արք. Գուշակեան, Գարեգին Արք. Խաչատուրեան եւ ուրիշներ։

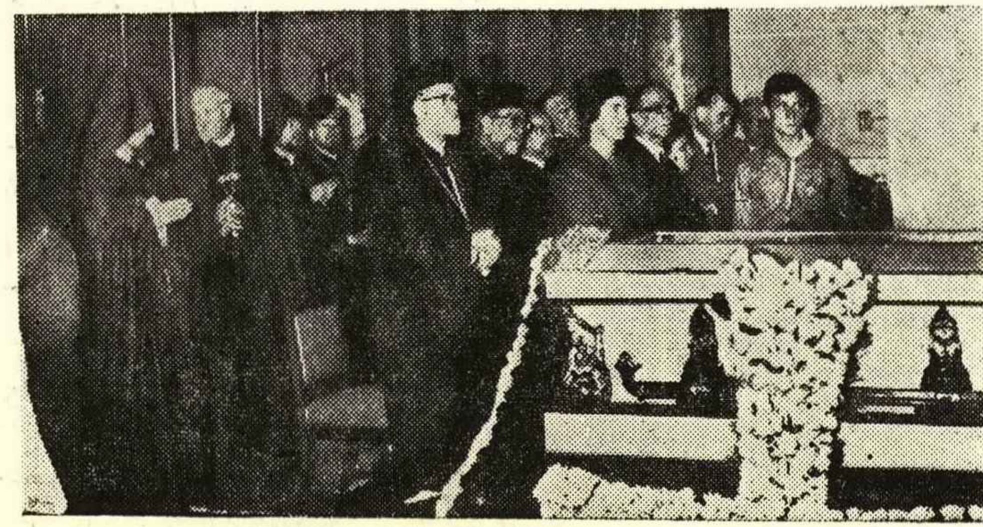
Մեր այդ մեծ եկեղեցականները երկու հիմնական նշանախօսքեր ունէին, որոնց հետեւեցաւ նաեւ Մամբրէ Արք. Սիրունեան. անոնք իրենց հոգիին լոյսը առին հայրենասիրութենէն եւ Արարատի կատարէն եւ իրենց հաւատքին ճրագը վառեցին Ս. Էջմիածինէն, եւ իրենց հօտը առաջնորդեցին հայրենասիրութեան եւ էջմիածնասիրութեան զոյգ դրօշներուն ներքեւ։

Թող անոր յիշատակը միշտ ապրի մեր զգացումներուն եւ մեր եկեղեցւոյ մէջ։

Ցանուն Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Հայրապետի եւ Երուսաղէմի Պատրիարքութեան ու Միաբանութեան կը մասնակցինք ձեր սուգին եւ կը մաղթենք որ Տէրը անփորձ պահէ մեր ժողովուրդը եւ մեր նուիրապետական աթոռները»։

Ապա Հոգելոյս Սրբազան Հօր կեանքը արաբերէն լեզուով ներկայացուց Պր. Արամ Մոսիկեան։ Ֆրանսերէն լեզուով դամբանական մը խօսեցաւ Եգիպտա-

(Շար.. տես էջ 6)

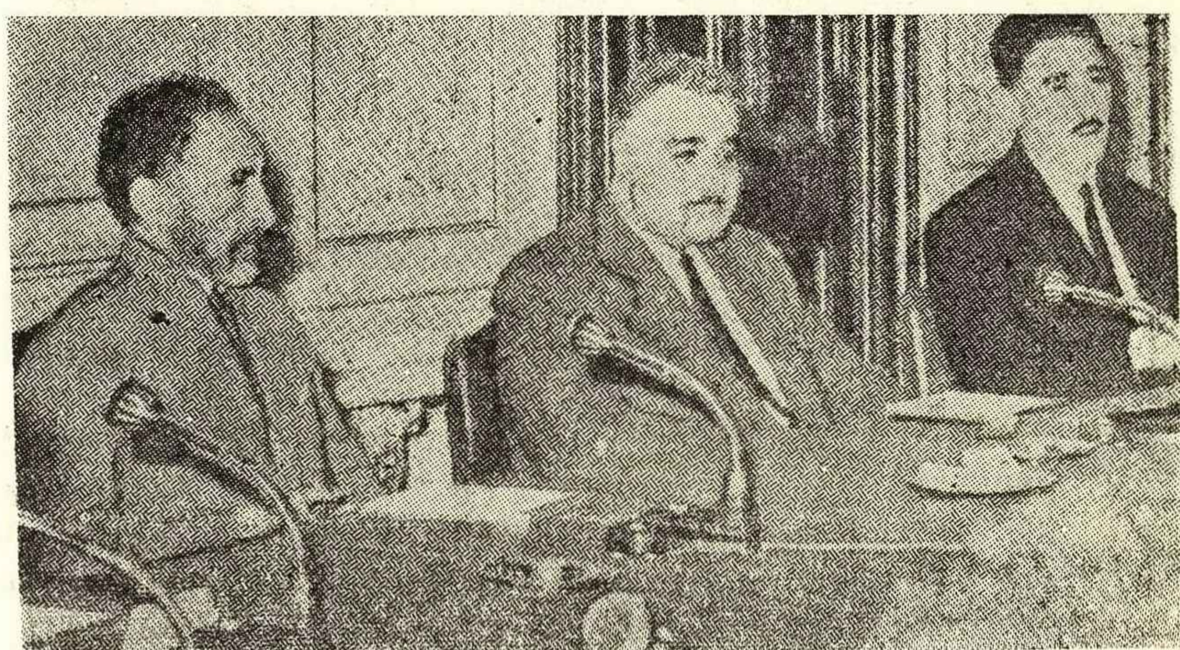


Հոգեւորական բարձրաստիճան հիւրեր Եկեղեցւոյ մէջ



Թափօրէն տեսարան մը
(Լուսանկարները «ՖՈԹՕ ԱՆԴՐՕ»յի)

ԵԹՈՎՊԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ Ա.Մ.Հ.Ի ՄԷՋ



Ն.Վ. Հայլէ Սելասիէ կայսր, Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր եւ Մարշալ Ամէր՝ ժողովի ընթացքին

Անցեալ Շաբաթ, 15 Հոկտ. կ. ա. ժամը 11,45ին Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց Եթովպիոյ Հայլէ Սելասիէ կայսրը եւ ընդունուեցաւ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի կողմէ։

Պաշտօնական ընդունելութեան մաս կազմեց նաեւ հայ համայնքին պատուիրակութիւն մը գլխաւորութեամբ Աղեքսանդրիոյ Առաջ. փոխ. Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս.ի եւ Գահիրէի Առաջ. փոխ. Արժ. Տ. Սահակ Ա. քհյ. Շաքարեանի։

Եթովպիոյ Կայսրն ու ՍՄՀի Նախագահը ժողովուրդին խանդավառ ողջոյններուն մէջէն յառաջացան Քուպպէի պալատը, ուր իջեւանեցաւ Կայսրը։

Կիրակի առաւօտ Հայլէ Սելասիէ ներկայ գտնուեցաւ ղպտիներու Մորգոսիէ մայր տաճարին մէջ մատուցուած Ս. Պատարագին։ Ժամը 11,30ին Քուպպէի հանրապետական պալատին մէջ սկսան պաշտօնական բանակցութիւնները Նախագահ Նասէրի եւ Կայսեր միջեւ, որոնց գլխաւոր նիւթերը կազմեցին միջազգային կացութիւնն ու մասնաւորաբար աշխարհի խաղաղութիւնը հետաքրքրող խնդիրներ։

Քննարկուեցաւ նաեւ Միջին Արեւելքի կացութիւնը, եւ որուն ընթացքին Եթովպիոյ Կայսրը տեղեկացուց կ.րդ մը արաբ երկիրներու առած իր այցելութեան արդիւնքները։

Կիրակի կ. ե. Կայսրը զբօսապտոյտ մը կատարեց Նեղոս գետին վրայ, իսկ երեկոյեան ներկայ գտնուեցաւ Սալատինի բերդին «Լոյս եւ Ձայն»ի ներկայացման։

Երկուշաբթի, 17 Հոկտ., օդի ճամբով Նորին Վեհափառութիւնը Ասուան մեկնեցաւ, ուր այցելեց Բարձր Ջրամբարը ու երեկոյեան վերադարձաւ Գահիրէ եւ ընդունեց ԱՄՀի մէջ եթովպացի ուսանողները։

Գիշերը, պալատի պարտէզներուն մէջ Հայլէ Սելասիէ Կայսրը մեծ ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Նախագահ Նասէրի, ԱՄՀ կատարած իր այցելութեանը առարթին առիթով։

Նոյն առթիւ հրատարակուեցաւ միացեալ հաղորդագրութիւն մը։

Երեքշաբթի, 18 Հոկտ., կ. ա. ժամը 9.15ին Եթովպիոյ Կայսրը մեկնեցաւ Գահիրէէն դէպի իր մայրաքաղաքը՝ Ատիս Ապապա։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԵՐԵՒԱՆԻ ԵՐԳԻ - ՊԱՐԻ ՀԱՄՈՅԹԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Այս տարի, Պուլկարիոյ ազատագրման 21րդ տարեդարձին առթիւ (9 Սեպտեմբեր)՝ պուլկար Երիտ. Միութեան հրաւէրով Սոֆիա այցելեց Երեւանի ինքնաշարժի գործարանի 80 հոգինոց երգի–պարի

մասնաւոր հանդիպում, որուն ընթացքին գործադրուեցաւ տեղւոյն վրայ պատրաստուած յայտագիր մը հիւրերուն կողմէ։ Ստեղծուեցաւ ջերմ ու խանդավառ մթնոլորտ։ Ծանօթացանք բոլորին։

Երգի–պարի համոյթը Ռուսճուքի օփերայի բեմին վրայ

համոյթը, որ հանրապետութեան կրկնակի դափնեկիրն է։

Տօնակատարութեան օրը, տողանցքի ժամանակ, բոլոր ներկաներուն ուշադրութիւնը իր վրայ հրաւիրեց հայկական համոյթը, զոր կ'ողջունէին պոռալով. «Հուռա՜, կեցցէ՛ հայկական անսամպլը»։

Հայ արուեստագէտները իրենց յաջող ելոյթները ունեցան Սոֆիա, Փլեվէն և Ռուսճուք քաղաքներու առաջնակարգ սրահնե–

Անոնց մէջ կային Գահիրէէն 1948ին ներգաղթած Թորգոմ Գրիգորեանը՝ երեւանցի իր տիկնոջ հետ, և 1947ին Պէյրութէն ներգաղթած Տէր և Տիկին Գէորգ—Մովսէս և Լուսիկ Գէորգեանները։

Համոյթի ղեկավար-առաջնորդն էր Ընկ. Միրզոյեան, գեղարուեստական ղեկավարը՝ վաստակաւոր արթիսթ Ե. Ենկոյեան, որոնք իրենց խօսքերուն մէջ մասնաւոր հրաւէր ուղղեցին Ռուսճուքի

Ռուսճուքի «Երեւան» ակումբին մէջ՝ համոյթի եւ «Կոմիտաս» երգչախումբի անդամները

րուն մէջ՝ բազմահոծ հանդիսականներու ներկայութեան։

Անոնք գերազանց յաջողութիւններ արձանագրեցին մանաւանդ մեր քաղաքին մէջ։ Բոլոր ելոյթներն ալ, երգ կամ պար, արժանացան անվերջանալի ծափահարութիւններու։

Սեպտեմբեր 16էն ետք՝ չորս օրեր մօտէն վայելեցինք մեր հայրենակիցները։ «Երեւան» մշակութային ակումբին մէջ սարքուեցաւ

«Կոմիտաս» 100 հոգինոց երգչախումբին՝ որպէսզի յառաջիկայ գարնան անպայման Հայաստան այցելէ։

Այս գեղեցիկ ու խանդավառ եղբայրական մտերմիկ ու տաք մթնոլորտը յիշատակելի պիտի մնայ մեր սրտերուն մէջ։

Թանկագին հիւրերը Սեպտեմբեր 19ին վերադարձան Մայր Հայրենիք։

— Ռումանիոյ Նորին Ամենապատուութիւն Տ. Ժուստինեան Պատրիարքը եւ 30 հոգինոց հոգեւորական եւ աշխարհական խումբ մը, իրենց առաջնորդ ունենալով Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ Առաջնորդ Տ. Տիրայր Եպիսկ. Մարտիկեանը, Սեպտ. 28ին օդի ճամբով մեկնեցան Հայաստան՝ ներկայ գտնուելու համար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի գահակալութեան 11րդ տարեդարձի տօնակատարութեան։

Բարձրաստիճան հիւրերը 10 օրեր հիւրասիրուեցան Կաթողիկոսարանի կողմէ եւ բնակեցան Երեւանի մէջ Վեհափառ Հայրապետի Նոր հանգստարանին մէջ։

— Ամբողջ Սեպտ. ամիսը մեզի հիւր եկած էր Երեւանի Ս. Սարգիս Եկեղեցւոյ քահանան՝ Արժ. Տ. Թադէոս Ջիւմրուտեան։

Արժանապատիւ Հայրը իր շատ գեղեցիկ ձայնով քանիցս Ս. Պատարագ մատոյց և քարոզներ խօսեցաւ։ Ան խանդավառ տեղեկութիւններ տուաւ նաև Երեւանի կեանքին ու նուաճումներուն մասին։

Հոկտ. 4ին Տէր Հայրը վերադարձաւ Հայաստան՝ իր պաշտօնին։

ՅԱԿՈԲ ԱԲԵԼԵԱՆ

Ռուսճուք, 6 Հոկտ. 66

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՆՈՐ ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑ

Ճարտարապետ Գէորգ Թամանեանի նախագծի համաձայն, Երեւանի Սայաթ–Նովայի անուան երաժշտական դպրոցի կողքին, պիտի կառուցուի երաժշտանոցի նոր շէնքը։ Շէնքը պիտի ունենայ 80 դասարան, առանձին գրադարան, ընթերցասրահ, ձայնասրահ, 400 տեղերով հանդիսասրահ՝ համերգներու համար։ Նախատեսուած է առանձին դահլիճ երգչախումբի փորձերուն համար, ինչպէս նաև երաժշտական գործիքներու նորոգման արհեստանոց և այլ յարմարութիւններ։

Երաժշտանոցը պիտի կառուցուի հայկական ճարտար ապետական ոճով և պիտի ըլլայ քառայարկ։

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

ՆՈՐ ԱՄՍԱԳԻՐ

Ուրախութեամբ ստացանք Մելպուրնի մէջ Յուլիս ամսուն ի վեր հրատարակուիլ սկսած՝ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ «ՅՈՅՍ» Ամսագրի Ա. եւ Բ. թիւերը։

Հայերէն եւ անգլերէն լոյս տեսնող խմորասիպ սոյն ամսաթերթի խմբագիրն է Տ. Ոսկան Աբեղայ Գալփաքեան։ Կրօնական եւ ազգային բովանդակութեամբ։ Տարեկան բաժանորդագրութիւն՝ 4 տոլար։

Յաջողութիւն կը մաղթենք «Յոյս»ին։

Ստանալու համար դիմել՝

«HOOYCE» Monthly
P.O. Box 5337
MELBOURNE
(Australia)

ՉԻԼԻ

ՊԱՏՈՒԱԲԵՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Օր. Լուսի Աւետիքեան-Նալբանտեան ծնած է Չիլիի մայրաքաղաք Սանթիակոյի մէջ։ Իր նախնական եւ երկրորդական ուսումը ստանալէ ետք՝ ծննդավայրի մէջ, 1962ին աւարտած է նաեւ մայրաքաղաքի պետական համալսարանի քաղաքական գիտութեանց բաժինը, փայլուն յաջողութեամբ։ Ապա պաշտօնի կոչուած է արտաքին գործոց Նախարարութեան դիւանագիտական ճիւղին մէջ։

Տիրապետելով օտար լեզուներու, վարած է դիւանագիտական կարեւոր պաշտօններ։ Մասնակցած է միջազգային բազմաթիւ ժողովներու, իբրեւ պատգամաւորուհի Չիլիի կառավարութեան։

1965ին, օր. Լուսի Աւետիքեան- Նալբանտեան մասնակցած է նաեւ ՄԱԿի տարեկան ընդհանուր ժողովին՝ մաս կազմելով Չիլիի պատուիրակութեան՝ իրաւասու իրաւունքներով։

ՊՐԱԶԻԼ

ՀԱՅԵՐԸ ՍԱՆ ՓԱՒԼՈՅԻ ՄԷՋ

Սան Փաւլոյի մէջ կ'ապրին քսան հազար հայեր։ Ունին զոյգ վարժարաններ եւ երիտասարդական կազմակերպութիւններ։ Վերջերս, քաղաքի համալսարանին մէջ հաստատուած է հայագիտական բաժին մը, որպէսզի երիտասարդ սերունդը առիթն ունենայ սորվելու իր մայրենի լեզուն։ Ունին միակ հայկական ամսաթերթ մը, բայց նպատակ կայ շաբաթաթերթի վերածել զայն, անմիջապէս որ տպագրական պայմանները թոյլատու ըլլան։

ԻՐԱՔ

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ 40 ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՄԵՐԳՆԵՐԸ

Պաղտատի «Հայ Երկսեռ Երիտասարդաց Միութիւն»ը այս տարի կը տօնէ իր հիմնադրութեան 40րդ տարեդարձը։

Միութեան «Կոմիտաս» երգչախումբը ոչ միայն իրեն՝ այլ եւ Պաղտատահայութեան պարծանքն իսկ է։ Ամէն տարի կուտայ իր տարեկան համերգները, հայ թէ օտար հրաւիրեալներու ներկայութեան։

Այս տարի եւս ներկայ եղան բազմաթիւ օտարականներ, բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, նախարարներ, դեսպաններ, որոնք հիացումով արտայայտուեցան տեղի ունեցած համերգներու մասին։

Երգչախումբի վարիչն է Պր. Կարապետ Քիւմիւշեան, որուն համբերատար եւ տքնաջան աշխատանքներուն շնորհիւ կարելի կ'ըլլայ լաւ պատրաստուած գործեր հրամցնել։ Երգչախումբը կը բաղկանայ 70 երկսեռ անդամներէ։

Այս տարի, շատ գեղեցիկ յայտագիր մը պատրաստած էր Պր. Քիւմիւշեան, ուր պատուոյ տեղը գրաւած էին Հայ մեծանուն երգահաններ՝ Կոմիտաս, Բարսեղ Կանաչեան, Գրիգոր Սիւնի, Ա. Սաթեան, Ղ. Գօզալեան, Թ. Ալթունեան եւ Կ. Զաքարեան։

«Կոմիտաս» երգչախումբը

Երգչախումբի մեներգողներն էին Տիկիններ՝ Սերոբեան, Ռ. Մկրտիչեան, Պ. Եսաեան, Օր. Ս. Քիւմիւշեան, Պարոններ Ն. Մկրտիչեան, Մ. Մերմերեան, Հ. Սերոբեան, որոնք արժանացան ընդհանուրին գնահատանքին ու երկարատեւ ծափահարութիւններուն։

ԵԹՈՎՊԻԱ

ԱՏԻՍ ԱՊԱՊԱՅԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԸ

1917ի Նոյեմբերին էր, Թողած էի Մուսալեռնցիներու գեղաբին մէջ Հ.Բ.Ը.Մ.եան «Սիսուան» վարժարանի իմ ուսուցչի երկու տարուան պաշտօնը եւ կ'ուղեւորուէի Եթովպիա։

Այդ թուականին Եթովպահայ գաղութը հազիւ իր մէջ երկհարիւրեակ մը կը հաշուէր, այնպէս որ իրիկուն կայարան հասնողը առաւօտ արդէն բոլորին ծանօթ էր։

Նաւուն մէջ հանդիպած էի Յովհաննէս Ասատուրեանին, նախկին ճեմարանական։ Անձ մը՝ յիսունի մօտ աշխոյժ, ուրախ, դիւրահաղորդ, որ կը վերադառնար Ջիպութիէն։

Նաւուն մէջ երկուքս որոշեցինք դպրոց մը հիմնել եւ ես իբր ուսուցիչ յանձն առի ամէն իրիկուն մի քանի ժամով նուիրուիլ այդ գործին, պետական դպրոցէն արձակուելէ յետոյ։

1917 Նոյեմբեր 25ին էր երբ առաջին անգամ երկսեռ մանկտին 9—12—14 տարեկան, որոնք կաթոլիկ մայրապետներու դպրոցը կը յաճախէին, իրիկուան արձակուրդէն վերջ հաւաքեցի ազգապատկան շէնքին մէջ և սկսայ սորվեցնել հայերէն կարդալ, գրել, պատմութիւն և երգ։

Գաղութը չափազանց ուրախ էր։ Նոյն առեն կազմուեցաւ «Կրթական յանձնախումբ» մը և վաւերացուեցաւ այն առեննուան երկու հոգինոց թաղական խորհուրդին կողմէ։

Երանելի՜, խաղաղ, համերաշխ օրեր...։

Յանձնախումբը ձեռնարկեց հանգանակութեան, ազգապատկան շէնքը ձեւաւորելու եւ մնայուն ուսուցիչ մը բերելու համար։ Անմիջապէս գոյացաւ 400 անգլ. ոսկի։

Նոյն տարուան Մարտ ամսին Ատիս-Ապապա հասան ուսուցիչներ՝ Տէր և Տիկին Վաղինակ և Մարի Պէքմէզեաններ իրենց փոքրիկ զաւակին՝ Արայի հետ։

Նորաբաց վարժարանը կոչուեցաւ «Ազգ. Արարատեան» վարժարան, որուն երդիքին տակ հաւաքուեցան գաղութին մանուկները հեռանալով օտար դպրոցէն։

1930ին մեծահարուստ Մաթիկ Գէորգօֆ իր ծախքով ազգապատկան հողին վրայ, Ս. Գէորգ նորաշէն եկեղեցիին կից, կառոյց դպրոցի գեղեցիկ շէնք մը, ընդարձակ դասարաններով, սրահներով և լուսաւոր լայն պատուհաններով, գրադարանով եւայլն և կոչուեցաւ Ազգ. Գէորգօֆ վարժարան։ Ահա այս վարժարանը սկսած 1917 Նոյեմբեր 25էն՝ հայեցի դաստիարակութիւնով մտաւոր լոյս կը ջամբէ եթովպահայ մանուկներուն։

1917 Նոյեմբեր 25ը եթովպահայութեան համար «Կրթական Օր» է և ամէն տարի այդ օրը պէտք է յիշուի իբրեւ լուսոյ վառարանի սկիզբ։

Եթովպահայ գաղութին պարտականութիւնն է գոնէ տարին մէկ անգամ, Նոյեմբերի 25ին, երթալ Կուլէլէի գերեզմանատունը՝ անոնց շիրիմներուն վրայ դնելու մէկ մէկ ծաղիկ՝ ի նշան երախտագիտութեան եւ յարգանքի։

Օրհնեալ ըլլայ անոնց յիշատակը։

ՄԵՍՐՈՊ ՍԵՎԱՏԵԱՆ

Լենինական

01005

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Վ. ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆԻ ՀԵՏ

Թ. ԹՈՐԱՆԵԱՆ

Սփիւռքի մէջ ապրող մեր ստուար զանգուածները միշտ ալ ուզած են կապուիլ մայր հայրենիքի հետ: Աւելին, անոնք իրենց գոյութիւնը չեն պատկերացուցած առանց Հայաստանի: Ահա այդ է պատճառը, որ երբ Երեւանի մէջ սկսաւ գործել Արտասահմանի հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէն, մեր գաղութները սկսան աւելի եւս աշխուժանալ:

Այդ կապերը լաւ սկիզբ մըն էին, բայց պահանջքը աւելի մեծ էր: Անհրաժեշտ էր լայն կապեր հաստատել մեր սփիւռքահայ զանգուածներուն հետ, ուր հարիւրաւոր կազմակերպութիւններ կը գործեն, տասնեակներով դպրոցներ կը պահուեն տասնեակ հազարաւոր աշակերտներով, ուր մամուլի լայն ցանց մը գոյութիւն ունի, ուր հայը կ'աշխատի մէկ խօսքով տիւ ու գիշեր իր գոյութիւնը պահպանելու համար:

Հայրենի պետութիւնը զգաց այդ անհրաժեշտութիւնը, և ահա երկու տարի առաջ Երեւանի մէջ հիմնադրուեցաւ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէն:

Գոյութիւն ունեցող բարոյական կամուրջները ոչ միայն ամրացան, այլ նիւթական կամուրջի վերածուեցան:

Այս հարցազրոյցը կը պատմէ երկու տարուան կարճ ժամանակամիջոցին մէջ կատարուած Հայրենիք-Սփիւռք փոխյարաբերութիւնները:

Հ.–Ընկեր Համազասպեան, շուրջ երկու տարիէ ի վեր գոյութիւն ունի Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէն, այս ժամանակամիջոցին ի՞նչ փոխադարձ նոր կապեր հաստատուեցան – ես նկատի ունիմ դպրոցներ, կազմակերպութիւններ, եկեղեցիներ: Ու յետոյ կը լսենք թէ կոմիտէն համալրած է իր կազմը նոր բաժիններու հաստատումով, ի՞նչ բաժիններ են ատոնք:

Պ.–Եթէ կապերի մասին խօսելու լինենք, ապա պէտք է ասել, որ շատ են մեծացել մեր կապերը:

Երբ մեր կոմիտէն ստեղծուեց, մենք Արտասահմանի հետ մշակութային կապի կոմիտէից ստացանք 700 հասցէ: Դրանք մեծ մասամբ անհատների հասցէներ էին: Անցնող երկու տարիների ընթացքում մեր ջանքերը կենտրոնացրինք մեր կ ա պ ե ր ը հնարաւորին չափ ընդլայնելու վրայ, առաջին հերթին՝ մշակութային կազմակերպութիւնների, դպրոցների, եկեղեցիների հետ:

Հ.–Ինձի կը թուի, որ եկեղեցիներու հետ կապը նոր քայլ է:

Պ.–Այո, Նախկինում հայ եկեղեցիների հետ կապ չունէինք: Բոլոր գաղութներում էլ հայ եկեղեցին հանդիսանում է համայնքի մեծ ուժը, ղեկավար ուժը ես կ'ասէի, որի շուրջը համախմբուած են միւս բոլոր կազմակերպութիւնները: Հայ եկեղեցիների հետ կապ հաստատելով՝ մենք աւելի մօտիկից ճանաչեցինք մեր գաղութները:

Մենք մեր կապերը ընդլայնել ենք յատկապէս սփիւռքահայ դպրոցների հետ: Այսօր մենք կապի մէջ ենք շուրջ 250 դպրոցների հետ: Մենք կապ ենք ուզում հաստատել Սփիւռքի բոլոր կրթական հաստատութիւնների հետ:

Հետաքրքիրն այն է, որ մենք ենթադրում էինք, թէ սփիւռքում հայ աշակերտների և ուսանողների թիւը այնքան էլ մեծ չի կարող լինել, բայց երբ ստուգեցինք, որ այդ թիւը հասնում է հարիւր հազարի, մեծապէս ուրախացանք: Այո, դա յուսադրող թիւ է, և ցոյց է տալիս, որ Սփիւռքը մեծ կարեւորութիւն է տալիս հայ լեզուի ուսուցման ազնիւ գործին:

Նախկինում մենք համարեա կապեր չունէինք Սփիւռքահայ մարզական կազմակերպութիւնների հետ: Այսօր բազմաթիւ են այն մարզական միութիւնները, որոնց հետ ոչ միայն մեր կոմիտէն, այլեւ մեր երկրի զանազան կազմակերպութիւններ կապի մէջ են: Այս ուղղութեամբ մեր կապերը բաւական գործօն են Սիրիայի և Լիբանանի կազմակերպութիւնների հետ: Խմբեր են գնում, խմբեր են գալիս, և դա ուրախալի է: Մենք աշխատում ենք մեր կապերը ընդլայնել սփիւռքահայ խոշորագոյն գրողների, գրական կազմակերպութիւնների, կերպարուեստագէտների հետ:

Արդէն իսկ լայն կապեր ունենք արուեստի ու գրականութեան շատ ներկայացուցիչների հետ: Նրանք շատ են՝ սկսած Համաստեղից մինչեւ Գառզու, Գառնիկ Ադդարեանից մինչեւ Անդրանիկ Անդրէասեան... բոլորի անունները թուել հնարաւոր չէ:

Լայն կապեր ենք ստեղծել սփիւռքահայ թերթերի ու ամսագրերի հետ: Շուրջ 80ի է հասնում այն հրատարակութիւնների թիւը, որոնց մենք կանոնաւոր կերպով ուղարկում ենք ակնարկներ, պատմուածքներ, բանաստեղծութիւններ, մեր հայրենիքի առօրեան պատկերող յօդուածներ:

Այս գործը գլխաւորում է մեր մամուլի բաժնի վարիչ Գրիգոր Քէչիչեանը, հայրենադարձ՝ Պէյրութից:

Քէչիչեանը լաւ է կազմակերպել յօդուածների առաքման գործը: Ինձ թւում է սփիւռքում չկայ մամուլ, որի հասցէով մենք առաքումներ չկատարենք, բացի մի քանիսից, որոնք խիստ բացասական դիրքորոշում ունեն: Մենք դաշնակցական թերթերին էլ յօդուածներ ենք ուղարկում:

Մեզ թւում է, որ այս գործը կապերի տեսակէտից շատ կարեւոր է, և մենք կարողանում ենք սփիւռքահայ թերթերին օգնել:

Կապեր ենք հաստատել Սփիւռքում ապրող հայ կանանց հետ: Հայ կանայք հայրենասիրական մեծ գործ են կատարում: Նրանք բազմաթիւ հարցերով դիմում

(Շար. տես էջ 5)

ԱՇՈՒՆ

Դուրսը աշուն է թէեւ, սակայն օդն է այնքա՜ն քաղցր
Որ կը լեցնէ հոգիներն պատրանքներով գարունին.
Թռչուններու յամեցող դեռ կը լսուին դայլայլները
Պուրակին մէջ դիմացի, ուր աշունի ցուրտ քամին

Կարծես երկ տակաւին չէր երգած երգն իր ցաւոտ.
Կապոյտին մէջ երկնքին արեւն գունդն իր ոսկի
Ճառագայթներ կը հեղու կենդանածիր ու տաքուկ,
Պտուղներով բեռնաւոր ծառերուն վրայ աշունի:

Զո՜ւր է բանտուիլ ընդերկար երդիքներու ներքեւ լուռ,
Հազար ձայնով բնութիւնն մեզ կը կանչէ ծոցն իրեն,
Հարկ է վայլե՛լ բարիքն իր նախ քան ձմեռը տխուր
Գար ու ձիւնին տակ թաղէր անոր թովչանքը ամէն:

×

Ա՜խ, երանի օր մը երբ հասնէր աշունն մեր կեանքին
Կարենայինք օրօրուիլ պատրանքներով գարունին.
Ու չզգալով ալ երբեք մօտիկութիւնը ձմրան,
Աչքերը մեր փակէինք յոյսով պայծառ ամառուան:

Երուսաղէմ

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ՀՈՍԱՆՔԻՆ ԵԶՐԸ

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ

Անկիւնը բազմած սա մօտ հայուհին, սա տօնազգեստուած հայուհին եթէ ոտքի ելլէ, կարծէք թէ իր յետոյքին վրայ պիտի երեւնայ աքաղաղի մեծ պոչ մը՝ սիգապանծ և գունագեղ:

Գոռոզութիւն, խստութիւն, և իր բացարձակութեամբն իսկ անախորժ ինքնավստահութիւն մը կ'արտացոլայ կնոջ արտայայտութենէն: Ընկերային իր դիրքէն աւելի բարձր դիրքի մը մէջ երեւնալու իր ճիգը՝ զինքը ցոյց կու տայ աւելի միջակ[illegible], աւելի ճղճիմ: Գեղեցիկ չէ անշուշտ՝ բայց տակաւին մնսի երիտասարդութիւն մը կայ վրան, որ զինքը կը դարձնէ ցանկայարոյց, հեշտագրգիռ: Վարդագոյն՝ բայց հաստ միսեր: Լայն կուրծք՝ արեւելեան և առատանուած: Արդուզարդը բոլորովին վառ՝ Վոսփորի վերջալոյսին պէս որ ահաւասիկ կը բռնկի:

Քովը նստած տարեց այրը, այսինքն ամուսինը՝ շատ նեղսրտած է այս պահուս իր օսլայուած բարձր օձիքին, ինչպէս նաև նոր կօշիկներուն պատճառաւ: Օձիքին կոճակներն ալ սխալ դրին: Առջեւինը ետեւ դրին, ետեւինն ալ առջև դրին: Կարծէք գամ մը կը մխրճուի մարդուն կոկորդին մէջ: Ինք բնաւ չ'ախորժիր նաև Հիւսաբէն իջնող սա թեթեւ հովէն, որ ձեղարանի խօսքեր կ'ընէ իր ծոծրակին վրայ: Սակայն փոքրակազմ մարդը ոչ իսկ կը համարձակի խօսքը ընել անցեալ ամառուան այն մէկ հովին, որ իրեն պատճառեց ինը օր հեփչու:

Պեխեր կան՝ որ սա կը նշանակեն. պեխեր կան՝ որ նա կը նշանակեն. Իր մարդուն զուգահեռական թաւ պեխերը կ'ըսեն մէկ բան – ես մազի խուրձ եմ: Անորոշ դժգոհութենէ մը զատ՝ ակնարկը որեւէ բան չ'արտայայտեր անարժէք դէմքին վրայ: Ցայտնի է թէ մարդը երիտասարդ եղած ատեն եկեղեցին պնակ պտտցուցած է: Ցայտնի է թէ այժմ կինն է որ զինքը կը պտտցնէ: Կիրակի օր մըն է:

Սոկրաթոս եղբայրներուն այս գազինօն ջրախտային է Գուզկունճուքի մէջ: Ան կը գտնուի նաւամատոյցին ճիշդ քովը և կ'երկարի Վոսփորի վրայ, ոտքերուն անցընելով փայտէ տախտակներ: Թէ՛ ջուրին և թէ ցամաքին կողմը գրուած է կապոյտ տառերով «Գազինօ Դըրախտային»: Պատշգամին առաստաղը զարդարուած է փոքրիկ դրօշակներով և գունաւոր թուղթէ լապտերներով՝ որոնք փանայիրէն կը մնան: Պատշգամին եզերքը կարգով շրուած են թաղարներ, որոնցմէ դուրս կը կախուին զանգակի ձեւ ծաղիկներ: Անթիւ զանգակներ: Եւ աղմուկ կայ: Այդ բանը կայ քանի որ բազմութիւնը կազմուած է մեծամասնութեամբ յոյներէ և հրեաներէ: Ձայնագիր մը կը սկրթէ շարքիներ և կարսոնները բարձրաղաղակ կը պոռան իրենց յանձնարարութիւնները՝ յունարէն լեզուով, որոնց Շիրքէթը կը պատասխանէ իր սոյլով, թրքերէնով:

Ցանկարծ հայուհին ծունկի բիրտ հարուած մը տուաւ մարդուն, ջղայնոտութեամբ ըսելով թէ ամենազզուելի, ամենէն անախորժ, ամենէն աւելի ջղի դպչելիք բանն էր մարդուն այդ սովորութիւնը: «Ի՞նչ ըսել է ջուրը բերանը պահել: Ողիէն վերջ ջուր խմեցիր, լա՛ւ, բայց կլլէ՛: Իբրեւ թէ ջուրը տաքցնե՞լ կ'ուզես: Քեզի հազար անգամ չե՞մ ըսած՝ որ այդ բանը ջիղս կը դպի»:

Քիչ յետոյ մարդը անգամ մը եւս իր փողկապին մէջտեղէն բռնելով զայն առաջ քաշեց, գամին մխրճումը կասեցնելու համար: Որովհետեւ ըսելիք ունէր: Գամը րոպէ մը դուրս ելաւ կատակի համար, և մարդը յարեց:

— Մեզի համար ամէն տեսակէտով շահաւոր կ'ըլլայ: Մենք մեր շահը պիտի նայինք: Այստեղ ամօթի ի՞նչ կայ: Միթէ ուրիշին գրպանէն դրա՞մ կը գողնանք կոր: Դեռ ի՞նչ մինէ աղէկներ առիթի կը նային այս տեսակ մարդէ մը օգտուելու համար: Իմ գործիս համար ալ լաւ կ'ըլլայ... Ամէն տեսակէտով լաւ...

Սուր ճիչ մը արձակուեցաւ: Պատշգամին եզերքը կախուած յոյն լաճ մը ձուկ մըն էր բռնած: Տղուն մեծ քոյրը պոռաց ուրախութեամբ, մայրը թեւը երկարեց եղէգը բռնելու համար, հայրը գաւաթ մը ջուր կարկառեց ձուկը մէջը դնելու համար, իսկ անդիէն ծառաները բաներ մը ըսին՝ բաներ մը ըսած ըլլալու համար: Կըրկին ծովը ինկաւ ձուկը:

Մինչ լակոտը իր քրոջ մազերը կը քաշէր, հայ մարդը շարունակեց.

— Հիմա պիտի ըսես՝ որ քանի օրէ ի վեր նոյն բաները կը կրկնեմ: Անա՜նկ չէ: Ես քու երեսէդ կը հասկնամ՝ որ գոհ չես: Ինչո՞ւ գոհ չըլլաս. ինչո՞ւ սրտովդ չըլլայ: Քեզի բացատրեցի որ մեծ շահ ունինք մենք աս մարդը մեր տունը վարձակալ առնելէն: Շատ լաւ կը հասկնամ միտքդ, բայց ի՞նչ ընենք, պիտի համակերպինք: Քանի որ այդ ամսականին կարօտ ենք, պիտի համակերպինք: Նայէ որ քիչ մը վար դնես քու բնաւորութիւնդ և վարուիլ գիտնաս...

Կինը չէր պատասխաներ, ոչ արտայայտութեամբ, ոչ ալ շարժուձեւով: Արտաքնապէս կը պահէր միշտ իր հպարտ և խիստ կեցուածքը, բայց մտովի զին կը դարձնէր միւս անկիւնի յոյն կնոջ օղերուն: Ցարմար զին մը գտնելէ յետոյ՝ զանոնք կը բաղդատէր Վիգթօրի օղերուն հետ, և վերջապէս՝ յոյն կնոջ օղերը կ'երթար գրաւի կը դնէր Մոսիկին մօտ: Ամուսինը այս անսպասելի լռութենէն խրախուսուած՝ զգուշութեամբ շարունակեց.

— Քիչ մը վարուի՛լ գիտցիր: Ան չեմ ուզեր, աս չեմ ուզեր կ'ըլլա՞յ: Օտարներուն դիմաց պէտք է անուշութիւն ցնել: Ամէն տեղ համեստութիւն կ'ըլլա՞յ: Չ'ըլլար: Միտքէդ ինչ որ կ'ուզես անցուր՝ բայց գոնէ երեսանց «արեւդ սիրեմ» մը ըսէ: Անուշ լեզուն տուն կը շինէ, կծու լեզուն տուն կ'աւրէ: Լեզուն մե՜ծ բան է:

Լռեց և կրկին կոկորդէն դուրս քաշեց գամը: Հրեայ խումբ մը կը խնդար բարձրաձայն և հրէերէն, ու քիչ կը մնար որ [illegible] կիկլոկ մը: Իրենց բերանն ու մատները ճերմկած երկու աղջնակներ լոխում կ'ուտէին, և անոնցմէ մէկը զգուշութեամբ բերանը կը բանար, [illegible] ցոյց տալու համար թէ

(Շար. տես էջ 5)

01006

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆ ԱԼԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ'ԸՍԷ

"ՀԱՅԿ. ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՂԲԻՒՐՍ Է...„

ՂԱՐԻԲ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

Այս խօսքերը եւ հիացմունքի, ջերմ դրուատանքի ու բարձր գնահատանքի ուրիշ խօսքեր էլ ասաց ամերիկեան ականաւոր կոմպոզիտորը, երբ լսեց Գրիգոր Եղիազարեանի «Հրազդան», Ալեքսանդր Արեւշատեանի թիւ 2 սիմֆոնիաները եւ Ալեքսանդր Յարութիւնեանի «Ասք հայ ժողովրդի մասին» վոկալ-սիմֆոնիկ պոեմը:

Բայց սա ասաց մի կոմպոզիտոր, որի երաժշտութիւնը նոյնպէս ապշեցուցիչ է եւ ամերիկեան ժամանակակից երաժշտութեան պատմութեան ինքնատիպ, ներքին ու պրպտումնալից էջերից մէկն է: Կերտողն հայրենիքը կարող է հպարտանալ, որ մի հայազգի իր երաժշտութեան կուլտուրային փառքը տարածել է աշխարհի շատ երկիրներում:

— Երբ ես ասպարէզ իջայ, երկար ժամանակ ինձ համարում էին խենթ ու խելառ, այս բառերի բացատրական իմաստի աւելի խտացուած արտայայտութեամբ՝ խելագար... Այսօր ինձ ընդունում են ամենուրեք...

Ալան Յովհաննէսը նոր է երաժշտութեան մէջ, իսկ իւրաքանչիւր նորարարութիւն միշտ չէ, որ ընկալւում է միանգամից:

Ինչ որ նոր է, փառաւոր,
Միշտ թւում է խելայեղ...

Կնքականը այս մեկնակէտով նայելիս՝ ինչ-որ չափով կարելի է արդարացնել այն ամերիկեան երաժշտագէտներին կամ երաժշտասէրներին, որոնք ասում էին Ալան Յովհաննէսի համանուագների մասին ունեցած իրենց պատկերացումները դուրս երաժշտութիւնից լինել:

Ալան Յովհաննէսը չի ընդունում ոչ մի հաստատուած օրէնք. նրա օրէնքը որոնումն է, նրա օրէնքն այն է, ինչ որ նոր է. թէ որքանով է յաջողում կոմպոզիտորն իր որոնումների մէջ՝ պաշտպանում են շատեր նրա մեծահամբաւ ստեղծագործութիւնները 14 սիմֆոնիաներ, օփերա - պալէք, սոնատներ, պիէսներ, ինստրումենտների եւ այլն:

Առաւօտեան կոմպոզիտորը Հայաստանի կոմպոզիտորների տան դահլիճում երաժշտական հասարակայնութեանը ներկայացրեց մի քանի ստեղծագործութիւններ: Դրանք էին՝ «Վահագն Լինի» դաշնամուրային սոնատը, «Թերոնըմ էր, աղօթք, այն լուութիւնը», «Աշխարհների սիրահարական գրոյզը», ներէ մասից բաղկացած «Պարոզ» սոնատը, «Պարեր եւ ինստրումենտներ» եւ «Հրոյ աստուածը» քանթերքը: Այս ստեղծագործութիւնները վարպետօրէն կատարեց կոմպոզիտորի կինը՝ Էլիզապէթ Յովհաննէսը, «Հրոյ աստուածը» կատարելիս նուագակցեց կոմպոզիտորը: Դրանք զարմանալի ստեղծագործութիւններ էին, այնքա՜ն նոր ու թարմ, որ հաճելի անակնկալի տպաւորութիւն թողեցին: Շատ հայկական էին այդ երգերը, հայկական պարեղանակների ելեւէջներով յագեցած, տեղ-տեղ թւում էր, թէ դաշնամուրը չքանում էր, ու նրա փոխարէն խօսում էր թառը, արեւելեան այդ մորմոքուն, հրաշալի գործիքը: Գուցէ ասեն, որ դրանք «օրիէնթալ» երաժշտութեան նմուշնե՞ր էին, ինչպէս նոյն հեղինակի հնդկական, ճապոնական ու չինական մոթիւները:

Ի դէպ, զրոյցի ժամանակ հեղինակը ինքն էլ խոստովանեց, որ նախասիրութիւնների իր շրջանում պարփակւում է հայկական, հնդկա-չինա-ճապոնական ժամանակակից երաժշտութիւնը:

—Չինական Տան դարաշրջանի վաղեմի երաժշտութիւնը, ասաց նա, աւելի արդիական է, քան Եւրոպայի ժամանակակից արդիական երաժշտութիւնը:

Զարմանալի չէ, որ կոմպոզիտորի այս ընդհանուր յեղաշրջումը ուղղեց նրան առաջին հերթին դէպի իր ազգային շտեմարանը, դէպի հին ասիական աշխարհների հրաշակերտ մեղեդին:

Ալան Յովհաննէս Չաքմաքճեանը ծնուել է 1911 թուականին, Պոստոնում, սացել է ամերիկեան կրթութիւն, ապրում, ստեղծագործում է Նիւ Եորքում: Հայերէն գիտէ նոյնքան, ինչքան նախորդները. «Որախ եմ, որ հոս եմ... Տեսայ եմ... մեծ ու պզտիկ Մասիսներ...», հնդկական վեդաների պաշտամունքն ունի. գուցէ եւ Իոգիների փիլիսոփայութեան հետեւորդ է, բայց, այնուամենայնիւ, նրա երաժշտութեան մէջ հայկականը հնչում է բարձր... Պատահական չէ, որ նրա սիմֆոնիաներից մէկը կոչւում է «Արարատ», պոեմներից մէկը՝ «Ախթամար» (Յովհաննէս Թումանեանի մոթիւներով ասում է կոմպոզիտորը):

Մեր հիւրին ջերմօրէն շնորհաւորեց կոմպոզիտոր Գրիգոր Եղիազարեանը, նրան խիստ ինքնատիպ, նշանաւոր վարպետ համարեցին կոմպոզիտորներ՝ Գէորգ Արմէնեանը, Երուանդ Սարդարեանը: Իսկ ինքը՝ հիւրը զարմացած է «Անդրկովկասեան երաժշտական գարնան» մասնակցներից, կատարուող ստեղծագործութիւնների» փրոֆեսիոնել բարձր մակարդակից: Նա՝ որի համար իտէալ է Հէնտէլը, իւրաքանչիւր նոր երկ՝ սիմֆոնիա, սիմֆոնիկ պոէմ, պալէք, երգ ունկնդրելիս կատարեալ յայտնութեան հրճուանք է ապրում:

—Ալեքսանդր Անեմեանի սիմֆոնիան, – ասում է նա, – կարելի է կատարել ուզածդ երկրում: Ալեքսանդր Յարութիւնեանի «Ասքը» ժողովրդի երգն է, նոյնը՝ «Հրազդանը»: Զարմանալի՜ է, զարմանալի՜... Երեւանն էլ է զարմանալի, անհման քաղաք է, երաժշտութի՜ւն: Ամբողջ հայ ժողովուրդն է զարմանալի...:

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

Վերջին ամիսներու ընթացքին, Սփիւռքի զանազան կողմերը հանդիսաւոր կերպով տօնուեցաւ ու դեռ պիտի տօնուի ծանօթ գրագէտ Համաստեղի գրական գործունէութեան յոբելեանը:

Մեր արդի գրականութեան մէջ պարկեշտ տեղ մը կրցած է գրաւել յոբելեար Համբարձում Կելէնեանը, այլ անուամբ Համաստեղ: Ծագումով Խարբերդի գիւղերէն յայտնի գրագէտը իր բոլոր բախտազուրկ հայրենակիցներուն պէս, ցմրուր քամած է կեանքին ընձեռած դառնութեան բաժակը: Միայն Նոր Աշխարհ անցնելէն յետոյ է, որ կրցաւ կերպը գտնել, տալու համար իր անվերջ գիւղագրութիւններուն երկարատեւ շարքը՝ որոնցմէ ամենէն յատկանշական երկերը պէտք է համարել Անձրեւը ու Սպիտակ Ձիաւորը:

Ինչ որ գերազանցօրէն կը յատկանշէ զինք, հուժկու ձեւով գիւղական բարքեր ու տիպարներ ստեղծելու անստգիւտ շնորհն է:

Իր տարերքը, հայ հարազատ բնաշխարհին ընդերքներէն յառաջ բերուած հում ու անտաշ ատաղձն է ու իր գրուածքները անպայման կը կրեն հայրենի հողին, աւիշին ու արեւուն ազդեցութիւնը:

Համաստեղ մնաց հոգեպէս ալ յաւիտենական տարագիրը, կեանքի ծանծաղութեան մէջ, մշտական խոնարհը:

Ըցի՜ւ թէ ծերունազարդ գրագէտը, հակառակ զինքը ճնշող աննպաստ պայմաններուն, իր գրիչը դեռ երկար տարիներ կարենար գործածել հայ գրականութեան փառքին համար: Հ.

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԱՌԱՋԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԿԱՌՈՒՑՈՒԵԼ Է 1900 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆՈՒՄ

× Այս եկեղեցին, որ կոչւում է «Ղարաքէլիսա», կառուցուել է 66 թուականին:

× Եկեղեցու հիմնադիրը սպանուել եւ կտոր-կտոր է արուել հենց նոյն եկեղեցու շրջափակում:

× Եկեղեցու հսկայ զանգը, որ իր վրայ կրում է բարձր եւ ուռուցիկ քանդակներ, 1800 թուին նուիրուել է մի մեծահարուստ քրիստոնեայի կողմից:

× Ամէն տարի բազմաթիւ հայեր, աշխարհի բոլոր կողմերից գալիս են ուխտի եւ մի քանի գիշեր անց են կացնում եկեղեցու շրջապատում լարուած վրաններում:

× Ատրպատականի թեմի Հայոց Առաջնորդ Տէր Վարդան Ծ. Վարդ. Դեմիրճեանը Ղարաքէլիսան համարում է որպէս քրիստոնէական անդրանիկ եկեղեցին՝ բովանդակ աշխարհում:

Սոյն տեղակատուութիւնը վերաբերում է մի հեռաւոր եկեղեցու, որը ըստ հայերի, ամենահինն է աշխարհում: Այս եկեղեցու կառուցումը ժամանակագրականօրէն շաղկապուած է քրիստոնէական շատ կարեւոր անցքերի հետ և նրա հիմնադիր Թադէոս առաքեալը,- որի անուամբ էլ եկեղեցին կոչւում է Թադէի վանք,- Քրիստոսի 12 աշակերտներից մէկն է եղել:

×

Խոյ - Մաքու խճուղուց մի արահետ է բաժանւում՝ գնալ հասնելու համար մի հսկայ ու տպաւորիչ եկեղեցու, որը ամուր նստել է մի բլուրի լանջին: Այդ եկեղեցին 1900 տարուայ անցեալ ունի:

Այդ եկեղեցին, միշտ լուռ և մենաւոր կեանք է ապրում: Պատահական անցորդներն անգամ այցելութեան չեն գնում նրան՝ տարուայ բոլոր եղանակներին: Միայն քանի օր՝ իւրաքանչիւր տարուայ մէջ, տենդից բռնուածի նման, այդ եկեղեցին ու իր շրջապատը եռուզեռ են ապրում: Այդ այն օրերն են, երբ ուխտաւորները կարաւաններով մուտք են գործում Ղարաքէլիսայի սահմաններից ներս:

Հազարներ հաշւող հայեր, — ու յատկապէս երիտասարդներ - ամէն կողմից գալիս են խինդով ու ծիծաղով խախտելու վանքի սովորական լռութիւնը:

Այդ եկեղեցին հայոց կարեւոր սրբավայրերից մէկն է համարւում: Ատրպատականի առաջնորդն ասում է, որ առ եբեւոյթ սև եկեղեցի կոչումը գալիս է այն բանից, որ վանքի շուրջ կէսը սև քարերից է շինուած. մինչ ոմանք էլ այն կարծիքին են, որ սև յորջորջումը, նրա համար է, որ օսմանեան կոտորածներն ու սպանդները խորհրդանշում են: Օսմանեան զօրաբանակները քանիցս ներխուժել են այդ շրջանները և կոտորել են հազարաւոր հայերի: Եւ իրօք շատ արտառոց պատմութիւն ունի այդ եկեղեցին: Ըստ Դէմիրճեան Վարդապետի, երբ Քրիստոսը խաչ հանուեց և համբարձաւ, Թադէոս առաքեալը, Իսրայէլից նախ անցաւ Իրաք, ու ապա եկաւ Ատրպատական (66 թ.): Այն օրերին այս շրջանում գոյութիւն ունէր Արտազ քաղաքը, իսկ նրան մերձ, յետոյ շինուեց սելճուկների Շաւարշան աթոռանիստ քաղաքը, որոնց աւերակները դեռ մնում են Ատրպատականում:

66ին Արտազում իշխում էր Սանատրուկ թագաւորը և հենց նրա օրօք էլ, Թադէոս առաքեալը անցաւ քրիստոնէութեան տարածման գործին:

Թէև Թադէոսը նահատակուեց թագաւորի հրամանով, և սակայն քրիստոնէութիւնը մնաց ու գոյատեւեց և անգամ յաջողեց թափանցել պալատի դարպասներից և հասնել թագուհու դրստեր՝ Սանդուխտի սիրտը: Ու Սանդուխտը շարունակեց Թադէոս առաքեալի մահուամբ կիսատ մնացած գործը և այդպէս գնաց մինչև մահ:

Թադէոս առաքեալի դամբանը գտնւում է եկեղեցու շրջափակում, իսկ գեղանի Սանդուխտի շիրիմը թառել է բլրան գագաթին:

Հայերից բացի ուխտի են գալիս նաև մահմեդականներն ու ասորիները. եւ ուխտաւորները սուգի համար չէ որ այդ վայրն են շտապում, այլ ուրախանալու եւ խրախճանքներ սարքելու համար է:

Հնագիտօրէն մեծ արժէք է ներկայացնում Ղարաքէլիսան: Տեղին է որ մի տանելի ճանապարհ շինուի, որպէսզի հնութեանց սիրահարներն ու աշխարհաշրջիկները կարողանան դիւրաւ այցի գնալ այդ շատ կարեւոր կոթողին: «Ալիք»

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԵՏ

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կեանքի դժուարին, սակայն վերընթաց ուղի է անցել ամերիկահայ ազգային, քաղաքական, մշակութային գործիչ Սեդրակ Շահէնը: Դեռեւս Եփրատ Գոլէճի սան, Քղեցի պատանին ընդվզում է Թրքական բռնութիւնների դէմ և պահպանողական վարիչների կողմից վտարւում դպրոցից իբրեւ ըմբոստ: Նա նետւում է պայքարի յորձանուտը, մերթ յայտնւում է Տիգրանակերտում, մերթ՝ Արաբկիրում, Մալաթիայում, Տարօնում, Սասունում, հայրենի Քղիում: Առաջին աշխարհամարտի տարիներին Կովկաս է գալիս իբրեւ կամաւոր, այնտեղից մեկնում է Կիլիկիա: Թէ՛ այստեղ, թէ՛ այնտեղ խոր հիասթափութիւն է ապրում, մի անգամ եւս համոզուելով, որ գաղութատիրական մեծ տէրութիւնները ամէն բանում նման են իրար, ամենքը սեփական եսամոլ հաշիւներին պատրաստ են զոհ բերել ազատութեան մրտնող ժողովուրդների ամենանուիրական ձգտումները: Ֆրանսիական իշխանութիւնները Կիլիկիայից վտարում են Շահէնին՝ իբրեւ անբաղձալի տարրի:

Եւ ահա նորահաստատ սովետական կարգերի շնորհիւ վերընձիւղով Հայաստանը դառնում է նրա յոյսերի ու ներշնչումների աղբիւրը. Շահէնը փարում է հայրենի երկրի լուսաշող իրականութեանը, իր գործով ու գրչով

Ընկ. Սեդրակ Շահէն

դառնում նրա համոզուած պաշտպաններից մէկը: Հայրենիքի իրականութիւնը մօտիկից ըմբոշխնելու ցանկութիւնը 1964 թուականին նրան հեռաւոր Գալիֆորնիայից բերում է Արարատեան հովիտը: Նա 18 անմոռաց օրեր անցկացրեց Երեւանում, 18 օր շարունակ անյագօրէն դիտեց հայ շինարար բազկի, ստեղծարար մտքի իրագործումները, սքանչացաւ ու խանդավառուեց և վերադառնալուց յետոյ գրեց «Հայաստանի հայկակ նուաճումները» ուղեգրութիւնը:

Հեղինակը գիրքը ձօնել է Հայաստանի աշխատաւորութեանը: «Հերքիւլական մտքի յղացումներով և քրտնաթոր բազկի պրկումներով Սովետական Հայաստանի փառահեղ շինարարութիւնը մարմնացնող հերոսական Հայաստանցիներին», մակագրուած է գրքի ճակատին:

Ողջ գիրքը թափանցուած է լուսաւոր տրամադրութեամբ: Առաջին իսկ պահից սկսած, երբ հեղինակը ոտք է դնում հայրենի հողին, ամենուր նրան ուղեկցում է արեւոտ մի զգացում, որ աւելի ու աւելի է զօրացնում այն համոզումը, թէ Սովետական Հայաստանն է աշխարհասփիւռ բոլոր հայրենի միակ հայրենիքը, նրանց յոյսերի խարիսխը:

Հեղինակը ակամայ մտովի վերադառնում է 1915 թուականը, երբ ինքը առաջին անգամ Երեւանում էր: Այն ժամանակ նա իր հետ տարաւ սրտաճմլիկ տպաւորութիւններ: Խարխուլ ու հին, «Ցեխակոյտ բնակարաններով» Երեւանը, քաղցի ու համաճարակների Երեւանը անզօր էր ապաստան տալու Թրքական եաթաղաններից մազապուրծ արեւմտահայ բազմութիւններին, որոնք «դէզ առ դէզ կը մահանային» «փողոցներու փոշեթաթախ տա,ածքի վրայ»:

(Շար. տես էջ 5)

01007

ՀԱՅ ՔԱՀԱՆԱՆ

(ՏԷՐ ԳԷՈՐԳ ՔՀՆՅ. ՍԵՄԵՐՃԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Երազ աշխարհ։ Կար ու չկար։

Այսօր կանք. վաղը չկանք...։ Ասուպի նման կու գանք ու կ'երթանք։

Երբ կը գիտակցինք մարդէակի տառապանքներուն և խաչերուն, մեր անձնական մտահոգութիւններուն աներևակայելիօրէն աննշան փոքրութեան պատրանքը կ'ունենանք պահ մը...։

Մահը առիթ մըն է ցոյց տալու մարդու մը չափանիշը։

Ողբացեալ Տէր Գէորգ զմայլելի եռանդով և ջերմ նուիրումով ծառայեց Հայաստանեայց Եկեղեցիին և Աղեքսանդրահայութեան 17 տարի շարունակ։ Ճիգ ու ջանք չէր խնայեր երբեք։ Երբեմն համբերութեան տաժանելի մարզանքի կ'ենթարկուէր հասնելու համար բոլորին։ Դիւրահաղորդ էր, սրտբաց և թանկարժէք խորհրդակից։ Անսպառ տոկունով կը փութար, կը գոհացնէր ամէնքը։

Մահը վաղաժամօրէն կտրեց իր կեանքին թելը։ Արտին գործը կանգ առաւ կեանքի ժխորներուն մէջ, երբ իր իրաւունքն էր դեռ ապրիլ...։ Աստուածային անիմանալի խորհուրդով գնաց միանալ երկնային հայութեան։ Ինչպէ՞ս չափսոսալ սակայն մեր աղեքսանդրահայոց միակ քահանային անդարձ անժամանակ մեկնումը։

Կը խորհիմ, թէ իրեն հետ ունեցած բազմազան հանդիպումներուս պատճառով ամենէն աւելի կրցած եմ թափանցել իր ներքին մարդուն, թէև մարդկային հոգիի գաղտնիքներուն վերծանումը Աստուծոյ կը պատկանի միայն։ Իր մէջ, սեփական վկայութեամբ կը հաստատեմ հաւատքի՛ մարդը, հա՛յ քրիստոնեան։

Թող թոյլ տրուի ինծի յիշատակ դարձած հայ քահանայէն, անմոռանալի յուշեր պատմել։

Օր մը, հիւանդ մայրս ըսաւ. «Կը փափաքիմ որ նոր քահանան վրաս աղօթէ»։ Եկաւ. աղօթեց։ Խօսակցութեան միջոցին ըսաւ. «Անարժանաբար Աստուծոյ ծառան դարձած եմ. կարելիս կ'ընեմ սակայն»։

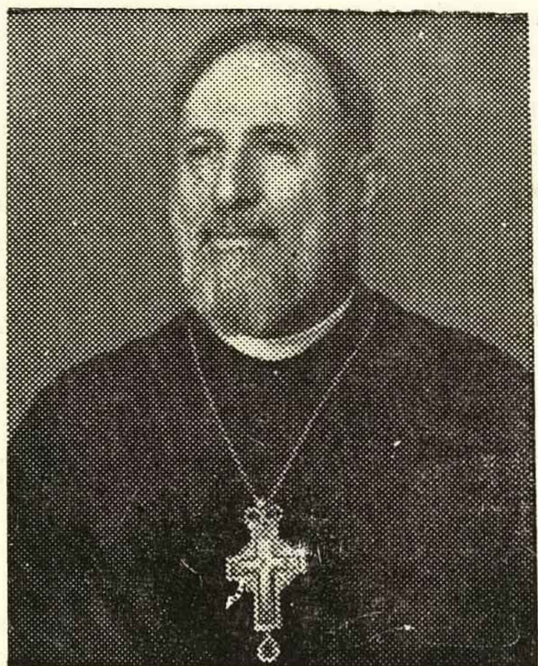
Երբ պիտի ամուսնանայի օտարահպատակ հայ օրիորդի մը հետ, այնպիսի օրինական ձևակերպութիւններու և կանոններու ենթարկուեցայ, որ ինծի չափազանցեալ և... թուեցան։ Տէր Գէորգ անշահախնդրօրէն օգնեց իր խորհուրդներով։ Սակայն բարեկամ հայ փաստաբանի մըն ալ դիմելու ստիպուեցայ։

Փափաքեցայ որ տաներէցս ըլլայ։ Փափկանկատութեամբ մերժեց։ Ըսի, թէ շատ հիմնաւոր պատճառներ ունէի ամուսնութեանս առթիւ նոր տաներէց ընտրելու։ Խնդրեց, որ ծնողքիս տաներէցը շարունակէ նաև իմ տաներէցս մնալ։

Պնդեցի որոշմանս վրայ։ Դարձեալ խնդրեց՝ որ չընեմ այդ բանը։ Երբ տեսաւ որ անդրդուելի կը մնամ, ակամայ ընդունեցաւ։ Բայց հարցուց. «Ինչո՞ւ զիս կ'ընտրես միւս քահանաներուն մէջէն»։ Ըսի անկեղծօրէն. «Պարզապէս անոր համար, որ ձեզ միւսներէն յարաբերաբար մաքուր կը գտնեմ»։ Ապշած՝ անխօս ինծի նայեցաւ, շփոթեցաւ և քրտինքով ողողուեցաւ դէմքը։ Զգջացի անկեղծութեանս արդիւնքէն և անմիջապէս աւելցուցի. «Տէր Հայր, բոլորս ալ մեղաւորներ ենք, անբիծ ո՞վ կայ. միայն Աստուած կատարեալ է»։ Կէս մը շունչ առաւ. չարտասանեցաւ։ Զիրցայ կռահել թէ, հոգիէն ի՛նչ մտածումներ անցան։ Երկրի վրայ ո՞ր ականջն է լսեր հոգիին ձայնը, որուն մէջ սուրբ շունչ մը կայ, Աստուծոյ շունչը...։

Ապահովաբար շատ պիտի չգրուի Տէր Գէորգի մասին, սակայն ես դեռ վերոյիշեալներէն շատ աւելի շահեկան յուշեր ունիմ իր մասին պատմելիք... այլ առթիւ...։

Երբ Վեհափառ Վազգէն Ա. արտօնեց քահանաներուն արդիական ձևով հագուիլ, Տէր Գէորգ իր ծուխերուն կարծիքը ուզեց այդ մասին և մնաց... հին տարազով։



Իբր մէկ անգամը մեզաւոր և անկեալ մարդկային ընտանիքին, ես կը խնդրեմ Աստուծմէ, որ Տէր Գէորգին մարդկային մանր-մունր թերութիւնները ներէ և յաւերժութեան ուղեգիր շնորհէ այս տքնած հայ քահանային։

×

Կենսագրական ամփոփ գիծեր.– *Ալեքսան և Հոփսիմէ բարեպաշտ ամոլին այս անդրանիկ զաւակը ծնած է Երուսաղէմ, 1906ին։ Երկու տարեկանին Աղեքսանդրիա փոխադրուած է ծնողքին հետ։ Յաճախած է Պօղոսեան Ազգ. Վարժարան և ապա Պաղտսի (արուարձան) Սէն Ժոզէֆ Ֆրերներու վարժարանը։ 13 տարեկանին կը մտնէ Երուսաղէմի Ժառանգաւորացը. 17 տարեկանին կը վերադառնայ Աղեքսանդրիա սարկաւագի աստիճանով։*

Զանազան են զինք համոզելու որ վարդապետ դառնայ։ Տարիքոտ հօրը եւ բազմանդամ ընտանիքին օգնելու համար մերժած է, եւ հօր գործին զբաղիլ դարձած։

1936ին ամուսնացած է Օր. Սիրուհի Գալեանի հետ։ Միակ զաւակ մը ունեցած են, Ալեքսան։ Օրինակելի կեանք մը ունէր, 1950ին քահանայ ձեռնադրուելով հայ եկեղեցիին և ազգին կը ծառայէ մինչեւ մահը։

Փափաքն էր վարդապետ ըլլալ...։ Ընթերցողին դատողութեան կը թողում խորհիլ, թէ եթէ 1930ին վարդապետ դառնար, այժմ եկեղեցական ո՞ր աստիճանին վրայ կրնար գտնուիլ և ո՞ր գաղութին Առաջնորդ դառնալ...։

ՍՄԲԱՏ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 8-10-66

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ, 15 *Հոկտ.* 1966, *երեկոյեան հաճոյքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ ընդունելու այցելութիւնը Պէյրութի «Ցառաջ» Շաբաթաթերթի խմբագիրներէն երիտասարդ գրող Պր. Յակոբ Պօղոսեանի։*

Ցարգելի հիւրը մօտ երկու ժամ մնաց խմբագրատանս մէջ և տեղեկութիւններ տուաւ Պէյրութի ազգային, կրթական և մշակութային կեանքին մասին։

Ուրախութեամբ նկատեցինք, որ Պր. Պօղոսեան մօտէն կը հետաքրքրուի Եգիպտահայ գաղութով։ Զանացինք գոհացնել իր հետաքրքրութիւնը։ Ան արդէն այցելած էր կարգ մը արուեստագէտներու և տեսակցութիւններ ունեցած անոնց հետ։

Կիրակի, 16 *Հոկտ.* 1966, *ներկայ գտնուելէ ետք Հոգ. Տ. Մամբրէ Ա. Արք. Սիրունեանի օծման եւ թաղման, Երկուշաբթի օդի ճամբով վերադարձաւ Պէյրութ։*

ԱՐԱԲ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՌԱԾՆԵՐ ԵՒ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐ

Թարգմ. ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ — ԱՀՄԷՏ ՌԱՍԻՄ

1. Մաքուր աղբիւրին միայն վազող ջուր կ'ըլլայ։
2. Կոյր բախտը կու տայ կաղին՝ անատամին, եւ օղ՝ անականջին։
3. Ամէն պակասաւոր (ցաւագար) փոքր բռնակալ մըն է։
4. — Կոճա՛, գողերը հօրդ կովը տարին։
   — Հա հօրս կով, հա իրենց կով ի՞նչ տարբերութիւն...
5. Այն որ քեզ կը սիրէ, ոտքով ալ քեզի կու գայ։
6. Անկուտին կը յաւակնի կապելային հասցէն հարցնելուն։
7. Պղպեղը տիրեմով եւ սոխը օխայով կը ծախուին։
8. Ուրիշի զաւակը մեծցնել՝ ուրիշի հողի վրայ տուն շինելու կը նմանի։
9. Համբուրէ այն ձեռքը՝ որ չես կրնար խածնել։
10. Անօթիին համար չոր հացը՝ կարկանդակ է։
11. Պարտիզպանին ծաղիկ չեն ծախեր։
12. Սատանայէն վախցողին սատանան կ'երեւի։
13. Երկու ձմերուկ մէկ ձեռքով չեն վերցներ։
14. Մուրացկան է եւ կը համարձակի պայման դնել։
15. Աղքատը՝ իր երկրին մէջ իսկ օտարական է։
16. Փոխ առնուած վերմակը չի՛ տաքցներ։
17. Ամէն մարդ իր բերնին լեղիութեան համը միայն գիտէ։

Աղեքսանդրիա

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

(*Շարունակութիւն Գ. էջէն*)

են մեզ։ Այս տարի գնում են գործը գլխաւորում է ճանաչուած բանաստեղծուհի Սարօ Մարգարեանը։

Ինչպէս ասացի, երբ հիմնադրուեց մեր կոմիտէն, մեր ձեռքի տակ մենք ունէինք մի քանի հարիւր հասցէ։ Այսօր այդ հասցէներու թիւը հասել է երկու հազարի։ Կապերի ընդլայնումը աւելի մեծ աշխատանք է պահանջում։ Մենք ստեղծեցինք նոր բաժիններ, ինչպէս ասացի, կանանց բաժինը, բարեգործական ընկերութիւնների հետ կապ պահպանող բաժինը, հայրենակցական միութիւններով զբաղուող բաժին և այլն։

— Քանի՞ հոգի կ'աշխատին կոմիտէի կազմին մէջ։

— Խմբագրութիւնների հետ մէկտեղ՝ 70 հոգի։

Լաւ կապերի մէջ ենք Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան ու Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան հետ։

Ի դէպ, պիտի ասեմ, որ քիչ չէ թիւը այն մեծահարուստ հայրենասէրների, որոնց հետ մենք կապի մէջ ենք, մարդիկ, որոնք ուզում են ամէն կերպ օգնել հայրենիքին, կապ պահպանել մեզ հետ։

Մեզ մօտ ստեղծել ենք յատուկ կապերի բաժին, ուր աշխատում են շատ մարդիկ։ Այդ բաժինը գլխաւորում է Գրիգոր Բեքմէզեանը։ Նա մի քանի անգամ մասնակցել է Հռոմի տիեզերական ժողովներին։ Լինելով լիբանանցի, նա լաւ է ճանաչում մեր գաղութահայ կեանքը։

— Նախկին լիբանանցի։

— Այո, այո, նախկին լիբանանցի։ Նա պատասխանում է շատ ու շատ մարդկանց նամակներին, խնդրանքներին։

Մեզ մօտ ստեղծեցինք առաքման յատուկ բաժին։ Այս բաժինը շատ է ծանրաբեռնուած։ Անցած տարուայ ընթացքում մենք սփիւռքահայութեանը ուղարկել ենք 40 հազար կտոր գրականութիւն՝ սփիւռքահայ դպրոցների համար պատրաստուած դասագրքերը ներառեալ։ Ուղարկուել է նաև մեծ թուով ձայնապնակներ, նկարներ, գործիքներ, լաբորատոր սարքաւորումներ, կինոժապաւէններ եւ այլն։

Մեր թերթը՝ «Հայրենիքի Ձայնը» մեծ ընդունելութիւն գտաւ և սփիւռքում, և հայրենիքում։ Խմբագիրը բանաստեղծ Վահագն Դաւթեանն է։ Գոհ ենք թերթից, ինչ խօսք, պիտի աշխատել աւելի եւս լաւացնել։ Դժգոհ ենք թղթից։ Անպայման կը բարելաւենք տպագրութիւնը եւս։

(*Շար.* 1)

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(*Շար. Դ. էջէն*)

Բայց անա ծանր վերյուշը տեղի է տալիս նոր Երեւանի լուսեղէն իրականութեան առջեւ։ Առաջին իսկ հանդիպումից Հայաստանի նոր ոստանը գգլխում է պանդուխտ հային իր բազմաշառաչ առօրեայով, իր հզօր կառոյցներով, հայաոճ կոթողներով, հայաբարբառ կանչ ու ծիծաղով։

Հեղինակը մէկ առ մէկ գրի է առել այն ամէնը, ինչ տեսել է ու զգացել, ինչ ցոյց են տուել ու նկարագրել։

Ժողովրդական տնտեսութեան նուաճումների ցուցահանդէսում նրա «հպարտանքը կը շարժի ի տես առանձնապէս այնպիսի ծանր արտադրանքներու, որոնք մենոփոլը եղած են մեծ ազգերու»։

Գիրքն աւարտւում է հետեւեալ խօսքերով. «Աշխատաւորական Հայաստանը, առանձնապէս սփիւռքի հայութեան յոյսը, ապաւէնը և վերջին հանգրուանը ըլլալով, որպէս մաքրահոգի երախտապարտ զաւակներ, շաղուելու ենք անոր հետ և ուժաւորելու ենք զայն մեր ունեցած բոլոր միջոցներով»։

Ոգեկոչող խօսքեր են սրանք։

Լ. ՉԱՔԱՐԵԱՆ

ԼՈՍԱՆՔԻՆ ԵՋՐԸ

(*Շար. Գ. էջէն*)

տակաւին ներսն ալ կայ։ Մէկ անգամէն չի կլլեր։ Հեշտանքը երկարել գիտէ։ Ցանկարծ հայ կինը լռութիւնը խզեց ու պոռթկացնեղսըրտութեամբ.

— Ա՞ս է քու գոված մարդդ։ Ա՞ս է աննման «բառթի»ն։ Այսպէ՞ս «ռանտեւու» կը յարգեն։ Խօսքին տէրը չեղողը մարդ չէ՛ ինծի համար։ Ժամը վեցին ըսաւ՝ վեցին գալու էր... ո՞ւր է։ Դիմացինը չյարգողը իմ տունս գործ չունի՛... չունի՛...։ Փէօ՜հ, քու ընտրած մարդդ ի՞նչ կրնայ ըլլալ... մարդ չի՛ կրնար ըլլալ...

Այրը ջանաց բացական արդարացնել։ Ըսաւ թէ «չ'գենուի պիտի չհասնին»։ Վայրկեան մը ուշ գալը մեղք չէ. այսպէս տեղ մը սպասելն ալ ժամանց է։ Նոյնը չէր կնոջը կարծիքը։ Ան ըսաւ թէ վայրկեան մը ուշ գալը մեղք է, այս աղտոտ հրեաներուն մէջ սպասելը իրեն համար ժամանց չէ՛. հրամմե՛ր ես, չոգենաւի պիտի հասնի։ Եւ երկու զաւաթներ իրար զարնելով կառսոնը կանչեց։ Շիշ մը եւս օղի կ'ուզէր։ Կառսոնը որ քրտնած էր և ինքզինքը հետզհետէ աւելի լուրջի կ'առնէր, գլուխը դարձուց և պոռալով շիշին անունը, ինչպէս նաև տարիքը։ Սեղանը սկսաւ կազալ, և վրան տեղ չմնաց սղանգերի։

Սպասեցին։ Բաւական մը վերջը այրը ջանաց անգամ մը եւս կնոջը գլխուն յորդորներ կարդալ, համաձայնելով, որ բնաւորութիւնը փոխէ, ըլլայ հեզահամբոյր և մարդու հետ վարուող։ Բայց կինը այս անգամ շուտով լռեցուց զայն։ Շատոնց է որ գին զարկած էր ներկայ գոհարեղէններուն, կանացի արդուզարդին, և այլեւս չէր կըրնար քովինը չլսել։ «Քեզ չեմ ուզեր մտիկ ընել» ըսաւ, և յանձնաբարեց որ գերեզմանատուն երթայ՝ իր լուսահոգի ծնողքին խնդրելու որ անգամ մը ես ծնին Անժէլը։ Անժէլը ինքն իր բնաւորութիւնը չէր կրնար փոխել։ Կրնա՛ր փոխել՝ բայց չէր ուզեր փոխել։ Չէ՛ր ուզեր։

Մարդը ըսաւ.— Այստեղ սպասելն ալ հաճոյք մըն է։

Սպասեցին։ Նեյկաներէն ոմանք մեկնեցան և անոնց տեղ ժամանեցին ուրիշ արդուզարդեր, նոր գոհարեղէններ, լաւագոյն պխատակ, խաչած եգիպտացորեն, ինչպէս նաև ստկուած ու ջուրի մէջ լողացող ընկոյզներ։ Քանի երեկոն կը սահէր, այնքան կ'աւելնար ամուսինին մտահոգութիւնը և առենը անգամ մը քովինտի ակնարկով մը մարդը կը ջանար կշռել Անժէլը։ Անժէլ բնաւ չէր խօսեր։ Չէ՛ր ուզեր կշռուիլ։ Կարծէք կ'ուռէր հետզհետէ, աքաղաղի պոչը պարզելով։ Եւ երբ որ վերջապէս, վերջապէ՛ս ժամանեց իրենց սպասած անձը, մեծ բեռ մը ինկաւ մարդու ուսերէն։ Մանաւանդ որ հ. կառակ իր սպասումին, Անժէլին ժպիտը եղաւ իսկապէս պատշաճ, իսկապէս հիւրընկալ։ Նորեկը երբ որ կնոջ ներկայացուեցաւ, անմիջապէս բացագանչեց լայն ժպիտով և առատ շարժուձեւերով։

(*Շար.* 1)

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԲԱՑՑ ԻՐԱՒ...

ԱՄԷՆ ՔԱՐԻ ՏԱԿԷՆ...

Զօրավար Տը Կօլ Նումէյայէն Փոր Վիլլա հասնելուն՝ ընդունուած է տեղւոյն Ֆրանսացի Քոմիսէր Պ. Ժագ Մարատեանի կողմէ։ Ճիպութիի մէջ ալ զինքը ընդունած է Պ. Սահաթճեան։

«Ջահակիր»ի
Աղեքսանդրիոյ
ներկայացուցիչն է
Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆ,
Հէլիոպոլիս փող. թիւ 18
Ռամլէ, Քան Տր Սեզար
Հեռ. թիւ 21942

01008

ՋԱՀԱԿԻՐ
20 ՀՈԿՏ. 1966
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Անցեալ Ուրբաթ և Կիրակի, Եգիպտոսի զանազան քաղաքներու մէջ տեղի ունեցան Ֆութպոլի Ա. դասակարգի լիկի մրցաշարքին երրորդ շաբթուան յայտագրի մրցումները և վերջացան հետևեալ արդիւնքներով։

ԻՍՄԱՅԻԼԻ ԵՒ ՋԱՄԱԼԷՔ ՀԱՒԱՍԱՐ 1-1

Իսմայիլիի մարզադաշտին մէջ տեղի ունեցաւ Իսմայիլի–Ջամալէք հանդիպումը, որ այս շաբթուան ամենահետաքրքրական և խանդավառ մրցումը եղաւ ու վերջացաւ հաւասար արդիւնքով։ Երկու խումբերն ալ շատ գեղեցիկ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին։

Իսմայիլիի խումբէն Շէհթա, Սաքքա և Ապու Կրէշա, իսկ Ջամալէքի խումբէն Ահմատ Ռիֆաաթ և Սամիր Մոհամէտ Ալի օրուան լաւագոյն խաղացողները եղան. Ջամալէքի խումբը Բ. կիսախաղի առաջին իսկ վայրկեանին նշանակեց առաջին և միակ կէտը, մինչ 19րդ վայրկեանին Իսմայիլիի խումբը հաւասարութեան կէտը նշանակելով արժանացաւ բուռն ծափահարութեանց։

ԹԵՐՍԱՆԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԱԵԱՐԱՆԻ 1-0

Բաւական խաղարկութենէ մը ետք խաղին վերջաւորութեան 5 վայրկեան մնացած Թերսանա նշանակեց իր յաղթութեան կէտը, բենալթիով մը՝ որ կասկածելի էր։ Թաեարանի խումբը խաղը սկսելէն 10 վայրկեան յետոյ անցաւ պաշտպանողականի և կրցաւ կասեցնել Թերսանայի յարձակողականները։ Թաեարանը կրցաւ քանի մը անգամ սպառնալ Թերսանայի բերդին բայց անվտանգ. Թերսանայի հակայարձակողականը կեդրոնացած էր Շազլիի վրայ, որ շատ լաւ կերպով հսկողութեան տակ էր, ու ոչ մէկ վտանգ կը սպառնար։ Վերջաւորութեան 5 վայրկեան մնացած՝ Մահմուտ Հասան բենալթիով մը նշանակեց Թերսանայի յաղթութեան կէտը։

ՕԼԻՄՓԻՔ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԱՍՐԻՒՆ 3-1

Օլիմփիք լաւ խաղարկութիւն մը ունեցաւ Ա. կիսախաղին մինչ Մասրիի խումբը իր կարելին ըրաւ Օլիմփիքի յարձակողականը կասեցնելու։ Բ. կիսախաղին Մասրիի խումբը զօրաւոր յարձակողականի անցաւ, սակայն Օլիմփիքի յետսապահները կասեցուցին։ Գալով Օլիմփիքի՝ ան սկսաւ շարունակաբար յարձակիլ ու 20րդ վայրկեանին նշանակեց Ա. կէտը, 33րդ վայրկեանին Բ. կէտը։ Մասրին իր միակ կէտը նշանակեց 34րդ վայրկեանին, մինչ Օլիմփիք 35րդ վայրկեանին իր Գ. կէտը նշանակեց ու 3ով 1 յաղթական ելաւ։

ՏԱՄԻԷԹ ԵՒ ՄԱԶԱԼԼԱ ՀԱՒԱՍԱՐ 0-0

Երկու խումբերն ալ լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին և երկուստեք կազմակերպուած յարձակողականներ ունեցան։ Ի վերջոյ Տամիէթ կրցաւ իր բերդը պաշտպանել Մահալլայի գրոհներուն դէմ ու մրցումը վերջացաւ հաւասար արդիւնքով 0ով 0։

ԻԹԹ. ՍԱՔԱՆՏԱՐԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍՈՒԷԶԻ 1-0

Միջակ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին երկու խումբերը։ Ա. կիսախաղի վերջաւորութեան 3 վայրկեան մնացած՝ Իթթիհատի խումբը նշանակեց իր միակ ու յաղթութեան կէտը։ Մրցումը վերջացաւ 1ով 0՝ ի նպաստ Իթթիհատի։

ՍԷՔՔԱ ՀԱՏԻՏ ԿԸ ՊԱՐՏՈՒԻ ԱՀԼԻԷՆ 2-0

Ահլի և Սէքքա կը խաղային իրենց Գ. մրցումը։ Ահլի նախորդ մրցումներուն նման դարձեալ այս անգամ յաղթական դուրս եկաւ։

Երկու խումբերն ալ առաջին 5 վայրկեաններուն գեղեցիկ խաղարկութիւն ցուցաբերեցին և Ահլի կէտեր նշանակելու գեղեցիկ առիթներ կորսնցուց։

Սէքքա Հատիտի պաշտպանողական պատնէշը չկրցաւ դիմադրել Ահլիի յարձակողական կազմին դէմ, սակայն Ահլի չկրցաւ լաւագոյնս օգտագործել ու միայն Ա. կիսախաղի 16րդ վայրկեանին, ֆաուլի մը շնորհիւ Շէրպինի–Թահա–Կամալ Մահմուտ ու դարձեալ Թահա յաջողեցաւ նշանակել Ահլիի Ա. կէտը։

Բ. կիսախաղի 3րդ վայրկեանին Մոհամէտ Իսմաիլի փաս մը տուաւ Իպրահիմ Հիւսէյնի, որ ճեղքելով Սէքքայի յետսապահը գնդակը Սէքքայի բերդին մէջ տեղաւորեց, Ահլիի կէտերը 2ի բարձրացնելով։

Սէքքայի խումբը յուսահատ վիճակ մը ցոյց տուաւ և մրցումը վերջացաւ 2ով 0՝ ի նպաստ Ահլիի։

Այս մրցումին նոր երիտասարդ ուժեր կային Ահլիի խումբին մէջ։ Ասիկա առիթը կուտայ անգամ մը ևս փաստելու, որ պէտք է բոլոր խումբերն ալ առիթը տան իրենց երիտասարդ և անփորձ մարզիկներուն։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՓՆՏՌՈՒՄ ԵՄ

Փնտռում եմ եղբօրս՝ Մակիչ Եգորի Ունանեանը. որ ծնուել է 1918թ. Ստեփանաւանի շրջան Հայտարբեն գիւղում: 1937 թուին տեղափոխուել է Կիրովական, իսկ 1940 թուին զինակոչուել է բանակ: 1941 թուից մինչև սոյն թիւը ոչ մի տեղեկութիւն չունինք նրանից:

Հայրը՝ Ունանեան Եգոր Մաթոսի (ծ. 1885թ.) մեծ եղբայրը՝ Ունանեան Աշխարհաբեկ, միջնեկ եղբայրը՝ Ունանեան Ցարութիւն (ծ. 1914թ.), քոյրը՝ Ունանեան Անահիտ (ծ. 1908թ.)

Այս է իմ եղբօր հարազատները, որ թողել է ու գնացել ռազմաճակատ ու նրանից յետոյ անյայտացել։

Նրա մասին տեղեկութիւն ունեցողը թող բարի ըլլայ յայտնել հետևեալ հասցէին

Աշխարհաբեկ Ունանեան
Փողոց Թումանեան,
Տուն թիւ 41 Կիրովական
Ս. Հայաստան

Մ. Խ. Արտասահմանեան բոլոր թերթերէն կը խնդրուի արտատպել։

ՀՈԳԵԼՈՅՍ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕՐ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

հայ Կաթողիկէ Առաջնորդ Գերապայծառ Ռաֆայէլ Եպս. Պայեան, և անգլերէն լեզուով՝ Հայ Աւետարանական Ժողովական Եկեղեցւոյ Հովիւ Վեր. Մանուէլ Ճինպաշեան:

Ս. Պատարագի աւարտին, Հոգ. Սրբազան Հօր ապակեպատ դագաղը ուսամբարձ դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն և զետեղուեցաւ մեռելակառքին մէջ։

Գահիրէի մայր պողոտայի վրայ կազմուած էր արդէն թափորը, զոր կ'առաջնորդէր սև շղարշով ժապաւէնուած խաչվառը բռնած դպիր մը. ապա տեղ գրաւած էին ծաղկեպսակներ բռնած երիտասարդներ և երկու շարքերով Պօղոսեան (Աղեքս.), Գալուստեան և Նուպարեան Ազգ. վարժարաններու աշակերտներն ու ուսուցչական կազմը։ Մէջտեղը դպիր մը բռնած էր Եպիսկոպոսական գաւազանը, իսկ ուրիշ մըն ալ՝ բարձիկի մը վրայ զետեղուած Հոգ. Սրբազան Հօր շքանշանները։ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ սկաուտներուն ու արենոյշներուն կը հետևէին հոգևորականներու և դպրաց դասը, իսկ մեռելակառքին ետևէն կը յառաջանային սգակիր պարագաները և Գահիրէի ու Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան և միութիւններու ներկայացուցիչները, որոնց կը հետևէր ծովածաւալ բազմութիւն մը։

Թափորը ճամբայ ելաւ սկաուտներու թմբուկներու հնչիւններով։

Երթևեկի կանոնաւորութեան հսկողութիւնը յանձնուած էր Գնդ. Պաթթի Հաշատի (Հիւսիսային շրջան) և Գնդ. Ատել



Թերթիս խմբագիրը դամբանական կը խօսի գերեզմանատան մէջ

Իսմայիլի (Ներքին Գործոց Նախարարութենէն)։ Այս թափորի կազմակերպման և կանոնաւորութեան դժուարին պաշտօնը ստանձնած էր Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօղոյեան և որ կրցաւ կատարեալ կերպով գլուխ հանել զայն:

Թափորը յամրաքայլ յառաջացաւ մինչև Ղամրա, ուրկէ յուղարկաւորները ինքնաշարժներով ուղղուեցան Հէլիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանատունը, ուր դամբանականներ խօսեցան Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեան, Գահիրէի Թաղ. Ժողովի ատենապետ Պր. Արթօ Պըլըքտանեան, «Արև»ի պատասխանատու խմբագիր Պր. Է. Կոտալազեան, Պր. Ժիրայր Ճեպելեան՝ Նիըր Իսթ Հայկական Ակումբի կողմէ, «Ջահակիր»ի խմբագիր Ընկ. Սարգիս Պալաեան և Պր. Միհրան Թոգաթլեան՝ Աղեքսանդրիոյ «Տիգրան Երկաթ»ի կողմէ։ Աղօթքներ արտասանեցին Ռուս Ուղղափառ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Հայր Աթանասիոս և Ղպտի Ուղղափառ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Սամուէլ Եպիսկոպոս։

Հոգելոյս Սրբազան Հօր դագաղը առժամաբար զետեղուեցաւ Ամենայն Սրբոց մատրան տակ Տէր և Տիկ. Զարեհ Սագայեանի ընտանեկան դամբարանին մէջ։ Ազգային իշխանութիւնը պիտի ձեռնարկէ յատուկ դամբարանի մը շինութեան, ուր հետագային պիտի ամփոփուին Եգիպտահայոց առաջին Առաջնորդ Գաբրիէլ Եպիսկոպոսի և Մամբրէ Սրբազանի աճիւնները։

Յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուողները մեկնեցան գերեզմանատունէն իրենց հետ տանելով Հոգելոյս Սրբազան Հօր յիշատակը։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլալ մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոս ղրկել «Journal TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ԱՄՀ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի

ՊՐ. ՊԵՐՃ ՍՈՒԼԹԱՆԵԱՆ ՕՐ. ԳԱՐՈԼԻՆ ՓԱՐՔՍ

խօսեցեալք

15-10-66 Հելիոպոլիս

Մեր սրտագին խնդակցութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Իրենց զաւկին և եղբօր Պերճ Սուլթանեանի ընդ Օր. Գարոլին Փարքսի բարեբաստիկ նշանախօսութեան առթիւ՝ Տէր և Տիկին Մարտիրոս Սուլթանեան և Պր. Ժիրայր Սուլթանեան (Պոսթոն) կը նուիրեն. ե.դ.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	500
«Այծեմնիկ» Հանգստեան Տան	200
Հայկական Ընթերցասրահին	200
Հայ Գեղ. Միութեան	200
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ նուիրատուէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Պր. Արթօ Պըլըքտանեան խմբագրատանս տուած իր առաջին այցելութեան առթիւ կը նուիրէ 200 ե.դ.։

Ողբ. Տիկին Վալանթին Մելքոնեանի կսկծալի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան Տէր և Տիկին Մկրտիչ Անդրանիկ (Աղեքս.) կը նուիրեն 100 ե.դ.:

Պր. Պերճ Սուլթանեանի ընդ Օր. Գարոլին Փարքսի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Վահան Չէչճէնեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Վիգէն Գազանճեանի ընդ Օր. Ժանէթ Ղազարեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան Տէր և Տիկին Վարդան Թապաքեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ

ՉՐՕՍԱՊՏՈՅՏ ԴԷՊԻ ՖԱՅՈՒՄ

Կիրակի, 30 Հոկտեմբեր 1966
Հանգստաւէտ ինքնաշարժներով
Մեկնում Սրահէն առաւօտեան ժամը ճիշդ 7.30ին
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՍԱԿ - Անդամներուն 85 ե.դ.
ոչ » 100 »

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել տոմսերը՝ դիմելով սրահ կամ հեռաձայնելով թիւ 934908, ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

Կիրակնօրեայ Վարժարանը պիտի վերաբացուի Հոկտեմբերի 21ին, Ուրբաթ։ Դասաւանդութիւնները կը սկսին, ինչպէս ամէն տարի, կ.ե. ժամը 3ին:

Շուպրա բնակող աշակերտները պարտին պատրաստ ըլլալ ժամը 2ին, իսկ քաղաքին կեդրոնը բնակողները՝ ժամը 2.30ին։ Հէլիոպոլսոյ ինքնաշարժի շրջանը կը սկսի ժամը 2ին։

Այս առթիւ պարտք կը զգանք յիշեցնել, թէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ վարժարաններու հիմնական կոչումն է.–

Ա. Նորահասակ սերունդին մտքին և սրտին մէջ սերմանել և մշակել աւետարանական ճշմարտութիւններն ու աշխարհահայեացքը։

Բ. Տղոց նկարագիրը և խիղճը մարզել քրիստոնէական սկզբունքներով։

Գ. Սատարել հայապահպանման: Մաքառիլ այլասերման վտանգներուն դէմ, անաղարտ պահելու համար նոր սերունդին մէջ Հայ Քրիստոնեայի ինքնուրոյն դիմագիծը։

Այս նուիրական առաջադրութեանց մէջ յաջողելու համար՝ Կիրակնօրեայ դպրոցէն ներս կը կատարուի հետևեալ աշխատանքը.–

1.– Կը կարդացուի և կը մեկնաբանուի Կիրակի օրուան ճաշու Աւետարանը:

2.– Կը պարզուի Ս. Գրական մեծ դէմքերու կեանքը, որպէս ակնաղբիւր բարոյական դասերու և գաղափարական բարձր հասկացողութեան, ջանալով որ տղաք զանոնք կիրարկեն առօրեայ կեանքին մէջ, անձնապէս ապրուած փորձառութեան դրոշմը ստանալու համար։

3.– Կը պատմուին բարոյալից պատմութիւններ։

4.– Ազգային–եկեղեցական մեծ դէմքերու կեանքին օրինակով աշակերտութեան ներշնչել եկեղեցասիրութիւն, ազգասիրութիւն, իրեւբասիրութիւն, նուիրումի և զոհողութեան ոգի, գնահատում հոգեկան արժէքներու:

5.– Կ'ուսուցուին մեր Մայր Եկեղեցւոյ Լուսաւորչի Նկարագիրը, առաքելականութիւնը, դաւանանքը, շարականներն ու աղօթքները։

Ուստի, սրտագին կոչ կ'ուղղենք բոլոր ծնողներուն, որ իրենց զաւակները ղրկեն Կիրակնօրեայ Վարժարան, ուպէս զի անոնց ներաշխարհին մէջ միշտ վառ մնան Լոյսը Ս. Աւետարանի և կանթեղը Ս. Լուսաւորչի:

Այս կոչը կրկնակի ուժգնութեամբ կ'ուղղենք օտար վարժարաններու մէջ զաւակ ունեցող Հայ ծնողաց:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

01009

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 151 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԻ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ١٥١ — الخميس ٢٧ أكتوبر ١٩٦٦

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԺԵՍՏ ՄԸ

Ֆրեզնոյի հայրենասէր ազգայիններէն՝ Տէր և Տիկ. Ա. Գէորգեաններ, Պէյրութի Սահակեան Վարժարանի սաներէն 3 փոքրիկներու տարեկան դպրոցական ծախսերու հոգատարութիւնը ստանձնելու գովելի ժեստի մասին երբ կը գրէի «Ս. Հայաստան»ի մէջ, երբեք մտքէս չէր անցներ թէ՝ ուրիշ ապշեցուցիչ ժեստ մը ընող ամերիկահայ հայրենասէր մը հրապարակ պիտի գար։ Այսօր, արդէն նա կանգներ է մեր առջև իր պատկառելի կեցուածքով։ Անիկա մեզի ծանօթ՝ հասարակական ձեռնարկներու շարունակ զոհաբերող մեր վեթերան մտաւորական ընկեր Լևոն Մկրտիչեանն է։

«Araras»ի Սեպտեմբեր 17ի թիւին մէջ, գերագոյն հրճուանքով և աննկարագրելի հիացմամբ կարդացի, որ Սահակեան Լիսէի սեփական շէնքի կառուցման համար ձեռնարկուելիք հանգանակութեան, առաջին իսկ առիթով ընկեր Լևոն նուիրած է 125.000 Լիբանանեան ոսկի, որ կը նշանակէ — եթէ չեմ սխալիր — ամերիկեան դրամի արժէքով՝ շուրջ 40.000 տոլար։

Դեռ աւելին կայ։ Ընկեր Լ. Մկրտիչեան տակաւին այդ նուիրատուութեամբ ալ հոգեկան բաւարարութիւն չի ստանար, և ի պատիւ իրեն տրուած հանդիսութեան՝ յայտարարած է որ իր այդ նուիրատուութիւնը առաջին յաժինն է գերազանցապէս հայրենասիրական ձեռնարկի յաջողութիւնը ապահովելիք իր մասնակցութեան։ Ցառաջիկային ևս, ընկեր Մկրտիչեան անձնապէս, ուրիշ ազգայիններու ընկերացութեամբ, խոստացած է իր կարելին ընել արդիական, փառաւոր շէնքով մը օժտելու համար Լիբանանահայ կրթական հնագոյն այն հաստատութիւնը, որուն կատարած ճշմարտապէս ազգօգուտ դերը, աւելի քան 43 տարիներէ ի վեր, աննահանջ հաստատակամութեամբ զրկանքներու և անյաղթելի դժուարութեանց օղակներէն անցնելով, որպէս պատմական իրողութիւն՝ գնահատուած է արդէն։

Սահակեան Լիսէ սեփական շէնքի կառուցման հանգանակութիւնը, ուրեմն, ընկեր Լ. Մկրտիչեանի նուիրատուութեամբ յայտարարուած է բացուած։

Ընկեր Լևոն Մկրտիչեան, իր այս զտարիւն հայրենասիրական ժեստով և իր յառաջապահի դիրքով, ի հարկէ, առանձինն պիտի չմնայ. մենք գիտենք թէ ամերիկահայութեան մէջ Լ. Մկրտիչեաններ շատ ունինք, որոնք պիտի խուշանան բոլորուիլ մեր ընկերոջ շուրջ, կազմելով լուսապսակ նուիրատուներու յաւէտ յիշատակելի աստղազարդ շրջանակ մը։

Երեք տարի առաջ, Հայաստանի տաղանդաւոր և սիրուած բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեանի Պէյրութ այցելած ատեն, Սահակեան Վարժարանի վաստակաւոր Տնօրէնը՝ ընկեր Բ. Ժամկոչեան անոր ըրած է հետևեալ խիստ իմաստալից և նոյն ատեն յուզիչ նկատողութիւնը.— «Լիբանանահայութեան ազգասիրութեան բազկերակը Սահակեան Վարժարանն է, Լեցո՞ւն է Սահակեանը, բսել է՝ հայրենասէր է Լիբանանը։ Դատա՞րկ է Սահակեանը, բսել է՝ Լիբանանահայութեան հոգին պարպուած է հայրենասիրութենէ։ Տերևաթափը հոս ալ սկսած է։ 600—800 սան ունեցող Սահակեանը այսօր հազիւ 240 սան ունի...»։

Երբեք սխալած չենք ըլլար երբ մեր որդեգրած գաղափարականի իմաստով վեր առած՝ աւելցնենք թէ՝ Սահակեան Վարժարանը ո՛չ միայն Լիբանանահայութեան ազգասիրութեան բազկերակն է, այլև սփիւռքահայութեան հայրենասիրութեան սիրտն է ան. հայրենասիրութեան արիւնը անկէ է որ շրջան պիտի ընէ մեր խորհրդային, սոցիալիստական հայրենիքէն կտրուած հայ նոր սերունդի երակներուն մէջ։

Տերևաթա՞փ... Ո՛չ... Նոր ընձիւղներ, նոր ծլարձակում... Անցեր է աշունը, անցեր է տերևաթափ ձմեռը, և ահա սկսեր է կենսաբեր Գարունը։ Այս կանչն է, որ կը լսուի այսօր՝ ընկեր Լևոն Մկրտիչեանի բերնով։

Սահակեան Լիսէն անհատական հիմնարկութիւն չէ, ընկերային հիմնարկութիւն է. նա կ'արտայայտէ պանդխտութեան մէջ տառապող հաւաքականութեան մը երազը, այդ հաւաքականութեան փայլուն իտէալը։ Ուրեմն, ժամանակն է որ այդ հաւաքականութեան կամքը կապուի այդ երազին ու իտէալին հետ ու զանոնք փոխակերպէ բարձրաղաղակ իրականութեան։ Սահակեան Վարժարանի 240 սաներու թիւը պէտք է բազմապատկել տասնով և պէտք է հասցնել 2400 սաներու, որոնք այդ վարժարանի հայրենաշունչ յարկին տակ պիտի տոգորուին՝ հայրենասիրական անպարտելի ու հերոսական ոգիով և հայութեան ծառայելու նուիրական պատրաստակամութեամբ։

Մենք վստահ ենք թէ մեր զոհաբերող ընկեր Լ. Մկրտիչեան աւելի հպարտ պիտի զգայ ինքզինքը, ո՛չ այնքան իր առանձնութեան ու միայնակութեան մէջ, որքան այն ատեն՝ երբ իր բոլորտիքը հաւաքուած կը տեսնէ իր նման զոհաբերող ուրիշ Լևոն Մկրտիչեաններ, որոնց կամքով ու առատաձեռն նուիրատուութեամբ շուտափոյթ կ'աւարտի սփիւռքահայութեան բիւրեղ հայրենասիրութեան ապացոյցն եղող մեր Նորագոյն ու մեծագոյն կրթական ամրոցը — Սահակեան Նորակառոյց Լիսէն։

Ֆրեզնօ, Գալիֆ. 23 Սեպտ. 1966

ԼԵՒՈՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԳԱԳԱԹԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ ՆԻՒ ՏԵԼՀԻԻ ՄԷՋ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ, ԹԻԹՕ ԵՒ ԻՆՏԻՐԱ ԿԱՆՏԻ

խորհրդակցեցան միջազգային կարեւոր հարցերու շուրջ



Նախագահներ Գամալ Ապտէլ Նասէր եւ Եոզիֆ Թիթօ կը զրուցեն Վարչապետ Տիկ. Ինտիրա Կանտիի հետ.

Անցեալ Հինգշաբթի, 20 Հոկտ., առաւօտեան ժամը 7ին, Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր «գոմէթ» օդանաւով մեկնեցաւ Հնդկաստան, ընկերակցութեամբ ՊՊ. Զաքարիա Մոհիէտտինի, Անուար Սատաթի, Մահմուտ Ֆաուզիի, Սալահ Նասրի, Մահմուտ Ռիատի եւ Ապտէլ Մեկիտ Ֆարիտի։

Նախագահին օդանաւը Նիւ Տելհի ժամանեց կէսօրէ ետք ժամը 1.30ին։ Օդանաւակայանին մէջ անոնք ընդունուեցան Հնդկաստանի Նախագահ Սարվեփալլի Ռատաքրիշնանի, Վարչապետ Ինտիրա Կանտիի եւ պետական բարձր անձնաւորութիւններու կողմէ։

Նախագահական մեծ պալատը (բնդանօթի 21 հարուած, քայլերգներու նուագածութիւն, ծաղկէ պարանոց, բարի գալուստի խօսքեր, ժողովրդական խանդավառ ցոյցեր, եւայլն) ետք, երկու նախագահները

(Շար. տես էջ 5)

ՆԻՒ-ՏԵԼՀԻԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Հաղորդագրութեան կարեւորագոյն մասերը

Ա. Մ. Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, Եուկոսլաւիոյ Ընկ. Դաշնակց. Հանրապետութեան Նախագահ Եոզիֆ Պրոզ Թիթօ, եւ Հնդկաստանի վարչապետ Տիկին Ինտիրա Կանտի՝ 21–24 Հոկտեմբեր 1966 հանդիպումներ ունեցան Նիւ Տելհիի մէջ։

Երկու նախագահները ու վարչապետ Տիկ. Կանտի վերատեսութիւն մը ըրին միջազգային կացութեան եւ խնդիրներուն, ինչպէս նաեւ երեք երկիրներուն միջեւ ամէն մարզի մէջ համագործակցութեան եւ յարաբերութիւններուն շուրջ։

Հանդիպումները ընթացան իրարհասկացողական եւ բարեկամական խիստ անկեղծ մթնոլորտի մէջ։ Երեք երկիրներու կառավարութիւններուն միջեւ խիստ բարեկամական յարաբերութիւններուն նոյնանման ըլլալը վերահաստատեցին։ Անոնք խոր մտահոգութիւն յայտնեցին աշխարհի խաղաղութեան յառաջնուն վտանգին, ինչպէս նաեւ վիէթնամի վտանգաւոր կացութեան մասին, ու կարգ մը պայմաններ ներկայացուցին անոնց լուծման համար։

— Հիւսիսային Վիեթնամի ռմբակոծումներու դադրեցումը առանց որեւէ պայմանի և օտար զօրքերու պարպումը։

— Վիեթնամի ժողովուրդը ազատօրէն պիտի որոշէ իր ապագան և այս հարցի լուծման քննութեան հիմունք ունենալ Ժընեւի խորհրդաժողովին համաձայնութիւնը։

— Պայքարիլ աշխարհակալութեան դէմ ամէն միջոցներով։

— Զօրավիգ կանգնիլ ափրիկեան ժողովուրդներու անկախութեան և պայքարիլ ցեղային խտրականութեան քաղաքականութեան դէմ։

— Արեւի և Պաղեստինի ժողովուրդներուն կողքին ըլլալ որպէսզի անոնք տիրանան իրենց իրաւունքներուն։

Հաղորդագրութիւնը կը շեշտէ անհրաժեշտութիւնը զինաթափութեան համար ընդհանուր համաձայնութեան մը և արգիլումը կորիզային զէնքերու։

Երեք ղեկավարները կը պահանջեն նաեւ Ժող. Չինաստանի մուտքը Մ. Ա. Կ.էն ներս։

Հոգելոյս Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի Հոգեհանգստեան Պաշտամունք Փարիզի Մէջ

Եգիպտահայոց Առաջնորդ Տ. Մամբրէ Ս. Արք.ի վախճանման գոյժը էջմիածնէն հեռագրուած ըլլալով Փարիզ, անցեալ 16 Հոկտեմբեր, Կիրակի առաւօտ, Հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտամունք կատարուած է Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Եկեղեցիին մէջ։ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեան վախճանեալին կենսագրականը ըրած է ու իբր հաւատացեալ եւ նուիրեալ կրօնաւոր ներկայացնելէ ետք, օրհնած է Հոգելոյս Սրբազանին յիշատակը։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ ԳԱՀԻՐԷ ԿԸ ԺԱՄԱՆԷ

Ա.Մ.Հ.ի Նախագահը 25 եւ 26 Հոկտ.ին Հնդկաստանի հիւրը եղաւ եւ այսօր կ.ե. ժամը 4ին կը ժամանէ Գահիրէ։

01010

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՀԻՐԷ

Հայ Համայնքը Բարի Գալուստ Եւ Ողջերթ Մաղթեց Եթովպիոյ Կայսեր

Ազգային Առաջնորդարանէն ստացուած հաղորդագրութիւն մը կը տեղեկացնէ, որ Եթովպիոյ Կայսր Ն. Վ. Հայլէ Սելասիէի Ա.Մ.Հ. ժամանման առթիւ, անցեալ 15 Հոկտ.ին, Գահիրէի օդանաւակայանին մէջ բարի գալուստ մաղթելու գացած է նաև Ազգ. Իշխանու-

Նկարին մէջ՝ Եթովպիոյ Կայսրը կը ձեռնէրէ Ազգ. Երեսփոխան Պր. Ստեփան Լաչինեանի հետ. Կայսեր ձախին՝ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր եւ աջին՝ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շահարեան:

թենէն պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպսկ. Չինչինեանի և Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի։ Նման պատուիրակութիւն մը Երեքշաբթի 18 Հոկտ.ին օդանաւակայանին մէջ ողջերթ մաղթեց հայասէր Կայսեր։

ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Չորեքշաբթի, 20 Հոկտ. երեկոյեան ժամը 9.30ին Հայ Գեղ. Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ կազմակերպուած էր երեկոյթ մը նուիրուած Զօր. Անդրանիկի ծննդեան 100ամեակին:

Հանդէսին կը նախագահէր Գերշ. Տ. Շահէ Ս. Եպս. Աճէմեան (Երուսաղէմի Պատրիարքարանի դիւանապետ)։ Ներկայ էին Սուտանահայոց հոգեւոր հովիւ Հոգշ. Տ. Սուրէն Վրդ. Չինչինեան, Երուսաղէմէն Արժ. Տ. Կարապետ Քհնյ. Անդրէասեան, Ազգ. Իշխանութեանց անդամներ և հոծ թիւով բազմութիւն մը։

Ներածական խօսքը ըրաւ միութեան ատենապետ Պր. Վ. Տեփոյեան, որ նախ հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգելու Հոգ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի յիշատակը։ Ապա բեմ հրաւիրեց օրուան նախագահը:

Գերշ. Շահէ Արք. ծանրացաւ ճշմարիտ հերոսութեան վրայ, հերոսութիւն մը որ ամէն օր պէտք է գործադրուի իւրաքանչիւր հայու կողմէ:

Հանդէսը կը վարէր Պր. Է. Կոտալազեան (պատասխանատու խմբագիր «Արև» օրաթերթի):

Պր. Միքէ Գարանֆիլեան, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Տիկ. Շաքէ Իփէքեանի, խոր յուզումով երգեց «Իբրև Արծիւը»։

Օր. Վարդուհի Թորիկեան կարդաց Յովհաննէս Շիրազի «Սպիտակ ձիաւորը Փարիզում» բանաստեղծութիւնը։

Օրուան բանախօսն էր Պր. Նուպար Քիւփէլեան (ուսուցիչ և գրող)։ Ան ամփոփ գիծերու մէջ տուաւ Անդրանիկի կեանքն ու մղած պայքարները։ Խօսեցաւ անոր ռազմական կարողութեանց մասին, բերաւ փաստեր և կարծէք կենդանացուց հերոսին անձնաւորութիւնը։

Ներկաները իրենց գոհունակութիւնն ու գնահատանքը յայտնեցին երկարատև ծափահարութիւններով:

Փակման խօսքը ըրաւ Պր. Համբարձում Գարայեան, որ արտայայտուեցաւ ներկայ դարու հերոսութեան՝ հայրենասիրութեան մասին:

Սրբազան հօր «Պահպանիչ»ով վերջ գտաւ յիշատակի այս երեկոն։

ⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰⴰ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅ

Չորեքշաբթի, 2 Նոյեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9.15ին Հայ Գեղ. Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ Տո. Եդուարդ Յակոբեան պիտի դասախօսէ «Հայրենասէր երգահան Ալ. Սպենդիարեան»ի մասին։ Պիտի մասնակցին Եգիպտահայ «Թաթուլ Ալթունեան» երգչախումբի մենակատարները։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՇԱՀԷ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԱԾ

Ռատիոհաղորդումներու եւ հեռացոյցի ասպարէզին մէջ կատարած բազմամեայ բեղմնաւոր աշխատանքներուն համար, ՍՍՀՄ Գերագոյն Սովետի Նախագահութիւնը 1966 Թուականի Սեպտեմբերի 8ի հրամանագրով, Հայկական ՍՍՀ Երեսփոխաններու սովետի ռատիոհաղորդումներու եւ հեռացոյցի պետական կոմիտէի գլխաւոր խմբագիր ՇԱՀԷ ՋՈՏԻԿ ՍԱՄՈՒԷԼԻ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆԸ պարգեւատրուած է «Պատուոյ Նշան» շքանշանով։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ջերմօրէն կը շնորհաւորէ իր ասպարէզին ցոյց տուած անգնահատելի աշխատանքով ծանօթ Շահէ Տատուրեան՝ այս պատուաւոր կոչումին համար:

ԵՐԵՒԱՆԻ ԿՐԿԷՍԸ

Հիմնովին վերակառուցուած է Երեւանի պետական կրկէսի շէնքը և դարձած մայրաքաղաքի մշակութային օճախներու ամենաշքեղներէն մէկը։ Ան ոչ միայն ճարտարապետական իր արտաքին տեսքով, այլ նաև ներքին յարմարութիւններով միակն է Խ. Միութեան մէջ։ Շէնքին առաջին յարկի վարէ պատուանդանին վրայ աւելի նոր շրջագիծով նստած է ապակեպատ երկրորդ յարկը՝ որ աւելի վեհաշուք կը դարձնէ ամբողջութիւնը։ Նախկին 1283 աթոռի փոխարէն, դահլիճը ներկայիս ունի 4623 աթոռ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԵՐ

Լայփցիկի տօնավաճառին մէջ ցուցադրուած են հայկական գորգեր։ «Հայգորգ» հաստատութեան կազմը այս անգամ Լայփցիկի տօնավաճառը ուղարկած է 26 գորգեր։ Հայկական զարդ կրող այդ գորգերու նմոյշները այս տարի ջերմ ընդունելութիւններ գտած են նաև Ճափոնի, Թուրքիոյ, Մոնրէալի և ուրիշ տօնավաճառներու մէջ:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Երեւանի մէջ, Առողջապահութեան Համաշխարհային Կազմակերպութեան նախանիին տակ տեղի ունեցաւ ջրմուղներու մաքրութեան նուիրուած հանրապետական հաւաքոյթը, որուն մասնակցեցան Անգլիոյ, Արժանթինի, Փաքիստանի, Հնդկաստանի, Ճափոնի, Մարոքի և այլ երեսուն երկիրներու ներկայացուցիչները:

Անոնք դասախօսութիւններ լսեցին Հայաստանէ տարբեր կեդրոններու ջրապարենաւորման մասին։ Ամբողջ հինգ օր, օտար հիւրերը ծանօթացան Հայաստանի ջրապարենաւորման սիստեմին, եղան հիւանդանոցներու մէջ և այցելեցին Հանրապետութեան զանազան շրջանները։

ԲԵՄԱԴՐԻՉ ՊՕՂՈՍ ԱՖԷՅԵԱՆ

Պուլկարահայ բեմադրիչ Պօղոս Աֆէյեան, Երեւանի Սպենդիարեան Օփերայի և պալէթի թատրոնին մէջ բեմադրած է ամերիկացի երգահան Ժօն Գարլօ Մենոթի «Հիւպատոս» օփերան։

Ներկայացումը անցած է շատ յաջող։ Պօղոս Աֆէյեան մէկ տարուան համար ստանձնած է Երեւանի օփերայի թատրոնի գլխաւոր ռեժիսէորի պարտականութիւնը։

ՓԱՐԻԶ

Ազնաւուր երթ ու դարձ մը ըրաւ Նիւ Եորքէն ներկայ գտնուելու համար իր մօրը թաղման

Շաբաթ, 24 Սեպտ., իր մօր մահուան գոյժը իմանալէ քանի մը ժամ ետք, Շառլ Ազնաւուր ըսաւ Ամերիկացիներու նման. «Հանդիսութիւնը պէտք է շարունակել», եւ ժամը 9ին, ան երգած է նաւու մը յառաջամասին կայնած, Ազատութեան Արձանին դիմաց, շրջապատուած հեռատեսիլի գործիքներով, յայտագրի մը համար, որ պիտի ցուցադրուի Ծնունդին։

Տիկին Ազնաւուրեան (66 տարեկան) Շաբաթ 24 Սեպտեմբերին, սրտի տագնապի մը հետեւանքով մեռաւ Մոսկուայի օդանաւակայանին մէջ։ Ան կը վերադառնար Հայաստանէն, ուր գացած էր մօրը եւ ազգականներուն այցելութեան,

Ողբ. Քնար Ազնաւուրեան

զարմուհիի մը ընկերակցութեամբ։ Իր ամուսինը, որ վերադարձած էր իրմէ երեք շաբաթ առաջ, գոյժը կ'իմանայ Մուժէնի մէջ, Վարի շրջան, ուր կը բնակէին երկուքն ալ։

— Բնականաբար (երգահան Ժորժ Կառվարենց, քրոջ Այտային ամուսինը) փիշերը Փարիզ գնաց։ Կը մտածեմ Փարիզ երթալ ու գալ, Չորեքշաբթի կամ Հինգշաբթի, Թաղման ներկայ գտնուելու։ Բայց նախատեսուածին պէս պիտի վերսկսիմ Ամերիկայի շրջապտոյտիս, 7 Հոկտեմբերին, Ֆիլատելֆիոյ մէջ:

Այս շրջապտոյտին, Շառլ Ազնաւուր պիտի երգէ «Լա Մամմա»ն, իր ամենանշանաւոր երգերէն մին, որուն համար իր մայրը կ'ըսէր երեք տարի առաջ.

— Ոչ, այս մամման ես չեմ։ Շառլի երգին մէջ ան մեռած է։ Ես 63 տարեկան եմ եւ կ'ուզեմ ապրիլ։

Մինչդեռ, Ազնաւուր կը հաստատէր, թէ մայրը զինք ներշնչած էր, եւ իր մօր մասին խօսելու համար, ուրիշ խօսք չէր գտներ, ու կ'ըսէր.

«Այնքան սէր, լիցասակներ կան շուրջդ, ո՜վ մամմա,
«Այնքան վարդունք, ժպիտներ կան մեջդ, ո՜վ մամմա,
«Որ երբե՜ք, երբե՜ք, երբե՜ք դուն մեզ պիտի չգնես»:

Մօրը համար, Շառլ շինել կուտար նոր տուն մը, Մոնֆոր լ'Ամօրիի մէջ, իր տան եւ իր քրոջ

Շառլ եւ իր «մամման»

Այտային տան միջեւ, որպէսզի իրենք անոր մօտ ըլլան և յաճախակի տեսնեն իրենց «Մամման»։ Նիւ Եորք՝ ԷԼԻԶԱՊԷԹ ՊՈՒՐՔԻՆ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ, 1 Հոկտ., Փարիզի Հայոց Մայր Եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը Քնար Ազնաւուրեանի։

Բազմաթիւ ծաղկեպսակներ տեղ առած էին խորանին առաջ։ Տաճարը լի էր ամենազգի յուղարկաւորներով և ընտանեկան պարագաներով։

Արա Պարթևեան երգեհոնով նուագեց ողբացեալին ամենէն շատ սիրած Կոմիտասեան մէկ երգը՝ ԱՆՏՈՒՆԻՆ:

«Սիրտս նման է են փլած տներին...»։

Ծիշդ ժամուն՝ եկեղեցի մտան Փարիզի և շրջականներու բոլոր դպիր

(Շար. տես էջ 6)

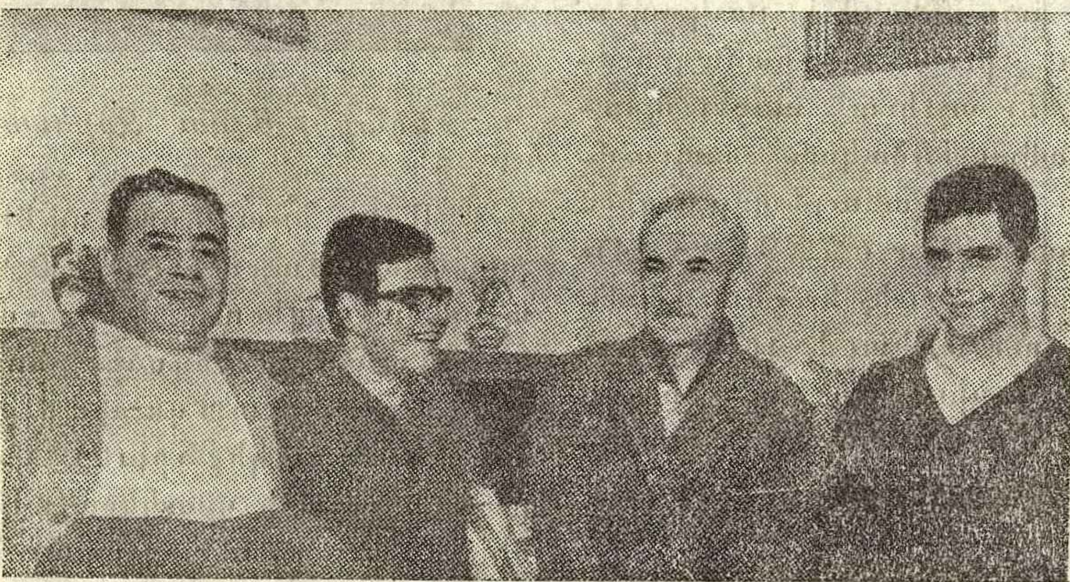
01011

ԱՆՈՅՇ Է ԱՅՍ ՀՈՂՆ ԷԼ, ՋՈՒՐՆ ԷԼ, ՕԴՆ ԷԼ...

Հայաստանում որտեղից նայես, կը տեսնես սարեր՝ ուս-ուսի թիկնած, «քոչարի» պարող սարեր։ Եւ այնպէս ամուր են բռնել մէկ-մէկու, մտել իրար գիրկ, կազմել շրջապար, որ անհնարին է պոկելը։

Հայկական շուրջպա՛ր։

Ինչո՞ւ է մեր լեռնաշխարհը այդպէս կոչւում։ Երեւի հենց նրա համար, որ շրջան է կազմել և «քոչարի» է պարում։ Թւում է, թէ ազգային ինչ որ բնաւորութիւն է այդ՝ միաձուլութեան, համախմբուածութեան, համաքականութեան...



Թիւրապեանները ընտանիքը

Լաւ բնաւորութիւն է։ Եթէ փորձես մտնել այդ ուս-ուսի սարերի մէջ, ապա կը հանդիպես յաւերժական ձեան, որը մեռնողին էլ ոգի կըտայ և կը հանդիպես յաւերժական աղբիւր, որի տակ քարը Թութ ու խաղող է դառնում։ Ցետոյ կը քայլես սարից-սար, կ'ելնես ու կ'իջնես, մի պահ կը Թուայ, Թէ չես բարձրանում։ Բայց կը հասնես Արագածին ու Հայաստանը կ'երեւայ ափիդ մէջ։ Ամբողջ Հայաստանը՝ իր պատմութեամբ։

— Հայրենիքիս ձորերուն մատաղ, — ասաց ծերունին, կրկնեց հայրենիքիս սարերուն մատաղ··· Անոյշ է այս հողն էլ, ջուրն էլ, օդն էլ··· Դեռ շատերուն կը բերի մայր Հայաստան։



— Պերճօ, ե՛կ, նորից փորձենք, — ասում է աւագ եղբայր Հրայրը

Ու յետոյ ծերունին պատմեց, որ աշխարհի վրայ ապրել է եօթանասունեօթ տարի, աչքը ջուր է կտրել, պապակել է մայր հողին ու արդէն սովետական հայաստանցի է։ Ցաւում է, որ այն կորուն ու աշխատասիրութիւնը, որ ունէր ջահել տարիներին, հիմա անցել են, չկան։ Սակայն իրեն թւում է, որ այս տարիքի մարդու հայրենադարձութիւնը պերճախօսում է միայն ճշմարտացի այն ուղու մասին, թէ՝ պիտի գալ Հայաստան, տեսնել, կառուցել երկիրը։

Ինքն ապրած-տեսած մարդ է, շատ չէ զարմանում, բայց երբ Լենինականում այսքան գործարաններ կան, զարմանում է։ 1958 Թումանեանին եկաւ Երեւան, ապրած վերադարձաւ Եգիպտոս, որից յարատեւ պատմեց հայրենի երկրի մասին։ Այսօր նա ապրում է Լենինականի ծայրամասային շինքում։ Թաղամասը նոր է, այդ կ եւ յարկերում երբեմն ջուր չի լինում, Թրոլլէյպսի գիծը դեռ չի հասել այնտեղ, խանութները մի քիչ հեռու են։ Բայց նոր չէ՞։ Կ'անցնի եւս մէկ տարի ու կ'աշխատեն Թրոլլէյպսները նոր երթուղիները։ Ցետոյ Ղազանչի գիւղից Լենինական կը հասնի նոր ջրագիծը և չորրորդ-հինգերորդ յարկերը առատ ջուր կ'ունենան, կը բացուեն նոր խանութներ։

— Այո, կը լինի, զաւակս, կը տեսնես··· — շրջւում է նա, — մեր ժողովուրդը հսկայական ճիգ է Թափում, որ ապագայ սերնդի համար աւելի լաւ լինի··.

Շատ մեծ չէ հայրենադարձ Սահակ Թիւրապեանի գերդաստանը։ Եթէ նրա երեք Թոռը չունենայ պոլիտեխնիկական ինստիտուտում ուսանելու ցանկութիւն, կարող է ամուսնանալ և մեծ հայրիկին ու մեծ մայրիկին երջանկացնել Թիւրապեանների մայր հարում վերնձիւղած շիվով։ Ի՜նչ արած։ Լենինականում կան բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններ, որոնք բացել են իրենց դռները, կանչում են տղային ուսանելու։ Թող ուրեմն իրականացնի իր ցանկութիւնը, Հայաստանում ուսումը շատ է յարգի։ Հայրն էլ՝ Թորգոմ Թիւրապեանը, անընդհատ ասում է.

— Հրայր, չմոռանաս պոլիտեխնիկը։

Չի՛ մոռանայ, չէ։ Այն գործարանում, ուր աշխատում են հայր և որդի շատ կան երիտասարդ ինժեներներ, բանուոր-ուսանողներ։ Արտասահմանում ուսումը պէտք էր ուսանելու համար, Լենինականում՝ միայն ցանկութիւն ու գիտելիքներ։

Հրայրը յաճախ է զրուցում գլխաւոր կոնստրուկտոր Վաչէ Կ ր-կոտեանի հետ։

— Իսկական ընկեր է, սուրբ մարդ։ Երազանքս է՝ նմանուել ընկեր Վաչէի պէս մարդկանց։ Նա ինձ խրատում է, իր կեանքով օրինակ ծառայում։

Ահա այսպիսի մարդկանց միջավայրում են աշխատում հայր և որդի Թիւրապեանները։ Նրանց գործարանը ընդամէնը ութ տարեկան է, բայց արդէն ճանաչուած ամբողջ Սովետական Միութիւնում։ Վերջերս այստեղ էին եկել մասնագէտներ Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետութիւնից, ոչ թէ սովորեցնելու, դասեր տալու։ Ո՛չ։ Նրանք եկել էին գնելու Լենինականի յղկող հաստոցների գործարանի միկրոնի ճշգութիւն ունեցող հաստոցները։ Ազգի ճակատագրի մասին այս մէկ հատիկ փաստը շատ բան է ասում, ու

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Վ. ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆԻ ՀԵՏ

Թ. ԹՈՐԱՆԵԱՆ

Հ. — Կրնա՞ք թուել ձեր գաղութներու անունները, որոնց հետ առաջին անգամ ըլլալով կապ հաստատեցիք։

Պ. — 44 երկրներում կան հայկական գաղութներ։ Ընդ որում կան մեծ ու փոքր գաղութներ։ Եթէ անցեալում մեր կապերը նրանց հետ եղել է յաճախ պատահական, այժմ սիստեմի է վերածուել։ Ունենք Աւստրիոյ գաղութը, որը փոքր է։ Ունենք մեծացող Աւստրալիայի գաղութը, ուր ապրում են շուրջ վեց հազար հայեր։ Այս գաղութի հետ առաջին անգամ մենք ենք կապեր հաստատել։ Նրանց ուղարկում ենք թերթեր, գրականութիւն։ Ուրախալի է, որ այս գաղութում կուսակցական պայքարներ չկան, թէև ասում են, ուր երկու հայ այնտեղ երեք կուսակցութիւն է կազմակերպւում։

Մենք կապեր ենք հաստատել ինչպէս Գանատայի, նոյնպէս Քուէյթի հայ գաղութների հետ։ Սրանք բոլորովին նոր են։

Իսկ հին ու խոշոր գաղութների հետ մեր կապերը, ինչպէս ասացի, սիստեմաւորուած են։

Հ. — Ի՞նչ միջոցառումներու կը դիմէք գաղութահայ կեանքը աւելի մօտէն ճանչնալու համար։

Պ. — Այդ միջոցառումները տարբեր են։ Աշխատում ենք որոնել և գտնել նոր ձեւեր։

Առաջինը փոխայցելութիւններն են, լինեն դրանք կոմիտէի աշխատակիցների կողմից, թէ Հայաստանի գրական, գիտական, մարզական, երաժշտական կազմակերպութիւններից։

Հ. — Չէ՞ք զգեր որ երբ կոմիտէի աշխատողները, յատկապէս բաժնի վարիչները մեկնելով զանազան գաղութներ, անմիջապէս կապ հաստատելով տեղի հասարակական աշխատողներու հետ, վերադարձին կրնան աւելի օգտակար գործ կատարել։

Պ. — Ոչ միայն բաժնի վարիչները, այլև կոմիտէի բոլոր աշխատողները եթէ լինեն մեր գաղութներում, օգտակար կը լինի։ Բոլորին միանգամից ուղարկել հնարաւոր չէ։

Պէտք է ասել, որ կայ մեկնում մի եւ մի ձեւ, դա սփիւռքահայ մշակութային կազմակերպութիւնների կողմից մեզ ուղղուած հրաւէրն է, աշխատում ենք հրաւէրները անպատասխան չթողնել։

Կայ կապերի ամրապնդման մի միջոց եւս։ Դա տուրիզմն է։ Շնորհակալութիւն պէտք է յայտնել Սփիւռքահայ այն բոլոր կազմակերպութիւններին, որոնք զբօսաշրջիկների մեծ խմբեր են ուղարկում Հայրենիք աւելի լաւ ճանաչելու այն։ Նամակագրութիւնը նոյնպէս օգտակար կապ է։ Զմոռանանք ասել, որ մենք ստանում ենք Սփիւռքի բոլոր թերթերը։ Մեր հերթին նրանց ուղարկում ենք մեր հանրապետութեան օրաթերթերը, շաբաթաթերթերը, ամսագրերը։

Միայն չորս հազար օրինակ «Հայրենիքի ձայն» ենք ուղարկում։

Մեր կոմիտէի օրգան «Սովետական Հայաստան» ամսագիրը, որը լոյս է ընծայւում 10.000 տպաքանակով, մեծ մասամբ առաքւում է Սփիւռք։

Ահա այս ձեւով Հայրենիք-Սփիւռք փոխ—յարաբերութիւնները ընդլայնւում են։

Պիտի աւելացնեմ, որ մենք հրաւէրներ ենք ուղարկում սփիւռքահայ շատ կազմակերպութիւնների ղեկավարների, որ նրանք գան Հայաստան, աւելի մօտիկից ճանաչեն մեր Հայրենիքի առօրեան ու մեր կոմիտէի աշխատանքները։

Անցեալ տարի Ամերիկայի Մ. Նահանգներից եկան Արաբկիրի հայրենակցական միութեան ղեկավարները և այստեղ մասնակցեցին Արաբկիրի հիմնադրման տօնակատարութեանը։ Սա եւս կապերի ամրապնդման մի ձեւ է։

Հայրենակցական միութիւնները լաւ գործ են կատարում Սփիւռքում։ Մենք այդ գիտենք։

Ահա այսպէս, մենք աշխատում ենք հնարաւոր բոլոր միջոցներով ընդլայնել Հայրենիք-Սփիւռք կապերը։

Հ. — Ի՞նչ նոր խմբեր ուղարկած էք դէպի գաղութները։

Պ. — Եթէ խօսքը վերաբերում է վերջին երկու տարիներին, ապա բաւականին խմբեր գնացել են։

Առաջին հերթին յիշենք մի երգի-պարի անսամբլը։ Պարի անսամբլը մեկնեց Արեւելքի մի շարք երկրներ։ Այդ խումբը գլխաւորում էր իմ տեղակալը՝ Անդրանիկ Մալոխասեանը։

Ես մեր գրողների հետ եղայ Ֆրանսիայում շուրջ մէկ ամիս։

Եւ ուսաղէմ ուղարկեցինք մեր Մատենադարանի տնօրէն պրոֆ. Լեւոն Խաչիկեանին և Արեւշատեանին։

Բժիշկներից Լիբանանում եղան Լեւոն Ցարութիւնեանը եւ փրոֆեսոր Անդրանիկ Ծաղարեանը, որոնք մեծ աշխատանք կատարեցին Սփիւռքում։

Հ. — Դուք Ֆրանսիա մեկնելով մեր գաղութի կեանքը աւելի մօտէն ճանչցա՞ք։ Լաւ չէ՞ր ըլլար, որ շրջէիք մեր բոլոր գաղութները, որպէս նախագահը այս կոմիտէի անձնապէս տեղւոյն վրայ ճանչնայիք մեր պայմանները։

Պ. — Այդ ցանկութիւնը ի հարկէ շատ լաւ է, բայց եթէ այդ հարցը վերցնելու լինենք միայն ժամանակի տեսակէտից, ինձ անհրաժեշտ է ապրել եւս 44 տարի, որպէսզի կարողանամ մեր բոլոր գաղութներում լինել։

Ինչ խօսք, որ գաղութներում լինելը մեծ ճանաչում է տալիս։ Առաջիկայում ես կը ցանկանայի գնալ Սիրիա եւ Լիբանան. այս երկրները գաղութային կեանքի կենտրոններն են։ Ինչ վերաբերում է միւս գաղութներին, դա կախուած է իմ հնարաւորութիւններից։

Այնուամենայնիւ, Սփիւռքը լաւ ճանաչելու բոլոր հնարաւորութիւնները ունենք եւ աշխատում ենք այդ ուղղութեամբ։

Մենք մեծ ուշադրութիւն ենք դարձնում ուսուցիչներին եւ աշակերտութեանը, եւ դա հասկանալի է։ Եթէ մենք խօսում ենք հայապահպանման գործի մասին, ապա առաջին հերթին պիտի նկատի ունենալ հայ ուսուցիչը եւ պատանեկութիւնը։

Մտածում ենք սփիւռքահայ մտաւորականութեան մասին։ Սփիւռքը բազմաթիւ գիտնականներ, գրողներ, նկարիչներ ունի, որոնք նուիրուած են իրենց հայրենիքին, ժամանակի ընթացքում մենք կ'աշխատենք հրաւիրել նրանց եւ տարբեր բնագաւառների մեր մտաւորականները կը լինեն Հայաստանում։

Անինք կը գումարուի մեր գրողների համագումարը։ Այդ առթիւ շատ գրողներ կը հրաւիրենք, որոնք կը լինեն մեր Գրողների միութեան հիւրերը։

Հաւանաբար կը հրաւիրենք նաեւ լրագրողների, որոնց դերը մեծ է գաղութներում.

(Շար. 2)

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Ամէն անգամ որ Սովետ. Հայաստանի պատմագիրները կ'անդրադառնան հայ պատմութեան մերօրեայ դէպքերուն, երեւան կը հանեն Հնչակեան Կուսակցութեան գործիչներու, մարտական ուժերու գերագոյն մասնակցութիւնը Հայրենիքի անկախութեան կռիւներուն, որոնք երէկ՝ Ստալինի և Բերիայի մխուր շրջանին ծածկուած էին, ո՛չ ոք կը համարձակէր այդ դէպքերուն մօտենալ և ճշմարտութիւնը հրապարակել՝ անհամարձակ մօտեցումներով ալ պարտադրուած էին լռութիւնները աղաւաղել և այնպէս ներկայացնել։

Անցեալ տարի Պրն. Ցար. Թուրշեան 10 հազար տպաքանակով և 265 էջնոց հատոր մը լոյս ընծայեց «Սարդարապատի Հերոսամարտը» տիտղոսով, որուն մէջ հայ ժողովուրդի բոլոր զաւակներու անբաժան մասնակցութիւնը եղած է ընդդէմ ջարդարար Վէհիպ փաշայի վերին հրամանատարութեան ներքև գրոհող թրքական աւազակութեան։ Ճակատագրական այդ կռիւին մէջ թրքական բանակը մեծ կորուստով նահանջած է, որով հայութեան իսկական ազատութեան դրօշակը բարձրացած։

Այդ անեղ կռիւին մէջ Հնչակեան Պանդուխտի զինուորները՝ ընդամէնը 200 մշեցի կտրիճներ, յաջողած են ջախջախել թրքական անպարտելի կարծուած բանակի մէկ զօրաւոր թևը, որ երեւան եկած խուճապը արգիլելու համար Խալիլ փաշայի նոր կարգած հրամանատարը՝ Խալիլ փաշա իսկ չէ կրցած թուրք զինուորները կայունացնել և թրքական յաղթանակը ապահովել։

Լաւ է որ այդ մասին խօսի ինքը՝ գրքին հեղինակը։

«Հնչակեան մշեցի Պանդուխտը -Միքայէլ Սերեան (*)-, Վերին Թալինից ու Մաստարայից իջնելով 200 մշեցի հեծեալներով եւ աշխարհազօրայիններով համալրելով իր շարքերը, Մայիսի 26ին բիկունքից գրոհել էր 440րդ բարձունքի վրայ, վերցրել մի բնդանօթ, գերել սպաների, կոտորել եւ փախուստի մատնել մնացածներին։ Հետապընդման աղմուկ—աղաղակի վրայ սարերի ծերպերից իջնում են Թուրքիոյ կողմից մինչեւ այդ օկուպացուած Սազուբլու, Դադաշու եւ Կեօղլու գիւղերի սարերը փախած զինուած տղամարդիկ եւ Պանդուխտի հեծեալներին միանալով հետապնդում եւ ջախջախում են թրքական դիվիզիայի խուճապահար փախչող ասքերներին։ Հայ քաշքային զօրքին մնում էր միայն ամրապնդել յաղթանակը, գրաւել թշնամուց տերիտորիան եւ Մայիսի 28ին հասնել Ալիս կայարանը։ Պանդուխտի այս փայլուն օպերացիան ճիշդ եւ ճիշդ այնպիսի օպերացիա էր, ինչպիսին, ինչպէս տեսանք, Սեբաստացի Մուրադը ցանկացել էր կատարել Սարդարապատում, սակայն գեներալ Արիշովը չէր ընդառաջել նրան, իսկ դաշնակցական սեփերի

(*) Մենք Ը. Կ. Պանդուխտի մականունը Սէֆէրեան գիտէինք։

(Շար. տես էջ 6)

01012

ՄԵՐ ՕՐԵՐՈՒ ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Ա. ՎԱՍԻԼԵԱՆ

Կար ժամանակ մը, որ Ամերիկա համաշխարհային տարածութեամբ կը ճանչցուէր որպէս ազատութեան, հաւասարութեան, արդարութեան և մարդասիրութեան քրիստոնեայ զուտակեան երկիր մը: Հայերը առաջինները եղան ողջունելու անոր այս անզուգական յատկանիշները, գովերգելով գնահատելով ու զայն կոչելով Աւետեաց Երկիր: Բազմաթիւ հայեր անոր անուան յօրինեցին հոգեզմայլ տաղեր և բանաստեղծութիւններ:

Եւ իրաւամբ Ամերիկա քաղաքակիրթ մարդկութեան գնահատութեան արժանացաւ այն ատեն՝ երբ 18րդ դարուն ապստամբութեան դրօշը պարզեց ընդդէմ անգլիական բռնապետութեան, իշխանութեան, «մահ կամ ազատութիւն» նշանաբանով ահեղ մարտերէն վերջ զայն իր հողերէն դուրս շպրտեց միանգամ ընդմիշտ: Հիմնելով իր ազատ անկախ պետութիւնը՝ իր երկիրը հռչակեց ազատութեան, ընկերային հաւասարութեան և մարդասիրութեան արշակաւան:

Եւրոպական և ասիական աղքատ, հողազուրկ, բռնապետութենէ ճնշուած ժողովուրդները օգտուելով Ամերիկայի ասպնջականութենէն՝ խուժեցին ազատ աշխարհը: Մտաւորականն ու արհեստաւորը, հողագործն ու բանւորը իրենց ուժն ու կորովը ի սպաս դրին անոր յառաջդիմութեան ու զարգացման: Արդարեւ վերջին երկու հարիւրամեակին՝ Ամերիկա, թէ բնակչութեամբ, թէ թեքնիքով և թէ մշակոյթով հասաւ իր բարձրագոյն զենիթին: Անոր արտադրողականութիւնը շատ աւելի էր քան ամբողջ եւրոպական ազգերուն արտադրողականութիւնը:

Մինչ Ամերիկայի այս խոշորական վայրը անտեսական և թեքնիքական մարզին մէջ արագօրէն կ'ընթանար, անոր անտեսութիւնն ու հարստութիւնը կամաց կամաց կը կեդրոնանար սակ մը դրամատէրներու ձեռքին մէջ: Անոնք ի վերջոյ կ'որոշէին քաղաքական ղեկը եւս ունենալ իրենց ձեռքին մէջ: Դրամատէր Ամերիկան անմիջապէս փոխեց իր քաղաքական ընթացքը, տակաւ առ տակաւ մերժելով իր վաղեմի աւանդութիւններն ու ազնիւ յատկութիւններէն, որոնք իր փառքն ու պարծանքը կը կազմէին:

Ճարտարարուեստական դրամատիրութիւնը չարաչար վարուելով Ամերիկայի բնական հարստութեանց հետ, յղփացած իր հարստութեան մէջ, իր որկրամոլ աչքերը յառեց դուրս՝ դէպի օտար երկիրներ և հոն եւս վերջին յիսնամեակին արձանագրեց մեծ յաջողութիւններ:

Այսօր, Միացեալ Նահանգները գրեթէ աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ ունին գործարաններ և արդիւնաբերական խոշոր հաստատութիւններ, անոնք տէրն են աշխարհի բնական հարստութեանց 60 տոկոսին, մինչ իրենց բնակչութիւնը աշխարհի բնակչութեան 6 տոկոսն է միայն: Ընդարձակ դաշտեր և հանքեր կը շահագործուին ափ մը մարդոցմէ: Այս պարոնները մերթ ընդ մերթ հպարտանքով մամուլի միջոցաւ կը յայտնեն իրենց անգութ շահագործումները ընդհանուր աշխարհին մէջ: 1950, Փետրուար 12ին «Նիւ Եորք Թայմզ» ճարտարարուեստական դրամատիրութեան այս ժակոտը բերանը այսպէս կը գրէր «Հնդկաչինի «տնտեսական» խոշոր պարգեւ մըն է. զայն ունենալու համար կ'արժէ ամէն բախտախաղութիւն և արկածախնդրութիւն: Ան իր հիւսիսային մասին մէջ ունի արտասովոր թիթեղ, ծանրաքար, սեւ կաւ, բրինձ, ձգախէժ, քէյ, պղինձ և մորթ: Հարաւ-արեւելեան Ասիոյ երկրորդ պատերազմէն առաջ անոր տուած շահագործումները 300 միլիոն տոլարէն աւելի կը հաշուէին: Տարի մը վերջ, «Սթէյթ տիփարթմընթի» խորհրդականը հետեւեալը ըսաւ. «Մենք միայն Ասիոյ բնական հարստութիւններուն մասամբ մը միայն շահագործած ենք, այնուամենայնիւ Ասիան կը հայթայթէ աշխարհի 90 տոկոս կաուչուքը, 60 տոկոս թիթեղ, նաւթ, գոգոյի իւղը, ունի բաւարար շաքար, թէյ, սուրճ, ծխախոտ, կանեփ, պտուղ, համեմներ, քարիւղ, ռետին, երկաթահող և ալքայյթը»: 1953ին երբ Ֆրանսա Ամերիկայի օժանդակութեամբ կը կռուէր Վիէթնամին մէջ, Նախագահ Այզընհաուըր այսպէս ըսաւ. «Պահ մը ենթադրենք թէ մենք կորսնցուցինք Հնդկաչինը, ան մեր ձեռքէն ելաւ, աս կը նշանակէ մենք այլեւս չենք կրնար ունենալ անոր թիթեղն և ծանրաքարը, որոնք մեզի համար մեծ արժէք ունին. մենք պէտք է աշխատինք՝ որ նման բան մը չպատահի: Իրաւի սոսկալի բան է, որ մենք չկարողանանք ստանալ այն ինչ որ կ'ուզենք ունենալ Հնդկաչինի հարստութենէն»:

(Շար. տես էջ 5)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

Եգիպտահայ Նկարիչ Աշոտ Զօրեանի Ցուցահանդէսը

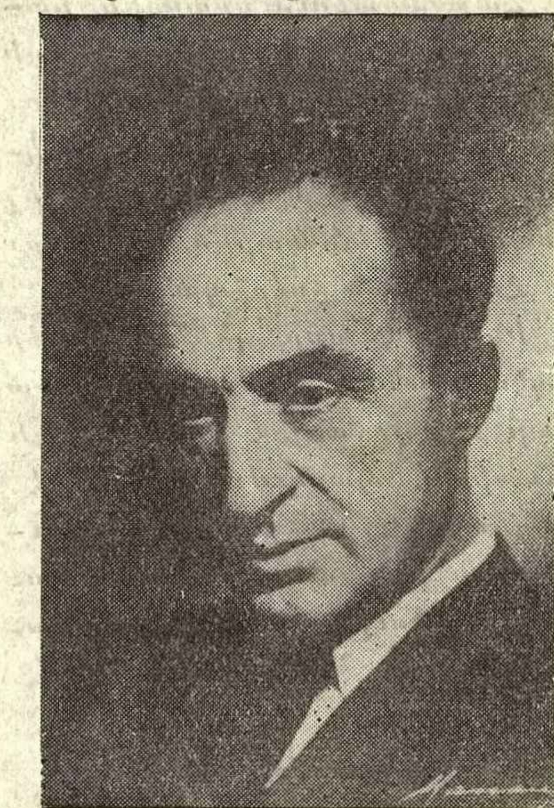
Անցնող շաբթուան ընթացքին՝ Լիբանանի հայ եւ արաբ ու օտար արուեստասէր շրջանակները իրենց ուշադրութեան առարկաներէն մէկը դարձուցած էին եգիպտահայ տաղանդաւոր նկարիչ Աշոտ Զօրեանի ստեղծագործութիւնները, որոնք ցուցադրուած էին «Մանուկ» պաստերին մէջ:

Հաւատարիմ մնալով նախորդ իրապաշտ դպրոցի որոշ կողմերուն՝ նկարիչ Զօրեանը մեզի կուտայ մեծ մասամբ արդիականութեամբ դրոշմուած գործեր...:

Ճոխ է իր երանգապնակը եւ պեսպիսուն: Ցայտուն է վրձինի ճարտար հպումներով եւ յատկապէս՝ գոյներու իւրօրինակ համադրումներով մեր աչքերուն առջեւ պարզել բանաստեղծական ապրումներով ու վիպականութեամբ յագեցուած պաստառներ (27, 9, 28,24):

Շատ տպաւորիչ էր «Նաւահանգիստը», ուր առկայ է լուռ երաժշտականութիւն մը՝ որ կուգայ քանի մը փողփողան առագաստանաւերու ուրուագիծերուն ընդմէջէն: Նոյնը կրնանք ըսել նաեւ «Ֆոլքլորիք պարեր»ուն համար, ուր՝ հայրենի հեքանկուն պարուհիները՝ բաց կապոյտ գոյնի մշուշին ներքեւ, պատկերուած էին ինքնատիպ քնարականութեամբ մը:

Ա. Զօրեանի կարգ մը բնանկարներուն մէջ շեշտուած են իրարու ագուցուած գիծերը, որոնք՝ որոշ պեսպիսութիւն եւ ինքնատպութիւն կուտան որպէս արդիական նկարներ (13,14): Նման համաչափ գիծերու առատ օգտագործումը տեսած էինք նաեւ Ֆրանսահայ այլ նկարիչի մը մօտ:



Նկարիչ Աշոտ Զօրեան

Միապաղաղ գոյներով ներկայացուած «Մայրութիւն» մեծադիր պաստառը յագեցուած էր խոր մարդկայնութեամբ: Նեղոսի հովիտէն եկող նկարիչի այս գործին մէջ՝ մասամբ կար ազդեցութիւնը փարաւոնեան շրջանի պատկերաքանդակներուն, երբ մասնաւորաբար նկատի ունենանք բազուկներու արտակարգ երկարութիւնը:

Կենսունակութեամբ ու հարազատութեամբ կը խայտան իր կարգ մը դիմանկարները (22,26), որոնք անպաճոյճ կերպով դրսեւորուելով՝ յաջողագոյն գործերու շարքին կը դասուին:

Արուեստագէտի ինքնատիպ ստեղծագործութիւններուն մէջ ուշագրաւ է նաեւ «փոքրիկը» ծովանկարը: Կարծէք գոյներու «ֆանթազի»

(Շար. տես էջ 5)

ՀՈՍԱՆՔԻՆ ԵԶՐԸ

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ

— Չափազանց երջանիկ եմ Տիկին Ձեզ ծանօթանալուս... Անհունապէս երջանիկ եմ... Ցարգանքներս... խորին...

— Երջանկութիւնը փոխադարձ է Մէօսիէօ Վահրամ...

— Ո՛հ, Տիկին, կը չափազանցէք... Մի՛ չափազանցէք Տիկին... Գիտեմ թէ վշտակրած էք Ձեզ այսքան սպասեցնելուս համար... անկասկած եմ...

– Այո՛, պէտք է որ ատենին գայիք, բայց այս անգամ կը ներեմ... Բացառաբար ներեցի, Մէօսիէօ Վահրամ...

— Հաւատացէք Տիկին, որ անգամ մ'ալ երբեք, ոհ երբե՛ք... Աստուած վկայ՝ որ անգամ մ'ալ այս կարգի բան պիտի չպատահի... Բացառաբար ներեցէք վշտակրած Տիկին...

Օղի ապսպրեց: Ցայտնի է թէ Մէօսիէօ Վահրամ պիտի խօսի անդադար, յայտնի է թէ Մէօսիէօ Վահրամ յաղթանդամ է, կենսունակ ու ապրած մարդ է և իր հոբանջը խման է: Շատ զուարթ դէմք՝ համարձակ ու վառ աչքեր և հաստ մատանիներ: Այտերն ու ականջները շառագունած են, շրթունքներ թաց են և ձիու գլուխ մը կը կախուի ժամացոյցի շղթային:

Կինն ու Նորեկը իրարու ակնարկ բռնեցին՝ երբ որ մէկզմէկու արդուզարդ քննելով էին զբաղած: Փոխանակուեցան լայն ժպիտներ և «հը՛մ, հը՛մ,»: Մէօսիէօ Վահրամ իր պեխերը ոլորեց՝ պատճառ ըլլալով որ տարեց մարդն ալ ոլորէ իրենները: Տարեց մարդը իր փողկապը առջեւ քաշեց՝ պատճառ ըլլալով որ Մէօսիէօ Վահրամն ալ առջև քաշէ իրենը: Անժէլին կուրծքը կ'ելեւէջէր կշռոյթով:

Այդ կշռոյթը որ կուրծքերուն ակնարկելով կ'ըսէր— «մենք հոս ենք», յանկարծ թռաւ գնաց Մոսիկին մօտ, գրաւի դրուած յոյն կնոջ օղերը ետ առաւ, և անցուց իր սիրուհիին ականջներուն: Այո՛, մենք հոս ենք:

Ամուսինը ըսաւ.

— Անժէլ, մեր Մէօսիէօ Վահրամը հոս մօտր եկած է: Քանի մը ամիս Փաշա Լիմանիի ալիւրի ֆապրիքային մէջ գործ ունի...

— Այո՛ Տիկին, Փաշա Լիմանի ալիւրի ֆապրիքային մէջ մեքենաներու զետեղում մը պիտի ընեմ:

— Ո՛հ, ի՛նչ կ'ըսէք...

— Ատոր համար ստիպուած է...

— Ատոր համար ստիպուած եմ... աւելի ճիշդ է ըսել կը նախընտրեմ, ամէն օր Գումգաբու չ'երթալ չգալ:

— Գումգաբուցի է Մէօսիէօ Վահրամը:

— Դուն սո՛ւս եղիր... երբ մարդ կը խօսի՛...

— ... Այո՛, կը նախընտրեմ հոս մնալ: Ծովը և երթալ-գալը տաղտկալի բաներ են... Անկասկած եմ...

— Հարկաւ չ'ըլլար. հոս պէտք է մնալ: Շաբաթ գիշերները միայն տուն երթալը բաւական է:

— Այո՛ Տիկին, բաւական է: Շաբաթ գիշերները միայն: Երկուշաբթի առտու կենէ գործի:

— Ոչ ի՛նչ կ'ըսէք... կենէ՞ գործի..

— Ո՛հ ներեցէք Տիկին, դարձեալ գործի պիտի ըսէի... Ո՛հ, Տիկին, անգամ մ'ալ բնաւ, բնա՛ւ... բացառաբար ներեցէք...:

Գաւաթները իրարու զարկին, «բարի տեսանք» ըսին և ժպտեցան: Իրենց կարսոնը, որ սրունքները իրար քսելով արագօրէն կ'երթեւեկէր սեղաններուն միջեւ, կանգ առաւ: Ծռելով իր երկու խոշոր մատները վարդագոյն աղջնակի մը գրպանը մխրճեց և դուրս քաշեց լոխումի մասնաւոր փոքրիկ պատառաքաղը: Ցետոյ մեկնեցաւ գողոնին հետ՝ առանց դիտողութիւն ընելու:

Անժէլ՝

— Մէօսիէօ Վահրամ, կը նըշմարեմ որ մանկունակ և խիստ հաճելի թոթովախօսութիւն մը ունիք...

— Թոթովախօսութի՞ւն... Ո՛հ, այո, թոթովախօսութիւն... լեզուս սիրեմ... Այսինքն թէ, շատ անգամ այսպէս կ'ըսեն ինծի... լեզուդ կը սիրեն... մանկունա՞կ է միթէ... Թոթովախօսութի՛ւն...

Ամուսինը կոկորդը պրկեց և ըսաւ.

— Ես ալ շատ կը սիրեմ:

Վահրամ գինի ապսպրեց, անմիջապէս ետքը ետ առաւ իր հըրամանը և բթամատները անցուց բաճկոնի entournureներուն: Կուրծքը ուռեցաւ՝ անմիջապէս որ բըթամատները ներս մտան: Մէօսիէօ Վահրամ ըսաւ թէ բողկ շատ կը սիրէ և գնեց խեչափառ, որովհետեւ կը ծախէին: Շրջուն վաճառորդը իբրոր հեռացաւ, և ամուլը սկսաւ ճաշակել, Մէօսիէօ Վահրամ ալ թով խոստովանեցաւ թէ չէր գիտեր խեչափառին հայերէնը: Չէր գիտեր թէ խեչափառին կ'ըսեն խեչափառ: Ի՞նչ կ'ըսեն ըսաւ և երեքը մէկ սկսան մըտածել, փնտռել, կրկնեցին.— «Զաղանոզին հայերէ՛նը... չաղանոզին հայերէ՛նը...»: Տիկին Անժէլն է որ գտաւ բուն բառը, զայն արտասանելով համեստութեամբ, շրթներուն ծայրով.

— Խեցգետին կ'ըսեն:

Ամուսինը երդում ըրաւ թէ բառը լեզուին ծայրն էր, և պիտի արտասանէր, եթէ Անժէլ րոպէ մը եւս ուշացած ըլլար: Այո՛, խեչափառին խեցգետին կ'ըսեն: Վահրամն ալ գոհ մնաց, բառը բազմաթիւ անգամներ կրկնեց աղմուկով, և ըսաւ թէ միշտ գետնին փակած խեչափառին անշո՛ւշտ թէ խեցգեսին պիտի ըսէին: Ցետոյ դիտել տուաւ որ ուտելիքի մը համը լաւ վայելելու համար, պէտք է զայն բնորոշող բառն ալ գիտնալ: Բոլորովին նոյնը չէր տարեց մարդուն կարծիքը: Ան ճչդեց թէ... բայց Անժէլ խեցգետին կոչուող խեչափառի մէկ ոտքով սպառնաց, լռութիւն հրամայեց և անմիջապէս յետոյ արձակեց իր վճիռը.

— Անհաւասնիկ բացէ ի բաց կ'ըսեմ... Մէօսիէօ Վահրամը տունիս կ'ընդունիմ: Դեռ քիչ մը առաջ բոլորովին հակառակ էի տունիս վարձակալ ընդունելու գաղափարին: Շա՛տ շա՛տ հակառակ էի: Գարեգինը կրնայ վկայել: Ան շաբաթներով գիս համոզել ջանաց բայց չկրցաւ: Ես վերջապէս երիտասարդ կին եմ... և չար լեզուներ շատ կան... օ՛, շա՛տ կան... չեմ գիտեր ինչու, ինծմով շատ կը զբաղին...: Բայց դուք գիս գրաւեցիք Մէօսիէօ Վահրամ: Իսկապէս համակրելի էք... Ըսել կ'ուզեմ որ ձեզի պէս մէկը ընտանիքի մէջ կարելի է մտցնել... Ընդունեցի...:

Վահրամ չափազանց գոհ մընաց, կարելի եղածին չափ պերճ ոճով և առատ խոնարհութիւններով իր երախտագիտութիւնը յայտնեց, մինչ Գարեգին կ'ըսէր.

— Օտար չենք նկատեր: Մեր ազգականնին պէս կը նայինք:

— Օտա՞ր... Է՞հ... Միթէ այդ բանը կը համարձակիք ըսել Տիկին... բնա՛ւ օտար չեմ նկատուիր... հա՛, հա՛, հա՛... Այսինքն թէ ձեզ օտար չեմ նկատեր... Երջանիկ որբը, անկեղծ և յաւիտենական բարեկամութիւն կը մաղթեմ Ձեզ... Անուշ ըլլայ Ձեզ... Անկասկած եմ...

Մթագնեցաւ Անժէլին դէմքը: Կինը մտահոգութեամբ գլուխը թեթեւ մը դարձուց և նայեցաւ ամուսինին: Գարեգին ալ նոյն պահուն կնոջ կը նայէր քովընտի ակնարկով մը: Երկու հարցական նըշանները իրարու բախեցան: Վահրամ շարունակեց.

— Դեռ քիչ մը առաջ բոլորովին հակառակ էի ձեր տունին բանսիոնէրին... Այսինքն ձեր տունը բանսիոնէր երթալու գաղափարին... Բայց դուք գիս գըրաւեցիք Տիկին... Կ'ըսեմ բացէ ի բաց- Ընդունեցի... Ներս պիտի մտնեմ... Ձեր պարապ սենեակէն ներս պիտի մտնեմ... Գարեգինն ալ ընդունեցի... Ան ալ իսկապէս տաքարիւն, իսկապէս գրաւիչ... ո՛հ Տիկին, չգտնուածօրէն տաքարիւն է... Վա՛յ պապանըն եանըն... չըլտըրանայըմ... ա՛լ չեմ կրնար սպասել, ճամբըմ պիտի, ճաթիմ պիտի Անժէլ... ներս մտա՛յ, պարապ սենեակը ներս մտա՛յ իմ շէշկօ Անժէլս... հա՛, հա՛, հա՛... էյ, ասիկա միտքէս պիտի չ'ելլայ... չըլտըրանայըմ... չըլտըրանայըմ...

(Շար. 2)

01013

ՅՈՒՇԵՆԱԿԱՆ ՍԷՐ

(ՖԱՆԹԵԶԻ)

Անցեալները ժամանակ անցընելու համար, դարակներուս մէջի հին թուղթերը, հին նամակները, հին պատկերները թղթատելով զբաղուած էի, երբ ձեռքս անցաւ հետեւեալ երկտողը.

«Այս գիշեր կը սպասեմ:

«Քեզ խենթի պէս կը սիրեմ եւ չեմ կրնար երեւակայել՝ թէ օր մը պիտի կարենամ ուրիշ մը եւս այսպէս սիրել: Դուն իմ ամբողջ կեանքս ես եւ միակ փափաքս է՝ որ կեանքս տեւէ այնքան որքան անկեղծ սէրս»:

ԼԻԼԱ

Իսկոյն յիշեցի թէ այս կրակոտ տողերը Լիլան ինծի գրած էր երկու կամ երեք տասնեակ տարիներ առաջ, երբ մենք իրարու հետ շատ սիրալիր բարեկամներ էինք:

Անշուշտ շատ ժամանակ անցած էր այն օրէն, երբ մեր սէրը ընդմիշտ մարած էր, նման բոլոր սէրերուն:

Մէկէն ի մէկ զարմանալի գաղափար մը անցաւ մտքէս:

Ձեռքս առի գրիչս եւ վերոյիշեալ երկտողին ետեւը գրեցի.

«Ոսկի մը գրաւ կը դնեմ, որ պիտի չյիշես այս տողերը որուն գրած ըլլալդ»: Ետոյ ղրկեցի Տիկին Լիլային:

Տասնըհինգ օր վերջ պատահմամբ սալոնի մը մէջ հանդիպեցայ Լիլային:

— Բարեւ, ըսաւ ժպտագին, ուրախ եմ որ ձեզի տեսայ, որքան ատեն է որ զիրար տեսած չունինք, ինչո՞ւ օր մը մեզի այցելութեան չէք գար:

— Այո՛, ըսի, իրաւ է որ ձեզ շատ ատեն կայ տեսած չեմ, բայց կարծեմ վերջերս գրեցի ձեզի...

— Դո՞ւք: Ես ձենէ նամակ չստացայ:

— Ի՞նչպէս... այն ժամանակ սիրելի Տիկին, ինծի ոսկի մը կը պարտիք....

— Ո՛հ, ըսաւ խնդալէն, ըսել է դո՞ւք էիք, եւ պարզօրէն աւելցուց:

«Որքան ալ յիշողութիւնս տկար է, ժամերով փնտռեցի որուն գրած ըլլալս եւ չյաջողեցայ»:

Եւ այս այն սէրն էր որ պիտի տեւէր կեանքին չափ...

ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ
Աղեքսանդրիա

ՄԵՐ ՕՐԵՐՈՒ ԱՄԵՐԻԿԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Այս հաստատումներէն բացորոշ յայտնի է, թէ իմպերիալիստ Ամերիկայի պատերազմը Վիեթնամի մէջ Ասիան կլլելու նպատակաւ է, այս պատճառաւ հսկայական գումարներ կը ծախսուին զէնք, ռազմամթերք արտադրելու համար:

Պայմանագրութիւններ կը ըստորագրուին արդիւնաբերական զանազան ընկերութեանց հետ, որոնց հսկողութիւնը կը կատարեն մարաջախտներ, որոնք ճարտարարուեստին հետ դաշնակցութիւն մը կազմած են:

Շատ քիչեր ծանօթ են, թէ ինչպիսի վայրագ եւ հակամարդկային պատերազմ մըն է, որ Ամերիկա կը մղէ Վիեթնամին մէջ: «Քաղաքակիրթ» Ամերիկան ամբողջ երկիրը ձէլի կազով եւ նաբալան ռումբով կը վառէ: Ծոյլ շունը (Լէյզի տոկ) ռումբ մըն է, որ տասնեակ հազարներով պողպատէ սուր մանր ածելիներ կը պարունակէ եւ որ վերէն կը տեղայ ժողովուրդի գլխուն ու մարմնոյն վրայ եւ կը պատճառէ անհամար վէրքեր. մարմինը կը թաթախուի արիւնով եւ մահը վայրկենական կ'ըլլայ: Այս ռումբը առհասարակ կը գործածուի խիտ բնակչութիւն ունեցող քաղաքներու վրայ: Այսօր, կ'ըսուի՝ թէ 8 միլիոն վիեթնամցիներ արգելափակուած են գեմբերուն մէջ եւ ենթակայ են տարապայման խողխողման չարչարանքներու եւ մահուան: Ֆրանսայի Վիեթնամի պատերազմին միլիառներ օգնելէն վերջ, Մ. Նահանգներու պաշտպանութեան գրասենեակը ունի 160 միլիառ արժողութեամբ կալուածներ, ներկայիս անոր կրկնապատիկը ունի. ան Ամերիկայի մէջ ունի 32 միլիոն եւ օտար երկիրներուն մէջ միլիոնաւոր արտավար հողեր. միլիառներով տոլարներ կը հոսին ամերիկեան զինուորականներուն գրպանները: Զինուորական հարստութիւնը 3 անգամ աւելի է քան պողպատի, «Ճեներալ մոթոր»ի, Թելեֆոն-Թելեկրաֆի եւ Ստանտարտ իւղի ընկերութիւններուն միասին առնուած:

Պաշտպանութեան գրասենեակի համար կ'աշխատին 3 անգամ աւելի բանուորներ քան վիթխարի ընկերութիւններուն մէջ: Միլիոններ կը տրուին այս ընկերութիւններուն, բանակի ընդհանուր սպայակոյտին եւ իր յարակից մարաջախտները ինչպէս նաեւ բանակին քարտուղարութիւնը իրենց թոշակները կը ստանան յիշեալ ընկերութենէն: Այս զինուորական խմբակն է, որ կը կառավարէ Ամերիկան, հոգ չէ ով է նախագահը: Նախագահն ստիպուած է անոնց ցուցմունքներով շարժիլ եւ գործել. ան լոկ ծառայ մըն է այս ֆաշիստ զինուորականութեան:

Կարգ մը քաղաքներուն մէջ զինուորական արտադրութիւնը միւս կենսական արտադրութեանց 80 տոկոսն է: Մ. Նահանգներու ազգային արտադրողականութեան 50 տոկոսը յատկացուած է զէնքի, ռազմամթերքի եւ զինուորական այլ եւ այլ պիտոյքներու: Ամերիկա համաշխարհային զինարանն է:

Զինուորական այս վիթխարի հաստատութիւնը համայն աշխարհի մէջ ունի 3000 զինուորական կայաններ, որոնք կը պաշտպանեն նախագահ Այզընհաուըրի նկարագրած կայսրութիւնը, որ կ'երկարի Վիեթնամէն մինչեւ Սան-Տոմենիկօ, Մերձաւոր Արեւելքէն մինչեւ Գոնկօ: Այսօր խոշոր արդիւնաբերական ընկերութիւնները միացած զինուորականութեան՝ կ'որոշեն, թէ ինչպիսի կեանք մը պէտք է ապրի ամերիկացին, ասոնց հրամանաւն է՝ որ Մ. Նահանգները կը սպաննեն, կը նուաճեն, օտար երկիրները կը ճնշեն, կը խողխողեն խեղճ եւ անօգնական ժողովուրդները:

Հակառակ Մ. Նահանգներու անսպառելի հարստութեան, հակառակ աշխարհի բնակչութեան իր 6 տոկոսին, հակառակ աշխարհի բնական հարստութեանց 2/3ին տիրանալուն, հակառակ բազում միլիառներու, որոնք կը հոսին ամերիկեան գանձարանը, այո՛, հակառակ այս բոլորին, 66 միլիոն ամերիկացիներ ծայր աստիճանի աղքատութեան մէջ կ'ապրին, անոր քաղաքները լեցուն են խարխուլ տուներով եւ հիւղակներով, ամերիկացիներ այս տուներուն եւ աղտոտ փողոցներուն «Սլամ» անունը կուտան, ուր աղքատ ժողովուրդը ստիպուած է ապրիլ վճարելով ծանր վարձքերը:

Սեւամորթներու պայքարը զանազան քաղաքներուն մէջ, առաւելապէս անօթութեան, թշուառութեան եւ անգործութեան պայքար է: Ամերիկա լքած էր իր ժողովուրդի բարօրութիւնը եւ հոգատարութիւնը՝ իր վիթխարի զինուորական ուժով կը ձգտի գերելու բովանդակ աշխարհը: Այս է մեր օրերու Ամերիկայի նշանաբանը:

Ա. Վ.

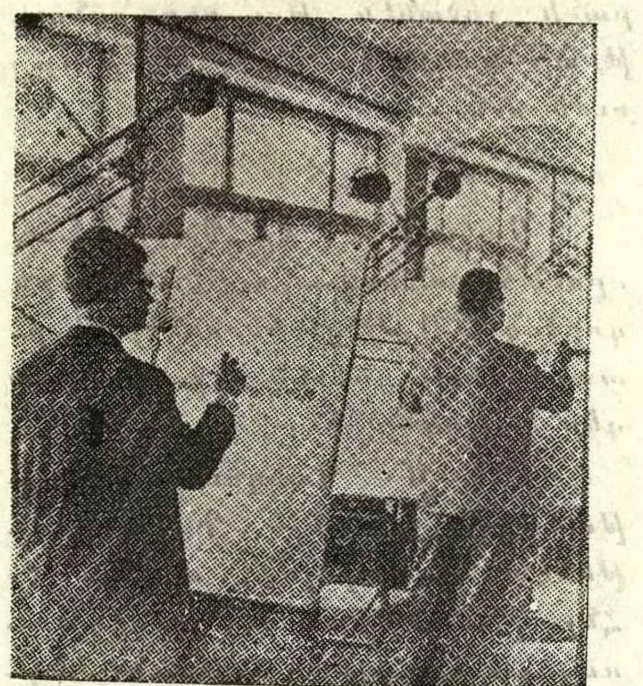
ԱՆՈՅՇ Է ԱՅՍ ՀՈՂՆ ԷԼ, ՋՈՒՐՆ ԷԼ, ՕԴՆ ԷԼ...

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Թւում է, որ այլեւս հարկ չկայ ուրիշ տուեալներ բերելու Լենինականեան մամլիչների, քար յղկող մեքենաների, միկրոէլեքտրաշարժիչների ճշգրիտ սարքերի՝ արտասահմանեան երկար ու յարակ ճանապարհորդութիւնների մասին:

Թորգոմ Թիւրապեանի եւ յատկապէս նրա զաւակների վրայ այս տուեալները ոգեւորող ազդեցութիւն ունեն: Ահա թէ ինչու Թորգոմը հպարտօրէն ասում է.

— Արտասահմանում էլ այսպիսի գործարաններ քիչ կան:



Լենինականի յղկող հաստոցների գործարանի շինարարական բաժնում

Սահակ: Սահակի որդի Թորգոմ: Թորգոմի որդիներ Հրայր եւ Գերճ... Այս հայկական ընտանիքը կեանքի պէս սիրում է մայր հողը: Երբ նրանց պատմում են Հայաստանում կառուցուող 50 քլմ. թունելի մասին, որ Արփայի ջրերը կը բերի Սեւան եւ յիշեցնում ոռոգուող հազարաւոր հեկտար հողերը, աչքերը դառնում են մի-մի փոքրիկ Սեւաններ, ցոլում վճիտ արցունքով:

Թորգոմը առոյգ ու կենսուրախ մարդ է, յարափոփոխ տրամադրութեամբ: Նա շուռ է գալիս ու ասում.

— Ես ու զաւակս էլ՝ արտասահման ուղարկուող յղկող հաստոցների վրայ, մեր հայրենակարօտ ձեռքերի դաջուածքն ունենք, մեր շունչը... Թող գնան ու Գերմանիայում բոլորին պատմեն հայութեան այսօրուայ ճակատագրի մասին:

Ներսի սենեակից լսւում են դաշնամուրի հնչիւններ եւ պատանեկան երգի ձայն:

— Գերճօ՛,— կանչում է Թորգոմ Թիւրապեանը ու բացուող դռան մէջ նկարւում է պատանու գեղատեսիլ պատկերը:— Գերճօ, մանչս, զրուցում ենք:

Եւ խնդրում են, որ Գերճը մասնակցի մեր խօսակցութեանը եւ նա սկսում է պատմել իրենց Մեսրոպ Մաշտոցի անունը կրող միջնակարգ դպրոցի մասին: Նա խանդավառութեամբ ասում է, որ դպրոցում կազմակերպուած է «Երազողների համալսարան», որը թեւ է տալիս աշակերտներին, ճշգում նրանց հակումները, սովորեցնում մեծերի իրականացած երազանքների պատմութիւնը:

Տասներորդ դասարանցի Գերճ Թիւրապեանը յետոյ պատմում է ընկերների մասին, որոնցից ամէն մէկն ուզում է մի օգտակար գործ կատարել հայրենիքում, դառնալ ինժեներ, մանկավարժ, լրագրող, գիւղատնտես, շինարար:

Ու ոգեւորւում է պատանին, ոգեւորւում ինչպէս պայծառ եւ դա շատ բնական է: Գտել են իրենց նոր կեանքը, ստեղծել իրենց նոր կեանքը, ստեղծել իրենց նոր օջախը: Նրանց ընտանիքը զբաղեցնում է երկու բնակարան: Մեծ հայրիկը իր տիկնոջ ու դստեր հետ ունի երկու սենեակնոց, իսկ Թորգոմը՝ երեք սենեակնոց բնակարան:

Թիւրապեանները եղել են Երեւանում, Մոսկուայում, Լենինկրատում: Այս տարուայ արձակուրդներին ծրագրել են այցելել Ռիգա, եւ Քիեւ եւ մի քանի օրով էլ ծովափ:

Այո, նոր կեանքով է ապրում Թիւրապեանների ընտանիքը: Նա ունի իր տունն ու տեղը, իր հացն ու հողը, իր երազանքները...

ՄԵԼԻՔՍԷԹ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Դպրոցը կեանքի լոգարանն է:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

Ո՞վ է այն, որ կոնակ կը դարձնէ թագաւորին անգամ: (Կառապանը):

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԵԼՈՒԿ

01014

ՆԿԱՐԻՉ ԱՇՈՏ ԶՕՐԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

(Շար. Դ. էջէն)

մըն է խաղը, կապոյտի, կանաչի եւ ոսկեգոյնի պատասադրումով՝ որոնք կուտան բանաստեղծական դիւթիչ տեսարան մը:

Իր «Մայկեփուճոյ»ը՝ կը թուի ըլլալ դասականութեան եւ արդի իրապաշտ արուեստի միաձուլման արտայայտութիւն մը: Արդարեւ, վառ կարմիր վարդերուն ընդելուզուած սեւ գիծերը դրսեւորումն էին այդ միաձուլման:

Կը շնորհաւորենք սփիւռքահայ ժամանակակից նկարիչներու ընտրանի փաղանգի արժանաւոր մէկ անդամներէն Ա. Զօրեանի ստեղծագործութեանց ցուցահանդէսը, մաղթելով յառաջդիմութիւն եւ նորանոր յաջողութիւններ:

Գ. ՄՈՂՈՅԵԱՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Երիտասարդուհի մը, իբր սկսնակ, որ քաջատեղեակ ըլլայ արաբերէնի, ինչպէս նաեւ օտար լեզուի մը, ԳԱԶԱՍ հաստատութեան կողմէ. 61 Գլոբ Պէյ փողոց, Գահիրէ:

Մանրամասնեալ տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ հեռաձայնելով թիւ 903573, գրասենեակի ժամերուն:

* * *

Հայ տիկին մը, որ կարող ըլլայ խնամել պզտիկ մը՝ հայ ընտանիքի մը մօտ:

Մանրամասնութեան համար հեռաձայնել թիւ 915013 Պր. Խորէն Իսկէնեանի, ամէն օր առաւօտեան ժամը 10էն 12:

ԵՐՐԵԱԿ ԳԱԳԱԹԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ ՆԻՒ ՏԷԼՀԻԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

բաց ինքնաշարժով գացին Հանրապետական պալատ:

Նոյն առաւօտուն, Նիւ Տելհի ժամանած էր արդէն Եուկոսլավիոյ Նախագահ Եոզիփ Թիթօ եւ ընդունուած մեծ պատիւներով:

Ուրբաթ, 21 Հոկտ., սկսաւ խորհրդաժողովը, մասնակցութեամբ Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Աբտէլ Նասէրի, Եուկոսլավիոյ Նախագահ Եոզիփ Թիթոյի եւ Հնդկաստանի վարչապետ Տիկին Ինտիրա Կանտիի:

Առաջին օրը գումարուեցան երեք նիստեր: Ա. նիստին երեք նախագահները պարզեցին միջազգային իրադարձութիւնները Պանտունկի ժողովէն մինչեւ այսօր, նաեւ ոչ-յանձնառու քաղաքականութեան որդեգրումը եւ խաղաղ համակեցութիւնը:

Խորհրդաժողովը բանալով, Հնդկաստանի վարչապետ Տիկին Ինտիրա Կանտի՝ նախ բարի գալուստ մաղթեց եւ ի միջի այլոց ըսաւ. «Զայն պէտք է բարձրացնենք հաստատելով, որ պատերազմը անխուսափելի չէ եւ համակեցութենէ զատ ուրիշ բան կարելի չէ ընտրել»:

Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Աբտէլ Նասէր իր ճառին մէջ յայտարարեց. «Ոչ-դիրքաւորում կը նշանակէ, որդեգրում ազատութեան, խաղաղութեան եւ յառաջդիմութեան գաղափարներուն»: ու շարունակեց. «Ասիկա ժողով մըն է գաղափարներու, փորձառութեանց, մեր ժողովուրդներուն փոխադարձաբար ծառայելու, ինչպէս նաեւ սկզբունքներու»:

Նախագահ Նասէր աւելցուց. «Այս օրուան աշխարհը կը տարբերի 1955ի աշխարհէն. եւ սակայն տակաւին աշխարհը կը կառավարուի պայքարով: Աշխարհակալութիւնը կը շարունակէ կեղեքել ժողովուրդները, կը շարունակէ ցեղային խտրականութիւնը եւ խաղաղութիւնը միշտ ենթակայ է վտանգի»:

«Ժողովուրդներու պայքարը անպայման պիտի վերջանայ յաղթանակով. պէտք չէ որ սակայն մենք զմեզ խաբենք եւ պատկերացնենք, որ վտանգը անցած է: Աշխարհի մէջ երեւան եկած հակառակութիւններու ամենէն վտանգաւորն է հարուստին եւ աղքատին, յառաջացածին եւ յետամնացին միջեւ գոյութիւն ունեցող հակառակութիւնը»:

Վերջացնելով իր խօսքը, Նախագահ Աբտէլ Նասէր ըսաւ. «Բացարձակապէս կը մերժենք տասամսումի դիրքը: Տասամսումը յետադիմութեան սկզբնաւորութիւնն է: Անհրաժեշտ է որ հաստատուի միշտ կողք կողքի ըլլալ ապացուցանելու բոլոր անոնց, որոնք չեն հաւատար որ աշխարհի բարօրութիւնն ու խաղաղութիւնը անբաժան են իրարմէ եւ թէ յառաջդիմութիւնը կը պատկանի ամբողջ մարդկութեան»:

Առաւօտեան նիստը տեւեց 40 վայրկեան: Ապա նախագահները մասնաւոր նիստ մը ունեցան Կամալ Աբտէլ Նասէրի յարկաբաժնին մէջ, երբ նոյն ատեն արտաքին գործոց նախարարները նիստ կը գումարէին այլուր:

Կէսօրէ ետք ժամը 4.30ին, նախագահները դռնփակ նիստ մը եւս գումարեցին, որ տեւեց երկու ժամ քառորդ. մնացեալ բոլոր նիստերն ալ դռնփակ եղան:

Նոյն օրը, երեկոյեան ժամը 8.30ին Հնդկաստանի Նախագահ Ս. Րատաքրիշնան մեծ ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Ա.Մ.Հ.ի եւ Եուկոսլավիոյ նախագահներուն, որուն ընթացքին երեք նախագահներն ալ ունեցան կարեւոր ելոյթներ:

ՋԱՀԱԿԻՐ

ՕՐԳԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

27 ՆՈՅՏ. 1966

★ ՍԻՆԵՄԱ ★ ՍԻՆԵՄԱ ★

ՄՈԼԵԳԻՆ ՍԱՐԵԱՆ

Վերջաւորութիւնը թոյլ է։

Եւ որքա՜ն լաւ է, որ թուլութիւնը այսքան է։

Մնացածը սինեմայի բարձրորակ երկ է,

Հազուագիւտ նուէր բոլորիս և... դարերուն։

Ապագայ սերունդները, շա՜տ ու շատ երկիրներու հանդիսատեսները կրնան դիտել սարեանական գործերու այս ամփոփ, հաւաք «ցուցահանդէսը» և հիանալ արուեստի այն հրաշալիքներուն, որ որքան նկարիչը ծնող ժողովուրդինն են, նոյնքան և ամենամեծ քննադատին՝ ժամանակինը ստուգապէս:

Եւ այսպէս «Մարտիրոս Սարեանը» դուրս եկած է պաստառային շրջագայութեան։ Իրօք հիանալի ֆիլմ՝ հիանալի նկարահանուած հայ արտադրիչներու կողմէ։

Շարժանկարի հերոսները Սարեանը և իր կտաւներն են։ Մեծ նկարիչի արուեստը կը մեկնաբանէ անոր վաղեմի բարեկամը՝ Իլիա Էրենպուրկ: Սարեանական արուեստի նախանձելի գիտակի խորախորհուրդ, ճշմարտացի և նոյնքան սուր, «վա՜յ» քննադատներու հասցէին երբեմն խայթիչ մեկնաբանութիւնը արտայայտչօրէն կը կարդայ ռուս յայտնի արուեստագէտ Ալեքսէյ Կոնսովըսկի:

Ժապաւէնին մէջ դրուագ մը կայ, որ ուշադրութիւն կը գրաւէ: Տասը, թէ տասնըհինգ վայրկեան շարունակ մենք կը հետեւինք, թէ ի՛նչպէս կը նկարէ Սարեան։ Ան պարզապէս կ'երկնէ մեր աչքերուն առջեւ: Այդ տեսարանը կը ցուցադրուի առանց մեկնաբանական խօսքի, միայն մեղմ երաժշտութիւնն է, որ կը հնչուիտարածուի պաստառի և սինեմայի գործիքին միջոցաւ՝ թափանցելով նկարիչի աչքին մէջ՝ կարծես կը թափանցենք անոր ներաշխարհը, կը տեսնենք, կը զգանք, կը ճանչնանք։

Կը ճանչնանք զարմանալի աշխարհ մը, որ կը կոչուի Մարտիրոս Սարեան։

⁂

Ինչե՛ր չէ տեսած ան...

Ան տեսած է, թէ ինչպէս գաղթական հայուհին շրջագգեստի լաթերէն պատանք կարած է սովամահ եղած իր մանչուկին համար։ Եւ որովհետեւ թել չէ ունեցած, իր մազերով կարած է։

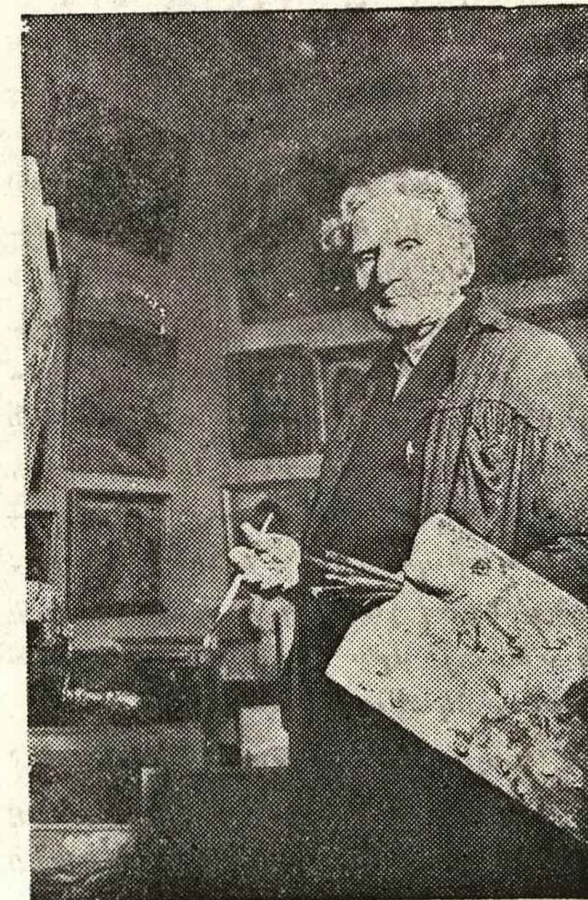
Ան տեսած է ահաւոր բազմաթիւ պատկերներ, որոնցմէ հիւսուած է իր ժողովուրդի ահաւոր անցեալը և արեւն ալ հսկայ կերոն մը երեւցած է մեռնող դագաղին վերեւ:

Տեսած է, բայց մահուան պատկերնե՛րը չէ, որ կը սփոփեն մեռնողը, վիշտ ու տառապանք, կոտորած ու ողբ պատկերելո՛վ չէ, որ ոգի, եռանդ, կեանք կը ներարկեն անոր հոգիին մէջ՝ կեանքի համար պայքարելու:

Եւ Սարեանը իր նկարներուն գլխաւոր հերոսը ընտրած է Արեւը։

Արեւը՝ մահուան, խաւարի դէմ։

Եւ Արեւը սիրած է մոլեգնօրէն, իր արուեստով, իր նկարները արեւային ցոլքերով լուսաւորելով, գեղեցկացնելով կեանքը:



Կեանքո՛տ է անոր արուեստը: Կը քաշէ մարդը՝ ինչպէս գարնան մանուկ արեւը, գոլորշի արձակող արեւը, թարմ սեւացելը։ Ահա ինչու այդ արուեստը հասկնալի ու սիրելի է իր ժողովուրդին, բոլոր ժողովուրդներուն...

⁂

Դուրս կուգամ ներկայացման սրահէն և ինծի կը թուի, որ դեռ ծերունազարդ վարպետին հետ եմ: Ան երիտասարդ հայեացք ունի։ Անոր ձեռքը ամուր կը բռնէ վրձինը, դէմքը կը փայլի ստեղծագործական երջանիկ ոգեշնչումէն։ Ակամայ կը յիշեմ, որ նկարիչը կ'անուանեն «Արեւային Սարեան», «Գարնանշունչ Սարեան», բայց ես դարձեալ ու դարձեալ կը վերյիշեմ իմ հանդիպումները Սարեանի հետ, կը վերյիշեմ անոր դէմքը պաստառի սպիտակ քառակուսիին վրայ եւ ինծի կը թուի, որ աւելի ճիշդ կ'ըլլայ զայն անուանել «Մոլեգին Սարեան», ինչպէս որ մոլեգին, երիտասարդ ու թարմ է անոր մեծ, անթառամ արուեստը։

⁂

Մոլեգնօրէ՛ն պէտք է սիրել կեանքը, արուեստը, ծաղիկները ամէն ինչ...

Եւ մոլեգնօրէ՛ն ատել վատը, ստորը, գծուծը...

Մոլեգնօրէ՛ն պէտք է աշխատիլ, տքնիլ, ստեղծել...

Եւ այդ ժամանակ մարդը կ'ըլլայ իսկական մարդ, իսկական ու մեծ ստեղծագործող:

Ինչպէս Սարեա՛նն է։

Ա՛յս կ'ուսուցանէ մեզի նոր շարժանկարը հանճարեղ նկարիչի մասին։

ՂԱՐԻԳ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՀԵՂԻՆԱԿԱՒՈՐ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

—Իլեա Էրենպուրկը ինծի պատմած էր ֆիլմի մասին: Երբ դիտեցի ժապաւէնը, հասկցայ՝ որ ան ինչո՛ւ այդքան կը գովէր։ Իսկապէս սքանչելի ֆիլմ է, որ մէկ կողմէն ցոյց կու տայ նկարիչին աշխարհը, միւս կողմէ՝ այն մեծ աշխարհը, ուր կ'ապրի ինքն՝ նկարիչը։

Վերջաւորութիւնը խոր է. բառիս լաւ իմաստով՝ անշուք: Ատիկա փիլիսոփայական եզրայանգում է, մարդը կ'երթայ, իսկ արուեստը կ'ապրի..

Վ. ԼԵՐԻ ՊԵՏՐՈՎ

—Նկարիչներու մասին պատրաստուած շատ ժապաւէններ տեսած եմ։ Բայց անմիջապէս կ'ըսեմ, որ այս մէկը ուղղակի ցնցեց զիս։ Այսպիսի բան ես չէի տեսած։ Ասիկա նախ եւ առաջ նոր խօսք է ֆիլմարուեստի մէջ։ Մենք կը տեսնենք արուեստագէտի ճակատագրի հոյակապ ընդհանրացումը: Ժապաւէնը միայն Սարեանի մասին չէ. այստեղ կը ցուցադրուի առ հասարակ արուեստագէտ - նորարարի ճակատագիրը: Այսպէս եղած է շատ ու շատ նորարարներու կեանքը։ Այս է ժապաւէնի ստեղծագործութեան գլխաւոր արժանիքը:

ԽՐԻՍԹՕ ՓՈՑԽԱՋԻԵՒ

(Նկարիչ)

—Մեզ՝ հանդիսատեսներուս համար, ես անգին նուէր կը համարեմ այն դրուագը, ուր Սարեան մեր աչքին առջեւ նկար կը ստեղծէ: Այդ դրուագը բնաւ չի կրկներ «Փիգասոյի գաղտնիքը» ֆիլմը։ Երկու տարբեր արուեստագէտ կ'աշխատին տարբեր կերպով. ամէն մէկը կը ստեղծէ իր ստեղծագործութիւնը։ Թէ՛ այս ֆիլմը, եւ թէ՛ միւսը կը հարըստացնեն մեզ. ատոր համար շնորհակալութիւն հեղինակներուն:

ԳԷՈՐԳԻ ԵԱՆԵՒ

(Բեմադրիչ-արտադրիչ)

—Ֆիլմին մէջ ամենէն առաջ կը զարմացնէ արուեստագէտի ներաշխարհը թափանցելու շնորհքը, ոչ միայն գոյները, այլև ատոնց մէջ նկարիչի ներդրած մտքերն ու յոյզերը տեսնելու, վրձինահարուածներն ու անոնց միջոցով կտաւներու կշռոյթն ու յուզական հագեցուածութիւնը բացայայտելու, գոյներու յարաբերումներով հիանալու, գեղանըկարչութիւնը ու գեղանկարիչը սիրելու կարողութիւնը։

ՆԵՑԿԱ ՍԴԱՆԻՄԻՐՈՎԱ

(Քննադատ)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Հոգելոյս Առաջնորդ Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի վախճանման տխուր առթիւ՝ Տէր և Տիկին Սիմոն Սամսոնեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային ընկերային ուղղութեան, Պր. Գրիգոր Գուրուեան (Աղեքս.) կը նուիրէ 100 ե.գ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Պերճ Սուլթանեանի ընդ Օր. Գարոլին Փարքսի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն. ե.գ.

Տիկին Սրբուհի Պետիկեան	100
Տէր և Տիկին Հայկ Օհաննէսեան	100
Տէր և Տիկին Նուպար Պալեան	100

Առ ի քաջալերութիւն սրահիս մշակութային գործունէութեան, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները – ե.գ.

Պր. Արթին Տէր Պալեան	200
Տէր և Տիկ. Արամ Պալթայեան	150
» » Գէորգ Գալայճեան	100
» » Մեսրոպ Ճկունեան	100
» » Նուպար Գազանճեան	100
Տիկին Լիւսի Բարունակեան	100
Պր. Արթին Սարաֆեան	100

ՔՆԱՐ ԱՋՆԱՒՈՒՐԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. Բ. էջէն)

(Շար. Բ. էջէն)

ներու առաջնորդութեամբ Առաջնորդ Սրբազանը շրջապատուած Տ. Վաչէ և Կորիւն վարդապետներով և քահանաներով: Դասին մէջ էին Մխիթարեան վարժարանի տեսուչ Հ. Նիկողոս Վարդապետ, ինչպէս նաև Եկեղեցւոյ Թաղականութեան անդամները։

Արարողութիւնները կատարուեցան դպիրներու Ներգաշնակ երգեցողութեամբ:

Սգակիրները դասին մէջ կ'երեւէին ողբացեալին ամուսինն ու զաւակները, թոռներն ու փեսան իրենց մտերիմներով։

Կարճ և ազդու դամբանական մը խօսեցաւ Առաջնորդը, յիշելով ողբացեալին իր զաւակներուն ջամբած հայեցի և գեղարուեստական դաստիարակութիւնը և իր կատարած դերը անոնց կատարելագործման համար և յանուն բոլոր Ներկաներուն և եկեղեցական դասին՝ ցաւակցութիւններ յայտնեց հանգուցեալի ամուսնոյն և զաւակներուն։

Բազմաթիւ անձնական կառքերու առաջնորդութեամբ, դագաղակիր կառքը ծաղկեպսակներով ծանրաբեռ՝ ուղղուեցաւ դէպի Մոնֆոր, և առժամեայ հանգստարանին մէջ զետեղուեցաւ դագաղը, մինչև յինուիլը պատշաճ գերեզմանին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

ԶԲՕՍԱՊՏՈՅՏ ԴԷՊԻ ՖԱՅՈՒՄ

Կիրակի, 30 Հոկտեմբեր 1966

Հանգստաւէտ ինքնաշարժներով

Մեկնում Սրահէն առաւօտեան ժամը ճիշդ 7 30ին

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՍԱԿ Անդամներուն 85 ե.գ.

ոչ » 100 »

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել տոմսերը՝ դիմելով սրահ կամ հեռաձայնելով թիւ 934908, ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10։

Շաբաթ, 5 Նոյեմբեր 1966, Երեկոյեան ժամը 9ին

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ - ԽՐԱԽՃԱՆՔ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ

Պիտի բեմադրուի զաւեշտ մը (մէկ արար)

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 13,5 Ե.Դ.

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել տոմսերն ու սեղանները՝ դիմելով սրահ կամ հեռաձայնելով թիւ 934908, ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10:

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀՐԱՒԷՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Ներկայիւս կը հրաւիրենք անդամ-անդամուհիները Միութեանս Տարեկան Ընդհանուր Ժողովին որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 4 Նոյեմբեր 1966 կ.ե. ժամը 8ին մարզավայրիս մէջ:

Օրակարգ

1) Ընթերցում նախորդ ընդհանուր ժողովի ատենագրութեան:
2) Ընթերցում բարոյական տեղեկագրի:
3) Ընթերցում եւ վաւերացում նիւթական հաշուետուութեան եւ յառաջիկայ տարեշրջանի նախահաշիւի:
4) Ընտրութիւն նոր վարչութեան։
5) Ընտրութիւն հաշուեքննիչի։
6) Զանազանք:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

անփառունակ ղեկավարութիւնը չէր կարողացել հակազդել գեներալ Արիշովի վրայ: Սա կրկին անգամ ապացուցում է Նազարբեկովի գծի անճողութիւնը։ Բարեբախտաբար Սարտարապատում Պանդուխտին խանգարող չկար։

Մայիս 28ին բոլոր երեք (Ղարաքիլիսա, Բաշ—Ապարան, Սարտարապատ) ճակատներում էլ յաղթութիւնը հայ զօրքին կողմն էր, բոլոր երեք ճակատներում էլ թուրք զօրքը կոտորուսներ տալով նահանջում էր»:

Դժբախտութիւնը այն է, որ Դաշնակցութեան յոխորտացող հերոսը՝ Դրօն, Պաթումի դաշնագրէն խաբուած՝ ո՛չ միայն չէ հետապնդած նահանջող Թուրքերը, այլ պատճառ դարձած որ Բաշ—Ապարանի շրջանէն Թուրքեր օգնութեան հասնին Ղարաքիլիսէի Թուրք ուժերուն...,

×

Սակայն ո՞վ էր Պանդուխտ, որուն հրամանատարութեան ներքեւ գործող 200 մշեցի հերոսներ Սարտարապատի կռիւին մէջ փայլուն դեր կատարած են։

Ընկ. Մ. Պանդուխտ Սուլթանական շրջանին Դաշնակցութենէն հրաժարելով, անցած էր Հնչակեան Կուսակցութեան մէջ՝ ուղիղ ծառայելու համար հայութեան։ Կեդրոնի հրահանգով անցած էր Ամերիկա և ստանձնած՝ կազմակերպչական աշխատանք Հնչակեան այս շրջանին մէջ։ Ազնիւ էր և ուղղամիտ, կարգապահ և ընկերասէր։ Կռուի, պայքարի սիրահար, իր բաղձանքն էր անցնիլ Հայրենիք երբ մանաւանդ ինքնապաշտպանութեան հարցը կար սուր կերպով դրուած Կեդրոնի կողմէ։ Արամեանցի հարցը սակայն ուշացուց անոր մեկնումը, որ այս շրջանը պառակտել կը ջանար։

1915ին պատերազմը ծագած էր արդէն և Կովկասի մէջ ստեղծըուած՝ կամաւորական շարժումը։ Հնչակեան այս շրջանէն, Ընկ. Պանդուխտի ղեկավարութեամբ, Ամերիկայէն առաջին կամաւորական խումբը կը մեկնի Կովկաս և կը միանայ Հնչակեան Վեցերորդ խումբին, որուն հրամանատարներէն մին կը մեկնի Սարդարապատի ճակատը, ուր իր խիզախումներով աչքի զարնուելով, չքանշաններու կ'արժանանայ։

Ահա՛ Հնչակեան այս մարտիկն է որ Սարտարապատի Հերոսամարտին մէջ կը խաղայ կարեւոր դեր մը։

ՍԻՐՎԱՐԴ

01015

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سركيس بليان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 152 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԹԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ١٥٢ — الخميس ٣ نوفمبر ١٩٦٦

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՏԱՍԸ ՏԱՐԻ ԵՏՔ

Վատ և անարգ յարձակումի մը քաջալեր և զօրավիգ կանգնեցան կայսերապաշտ երկու տէրութիւններ, Անգլիա և Ֆրանսա տասը տարիներ առաջ։

Սուէզի ջրանցքին ազգայնականացումը պատրուակելով, անոնք Եգիպտոսի և անոր ժողովուրդին դէմ Իսրայէլի կողմէ յարձակում մը քաջալերեցին և զինուորական իրենց լայն մասնակցութիւնը չզլացան բերելու արաբ ժողովուրդի ոխերիմ թշնամիին կողքին։

Մարդկութեան պատմութիւնը, որ հին դարերէն սկսեալ ականատես եղած է կայսրութիւններու անկումներուն և կայսերապաշտներու սնանկութեանց և ոչնչացման, քսաներորդ դարու այս բ. կէսին ագնամ մը ևս արձանագրեց, որ ժողովուրդներու արդար իրաւունքները բռնագրաւողներուն կեանքը յաւիտենական չի կրնար ըլլալ ու վաղ թէ ուշ արդարութիւնը կը յաղթանակէ։

Իրենց մարտանաւերուն Արարատի գագաթը բարձրանալու անկարողութիւնը յայտարարող Բրիտանական կայսրութիւնը, շուրջ չորս տասնամեակներ ետք, սիրայօժար կ՚ուղարկէր նոյն այդ նաւատորմիղը, ոչ թէ պաշտպանելու ժողովուրդի մը արդար իրաւունքը, այլ մեծ անարդարութիւն մը ևս գործելու ու նըւաճելու պատմական փառաւոր անցեալ ունեցող և քաղաքակրթութեան առաջին ջահ կիրը հանդիսացող այն երկիրը, որ այսօր վերազարթնած ու և կարամեայ օտար լուծէն ձերբազատուած, կրկին սկսած է ծաղկիլ և յառաջդիմել, ու իր նպաստը բերել մարդկային մեծ հաւաքականութեան բարօրութեան և երջանկութեան գործին։ Ա.Մ.Հ.ի մարդկային այն կեցուածքը, հանդէպ ցարդ գերեալ բոլոր ազատատենչ ժողովուրդներու, ի նպաստ անոնց ազգային արդար իրաւունքներու վերատացման, խոտոր համեմատելով կայսերապաշտական քաղաքականութեան, պատճառ դարձաւ, որ իրենք զիրենք ժողովուրդներու ազատութեան ինքնակոչ պաշտպաններ նկատող կայսերապաշտ Մեծն Բրիտանիան և Ֆրանսան, դաշնակցելով արաբ ժողովուրդի ոխերիմ թըշնամիին՝ Իսրայէլի, անգամ մը ևս մահ ու աւեր տարածեն խաղաղ ու շինարար արաբ ժողովուրդին ու անոր հայրենիքին վրայ։

Սակայն, Իզմիրի ջուրերուն մէջ վայրագ Թուրքին կողմէ ծովը թափուած, և իրենց դաշնակից հայերուն և յոյներուն խըլեակները սինեմայի ժապաւէնի առնող՝ անգլիացի ծովային զօրքերուն զաւակները, այս անգամ նոյն բախտին արժանացան, ու Ա.Մ.Հ.ի ժողովուրդը ականատես եղաւ այն ամօթալի և ջախջախիչ պարտութեան, որուն ինք մատնեց այս անարգ ու անգութ յարձակողները։

Զորս տասնամեակներ առաջ՝ Ֆրանսան պարտադրեց մեզի պարպել Կիլիկեան, մեր Կիլիկիան. Անգլիան անօգնական թողուց եղեռնէն փրկուած մեր սովամահ ժողովուրդը և մերժեց օգնութեան հասնիլ ու պաշտպանել մեր պատմական արդար իրաւունքները, ու նոյնիսկ պահանջեց և պարտադրեց, որ յաղթական յոյն բանակը պարպէ Անատոլուն (Նախկին Բիւզանդիոնը) և անպաշտպան թողու ընիկ յոյներն ու հայերը։ Եկաւ սակայն այն օրը, երբ այդ նոյն կայսերապաշտներուն զաւակներն ու զօրքերը ծովը թափուեցան. Իզմիրը վերածուեցաւ Փոր Սայիտի ու պարտուած նախայարձակները ետ քշուեցան դէպի իրենց հեռաւոր երկիրները։

Արաբ ժողովուրդին յաղթանակը մարդկութեան տարեգրութեանց մէջ կարեւոր անկիւնադարձ մը եղաւ։ Այդ յաղթանակով հաստատուեցաւ, որ ժողովուրդները եթէ ուզեն, կրնան վերատանալ իրենց իրաւունքները, միայն թէ անհրաժեշտ է որ գործի անցնելու հաստատ որոշումը առած ըլլան։

Ցաւալի է՝ որ կայսերապաշտներուն կրած Փոր Սայիտի մեծ պարտութիւնը տակաւին օրինակ չի հանդիսանար բոլոր անոնց, որոնք տիրակալութեան ախորժակներ ունին տակաւին։ Ցաւալի է որ թնդանօթներն ու ռմբակոծիչները տակաւին մահ ու աւեր կը սփռեն ազատատենչ անմեղ ժողովուրդներու վրայ ու ամէն օր հազարաւորներ կը սպաննուին Վիեթնամի մէջ, Ադէնի մէջ և այլուր։

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷՆ

Անցեալ Հինգշաբթի, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ 4ին, «Գոմէթ» տիպի մասնաւոր ինքնաթիռով Գահիրէ վերադարձաւ Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր։

Օդանաւակայանին մէջ հանդիսաւոր և խանդավառ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։ Ներկայ եղան փոխ-նախագահներ Մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամեր, ՊՊ. Հիւսէյն Շաֆէի և Ալի Սապրի, Վարչապետ Սըտքի Սուլէյման, նախարարները, օտար պետութեանց դեսպանները, բարձրաստիճան զինուորականներ, կրօնականներ, բարձրաստիճան պաշտօնատարներ և անձնաւորութիւններ, լրագրողներ և զանազան կազմակերպութեանց պատուիրակութիւններ։

Նախագահը բոլոր ներկաներուն հետ ձեռնուելէ ետք, ժողովրդային մեծ խանդավառութիւն տիրող պողոտաներէն անցնելով գնաց իր բնակարանը։

Այս ուրախ առիթով, Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը փութացած էին նաև Հայ համայնքի ներկայացուցիչները՝ ողջունելու համար Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի վերադարձը Նիւ-Տելհիէն։

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԸ Կ՚ՈՂՋՈՒՆԷ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐԸ



Գահիրէի Թաղ. Ժողովի ժրաջան անդամներէն Պր. Հրազդան Պալեան կը ծեռնուի Նախագահին հետ։ Ձախէն աջ՝ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, ՊՊ. Ա. Պըլըքտանեան, Հ. Պալեան, Հ. Քիւրքճեան և Է. Կոտալազեան։



Ազգային երեսփոխան Պր. Ստեփան Լաչինեան կը ծեռնուի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի հետ։ Պ. Լաչինեանի ձախին՝ թերթիս խմբագիրը։ (Լուսանկարներ Վ. ԽԱՆՃԵԱՆԻ)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԼԻ ՍԱՊՐԻ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ա.Մ.Հ.ի փոխ-Նախագահ և Ա.Ը.Մ. Ընդհ. քարտուղար Ալի Սապրի անցեալ Կիրակի, 30 Հոկտ.ին Ալժերիա մեկնեցաւ, Ա. Մ. Հ.ի մասնաւոր պատուիրակութիւնը գլխաւորելով, մասնակցելու համար Ալժերիական Յեղափոխութեան 12րդ տարեդարձի հանդիսութիւններուն։ Ալժէի օդանաւակայանին մէջ Ա. Մ. Հ.ի պատուիրակութիւնը դիմաւորուեցաւ յեղափոխութեան ղեկավարներէն Պր. Շերիֆ Պելքասէմի, ինչպէս նաև այլ բարձր անձնաւորութիւններու կողմէ։

Այս այցելութեան ընթացքին Ա. Մ. Հ.ի պատուիրակութիւնը, տնտեսական և ճարտարարուեստական հարցերու մասին բանակցութիւններ ունեցաւ Ալժերիոյ պատասխանատուներուն հետ։ Տեղի ունեցան նաև տեսակցութիւններ Ա.Ը.Մ. և Ա. Ա. Ճ.ի ղեկավարներուն միջև։

Ա.Մ.Հ. Ի ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ



Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի ակադեմիկոս Գ.Ս. Դաւթեան Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան գիւղատնտեսական պատուիրակութեան անդամներուն կը ծանօթացնէ հիտրոքոնիք մեթոտով շաքարի ճակնդեղ աճեցնելու կերպին։

ԱՏՏԻՍ ԱՊԵՊԱՅԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի, 31 Հոկտ., Հայլէ Սելասիէ Կայսրը բացումը կատարեց Ա. Մ. Կ.ի (Ափրիկեան Միութեան Կազմակերպութիւն) արտաքին գործոց նախարարներու խորհրդաժողովին։

Այս խորհրդաժողովի ընթացքին կ պատրաստուի Ափրիկեան Գագաթի վեհաժողովին օրակարգը, որ պիտի բովանդակէ զանազան հարցեր, որոնցմէ՝ Ռոտեզիոյ, Հարաւ-Արևմտեան Ափրիկէի, Փորթուկալի իշխանութեան ներքև գտնուած ափրիկեան հողամասերու, Ճիպութիի և այլ խիստ կարևոր հարցեր։

Ափրիկեան Գագաթի Վեհաժողովը պիտի գումարուի Շաբաթ, 5 Նոյեմբերին, Ադիս Ապեպայի մէջ։

01024

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայաստանի Երիտասարդութեան Հանրապետական Սպարտակիատը

Հայաստանի երիտասարդութեան ՍՊԱՐՏԱԿԻԱՏին պաշտօնական բացումը տեղի ունեցած է հինգշաբթի, 9 Հոկտեմբեր 1966, Կիրակի օր առաւօտեան, Երեւանի Հանրապետական Մարզադաշտին մէջ։

Հայաստանի երիտասարդութեան այս ՍՊԱՐՏԱԿԻԱՏին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Հայկական Հանրապետութեան բոլոր քաղաքներուն ու գիւղերուն մարզական երկսեռ խումբերը, սփռուած 42 շրջաններու եւ մարզերու մէջ։ Այս ՍՊԱՐՏԱԿԻԱՏին է որ պիտի ընտրուի Հայաստանի սփիւռքի այն Ազգային խումբը, որ յառաջիկայ տարուան աշնան, Մոսկուայի մէջ պիտի պաշտպանէ հայկական գոյները Խորհրդային Միութեան համամիութենական ՍՊԱՐՏԱԿԻԱՏին։

Հայաստանի երիտասարդութեան հանրապետական ՍՊԱՐՏԱԿԻԱՏի բացման պաշտօնական հանդիսութեան ընթացքին, մասնակցող խումբերու սպորտական փառաւոր տողանցքէն ետք, ընդհանուր խանդավառութեան մէջ ելոյթ ունեցած է Հայաստանի Սփոռի Պետական խորհուրդի նախագահ՝ Պր. Գեորգ Ասատրեան, որ իր ճառով լաւագոյնս վերլուծած է Հայաստանի մարզական շարժումին այսօրուան փայլուն յաջողութիւնները եւ անոր վաղուան արդիւնաւոր առաջադրանքները։

ՌՈՒԲԷՆ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆԻ ԱՃԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՒԱՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱՆ

Երգահան Ռուբէն Տիգրանեանի աճիւնները իր կնոջ ձեռքով Միացեալ Նահանգներէն Երեւան փոխադրուեցան եւ քաղաքին պանթէոնին մէջ թաղուեցան։ Արարողութեան ներկայ եղան հայկական մշակոյթին ականաւոր ներկայացուցիչներ։

Այս առթիւ Հայաստանի Երգահաններու Միութեան նախագահ Էտուարդ Միրզոյեան բարձր գնահատեց Ռուբէն Տիգրանեանի արժանիքները, հայկական երաժշտութեան զարգացման ու արտասահմանի մէջ անոր ժողովրդականացման գործին մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՇԱԲԱԹԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՄԷՋ

Հայկական մշակոյթի շաբաթը բացուեցաւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ առջի օր։ Հայկական մշակոյթի շաբաթի բացման հանդիսաւոր նիստը տեղի ունեցաւ Փրակայի երգահանդէսներու մեծ սրահին մէջ։ Ներկայ էին Չեխոսլովաք կառավարական ձեռնհասութիւններ, ինչպէս նաեւ մշակութային, քաղաքական եւ զինուորական դէմքեր։ Հայաստան կը ներկայանար կառավարական պատուիրակութեամբ, որ գլխաւորուած էր Խաչատուրեանի կողմէ։ Ներկայ էր նաեւ Խ. Միութեան դեսպան Զերվոնենքօ։ Ցայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին Հայաստանի օփերայի եւ պալէի մենակատարներն, ինչպէս նաեւ Հայկական Հանրապետութեան սենեկային երաժշտութեան նուագախումբը։

Չեխոսլովաքիոյ կողմէ Ցիւրլինկէր, իսկ Հայաստանի կողմէ Խաչատուրեան ճառեր արտասանեցին։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ (Շար. Ա. էջէն)

Ժամանակն է, որ աշխարհի բոլոր խաղաղասէր եւ արդարասէր ժողովուրդները ոտքի կանգնին ու միաձայնաբար ըսեն կայսերապաշտ մարդասպաններուն. «Բա՛ւ է որքան խաբեցիք եւ շահագործեցիք անպաշտպան ու բարի ժողովուրդները, բա՛ւ է որքաններկար ստրկացուցիք զանոնք, բա՛ւ է որքան կրակ թափեցիք անոնց գլխուն. ձեռն սփռեցիք ու աւերեցիք ամէն կողմ. հեռացէ՛ք ուրիշներու հայրենիքներէն, թողէ՛ք որ ժողովուրդները իրենց ուզած ձեւով տնօրինեն իրենց երկիրները, թողէ՛ք որ խաղաղութիւն տիրէ ամէն կողմ, այլապէս, այո՛ այլապէս, տխուր պիտի ըլլայ ձեր վախճանը, ազատարդկութիւնը անողոք պիտի ըլլայ ձեզի հանդէպ ու պիտի ենթարկէք այն ամօթալի վախճանին, զոր ունեցաք Սուէզի արիւնալից օրերուն մէջ»։

Ա.Մ.Հ.ը այսօր հպարտ է իր ժողովուրդով, իր շինարար եւ հայրենասէր ժողովուրդով, ու յաղթականօրէն կը քալէ դէպի բարօրութիւն, դէպի հաւասարութիւն, դէպի յառաջդիմութիւն։

Անխրախուած հայ ժողովուրդի զաւակներուն համար, արաբ հիւրընկալ եւ ազնիւ ժողովուրդին հանդէպ իրենց երախտագիտական զգացումները արտայայտելու լաւագոյն կերպն է, միշտ անոր կողքին գտնուիլ ու իրենց կարելի բոլոր միջոցներով պահպանել ու զօրացնել հայ եւ արաբ եղբայրութիւնը։

Փոր Սայիտի յաղթանակով, Եգիպտոս ապացոյցը տուաւ որ նոյնիսկ երբ կայսերապաշտ երկու հզօր պետութիւններ զինակցին ԶԱՐին, այդ երրեակ զինակցութիւնն իսկ անկարող կ'ըլլայ նուաճելու եւ գերելու ժողովուրդ մը որ իր անկախութեանը պաշտպանը կանգնած է եւ ուրիշ բանի չի ձգտիր այլ միայն յառաջդիմութեան, խաղաղութեան, արաբ ժողովուրդի միասնականութեան եւ ժողովուրդներու բարեկամութեան։

Կեցցէ՛ արաբ ժողովուրդը եւ ապրին անոր իմաստուն ղեկավարները։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ



Թերթիս Կիրովականի աշխատակից Վահան Անտոնեան (Եգիպտոսէն ներգաղթած) նշանախօսութեան մատանին կ'անցընէ Լաոնաքայէն ներգաղթած Օր. Տիգրանուհիի մատը։

Նշանախօսութիւնը տեղի ունեցած է 20 Օգոստոս, 1966ին։

Մեր սրտագին խնդակցութիւնները կը ներկայացնենք խօսեցեալ զոյգին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ. ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ ՀՈԳԻՈՅՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Եգիպտոսի հոգելոյս առաջնորդին վախճանման լուրը, Ս. Էջմիածինէն Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Կաթողիկոսի կողմէ հեռագրուեցաւ բոլոր թեմերուն։ Այդ հեռագիրներով Վեհափառ Հայրապետը կը հրահանգէր որ բոլոր հայ եկեղեցիներուն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուի հոգելոյս Արքեպիսկոպոսի յիշատակին։

Պոլսոյ Ամեն. Սրբ. Պատրիարք Տ. Շնորհք Ս. Արք. Գալուստեանի նախագահութեամբ, Կիրակի Հոկտ. 16, Ս. Յովհաննէս Եկեղեցիին մէջ յաւարտ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտամունք կատարուեցաւ Եգիպտոսի նորոգ վախճանեալ հոգելոյս Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի յիշատակին։

Ամեն. Սրբազան Պատրիարք հայրը իր խօսքերով պանծացուց վախճանեալ Առաջնորդը, վեր առնելով անոր կորովի եկեղեցականութիւնը, որ շուրջ 35 տարի վարեց Առաջնորդութիւնը Եգիպտոսի պէս կարեւոր թեմի մը։

Ապա օրհնեց Տ. Մամբրէ Արք.ի բարի յիշատակը, կը գրէ «Ժամանակ»։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԳՐԱԳԷՏ ԵԴՈՒԱՐԴ ՊՕՅԱՃԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Ցաւով իմացանք սփիւռքահայ ծանօթ գրող եւ «Բագին» գրական ամսաթերթի խմբագիր Եդուարդ Պօյաճեանի մահը, որ տեղի ունեցած է 13 Հոկտեմբերին, յետ երկարատեւ եւ տառապալից հիւանդութեան։

Իր մահով կը կորսնցնենք կրթական մշակ մը, տաղանդաւոր բանաստեղծ-արձակագիր մը։ Իր գրական գլխաւոր գործերն են.— «Հողը», «Տոմար Տարագրի», «Թուղթ Զաւակներուս» եւ «Դէմքեր»ու շարքը, որուն առաջին հատորը մամուլի տակ է։

ԼԵՆԻՆԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԱԿԻՐ ՀԱՅ ՄԵԾ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ԶԱՐՈՒՀԻ ԴՈԼՈՒԽԱՆԵԱՆԻ ԹՈՒՐՔԻԱ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխարհահռչակ երգչուհի, Սովետ Միութեան եւ Հայաստանի ժողովրդային արուեստագիտուհի Զարուհի Դոլուխանեան համերգներու շարք մը տալու համար կ'այցելէ Թուրքիա։

Տաղանդաւոր ու անզուգական ձայնով օժտուած արուեստագիտուհին Հոկտ. 12ին հասաւ Իսթանպուլ, ուր մաս մը համերգներ տալէ ետք, իր երգահանդէսները պիտի շարունակէ Անգարայի եւ Իզմիրի մէջ եւ յետոյ պիտի վերադառնայ Իսթանպուլ։

Ամերիկաները եւ Աւստրալիա։ Ան իր յաղթական շրջապտոյտներուն մէջ առաջին անգամ կ'այցելէ Թուրքիա եւ իր արուեստը կը յայտնաբերէ այնտեղ։

Զարուհի Դոլուխանեան մեր ժամանակներու լաւագոյն ձայնը եւ ամենալաւ մենակատարը կը նկատուի աշխարհի բոլոր մեծ երաժշտական քննադատներու կողմէ, որոնք միեւնոյն ատեն միաձայնութեամբ կը հաստատեն թէ մեծանուն երգչուհին ունի «ոսկեայ ձայն» մը եւ կարելի չէ գտնել



Զարուհի Դոլուխանեան համերգի ընթացքին

Մեծանուն երգչուհին բացի իր ելոյթներէն մասնակցեցաւ նաեւ սեմֆոնիք երգահանդէսներու, որոնց առաջինը՝ տեղի ունեցաւ 16 Հոկտ. Կիրակի օր, Իսթանպուլի Քաղաքապետական Երաժշտանոցի Նուագախումբին ընկերակցութեամբ։

Անգարայի մէջ ալ Հանր. Նախագահութեան Նուագախումբին ընկերակցութեամբ սեմֆոնիք երգահանդէս մը կը կազմակերպուի։

Իզմիրի Երաժշտանոցի Տնօրէն Օրհան Պարլաս, համաձայնութիւն յայտնած է Զարուհի Դոլուխանեանի Իզմիրի համերգները ստանձնելու։

Մեծահամբաւ երգչուհի Զարուհի Դոլուխանեան շրջած է գրեթէ բոլոր աշխարհը, նոյնպէս արուեստագէտ մը, որ հաւասարի անոր, մանաւանդ ձայնի տեսակով ու որակով։

Զարուհի Դոլուխանեան ունի հարուստ յայտագիր մը, կազմուած բազմաթիւ ժողովուրդներու, շուրջ 700 դասական եւ նոր պէսպիսուն երգերով, որոնք միշտ կ'երգէ բնագրի լեզուներով եւ հարազատ գունաւորումով։

Բայց այդ բոլորին մէջ, հայկական հարուստ երգացանկը Զարուհի Դոլուխանեանի համար ունի բոլորովին տարբեր նշանակութիւն։

Զ. Դոլուխանեան կարեւորութեամբ նկատի ունենալով նաեւ Իսթանպուլահայ հասարակութիւնը, ծրագրին վրայ առած է բազմաթիւ հայ երգերով կազմուած յայտագիրներ։

ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Չորեքշաբթի, 12 Հոկտ., առաւօտ ժամը 11.30ին Հայաստանէն Կարսի ճամբով Հայտարփաշայի կայարանը հասաւ Լենինեան մրցանակի դափնեկիր, միջազգային երգչուհի Զարուհի Դոլուխանեան, իր մասնաւոր դաշնակահարուհի Նինա Սվետլանովայի ընկերակցութեամբ։

Ժամանակէն առաջ, կայարանը հաւաքուած էին եւ անձկութիւնով ու ջերմ սիրով կը սպասէին լրագրողներ, Ֆիլհարմոնիայէն Պր. Յակոբ Սվասլեան, քաղաքիս սովետ հիւպատոսը եւ հիւպատոսարանի պաշտօնատարներ, մշակոյթի կցորդ Գոնսթանթին Գալաշնիքովի գլխաւորութեամբ եւ երաժշտասէրներու խումբ մը։

Զարուհի Դոլուխանեանի, կառախումբէն իջնելէ յետոյ, չքեղ ծաղկեփունջեր մատուցուեցան յանուն Իսթանպուլի ռատիոյին Ֆարուք Ննէրի, յանուն Ֆիլհարմոնիա հաստատութեան Տէր եւ Տիկին Յակոբ Սվասլեանի եւ յանուն «Ժամանակ»ի Կարպիս Մուրատեանի կողմէ։

Աշխարհահռչակ երգչուհին եւ դաշնակահարուհի Նինա Սվետլանովա առաջնորդուեցան Փարք Օթել, ուր նոյն երեկոյ ժամը 18.30ին գոքթէյլ մը սարքուեցաւ իրենց ի պատիւ։

ՀԱՄԵՐԳՆԵՐԸ

Թուրքիոյ մէջ հայ մեծ արուեստագիտուհին տուաւ հետեւեալ համերգները.

Պոլիս՝ «Աթլաս» սինեմային մէջ Շաբաթ, 15 Հոկտ., Երեքշ., 18 Հոկտ., Հինգշ., 20 Հոկտ. եւ հրաժեշտի համերգ մը, Շաբաթ, 22 Հոկտ. 1966։

Իզմիրի մէջ՝ Կիրակի, 24 Հոկտ. 1966։

Անգարայի մէջ՝ Երեքշ., 26 Հոկտ. 1966 «Բիւյիւք» Սինեմային մէջ։

Զ. Դոլուխանեան Անգարայէն մեկնեցաւ 25 Հոկտ.ին եւ Հայաստանի ճամբով վերադարձաւ Մոսկուա։

01025

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՆԿԱՐԻՉԸ

Եւ Ծանուցումներու Աշխարհը...

Ծ.Խ. Ձայնասփիւռի եւ շարժանկարի քաղաքիս պաշտօնաթերթ «Իզաղա ու Սինեմա» շաբաթաթերթը իր նախանցեալ թիւին մէջ (22 Հոկտ. 1966) մասնաւոր էջ մը տրամադրած է եգիպտահայ անուանի եւ տաղանդաւոր նկարիչ Սիմոն Սամսոնեանի կեանքին ու գործին: Տպագրուած են գունաւոր մէկ վերարտադրութիւն եւ նկարիչին դիմանկարը:

Ստորեւ կու տանք թարգմանութիւնը սոյն գրութեան:

«Աչքերս բացի ու ես զիս գտայ Իզմիրի որբանոցին մէջ, քանի մը հարիւր հայ երախաներու հետ, թուրքերուն – առանց պատերազմի – մէկ ու կէս միլիոն հայ ջարդելէն ետք՝ առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներու ընթացքին»:

Այս խօսքերը ըսաւ Սիմոն Սամսոնեան իր հանդարտ ու խորունկէն եկող ձայնով, կարծես որճալով յիշատակները 50 եւ մէկ տարիներու, զորս ապրեցաւ առանց հօր, առանց ազգականի մինչեւ իր մէկ հատիկ քոյրը գտնելը՝ յոգնատանջ փնտռտուքէ ետք՝ ամենամօտիկ սակայն իր մտքէն իսկ չանցած ամենավերջին վայրին մէջ:

բացի իր մեծ քրոջ Անահիտին որ անյայտացած էլ-դէմքի անորոշ ուրուագիծը:

Դպրոցին մէջ իր ուսուցիչները նշմարեցին գծագրութեան հանդէպ անոր տածած սէրը, եւ մասնաւոր թօշակ մը յատկացուցին անոր «Լէոնարտօ Տա Վինչի»ի մէջ ուսանելու համար:

Երբ շրջանաւարտ եղաւ՝ այդ տարուան հունձքը կազմող 100 աշակերտներուն մէջ առաջինը հանդիսացաւ:

Արուեստի մէջ իր վարդագոյն յոյսերը ցնդեցան երբ ան 17 տարեկանին ինքզինք դէմ յանդիման գտաւ գործնական կեանքին հետ:

«ՀԱՆԳԻՍՏ» Գործ՝ Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ

ՍԿԻԶԲԸ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ... ԵՒ ՏԱՂԱՆԴԻ ՏԷՐ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

«Անմոռանալի օր մը որբանոցէն ներս մտան մուշտակներու մէջ պարուրուած եւ բարձր գլխարկներ դրած մարդիկ եւ սկսան որբանոցի տղոց մէջէն ընտրութիւններ ընել՝ ըստ նախընտրութեան»:

Սիմոնը ընտրուած տղոցմէն մին էր: Այդ մարդիկը «Նիըր Իսթ»ի ամերիկեան օգնութեան միութեան անդամներէն էին, որոնք 1000 որբեր ընտրելով փոխադրեցին Յունաստան, ուր 10.000 հայ որբեր կ՚ապրէին, ուանոնց նման 70000 ալ Սուրիոյ մէջ եւ 5000՝ Եգիպտոսի մէջ:

Աթէնքի մէջ Սիմոն ապրեցաւ մինչեւ 10 տարեկան, ու երջանիկ օր մը, ինչպէս որ կ՚ըսէ ան, զինք փոխադրեցին Գահիրէ 60 որբերու հետ: 1929 թուականին էր այդ:

Գահիրէի մէջ զայն դրին Գալուստեան Ազգ. Վարժարան: Աշխարհի մէջ ոչինչ ունէր որպէս սեփականութիւն, բացի իր ներկայ անունէն, որով կոչած էին զինքը Իզմիրի որբանոցին մէջ եւ

ՀԱՄԱԿՐԱՆՔ ՄԱՐԳԱՐԷԻ ՄՈՒՆԵՏԻԿԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

Սակայն Սիմոն ասով հանդերձ մեծ արուեստագէտ մը չեղաւ մինչեւ 1958 ճիշդ է թէ ան 1959ին մասնակցեցաւ Վենետիկի «Պիեննալ»ին, մասնակցած է Գահիրէի «Սալոն տիւ Գէռ»ի տարեկան ցուցահանդէսներուն, որոնք կը ներփակեն Եգիպտոսի արուեստագէտներուն արդիւնաբերութեան ընտրանին, սակայն չգնահատուեցաւ ան 1952էն առաջ, կաշառակերութեան, «Արիսթոքրաս»ին կերտող եւ զզուելի դարուն արուեստագէտներուն հանդէպ ցոյց տուած կողմնակալութեան պատճառաւ:

«Համբաւս. անկեղծօրէն ըսած՝ կը պարտիմ յեղափոխութեան»:

Մարդ արարածը չի կրնար զգալ ընծայուած համահաւասար առիթները, ինչպէս նաեւ ընկերային արդարութիւնը՝ մինչեւ որ չստանայ իր իրաւունքը:

Եւ վերջապէս սկսաւ երկար ճամբան, դէպի համբաւ առաջնորդող ճամբան: 1958ին երբ ան

(Շար. տես էջ 6)

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ՍՓԻՒՌՔ ՔԱՂԱՔՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Վ. ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆԻ ՀԵՏ

Թ. ԹՈՐԱՆԵԱՆ

Հ. — Վերջերս կոմիտէի սրահներուն մէջ բացումը կատարուեցաւ լիբանանահայ նկարիչներու ցուցահանդէսին. արդեօք այս գովելի քայլը մտադրութեան բնոյթ պիտի կրէ՞, եւ ի՞նչ կը մտածէք կերպարուեստագէտներու փոխադարձ այցելութիւններուն ու ցուցահանդէսներուն մասին:

Պ. — Մեր կոմիտէի գործունէութիւնը սկսուեց կերպարուեստով: Առաջին անգամ կազմակերպեցինք Ժերանեանի, Արմիսի և Նուարդ Զարեանի ցուցահանդէսները: Մենք Սփիւռքում ունենք մեծ արուեստագէտներ, մենք չենք կարող նկատի չունենալ այդ:

Լիբանանահայ նկարիչների մեզ մօտ կազմակերպուած ցուցահանդէսը պատահական երեւոյթ չէ: Յաջորդաբար նոր ցուցահանդէսներ պիտի կազմակերպենք, յաջորդը նուիրուած կը լինի իտալահայ նկարիչ՝ Օրաքեանի գործերին: Օրաքեանի նկարների հաւաքման համար օգտակար եղան Հալէպից բժիշկ Տոքթոր Ճէպէճեանը, Հռոմից Տիկին Նուարդ Զարեանը, Միլանից Երուանդ Հիւսիսեանը՝ յատկապէս:

Ֆրանսիայում գտնուելու ժամանակ, մենք հանդիպեցինք արդէն ամբողջ աշխարհում յայտնի նկարիչ Գարզուին: Աշնանը Երեւանում կը կազմակերպուի մեր մեծ հայրենակցի ցուցահանդէսը, որին ներկայ կը լինի նաև ինքը:

Առաջիկայում կ՚ընդունենք Սարուխանին: Ինչպէս տեղեակ էք մենք հանդիսաւոր նշեցինք նրա նկարչական և հասարակական գործունէութեան 40ամեակը:

Վ. ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ

Այսուհետև մենք ցուցահանդէսներ կը կազմակերպենք ըստ երկրների: Ուրախ կը լինենք, եթէ Սփիւռքում ապրող նկարիչները իրենց գործերը ուղարկեն, և մենք այստեղ ցուցահանդէսներ կը կազմակերպենք:

Ի հարկէ, կը լինեն և հրաւէրներ. նկարիչները իրենք կարող են ներկայ լինել իրենց ցուցահանդէսներին: Աշնանը կազմակերպելու ենք պուլկարահայ նկարիչների ցուցահանդէսը՝ իրենց նկարիչների ներկայութեամբ ու մասնակցութեամբ:

Որոշել ենք Հայրենիքից նոյնպէս նկարներ ուղարկել Սփիւռք՝ ցուցահանդէսների համար: Առաջին հերթին նկատի ունենք Լիբանանը: Շուտով Հայաստանից մի քանի նկարիչներ իրենց գրաֆիկ գործերը կը ցուցադրեն արտասահմանում:

Հ. — Սփիւռքի մէջ վաղուց տեղեակ են այն մասին, որ Հայաստանը նախաձեռնած է հրատարակել «Սփիւռքահայ գրականութեան համայնապատկեր». ի՞նչ կրնայիք ըսել այս մասին:

Պ. — Ես պէտք է ասեմ, որ այս գործը բաւականին ձգձգուեց և ոչ մեր մեղքով: Արդէն ժողովածուն պատրաստ է և իջել է տպագրութեան: Յոյս ունեմ, որ այն կը տպագրուի եթէ ոչ մինչև այս տարուայ Դեկտեմբերը, ապա 1967 թուականի առաջին ամիսներին:

Այս անթոլոգիան ընդգրկելու է սփիւռքահայ աւելի քան 70 գրողի: Մենք աշխատել ենք ընդգրկել բոլոր գրողներին: Մեր բաղձանքն այն է, որ բոլորն էլ լինեն անուանի:

Հ. — «Հայրենիքի Ձայն» շաբաթաթերթը մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ սփիւռքահայութեան կողմէ, բայց չէ՞ք կարծեր որ ըլլայ «Հայրենիքի Ձայնը»,

(Շար. տես էջ 4)

ՄԵԽԱԻ ՓՈՔՐԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Քառասունեւվեց երկար տարիներ ապրելէ ետք՝ Գահիրէի մէջ կը վերցուէր շատ սիրելի երգիչի մը դագաղը: Վերջին նուաստ մըն էր, որ կը պատցնէր ժողովուրդը, այն մարմինն՝ որ տարիներ շարունակ տառապած ու յոգնած էր զանազան հիւանդութիւններու պատճառաւ:

Մոհամմէտ Ֆաուզի ծնած էր 1920ին՝ Թանթայի մէջ. եօթը տարեկանին յաճախած է տեղւոյն նախակրթարանը: 1931ին կը ստանայ նախնական ուսման վկայական, ապա կ՚անցնի երկրորդական վարժարան՝ բարձրագոյն ուսման հետեւելու: Արաբ երգը սիրելով՝ սորվեցաւ Մոհամմէտ Ապտ Էլ Ուահապի երգերը, ու իր համբաւը սկսաւ տարածուիլ իբր լաւագոյն երգիչ: Նոյն միջոցին, կը մտնէ վարժարանին ոտնագնդակի խումբին մէջ, և բաւական ժողովրդականութիւն կը շահի: Կեանքի առաջին հարուածը կ՚ըլլայ իր հօրը մահը: Բարձրագոյն ուսման վկայական չստացած՝ առանց յուսահատելու կը պայքարի իր յարատեւ աշխատանքով ու կը յաջողի: Ապա իրեն ասպարէզ կ՚ընտրէ արուեստը: Այդ ժամանակները Թանթա կ՚այցելէ երաժշտագէտ Մուսթաֆա Էլ Աքքատ, որ ներկայ կ՚ըլլայ անոր մէկ ելոյթին ու լաւ տպաւորութեամբ մը կը շնորհաւորէ զայն: Կը տեսնէ անոր բուռն փափաքը երաժշտանոցի մէջ շարունակելու իր ուսումը ու կը խոստանայ օգնել անոր: Այս ուրախալի լուրը քիչ մը կը փարատէ Մ. Ֆաուզիի մայրը, սակայն իր զաւակին ապագային համար կուգայ Գահիրէ՝ գրպանը ունենալով 5 ե. ոսկի: Զանազան դեր զարնելով՝ վերջապէս կ՚ընդունուի Պատիա Մասապնիի խումբին մէջ: Քիչ ժամանակ ետք՝ կը սկսի կազմել իր անձնական խումբը ու շրջիլ Եգիպտոսի զանազան կողմերը: Ապա, կը նուիրուի գերասանութեան ասպարէզին, կը շրջի զանազան երկիրներ, ուր կը հանդիպի իր մանկութեան բարեկամներէն «Ապտ Էլ Ազիզ Խաթթապ»ին և միասնաբար բաւական լաւ գործունէութիւն մը կ՚ունենան: Կը մասնակցի «Պարպումի Սուր» փիլմին, ուր բաւական համբաւ կ՚ունենայ և իր ըստացած առաջին վճարումը կ՚ըլլայ 80 ե. ոսկի: Իր յաջորդ փիլմերը կ՚ըլլան «Համբոյր մը Լիբանանի մէջ», և «Երջանկութեան բարեկամները» ապա կը ծրագրէ փիլմ արտադրել: Առաջին անգամ կ՚արտադրէ «Մտածումը արձակուրդի մէջ» անունով համբաւաւոր փիլմը, ու առաջին անգամ կ՚երեւի դերասանուհի Շատիա: Այս կ՚ըլլայ անոր առաջին մեծ և յաջող քայլը: Այսպէս շարունակելով մօտաւորապէս կ՚արտադրէ 25 փիլմեր, զանազան հայրենասիրական և սիրային երգերու յօրինումներ, որոնք կ՚արձանագրուին ձայնասփիւռին կողմէ:

Մոհամմէտ Ֆաուզի

Ան սիրեց փոքրիկները ու սիրուեցաւ անոնց կողմէ իր մեղմ, անոյշ և հաճելի երգերով:

1962ին կը հիւանդանայ, ու կը ճամբորդէ Լոնտոն՝ յուսալով բուժուիլ: Բժիշկներու հրամանով կը փոխադրուի Գերմանիա, ուր կ՚եզրակացուի թէ կը տառապէր խլիրդէ արդէն իսկ մարմինին կէսը անդամալուծուած էր: Կը վերադառնայ Լոնտոն, ապա կ՚անցնի Նիւ Եորք հոն դարմանումը շարունակելու համար: Ու կը ծախսէ իր բոլոր ունեցածը, առողջութիւնը վերագտնելու համար: Հայրենասէր ու ազգասէր անձ մը ըլլալուն՝ ԱՄՀի Նախագահը կը հրամայէ, որ բուժուի Եգիպտական կառավարութեան հաշւոյն: Վերջին անգամ երբ Ամերիկա կ՚երթայ, վիճակը օր ըստ օրէ կը բարելաւուի, ուստի ամիս կը մնայ իր տիկնոջ հետ, որ մերժած էր Գահիրէ բնակիլ առանց իր ամուսնոյն: Ապա, առողջութիւնը վերագտնելէ յուսահատ՝ ան կը վերադառնայ իր հայրենիքը, վերջին օրը իր տալու իր սիրելիներուն՝ անսպասելի վերջնական բաժանում...

ՄՈՀԱՄՄԷՏ ԿԱՊՐ

Թրգմ. ՄԱՅՏԱ ՊԱՂԼԵԱՆ

01026

ԼՈՒՍԱՇՈՂ ՓԱՐՈՍԸ՝ ՎԱԶԳԷՆ Ա.

ՍԵԴԻ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

Խոր գիտակցութեամբ և հրճուանքով և մանաւանդ հիացումով ամէն տարի Հոկտեմբերին հայ ժողովուրդը իր յարգանքի տուրքը կը բերէ այն զմայլելի եկեղեցականին, որ ոչ միայն Իր՝ այլև տիեզերական եկեղեցւոյ այսօրուան խնկելի դէմքերէն մէկը կը նկատուի։

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Վեհափառը մեր պատմութեան լուսաւոր անձնաւորութիւններէն մէկն է և հայ մշակոյթի բազմաշխատ այն երախտաւորեալներէն՝ որոնք կամաւոր զինուորեալները եղան հայ հոգիի պաշտպանութեան, սփոփարարները՝ մեր ժողովուրդին բիւրաւոր վէրքերուն և աննկուն դարբինները՝ մեր խորտակուած արժանապատւութեան վերակերտումին։

Մեր իրականութեան մէջ հազուադէպ է, որ բազմապիսի արժանիքներ ներդաշնակութեամբ բնակութիւն հաստատած ըլլան անձի մը մէջ և բնութիւնը քիչ անգամ այսքան առատաձեռն գտնուած է անձի մը, որ Իր բովանդակ կեանքն ու բոլոր շնորհները անհաշիւ կերպով կը բաշխէ Իր ժողովուրդին։

Վեհափառ Վազգէն Ա.ի հոգեկան-իմացական ծիրերը, որոնք Ռումանիա և Պուլկարիա փայլած էին արդէն շօշափելի արդիւնքներով, իրենց բուն դաշտը գտան Ս. Էջմիածնի մէջ 1955էն ի վեր, ուր դարձեալ վերահաստատուեցաւ սփիւռքի հոգեկան հաղորդականութեան կապը մեր դարաւոր Մայր Աթոռին հետ։

Կրօնապետի բազմապիսի կարողութիւններով օժտուած կոռովի և աննկուն կամքի տէր եկեղեցական մըն է մեր Վեհափառը։ Ամբասիր նկարագրով, պարկեշտ, Իր դաւանած սկզբունքներուն մէջ անզիջող, վարչական փորձառութիւններով հմուտ, ձեռնահաս, քաջահմուտ եկեղեցական մը, որ երիտասարդ տարիքին հեղինակած է բազմաթիւ կրօնական և ազգային նիւթեր շօշափող կարեւոր երկեր, որոնց մէջ մասնաւորաբար յիշատակութեան արժանի են, «Մուսա Լերան Հայերը Ֆրանց Վերֆելի Վէպին Մէջ» 1940ին. «Խրիմեան Հայրիկ Որպէս Դաստիարակ» (մանկավարժական աշխատասիրութիւն մը)՝, 1944ին. «Մեր Պատարագը», Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Պատարագի խորհուրդը, բացատրուած հաւատացեալ հայ ժողովուրդին համար, 1945ին, որ եկեղեցական կարեւոր գործ մըն է։ Նոյն ատեն Ան հրատարակած է. «Խօսք Հայրենիքի Մասին» եւ վերջապէս «Հայրենի Արեւին Տակ» հատորը 1954ին։

Վեհափառ Վազգէն Ա. չամփոփեց Իր գործունէութիւնը վանականի նեղ սակայն օգտաշատ սահմաններու մէջ, այլ Ան ցուցաբերեց տիպար կրօնաւորի և մշակի հիանալի գործունէութիւն մը։ Իր անձով ու գործով օրինակելի տիպարը հանդիսանալով բոլորին։ Իր հայրական և եղբայրական սիրոյ տաք շունչը կը պտտցնէ ամենուր, մանաւանդ Իր գուրգուրանքին առարկայ դարձած Ուխտին վրայ։ Այո, Ան՝ փորձառու մշակ մը, քաջ հովիւ մը և ճարտար ու քրտնաջան առաջնորդ մըն է, բառին ամենալայն առումով։ Հեղինակաւոր Հայրապետ մը, որուն անբռնազբօս պատկառանքը Իր վրայ հրաւիրեց նոյնիսկ ակնածալից համակրանքն ու վստահութիւնը օտար Մայր Աթոռներու։ Տասնըմէկ տարիներ շարունակ Իր ստանձնած պատասխանատու պաշտօնը գիտցաւ պատուաբեր կերպով տանիլ և կատարելապէս արդարացուց Իր բազմակողմանի պատրաստութիւնը։ Կը շեշտենք այս շնորհը, որ Իր վրայ կը փայլի կրկնակ կնիքներով—Առաջնորդութիւն հոգեւոր և վարչական գործերու մէջ։ Զուսպ և յօժ վերապահ Իր արտայայտութեանց մէջ, բայց հեռատեսօրէն լուրջ ընդհանրապէս Իր դատողութիւններուն մէջ, զգուշաւոր՝ Իր քայլերուն և գործերուն մէջ, հետեւաբար և խուսափող՝ ծայրայեղութիւններէ, Ան միշտ կ'ընտրէ չափաւորութեան կամ բառեխառնութեանց ուղին կամ ոգին։

Սակայն Վեհափառ Վազգէն Ա. արիւն արցունք ունի Իր սրտին մէջ ի տես և ի լուր Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ներկայ անմիաբանութեան, որ կը յուզէ հայութեան կեանքը ամէնուրեք և ամէն կերպով, և ինչպէ՞ս կը խանձի Ան ներքնապէս, բայց կը պահէ Իր Հայրապետի արի կեցուածքը բարոյական խարիսխի մը վրայ՝ զոր կը նկատէ խորհրդանշանը Իր և Իրեններուն դարերու կռանումով կոփուած հաւատքին և յոյսին, և որուն խախտումէն կը սոսկայ իրաւացիօրէն։ Ո՞վ կըմբռնէ հոգեկան Իր տուայտանքն ու տանջանքը՝ խօսքերու մթին ալիքներու տակ ծածկուած՝ որոնք կը փշրուին լաւատեսութեան մէջ թաթխուած կամքի մը մտրակումներով։ Տեղին չէ այժմ լայն բանալ քօղը՝ երեւան բերելու համար ամբողջութեամբ, այդ արիւնի և արցունքի ծրարը, որն Վազգէն Ա.ի տրոփող սիրտն է։ Մեր ազգային ու եկեղեցական պատմութիւնը արձանագրած է տագնապի և ճգնաժամի բազմաթիւ շրջաններ և ներկայ ժամանակը անոնցմէ չի տարբերիր։ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի օրերէն մինչեւ մեր ժամանակները, հայ ժողովուրդին հաւատքն է որ կանգուն պահեր է այս Ս. Աթոռը և նոյն հաւատքը այս Աթոռին վրայ 11 տարիներէ ի վեր բազմեցուցեր

(Շար. տես էջ 5)

ՀՈՍԱՆՔԻՆ ԵԶՐԸ

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ

Նորէն այր ու կին իրարու նայեցան և Անժէլ չառագուննցաւ բարկութեամբ։ Վահրամ աճապարանօք պարպեց իր օղիին գաւաթը, յետոյ Անժէլին գաւաթը, խեղդուելու պէս եղաւ, խնդաց արտառոց ճիչերով, փորը բռնելով, աղիքները ներս հրելով, աթոռը կրճտեցնելով։ Աչքերը դուրս կ'իյնային և Վահրամ կ'ըսէր արցունքներուն մէջէն.

— Շիչկօ՜ ժեժիս, ես քու պարապ ստնեա՜կդ սիրեմ... ի՛նչ ալ աղէկ գրաբառ կը խօսի չանգաւակ Թափիկս... քաոչին պաճառը բոփիկս... ո՛հ Թոթովախօսութիւն... ո՜հ, Մանկունակ Թոթովախօսութիւն... ո՜հ, գրաւիչ, ո՜հ գնարինչ... է՜յ չըլտըրաճայըմ... քասավոր փելթե՛կ ըսէ, փելթե՛կ...

Անժէլ գոչեց բարկաճայթ.

— Ծօ ա՛ւանակ՝ քեզի ո՞վ ըսաւ քի գինով գաս։ Քեզի հազար անգամ չ'ըսի՞ որ ես գինով չեմ սիրեր։ Ըսէ նայիմ, ինչո՞ւ ասչափ չատ խմեցիր։ Ո՞ւր խմեցիր։ Ծօ դ ուն Հրիկէ՞ս ալ չես ամչնար կոր... Ա՜խ հօս ՛՛ ըլլալինք՝ քիթիդ բերնիդ մէկ հատ մը ուտէիր...

— Ոհ երբե՞ք գՁեզ օտար չենք նկատեր... քա աս մարդը բանէ՛ մը լուր չունի... Ազգականի պէս պիտի նայի... Թոթովախօսութիւն մանկունակ... գետեղում և պտտուտում... խեցգետին և մեցգետին... Ամա՜ն, հասէք, փարըս, չըլտըրաճայըմ...

Անժէլ՝

— Խերդ կ'անիծեմ Գարեգի՛ն։ Դուն իմ ով ըլլալս չես գիտեր, Գարեգի՛ն։ Քեզի աստեղ ամենուն առջեւ մասխարա կ'ընեմ եթէ բերանդ բանաս։ Ըսելիք մը ունիս՝ տունը կ'ըսես։ Հոս բա՛ռ չեմ ուզեր։ Սուս եղիր ինքզինքէս պիտի ելլամ։ Անժէլը քու գիտցած կնիկներէդ չէ։ Եթէ գլուխս դառնայ՝ մա՛րդ մօտիկ չեմ ըներ... Մա՛րդ մօտիկ չե՛մ ըներ, գլ/տցած եղիր Գարեգ/՛ն... Գլուխս դառը դառցած է՝ Գարեգի՛ն...

Ամուսինը որ տժգունած էր և պեխերը ոլորելով ակնարկը կը տանէր իր կնոջմէն Վահրամին, Վահրամէն իր կնոջ, աչքերը աւելի պզտիկցուց և ըսաւ ակռաներուն մէջէն...

— Վա՛-ա՜յ...

— Ներեցէ՛ք, բացառաբար ներեցէք վշտակրած Տիկին... չէ՛, չկրցայ ինքզինքս բռնել... Ամօթ չէ եա՝ չկրցայ... պիտի ճաթէի, պիտի խեղդուէի, պիտի խենթենայի... Աման փո՜րս... գետեղում և պտտուտում... մինչեւ մեռած օրս միտքէս չպիտի ելլայ... յաւիտեան չպիտի ելլայ...

Անժէլը՝

— Գարեգին՝ գետնին տա՛կը անցնելիք Գարեգին... Տունը իմըս, հողը իմս, կարասները իմս, ամէն բան իմս... Օրուան ստեւլիքին փարա՛ն պիլէ չես կրնար կոր վաստկիլ։ Դուն ինչի՞ս էրիկ մարդն ես... Քեզի պէս սարսախին՝ Արուսեակին պէս կնիկ կ'ուզէ՜ր։ Նայէ՛, ան տախտակ չփելու ալ կ'երթայ, լաթ լուալու ալ կ'երթայ... Ես անոցմէ չե՜մ։ Մէյ մը վրա՛ս նայէ. պպասուհի ըլլալիք կնի՞կ եմ ես... քեզ խաղք ու խայտառակ կ'ընեմ այստեղ, Գարեգի՛ն։ Քու վաստկիդ մնանքնէ, վա՛յ պաշըմըզա... Ըսէ՝ նայիմ՝ ո՞վ տուաւ տունին վերկին. ո՞վ մաքրեց հացագործին չեքելեն... Ասոնք փարա կ'ուզեն, փարա՜...

«Ասոնք» ըսած ատեն կուրծքըն ու հագուստները ցոյց կուտար, բերանը ծամածռելով։ Ամուսինը ըսաւ ակռաներու մէջէն.

— Վա՛-ա՜յ...

— Արեւդ սիրեմ Ժէժիս...

— Թյո՜ւհ քեզի, պատասխանեց Անժէլ իր սիրահարին, աւելի բարկանալով. աս եղա՞ւ ըրածդ։ Ես ասչափ յոգնիմ, Վիքթորը մէջ խառնեմ, քեզ էրկանս ճանչցնել տամ, աս ռանտեվուն պատրաստեմ, մէյ մըն ալ սոն քաէին ասպուրը խառնես... Եկար չեկար՝ բանջարի պէս ակռաներէդ հասկցայ խմած ըլլալդ, բայց ասխենթութիւնը միտքես չէր կրնար անցնիլ... Ծօ չա՛նգաւակ, քիչ մը ինքզինքդ չէի՞ր կրնար բռնել...

— Արեւդ սիրեմ Ժեժիս, փելթեկին ինչո՞ւ Թոթովախօսութիւն ըսիր. իր անուն չիկ չաղանոզիս ինչո՞ւ խեցգետին ըսիր...

— Վա՛-ա՜յ...

— Գարեգին ինծի մի՛ բարկացներ։ Նորէն կ'ըսեմ Գարեգի՛ն՝ ի ծի մի բարկացներ... Թեւլիկներըդ կ'առնես՝ ուզած տեղդ կ'երթաս եթէ գոհ չես... Թեէդ բռնած չունիմ. ուզած տեղդ կ'երթաս, ինէ աղէկին կ'երթաս... կը բաւէ քուկին ձեռքէդ քաշածս... Տունը իմս, հողը իմս, կարասները իմըս...

Արագ շարժումով մը Անժէլ իր ամուսինին ձեռքէն քաշեց առաւ ջուրի գաւաթը, զոր ան պարպելէ ետք ձեռքը կը պահէր։ Գարեգին յօնքերը պռստած՝ ակնարկը միշտ կը պտըտցնէր դէմիններուն վրայ և ձախ այտին բացըխբիկ ծալքերէն յայտնի էր թէ ակռաները կը ճզմէ։

(Շար. տես էջ 5)



ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

(Շար. Գ. էջէն)

ըլլայ «Սովետական Հայաստան» ամսագիրը քիչ աշխատակցութիւն կը հիւրընկալէ իրենց էջերուն մէջ սփիւռքահայ գրողներէ։ Ի՞նչ միջոցներու մասին կը խորհիք այս ուղղութեամբ։

Պ.— Մենք այդ հարցը շօշափել ենք մեր նախագահութեան նիստում։ Դա ոչ այնքան մեր մեղքով է, որքան սփիւռքահայ գրողների։ Ինչպէս յիշում էք «Հայրենիքի Ձայն»ի առաջին համարով մենք կոչ էինք արել սփիւռքահայ գրողներին, որպէսզի աշխատակցեն մեր թերթին։ Կան, որ աշխատակցում են, երբեմն մենք արտատպումներ ենք կատարում, բայց ինչպէս երեւում է, եղածը չի բաւարարում և ձեզ և մեզ։ Սա կամաւոր գործ է, մենք չենք կարող պարտադրել, որ ամէն մարդ գրի, բայց մեր մամուլը իր էջերը սիրայօժար կը բացի սփիւռքահայ գրողների առաջ։ Գուցէ անհրաժեշտ է այս մասին նորից նամակներ գրել և կամ մի նոր կոչով հանդէս գալ։

Հ.— Շատ ուրախալի է, որ Սփիւռքահայերի Հետ Կապի Կոմիտէն նախաձեռնեց տօնել Կիպրոսի Մելքոնեան կրթական հաստատութեան 40ամեակը, նոյնպէս տօնեց Հ.Բ.Ը. Միութեան հիմնադրման 60ամեակը։ Սփիւռքում կան ուրիշ բազմաթիւ հաստատութիւններ, որոնց տարեդարձը տօնելը անհրաժեշտութիւն է. օրինակ շուտով կը լրանայ Պէյրութի Սահակեան դպրոցի հիմնադրման 45ամեակը։ Ի՞նչ կրնաք ըսել այս մասին։

Պ.— Մենք աշխատում ենք ոչ մի նշանաւոր տարեդարձ բաց չթողնել. դա լինի Հայրենիքում թէ Սփիւռքում։

Տեղեկանալու համար նոյնիսկ նամակներ ենք ուղարկում Սփիւռք։ Լաւ կը լինի, ի հարկէ, այդպիսի դէպքերում միշտ մեր Կոմիտէին իրազեկ պահուի։

Հ.— Ես գիտեմ, որ Երեւանի մէջ Կոմիտէի նախաձեռնութեամբ նշուած են տարեդարձները արեւմտահայ եւ սփիւռքահայ գրողներու, գիտեմ նոյնպէս, որ ծրագրած էք հրատարակել սփիւռքահայ գրողներու գործեր, ի՞նչ նորութիւններ ունիք յայտնելու այս կապակցութեամբ։

Պ.— Ես կարծում եմ, ճիշդ չի լինի առել արեւմտահայ գրողներ և դա կապել սփիւռքահայ գրողների հետ, որովհետեւ արեւմտահայ գրողներ հասկացողութիւնը մենք աշխատում ենք աստիճանաբար վերացնել։ Մեզ մօտ չկայ արեւմտահայ և արեւելահայ գրականութիւն։ Ունենք հայ գրականութիւն, որը ստեղծուել է ընդհանուրի ջանքերով։

Ես, օրինակի համար, չեմ կարող ասել, թէ Խորենացին և Մաշտոցը որ հատուածին են պատկանում։ Նրանք բոլորին են պատկանում, ինչպէս բոլորինն են պատկանում Վարուժանը, Սիամանթօն, Պարոնեանը, Թէքէեանը, Արմէանը, Թումանեան Տէրեանը, Րաֆֆին և միւսները։ Մենք նշելու ենք մեր գրականութեան բոլոր երախտաւորների յոբելեանները, և ոչ միայն մենք, այլև ամբողջ հայ ժողովուրդը։

Անցեալում նշել ենք Զարուհի Գալէմքեարեանի, Սեմայի, Թէքէեանի և ուրիշների յոբելեանները։

Մենք առաջիկայում ևս կը շարունակենք տպագրել ու նշել սփիւռքահայ գրողների արժանաւոր գործերը, և մեր տեսադաշտից դուրս չի մնալու ոչ մի յոբելեան։

Հ.— Երեւանի մէջ կառուցուող Մեծ Եղեռնի յուշարձանի մասին ի՞նչ կարող էիք ասել։

Պ.— Այդ յուշարձանի կառուցումը, ինչպէս ձեզ յայտնի է, սկսուել է անցեալ տարուանից։ Աշխատանքները մեծ թափով առաջ են տարւում։ Ես ինքս անձամբ երկու անգամ եղել եմ այնտեղ, կառուցողների մօտ։ Նրանք խանդավառ աշխատում են, և ես յոյս ունեմ, որ մինչեւ տարուայ վերջը կամ եկող տարուայ սկիզբը այդ գործը աւարտուած կը լինի։

Հ.— Ի՞նչ մաղթանքներ ու ցանկութիւններ ունիք Սփիւռքի հայութեան համար։

Պ.— Բոլորիս ցանկութիւնն այն է, որ Սփիւռքում միասնականութիւն ստեղծուի, բոլոր կազմակերպութիւնները աշխատեն հայապահպանման համար, այդ կազմակերպութիւնները միացեալ պայքար մղեն ամբողջ Սփիւռքի հայութիւնը՝ Հայրենիքի շուրջը համախմբելու համար։

Երեւան

(Շար. 3 եւ Վերջ)

ՖՐԱՆՍԱ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՓԱՌԱՏՕՆԸ

Հայ իրականութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով՝ Ալֆորվիլի հայ գաղութին բոլոր հայկական ընկերակցութիւնները՝ քաջալեր-

Սօդա Ցաւութիւնեան

ուած հայաշատ այս տեղի հայասէր Քաղաքապետէն՝ յաջողեցան հայկական փառատօն մը սարքել Շաբաթ գիշեր, 1 Հոկտ. չորս հազար հոգի պարունակող լայն վրանի մը տակ և հաւաքել Փարիզէն եւ շրջականերէն աւելի քան 4000 հայեր եւ անոնց հրամցնել հայկական երաժշտութիւն, հայկական պար եւ նուագ եւ ինչ որ աւելի սրտագին էր եւ գրեթէ անյուսալի՝ որոշեալ յայտագրի աւարտին յաջորդող երեւոյթը՝ Հայաստանէն յատկապէս հրաւիրուած նշանաւոր արուեստագէտներու, եւ վայելումը անոնց ալ հայ նուագին, հայ երգին եւ հայկական պարերուն։

Առաջին մասին մէջ իրենց ստանձնած դերերը կատարեցին յաջողութեամբ կատարեցին Սիփան-Կոմիտաս երգչախումբը, առաջնորդութեամբ Պ. Կարպիս Աֆրիկեանի, Հայաստանի մէջ իրենց յաջողութենէն ետք Փարիզ վերադարձող «Սօսի» պարախումբը՝ ղեկավարութեամբ Տիկ. Ցամիկ Քիւթնէրեանի, ժողովրդական դերասան Պ. Ա. Գմբէթեան, երիտասարդ խօսնակ Պ.Ժ. Քըզըրեան, տաղանդաւոր մեներգողներ Ռոզի-Արմէն.

Լիզ Սարեան, Տանիէլ Ժերար, Մարգ Արեան։

Ալֆորվիլի երիտասարդ Քաղաքապետը շնորհաւորեց արուեստագէտներն ու Կարգադիր Ցանձնախումբի անդամները, յայտարարելով՝ որ Քաղաքապետական ժողովի որոշումով՝ մօտ ատենէն բացումը պիտի կատարուի Ալֆորվիլի մեծ պողոտաներէն մէկուն, որուն անունը պիտի ըլլայ ԵՐԵՒԱՆ։

Այս յայտարարութեան յաջորդեց Քաղաքապետին հայերէն լեզուով արտասանած բացագանչութիւնը.

— ԿԵՑՑԷ ԱՆՄԱՀ ՀԱՅԱՍՏԱՆ.

Ծափերու տեղատարափ։ Հանդէսը աւարտած չէր կէս գիշերին։ Խօսնակը յայտարարեց.

Լուսինէ Զաքարեան

— ՀԱՆԴԷՍԸ ՆՈՐ ՊԻՏԻ ՍԿՍԻ.

Եւ իսկոյն բեմ բարձրացան Երեւանէն նոր հասած խումբի երեք նուագածուները. Ջիւան Գասպարեան, Հրաչիկ Աբգարեան և Հրաչիկ Մուրատեան. երկարատեւ ծափերով ողջունեցան Երեւանի տարազներով այս նուագածուները (դուդ, «տիւտիւկ» եւ թմբուկ),

Ունկնդրուեցաւ հմայիչ ձայնը Լուսինէ Զաքարեանի՝ «Կռունկ ուստի կուգաս»։ Խոր լռութեան յաջորդեցին որոտընդոստ երկար ծափեր։ Կատարեալ վայելք մը եղան «Կռունկ»ը և յաջորդող երգերը։

Խօսնակը աւելցուց, որ Լուսինէ Զաքարեան, Կիրակի, 2 Հոկտ., ժամը 10,30ին պիտի երգէր Ժան Կուժոն փողոցի Եկեղեցիին մէջ։

Լուսիկ Քոչեան

Օր. Զաքարեան մեներգող է Էջմիածնի երգչախումբին մէջ։

Ու ծափերը վերսկսան կրկին։

Ռաշիտ Կարապետեան և Լեւոն Գասոյեան հայկական պարերու լաւագոյն նմոյշներէն հրամցուցին հասարակութեան։ Ճկուն, թեթեւ և արագ պարերը նոր հրապոյրներու ծնունդ տուին։ Լուսիկ Քոչեան, իր հրաշալի ձայնով հմայեց բոլորը։

Սեդա Ցարութիւնեան իր կարգին, ցոյց տուաւ շնորհալի պարուհիի տաղանդը։ Բոլորն ալ արժանացան որոտընդոստ ծափերու և կեցցէներու։

Այս բոլորը տեւեցին մինչեւ առաւօտեան ժամը երեքը։

Հոկտ. 16ին, Կիրակի գիշեր՝ ՍԱԼ ԲԼԷՅԷԼի խոշոր սրահին մէջ ելոյթ ունեցան Հայաստանի արուեստագէտները։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ՏՕՆԵՆ

Աստուածաշունչի հայերէն տպագրութեան 300ամեակի առթիւ, յառաջիկայ 19 Նոյեմբեր 1966, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Փարիզի Սալ Շոփէնի մէջ տեղի պիտի ունենայ մեծ հանդիսութիւն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ԱՍՏՂԱԴԻՏԱՐԱՆԻ ՏԵՂԱԿԱԼ
Լ. Վ. ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆրանսական կառավարութեան Արտաքին Գործոց Նախարարութեան մասնաւոր հրաւէրով, երկու ամիսներէ ի վեր Ֆրանսա կը գտնուի Բիւրականի Աստղադիտարանի Տնօրէնի Տեղակալ, Երեւանի Համալսարանի փրոֆ. Աստրո-Ֆիզիգօս-Մաթեմաթիգօս, Տոքթ. Լ. Վ. Միրզոյեան։

Հայազգի մեծանուն գիտնականը յաջորդաբար կ'այցելէ Ֆրանսայի բոլոր Աստղադիտարանները և իւրաքանչիւր այցավայրի մէջ, ուսումնասիրութիւններ և մասնագիտական դասախօսութիւններ կը կատարէ։

Ուրբաթ, 23 Սեպտ., կ. ե. Սէն Ժընի Լավալի Աստղադիտարանի շքեղ սրահին մէջ. Լիոնի շրջանի բոլոր աստղագէտներուն ներկայութեան՝ Տոքթ. Միրզոյեան անգլերէն լեզուով հոյակապ դասախօսութիւն մը կատարեց Բիւրականի Աստղադիտարանի Տնօրէն, Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Նախագահ՝ աշխարհահռչակ գիտնական «Վիքթոր Համբարձումեանի տեսական վարդապետութիւնը և Բիւրականի աստղադիտարանին մէջ կատարուած երկնային հետազօտութիւնները, աստրո-ֆիզիքային աշխատանքներն ու ձեռք ձգուած դրական արդիւնքները» յոյժ շահեկան նիւթին շուրջ։

Համայնագէտ և մանաւանդ մտքի և բանի տիտանը, գեռ հազիւ իր քառասունը երեք տարուներուն մէջ մտած, արդէն իսկ Ֆրանսայի մէջ, հայ անունը պանծացնող մեծագոյն առաքեալներէն մէկը հանդիսացաւ։

Փառք և պատիւ հայ ժողովուրդին, որ համաշխարհային չափանիշով, մարդկութեան և գիտութեան ծառայելու կոչուած տաղանդներու ծնունդ կուտայ։

ԼԻՈՆԱՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՅԻՇԱՏԱԿԵԼԻ ՕՐ ՄԸ

Համաշխարհային գիտնականին Լիոն այցելութենէն օգտուելով, ԺԱՖի Լիոնի մասնաճիւղին նախաձեռնութեամբ, հրապարակային հաւաքոյթ մը սարքուեցաւ Փալէ տիւ Քոմերսի շքեղ սրահին մէջ, ուր հայերուս համար, խոր ներշնչումով և հայերէն լեզուով դասախօսեց, նիւթ ունենալով՝ «Բիւրականի Աստղադիտարանը և Հայաստան»։

Նախագահեց Սէն Ժընի Լավալի Աստղադիտարանի հայազգի աստղագէտ՝ Մաթեմաթիքի Գիտութիւններու Տոքթ. Ցակոբ Թերզեան, որ նախ ֆրանսերէն և ապա հայերէն խօսելով, հակիրճ կենսագրականն ըրաւ Լ. Վ. Միրզոյեանի։

Ժողովուրդը որոտընդոստ և երկարատեւ ծափերով ողջունեց Վիքթոր Համբարձումեանի և Լ. Վ. Միրզոյեանի անունները։

Որմէ վերջ խօսքը տրուեցաւ մեր համայնագէտին։

Ց.Տ.

ՀՈՍԱՆՔԻՆ ԵԶՐԸ
(Շար. Դ. էջէն)

Կառսոնը որ իրենց սեղանին վրայ յանձնարարութիւն մը կատարելէ ետք կը մեկնէր, կանգ առաւ։ Տնելով իր երկու խոշոր մատները վարդագոյն աղջնակին գրպանը մխրճեց և դուրս քաշեց փայլուն մետաղէ սիրուն խցան մը։ Ցետոյ մեկնեցաւ գոզոնին հետ՝ առանց դիտողութիւն մը ընելու։

— Վա-ա՜յ... Դեղագործին հետ օյինի ելար՝ աչք գոցեցի. Շմաւոնին հետ Պէյօղլուները գացիր՝ ներեցի. աղջիկնութեան ըմբածներդ՝ մոռնանք ըսի... Հիմա ալ աս՞ր հետ ըլեր ես ընկլիք... Տարիքը կ'առնէ կոր, ալ ինքզինքը վա՛ր կը դնէ ըսի...

Անժէլ սաստիկ բարկացաւ։ Թէ՛ վիճաբանութենէն և թէ մանաւանդ օղիէն կարմրած էր և կը հարուածէր իր ամուսինը՝ բառերու տեղատարափով մը։ Անցեալը կը քրքրէր, ներկային վրայէն կը վերցնէր ամօթխածութիւնը պաշտպանող թուղթ տերեւը և իր ակռաները ցոյց կուտար։ Կ'ըսէր՝ թէ առանց Վահրամի դրամին՝ մոխիրի վրայ նստած պիտի ըլլային, և թէ իրն էր տունը, հողը եայլն։ Մանաւանդ «տարիքը կ'առնէ կոր»ը չէր կրցած մարսել. կը թքնէր ձիթապտուղին կուտը։ Բայց չկրնալով բարկութիւնը առնել, փոխեց յարձակողանի ձեւը և սկսաւ հեգնել. Քծծիծաղով մը, որ միայն մէկ այտին վրայ կը սողար, ըսաւ թէ Գարեգին էֆենտին գիւրազգած է, բարոյականի զանցառութեան ներող չէ։ Եւ իբրեւ մեծ սրամտութիւն աւելցուց.

— Ո՛հ, ամուսինս փափուկ է կացութեան մը պէս...

Վահրամ տեղէն ելլելով խանութ մտաւ և քիչ յետոյ վերադարձաւ, հետը բերելով ձկնկիթ (խաւեար)։ Զայն լաւ մը հոտոտելէ ետք ուզեց Գարեգինին կերցնել, և յանկարծ - անշուշտ այդ վերջնոյն լռութեան պատճառով - տխրեցաւ։ Սաստիկ տխրեցաւ։ Պիտի լար.

— Չէ՛, աս բանը ընելու չէի։ Կնոջդ ծանօթացեր եմ՝ աղէ՛կ. հիմա տունդ կուգամ կոր որպէսզի աւելի լաւ ծանօթանամ աղէ՛կ բայց այս բանը ընելու չէի... պէտք չէր որ ընէի... Քեզի պէս պատուական մարդուն, չեքերի պէս մարդուն սիրտը կոտրելու չէի... Ներէ՛ Գարեգինս, ներէ՜... Անանակ եմ, էշ եմ, բերնէս ելածը չեմ գիտեր... Արեւդ սիրեմ՝ ներէ՛... Դուն իմին բարեկամս ես, ներէ՜...

(Շար. 3)

ԼՈՒՍԱՇՈՂ ՓԱՐՈՍԸ՝ ՎԱԶԳԷՆ Ա.
(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

է արժանաւոր Վեհափառ մը։

Սուրբ Էջմիածինը մեր մեծագոյն սրբութիւնն է, մեր երազին ու հաւատքին թանձրացեալ կառոյցը։ Ամենայն Հայոց միակ Հայրապետը Վազգէն Ա. Կաթողիկոս, միակ Պետն է Հայաստանեայց Եկեղեցիին։ Նոյն ատեն Ամենայն Հայոց Հայրապետը եւ կենդանի մարմնացումը՝ ազգային առաքինութեանց եւ պատմական աւանդութեանց, պահապանը՝ բարոյական եւ հոգեկան արժէքներու, խորհրդանշական վկան՝ անցեալին եւ յուշարարը՝ գալիքին։

Անցեալ դարու կէսէն ետք, մեր եկեղեցիին ազգային հանգամանքը նոր շեշտ ու իմաստ զգեցաւ կրկին։ Իմաստուն ու հայրենասէր եկեղեցական պետեր, նո՛յն մտահոգութիւններէն առաջնորդուած, գիտցան ներդաշնակել հոգեւոր ծառայութեան նուիրումն ու հայրենիքի գաղափարը եւ ազգային գիտակցութիւնը։ Ու Վազգէն Ա. արժանաւոր յաջորդը եղաւ Իր մեծ նախորդներուն ու ժառանգորդը՝ անոնց վաստակին, փառքին եւ իտէալին։

Վազգէն Ա. ոչ միայն մտաւորական ընտրանիի մը, այլ նաեւ Իր ամբասիր նկարագրով, իմաստուն լրջութեամբ, արդիւնաւոր գործունէութեամբ, և Իր անձին ներշնչուած պատկառանքով՝ ամբողջ ազգին անսահման գորովին առարկան է։ Մեր եկեղեցիին գերագոյն Գահը, որուն հասած է արժանաւորապէս, փառքի հանգրուան մը չի նկատեր Ան, այլ՝ նոր միջոց եւ մեծ ազատութիւն մը գործելու, զօրացնելու եւ պայծառացնել Իր սպասարկած Հաւատքի Տանը, իրագործելու իր ժողովուրդին հոգեկան միութիւնը եւ գաղութահայ Իր զաւակներուն հոգին տաքցնելու և լուսաւորելու Հայրենիքի սէրով եւ Լուսաւորչի Կանթեղին լոյսով։

Արդարեւ, Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վազգէն Ա. մեր այն հազուագիւտ կղերականներէն մէկն է, որ Իր հոգիի բարձրութեամբ, մտքին թռիչքով, բարոյական եւ ֆիզիքական առաքինութեամբ ըլլալով հանդերձ իսկական աշակերտը Միածին Քրիստոսի, է՛ նաեւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցիին ԼՈՒՍԱՇՈՂ ՓԱՐՈՍԸ։

Գահիրէ

ՄԱՆՐԱՎԷՊ

Ռուս մեծ գրող Լեւ Թոլըսթոյի նախահայրը՝ կոմս Թոլըսթոյ՝ օր մը, քանի մը բարեկամներու հետ կը գտնուէր ցարի Ձմեռնային Պալատը և կը սպասէր կայսերական ընդունելութեան։ Ժամանակը սպաննելու համար, երիտասարդ կոմսը սկսաւ այնքան հաւատարմօրէն նմանցնել ցարին շարժումներն ու ձեւերը, որ ներկաները խնդալէն մարեցան։ Բայց, յանկարծ, լռեցին ու դէպի դեղին կտրեցան։ Երբ Թոլսթոյ ետին դարձաւ, տեսաւ որ ցարը կեցած էր մօտը։

Ցանդուգն երիտասարդը սակայն, կրցաւ փրկել կացութիւնը, շնորհիւ իր արթնամտութեան։ Խիստ երեւոյթ մը առաւ, ցարին յատուկ մէկ շարժուձեւը ըրաւ և ըսաւ. «Թոլսթոյ, դուն զիս ծաղրեցիր և ատոր համար արժանի ես պատիժի։ Բայց որովհետեւ դեռ շատ երիտասարդ ես, այս անգամ կը ներեմ քեզի քու լրբութիւնդ»։

Ցարը հաճոյք զգաց այս պատրաստաբանութենէն, ժպտեցաւ և սրտանց ներեց երիտասարդ սպային յանդգնութիւնը։

ՖՕԹՕ-ՖՕՐՕ
ՇԻՐԱԶ
Հ.295089 ՊԷՅՐՈՒԹ

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀՐԱՒԷՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Ներկայիս կը հրաւիրենք անդամ-անդամուհիները Միութեանս Տարեկան Ընդհանուր Ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը՝ Ուրբաթ, 4 Նոյեմբեր 1966, կ.ե. ժամը 8ին մարզավայրիս մէջ։

Օրակարգ

1) Ընթերցում նախորդ ընդհանուր ժողովի ատենագրութեան։
2) Ընթերցում բարոյական տեղեկագրի։
3) Ընթերցում եւ վաւերացում նիւթական հաշուետուութեան եւ յառաջիկայ տարեշրջանի նախահաշիւի։
4) Ընտրութիւն նոր վարչութեան։
5) Ընտրութիւն հաշուեքննիչի։
6) Զանազանք։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

01028

ՃԱՀԱԿԻՐ

31 ՆՈՅ. 1966

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹ-ՊՈԼ

ԼԻԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ Ե. ՇԱԲԱԹԸ ՋԱՄԱԼԷՔ ԵՒ ՕԼԻՄՓԻՔ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 1ՈՎ 1

Երկու խումբերն ալ լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին ու մարզասէր հասարակութիւնը գոհունակութեամբ դուրս ելաւ դաշտէն և մանաւորաբար Ջամալէքի քաջալերողները։

Երկուստեք արագ և լաւ թեքնիքով կը շարժէին։

Երկու խումբերն ալ վճռած էին անպայման յաղթել։

Օլիմփիք իր կէտը նշանակեց Ա. կիսախաղի 27րդ վայրկեանին՝ Հէլմի Սոլիմանի միջոցաւ, և որ սակայն կարելի էր շատ դիւրաւ ընդմիջել: Իսկ Ջամալէք հաւասարութեան կէտը նշանակեց Բ. կիսախաղի 40րդ վայրկեանին՝ Ահմատ Րիֆաաթի փենալթիով։ Այս փենալթիին պատճառը եղաւ Օլիմփիքի բերդապահ Էլ Սայէտ Մոհսէն, որ դուրս գալով իր բերդէն՝ Ջամալէքի ձախ ծայր մարզիկ Էֆֆաթին ետեւէն վազելով անոր մարմինը բռնեց՝ արգիլելով զայն որպէսզի գնդակը անցնէ իր ընկերոջը. այս տեսնելով իրաւարարը անմիջապէս փենալթի սուլեց ու ասիկա Ջամալէքի վերջին առիթն էր հաւասարութեան կէտը նշանակելու համար և յաջողեցաւ։

Օլիմփիքի բերդապահը մրցումին սկիզբէն մինչեւ 40րդ վայրկեանը շատ լաւ և արիութեամբ պաշտպանեց իր բերդը և իր այս մէկ սխալով Օլիմփիք կորսնցուց արժէքաւոր կէտ մը։

ԻՍՄԱՅԻԼԻ ԵՒ ԹԵՐՍԱՆԱ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 1ՈՎ 1

Իսմայիլիի խումբը տիրապետած էր դաշտին երկու կիսախաղերուն ալ և ամէն մէկ մարզիկ իր կարելին ըրաւ որպէսզի իր խումբը յաղթէ, և ասիկա շարունակուեցաւ մինչև մրցումի վերջաւորութեան 10 վայրկեան մնացած։ Մինչ այդ Թերսանայի յարձակողականը չըրաւ այն ինչ, որ կը սպասուէր իրմէ և բոլոր յարձակողականները անվտանգ էին։

Իսմայիլիի խումբը ամէն ջանք կ'ընէր յաղթելու և վերջապէս Ա. կիսախաղի 12րդ վայրկեանին Ռիօ յաջողեցաւ նշանակել իր խումբին Ա. և միակ կէտը. իսկ Թերսանա իր հաւասարութեան կէտը նշանակեց մրցումի վերջաւորութենէն 10 վայրկեան առաջ՝ երբ Իպրահիմ Խալիլ մօտաւորապէս 40 մեթրէն հարուածեց գնդակը։ Ասիկա ցնցեց Իսմայիլիի մարզիկները, որոնք բան մը չէին կրնար ընել ու մրցումը վերջացաւ հաւասար՝ 1ով 1։

ԹԱԵԱՐԱՆ ԵՒ ՏԱՄԻԷԹ ՀԱՒԱՍԱՐ 0ՈՎ 0

Միջակէն վար մրցում մըն էր ասիկա շատ քիչ հանդիսականներու ներկայութեան:

Երկու խումբերն ալ կը յառաջանային և կը հասնէին մինչեւ մրցորդ խումբին պաշտպանողական գիծը, որ կը կասեցնէր այս յառաջխաղացումը։

Թաեարանի խումբը մրցումին սկիզբէն մինչեւ վերջը պաշտպանողական խաղաց հաւասարութեան համար և յաջողեցաւ։ Մինչ Տամիէթի խումբը կ'ուզէր որեւէ գնով յաղթել, սակայն յարձակողական կազմի բոլոր հարուածները անվտանգ էին և մրցումը վերջացաւ հաւասար արդիւնքով՝ 0ով 0։

ԻԹԹԻՀԱՏ ՍԱՔԱՆՏԱՐԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏԻ՝ 4ՈՎ 1

Իթթիհատի խումբը լաւ խաղարկութիւն մը ցոյց տուաւ, մինչ Սեքքայի խումբը՝ ճիշդ հակառակը։

Իթթիհատի խումբը երկու կիսախաղերուն ալ տիրապետած էր դաշտին և Ա. կիսախաղի 40րդ վայրկեանին Սամիր Մուխէյմար նշանակեց Ա. կէտը, Ահմէտ Եագուպ նշանակեց Բ. կէտը 43րդ վայրկեանին։ Բ. կիսախաղին 17րդ և 29րդ վայրկեանին Սամիր Մուխէյմար կը նշանակէ երկու կէտեր՝ ապահովելով իր խումբի վստահ յաղթանակը։ Շնորհաւորելի է Իթթիհատի երիտասարդ ուժերով կազմուած խումբը, որ կրցաւ իր վրայ դրուած յոյսերը իրականացնել՝ այս անգամ ալ յաղթելով Սեքքայի խումբին, որուն կոչտութիւնը պատճառ եղաւ իր պարտութեան և մրցումը վերջացաւ 4ով 1՝ ի նպաստ Իթթիհատի։

ՄԵՀԱԼԼԱՅԻ ՅԵՏՍԱՊԱՀԸ ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ԿԷՏ ՄԸ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ ԱՀԼԻԻ

Ահլի և Մեհալլա 5րդ շաբթուան վերջին մրցումը խաղացին Ահլիի սթատին վրայ, մօտ 30 հազար մարզասէր հասարակութեան մը ներկայութեան։

Երկու խումբերն ալ տկար խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին ամբողջ մրցումին տեւողութեան ի բաց առեալ քանի մը վայրկեանէ՝ Ա. կիսախաղին և քանի մը վայրկեան ալ Բ. կիսախաղին։ Ահլիի խումբը շատ դանդաղ և անվստահ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեց, և որուն բոլոր յարձակողականները կ'ընդմիջուէին Մեհալլայի յետսապահներու և նոյնիսկ յառաջապահներու արագ շարժումներուն շնորհիւ. Մեհալլա պաշտպանողական կը խաղար՝ քան յարձակողական, իսկ գալով Ահլիի յարձակողականին՝ անկազմակերպ էր և ոչ մէկ վտանգ կը սպառնար Մեհալլայի բերդին։ Մեհալլայի խումբին ներկայացաւ քանի մը գեղեցիկ առիթներ, որ չկրցաւ օգտագործել։

Ահլիի խումբի խաղարկութիւնը գրեթէ կեդրոնացած էր դաշտին մէջտեղը և չէր օգտագործեր երկու ծայրերը, որոնք շատ մեծ գործ կրնային տեսնել և մանաւորաբար աջ ծայրի մարզիկ Իպրահիմ Հիւսէյնը։

Միակ կէտը, որ նշանակուեցաւ ի նպաստ Ահլիի, այն ալ Բ. կիսախաղի 18րդ վայրկեանին էր Մեհալլայի յետսապահ Իպրահիմ Հիւսէյնի մէկ սխալով։ Ան Թաբեգ Սելիմի գոլերի օվըրը վերածեց կէտի՝ ի նպաստ Ահլիի։

Երկու խումբերն ալ շարունակեցին իրենց անկազմակերպ խաղարկութիւնը մինչեւ որ վերջացաւ մրցումը՝ Մեհալլայի պարտութեամբ։

ՓՈՐ ՍԱՒՏԻ ԷԼ ՄԱՍՐԻՆ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԼՈՅԻԷՋ ԷԼ ՌԻՍՏԻԻ՝ 2ՈՎ 1

Այս մրցումին արդիւնքը Ըուէզի Ե. պարտութիւնն է. և առով մէկտեղ մարզիկները կը խաղան ու կը դիմեն քաջաբար և Ա. կիսախաղի 3րդ վայրկեանին Սուէզի մարզիկ Մուսթաֆա Սոլիման կը նշանակէ իր խումբին Ա. և միակ կէտը,

Բ. կիսախաղին 9րդ վայրկեանին Շահին կը նշանակէ հաւասարութեան կէտը, 17րդ վայրկեանին Ապտէլ Ռաուֆ կը նշանակէ յաղթութեան կէտը՝ Շահինի մէկ սքանչելի փասով ու մրցումը կը վերջանայ Մասրիի յաղթութեամբ՝ 2ով 1:

ՀԷՆՏՊՈԼ

ԱՀԼԻԻ ՀԷՆՏՊՈԼԻ ԽՈՒՄԲԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱՅԷՆ

Ահլիի հէնտպոլի խումբը ունեցաւ 8ը մրցումներ Չեխոսլովաքիոյ մէջ. արձանագրեց 3 յաղթանակ, 3 պարտութիւն 2 հաւասարութիւն։

ՎՈԼԻ-ՊՈԼ

ԿԷԶԻՐԷ ԿԸ ՏԻՐԱՆԱՅ ԶՈՅԳ ԲԱԺԱԿՆԵՐՈՒ

Անցեալ Երկուշաբթի օր տեղի ունեցան վոլի պոլի զոյգ մրցումներ Հելիոլիտոյի դաշտին վրայ:

Ա. մրցումը տեղի ունեցաւ Կէզիրէի և Ահլիի իգական խումբերուն միջեւ։ Շատ դիւրին մրցումէ մը յետոյ Կէզիրէի օրիորդները պարտութեան կը մատնեն Ահլիի օրիորդները 3ով 0 ու կը ստանան բաժակը։

Բ. մրցումը տեղի ունեցաւ Կէզիրէի և ոստիկանութեան Բ. բաժնի արական խումբերուն միջև և Կէզիրէի խումբը յաղթական դուրս ելաւ 3ով 2։ Ոստիկանութեան խումբը առաջին երկու սեթերը յաղթած էր եւ ինքնավստահ սկսաւ Գ. սեթին ու պարտուեցաւ։ Կէզիրէի խումբը քաջալերուած այս սեթէն շատ լաւ ու գեղեցիկ խաղարկութեամբ մը յաջողեցաւ յաղթել միւս երկու սեթերն ալ և այսպէսով ս[տա]ցաւ Բ. բաժնի բաժակին։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԳԱՀԻՐԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԱՊԱՒԷՆ ՄԸ Ա.Մ.Հ.Ի ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԷՆ

Վաղը, Ուրբաթ, 4 Նոյեմբեր, Ա.Մ.Հ.ի հեռատեսիլի գ կայանէն (թիւ 9), երեկոյեան ժամը 7.45ին, պիտի պատկերասփռուի Երեւանի սթիւտիոներու արտադրութիւն՝

ԾՆԱԾ՝ ԱՊՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

երկար ժապաւէնը։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Առ ի քաջալերութիւն սրահիս մշակութային գործունէութեան, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

ե.գ.

Ընկհի. Անահիտ Քիւփէլեան		100
Տէր և Տիկ. Եդուարդ Զօրայեան		100
»	» Նուպար Զօրայեան	100
»	» Խաչիկ Թաշգաբուլեան	100
»	» Երուանդ Գափաքճեան	100

Ողբ. Սաքօ Չիլինկիրեանի (Գանատա) դառնաղէտ մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան Տէր և Տիկ. Նուպար Գալաճեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Տէր և Տիկին Վահան Վարժապետ և ընտանիք 200 ե.գ. կը նուիրեն Ողբ. Հրանդ Թորոսեանի կսկիծալի մահուան առթիւ։

Տէր և Տիկին Վահան Վարժապետ և ընտանիք 100 ե.գ. կը նուիրեն Օր. Արաքսի Առաքելեանի ընդ Պր. Ժոզէֆ Աֆիֆիի ամուսնութեան ուրախ առթիւ:

ԿՇՍՈՒԻՐԸ...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

Շաբաթ, 5 Նոյեմբեր 1966, Երեկոյեան ժամը 9ին

ԵՂԱՆԱԿԻ ԹԱՑՄԱՆ ԽՐԱԽՃԱՆՔ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ STAR LIGHTS ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՊԻՏԻ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ

«ՊԱՇՏՕՆՍ ԽՕՍՔԱԼ Է»

(Կատակերգութիւն մէկ արար)

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 13,5 Ե.Դ.

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել տոմսերն ու սեղանները՝ դիմելով սրահ կամ հեռաձայնելով թիւ 934908, ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10:

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ

ԿԻՐԱԿԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966, ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ

Դաշտահանդէս-Պարահանդէս

Կոկանեան Սրահի պարտէզին և սրահին մէջ

Կազմակերպութեամբ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ

Կը խնդրուի չխաչաձեւել

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՆԿԱՐԻՉԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

պարգեւատրուեցաւ ԱՄՀի արուեստագէտներու «Ոսկեայ մետայլ»ով՝ իր «Ծովափին» նկարին համար։ 1962ին Էլ Կէզիրայի ցուցասրահի մէջ կազմակերպուած ցուցահանդէսին խլեց Ա. մրցանակը «Յեղափոխութեան 10րդ տարեդարձ» տօնակատարութեան առթիւ։

1964ին շահեցաւ «Սալոն տիւ Գէռ»ի Ոսկեայ մետայլը իր «Խռկում» նկարով: Եւ ասոր իբրեւ արդիւնք՝ Սամսոնեան սկսաւ խորապէս շաղուիլ արաբական մշակոյթին հետ՝ այնքան որ վերջերս ան գծեց իր «Մարգարէին Մունետիկ Պիլլալը Ապու Պաքրի հետ» դիւցազներգական նկարը։

ՋԱՅՆ ԳՏԱՒ ԱՄԵՆԱՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՎԱՅՐԻՆ ՄԷՋ

40 տարիներու փնտռտուքէն ետք՝ Սամսոնեան գտաւ իր մեծ քոյրը Անահիտ։ Ի՞նչպէս գտաւ ան Անահիտը:

Արուեստագէտը կ'ըսէ, թէ անոր պատկերը նման էր իր երեւակայութեան մէջ քանդակուած ուրուագծին, իր բոլոր մանրամասնութիւններով, որոնք ժամանակի եւ միջավայրի մոռացութեան չեն կրնար ենթարկուիլ։

«Ուրիշ յայտնութիւն մըն ալ տեղի ունեցաւ. անունս է այդ: Իսկական անունս է Մակարովիչ Գըլըճեան եւ ոչ թէ Սիմոն Սամսոնեան։ Ամէն պարագայի այս անունով ծնած ըլլամ կամ այդ՝ պիտի ունենայի նոյն տաղանդը եւ պիտի հասնէի նոյն համբաւին»։

Մտքիս մէջ տարօրինակ մտածում մը ստեղծուեցաւ յանկարծ եւ ըսի իրեն. «Եթէ Գըլըճեան դժուարահնչիւն անունը հանելի չթուէր մուշտակներու եւ բարձր գլխարկներու տէրերուն Իզմիրի մէջ 1929ին եւ կամ եթէ անոնք անունները ընտրած ըլլային այբուբենական կարգով, եւ վերջապէս եթէ շոգենաւին վրայ կապուած չըլլայիր տղու մը, որուն անունը մոռցած ես բոլորովին, արդեօք այսօր պիտի գտնայի՞ր ներկերուն գինը եւ արդեօք շըրջապտոյտը պիտի վերջանա՞ր քեզի համար իբրեւ նկարիչներու պետ Գահիրէ «ծանուցումներու ընկերութեան» մէջ։

Ան ժպտեցաւ գլուխը շարժելով եւ չպատասխանեց։

ՖԱՀԻՄ ԱՀՄԱՏ

Թրգ. Ա. Ա. ԱՐԻՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլալ մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոստ գրել «Journal TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ԱՄՀ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ ՀԱՍԱՆ

ՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

Հրատարակած

«ՇԻՐԱԿ»

ԵՐԳԱՐԱՆՆԵՐԸ

Հայաստանեան նորագոյն երգերու ճոխ բովանդակութեամբ

Հրատարակութիւն՝

ՇԻՐԱԿ Տպարանի — Պէյրութ

ԳԻՆ

Ձայնագրեալ ե. ղ. 200

Ոչ ձայնագրեալ » 20



Ապսպրանքներու համար դիմել «Ճահակիր»ի խմբագրութեան, բերքին ցրուիչներուն, նաեւ Հայկական Ընթերցասրահի։ Աղեքսանդրիա եւ Եգիպտոսի միւս քաղաքներ ապահովագրեալ ծրարով կ'ուղարկուին։ Ապսպրանքներ կանխիկ, կարելի է ուղարկել նամականիշով կամ մանտա-փոստ։

01029

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 153 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԻ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ١٥٣ – الخميس ١٠ نوفمبر ١٩٦٦

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՆԽԱԽՏ ՀԱՄՈԶՈՒՄՈՎ

(«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի Գ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Նոյեմբերեան պայծառ առաւօտ մը, երբ եգիպտահայութիւնը կը լուսաւորուէր Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Վեհափառի այցելութեամբը, այդ արքայական լոյսէն ճառագայթ մը՝ սփիւռքահայութեան համար ջահ մը եւս կը բոցավառէր, ու ճակատագրական դժուարին պայմաններու ենթարկուած «Ջահակիր»ը կը վերազարթնէր նոր և եռանդուն խմբագրական կազմով մը օժտուած։ Այս անգամ հաստատուն հիմերու վրայ կը բարձրանար ան, հիմեր՝ շաղախուած անձնազոհութեան, նիւթական ու ամէն տեսակի զոհողութիւններու ըզգացումներով։

«Ջահակիր»ի գոյատեւման մասին գտնուեցան շատ մը թերահաւատներ, սակայն անոնք բոլորը այսօր, Թովմաններու նման իրենց շօշափելիքովն ու տեսնելիքովը հաւատքի եկան, ու հաւատացին որ երբ աննկուն կամք, յարատեւութիւն, անձնազոհութիւն՝ և նիւթազոհութիւն իրարու միանան, կարելի է իրագործել այն՝ ինչ որ անկարելի և նոյնիսկ աներեւակայելի կրնայ թուիլ առաջին ակնարկով։

Այդ աննկուն կամքով, յարատեւութեամբ, աշխատասիրութեամբ ու անձնազոհութեամբ գործեցին ու կը շարունակեն գործել բոլոր անոնք, որոնք նուիրեալները եղան «Ջահակիր»ին։

Կը հաւատանք, ու անհրաժեշտ է բոլորիս հաւատալ, որ Նոյեմբերեան ծնունդ՝ մեր ազգային իրադարձութիւնները պիտի յաւիտեան գոյատեւեն, ու այդ հաւատքին ուժովը ամէն ինչ պիտի զոհենք պահպանելու և պաշտպանելու մեր ազգային արժէքները։

Զարմանալի զուգադիպութեամբ մը «Ջահակիր»ն ալ ունեցաւ հայ ժողովուրդին ճակատագիրը։ Իր յաջող սկզբնաւորութեան յաջորդեցին դժուարին օրեր. մութ ձեռքեր և հոգիներ ստուերին մէջ պայքարեցան անոր դէմ ու ան մատնուեցաւ դժնդակ վիճակի։ Վճռուած էր անոր ճակատագիրը, ինչպէս վճռուած էր հայ ժողովուրդինը, եթէ Նոյեմբերեան լուսաշող առաւօտներ չըլլային. ու մինչ հայ ժողովուրդին վերածնունդը տեղի ունեցաւ 29 Նոյեմբերին (1920), «Ջահակիր»ն ալ իր նոր շրջանով՝ 7 Նոյ. 1963ին ունեցաւ իր զարթօնքը ու յաղթականօրէն կը շարունակէ իր գնացքը միշտ դէպի բարին, դէպի գեղեցիկը, դէպի արդարն ու ճշմարիտը։

«Ջահակիր»ի յաջողութեան մեծագոյն գաղտնիքը հանդիսացաւ այն հայրենասիրական ուղին՝ որ ընտրեց ան, այն ճշմարտասէր և արդարասէր կեցուածքը՝ որ ի.րացուց ան, ու այն բարձր ձգտումը՝ որ ունեցաւ դէպի բարին ու գեղեցիկը։

«Ջահակիր» ժողովուրդներու բարեկամութեան պաշտպաններէն հանդիսացաւ, կը շարունակէ հանդիսանալ ու առաջին հերթին աշխատեցաւ զօրեղացնելու և ամրապնդելու հայ և արաբ եղբայր ժողովուրդներու բարեկամութիւնը։

Իր զարթօնքի շրջանի այս չորրորդ տարուան սեմին, չենք կըրնար մեր շնորհակալութիւններն ու երախտագիտական զգացումները չյայտնել Ա.Մ.Հ.ի, Մայր Հայրենիքի և ի սփիւռս աշխարհի մեր բոլոր աշխատակիցներուն և գործակալներուն, որոնք իրենց կարելին չխնայեցին ու իբր ուխտեալ զինուորներ անվհատօրէն կը շարունակեն իրենց աջակցութիւնն ու գործակցութիւնը, սփիւռքի հայապահպանման աշխատանքին լծուած «Ջահակիր»ին։

Շնորհակալութիւններ նաև բոլոր ընթերցող և բաժանորդ հայրենակիցներուն, որոնք ոչ միայն իրենց նիւթական աջակցութիւնը չեն զլանար, այլև քաջալերական և գնահատական իրենց տողերովը եռանդ կ'անցնեն խմբագրական և աշխատակցական կազմի անդամներուն։

Երախտագիտական խոր զգացումներ նաև Ա.Մ.Հ.ի իշխանութեանց, որոնք ամէն պատեհութիւն կը շնորհեն մեզի, մեր լեզուով և մեր մտածելակերպով դաստիարակելու և առաջնորդելու հայ զանգուածներն ու ապագայ սերունդը։

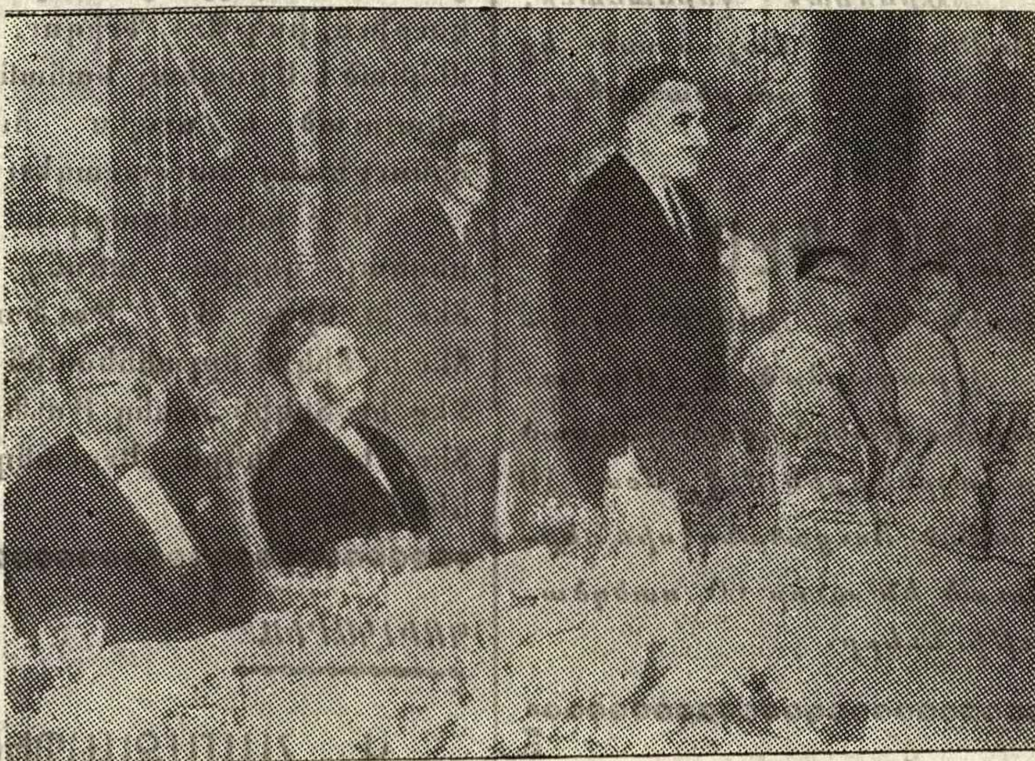
Մեր եղբայրական սիրալիր զգացումները՝ հանդէպ Մայր Հայրենիքի ու հայրենի ժողովուրդին, որ մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին «Ջահակիր»ի կատարած ազգօգուտ գործունէութեան և իրենց բարոյական քաջալերութիւնը յաճախ կ'արտայայտեն անոր ղեկավարներուն։

Թող յաւէ՜տ ապրին բոլորը, «Ջահակիր»ն ու ջահակիրականները, անով ուրախացողները ու զայն գնահատողները։ Թող ունենան բոլորը, թէ այնքան առոյգ որ այժ և կարողութիւն չի պակսի անոր աշխատակիցներուն, ան անվհատ և անձնուրաց կրնայ շարունակել իր ուղին, միշտ վառ պահելով սէրը հանդէպ մեր լեզուին, մեր փառապանծ պատմութեան, մեր սիրելի Հայրենիքին, բարձրօրէն կրելով այն ջահը, որ կը ծփայ լուսաշող սփիւռքի ցիրուցան հայորդիներուն։

Հանդարտ, բայց հաստատ քայլերով եւ անխախտ համոզումով դէպի՜ յառաջ, մի՜շտ յառաջ։

Ատիս Ապեպայի Մէջ

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳԱԳԱԹԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ



Նախագահ Կամալ Ապտել Նասեր կը խօսի ճաշկերոյթի ընթացքին

Շաբաթ, 5 Նոյեմբեր, Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր Ատիս Ապեպա մեկնեցաւ, մասնակցելու համար Ափրիկեան Գագաթի Խորհրդաժողովին։

Օդանաւակայան ողջերթ մաղթելու գացած էին ա. փոխ-Նախագահ Մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէր, փոխ-Նախագահներ, Վարչապետը, Նախարարներ, Ա.Ը.Մ. ղեկավարներ, Սուրիոյ վարչապետ Տոքթ. Եուսէֆ Զուայէն, և սուրիական պատուիրակութեան անդամները, Ա.Մ.Հ.ի բարձրաստիճան պաշտօնատարներ և զինուորականներ։

Եթովպիոյ մայրաքաղաքին մէջ Ն.Վ. Հայլէ Սելասիէ կայսրը խիստ սիրալիր կերպով ընդունեցաւ, ու ողջագուրուեցաւ Ա.Մ.Հ.ի Նախագահին հետ։

Եղան ժողովրդային աննախընթաց խանդավառ ցոյցեր ու նմանը չտեսնուած ընդունելութիւն։

Նախքան խորհրդաժողովին բացումը, դռնփակ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Կուինիոյ Արտ. Գործ. Նախարարին և անոր ընկերացող պատուիրակութեան հետ՝ Գանայի մէջ եղած ձերբակալման մասին։

Ա.Մ.Հ.ի Նախագահին ունեցած հեռաձայնային հաղորդակցութեամբ, Քոնաքրի ուղարկուած արաբական մասնաւոր ինքնաթիռով, Կուինիոյ Նախագահը Ատիս Ապեպա պիտի ժամանէր Երկուշաբթի, 7 Նոյեմբերին, սակայն վերջին պահուն Սեքու Թուրէ տեղեկացուցած էր՝ վեհաժողովին չմասնակցելու իր որոշումը, պատրուակելով Գանայի պատուիրակութեան մասնակցութիւնը Արտ. Գործ. Խորհրդաժողովին։

Խորհրդաժողովի ընթացքին քննարկուեցան զանազան հարցեր և եղան կարեւոր խորհրդակցութիւններ Ափրիկեան Միութեան կազմակերպութեան խողովակով կարգադրելու Ափրիկեան երկիրներու միջև եղած անհամաձայնութիւնները։

★ ԿԵԱՆՔ ՈՒ ՄԱՂԹԱՆՔ ★

Բարե՛ւ, սիրելի «Ջահակիր»ին եւ անոր կեանքի երեք գարունին։

Բարե՛ւ, եգիպտահայ նօսրացող գաղութին ամենէն դժուար օրերուն աշխարհ եկած այս քա՛ջ Պարբերականին։

Կեանք ու մաղթանք՝ հայու յարատեւութեան եւ «խենթ» լաւատեսութեան փայլուն օրինակ՝ մեր «Ջահակիր»ին։

Երբ հայերենակիցներ կը լքէին այս բարի ու արեւոտ երկիրին հետ՝ հայ գիրք ու թերթ եւ ուրիշներ «աւելո՞րդ» կը նկատէին հայ նոր թերթի մը լոյս տեսնելը՝ այդ «ժամանակավրէպ» քայլին մէջ գտնելով «ուժերու եւ միջոցներու անիմաստ վատնում եւ ցրւում», քան թէ հայապահպանումի պայքարին նպաստ բերող ազդակ մը, հայ սրբութիւններ պաշտպանելու համար կանգնած բերդ մը, այլասերումի հեղեղին դէմ բարձրացած նոր թումբ մը — ա՛յդ օրերուն՝ ծնաւ «Ջահակիր»։

Ու այսօր՝ անհաւատալի բայց իրաւ, «Ջահակիր» գտած է իր ծիրը հայ աշխարհին շուրջը՝ կանոնաւոր ու վստահ երթով։

Կը փայլի ամէն երկնակամարէ, հաւատարիմ իր խոստումին ու կոչումին։

Կը նուազի տակաւ եգիպտահայութիւնը. կ'երթա՜ն ու կ'երթա՜ն...։ «Ջահակիր» չի տուժեր սակայն. կ'երթայ մեկնողին հետ, որպէսզի պահէ կապը, բաժանում տեղի չունենայ...։

Շէնք յաղթանակ մըն է ասիկա հայ Մամուլին հաշիւին, յաղթանակ՝ որ միայն հայը կրնայ տանիլ ամենէն «անբարեյոյս» կարծուած օրերուն իսկ, հայ յաւիտենական սրբութիւններուն — մայր Հայրենիք, Մշակոյթ, Ս. Էջմիածին — սիրոյն։

Նոր աւիւնով ու առողջ գաղափարով զօրացած ու գօտեպնդուած՝ այս գաղութը պիտի տեւէ ու ապրի՛ իբր հայրենասէր եւ Ա.Մ.Հ.ի օգտակար ու հաւատարիմ մասնիկը։

Ազնիւ առաջադրանքներէ ծնաւ այն մղիչ Ուժը՝ որ հրաշքով վառեց հանրային ծառայութեան նուիրուած այս լուսաշող Ջահը։

Թէ որքա՜ն զոհողութեան, քրտինքի ու տառապանքի գնով կեանք առաւ «Ջահակիր», անհաւատալի է, բայց թէ այսօր արտաշխարհի մե՛ր պայմաններուն՝ այս թերթը — հակառակ սկզբնական շրջանին անոր դէմ, ոմանց մղած խուլ պայքարին ու մերժումին — դարձեր է արդէն ԻՆՔՆԱԲԱՒ՝ ուրախառիթ երեւոյթ է ամէն կերպով եւ մեծագոյն գրաւականը՝ որ ընթերցող զանգուա՛ծն է «Ջահակիր»ը գնահատողն ու պահողը։

Թերթին եղած ա՛յս պատիւը, ահա, կը հրճուեցնէ «Ջահակիր»ի բարեկամները մանաւանդ։

Մեր ժողովուրդին սիրոյն ապաւինած՝ «Ջահակիր» պիտի շարունակէ ծառայել ազգին, հայութեան լոյս հաւատքի ու յոյսի կեդրոն՝ Սուրբ Էջմիածինին, հայ ազնիւ Գիրի ու Մշակոյթի համբով ժողովուրդներու միջեւ հասկացողութեան՝ որ հիմն է ամէն եղբայրակցութեան, պիտի շարունակէ պաշտպանել արդարն ու իրաւը, զանազանել սուտը՝ ճշմարիտէն, մութը՝ լոյսէն ու ասիկա՝ ամէն առթիւ, հաւատարիմ մամուլի իր բարձր կոչումին եւ վարկին, որպէսզի չըլլայ, չըլլայ թէ պղտորի լոյսը՝ Ջահին, մարի անընջան հովիկէ ու տիրէ խաւարը...։

«Ջահակիր» ժողովուրդին օգտակար կերպով ծառայելո՛ւ մէջ գտած է ու պիտի գտնէ իր մեծագոյն վարձատրութիւնը, Ո՛ւժԸ։

Ասիկա նաեւ մաղթանք մըն՝ երրորդ Տարեդարձի արտագին ու անկեղծ շնորհաւորութիւններով։

28 Հոկտ. 1966 ԱՐՄԷՆ ՏԱՏԻՐ

01030

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻԱՅԷՆ

Հոկտեմբերի 24ին, յատուկ գնացքով Պաթումէն Լենինական հասաւ սուրիահայ հայրենադարձներու առաջին կարաւանը։ Լենինականի մէջ տեղաւորուեցաւ 21 ընտանիք։ Հոկտեմբերի 25ին, գնացքը շարունակեց իր ճամբան դէպի Երեւան։ 28 ընտանիքներ տեղաւորուեցան Աշտարակի շրջանին և Լուսաւանի մէջ։ Անկէ ետք զանոնք կը դիմաւորէին ջերմօրէն։

Տանդարձի հայ կարաւաններու գիտը կը յաջորդէ։ Հոկտեմբերի 25ին, սուրիահայ հայրենադարձներու առաջին կարաւանը նոր ոտք դրած էր Արարատեան դաշտ, երբ Պաթում հասաւ «Ֆիլիբը Չիբաժինսկի» նաւը։ Այդ նաւով հայրենիք կը վերադառնան 332 հայեր ևս, որոնք կու գան Սուրիոյ Գամիշլի և շրջակայ բնակավայրերէն։ Մեծ մասամբ գիւղացիներ են և արհեստաւորներ։

Հոկտեմբեր 29ին, յատուկ գնացքով Պաթումէն Հայաստան հասաւ սուրիահայ հայրենադարձներու երկրորդ կարաւանը։ Անոնք տեղաւորուեցան Լենինականի, Լուսաւանի և Վիտիի շրջան Դուլին գիւղին մէջ։

Հոկտեմբերի 30ին Պաթում հասաւ «Արմենիա» ջերմանաւը, որով Սովետական Հայաստան կը վերադառնան 350 սուրիահայեր։

ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Երեւանի ժողովրդական ստեղծագործութեան տան մէջ բացուեցաւ «Հայ Ֆիլմ» շարժանկարի աշխատող, սիրող նկարիչ Մանուկ Սարեանի կտաւներու անհատական ցուցահանդէսը։

Սարեան Մանուկ հասակէն զրկուած է ծնողներէ և մեծցած՝ որբանոցին մէջ։ 1948ին Եգիպտոսէն վերադարձած է Սովետ. Հայաստան։ Ստեղծագործել սկսած է մայր հայրենիքին մէջ, մօտ 10 տարի առաջ։ Ցուցահանդէսին ներկայացուած են անոր 60 ստեղծագործութիւնները։

Խօսք Բարեմաղթութեան

«Ջահակիր»ի Գ. տարեդարձին առթիւ յանուն Եգիպտահայ «Թաթուլ Ալթունեան» եւ «Շնորհալի» երգչախումբերու մենակատարներուն եւ անդամներուն, «Ջահակիր» հայրենանուէր եւ յառաջապահ շաբաթաթերթի խմբագրութեան եւ աշխատակիցներուն կը մաղթեմ մէտադալար գրիչ իրենց հետագայ գործունէութեան համար եւս։

Մօ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՓԱՐԻԶ

Ի ՊԱՏԻՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՀԻ ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

22 Հոկտ., Շաբաթ գիշեր՝ Հայաստանէն հիւրաբար Փարիզ գտնուող մեծանուն բանաստեղծուհի Մարօ Մարգարեանի ի պատիւ երեկոյթ մը սարքած էր Փարիզահայ Գրողներու Միութիւնը ՄՕՏԵՐՆ հիւրանոցի մեծ սրահին մէջ, որ լեցուած էր Փարիզահայ գաղութի ընտրեալներով։

Պաշտօնական այցելութեամբ Փարիզ գտնուող երկու անուանի հայ ռ-սուցչապետներ՝ Աշոտ Գրիգորեան եւ Վազգէն Զալոյեան, խօսք առին գիրար գերազանցող իմաստալից եւ ուսուցողական ճառերով։

Երանի տուինք Երեւանի համալսարանական ուսանողութեան, որոնք կը վայելեն նման ուսուցչապետներու ամէնօրեայ իմաստալից ճառերը։

Յաջորդ օրը, Ազգ. Տան մէջ հաւաքոյթ մը սարքուած էր Հայ Մշակութային Միութեան անդամուհիներու նախաձեռնութեամբ, ուր խօսք առաւ բանաստեղծուհին և հրահրեց հայկական բանաստեղծութիւնն ու Հայաստանի գրականութիւնը և արժանացաւ երկար ծափերու։

Նոյն օրը, Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւնը սարքած էր հաց ընդունելութիւն մը ի պատիւ Հայաստանցի բանաստեղծուհիին, որ անգամ մը եւս արժանացաւ գնահատական արտայայտութիւններու, կը գրէ «Յառաջ»։

ԳՈՀԱՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ՓԱՐԻԶԷՆ ԱՆՑԱՒ

Սովետահայ աշխարհահռչակ երգչուհի, ՍՍՀՄ Ժող. Արթիստ Գոհար Գասպարեան, 19 Հոկտ., Չորեքշաբթի առաւօտ հասաւ Փարիզ։ Իր ժամանման լուրը վերջին պահուն ստացուած ըլլալով հանդերձ, Հայաստանի Սոխակը Պուրժէի օդանաւակայանին մէջ դիմաւորելու փութացած էին Ս. Միութեան Փարիզի դեսպանատան մշակութային կցորդ Մարթ Խարազեան, Ֆր. Մշակութային Միութեան, ԺԱՖի և Թերթիս ներկայացուցիչները։ Մշակութային Միութեան Կանանց Յանձնախումբի անդամուհիները ծաղկեփունջով մը բարի գալուստ մաղթեցին հայրենի արուեստագիտուհիին, որ քաղաքս պիտի մնայ միայն 48 ժամ և պիտի մեկնի Րիօ տը Ժանէյրօ, ուր հրաւիրուած է կարգ մը համերգներ տալու համար։ Հաւանական է որ վերադարձի ճամբուն վրայ Գոհար Գասպարեան Փ․ մաս միայ տասնեակ մը օրեր, կը գրէ «Աշխարհ»։

ՕՐ. ՄԱՐՕ ԹՈՒԹԱՅԵԱՆ
ՊՐ. ԳՐԻԳՈՐ ԵՐԼԱՆՃԵԱՆ
Խօսնեցեալ

Ինիրըն Սիթի (ԱՄՆ) 5-11-66

Հաճոյքով կը տեղեկանանք նշանախօսութիւնը նախկին Գահիրէաբնակ Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Թութայեաններու դուստր Օր. Մարօյի ընդ պոլսեցի (այժմ ամերիկաբնակ) երիտասարդին Պր. Գրիգոր Երլանճեանի, որ տեղի ունեցաւ անցեալ Շաբաթ, 5 Նոյեմբեր 1966, Ինիրըն Սիթիի մէջ, ընտանեկան սեղմ շրջանակի ներկայութեան։

Նշանախօսութիւնը օրհնուեցաւ Տ. Վաչէ Վրդ. Ցովսէփեանի կողմէ։

Օր. Մարօ, Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգ. Վրժ.ի շրջանաւարտ, յաջողութեամբ աւարտած է նաեւ աղջկանց Ամերիքըն Գոլէճը. ստացած է հայեցի լաւ դաստիարակութիւն, իսկ Պր. Գրիգոր, Պոլիսէն մեկնած է Միացեալ Նահանգներ, ուր վկայուած է որպէս հանրօգուտ ընկերութեանց ճարտարագէտ։

Մեր խնդակցութիւնները խօսնեցեալ զոյգին, անոնց ծնողաց՝ Տէր եւ Տիկ. Ց. Թութայեանին, Տէր եւ Տիկին Երլանճեանին (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Հրանդ Թութայեանին Տէր եւ Տիկին Երուանդ Թաշճեանին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Վ. ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԷՋ

«Երեւան» Միութեան կեդրոնական վարչութեան հրաւէրով՝ Հոկտ. 26ին Սոֆիա ժամանեց Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի Նախագահ Վարդգէս Համազասպեան իր տիկնոջ ինժ. Ս. Սախկալեանի հետ։

Օդանաւակայանին մէջ հիւրերը ընդունեցան «Երեւան» Միութեան կեդրոնական և տեղական վարչութիւններուն և անդամներուն կողմէ։

Կեդրոնական վարչութեան զոյգ նախագահները Ընկերներ Գ. Գաբրիէլեան և Մ. Խաչիկեան եւ «Երեւան» թերթի խմբագիր Բ. Թիւֆէնկեան բարի գալուստ մաղթեցին թանկագին հիւրերուն։

Ընկ. Համազասպեան եւ իր ազն. տիկինը երկու օր Սոֆիա մնալէ ետք՝ մեկնեցան Վառնա՝ տասը օրուան հանգիստի համար՝ «Ոսկեայ Աւազ» մեծ հիւրանոցին մէջ։

Կը կարծուի թէ Ընկ. Համազասպեան պիտի այցելէ Պուլկարիոյ բոլոր հայաշատ քաղաքները։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ

Խոր ցաւով տեղեկացանք, որ Լենինականի մէջ 13 Հոկտ.ին իր մահկանացուն կնքած է նախկին եգիպտահայ Աստուր Պօղիկեան, որ իր տիկնոջ, քրոջ եւ կրտսեր զաւկին ու անոր ընտանիքին հետ 1963ին Հայրենիք ներգաղթած էր։

Այս տխուր առթիւ, «Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի այրիին, զաւակաց՝ Տէր եւ Տիկ. Անդրանիկ Պօղիկեանի (Գահիրէ) եւ Տէր եւ Տիկ. Աղաս Պօղիկեանի (Լենինական), քրոջը՝ Օր. Պօղիկեանի (Լենինական) եւ եղբօր Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Պօղիկեանի (Գահիրէ), ինչպէս նաեւ բոլոր ազգակից պարագաներուն։

ՋՕՆ՝ ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐՈՒԱՅ ՍԵՄԻՆ

«Ջահակիր»ի Ա. տարին երկունքով ծնաւ եւ դժուարին պայմաններով շարունակուեցաւ...։

Այժմ շաբաթաթերթը պատուով կը բոլորէ իր նոր տարւոյն 3րդ տարեդարձը։

Ընդհանրապէս սփիւռքահայ եւ մասնաւորապէս այժմու եգիպտահայ պայմաններուն մէջ, հայ թերթի մը կանոնաւոր լոյս տեսնելը անկէ ետք յաջողակ մըն է, պարզապէս... երբ է։ Միւս եգիպտահայ թերթերը կրնան բացառնականապէս վկայել, թէ ինչ չափազանցներ եւ տուրք կու տամ [...] նեղսրտութեան։

Հակառակ գաղութիս նուազման շարունակ, «Ջահակիր» խմբագրութիւնը դարձաւ լաւատեսութեան եւ կենսունակութեան։ Ցոյց եւ հաւատք ներշնչեց բոլորին, թէ պատուական եգիպտահայութիւնը յաւէտ կենդանի է եւ կը վերակազմակերպուի արմատականօրէն։

Ցոռեցեսութիւն եւ տկարութիւն բաները գոյութիւն չունեին, եւ չունին, այս թերթին վարիչներուն համար։ Տաղանդ եւ ջանք չխնայեցին երբեք խմբագիրները ու աշխատակիցները։ Ինչո՞ւ չպակարկեցին իրենց աշխատանքներուն համար եւ բոլոր սիրայօժար աջակցեցան յօդուածներով, զանոնք իրենց ճանաչումին պահեր։

Տրենցան ու ներկան ճ ա յ գրին փառքին համար, հայ մամուլին առաքելութեան համար եւ զօրավիգ դառնան ազգապահմանման։

Այս չորրորդ տարուան սեմին մաղթանքս է, որ Ջո՛ւն խանդով եւ Ջո՛ւն հաւատքով շարունակէ լոյս տեսնել «Ջահակիր», ինչպէս եղաւ իր Մարզական-Երիտասարդական ամսաթերթ յաւելուածը։

Բաշառողջութիւն, կորով եւ յարատեւութի՛ւն, բոլոր մտքի աշխատաւորներուն։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 5-11-66

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅԹ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆԻ

Հայ մեծագոյն երգահաններէն Ալեքսանդր Սպենդիարեանի ծննդեան 95ամեակին նուիրուած երեկոյթը, Չորեքշաբթի 2 Նոյեմբերի գիշերը, տեղի ունեցաւ Հայ Գեղ. Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ, ի ներկայութեան հոծ թիւով բազմութեան։

Մօ. Եդուարդ Յակոբեան ներկայացուց «Հայրենասէր երգահանը» իրեն յատուկ ջերմ ու խանդավառ շունչով։ Բոլոր ներկաները մեծ հետաքրքրութեամբ ունկնդրեցին մանրամասն տուած տեղեկութիւնները։

Գեղարուեստական բաժինը բաղկացած էր Սպենդիարեանի գործերէն։ Իրենց մասնակցութիւնը բերին Եգիպտահայ «Թաթուլ Ալթունեան» երգչախումբի մենակատարները և սիրողներ։

Մեներգեցին Տիկնայք Հանրիէթ Վիկկեր-Կարապետեան «Այշէ» (ժողով. երգ) և «Գիշերն է հոյլ» (այս վերջին երգին կ'ընկերակցէին Տիկ. Շ. Իփէքեան՝ դաշնակով և Պր. Պ. Գօզօրեան՝ ջութակով), Մարկրիթ Յակոբեան «Օրօրոցային» (ժողով. երգ), Տիկ. Զապէլ Ուշտունի «Հայրենի երկիր իմ», Պր. Միքայէլ Գարանֆիլեան «Օթելլօ»յէն Եակոյի երգը և «Ալ վարդ»ը։ Ուքրաինական ժողովրդական «Տերունի պայն է նստել շուարած» զուգերգը կատարեցին Տիկ. Մ. Յակոբեան և Պր. Մ. Գարանֆիլեան։

Դաշնակի վրայ ունկնդրեցինք Օր. Սեդա Օգնայեանէ «Երեւանեան էթիւտներ»ը, Օր. Հիլտա Պասմաճեանէ «Օրօրոցային»ը։ «Ալմաստ» օփերայէն «Աղջիկներու Պարը» (քառաձեռն դաշնակ) կատարեցին Տիկ. Շամիրամ Դարմանեան և Օր. Սօսի Գարայեան։ Պր. Պ. Գօզօրեան ջութակի վրայ նուագեց «Երգ»ը՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ Տիկ. Շ. Դարմանեանի։

Ցայտագրին ամբողջ տեւողութեանը Տիկ. Շաքէ Իփէքեան անխոնջ կերպով և խոր հմտութեամբ դաշնամուրով կ'ընկերակցէր մեներգողներուն։

Ցայտագրի վերջաւորութեան՝ Մօ. Եդ. Յակոբեան յիշատակի նուէրներ տուաւ մասնակցողներուն։

Մօ. Յակոբեան, իր կանոնաւոր և դասաւորուած աշխատանքին շնորհիւ, դարձած է մեր ամենէն փնտռուած դասախօսներէն մէկը՝ որ տիրապետած է իր ընտրած նիւթին։

Փակման խօսքը կատարեց Պր. Վահագն Տէփոյեան՝ շնորհակալութիւն յայտնելով Մօ. Եդ. Յակոբեանի և յայտագրին մասնակցողներուն։

Մ. Պ.

ՄՈՆՐԷԱԼ

ՆԱԽԿԻՆ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅԵՐԷՆ ԽՈՒՄԲ ՄԸ ՀԱՅՏԱՆ ՄԷՋ

Ձախէն աջ, նստած.— Պ. Արտաշէս Օրագեան (դարձած), Պ. Վահէ Քէրլի, Պ. Յակոբ Քէսքէքեան, Պ. Հրանդ Նասիպեան, Արժ. Տ. Ղեւոնդ Քհնյ. Փափազեան, Տոքթ. Պետրոս Փիլիպպոսեան, Տիկ. Արուսեակ Գայսէրլեան եւ Տիկ. Արուսեակ Նասիպեան։

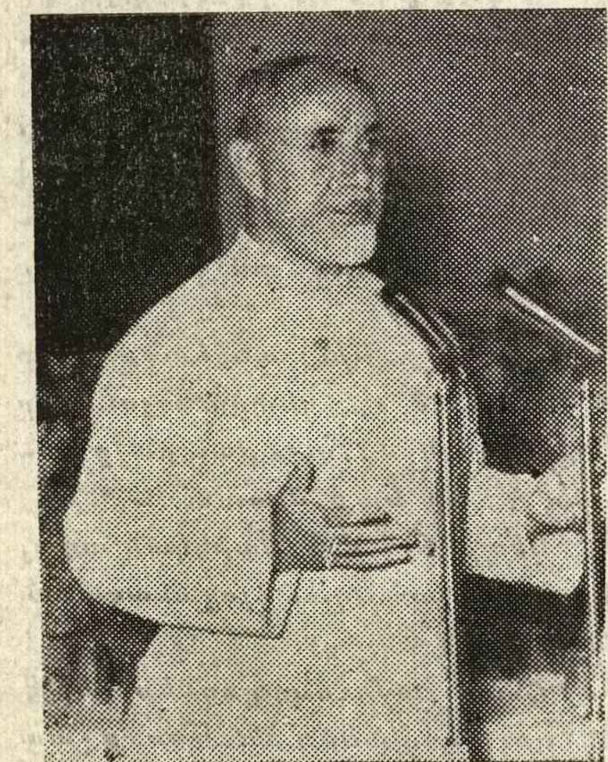
Ձախէն աջ, ոտքի.— Պ. Ալպէր Մարթինեան, Տիկ. Վերգին Գրիգորեան, Տիկ. Լիւսի Քէսքէքեան, Տիկ. Զապէլ Մարթինեան, Տոքթ. Արշաւիր Կէօնճեան, Պ. Հրայր Յակոբեան, Պ. Հրանդ Անհառնեան, Պ. Ժիրայր Տէրվիշեան, Տիկ. Այտա Փափազեան, Պ. Պետրոս Փափազեան, Պ. Հայկ Մելքոնեան, Տիկ. Ալիս Մելքոնեան եւ Տիկ. Արաքսի Քէսքէքեան։

01031

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ
Հայր Աւետիք Թալաթինեանի Հետ

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Նախ պարտաւոր եմ ներողութիւն խնդրել Հայր Աւետիքէն, որ այս զրոյցը շուրջ երեք ամիս ուշացաւ լոյս տեսնել։



Հայր Աւետիք Թալաթինեան

Գործիս կաշկանդումներուն և կեանքիս պայմաններուն պատճառով, ինծի համար ամէն անգամ մարտնչում մը և նուաճում մըն է յօդուած գրելը։ Ինքնամփոփումի և ներհայեցողութեան ազատ պահեր շա՜տ քիչ ունիմ, կեանքի ռազմադաշտին վրայ։

**

Իմանալով թէ Հայր Թալաթինեան Աղեքսանդրիա կը գտնուի՝ ներքին անզսպելի մղումով կը հեռաձայնեմ։

Կը ժամադրուինք։

Հետեւեալ առտու ժամը 10ին կ'երթամ Ռամլէի Շուց կայարանը և կը մտնեմ Մխիթարեան Վարժարանի պարտէզը։ Գետինը համակ դալար․ չորսդին [illegible] և ծառեր, որոնց պատին մեծատառ գրուած է «Աստուած և Հայրենիք»։ Հիանալի սկզբունք, վսեմ առաքելութիւն։

Կը նկատեմ, թէ Հայր Աւետիք պարտէզը նստած շրջապատուած է չորս-հինգ երկսեռ աշակերտներով։ [illegible] ատենադրութեան վայր մը։ Երբ կը մօտենամ ոտքի կ'ելլէ․․․։ [illegible] լոյս, սէր և բարութիւն կը ճառագայթէ։

— Բարե՛ւ, Հայր Թալաթինեան, կ'ըսեմ և ձեռքը կը սեղմեմ սիրալիր․

— Հրամմեցէ՛ք, նստեցէ՛ք մեզի հետ, հոս լաւ է, կ'ըսէ։

Կը նստիմ, բայց կը խորհիմ... հապա ժամադրութի՞ւնը։

Կը խօսինք զանազան նիւթերու շուրջ։ Անեն-ատեն Հայր Աւետիք փափկանկատօրէն կը հարցնէ ինծի.— Ինչպէ՞ս էք, ի՞նչ նորութիւն...։

Բաներ մը կը պատասխանեմ։

Նոր հիւրեր կը հասնին։ Կը նկատեմ թէ եկողները ձեռքը կը համբուրեն։ Իբր լուսաւորչական չէի անդրադարձած այդ մասին։

Հայր Աւետիք դարձեալ կը հարցնէ ինծի, գործիս մասին։ Կը պատասխանեմ.— Նո՛յն տեղը, նո՛յն գործով, 38 տարի, ամբողջ կեա՛նք մը։

Ոմանք կը մեկնին։ Մէկուն համար Հայր Աւետիք կ'ըսէ.— Ասիկա բախտախաղի սիրահար է, ապրուստը փոքրէն կը հանէ...։ Մին կը հարցնէ.— Օրակա՞ն ծախսը կը հանէ։— Ո՛չ, տարեկանը, կը շեշտէ Հայր Աւետիք։ Կը խնդանք։ Շէն և զուարթախօս է։

Նստողներուն մէջ իտալացի օրիորդ մը կայ, որ սահուն և գրեթէ անթերի հայերէն կը խօսի։ Մխիթարեան վարժարանի ֆրանսերէն նախկին ուսուցչուհին ըլլալով, պարտէզը գտնուող պահուն, մանուկներէն սորված է հայերէն։ Դրուատական խօսքերով



Հայր Աւետիք Թալաթինեան եւ Հայր Վարդան Քէշիշեան [illegible] Մխիթարեան Վանատան սաներով

ջերմօրէն կը շնորհաւորեմ իր հայախօսութիւնը։ Հայր Աւետիք անմիջապէս կը յարէ.— Լա՛ւ հայ երիտասարդի մը հետ պէտք է ամուսնացնենք մեր օրիորդը․․․։ Խօսքը մասնաւոր հրապոյր ունի։

Չեմ գիտեր ինչ խօսքի արընչութեամբ Հայր Աւետիք կէս-կատակ կէս լուրջ ինծի կ'ըսէ.— Եթէ փափաքիք կը խոստովանցնեմ ձեզի.— Թէև մեղքերս բազմազան են, բայց խոստովանելու միտք չունիմ, կ'ըսեմ ժպտելով։

Կէսօրը կը մօտենայ։ Դարձեալ մեկնողներ կ'ըլլան։

Հակառակ 2 հոգիի ներկայութեան՝ ես ինծի կը թոյլատրեմ ըսել.— Հայր Աւետիք, մի քանի հարցումներ գրած եմ, կը փափաքի՞ք պատասխանել «Ջահակիր»ին համար։

— Ըրէ՛ նայիմ, հարցումներդ։

Հարցում— Պէյրութի մէջ ի՞նչ է ձեր պաշտօնը։

Պատ.— Պիքֆայայի «Մխիթարեան Վանատուն»ին տեսուչն եմ։ Ինծի կ'օժանդակէ Հայր Վարդան Քէշիշեան։ Փոքր ժառանգաւորաց մըն է, որ նախակրթարանի շրջանը կ'աւարտցնէ։ 10 տարեկանէն վեր 20-25 աշակերտ ունինք ամէն տարի։ Շրջանը աւարտող աշկեր տղաքը Վենետիկ կը ղրկենք, որ հետագային համալսարանական կրթութեամբ օժտուած վարդապետ դառնան։ Իսկ մնացեալ տղոց լաւ արհեստ մը սորվեցնելով ծնողքին կը ճամբենք։

Հարց.— Համալսարանական կրթութիւնը անհրաժե՞շտ է վարդապետին համար։

Պատ.— Այո՛, բոլոր վարդապետներս համալսարանական ենք։

«Սիրելի վարդապե՛տ, ասիկա հաճելի յայտնութիւն մըն է ինծի համար», կ'ըսեմ։

Հարց.— Այժմ ի՞նչպէս գտաք եգիպտահայութիւնը, դուք որ տարիներով գործած էք հոս։

Պատ.— Տէ՛ր, Թո՛ղ․․ կ'ըլլայ լակոնական պատասխանը։

Ձինք յուսադրելու համար կ'ըսեմ, թէ վերակազմակերպութեան ջանքեր կ'ըլլան մեր պատուական հին գաղութին մէջ։ Եռանդ, կորով և վճռական կամք ունեցողներ չեն պակսիր։ Աչքերուս մէջ կը նայի ժպտուն և թերահաւատ։ Կը հաւաստիացնեմ զինք, դեռ կենսունակ և գործօն ուժեր կան բոլո՛ր կազմակերպութեանց մէջ ալ, հակառակ նօսրացող շարքերուն...։ Դեռ լիովին չօգտագործուած ըսքանչելի տարրեր կան։

Հայր Աւետիք կ'ըսէ. «Կը մաղթեմ որ ձեր ըսածին պէս ըլլայ։ Նօսրացումին համար կը ցաւիմ։ Միշտ կը սիրեմ և կը յարգեմ Եգիպտոսի հայերը։ Ես լաւ յիշատակներ ունիմ ձեզմէ։ Եգիպտահայութեան համար մաղթանքս է կամ խորհուրդս, որ զիրար սիրեն, զիրար յարգեն, զիրար ջերմացնեն փոխադարձաբար. մի՛շտ իրարու հետ և իրարու մօտ ըլլալով»։

— Վարդապե՛տ շնորհակալ ենք, դուք ալ շատ սիրուած էք մեր գաղութէն, ձեր հեզահամբոյր նկարագրով, ամենէն խոնարհէն, ամենէն փարթամին հետ ձեր հաւասարէ հաւասար խօսքերովը։ Մանաւանդ ձեր ոգեւոր խօսքերովը, երբ մեր սրահներուն ջերմաստիճանը կը բարձրացնէիք ազգային տօներու առթիւ։

(Շար. տես էջ 5)

ՍԻՐԵԼԻ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Վերածնունդիդ վրայէն երեք կանոնաւոր տարիներ անցան։ Քու նոր երեւումդ մեծ զարմանք պատճառեց եգիպտահայ «քայքայուիլ» սկսող գաղութին։ Կասկածանքով սկսան նայիլ վրադ՝ ինչպէս պիտի նայէին հոգեվարքի մէջ եղող նորածինին։ Սակայն ճի՛շդ ժամանակին մէջտեղ եկար եւ քու բարերար ազդեցութիւնդ կրցար ունենալ նախապէս ամենանախանձելի այս գաղութը անդունդի եզրէն քանի մը քայլ ետ բերելով։

Ներկայիս, կրնամ քեզ նմանցնել թիթեռնիկի մը, որ կը շրջի հայ տուներէն ներս, Գահիրէէն ու Աղեքսանդրիայէն անդին՝ երկրագունդի բոլոր օտար երկինքներուն տակ գտնուող հայ օճախներէն ներս, մինչեւ իսկ մեր բոլորին պաշտելի Մայր Հայրենիքի սահմաններէն ներս, ամենուն փոխանցելով հայկական հպարտացուցիչ, ուրախ, լուրերը։

Սիրելի «Ջահակիր», քեզ ճանչցած եմ երբ դեռ շերամ էիր դուն, թթենիի տերեւներով քեզ սնուցանողները մտաւորականներ եղան։ Եւ կրցար դուն թիթեռնիկի վերածուիլ շնորհիւ գրասէր, մշակութասէր եւ արուեստասէր հայորդիի մը, որ իր հոգեկան ու կրթական սնունդը առած էր Մեծն Մխիթարեաններէն։ Քեզի համար ան ամէն ինչ զոհեց, հանգիստը, ընտանեկան վայելքները, անհրաժեշտ նիւթականը՝ որպէս զի դուն միշտ բարձրութեանդ վրայ մնաս։

1966ի Յունուարէն սկսեալ դուն ունեցար նորածին աղբարիկ մը՝ «Ջահակիր Երիտասարդական-Մարզական»ը, որ շատ կարճ ժամանակուան մէջ բոլոր երիտասարդներուն սիրելին դարձաւ։ Հայ երիտասարդ-երիտասարդուհիները ընկլուան փնտռել զայն, որովհետեւ հոն կը գտնէին զիրենք հետաքրքրող եւ իրենց զարգացման նպաստող գրութիւններ։

Երկու «Ջահակիր»ներուն ալ աշխատակիցներու կազմը գործին կը մօտենայ այնպիսի հոգածութեամբ՝ որ կարծես թէ իր սեփական թերթերը ըլլային անոնք։ Այս գնահատելի ոգիով սկսուած գործ մը դժուար թէ կարելի ըլլայ կասեցնել։

Շատ եւ արդիւնաւէտ տարիներ կը մաղթեմ քեզի սիրելի «Ջահակիր»։

Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆ

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ՄԸ

Ամէն անգամ երբ կը մտաբերեմ թէ երկու երեք անձերու անհատական զոհողութիւններով լոյս տեսնող պարբերաթերթ «Ջահակիր»ը շաբաթաթերթի վերածուեցաւ ու սկսաւ կանոնաւորաբար լոյս տեսնել՝ չեմ կրնար հիացումի իմ արտայայտութիւնս զսպել այն հսկայ աշխատանքին, որուն յաջողութեան համար գործի լծուեցան քանի մը անհատներ։

Գիտեմ թէ այն շրջանին, ի՛նչ դժուարութիւններով լոյս կը տեսնէր թերթին ամէն մէկ թիւը, և ի՛նչ ահաւոր երկունքներէ կ'անցնէին զայն հրատարակողները։ Յատկապէս վերջին քանի մը տարիներուն, դրամական եւ տպաքանի տագնապները մշտնջենական հանգամանքի մը ձեւը առած էին, բայց զայն հրատարակողները ու յատկապէս պատասխանատու-արտօնատէրը՝ Հայկ Ժամկոչեան երբեք չընկրկեցան ու չվհատեցան այն ամէն թումբերուն դէմ, որոնք արուեստականօրէն բարձրացան թերթին թշնամի թէ բարեկամ նկատուած անձերու կողմէ։

Ու եթէ թերթը փոխանցուեցաւ Պալաեանին՝ խորքին մէջ ոչ թէ թերթին հրատարակութիւնը անելի մը առջեւ կը գտնուէր — վերջապէս կարելի էր ձեւով մը անոր յարատեւումը ապահովել — այլ որովհետեւ վստահութիւն կար թէ կարելի պիտի ըլլար թերթը վերակենդանացնել ու կանոնաւոր հրատարակութեան մը վերածել։

Այսպէս մտածողները չսխալեցան։

Այսօր արդէն երեք տարին բոլորած է «Ջահակիր»ը ու ժամացոյցի կանոնաւորութեամբ կը հրամցուի իր ընթերցողներուն։ Ու ասիկա պզտիկ բան մը չէ։

Ասկէ երեք տարի առաջ, երբ թերթին այս նոր շրջանը սկսաւ, շատեր թերահաւատօրէն մօտեցան անոր, այն կարծիքը յայտնելով՝ թէ կարելի պիտի չըլլար անոր կանոնաւոր հրատարակութիւնը ապահովել, բայց իրենց տեսակէտին մէջ սխալ դուրս եկան անոնք։

Այսօր, «Ջահակիր», երեք տարի առաջ իր գծած ուղեգծէն կ'ընթանայ նոյն ոգեւորութեամբ ու խանդավառութեամբ, ինչ որ մեծագոյն գրաւականն է՝ թէ ան պիտի շարունակէ այսպէս երկար տարիներ, առանց յոգնութեան նշաններ ցուցաբերելու։

Մենք կ'ուզենք «Ջահակիր»ը տեսնել նոյն ուղեգծին մէջ, մնալով ընթերցող հասարակութեան սիրելի շաբաթաթերթը։

Չորրորդ տարուան սեմին, մեր մաղթանքն է ասիկա։

ԳՐԻԳՈՐ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Գահիրէ 31-10-66

ԳԱՌԶՈՒՆ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

ՇԱՔԷ ՎԱՐՍԵԱՆ

Աշխարհի առաջին արուեստի արձակումից դեռեւս մէկ տարի առաջ, ֆրանսահայ աշխարհահռչակ նկարիչ Գառզուն ստեղծեց իր «Ատոմային դարաշրջանը» խորանկարը կտաւը, ուր էլեկտրական անտառանման ցանցի ֆոնի վրայ պատկերուած էին երկինք ուղղուած հրթիռներ։ Այս կտաւում արտայայտուած էր քսաներորդ դարի տագնապը։ Մարդը բացակայում է այս կտաւից, բայց այնտեղ առկայ էր նրան անհանգստացնող վախը, կործանումի վտանգը։ Մարդու հոգին խճճուել էր կարծես էլեկտրալարերի ու էլեկտրասիւների ցանցի մէջ, ճնշուել հզօր հրթիռների



ահագնութեան տակ։ Այս կտաւը, ինչպէս նաև աւերակների մէջ պատկերուած «Սոդոմ», «Գոմոր» ստեղծագործութիւնները մեծ ուշադրութեան արժանացան, բազմաթիւ հանրայայտ արուեստաբաններ յօդուածներ նուիրեցին այս առթիւ Գառզուին, նրան յայտարարելով մեր ժամանակների ամենախորաթափանց, ամենաճշգրիտ ու բանաստեղծական նկարիչը։ Արուեստի նշանաւոր քննադատ Փիէռ Լամպերտէն Գառզուի մասին գրեց.

«Գառզուն, ինչպէս իր բոլոր սերնդակիցները, տառացիօրէն ապրեց պատերազմեան և յետպատերազմեան տարիների մթնոլորտում։ Նա իր կաշուի վրայ զգաց այն կրծող տագնապը, որը յատուկ է նոր դարաշրջանին, և առաջինը եղաւ, որ իր ստեղծագործութիւններում այնքա՜ն լայն ու նշանակալի տեղ տուեց մարդկանց հոգիներում բարձրացող, նրանց խռովող անհանգստութեանը։ Գառզուի գործերը դիտելիս մարդիկ այնտեղ գտնում են իրենց մտահոգութիւնների, իրենց որոնումների դրսեւորումը։ Սրանով էլ բացատրւում է այն սէրը, որ նրանք տածում են դէպի այս մեծ արուեստագէտը»։

Բայց աւերումի ու կործանման տագնապը նրա հոգում բոյն դրեց ոչ թէ երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին, այլ աւելի վաղ, դեռեւս 1915ին, երբ նա, ութամեայ Գառնիկ Զուլումեանը, սարսափից մեծացած բիբերով տեսաւ իր ժողովուրդի տեղահանութիւնը, տեսաւ իր հայրենակիցների զանգուածային մահը, նրանց պարտադրուած անմարդկային տառապանքը։ Տեսաւ, զառնացաւ և փոքր հասակից ատեց ամէն տեսակի աւերիչ ուժերը։ Հետագայում, երբ մեծացաւ այս փոքրիկը և նրանում շողշողուն ճառագայթումով փայլատակեց բնատուր տաղանդը, նկարիչ Գառզուն իր վրձնի, իր կախարդող գոյների և ուժեղ, ցնցող գծերի միջոցով սկսեց իր ինքնուրոյն խօսքն ասել աշխարհին, մարդկանց ներշնչել խաղաղ ու գեղեցիկ ապրելու [illegible], երազելու հրճուանքը, սրանց հակադրելով աւերումների ու կործանումների սարսափը։ Եւ որովհետեւ մեծ էր Գառզուի տաղանդը, մեծ եղաւ նրա արուեստի ներգործութիւնը։ Գառզուի աշխարհը հմայում է, Գառզուի աշխարհը մղում է երազելու և միաժամանակ այն սարսափելի է, ահազդու։ Նրա արուեստում պայքարում են երկու հակադիր ուժեր բարին ու չարը։ Ճիշդ այնպէս, ինչպէս հեքիաթներում։ Եւ իրօք, Գառզուի մօտ իրականն ու հեքիաթայինը միախառնուած են։ Երեւակայական [illegible]

(Շար. տես էջ 7)

01032

ԵՐԱԺՇՏԱԳԻՏՈՒՀԻ ՑԻՑԻԼԻԱ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ

Հայ երաժշտական արուեստի նորագոյն շրջանի լաւագոյն ու բեղմնաւոր մշակներից է նշանաւոր երաժշտագիտուհի Ցիցիլիա Բրուտեանը, որ իր ամբողջ էութեամբ նուիրուել է հայ երաժշտութեան զարգացմանը եւ սփիւռքահայ երաժիշտների գործունէութեան ուսումնասիրութեանը։

Իր երաժշտական բարձրագոյն կրթութեամբ եւ լայն ու հարուստ գեղագիտական հայեացքներով նա որքան հմուտ երաժշտագիտուհի, նոյնքան եւ խոր ուսումնասիրող վերլուծող արուեստագիտուհի է։ Այդ էական յատկանիշներով պիտի բացատրել, որ հայ երաժշտագիտական արուեստի ուսումնասիրութեան տեսակէտից բացառիկ հետաքրքրութիւն են ներկայացնում նրա մի շարք արժէքաւոր աշխատութիւնները, որոնցով նա հարստացրել է հայ երաժշտական մշակոյթի գանձարանը։

Հայ գեղարուեստական մամուլում նրա հրատարակած զունազեղ եւ էական նիւթերը հանդիսանում են ո՛չ միայն հայ երաժշտութեան պատմութեան փաստական աղբիւրները, այլեւ իրենց բովանդակութեամբ եւ կառուցողական արուեստով ունեն մնայուն արժէք։

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Բովանդակալից են նաեւ Ցիցիլիայի ուսանողական կեանքի պատմութեան էջերը։

Սփիւռքի գեղարուեստական ու գրական մշակները չգիտեն, որ նա թոռնուհին է նշանաւոր երաժիշտ — ազգագրագէտ Արշակ Բրուտեանի, որ հայ ժողովրդական բանահիւսութեան եւ երաժշտական գրականութեան զարգացման խնդրում նշանակալից դեր է կատարել, կորստից փրկելով բազմաթիւ անտիպ գոհարներ։

Ցիցիլիա դուստրն է նաեւ իր ժամանակի անուանի նկարիչ Գէորգ Բրուտեանի, որի վրձինի գեղարուեստական ստեղծագործութիւնները վկայում են նրա նկարչական արուեստի վարպետութեան եւ նրբանուանների մասին։

Նման մթնոլորտում մեծանում է Ցիցիլիան, արուեստի ու մասնաւորապէս երաժշտութեան նկատմամբ օժտուած մեծ հակումներով։

Երաժշտական կրթութիւն ստանալու անսահման սիրով համակուած՝ մտնում է Երեւանի Պետական կոնսերուատորիան եւ աւարտում է փայլուն վկայականով։ Սակայն, երաժշտական արուեստում աւելի կատարելագործուելու առանձին ձգտումն ու խանդը նրան հանգիստ չեն տալիս։ Այդ նպատակով էլ նա անցնում է Մոսկուա եւ մտնում «Չայկովսկու» անուան պետական կոնսերուատորիան, ուր աւելի խորացնում է իր երաժշտական բարեմասնութիւնները ու հակումները, իսկ վերջին շրջանում «Կոմիտասը եւ հայկական ժողովրդական երաժշտութիւնը» խորագրով աւարտական շարադրութեամբ ստանում է արուեստագիտութեան թեկնածուի գիտական աստիճանը։

1951-1957 թուականը Ցիցիլիայի երաժշտական բեղմնաւոր գործունէութեան առաջին ուշագրաւ շրջանն է կազմում։ Այդ ժամանակ նա աշխատում է Երեւանի հայկական ռատիոյում, իբրեւ երաժշտական հաղորդումների պատասխանատու խմբագիր։ Այդ շրջանում էլ նա իրագործում է երաժշտական մի գեղեցիկ ծրագիր։ Առաջին անգամ լինելով կազմակերպում է ու կիրարկում «Սփիւռքի հայ երաժիշտները» հաղորդումների շարքը։ Ծանօթացնել հայրենիքի եւ արտասահմանի գեղարուեստասէր հայութեանն սփիւռքի վաստակաւոր հայ երաժիշտների կեանքի ու գեղարուեստական ստեղծագործութիւնների հետ, դա մի ազնիւ եւ նրբիրական աշխատանք է։ Նշանակալից է մանաւանդ այն, որ հաղորդումների այդ շարքում Ցիցիլիան իր իսկ հեղինակութեամբ ունկնդիր հասարակութեան ներկայացնում է 40ից աւելի սփիւռքահայ երաժիշտներ-երգահաններ, իրենց ստեղծագործութիւններով եւ կատարողներն իրենց ձայնագրութիւններով։ Այդ վեհ աշխատանքն արժանի է ջերմ գնահատութեան։



Ցիցիլիա Բրուտեան

1957 թուականին Ցիցիլիային տեսնում ենք «Խաչատուր Աբովեանի» անուան հայկական մանկավարժական ինստիտուտում, ուր նրա երաժշտական գործունէութեան համար սկսում է մի նոր շրջան։ Այնտեղ նա ղեկավարում է երաժշտութեան ամպիոնը։ Դա այն կարեւոր, պատասխանատու բաժինն է, ուր պատրաստւում են հայրենիքի հանրակրթական դպրոցների համար երգ-երաժշտութեան դասատուներ։ Այդ տեսակէտից էլ Ցիցիլիայի դերը նշանակալից է։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԷԱԿԱՆ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ

Հայ նորագոյն երաժշտութեան պատմութեան մէջ Ցիցիլիան, իբրեւ երաժշտագէտ, յայտնի է մի շարք աշխատութիւնների հեղինակ։

Նրա երաժշտագիտական վաստակների մէջ կարեւոր եւ բացառիկ տեղ են գրաւում հայ ժողովրդի պարծանքը հանդիսացող երաժշտական արուեստի անմահներից անզուգական երաժշտագէտ, խմբավար, ազգագրագէտ, երգահաւաք, մանկավարժ եւ երգիչ՝ Կոմիտասին նուիրած լուրջ ուսումնասիրութիւնները, որոնցից առանձնապէս ընդգծենք «Կոմիտասի գեղագիտական հայեացքները», «Կոմիտասն իբրեւ մանկավարժ» եւ «Կոմիտաս»ի ծննդեան 90ամեակին նուիրուած մոնոկրաֆիկ ակնարկը։ Այդ էական եւ լուրջ նիւթերը, իրենց գիտական բովանդակութեամբ, հիմնական կառուցուածքով, ո՛չ միայն հարստացնում են Կոմիտասի կեանքին ու երաժշտական, մանկավարժական, ազգագրական, խմբավարական ուսումնասիրական եւ հասարակական գործունէութեանը նուիրուած պատմութեան գանձարանը, այլեւ ունեն մնայուն արժէք եւ կարդացւում են մի առանձին հետաքրքրութեամբ։

Ցիցիլիայի երաժշտական աշխատանքներում իր առանձնայատուկ տեղն ունի նաեւ «Ժողովրդական երգիչ Շարու Տալեանը» խորագրով արժէքաւոր ուսումնասիրութիւնը, որ էական գծերով պատկերում է տաղանդաւոր երգիչ-աշուղագէտի կեանքի պատմութեան հիմնական էջերը եւ նրա [illegible] ասպարիզում կատարած խոշոր ու նշանակալի [illegible]։

Այլ արուեստագէտներ եւս գրել են վաստակաւոր երգիչ-աշուղագէտի մասին, բայց ո՛չ ոք այնպէս խորը, բազմակողմանի ուսումնասիրութեամբ, փաստական աղբիւրներով եւ երաժշտական հարազատ ու զունազեղ վերլուծութեամբ չի պատկերել երգչի կերպարը։ Այդ տեսակէտից առաջնութեան մրցանակը շահում է Ցիցիլիայի գիտական լուրջ ուսումնասիրութիւնը։

Հայ երաժշտութեան պատմութեան մէջ ուսումնասիրական շահեկան եւ մնայուն նիւթեր են Ցիցիլիայի «Սովետահայ երաժշտութեան անցած ճանապարհը», «Արամ Տէր-Յովհաննիսեան» եւ մօտ հարիւրի հասնող գեղարուեստական ամսագրերի ու թերթերի էջերը զարդարող ծաւալուն յօդուածները, որոնք գլխաւորապէս նուիրուած են հայ ազգային երաժշտութեան կարեւորագոյն հարցերին։

Սակայն, արձանագրուած հիմնական նիւթերով չեն սահմանափակւում արուեստագիտուհու երաժշտական գրականութեան էջերը։ Նա զգալի աշխատանք է կատարել հայ երաժշտութեան պատմութեան ուսումնասիրութեան ուղղութեամբ։ Այդ տեսակէտից նշենք «Հայկական երաժշտութիւն» խորագրով արժէքաւոր յօդուածը, որ զետեղուած է Խորհրդային Միութեան գիտութիւնների ակադեմիայի «Աշխարհի ժողովուրդները» գիտական հրատարակութեան «Անդրկովկասի ժողովուրդները» խորագրով գլխաւոր համարի համապատասխան մասում։

Երաժշտական արժէքաւոր ու մնայուն մի ուսումնասիրութիւն է նաեւ Ցիցիլիայի «Նուիրական էջեր» ծաւալուն աշխատութիւնը, ուր հայ երաժշտութեան պատմութիւնից ամփոփուած են ուշագրաւ դրուագներ։

(Շար. տես էջ 6)

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՆԵՐԷ

Հայրենիքէն եկած ամէն տեսակ լուրեր սփիւռքահայոց համար հետաքրքրական նորութիւններ են, մանաւանդ երբ անոնք կը խօսին նախկին հայրենադարձներու մասին, տալով տեղեկութիւններ անոնց անհատական, ընկերային կամ ընտանեկան կեանքին շուրջ։

Միւս կողմէ հայրենադարձներն ալ կը հետաքրքրուին իրենց նախկին ծննդավայրին կամ բնակավայրին ազգային և համայնքային գործերով, ծնունդներով և մահերով, օտար ափեր գաղթողներով, ևայլն։

Կիրովականէն վերջերս ստացած նամակէ մը այստեղ կուտամ քանի մը հատուածներ, ուր ընթերցողները պիտի գտնեն շահեկան տեղեկութիւններ իրենց ծանօթ բազմաթիւ ներգաղթողներու մասին։

Նամակագիրը՝ Վահան Անտոնեան, եգիպտահայութեան լայն զանգուածին ծանօթ է, «Արև»ի նախկին խմբագիրը, որ առաջին կարաւանով (1962) հայրենիք ներգաղթեց։ Ուստի, աւելորդ աշխատանք մը պիտի ըլլայ զինք ծանօթացնելը։

Վստահ եմ որ «Ջահակիր»ի ընթերցողները ուրախութեամբ կարդացին թերթին նախորդ թիւին մէջ Անտոնեանի նշանաւոր բարեբաստիկ լուրը։ Այս անգամ, կուզեմ կրկին շնորհաւորել զինք, մաղթելով երջանիկ օրեր։

Ահա՛ նամակին շահեկան մասերը։

«... Մեր շէնքի բնակիչ Կարապետ Աբրահամեանի աղջիկը (16 տարեկան) նշանուեցաւ սուրիահայու մը հետ։

Մեր շէնքի բնակիչ Յովհաննէս Տօնէլեանի աղջիկը (Աղեքսանդրահայ) նշանուեցաւ սուրիահայու մը հետ։

Մեր շէնքի բնակիչ Կարօ Էմճեանը ամսոյն 25ին (Սեպտեմբերին) ամուսնացաւ սուրիահայ աղջկայ մը հետ։

Մեր շէնքի բնակիչ Կարապետ Թաթարեանը (նախկին գրաշար) նոր կին մը առաւ։

Վռամ Սասատեանը իր մօրը մահուան ճիշդ տարելիցին օրը աղջիկ մը ունեցաւ և կարծեմ մօրը անունը դրաւ։

Պօղիկէօր Ցակոբը ինքզինքը շատ լաւ կը զգայ և կ'ուզէ ամուսնանալ։

Նախկին եգիպտահայ յետոյ պրազիլահայ, յետոյ հայրենադարձ Աբրահամ Գալըպճեանը ամուսնացաւ Թիֆլիսահայ բժշկուհիի մը հետ։

Շուշան Բիւլհանճեանը, որը ամուսնացած էր կիպրահայու մը հետ, զաւակ մը ունեցաւ բայց մանուկը 15 օր ետք մեռաւ։

Կիպրահայ 20 տարեկան տղայ մը խեղդամահ եղաւ լողաւազանին մէջ։

Շատ ամուսնացողներ եթէ կան՝ սուրիացիներն են։ Անոնք շատ մեծ թիւ կը ներկայացնեն այստեղ, բայց փողոցը սուրիահայ աղջիկ չես տեսներ։ Կան տղաներ, որոնք ամուսնացան իրենց հօրեղբօր կամ մօրեղբօր աղջիկներուն հետ. զարմանալի մարդիկ ալ ասոնք են։

Քաղաքի տեսարանը այստեղ փոխուելու վրայ է։ Հին թաղամասներ, որտեղ մէկ երկու յարկնոց տուներ կային բակերով՝ ամբողջութեամբ կը քանդեն, ինչպէս Պէն էլ Սուրէն փողոցը։ Եթէ ամէն տարի այս թափով քանդեն, հինէն բան պիտի չմնայ։ Ես որ չորս տարի է այստեղ եմ, արդէն որոշ հին յիշատակներ ունիմ։ Օրինակ քանդուած տեղերէն որ անցնիմ, կը յիշեմ այստեղ «խենկալանոց» կոչուած խանութ մը կար, ուր խենկալի կ'ուտէինք։ Խենկալին վրացական ազգային ճաշ է, մանթըի նման։ Պղպեղ շատ կը ցանեն վրան և գարեջուր կը խմեն հետը։ 10 հատ ուտես՝ կը կշտանաս։ Հիմա այդ խանութը չկայ։ Ամէն մարդ

(Շար. տես էջ 5)

ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մարդը վաթսուն տարեկան է...

Ի՞նչ է, արդէն ծերացե՞ր է...

— Ո՛չ, ես գիս առոյգ կը զգամ։

— Այո՛, ես դժուարութեամբ կը բարձրանամ երկրորդ յարկը։

Ինչո՞ւ նոյն հարցին տարբեր պատասխաններ կուտան։ Ինչո՞ւ ոմանք մինչև խոր ծերութիւն կը պահեն իրենց աշխատունակութիւնը, առոյգութիւնը, իսկ շատեր...

Մարդու երկարակեցութեան վրայ կ'ազդեն տնտեսական, աշխարհագրական և ուրիշ բարդ գործօններ։ Բնութիւնը մարդուն տուած է 120-150 տարի ապրելու հնարաւորութիւն։

Իսկ ինչո՞ւ ոմանք ալ կը յաջողին հասնիլ այդ տարիքը։ Ինչո՞ւ բնականոն վիճակին մէջ ապրող մարդը կը ծերանայ 60-70 տարեկան հասակին։ Մինչդեռ ան պէտք է ծերանայ 100 տարեկանին։

«Ամբողջ կեանքիս մէջ աշխատած եմ, սնած եմ բնականոն, ապրած եմ բնականոն», այսպէս կը պատասխանեն երկարակեցները։ Փորձենք վերծանել, թէ ի՛նչ կը նշանակեն «բնականոն սնանիլը», և «բնականոն ապրիլը»։

* *

Մարդուն փորը 45 տարեկանէն ետք յանկարծ կը սկսի հաստնալ։ Անոր ստամոքսը չի կրնար «իւրացնել» սննդամթերքի նախկին քանակը և անոնց մէկ մասը կը դառնայ ճարպ։ Իսկ աւելորդ բեռը բեռ է սրտի ու կրծքավանդակի համար։

Իսկ ի՞նչ ընել այդ «բեռէն» ազատելու համար։

— Առաջին պայմանը։ Սնունդը պէտք է ըլլայ չափաւոր։ Հասուն տարիքի մարդը պէտք չէ որ շատ կշտանայ։ Այդ մասին մտածելու է միշտ, յատկապէս երբ կը նստին տօնական սեղանի շուրջ։ Հասուն տարիքին մէջ նպատակայարմար է օրական ուտել ոչ թէ չորս, այլ՝ 5-6 անգամ և այն ալ քիչ չափերով։ Մի հրապուրուիք այդպիսի ախտաբանականներով, ինչպէս շաքարը, անոյշը, մեղրը, խըմորեղէնը, որոնք հասուն մարդու «աւելորդ բեռան» հիմնական գործօններն են։ Ձգոյշ պէտք է ըլլալ իւղերու հետ։ Կարագը յաճախ պէտք է փոխել բուսական իւղերու հետ, որոնք բարերար ազդեցութիւն կ'ունենան նիւթափոխանակութեան վրայ։

— Երկրորդ պայմանը։ Ոմանք կը գտնեն, որ պէտք է աւելի շատ կանաչեղէն ու միրգ օգտագործել։ Բայց ատիկա բոլորովին այդպէս չէ։ C կենսանիւթը, որ հիմնականին մէջ կը գտնուի կանաչեղէնի մէջ, անվիճելիօրէն շատ արժէքաւոր է։ Սակայն ոչ պակաս արժէքաւոր են նաև միւս կենսանիւթերը։ Միայն բազմազան սնունդի պարագային մարմնի կազմը կը սկսի ընդունիլ այդ սննդանիւթերը։ Ճաշասեղանին վրայ պէտք է միշտ ունենալ կարագ, կաթ, պանիր, ձուկ, հաւկիթ։

Անբանութիւնը երկարակեցութեան ոխերիմ թշնամին է։

— Մարդ երբեք պէտք չէ կտրուի աշխատանքէն։ Ի հարկէ ծերունին այնպիսի աշխատանք պէտք է կատարէ, որ իր «ուժէն վեր» չըլլայ, որպէսզի չազդէ անոր ջղային համակարգի վրայ։ Յաճախ նպատակայարմար կ'ըլլայ աւելի թեթև, ոչ շատ պատասխանատու աշխատանք կատարել, որուն շընորհիւ աշխատունակութիւնը կարելի է պահել մինչև խոր ծերութիւն։ Աշխատանքին հետ հանգիստն ալ անհրաժեշտ է։

Անբանութիւնը երկարակեցութեան ոխերիմ թշնամին է։ Երբեմն մարդ այս աշխարհէն վաղաժամ կը հեռանայ պարապութեան պատճառով։

60-70 տարեկան հասակին մէջ մարդիկ յաճախ շատ նրբանկատ կը դառնան իրենց զգացողութեան, հիւանդութեան հանդէպ։ Ի հարկէ պէտք է աշխատիլ պահպանել առողջութիւնը, անհրաժեշտութեան պարագային դիմել բժիշկին։ Բայց պէտք չէ տառապիլ աւելորդ այն ներշնչանքով, երբ մարդ իր ամենափոքր հիւանդութիւնն ալ կը կապէ ծերութեան հետ և կը մտածէ այն մասին թէ հասած է իր վերջը։ Այդ ներշնչանքը կ'ազդէ մարդու ջղային համակարգի վրայ, կը թուլացնէ մարմնակազմի դիմադրողականութիւնը։

Մարզանքը եւ նանգիստ քունը կենսատու ոյժ են։

Մարդը՝ կենսուրախ, առոյգ, կայտառ կը պահէ մարզանքը։ Կրնան մարզուիլ ամէն տարիքի մարդիկ։ Երկարակեցութեան ամենալաւ կենսատու ոյժը մարզանքն է։

Այն մարդիկը, որոնց մասնագիտութիւնը կապուած է շարժումի հետ՝ 8 տարիով աւելի կ'ապրին այն մարդոցմէ, որոնք ունին «նստակեաց» մասնագիտութիւն։

Երկարակեցութեան բոլոր գործօններուն մէջ առաջին տեղը կը պատկանի քունին։ 7-8 ժամեան հանգիստ քունը երկարակեցութեան առաջին դեղամիջոցն է։

«Հայրենիքի Ձայն»

01033

ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կարսից մինչեւ ՏՐՈՎԱԴԱՅԻ աւերակները

(ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐԻՑ, ԹՈՒՐՔԻԱ, 1965...)

Այս թիւով կը սկսինք հրատարակել տաղանդաւոր եւ երիտասարդ արձակագիր Վարդգէս Պետրոսեանի դէպի Թուրքիա կատարած այցելութեան «Ճամբու Նոթերը»։

Վ. Պետրոսեան Հայաստան ծնած (վստահաբար) եւ հոն մեծցած գրագէտ մըն է, ան հայաստանցի հայը կը ներկայացնէ։

Ուշադրութեամբ կարդանք այս յոյժ շահեկան գրութիւնը՝ մօտէն զգալու համար ճշմարիտ հայու սրտի բաբախումներն ու հոգեկան բրբռացումները՝ երբ ան կ'այցելէ ... Թուրքիա։

Աշխարհում հազար ինը հարիւր վաթսունհինգ թուականն է։

Ճամպրուկներն առած դուրս ենք գալիս Լենինական քաղաքի հիւրանոցից։ Մեզ ճանապարհ են դնում հիւրանոցի շատ աշխատողներ։ Նրանք գիտեն, թէ մենք ուր ենք գնում։ Գիտեն, նաև, որ գնալու ենք Կարսով, Սարիղամիշով, Էրզրումով, Երզնկայով...

Ծեր դռնապանը կապոյտ աչքեր ունի, սմքած դէմք։

— Ղարսա թութուն բերեք,— ասում է նա,— գոնէ մի պապիրոսի...

Երբ աւտոպուսը շարժւում է, ես տեսնում եմ, որ նրանք ամէնքն էլ լուռ են տալիս իրենց արցունքները։

Օգոստոսի երեսունին, այդ օրուանից երկու շաբաթ յետոյ, մենք մտնում ենք նոյն հիւրանոցը։ Աստիճանների մօտ հանդիպում է սպիտակ մազերով մի կին, երեւի հիւրանոցի աշխատող։ Նա հարցնում է, ինչպէս երեւի հարցնում է հիւրանոց մտնող ամէն մէկին, որ ճամպրուկ ունի ձեռքին ու յոգնած է.

— Որտեղի՞ց կուգաս, տղայ ջան...

— Կարսից, մայրիկ։

— Հանաք մի էնէ, տղայ ջան,— ժպտում է կինը։

— Չէ, մայրիկ, հանաք չեմ անում, իսկապէս Կարսից ենք գալիս, այս գիշեր էլ այնտեղ ենք եղել։

Աչքերը նայում են կասկածանքով։

— Դուզն ըսէ, տղայ։

Ես նորից եմ կրկնում։

— Թէ իմանայի ճիշդ կ'ըսես, աչքերդ կը համբուրէի։

Ու հեռանում է չհաւատալով։

Չհաւատալով, թէպէտ ուղիղ հինգ ժամ առաջ ես նայում էի Կարսի անլուայ փողոցին, իսկ դրանից էլ երկու ժամ առաջ, կանգնած էի քաղաքի հրաշքով կենդանի մնացած Առաքելոց եկեղեցու առաջ։

Ահա իմ գրելիքի նախաբանը և վերջաբանը։ Տպաւորութիւնները սրանց արանքում են։ Այստեղ դժուար է բնորոշ համարել տպաւորութիւն բառը։ Ես չէի գնացել թատրոն, ես չէի գնացել պարզապէս նոր, անծանօթ մի երկիր։ Եւ յետոյ, ես գնացել էի Թուրքիա, որտեղ շատ բանի մենք կարող էինք նայել միայն աւտոպուսի, գնացքի պատուհանից։ Մենք երբեք չկարողացանք տեսնել, ինչ ուզում էինք։ Այնպէս որ, իմ յուշերում քիչ կը լինեն փաստերը (ես չեմ ուզում թերթել ուրիշների գրած գործերը, այնտեղի փաստերը լցնել իմ յուշերի մէջ), քիչ կը լինեն հանգամանալից նկարագրութիւններ։ Աւելի շատ կը լինեն ապրումներ, կը լինեն պարզապէս վայրկեանական տպաւորութիւններ՝ բեկուած սրտի մէջ հայ մարդու, որին պատահականօրէն վիճակուեց անցնելու այդ դժուար ճանապարհը։ Դրա համար ես պիտի փորձեմ կենդանացնել շատ թրթիռներ, գոյներ, որ դժուար են թարգմանւում բառերի, նախադասութիւնների, բայց որոնք չպիտի մնան, մոռացուեն մի սրտի պատերի մէջ։ Ես պիտի պատմեմ նաեւ Երեւանից տարած այն մի հատիկ մեխակի մասին, որ ինձ հետ շրջեց Թուրքիայի ճանապարհներին, որ ես շատ գերեզմանների ու աւերակների վրայ ուզեցի թողնել, բայց ինձ հետ ետ բերի Երեւան և հիմա էլ իմ ծոցատետրի մէջ է։

1

Ես շատ անգամ եմ անցել սահմանը՝ գնացքով, նաւով, ինքնաթիռով։ Եւ միշտ էլ՝ այդ պահին ես ետ եմ նայել անհնարին հարազատութեամբ. հեռւում մնացել է հայրենիքը։

Բայց այս անգամ ուրիշ էր։

Ախուրեան կայարանից գնացքը մտնում է Թուրքական պետութեան հողը։ Գնացքը գնում է դանդաղ, թէպէտ շոգեքարշը քաշում է միայն մի վագոն։ Մեր վագոնը։ Կամուրջի այս կողմում մեր սահմանային վերջին աշտարակն է։ Վերեւից մեզ է նայում չիկահեր, շատ ջահել մի տղայ։ Նա ժպտում է մեզ, ձեռքով անում. դա երեւի սահմանային կանոնադրութեան խախտում է, բայց զարմանալի է մեր վագոնը՝ միանգամից 30 սովետական մարդկանցով։ Շոգեքարշն արդէն կամուրջի վրայ է։ Տղան դեռ նայում է մեզ։

Ահա եւ առաջին Թուրք զինուորը։ Կամուրջի միւս կողմում է նա, պարսատիկի պէս ձգուած, եւ ես չեմ կարողանում կարդալ նրա աչքերը։ Ես իմ կեանքում առաջին անգամ եմ տեսնում Թուրք զինուորի։ Ոչ թէ նկար, ոչ թէ արձան, կենդանի, շնչող զինուոր։

Բնութեան առումով՝ պարզապէս շարունակւում է Շիրակի հարթավայրը, շարունակւում են մուգ կապոյտ երկինքը եւ լեռները։ Ահա եւ Թուրքական առաջին կայարանը։ Վագոնի վրայ են թափւում առեւտրական եւ մուրացիկ երեխաների բզզացող խմբերը։ Հաց, ջուր, լրագիր են ծախում, հաց, փող են ուզում, ինչ-որ բան գոռում, խցկւում ներս։ Ոչ էլ կառամատոյցում կանգնած են մեծահասակները։ Ես տեսնում եմ չսափրուած, գլխարկները աչքերին քաշած դէմքերը, դեղին ատամներ։ Նրանք նայում են մեր վագոնին, իրար մէջ ինչ-որ բան փսփսում։ Իսկ երեխաները խլվլում են արդէն կուպէներում։ Մեզ դեռ Թուրքական վալիւտա (*) չեն տուել, որ որեւէ բան առնենք, իսկ մուրացիկ երեխաներին տալիս ենք ինչ ունենք. հայկական հաց, հայկական միրգ...։ Շոգեքարշը շարժւում է։

Յաջորդ կայարանը Կարսն է։ Առաջին պահին, երբ կայարանի ճակատին կարդում եմ այդ չորս տառը, չեմ հասկանում ամբողջը։ Յետոյ այդ անունը դառնում է գայլիկոն, եւ ինչ-որ մի ձեռք այն պտտելով մտցնում է իմ ուղեղի մէջ։ Սա Կարսն է, երեւի շատ մօտիկ Կարսի բերդն է, Առաքելոց եկեղեցին, Նշանաւոր կամուրջը...

* դրամ

Սա Կարսն է. ընդամէնը 50 տարի առաջ մարդիկ Ալեքսանդրապոլից կառքով եկել են այստեղ քէօֆթա ուտելու, այստեղ ապրել է Չարենցը։

Կառամատոյցում մեզ դիմաւորում է քաղաքի ոստիկանապետը՝ առանց համազգեստի, սակայն ոստիկաններով շրջապատուած։ Ոստիկանապետը մտածող աչքեր ունի, քունքերը ճերմակ են եւ պատեհ-անպատեհ չի ժպտում։ Հենց նա էլ մեզ տանում է քաղաքի փողոցներով։ Պատերի տակ մարդիկ են՝ նստած նարդու, թէյի բաժակների շուրջը, կամ պարզապէս հողին։ Նայում են մեզ, ինչպէս հասարակածում կը նայէին բեւեռային արջերին, նայում են զարմացած, շշմած։ Մենք նոյնչափ զարմացած ենք. կառքեր, ցեխ, փուքսով վառուող քուրա, ցեխաջրի մէջ բոբիկ ոստոստող երեխաներ, կենտրոնական փողոցը կտրող էշեր, կովեր, լուսամուտներում վառուող նաւթի ճրագներ. ոչ մի ապացոյց որ աշխարհում 20րդ դարն է, հազար ինը հարիւր վաթսունհինգ թուականը։ Նայում եմ տներին ու յանկարծ թւում է քայլում եմ հին Գիւմրիի փողոցներով. տները միյարկանի են, սրբատաշ քարերով, կամարակապ դռներով։ Բայց երբ հայեացքս ընկնում է պատերի տակ նստոտած մարդկանց, տեսիլքը մեռնում է։

Ես մի կերպ կարողանում եմ նայել հանգիստ, կարողանում ինչ-որ բան հարցնել. «Ի՞նչ ազգի մարդիկ են ապրում Կարսում»։ «Միայն Թուրքեր» – ասում է ոստիկանապետը։ Իսկ հեռւում, երեկոյի մանիշակագոյն թանաքի մէջ ուրուագծւում են Հայոց բերդը, Առաքելոց եկեղեցին...

... Քիչ առաջ էր, գնացքում։ Նոր-նոր մտնում էինք Կարսին, երբ վագոն մտան մի խումբ զինուորականներ։ Նրանցից աւագը, երեւի լէյտենանտ, ժպտալով դիմեց մեզ. «Ես ձեզ ողջունում եմ Թուրքական հողի վրայ»։ Մինչ թարգմանիչը ռուսերէնի էր վերածում նրա ողջոյնը, ես ու ընկերս բացեցինք հայկական կոնեակի երեք շիշ, որոնց վրայ Մասիս կար եւ մենք՝ սովետական 30 երիտասարդ մարդիկ, լցնելով բաժակները, խմեցինք ուրիշ բանի համար։ Լէյտենանտը մի քանի րոպէ կանգնած մնաց, երկար նայեց մեզ, յետոյ կոնեակի շշին եւ երեւի ինչ-որ բան հասկացաւ։ Երեւի, որովհետեւ շրջուեց ու դուրս եկաւ վագոնից, մոռանալով, որ դեռ հարկաւոր է շարունակել ժպիտը։

Ես յանկարծ վերյիշեցի լէյտենանտի լաւ սափրուած դէմքը, երբ երեւացին Կարսի բերդը, Առաքելոց եկեղեցու գմբէթը։ Բայց մենք բերդին չհասանք։ Ոստիկանապետը յանկարծ ետ դարձաւ եւ մենք կառքերի, մարդկանց, արհեստանոցների ու խաւարի միջով, նորից գնացինք կայարան։

(Շար. տես էջ 7)

ՎԱՂԵՄԻ ՍԷՐ

Այս գիշեր ա՛լ ինչպէս միշտ՝
Չիս առանձին գտնելով՝
Սպրդեցար գողի նման,
Անակնկալ այցելու...

Անակնկալ ա՞յդ էր
Թէ հոգեկան լարեր հին
Որ անդադար կը բրբռան
Միասեղ խուլ ու մեղմիկ,

Այն հառուածէն քու վերջին,
Տրուած վաղուց դաշնակին,
Երբ ուժգնօրէն գոցեցիր՝
Կիսատ թողլով սեմֆոնին...

1965 ՎԱՀԱՆ ՉԷՉՃԷՆԵԱՆ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՀԱՅՐ Ա. ԹԱԼԱԹԻՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Շար. Գ. էջէն)

Հարց.–Ի՞նչ է ձեր կարծիքը ազգապահպանման մասին։

Պատ.– Ազգապահպանման լաւագոյն լուծումն է, որ Հ.Բ.Ը.Մ.ը, կուսակցութիւնները, բոլոր կազմակերպութիւնները և կրօնական հաստատութիւնները պահեն եկեղեցիները, դպրոցները և մշակութային սրահները։ Եւ բոլորի՛ն զաւակները պարտին մէկ կամ միւս դպրոցը յաճախել և հայկական սրահներուն անդամագրուիլ..։

Հարց.– Ի՞նչ է հայ գրքին վիճակը Պէյրութի մէջ։

Պատ.– Գիրքերու սպառումը ոչ գոհացուցիչ է։ Տրտունջ կայ հեղինակներէն...։

Հարց.– Ի՞նչ է թիւը Լիբանանահայութեան և ի՞նչ կը ներկայացնէ։



Գոհար Գասպարեան Պիքֆայայի Մխիթարեան Ընծայարանին մէջ։ Ա. շարք ձախէն աջ՝ Հայր Աւետիք, Գոհար, Էլէոնորա (դաշնակահարուհի) եւ Արփինէ Փեհլիվանեան։

Պատ.– Այժմ, 150-200 հազար հոգի։ Ազգային մեծ շարժում կայ։ 74 վարժարաններ ունինք։ Նախկին Կ. Պոլիսը փոխարինեց, թէև ոչ բոլոր մեծ դէմքերը...։ Լաւագոյն և օգտակար տարրեր շատ կան բոլո՛ր մարզերուն մէջ։ Գիշեր կ'ըլլայ, որ 5-6 հանդէս, ասուլիս, բանախօսութիւն միաժամանակ տեղի կ'ունենան։ Ո՞ւր երթալդ կը շուարիս...։ Ոգևոր է ազգային կեանքը։

Հարց.– Կը հաճի՞ք Վենետիկի վանքին մասին խօսիլ։

Պատ.– Ատիկա մեծ նիւթ է։ Փոխե՛նք հունը զրոյցին. այդ ինքնին շատ ընդարձակ է. այլ անգամ այդ մասին։ Ուրիշ ի՞նչ հարցեր ունիս։

Հարց.– Ի՞նչ կը խորհիք Անդրանիկ Ծառուկեանի մասին։

Պատ.– (Շատ մասնայատուկ ժպիտ մը կ'ուրուագծուի դէմքին). Սքանչելի գրիչ մը ունի, ուզածին պէս... կը ճախրէ։

Հարց.– Առիթ ունեցա՞ծ էք տեսնուելու Խորէն Ա. Կաթողիկոսին հետ։

Պատ.– Այո՛, երբեմն։ Վերջերս Վեհափառը պատմեց, թէ պէյրութահայ մեծահարուստ մը կանչելով Անթիլիասի բարեզարդման համար գումար մը կ'ուզէ։ Միլիոնատէրը կը սկսի... բացատրել, թէ վանքի շրջապատէն խանութներ շինելով կարելի է մեծ եկամուտ ապահովել...։ Պինդ պըրկուած ու հանգոյցով կապուած քսակը չի բացուիր։ Վեհափառը զինք ընդմիջելով կը փակէ հարցը ըսելով.— Ես ձեզմէ դրամ ուզեցի, ոչ թէ խորհուրդ։ Ինծի խորհուրդ տուողներ շատ կան...։

Հարց.– Սիրելի հայր Աւետիք, Մխիթարեաններդ նուաճեր էք փայլուն անուն մը ազգասէրի. սակայն բողոքներ կան թէ հայ կաթոլիկները հայութենէ հեռացած են... մի քիչ։

Պատ.– (Անհուն բարութեամբ կը ժպտի) «Լատին եմ ազգութեամբ» ըսողները, այդ թիւր կարծիքը կազմել տուած են դժբախտաբար։

Քաղցրօրէն հաճելի էր լսել ասիկա որ մօտ է... ճշմարտութեան։

Հարց.– Դպրոցը այցելուներ կ'ունենա՞ք։

Պատ.– Շատ։ Վերջերս Գոհար Գասպարեանը այցելեց։ Մեր ընծայացուները երգեցին «Իմ հեռաւոր հայրենիք» և «Ես քո գրկում» խմբերգները։

Գոհար խանդավառուեցաւ և երգեց տղոց համար, Կոմիտասէն և Անուշէն։

Հարց.– Վերջին հարցում մը. յօդուած մը կը պատրաստեմ, որուն վերջաւորութեան պիտի առաջարկեմ Սբ. Պապին գլխաւորութեամբ և աշխարհի ամենազգի մեծ կրօնապետներէն ու մեծ փիլիսոփաներէն կազմել գերկառավարութիւն...։ Շատ միամիտ և չափազանց ծիծաղելի չէ՞ք գտներ։

Պատ.– Ո՛չ, ծիծաղելի չէ...։ Գրեցէք ձեր խորհածին պէս։

⁂

Անպատում է սէրս Մխիթարեան հայրերուն հանդէպ, որոնք սրբազան խանդով վառուած, առանց վայրկեան մը իսկ թերանալու, միշտ պատնէշին վրայ են, գիտակից իրենց կոչումին և առաքելութեան։

Իրենց հայագիտական, լեզուագիտական, պատմագրական և բանասիրական ուսումնասիրութիւններով թանկագին նպաստ կը բերեն մեր փառաւոր մշակոյթին։

Զոյգ վանքերէն դուրս, այլ երկիրներուն մէջ իրենց մէկ մասը լծուած է կրթական գործին։

Մխիթարեան ջահը միշտ վա՛ռ է և անմար։

Սուրբ Մեսրոպի անմահ ոգին, և մեծ Մխիթարին անմահ հոգին կը սաւառնին բոլո՛ր Մխիթարեան հայրերուն վերեւ, որոնք հարիւր տոկոսով իրաւ հայեր են։ Ապրի՛ն։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ
Աղեքսանդրիա 24. 10. 66

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՆԵՐԷ

(Շար. Դ. էջէն)

չէր երբեք այդտեղ։ Առ հասարակ [illegible], [illegible] մարդիկ և հին կիրովականցիք։

Հիմա Շահումեան փողոցին վրայ կը կառուցուի բարձր շէնք մը, որուն 9րդ յարկը հասած են արդէն և փողոցէն անցնողը կը կենայ կը դիտէ որպէս մեծ նորութիւն։

... Այստեղ հիմա մեծ փոփոխութիւն կայ դէպի հայացում։ Կարգ մը օտար բառեր, ինչպէս ռեւոլուցիա, պարտիա, եւայլն վերցուեցան և տեղը մեր գիտցած հայերէն բառերը կը գործածուին, «տօքումենտալ»ին հիմա կ'ըսեն «վաւերագրական»։

Մենք, հոս հիմա ֆութպոլիստներ ենք։ Եթէ թելեվիզիոնէն ֆութպոլ ցոյց տրուի, անպայման տունը կը նստինք և կը դիտենք։ Աշխարհի առաջնութեան մրցումները րոպէին դիտեցինք Լոնտոնէն։ Ի՛նչ մեծ յառաջդիմութիւն։ Լոնտոնէն կիրովական հաղորդում նոյն րոպէին, այն ալ շատ յստակ։

Մոռցայ ըսելու որ Սեղրակը իր ազգանունը փոխած է և եղած է Նայիրեան, որովհետև ընկերները «Պալըք Ճան» կ'ըսեն, կը ծաղրեն եղեր։

Այս տարի շատ լաւ ամառ եղաւ, ձիւն գրեթէ չեկաւ ձմեռը, իսկ անձրևներն ալ չափաւոր էին։ Պոլ-պոլ ձմերուկ կերանք։ Ձմերուկին քիլօն 5 կոպեկ է։ Խաղողին քիլօն 22 կոպեկ է։ Այս բոլորը պետական գիներն են։ Անհատական վաճառողները աւելի սուղ կը վաճառեն։ Լոլիկին քիլօն 7 կոպեկ է. սմբուկը՝ 9։ Ըսել կ'ուզեմ որ ուտելիքի կողմանէ փոքր նեղութիւն չենք քաշեր»։

Աւելորդ մեկնաբանութիւններու պէտք չեմ տեսներ։ Ներգաղթողներուս համար տրուած տեղեկութիւնները հետաքրքրական են, իսկ հայրենիքի մասին նորութիւնները՝ պերճախօս։

Գահիրէ Գ. Պ.

01034

ՄԵՐ ՆՈՐԵՐԸ

ՀԱՅ ԴԱՏԸ (*)

ՄԱՅՏԱ ՊԱԼԱԵԱՆ

Քաղաքակիրթ աշխարհը ի զուր կը սպասէր Թուրքիոյ վարչական բարեկարգումին։ Թուրքիոյ հպատակ քրիստոնեայ ազգերը յոյս դրած էին սուլթաններու խոստացած բարեկարգումներուն վրայ, հանգիստ ու խաղաղ կեանք մը վայելելու համար։ Թրքական հռչակաւոր լարախաղաց քաղաքականութիւնը սառն ջուր կը թափէր անոնց վառվռուն յոյսերուն վրայ։

1870ին Խրիմեան Հայրիկ, Սատրազամ Ալի փաշային իր առաջին այցելութիւնը կու տար և նոյն պահուն կը ներկայացնէր Արեւելեան Նահանգներուն մէջ հայ ժողովուրդին կրած հարստահարութիւնները, որոնք կը գործադրուէին պաշտօնեայ և ազդեցիկ Թուրքերու և քիւրտ ցեղապետներու կողմէ։ Խրիմեան կը շեշտէ թէ մինակ հայերը չէին, որ նշաւակ եղած էին այս հարստահարութեանց, այլ հասարակ Թուրքերն ալ կը ճնշուէին անոնց բռնութեանց ներքև։

Ալի փաշա, իբրև թէ խիստ հետաքրքրուած՝ կը լսէ Խրիմեան Հայրիկը, ապա կը խնդրէ անկէ, որ գրաւոր ներկայացնէ ինչ որ բերանացի ըսած էր։

Ազգային երեսփոխանական ժողովը, Կ. Պոլսոյ մէջ, երկար խորհրդակցութենէ ետք իր 12րդ նիստին (1870), դուրս ձգելով «ընդհանուրլինը», հարցը կ'ամփոփէ զուտ հայերու հալածանքներուն շուրջ և կ'ընտրէ «Հարստահարութեանց քննիչ յանձնաժողով» մը ատենապետութեամբ Ներսէս Եպիսկ. Վարժապետեանի։

Սոյն յանձնաժողովը երկար պրպտումներէ և աշխատանքներէ ետք՝ երեւան կը հանէ, որ Խրիմի պատերազմէն սկսեալ քսան տարուան ընթացքին, հայոց վրայ գործադրուած հարստահարութիւններուն համար 527 դիմումներ ղրկուած էին Բարձրագոյն Դուռ և ամէնքն ալ մնացած էին առանց գործնական արդիւնքի։

Քննիչ յանձնաժողովը, հայոց հարստահարութիւնները պատշաճ ձեւով դարձեալ կը ներկայացնէ Բարձրագոյն դրան. այս դիմումն ալ նախորդներուն ճակատագիրը կ'ունենայ։ Բարձրագոյն դուռը նենգամիտ խաղերով կը խուսափէր որևէ բարենորոգչական քայլ առնելէ և կամ որևէ չափով գոհացում տալէ Պատրիարքարանի դիմումներուն։

Թուրքերը լոկ հայ ազգը չէր, որ կը հարստահարէին։ Անոնք նոյնը ըրած էին Պալքանեան բոլոր ցեղերուն ալ, հարստահարած և կոտորած էին յոյները, սերպերը և պուլկարները։ Այդ անհաւոր հալածանքներուն հետեւանքն էր՝ որ անոնք զէնքի և ապստամբութեան դիմած էին Թուրք կառավարութեան դէմ և ծանրածանր զոհողութիւններ ընելէ ետք, վերջապէս ազատագրուած էին եւրոպական Մեծ Տէրութիւններուն՝ մանաւանդ Ռուսիոյ օժանդակութիւնը վայելելով։

1876 Թուին պուլկարական հարցին առթիւ կը ծագի Ռուս—Թրքական պատերազմը։ Ջարական բանակը յաղթական կը քալէ դէպի Պոլիս եւ կը հաստատուի Սան-Ստեֆանոյի առաջ։ Ներսէս Վարժապետեան օգտուելով այս պատեհութենէն, կը դիմէ մեծ դուքսին՝ որպէսզի հաշտութեան դաշնագրին մէջ պարտադրէ Թուրքիան ապահովելու հայերու կեանքն ու ինչքը, ինչպէս նաև բարեկարգութիւններուն գործադրութիւնը։

Հոն է որ կը գծուի 16րդ յօդուածը։

Պալքանեան հարցը վերջնականապէս լուծելու համար կը գումարուի Պերլինի վեհաժողովը։ Ներսէս Պատրիարք և իր խորհրդակիցները Պերլին կը ղրկեն ազգային պատուիրակութիւն մը կազմուած Խրիմեանէ, Խորէն Եպիսկ. Նարպէյէ և Ստեփան Փափազեանէ, որոնց կը գործակցէր նաև Մինաս Չերազ՝ իբրև քարտուղար։ Անոնք կ'երթային ներկայացնելու հայոց գաւառ[illegible] կացութիւնը, և պահանջելու որ բարենորոգումներ գործադրուին հայկական վեց նահանգներուն մէջ։ Հոն՝ Անգլիա [illegible] նենգամտօրէն հայերու պաշտպանութիւնը Ռուսիոյ ձեռքէն առնելով կը դնէ վեց մեծ պետութեանց հսկողութեան տակ։ Հայկական [illegible] վեհաժողովին չ'ընդունուիր, [illegible]

Ի վերջոյ, Պերլինի վեհաժողովը իր [illegible] 16րդ յօդուածը և [illegible] 61րդը, «Հայաստանի բարենորոգման հարցը առնել Ռուսիոյ ձեռքէն և յանձնել միայն Թուրքիոյ ձեռքը, մեծ պետութեանց հսկողութեամբ ներքև»։

Հայոց տառապանքը օրըստօրէ աւելի սուր հանգամանք կը ստանար։ Այս բոլորին դէմ [illegible] պետութիւնները հակառակ իրենց հանդիսաւոր խոստումներուն՝ կը մնային անտես ու անտարբեր։

Այդ [illegible], վերածնութեան ու հայրենասիրութեան հրշէջ մը սկսած էր Թրքահայերու մէջ Պոլսէն սկսեալ մինչեւ գաւառները։ Ազգային ոգին սկսած էր արթննալ և ծաւալիլ [illegible] հեղափոխական [illegible]

Հայ ժողովուրդը իբրև վճռական միջոց՝ իր [illegible] զէնքին ու [illegible] միջոցներու, բնական էր որ իր դէմ պիտի գտնէր Թուրք կառավարութեան բարբարոս հալածանքները։

(Շար. տես էջ 8)

(*) Պատրաստուած՝ Հայոց Պատմութեան որպէս աւարտական աշխատասիրութիւն (Գալուստեան Ազգ. Վարժ., 1965-66 տարեշրջան)։

ԸՆԴՀԱՏ ԷՋԵՐ

12 ՅՈՒՆԻՍ 1966

Տանրաքախիծ տխրութիւն մը կը զգամ, երբ պանդուխտ տարեց հայու մը մահը կ'իմանամ հոս։ Ի՛նչ յոյսերով եկած է մեզմէ ամէն մէկը զաւկի մը, եղբօր մը կամ մօտաւոր ազգականի մը ապաւինած։ Կան ուրիշներ ալ՝ որոնք վաճառատան մը տէր էին հոն՝ ուր արդէն ամբողջ կեանք մը անցուցած էին։ Ամէն ինչ քանդած՝ կ'երազէին ծայրէն սկսիլ, իրենց ընտանիքին բարեկեցիկ կեանք մը ապահովելու յոյսով։ Այս բոլորը կարելի է, երբ դեռ կը շողայ երիտասարդութեան կանաչ արեւը։ Բայց ծերութիւնը այն դժնդակ խորտակն է, որ կը խամրեցնէ յոյսի վերջին ծաղիկներն ալ։

Այս պահուն կը մտածեմ ծանօթ մէկու մասին, որ չարաչար աշխատանքով որոշ գիրքի մը տիրացած էր Եգիպտոսի մէջ։ Եկած էր հոս եւ նոր գործի մը ձեռնարկած։ Ձախողութիւններ, ընտանեկան հոգեր եւ անհամաձայնութիւններ մաշեցուցած էին զինք, ջլատած իր հոգեկան կորովը։

Բարեկամ մը կը տեղեկացնէ ինծի թէ քաղաքէն հեռու մեռելատան մը մէջ կը հանգչի ան եւ թէ յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղն առաւօտ։

Կարելի՞ է դիւրաւ թաղել պանդուխտ հայը, որպէսզի թեթեւ գայ հողը վրան։ Ինչպէ՞ս լեցնել երկրին մէկ խորը այնքա՜ն մոխրացած երազներով, այնքա՜ն յոյսերով խորտակուած այնքա՜ն, կարօտներով, այնքա՜ն արցունքով...

13 ՅՈՒՆԻՍ 1966

Երբ ձիւնով պատանքուած էին պարտէզները, եւ կմախացած ծառերու ոստերը իրարու կը բախէին հովին մէջ մեռելական աղմուկով, չէի կրնար երեւակայել վերածնունդի այնքան շքեղ տեսարան։

Ձիւնը ծածկած էր ամէն ինչ եւ անոր [illegible] բիւրեղներուն տակ կը ննջէին այս գեղեցիկ ծաղիկները՝ որոնք ամէն կողմէ կը պոռթկան հիմա արեւով գինովցած։ Բայց բնութեան չի նմանիր մեր հոգին, ափսո՜ս։ Յոյսերն ու երազները՝ որոնք անենօք մեր կեանքին անդաստանը կը զարդարէին, վերածնունդ չունեցան երբեք։ Միակ աւուն մը բաւական եղաւ թառամեցնելու զանոնք։ Միակ ձմեռ մը յարութեան ամէն յոյս կորսնցնել տուաւ մեզի։

Բայց ինչ որ դեռ կը մնայ մեր հոգիին ամայութեան մէջ, յիշատակն է, անմխիթար տառապանքը. տապանակներուն վրայ բացուած վայրի վարդի մը պէս՝ որ տակաւին կրնայ գեղեցկացնել անյուսօրէն շիջած երգի մը յիշատակը։

Մոնրէալ — ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ «Հայրենիք»

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ ԶԱՍԱՆ

ՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
Հրատարակած
«ՇԻՐԱԿ» ԵՐԳԱՐԱՆՆԵՐԸ
Հայաստանեան նորագոյն երգերու ճոխ բովանդակութեամբ
Հրատարակութիւն՝
ՇԻՐԱԿ Տպարանի — Պէյրութ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
ՇԻՐԱԿ Երգարան
IMP. CHIRAK Rue du Fleuve - BEYROUTH

ԳԻՆ
Ձայնագրեալ Ե. Դ. 200
Ոչ ձայնագրեալ » 20

Ապսպրանքներու համար դիմել «Ջահակիր»ի խմբագրութեան, թերթիս գրուիչներուն, նաեւ Հայկական Ընթերցարան։ Աղեքսանդրիա եւ Եգիպտոսի միւս քաղաքները ապահովագրեալ թղթատարով կ'ուղարկուին։ Ապսպրանքները կանխիկ, կարելի է ուղարկել նամակադրոշմ կամ մանտա-փոստ։

ԵՐԱԺՇՏԱԳԻՏՈՒՀԻ ՑԻՑԻԼԻԱ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԾԱՒԱԼՈՒՆ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Ցիցիլիա Բրուտեանի երաժշտական կերպարն աւելի արժէքաւորում եւ նրան պատիւ են բերում առանձին հատորներով հրատարակած երաժշտական վաստակները։ Դեռ 1962 թուականին Երեւանի Հայպետհրատը լոյս ընծայեց նրա խմբագրած «Հայրենաբաղձ հնչիւններ» խորագրով ժողովածուն։ Դա այն երաժշտական առաջին ու միակ հատորն է, որի մէջ ամփոփուած են քսան սփիւռքահայ երգահանների 48 մեներգներն ու խմբերգները։ Թէրեւս ընդգծուած երեւոյթները պիտի բացատրել, որ երաժշտական ժողովածուն մեծ արձագանգ գտաւ սփիւռքահայ գաղութներում եւ արժանացաւ հայ մամուլի ջերմ գնահատութեանը։

Երաժշտական այդ ուշագրաւ հատորից երկու տարի անց՝ 1964 թուին, Հայպետհրատը հրատարակեց Ցիցիլիայի «Հայրենաբաղձ հնչիւններ»ի երկրորդ հատորը, ուր վերծանուած են 15 նոր երգահանների պայծառ կերպարները՝ իրենց դաշնամուրային ստեղծագործութիւններով։

1966 թուին լոյս է տեսնելու նաեւ Ցիցիլիայի «Սփիւռքի հայ երաժիշտները» խորագրով երեքհատորեայ արժէքաւոր աշխատութեան առաջին հատորը, ուր նա վերլուծութեան է ենթարկել սփիւռքահայ երաժիշտների, երգահանների, դեկավարների, ջութակահարների, երգիչների, խմբավարների, դաշնակահարների եւ այլ արուեստագէտների կեանքի ու գործունէութեան հիմնական էջերը, արձանագրելով նրանց դերը հայ երաժշտութեան պատմութեան զարգացման եւ համամարդկային երաժշտական մշակոյթին մէջ։

Մի հանգամանք անժխտելի է. որ վերջին տասը տարիներում Ցիցիլիա Բրուտեանը մեծ աշխատանք է կատարում սփիւռքահայ երաժշտական արուեստի ուսումնասիրութեան գծով։ Նա առանձին խանդավառութեամբ ու նուիրուածութեամբ հաւաքել եւ ուսումնասիրել է սփիւռքի երաժշտական աշխարհի տաղանդաւոր արուեստագէտների, երգիչ-երգչուհիների եւ երաժշտագէտների կեանքի, գործունէութեան եւ արուեստի պատմութիւնը։ Այդ ազնիւ աշխատանքով էլ նա ձգտել է մի վեհ նպատակի, բազմակողմանի, ընդարձակ եւ խոր ուսումնասիրութեամբ ու վերլուծութեամբ լուսաբանել եւ գծել սփիւռքի բոլոր հայ գաղութների երաժշտական կեանքի պատկերը, գլխաւորապէս նկարելով առաջնակարգ երաժիշտների կերպարներն ու նրանց գործունէութեան վաստակը։ Մի կարեւոր եւ հրատապ աշխատանք, որը մինչեւ օրս էլ բոլորովին անուշադրութեան է մատնուել։ Այդ տեսակէտից առաջնութեան պատիւը [illegible]կանում է Ցիցիլիա Բրուտեան[illegible] իր ուսումնասիրութիւնների [illegible] բազմաբեղուն արուեստագէտ-երաժշտագիտուհին իր նիւթերը փաստական եւ նշգրիտ աղբիւրներով կառուցանել ու եւ հարազատութեամբ պատկերելու համար ոչ միայն անդրադարձել է անցեալի ու ներկայի գրականութեանն ու մամուլին, ո՛չ միայն բազմաթիւ արխիւային արժէքաւոր փաստաթղթեր է ուսումնասիրել, այլեւ անմիջական սերտ կապեր է հաստատել սփիւռքում ապրող հայ արուեստագէտների հետ։ Այդ բեղուն, դասաւորած նիւթերն ամփոփում են մօտ 300 սփիւռքահայ երաժիշտների պայծառ դիմանկարները, որոնց արուեստի տեղեկութիւնները կարեւոր նշանակութիւն ունեն երաժշտական արուեստի պատմութեան տարբեր ու էական հարցերն ուսումնասիրելու համար։ Առ հասարակ, մի երեւոյթ անժխտելի է, որ հայ անցեալ եւ ընդհանրապէս նորագոյն ժամանակաշրջանի երաժշտական արուեստի պատմութեան եւ մշակոյթի ուշագրաւ նուաճումների ուսումնասիրութեան համար խոշոր արժէք ունեն վաստակաւոր երաժշտագէտների ստեղծագործութիւնների մասին Ցիցիլիայի արձանագրած փաստական տեղեկութիւններն ու լուսաբանութիւնները, որոնք իրենց ամբողջութեամբ եւ հիմնական կառուցուածքով վկայում են երաժշտական լուրջ պատրաստութեան, քննադատական կարողութեան մասին։ Բայց կայ դեռ աւելին։ Հմուտ երաժշտագիտուհու բազմազան արժէքաւոր վաւերագրերը եւ ուսումնասիրական վերլուծ[illegible]ներն ունեն հարուստ բովանդակութիւն եւ լաւագոյն աղբիւրներ են հանդիսանում հայ երաժշտութեան պատմութեան եւ տարբեր ժանրերի ուսումնասիրութեան համար։

ԻԲՐԵՒ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ

Առանձին գնահատութեան արժանի է նաեւ Ցիցիլիայի մի այլ ուշագրաւ աշխատանքը։ Նա առաջին եւ միակ արուեստագիտուհին է, որ հիմնական գծերով եւ փաստական աղբիւրներով հայրենիքի գեղարուեստասէր ժողովրդին ծանօթացնում է սփիւռքահայ վաստակաւոր երաժիշտների կեանքի եւ երաժշտական գործունէութեան հետ։ Այդ ծանր, տքնաջան աշխատանքը նա կատարում է ոչ միայն հայ մամուլի, ռադիոյի, զեկուցումների, այլեւ յատուկ համերգների միջոցով, որոնք առանձնայատուկ ծրագրերով է կազմակերպում։ Այդ գծով էլ նա նպաստում է մայրաքաղաքի երաժշտասէր ժողովրդի գեղարուեստական ճաշակի զարգացմանը։

ՈՐՊԷՍ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ցիցիլիա Բրուտեանի երաժշտական-հասարակական գործունէութեան պատմութիւնը լրիւ արձանագրելու համար նշենք նաեւ նրա մի այլ կարեւոր աշխատանքը։ Նա օժտուած լինելով հրապարակախօսական փայլուն ձիրքով՝ Երեւանում յաճախ հանդէս է գալիս հրապարակային դասախօսութիւններով ընդհանրապէս եւ մասնաւորապէս հայ երաժշտութեան արուեստին նուիրուած թեմաներով։ Այդ զեկուցումների ընթացքում առանձնայատուկ ընդունելութիւն են գտել հայ երաժշտական մշակոյթի անմոռանալի վաստակաւոր Կոմիտասին նուիրուած դասախօսութիւնները։

Ընդգծենք եւ այն, որ վաստակաւոր արուեստագիտուհին Հայաստանի երգահանների միութեան արտասահմանեան երաժշտութեան յանձնաժողովի նախագահն է. մի երեւոյթ, որը վկայում է նրա երաժշտական լուրջ պատրաստութեան ու պայծառ գործունէութեան մասին։

ԴԵՐԸ

Ցիցիլիա Բրուտեանի երաժշտական-հասարակական գործունէութեան մասին մեր արձանագրած համառօտ ակնարկն ու փաստական տեղեկութիւններն էլ ցոյց են տալիս, թէ նա ինչպիսի մեծ եւ արժէքաւոր աշխատանքներ է կատարել եւ կատարում հայ եւ սփիւռքահայ երաժշտական մշակոյթի ուսումնասիրութեան ուղղութեամբ եւ իր հիմնական նիւթերով որքան հարստացրել է հայ երաժշտութեան գանձարանը։

Նրա ազնիւ աշխատանքներն էլ արժանի են ջերմ գնահատութեան, եւ որոնք վկայում են մի հանգամանք, որ նա հայ երաժշտութեան վաստակաւորների պատմութեան մէջ իր պատուաւոր տեղն ունի։

Թեհրան — ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ

01035

ՀՈՍԱՆՔԻՆ ԵՋՐԸ

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ

Մարդը կոկորդէն գամը դուրս հանեց և ըսաւ ակռաները սեղմած.

— Վա՛-ա՛յ... բարեկա՛մ...

Եւ որովհետև արձանի մը պէս անշարժ կը մնար և իր պաշտամ ամինարը չէր բաժնէր Վահրամէն, այս վերջինս ամէն ճիգ թափեց ներողամտութեան արժանանալու համար։ «Հոգիս սամ քեզի» ըսաւ, և ձեռքը տարաւ իր հոգին՝ ձիու գլխուն։ Ցանկարծ գրպանէն սրցակ մը գրամասուու հանեց, ծանրկեց զանոնք, թէքալ վրան, կրկնեց թէ բարեկամութենէ զատ բան մը չարգ չունէր իրեն համար, և վերջապէս, երբ վերջին ժամը՝ ուզեց համբուրել Գարեգինը։ Համբուրել Գարեգինին ձեռքը կամ դէմքը։ Նաւ որոշ չէ։ Բայց գինով տարօրինակ երկու սրտակից որոնք փշրուեցան ազատելով։

Անժէլին գլուխն ալ բանած էր։ Կը խնդար բարձրաձայն, կոտրած սրտակները ցոյց տալով, կուրծքը ալեկոծելով, և իր ամբողջ ուժով Վահրամին ոտքին վրայ կը հոխէր։

Վահրամ երբ որ չդիմացաւ Գարեգինը համբուրել, ուզեց գոնէ համբուրել Անժէլը։ Բայց այս վերջինս զինքը վանեց՝ ըսելով թէ ինք գինովներէն չ'սիրեր։

Վարդըս՝

— Աղէկ սիրեմ ժեժելով, գիտեմ որ կ'ատես..., գիտեմ որ այդ բանը չատ կը սիրես... Վահրամ քեզի համար մէկ մը՝ մէկ մը տանս կ'ըլլայ, երբ որ գլուխը բանէ... Հոգիս սիրեմ երգէ. Ուրբաթ օրուան պէս երգէ Շարքոց իչ չեր իչեր...

Անժէլ բացարձակօրէն մերժեց Ցետոյ նայեցաւ անոյշ անոյշ, իր սիրահարին երեք անգամ կրկնել տուաւ «անգամ մըն ալ չպիտի գինովնամ» խօսքը և վերջապէս պահանջեց որ Գարեգինն ալ խնդրէ։ Մարդը ըսաւ ակռաները կրճտելով.

— Վա՛-ա՛յ...

Այն ատեն Անժէլ երգեց ցած ձայնով մը.

Շարքոց իչեր իչեր սարըլըր
պանա Աման աննէ, ճանըմ, պեն
վարըրըմ օնա (1)

Եւ այլն, եւ այլն, օօօ՜ֆ, ամաա՜ն

Վահրամ կը ճառագայթէր։ Ծափահարեց և հրամայեց ձայնագրէին որ իր ուզած եղանակները նուագէ։ Լոյսերը վառած էին։ Վահրամ հրամայեց որ աւելի չատ լոյս վառեն։ Ցետոյ խեչափառ մը օդը բռնած՝ սկսաւ կրկնել «Զաղանոզը եան, եան, Մ'մբառ-եա՛ն»։ Եւ յանկարծ յիշեց, որ ինք գինի ապսպրած էր։ Եւ երկա՛ր ատենէ ի վեր։ Ո՞ւր էր այդ գինին։ Ո՞վ ըսաւ թէ անմիջապէս յետոյ եռ էր առած իր յանձնարարութիւնը։ Ո՞վ ըսաւ։ Բայց Գարեգին հետզհետէ կը լեցուէր՝ պեխերը ոլորելով։ Իր ամենադաժան արտայայտութիւնն էր առած, և պիտի պոռթկար մէկ վայրկեանէն միւսը։ Այլեւս անկարող էր ինքզինքը զսպելու։ Բերանը բացաւ, անչուշտ չատ կծու բան մը ըսելու համար, բայց նոյն պահուն Անժէլ որ կ'ուզէր Վահրամին ոտքին վրայ կոխել, սխալմամբ կոխեց իր ամբողջ ուժով՝ ամուսինին կոշտին վրայ։ Նեղ կօշիկին մէջ արդէն մարտիրոսացած կոշտին վրայ։ Մարդը օդը ցատկեց։

Անժէլ պիտի խեղդուէր խընդալէն։ «Ես մեռա՜յ, ես մեռա՜յ» կ'ըսէր, կողերը բռնելով, և իր միսերը կաս կարմիր էին եղած։ Անոնք կը ցնցուէին, կ'ուռէին և կը քրտնէին։

Եւ սակայն այս փոթորիկը դադրեցաւ վայրկենաբար։ Երկվայրկեան մը բաւական եղած էր որ կինը մոռնայ իր արտառոց խնդուքը։ Անշարժացաւ, քար կըտրեցաւ, աչքերը բանալով և թեւերը բանելով մարմինէն հեռու։

Ամուսինը, որ սրտին զարնող ցաւը մեղմելու համար հրաժարած էր իր սպառողական դիրքէն և հայհոյելով հանդերձ կը պարպէր օղիի գաւաթները, Վահրամին հետ գլուխը դարձուց կնոջ, պատահածը հասկնալու համար։ Անժէլ ըսաւ.

— Վո՜ւյ... քռուէյիս կապերը փրթան...

Վահրամ մեծ՝ բայց կեղծ լրջութեամբ և նոյնքան կեղծ ու խոր անձկութեամբ հարցուց թէ ի՞նչ պիտի պատահի։ Միթէ սեղմիրանը չպիտի՞ թուլնայ։ Միթէ գէր Անժէլը չպիտի՞ ուռի։ Եւ յանկարծ սիրահարը սկսաւ ծափ զարնել և երգել այն բառերը, զոր մանուկները կը կրկնեն հնդկահաւերու դիմաց.

Քապառամազ'սըն քել Ֆաթմա
Անհեն կիւզել սեն չիրքին (1)
Քապառամազ'սըն քել Ֆաթմա...

Բայց որովհետև Անժէլ իր ամուսինը կը հանդիմանէր, խնդուք առթելով կապերու բեկանումին պատճառ եղած ըլլալուն համար, յանկարծ փրփրեցաւ Վահրամ։ Անօրինակ զայրոյթով մը լռութիւն հրամայեց։ Պահանջեց։ Չէր ուզեր որ այլ մարդու մը համբերութիւնը չարաչար գործածուի։ Չէր կրնար հանդուրժել որ չաքարի պէս ամուսին մը ծաղրանքի առարկայ դառնայ։ Թէ իր ներկայութեանը՝ այդպիսի բան չի՛ կրնար ըլլալ։ Երբեք չէ եղած։ Չէ՛ եղած։ Ինք մարդ յարգել գիտէ և կին ըսուածը արարածը չատ լաւ կը ճանչնայ։ Շա՛տ լաւ։ Ինքն ալ պակասութիւն մը գործեց, այո՛, բայց որունն է յանցանքը։ Այս ժամադրութիւնը պատրաստողին։ Այդ պատրաստողը լաւ գիտէր թէ ինք մանուկի պէս մէկն է. կեղծաւորութիւն չի կրնար ընել. սուտ ըսողին ա՛չքը ելլայ. եթէ կեղծաւորութիւն ընէ խնդալը կուգայ և կը մատնէ իր գաղտնիքը։ Խնդաց և մատնեց իր գաղտնիքը։ Բայց որքան ատեն որ ինք հոս ներկայ է, Անժէլը պէտք է գիտնայ որ Արժանապատուութիւնը հոս ներկայ է։ Լռութի՛ւն։ Վե՛րջ։

Ամուսինը խղճալի ձեւով մը նայեցաւ իր կնոջ սիրահարին, և յետոյ, այս պաշտպանութենէն թէ ուժ առած և թէ զգածուած՝ սկսաւ կոծել արագօրէն՝ վշտոտ բերանը ծամծմելով։

Նեղութիւն տիրեց։ Ոչ ոք կը խօսէր։ Վահրամ դէմքը կախած էր, քրտինքները կը ժողուէր ու կը նայէր իր եռեւը, կարծէք մէկնիլ ուզելով։ Եւ ապահովաբար պիտի մեկնէր, եթէ այս լռութեան մէջ յանկարծ չպոռթկար տաքցած Գարեգինը։ Բերանը պահած ջուրը կլլեց ան ու ըսաւ առատատաղի մէկ մարած լապտերը ցոյց տալով։

— Հէ՜յ Աստուածամար, աս ի՜նչ փորձանք իջեցուցիր գլխուս... աս ի՜նչ փորձանք... կնիկ չէ՜, անէծք է...։ Տունս կործանեց, պատիւս մէկ փարայի ըրաւ, ցերեկս-գիշերս հարամ ըրաւ... Հէ՜յ Աստուածամար... Ծանըմ ինձմէ ի՞նչ կ'ուզէք.

(Շար. տես էջ 8)

(1) Հարբածը խմում է, խմում և փաթաթւում ինձ, Աման մայրիկ ես գնում եմ նրա մօտ...

1 Չես կարող ուռչիլ. քաչա Ֆաթմա, Մայրդ գեղեցիկ, դու տգեղ...

ԳԱՌՆՁՈՒՆ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

կան այդ աշխարհում, որոնք բըպասում են խաղաղ ճամբորդների ժամանմանը, կան իրական, դալարագեղ անտառներ, կան իրենց երազների մէջ խճճուած, սպասումի թախիծով տառապող կանայք, որոնք ակնդէտ նայում են ամայի ճանապարհներին՝ այնտեղ տեսնելու համար իրենց երեւակայական ասպետներին, կան այս խաղաղ բնանկարներին ու երազող մարդկանց սպառնացող հրթիռներ, ինքնաթիռներ, ռումբեր և կան պալատների, քաղաքների աւերակոյտեր։ Իր բարձր, վսեմ արուեստով Գառզուն մարդկանց ասում է, որ այս գեղեցիկ աշխարհը կը վերածուի աւերակոյտի, եթէ չխափանուեն չար ուժերը։ Գառզուի արուեստում կայ պախեան քնքշութիւն և միաժամանակ վակներեան հզօր, յաղթանակող շունչ։ Վերջին տարիներին աւելի տաք, ջերմ են դարձել Գառզուի գոյները, կապոյտն ու պաղ մոխրագոյնը իրենց տեղը զիջել են բոսորագոյն, թաւշային կարմիրին։ Իր հրակարմիր երկնքով ու նարնջագոյն ամպերով Գառզուն մարդկութեան համար կանխագուշակում է չքեղ արշալոյսներ, կարծես նա իր այս վառ գոյներով մարդկանց ասում է, «Ինչքան էլ, որ դէպի երկինք խոյանան հրթիռներն և մոլեգնեն չար ուժերը, յաղթանակելու է բարին, որովհետև տեսէք, հրակարմիր է հորիզոնը և մօտ է խաղաղ արեւածագը»։

Գառզուն իւղանկարի և ջրաներկի մեծ վարպետ է, ուժեղ կրաֆիկ, Նրբաճաշակ խեցեգործ և փորագրիչ, թատերական հիանալի նկարիչ և գրքերի տաղանդաւոր նկարազարդող։ Պատահական չէ, որ այնպիսի անուանի գրողներ, ինչպէս Մորուան, Ժան Ջոլնը, Գամիւն և ուրիշներ Գառզուին են դիմում իրենց գրքերի նկարազարդման համար։

Ասում են, որ երբ ամէն անգամ բարձրանում է վարագոյրը ցուցադրելով «Ժիզել»ի բեմադրութեան համար պատրաստած Գառզուի տեգորները, հանդիսատեսները մի պահ ապշութիւնից քարանում են, տիրում է րոպէական մի լռութիւն, ապա ծայր են առնում ծափահարութիւնները։

Գառզուն բազմաթիւ երկրներում է անհատական ցուցահանդէսներ ունեցել, և միշտ էլ այդ ցուցահանդէսները վերածուել են գեղարուեստական վայելքի իսկական տօնի։ Նրա ստեղծագործութիւնների մեծ մասը գտնւում է աշխարհի ամենահռչակուած թանգարաններում և ամենախոշոր մասնաւոր ժողովածուներում։ Բայց աշխարհահռչակ այս նկարչի տարիների երազն էր ցուցահանդէս բացել իր մայր հայրենիքի քաղաքամայր Երեւանում։ Եւ ահա իրականացել է նրա երազանքը, ինչպէս նաև հայրենի արուեստասէրների՝ իրենց մեծ հայրենակցին տեսնելու բաղձանքը։ Գառզուն այժմ գտնըւում է հայրենիքում, շուտով Երեւանի նկարչի տանը կը բացուի նրա կրաֆիկ գործերի և գրքերի նկարազարդումների ցուցահանդէսը։

Գնացքից իջնելու առաջին իսկ րոպէից Երևանը հրապուրեց Գառզուին։ Նա ասաց. «Դուք գերմարդկային ճիգեր գործ դրած էք այսպիսի գեղեցիկ քաղաք մը կերտելու համար»։ Այժմ նա չտապում է, մինչև ցուցահանդէսը պատրաստել, հայաստանեան մի քանի գծանկարներ գծել։

— Կը փափաքիմ, որ Հայաստանն ալ ներկայացուած ըլլայ իմ ցուցահանդէսին մէջ։

Ներկայացնել Հայաստանը իր նկարներում, իր վսեմ ու բարձր արուեստի միջոցով, այս է այն գլխաւոր նպատակներից մէկը, որ Գառզուին բերեց հայրենիք։ Նա ուզում է պատրաստել հայաստանեան մի նկարաշարք իր ապագայ ցուցահանդէսի համար։

Բարի գալուստ աշխարհահռչակ հայ նկարչին, մեր թանկագին հայրենակցին։

ՇԱՔԷ ՎԱՐՍԵԱՆ

14, Հոկտ., 1966, Երեւան

ԿԱՐՍԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏՐՈՎԱԴԱՅԻ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԸ

(Շար. Ե. էջէն)

2

Կարս-Անգարա գնացքը գնում էր խաւարի ու ամայութեան միջով։ Գնում էր ամբողջ գիշեր։ Ամէնքը քնած են։ Արթուն ենք ես, ընկերս, մեզ հսկող ոստիկանը, որ առանց համազգեստի է և տեղ է գրաւել մեր հարևան կուպէում։ Նա երբեմն մօտենում է մեզ, առաջարկում ծխել կամ ջուր է հիւրասիրում։ Իսկ մենք կպել ենք ապակիներին։ Մեզ թւում է, որ վերադարձն էլ գիշերով կը լինի կամ տուն կը դառնանք ծովով, դրա համար՝ չենք հեռանում լուսամուտից։ Բայց ինչ կարող էինք մենք տեսնել՝ հատուկենտ ճրագներ և հատուկենտ աւերակներ, որ կորչում են խաւարի մէջ։ Բայց մի տեղ... և գնացքը կանգնեց, և լուսինն էր պարզ ու թափանցիկ։ Լեռը ճեղքուած էր, իսկ բարձունքում հրաշքով կենդանի էին մնացել երկու պատ։ Ամէն մէկը՝ ճեղքուած լերան մի կողմում։ Եկեղեցի՞ւ պատ էր, բերդի՞, թէ տա՛ն ... Մութի մէջ քարերը ձուլուել էին իրար և յանկարծ այդ պատերը ինձ երկինք մեկնուած ձեռքեր են թւում։

(... Գուցէ պարզապէս գիշեր էր, իսկ իմ միտքը լարուած էր, միացուած մեր անըմբռնելի ճակատագրի ելեկտրական հոսանքին, որ սիմվոլներ է ծնում)։ Վերադարձի ճանապարհին, երբ ես նորից տեսայ այդ պատկերը, պարզուեց, որ լեռը իրօք ճեղքուած էր, որ վերեւում իրօք հայոց եկեղեցու պատն էր կանգուն մնացած, կամ գուցէ երկու ձեռք՝ քարացած աշխարհի անտարբերութիւնից։

Գնացքը շարունակում էր ուղին։

Մենք չէինք նկատել, որ անցել ենք Սարիղամիշը, չէինք նկատել նրա հրաշք—անտառները. անտառում լոյս էլ չկար, քաղաքում էլ...

Գնացքը...

Ինչ—որ տեղ նորից աւերակներ, այս անգամ հաստատ՝ բերդապարիսպ, երեք շարքով, իսկ երեւում թուրքական դրօշակ։

Եւ յանկարծ...

Ինչ—որ տեղ վերջանում է գիշերուայ սահմանը։ Ցանկարծ ուրուագծւում են դիմացի լեռների կատարները, յանկարծ լեռները բաժանւում են երկնքից, որովհետև երկինքը լուսաւորւում է։ Արև, այնուամենայնիւ կայ։ Բիչ, բայց կայ։ Ես իմ կեանքում երբեք չեմ տեսել նման արշալոյս։ Կամ գուցէ պարզապէս սովորական արշալոյս էր, միայն թէ լեռները ոչ չատ հնում, կոչուել են Հայկական Տաւրոս, իսկ գնացքը մտնում էր Երզրում, որ նոյնն է՝ ինչ հայերէն Կարին։

Էրզրումը դեռ քնած էր։ Կայարանի հրապարակում արթուն էին մի քանի կառք և մի քանի ոստիկան։ Մեզ ուղեկցող ոստիկանը այստեղ փոխուեց։ Նոյն կուպէն նստեց ուրի՛ մէկը, որը նոյնպէս ծխախոտ էր առաջարկում և րոպէն մէկ հարցնում. «Ծարաւ հո չէ՞ք...»։ Ծարա՜ւ... Ինչ պատասխանեմ։ Ես նայում եմ նրա աչքերի խորքը և դա նոյնն էր, ինչ որ նայել վագոնի լուսամուտից գիշերուայ մթութեան մէջ...։

Էրզրումը մենք տեսանք գնացքի լուսամուտից։ (Վերադարձի ճանապարհին մի կէս ժամի չափ ես թափառեցի կայարանի հրապարակում մէկ-երկու փողոց մտայ)։ Որևէ տպաւորութիւն դժուար է հիմա ժխտին տալ։ Որոշ բաներ մեզ պատմեց ջահել մի թրքուհի, Փերիխանը, որ գնացք նստեց Էրզրումից. «Մեծ քաղաք է, 135-140 հազար։ Հնտաքրքիր յուշարձաններ կան, դեռ բիւզանդական ժամանակներից»։ «Ուրիշ ի՞նչ ժողովուրդների յուշարձան կայ», — հարցնում եմ։ «Ուրի՞շ, — նա նայում է ինձ, — թուրքական»։ Ես զարմանքով նկատում եմ գնացքի պատուհանից, որ աւերակ, կիսաքանդ են նաև այն զօրանոցները, որ ռուսներն են կառուցել առաջին համաշխարհային պատերազմից առաջ։ Այդ տիպի զօրանոցներ ռուսները կառուցել էին նաև Ալեքսանդրապոլում և Կարսում։ Կարսում նոյնպէս քանդուած են։

Ահա և Երզնկան.

Այստեղ, այս կայարանից գուցէ մի քսան, երեսուն մեթր հեռու ծնուել է Կոստանդին Երզընկացին՝ երգեր է գրել սիրոյ, մարդու, մաքրութեան մասին։ Այս հողի վրայ։ Ես իջնում եմ կառամատոյցի ասֆալտին, գրպանումս շօշափում Երեւանից բերած մեխակը։ Գուցէ այս հողին դնեմ, որից ծլել է Կոստանդինի սիրտը՝ բարութեամբ և գեղեցկութեամբ լիքը, գուցէ... Կառամատոյցում, իմ շուրջը ժխոր է, ճիչ, վայնասուն։ Վազում են, հրում, թերթ, հաց ջուր ծախում։

Առաւօտեայ մաքրութեան միջով սողում է գնացքը։ Իւրաքանչիւր 5-10 րոպէն մէկ մենք ստիպուած ենք լինում փակել լուսամուտները, քանի որ մտնում ենք թունելներ։ Նոգեքարշի ծուխը լցւում է մեր աչքերը, ականջները, նստում մեր ուտելիքի, հագուստների վրայ։ Թունելներ, թունելներ. ինձ սուլթանական թուրքիայի պատմութեան մռայլ ուղիներն են թւում դրանք։ Ցետոյ մեր գնացքը, այնուամենայնիւ դուրս է գալիս արեւի, կապոյտի, մաքրութեան մէջ։ Գնացքը դուրս է գալիս...

Իսկ ճանապարհին նոյն խեղճուկ գիւղերն են։ Կաւաշէն, ցածրիկ տներ, աթարի դէզեր, ցեխ։ Մի տեղ կալ են անում, մի տեղ աշնանացար՝ նախնադարեան գութանով, որին էշ է լծած։ Ոչ մի չէնք, որ նման լինի դպրոցի. թուրքական տուեալներով՝ լրիւ անգրագէտ է գիւղացիութեան 90 տոկոսը, 16 հազար գիւղում դպրոց ընդհանրապէս չկայ։ Բայց ամէն տեղ մինարէթներ կան, միակ չինութիւնները, որ ստուեր ունեն. տները հազիւ են բարձրանում հողից։

Եւ հարիւրաւոր քիլոմեթրեր ձգուող այդ խեղճուկ տեսարանի վրայ մեր գնացքին ձեռքով անող երեխաները։ Նրանք մուրացկաններ են նման և բոլորը ոտաբոպիկ են։ Գնացքը նրանց երևի հեքեաթ է թւում, որ գալիս է ուրիշ հրաշք աշխարհներից և դրա համար ձեռքով են անում։ Ես պատասխանում եմ երեխաներին նոյնպէս ձեռքս չարժելով օդում։ Ես չատ կ'ուզենամ, որ քանէ սրանք հասկանան։

(Շար. 1)

01036

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
10 ՆՈՅ. 1966



ՖՈՒԹՊՈԼ

Երեւանի «Արարատ»ը Յաղթական

Խորհրդային Միութեան Ֆութպոլի ախոյեանական մրցումները կը շարունակուին։ Նոյեմբեր 1ին, Մոսկուայի մէջ մրցեցան Մոսկուայի «Թորփիտո»ն (նախկին ախոյեան) և Երեւանի «Արարատ»ը։ Այս մրցումին «Արարատ» յաղթեց «Թորփիտո»յին 2ով 1 արդիւնքով։ Այս պարտութեամբ ռուսական խումբը արծաթեայ մետայլին արժանանալու առիթն ու յոյսը կը կորսնցնէ։

○○○○○○○○○○○○○○○○○

ԱՀԼԻ - ԶԱՄԱԼԷՔ ՏԵՐՊԻՆ ՎԵՐՋԱՑԱՒ ՀԱՒԱՍԱՐ ԱՐԴԻՒՆՔՈՎ՝ 1 ՈՎ 1

Լիկի Զ. Շաբաթը սկսաւ ԱՄՀի ամենամեծ ժողովրդակութիւնը վայելող երկու մեծ ակումբներու Ահլիի և Զամալէքի միջև։ Այս մրցումը տեղի պէտք էր ունենար Զամալէքի դաշտին վրայ, բայց ֆետերասիոնը նկատի ունենալով անցեալ տարուան պատահած անախորժ դէպքերը, յարմար դատեց Գահիրէի մեծ սթատին մէջ խաղցնել։ Անցեալ Ուրբաթ, 4 Նոյեմբեր 1966, կէսօրէ ետք ժամը 3ին Գահիրէի սթատը արդէն լեցուն էր ֆութպոլի և Ահլի–Զամալէքի սիրահարներով, շուրջ 60 հազար հոգի։ Այս մրցումին իրաւարարն էր Ալեքսանտրոս, միջազգային իրաւարար, որ յատկապէս հրաւիրուած էր Ցունաստանէն ԱՄՀի ֆութպոլի ֆետերասիոնի կողմէ, և որ լիուլի կատարեց իր պաշտօնը՝ գոհացնելով ներկայ բոլոր հասարակութիւնը։ Այս օտար ազգի իրաւարարի խնդրանքը ներկայացուցած էին Զամալէքի ղեկավարները ֆետերասիոնին և գոհացում տրուած էր անոնց։

Մրցումը սկսաւ և երկու խումբերուն մարզիկներն ալ պրկուած և վախով լեցուն վիճակ մը ունէին առիկա տեւեց մէկ երկու վայրկեան և ամիջապէս յետոյ Ահլիի խումբը անցաւ յարձակողականի և քանիցս սպառնաց Զամալէքի բերդին։ Նոյնպէս Զամալէքի հակայարձակողականները աւելի կազմակերպուած ըլլալով մէկտեղ՝ ոչ մէկ վտանգ կը ներկայացնէին։ Այսպէս շարունակուեցաւ մինչեւ 17րդ վայրկեանը՝ երբ Ռիֆաաթ Էլ Ֆանակլի, Ահլիի խմբապետը, անցուց գնդակը Թահայի, որ իր արագութեամբ ու ճկունութեամբ կրցաւ անցնիլ Զամալէքի յետսապահներէն ու տեղաւորեց գնդակը Սամիր Մոհամմէտ Ալիի բերդին մէջ՝ ի նպաստ Ահլիի։

Ահլիի կողմնակիցներուն ուրախութիւնը չափ ու սահման չունէր և ամբողջ սթատը ոտքի վրայ էր ու չորս կողմը կարմիր դրօշակը կը ծածանէր, բայց առիկա երկար չտեւեց։ Հազիւ 5 վայրկեան անցած էր՝ Զամալէքի յառաջապահ Թահա էլ Պասարին բաւական ղժուար դիրքի մը մէջ կրցաւ անցընել գնդակը Օմար էլ Նուրին, որ նշանակեց հաւասարութեան կէտը։ Այս անգամ Զամալէքի հասարակութիւնը շատ մեծ ուրախութեան մէջ՝ սկսաւ պարզել Զամալէքի դրօշակները։

Այս կէտէն ետք՝ Ահլիի խումբը իրար անցած էր ու Զամալէք աւելի զօրացուց իր յարձակողականը բայց անվտանգ, Ա. կիսախաղը վերջացաւ՝ 1ով 1։

Բ. կիսախաղին շատ հանդարտ խաղարկութիւն մը ունեցան երկու խումբերն ալ. գոհ էին ալ, դիրքէն և կը ջանային այս արդիւնքին վրայ մնալ և յաջողեցան այսպէսով շատ մեծ գոհացում տրուեցաւ երկու կողմի հասարակութեան։

Այս մրցումին երկուստեք շատ մը առիթներ փախցուցին՝ որոնք կրնային արդիւնքը աւելի բարձրացնել։

Զամալէքի խումբը մեծամասնութեամբ տիրապետած էր դաշտին և մանաւանդ մէջտեղը, ուրկէ կը սկսէր իր յարձակողականները միշտ հանդիպելով զօրաւոր պաշտպանողականի մը, որ շատ դժուար էր ճեղքել ու անցնիլը։

Զամալէքի խաղարկութիւնը շատ աւելի խմբական էր քան Ահլիինը, ու շատ աւելի ճկունութեամբ ու արագօրէն կը շարժէին. մինչ Ահլիին խումբէն մէկ քանիները միայն կրցան լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերել։

Այս մրցումէն գոյացաւ 11225 ոսկի, որ համապատասխան չէր այս երկու մեծ խումբերու հրամցուցած խաղարկութեան։

ԹԱԵՐԱՆ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՕԼԻՄՓԻՔԻ՝ 2ՈՎ 0

Թաերան, անակնկալներու խումբը, կրցաւ անակնկալի բերել անցեալ տարուան լիկի մրցումներու առաջնութիւնը շահող Օլիմփիքին՝ յաղթելով անոր 2ով 0։ Այս երկու կէտերն ալ նշանակուեցան Ա. կիսախաղին Սերաֆիին կողմէ՝ 4րդ և 17րդ վայրկեաններին։

Այս մրցումը բաւական արագ էր ու երկու խումբերն ալ ամէն կարելին կ՚ընէին յաղթելու։

Օլիմփիքի խումբը քանի մը լաւ կազմակերպուած յարձակողականներ ըրաւ ու սպառնաց Թաերանի բերդին, որուն բերդապահը ու պաշտպանողական կազմը քաջաբար դիմադրեցին ու իրենց վստահուած պաշտօնը լիուլի կատարեցին։

Երկու խումբերուն մարզիկները, առանց ոեւէ բացառութեան, շարժման մէջ էին ու կ՚ուղղուէին գնդակին կողմը, բայց այստեղ կրնանք ըսել թէ Թաերանի յառաջապահներու արագաշարժութիւնը և դէպի բերդը հարուածելու ճշգրտութիւնը պատճառ եղան, որ յաղթէ Օլիմփիքի։

ԻՍՄԱՅԻԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԻԹԹԻՀԱՏ ՍԱՔԱՆՏԱՐԻԻ՝ 2ՈՎ 0

Աղեքսանդրիոյ մէջ Իթթիհատի խումբը կը պարտուի Իսմաիլիէն՝ 2ով 1 Ա. կիսախաղ 1ով 1)։

Իսմայիլիէն Մուսթաֆա Տարուիշ նշանակեց առաջին կէտը 2րդ վայրկեանին։ 9րդ վայրկեանին Մոհամէտ Սապէր նշանակեց հաւասարութեան կէտը։ Բ. կիսախաղի 22րդ վայրկեանին Ամիրօ նշանակեց Իսմայիլիի բ. և յաղթութեան կէտը ու մրցումը վերջացաւ 2ով 1։

ՄԱՍՐԻՆ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԷՔՔԱ ՀԱՏԻՏԻ 1ՈՎ 0

Փոր Սաիտի մէջ միջակ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին երկու խումբերն ալ ու բ. կիսախաղի 28րդ վայրկեանին Շահին նշանակեց յաղթութեան կէտը՝ ի նպաստ Փոր Սաիտի ու մրցումը վերջացաւ 1ով 0։

ՄԵՀԱԼԼԱ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՄԱՏՆԷ ՍՈՒԷԶ ԷԼ ՌԻԱՏԻՆ՝ 5ՈՎ 1

Մեհալլայի մէջ Սուէզ էլ Ռիատին կը պարտուի Մեհալլայի խումբէն 5ով 1. առիկա Սուէզի Զ. մրցումը և Զ. պարտութիւնն է։

Մեհալլա կը նշանակէ իր կէտերը Ա. կիսախաղի 2րդ, 21րդ, 30րդ վայրկեաններուն, իսկ Սուէզ փենալդիէ մը կը նշանակէ իր միակ կէտը՝ 25րդ վայրկեանին։

Բ. կիսախաղին Մեհալլա կը նշանակէ ուրիշ երկու կէտեր՝ 26րդ և 43րդ վայրկեաններուն։

ԹԵՐՍԱՆԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՏԱՄԻԵԹԻ՝ 5ՈՎ 1

Թերսանայի խումբը դիւրութեամբ յաղթեց Տամիեթի՝ 5ով 1 (Ա. կիսախաղ 3ով 0)։ Այս յաղթութիւնը կը պարտի երեք յարձակողականին, Շազլի, Մուսթաֆա, և Մահմուտ Հասան, որոնք անդադար շարժման մէջ էին ու կը շուարեցնէին Տամիեթէ պաշտպանողականը, որ անկարող կ՚ըլլար կասեցնելու Թերսանայի յարձակողականը։

Թերսանայի կէտերը նշանակեցին Մուսթաֆա Ռիատ 3 կէտ, Շազլի 1 կէտ և Մահմուտ Հասան 1 կէտ. իսկ Տամիեթի միակ կէտը նշանակեց Գարարդի։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՊՐ. ԳԷՈՐԳ ՏԷՑԻՐՄԷՆՃԵԱՆ
ՕՐ. ՍԵԴԱ ՏԷՐ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ամուսնացեալք

Աղեքսանդրիա 6-11-66

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին և իրենց ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Իրենց քրոջ դստեր Օր. Մարօ Թուֆայեանի ընդ Պր. Գրիգոր Երլանճեանի (Ինիլն Սիթի) նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, փոխան ծաղկեկողովի Տէր և Տիկին Երուանդ Թաշճեան կը նուիրեն 500 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Իրենց սիրելի մօր ողբ. Տիկին Սոֆի Եբրանոսեանի կսկծալի համբաւն քառասունքին առթիւ՝ Տէր և Տիկին Յակոբ Եբրանոսեան կը նուիրեն 200 ե.դ.։

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ

ԿԻՐԱԿԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966, ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ

Դաշտահանդէս-Պարահանդէս

Կոկանեան Սրահի պարտէզին և սրահին մէջ կազմակերպութեամբ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ

Կը խնդրուի չխաչաձեւել

ՀՈՍԱՆՔԻՆ ԵԶՐԸ

(Շար. Ե. էջէն)

չե՛մ կրնար, չե՛մ կրնար ծեծել... Ե՛ս ան տերեպէյի ամուսիններէն չեմ, չե՛մ... Երբեմն անանկ կ՚ըլլամ, որ մէկը ինծի թելադրէ կ՚ըսեմ... Հապա անանկ չէ՞, երբեմն տկարները կը քնացնեն. խինոթիզ է, ինչ է ան կ՚ըսեն և ամենէն չըլլալիք բաները ընել կուտան այդ գավալը մարդոց։ Անանկ ալ կ՚ուզեմ որ մէկը ինծի թելադրէ։ Ըսէ.— «Զա՛րկ Գարեգին. սա չինչեն առ, զա՛րկ գլխուն. զա՛րկ, կը պահանջեմ, կը պարտադրեմ...»։

Այս մտածումը չափազանց զուարճալի թուեցաւ Անժէլին, որ սկսաւ կրկնել կուշտ խնդուքով — «Զա՛րկ Գարեգին, զա՛րկ։ Զեմ ուզեր որ դրամ շահիս. չեմ ուզեր որ տունդ նայիս. միայն կնիկդ ծեծէ՛ Գարեգին, կը պահանջեմ Գարեգին...»։

Մարդուկին բարկութիւնը այնքան խղճալի էր, որ Վահրամն ալ սկսաւ խնդալ, և երկու սիրահարները իրենց գլուխը մօտեցուցին Գարեգինին, իրենց քսան մատները ուղղեցին մարդուն աչքերուն, որպէս թէ զայն քնացնելու համար, և ըսին կչռոյթով.

—Զա՛րկ Գարեգին, կը պահանջեմ, զա՛րկ Գարեգին կը թելադրեմ, ա՛ռ չինչէն, Գարեգի՛ն, ի՛մ անգին...

Եւ իրաւ ալ մարդը զարկաւ։ Բայց քովընտի տուած ապտակը շատ ձախաւեր էր։ Եւ արդէն Անժէլ զայն նախատեսելով կրցած էր խոտորել և հազիւ թէ մարդուն մատներուն ծայրերը դպան կնոջ կզակին։

Եւ մինչ Անժէլը կը խնդար
Ցանկարծ,
Ցցուեցաւ Վահրամ.

— Թի՛հ կապած աւել, դուն ալ երիկմարդ ես հա՞։ Աս խալթախին ասա՛նկ կը զարնեն։

Ցաղթանդամ և գինով Վահրամը շառաչուն ապտակ մը իջեցուց Անժէլին։ Յետոյ երկրորդ մը՝ աւելի զօրաւոր, երրորդ մը, չորրորդ մը։ Ծանրաբեռնուած սեղանը հրջեցաւ աննկարագրելի ջախջախումով և կինը ինկաւ նստարանին վրայ, վերջն ալ տակը։ Փաուֆէֆի չոգենաւ մը կը մօտենար նաւամատոյցին։ Ցանֆարին ձայնը խառնուեցաւ մեծ աղմուկին հետ։ Միջամտեցին։ Նաւուն լուսարձակը կանգ առաւ հրջուած սեղանին վրայ։ Կուրցած Սոկրաթոս եղբայրները կատաղօրէն բողոքեցին լուսարձակին դէմ։ Կառսոնները, որ մեծ դժուարութեամբ ներս կը տանէին Վահրամը, հայհոյեցին անշարժ լուսարձակին դէմ։ Նաւէն սկսան պոռալ — «Բեքեռե՛զ, Աւռամ, Նառւմ, Պոխոռ, Լեւի...»։ «Դրախտային» հրեայ յաճախորդները թեւերնին վեր առին և բողոքեցին։ Անոնցմէ մէկը փախաւ՝ իբարանցումէն օգտուելով։ Անժէլ չէր ուզեր ոտքի ելլել, որովհետեւ պատռած էր իր զգեստը և աղտոտած։ Վարդագոյն աղջնակը գետնէն ժողվեց աթոռի տակ գլորած սիրուն աղի աման մը, որուն կափարիչը կը փայլէր արծաթի պէս։ Գրպանը դրաւ զայն։

Խանութին խորը մէօսիէօ Վահրամ Սմբատեան կուլար մեծ աղմուկով։

Գիշերին մէջ մարդ մը կ՚երթայ առանձին։ Ամբողջութեամբ քակած է կօշիկին կոճակները է ձեռքը կը բռնէ, եկեղեցիի պնակի մը պէս, իր օձիքն ու փողկապը։ Ոչ առջեւի կոճակը կայ ոչ ալ ետեւի։ Կարծէք թէ մարդը կը պարէ։ Միայն սա որոշ և թէ կ՚երգէ բարձրաձայն և ուրախ։

Քապառամազ'սըն ֆել Ֆաթմա.
Աննեն կիւզել սեն չիրքին
Քապարամազ'սըն ֆել Ֆաթմա,
Քել Ֆաթմա...

(Շար. 4 եւ վերջ)



ՀԱՅ ԴԱՏԸ

(Շար. Զ. էջէն)

Նախ Վանի մէջ գոյութիւն կ՚առնէ Արմենական Հայրենասիրական Ընկերութիւնը, առաջնորդութեամբ Մ. Փորթուգալեանի և յետոյ Ա. Աւետիսեանի, ինչպէս ապա հայրենասիրական ընկերութիւն մը կը կազմուի Էրզրումի մէջ։ Իսկ 1887ին ռուսահայ ուսանողներ, դաստիարակուած Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ մէջ, Քարլ-Մաքսի ընկերվարական վարդապետութիւններով տոգորուած կը կազմեն Հնչակեան Յեղափոխական Կուսակցութիւնը, նպատակ ունենալով նախ ազատագրել Տաճկահայաստանը, յետոյ Ռուսահայաստանը և Պարսկահայաստանը, ընկերվարութիւնը իբրև հեռաւոր նպատակ դնելով ծրագրին մէջ։

Թրքահայոց մէջ արդէն հրահրուած էր հայրենասիրութիւնը՝ երբ Հնչակեաններ մուտք կը գործէին հոն։ Անոնք 1890ին արդէն Գում Գաբուի ցոյցը կազմակերպած էին, և իրենց գոյութիւնն ու ազդեցութիւնը ցուցադրած էին, երբ ռուսահայ ուսանողներու տարբեր խումբ մը՝ դաստիարակուած Մոսկուա և Եւրոպա, կը կազմեն Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը։

Կարգ մը յեղափոխականներու անդադրնապահ գործունէութեամբ վիժած էր Փոքր Հայքի և Տարօնի հազիւ գոյութիւն առած կազմակերպութիւնը, և վերջապէս ուրեմն Սուլթան Համիտ ջարդած էր Սասունը։ Մինչ պետութիւններ կը գծեն մայիսեան ծրագիրը և սակայն Սուլթանը կը ձգձգէ անոր ստորագրութիւնը, Հնչակեաններ կը կազմակերպեն Պապ Ալիի ցոյցը 1895ին։ Նոյն տարին տեղի կ՚ունենայ վեց հայաբնակ նահանգներու ընդհանուր ջարդը։ Հնչակեանները տեսնելով թափուած արիւնին ապարդիւն մնալը, կը դադրին այլեւս ցոյցերէ ու շարժումներէ։ Յեղափոխականներուն կը մնար այլեւս ինքնամփոփուիլ, միութեամբ և խոհականութեամբ առաջնորդել հայ ժողովուրդի փրկութեան գործը, սակայն Դաշնակցականներ կը շարունակեն մասնակի շարժումները, կը կազմակերպեն Պանք Օթթոմանի ցոյցը, Խանասորի արշաւանքը և կարգ մը հայդուկային ապարդիւն և վնասակար կռիւներ, որոնք մնացին առանց արդիւնքի։

Անգլիա և Ռուսիա վերջապէս համաձայնութեան յանգեցան բաժնելու իրենց միջև «Հիւանդ մարդուն»՝ այսինքն Թուրքիոյ կայսրութիւնը։ Այդ որոշումը յուզումի մատնեց «Երիտասարդ Թուրքեր»ու կուսակցութիւնը, որ ձեռնարկեց ապստամբութեամբ տիրանալու իշխանութեան։ Ուստի Սելանիկի բանակը քալեց Պոլսոյ վրայ։ Սուլթան Համիտ ստիպուեցաւ սահմանադրական ռեժիմ մը ճանչնալ 1908 Յուլիս 11ին՝ երկրորդ անգամ ըլլալով։

(Վերջը յաջորդով)

نار شوشة للطباعة
01037

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 154 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ՂՐՇ. 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ١٥٤ – الخميس ١٧ نوفمبر ١٩٦٦

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԺՐԱՋԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ

(ՀՈԳ. Տ. ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆՄԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Տակաւին երէկ էր՝ որ ցուրտ հողին յանձնեցինք մեր ամենէն սիրելի Առաջնորդ Սրբազան Հայրը, ու այսօր, արդէն քառասուն օր անցեր է ու հոգեհանգստեան պաշտամունքով մը առիթը կը ներկայանայ մեզի անգամ մը եւս թարմացնելու իր յիշատակը ու յարգանքի և երախտագիտութեան քանի մը խօսք ընծայելու անոր, որ ամբողջ քառասուն տարի մնաց եգիպտահայ գաղութի ծոցին մէջ, միշտ գտնուելով պաշտօնի գլուխ, չխրտչելով անոր ընծեռած պատասխանատուութիւններէն ու չխուսափելով պարտականութեանց բեռէն։

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ պաշտօնեային ուսերուն վրայ միշտ այլազան պարտականութիւններ կուտակուած են: Երկար է շարքը ու բազմատեսակ՝ այն պաշտօններուն և պարտաւորութիւններուն, որոնք հայ եկեղեցականին ճիտին պարտքն են։ Այսպէս եղած է երկար դարեր ու այսպէս ալ է այսօր։ Հայ ազգի այժմու գոյավիճակին մէջ, հայ եկեղեցականը շատ աւելի հրատապ ու լուրջ պարտաւորութիւններ ունի՝ քան ինչ որ անցեալին կը ծանրանար անոր վրայ։

Ահա՛ թէ ինչու Եկեղեցւոյ գիտակից և գործունեայ պաշտօնեաներու պէտքը զգալի է ամէնուր, որովհետեւ շատեր կը խրտչին պաշտօններ ստանձնելէ, ի տես այն դժուարին աշխատանքներուն, որոնց գործադրումը հայ ժողովուրդը կը սպասէ իր եկեղեցականներէն։ Քիչերն են, որ այսօր կը զինուորագրուին ու լրջօրէն աշխատանքի կը ձեռնարկեն:

Այս սակաւաթիւներու խումբին մաս կը կազմէր մեր Հոգելոյս Առաջնորդ Սրբազան Հայրը, որ մինչեւ վերջ մնաց պարտականութեան գլուխ, ձեւով մը մահացաւ պատնէշին վրայ։

Եկեղեցականէ մը ամէն բանէ առաջ ու ամէն բանէ վեր կը ըսպասուի որ Աստուծոյ խօսքերուն տարածիչը ըլլայ ան՝ և իբրեւ կրօնական հաստատութեան մը պաշտօնեան՝ գիտնայ անձնուիրօրէն ծառայել Անոր։

Երբ այս ուղղութեամբ կը մօտենանք Հոգելոյս Սրբազան Հօր անձին ու կեանքին, կը տեսնենք, որ ան Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կատարեալ ու նուիրեալ պաշտօնեան էր։

Հաւանաբար, շատեր քննադատեն առաջնորդի պարտականութեանց մէջ անոր ունեցած թերացումները և կամ իր մտքի պաշարը անբաւական նկատեն այսքան երկար ժամանակաշրջան մը գաղութիս բազմահոգ և պարտականութիւններով խճողուած առաջնորդական աթոռին վրայ անոր բազմիլը, բայց ոչ մէկը կրնայ արատ մը նետել անոր եկեղեցասիրութեան, նամանաւանդ Հայց. Եկեղեցւոյ հանդէպ անոր ունեցած սիրոյն և յարգանքին հանդէպ:

Այս գաղութը իր օրով փառքի օրեր շատ տեսաւ։ Եկեղեցին ալ փառաւորուեցաւ իրմով և իր շուրջը գտնուող քահանայից և դպրաց դասերով։

Գահիրէի երկու եկեղեցիներն ալ շէն էին ու պայծառ: Հանդիսաւոր օրերուն, եգիպտահայութեան համար վայելք մըն էր Սրբազան Հօր պատարագներուն ներկայ ըլլալը։ Ան կը սիրէր իր մատուցած պատարագները կատարել ամենայն կատարելութեամբ, կանոնաւոր ու մեծաշուք: Ձէր փախչեր երկարապատում ժամերգութիւններէն և առաւօտ կանուխէն ներկայ կ'ըլլար եկեղեցի, յաճախ մասնակցելով շարականներու երգեցողութիւններուն և Ս. Գրքի ընթերցումներուն։

Միսագիտութեան մէջ իր ունեցած հմտութիւնը մեծ համբաւ կը վայելէր և տարածուած էր մինչեւ հեռաւոր գաղութներ, որոնց համար ձեռնադրած է կուսակրօն թէ ամուսնացեալ եկեղեցականներ։

Ան յաճախ գտնուած է Էջմիածին կամ Անթիլիաս, մասնակցելու համար կաթողիկոսական օծումներու կամ եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւններու։ Վերջին անգամ, Էջմիածնայ մէջ ինքն էր որ Վազգէն Վեհին ճակատը Ս. Միւռոնով օծեց։

Հոգելոյս Սրբազանը, տասնեակ մը անգամներ Երուսաղէմ ալ գտնուած է, ուր կը հրաւիրուէր Միաբանութեան կողմէ, նախագահելու համար Աւագ Շաբթուան և Ս. Զատկի տօնակատարութիւններուն, երբ, շարունակական մահերու հետեւանօք Ս. Յակոբեանց մայր վանքէն ներս եպիսկոպոսներ չէին մնացած։

Դժբախտաբար, Մամբրէ Սրբազան Հօր առաջնորդական վերջին շրջանը այնքան ալ արդիւնաւոր չեղաւ։ Ժողովուրդին յարատեւ գաղթը ազդեց ազգային ամէն գործերու վրայ։ Եկեղեցի, դպրոց, ազգային ժողովներ, հանրային հաստատութիւններ, ամէն տեղ աշխատող ձեռքի պակասը զգալի եղաւ, ինչ որ ազդեց գաղութին ազգային գործերուն բարւոք մատակարարման. քանի մը անձերու վրայ կեդրոնացան ազգին բազմաթիւ կարիքներուն հասնելու գործը։

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԱՄՀ-Ի ՄԷՋ

Չորեքշաբթի, 9 Նոյեմբեր 1966, կէսօրուան ժամը 1.30ին, Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը հասան Չեխոսլովաքիոյ Հանրապետութեան Նախագահ Անթոնին Նովոտնի և իր տիկինը, ընկերակցութեամբ պաշտօնական պատուիրակութեան մը, բաղկացած չեխ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէ։ Դիմաւորուեցան Նախագահ Ապտէլ Նասէրէն և ԱՄՀի կառավարութեան անդամներէն։ Լսուեցան արաբական և չեխոսլովաք քայլերգները և արձակուեցան 21 թնդանօթի հարուածներ։ Ապա կարճ հանգիստէ մը ետք, բաց ինքնաշարժով՝ երկու մեծ պետերը և իրենց հետեւորդները հասան Քուպպէի պալատը։

Երեկոյեան՝ Ապտինի պալատին մէջ, Նախագահ Ապտէլ Նասէր քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ, ի պատիւ չեխ հիւրին տրուած ճաշկերոյթին ընթացքին, ուր խօսեցաւ նաեւ Նախագահ Անթոնին Նովոտնի։

Հինգշաբթի, 10 Նոյեմբեր, երեկոյեան ժամը 6ին, Քուպպէի պալատին մէջ սկսան արաբա-չեխ պաշտօնական բանակցութիւնները երկու Նախագահներուն միջեւ։ Խորհրդակցութիւնները տեւեցին չորս ժամ: Երկու կողմերը քննարկեցին միջազգային կացութեան, Եւրոպայի, Ասիոյ, Ափրիկէի և Միջին Արեւելքի կացութեան զարգացումներու և երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութեանց սերտացման միջոցները։

Ուրբաթ, Նախագահ Նովոտնի Ասուան մեկնեցաւ եւ այցելեց Բարձր Ջրամբարի շինավայրը ու Լուքսորի հնութիւնները երեկոյեան Գահիրէ վերադարձաւ։


Նախագահներ Անթոնին Նովոտնի եւ Կամալ Ապտէլ Նասէր՝ հանդիպումի ընթացքին

Կիրակի առաւօտ վերսկսան պաշտօնական խօսակցութիւնները ի ներկայութեան երկու կողմերու պատուիրակութեանց անդամներուն։ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր խօսեցաւ ԱՄՀ.ի իրագործած նուաճումներուն մասին, բացատրեց առաջին և երկրորդ ծրագիրներու նպատակը, ինչպէս նաեւ տնտեսական զարգացման ծրագիրը եւ ընկերվարական դրութեան կիրարկումը։ Երկու Նախագահները քննեցին նաեւ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները, մասնաւորապէս տնտեսական։ Քննուեցան նաեւ միջազգային ընդհանուր կացութեան, ինչպէս եւ Ասիոյ, Ափրիկէի եւ Միջին Արեւելքի կացութիւնները։

Իր այցելութեան աւարտին, Նախագահ Նովոտնի Կիրակի երեկոյեան ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի, ուր ներկայ գտնուեցան փոխ-Նախագահները, Ազգ. Ժողովի Նախագահը, վարչապետը եւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։

Նախագահ Անթոնին Նովոտնի պաշտօնական հրաւէր ուղղեց Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի, որ Չեխոսլովաքիա այցելէ։ ԱՄՀ.ի Նախագահը սիրով ընդունեցաւ հրաւէրը։

Երկուշաբթի, 14 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 9ին, Չեխոսլովաքիոյ Նախագահը Գահիրէէն մեկնեցաւ Փրակա: Անոր ողջերթ մաղթեց Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր։

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻ ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՎՐԱՅ

Կիրակի, 13 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 6ին հրեաները՝ անցնելով գօտիները անցնելով քաղաք գործեցին յորդանանեան սահմանները (Խալիլ Պահր քաղաքի շրջանը)։

Սակայն յորդանանեան ուժերը կրցան կասեցնել թշնամիին յառաջխաղացքը։ Օդային թէ ցամաքային բախումները տեւեցին շուրջ չորս ժամ, եւ յորդանանեան ուժերը կրցան ետ մղել խուժայէլեան յարձակումը։

Համաձայն յորդանանեան զեկոյցներուն, այս բախումի ընթացքին հրեաները կորսնցուցած են 50 զինուոր, երկու սաւառնակ եւ 10 հրասայլեր։

ՀՐԱՒԷՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

«ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի ԱՐՏՕՆԱՏԻՐՈՒՀԻՆ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ-ԽՄԲԱԳԻՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ

Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէին հրաւէրով, Ս. Հայաստան հրաւիրուած են թերթիս արտօնատիրուհին Ընկերուհի Այտա Սերովբեան ու պատասխանատու խմբագիրը:

Հրաւէր-նամակին մէջ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի Նախագահ Ընկ. Վարդգէս Համազասպեան, ի միջի այլոց կը գրէ.

«Արտերկրի մէջ կատարած Ձեր աշխատանքը, նպաստելով հանդերձ հայ ժողովրդի գոյատեւման եւ սփիւռքի երիտասարդութեան հայեցի դաստիարակութեան ազնիւ գործին, միաժամանակ նպաստում է, անշուշտ, հայ եւ արաբ ժողովուրդների բարեկամութեան ամրապնդմանը»: Ու կ'աւելցնէ. «Կիայոյս ենք, որ Ձեր այցելութիւնը մի նոր ազդակ կը հանդիսանայ Հայրենիք—Սփիւռք յարաբերութիւնների եւ արաբ ու հայ ժողովուրդների բարեկամութեան առաւել սերտացման համար»:

Ա.Մ.Հ.ի Ազգային Ուղղութեան Նախարարութեան արտօնութեամբ, հրաւիրեալները Գահիրէէն կը մեկնին օդի ճամբով դէպի Մոսկուա, վաղը՝ Ուրբաթ, 18 Նոյեմբերին:

Մոսկուայի մէջ անոնք հիւր պիտի ըլլան Ա.Բ.Ն.ի (Նովոսթի Լրագրական Գործակալութեան):

Բարի ճանապարհ եւ բարի վերադարձ մեր սիրելիներուն:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի

01038

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՓԵՇՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿ ՊՈՒՏԱՓԵՇՏԻ ՄԷՋ

Պուտափեշտի մէջ առաջին անգամ ըլլալով տեղի ունեցաւ «Միջազգային քերթողական օր»ը, որուն կը մասնակցէին բազմաթիւ երկիրներէ եկած 150 անձեր։

Հոկտեմբեր 18ին հանդիսաւոր նիստը տեղի ունեցաւ ի Ներկայութեան հիւրերուն և տեղացի բանաստեղծներուն։ Յաջորդ օրը հիւր բանաստեղծները խումբերու բաժնուելով քաղաքիս մշակութային զանազան սրահներուն մէջ ելոյթներ ունեցան։

Քաղաքիս «Տանիւպիա» գործարանի «Կէօրկի»ի անուան մշակութային տան մէջ ելոյթ ունեցաւ Պարոյր Սեւակ։ Ներկայ էին տեղացի թէ օտար բանաստեղծներ։

Հանդիսաւոր երեկոյթը բացուեցաւ երեկոյեան ժամը ճիշդ 8ին։ Ռումանացի բանաստեղծ Մենսարոշ Լասլօ բացատրեց «Քերթողներու օր»ուան նպատակը։ Ապա խօսք առին Լիթուացի Մեքսլայթի, ռումանացի Միխոն Ռադու Փարասքեւեսքու, պելճիքացի Ռոպեռ Գաւէն, ֆրանսացի Կօֆէն և Կապրիէլ Կուզէն, ուրիշներ։ Իւրաքանչիւր բանաստեղծ նախ իր լեզուով արտասանեց իր գրածները, ապա թարգմանները հունգարերէնի թարգմանեցին արտասանուածները։

Կարգը եկաւ մեր հայրենի բանաստեղծ Պարոյր Սեւակին, որ նախ շնորհակալութիւն յայտնեց հունգար ժողովուրդին՝ հիւրերուն վերապահուած ջերմ ընդունելութեան համար, ապա համառօտ կենսագրութիւնը տուաւ հայ երգի նահատակ իշխան Կոմիտաս վարդապետի՝ խօսեցաւ հունգար նախնիքներու մասին՝ ըսելով որ հայ պատմագիրները կրնան մեծապէս օգտակար ըլլալ անոնց մասին կատարուած ուսումնասիրութեանց առթիւ՝ իրենց գիրքերուն մէջ արձանագրած տուեալներով։

Պ. Սեւակի խօսքերը կը թարգմանէր հայազգի Սալմաշի Փալ (Երեւանի համալսարանէն վկայեալ), Սեւակի երեք ոտանաւորները՝ խոր հասկացողութեամբ և յստակ առոգանութեամբ հունգարերէն լեզուով կարդաց տեղացի ականաւոր դերասանուհի Ըշբանիք Էվա, որ ոտընդոտս ծափահարութեան արժանացաւ։

Այս օրերս Պուտափեշտի մէջ լոյս տեսաւ Պ. Սեւակի ոտանաւորներու հաւաքածոն՝ հունգարերէն լեզուով։ Գիրքը տպուեցաւ 10.000 օրինակով և քանի մը օրուան մէջ սպառեցաւ։ Գիրքի թարգմանութիւնը կը պարտինք Սալմաշի Փալի։ Վերջին խօսքը եղաւ ֆրանսացի բանաստեղծը, որ շնորհաւորեց մեր հայ բանաստեղծը։ Պ. Սեւակ մեծ ժողովրդականութիւն և համակրութիւն շահեցաւ։ Տեղւոյս քննադատները մեծ գովեստով կը խօսին անոր մասին և շատ մեծ ապագայ մը կը կանխագուշակեն, տրուած ըլլալով որ ան հին դասական դպրոցի աշակերտ մը ըլլալէ դադրած է և արդիական ու ինքնուրոյն ոճով բանաստեղծ մըն է։

Հաւաքոյթը տեւեց մինչև կէս գիշեր. ապա ներկաները հիւրամեծար եղան ... ըմպելիներով և զովացուցիչներով։ Բոլորին ուշադրութիւնը կեդրոնացած էր մեր սիրելի Սեւակին վրայ։

Հետեւեալ օրը, Սեւակ հրաւիրուած էր քաղաքիս բնակիչ երէն Պր. Գոռ բգէն Ավանէսեանի տունը, ուր ներկայ էին ռումանացի բանաստեղծ Փարասքեւեսքու և իր ազնիւ տիկինը, երեւանցի Մխիթարեան Ռիթա, որ ներկայիս Պուտափեշտի համալսարանի ռուսերէն լեզուի և գրականութեան դասախօսն է։ Ներկայ էին նաև Սալմաշի Փալ և ուրիշներ։

Պ. Սեւակ իր ներկայութեամբ ստեղծեց ջերմ մթնոլորտ մը։ Պատմեց մեր սիրելի Հայրենիքի վերելքին մասին և խօսքը մասնաւորաբար ներկայ հայ երիտասարդներուն ուղղելով ըսաւ, որ անոնք պէտք է միշտ լաւ հայեր և թելադրեց Սալմաշի Փալին, որ ջանայ երիտասարդներուն լաւ սորվեցնել հայերէն լեզուն։

Տան տիրուհին՝ տիկ. Սիրվարդ ամէն ջանք ի գործ դրած էր հիւրերը արժանավայել կերպով պատուասիրելու համար։

Ուշ էր ժամանակը՝ երբ բոլոր ներկաները չուզելով բաժնուեցան իրարմէ։

ՀՐԱՆԴ Ս. ՌՈՍՏՈՒՆԻ

Պուտափեշտ, 23 Հոկտ. 1966

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Վաղը՝ Ուրբաթ, 18 Նոյեմբեր 1966, ժամը 18ին, Հայ Կաթողիկէ Աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ (Կամէ Շարքաս), Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի

ՀՈԳԵԼՈՅՍ
Տ. ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ

վախճանման քառասունքին առթիւ։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԱՐՓԻՆԷ ՓԵՀԼԻՎԱՆԵԱՆ, ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆ, ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՇԱՒԱՐՇ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՀԱՅԿ ԱԿՈՒՄԲԻ ՄԷՋ

Չորեքշաբթի, 26 Հոկտեմբեր, Պէյրութի Հայկ Ակումբի անդամական ճաշի ընթացքին ելոյթ ունեցաւ երգիչ Գէորգ Կակոսեան (պաս), որ շուտով կը մեկնի Իտալիա, Սանթա Չէչիլիա երաժշտանոցին մէջ տարի մը կատարելութեան դասընթացքներուն հետեւելու համար։ Համակրելի երգիչը, որուն դաշնակով ընկերացաւ տիկին

Գէորգ Կակոսեան կ'երգէ
(դաշնակի ընկց. Ա. Փեհլիվանեանի)

Արփինէ Փեհլիվանեան, հայ թէ օտար իր «արիա»ներով մեծ խանդավառութիւն ստեղծեց և ներկաները յաջողութիւն մաղթեցին իրեն։ Սքանչելի էր նաև սիրուած երգչուհի Տիկ. Փեհլիվանեանի դաշնակի նուագակցութիւնը, որ ներկաներուն մասնաւոր ուշադրութիւնը գրաւեց։

Երեկոյթին ներկայ էին նաև պուլկարահայ արուեստագէտներ՝ Տէր և Տիկին Շաւարշ և Սեդա Մանուկեաններ, որոնք կը պատրաստուին Պէյրութի մէջ ելոյթ ունենալ տեղական ուժերով, կը գրէ «Այգ»։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Արտասահմանեան կարգ մը թերթերու մէջ յաճախ սխալ տեղեկութիւններ կը կարդանք Պուլկարահայ բնակչութեան մասին։

Պիտի ուզէի «Ջահակիր»ի միջոցաւ մեր գաղութի մասին ճշգրիտ տեղեկութիւններ տալ։

***

1944ի Սեպտեմբերի 9ին սովետական հզօր-մեծ ուժին-բանակայինները մուտք գործեցին Պուլկարիա. տապալեցաւ թագաւորական ֆաշիստական ազգայնական կառավարութիւնը և հաստատուեցաւ ժողովրդական «Հայրենի ճակատ» նոր կառավարութիւնը և այսպէսով բոլոր փոքրամասնութիւնները ստացան իրենց ազատութիւնը։

Ներկայիս Պուլկարիոյ հայութեան թիւը կը հասնի 25 հազարի, տեղաւորուած հետեւեալ քաղաքներուն մէջ։

Փլովտիւ (6 հազար), Սոֆիա (4 հազար), Վառնա (3 հազար 5 հարիւր) Ռուսճուք (1880), Պուրկազ (1450), Շումէն (600), Խասքովօ (800), Սլիվէն (700), (Մնացեալները կ'ապրին Թոլպուխինի, Փազարճէքի, Սիլիստրայի՝ Սթարազակորայի և այլ փոքր քաղաքներու մէջ)։

Միակ կազմակերպութիւնն է «Երեւան» մշակութային միութիւնը, որ ունի 16 մասնաճիւղեր, և որուն կեդրոնական վարչութիւնը մշտապէս կը մնայ Սոֆիա։

«Երեւան»ի կեդրոնական վարչութիւնը ունի իր օրկան շաբաթաթերթը «Երեւան» անունով։ Միութեան մասնաճիւղերն ալ ունին ճոխ գրադարաններ, երգչախումբեր, թատերախումբեր և երգի ու պարի համոյթներ։

Պուլկարահայութեան պարծանքն է Շումէնի փոքրաթիւ բնակչութեան երգի-պարի 80 հոգիոց համոյթը, որ տարեկան մրցանքներու ընթացքին քանիցս «Ոսկեայ մետալ»ի արժանացած է, իսկ Վառնայի Թատերախումբն ու երգի-պարի համոյթը՝ «արծաթեայ մետալ»ի, իսկ Սոֆիայի, Փլովտիւի և Ռուսճուքի երգչախումբերը պետական պատուանիշ ստացած են։

Շումէնի համոյթը Մշակութային Նախարարութեան ծախսով ղրկուած է մէկ ամսուան համար Հայաստան և Եուկոսլավիա. այժմ կը պատրաստուի Ֆրանսա երթալու։

Պուլկարահայ ... քաղաքներուն մէջ ... մըշտ բաց են 10 եկեղեցիներ ... բահ նայ հայերով։

Եկեղեցիները կը հոգատարուին Թեմական Խորհուրդի կողմէ։ Առաջնորդ Սրբազանը նշանակուած է Վեհափառ Հայրապետին կողմէ։ Տիրայր Եպիս. առաջնորդն է Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ։ Ան կը մնայ Պուքրէշ, երկու ամիսը անգամ մը, կամ անհրաժեշտ պարագաներու, կուգայ Պուլկարիա։ Առաջնորդն ալ չորս տարին անգամ մը կ'ընտրուի կամ կը վերընտրուի։

Թեմական պատգամաւորական ժողովը տեղի կ'ունենայ չորս տարին անգամ մը։

Եկեղեցական վարչութիւնները հոս չորս տարին անգամ մը հաւատացեալներու կողմէ կ'ընտրուին։

Հայերը Պուլկար պետութենէն սիրուած ու յարգուած են և անոր վստահութիւնը կը վայելեն։ Պետական զանազան հիւանդանոցներու մէջ ունինք 60է աւելի բժիշկներ։ Ունինք 40է աւելի ճարտարագէտներ, փաստաբաններ, դատախազներ։

Գործարաններու մէջ ունինք հատուածայիններ, որոնք արժանացած են պետական շքանշաններու,

Կ'առաքինք խաղաղ եւ հանգիստ կեանք մը։

ՅԱԿՈԲ ԱԲԷԼԵԱՆ

Ռուսճուք 31 Հոկտ. 1966

ԳԱՀԻՐԷ

ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ
Ի Հանգիստ Հոգւոյ
ԳԵՐՇ. Տ. ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ

Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ Կրօնական եւ Ազգ. Իշխանութիւնները կը ծանուցանեն մեր հաւատացեալ ժողովուրդին՝ թէ Կիրակի, 20 Նոյեմբեր 1966ի առաւօտեան՝ Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ պիտի մատուցուի Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՈՑ ԲԱԶՄԵՐԱԽՏ ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ. ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ
ՎԱԽՃԱՆՄԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

Սկիզբ Ժամերգութեան	ժամը	7ին
Ս. Պատարագ	»	9ին
Հոգեհանգիստ	»	10ին

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Փոխանորդ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆ

Կը հրաւիրենք համայն Եգիպտահայութիւնը, որ իր ներկայութեամբ մասնակցի յարգանքի իր տուրքը, իր բազմավաստակ հանգուցեալ Առաջնորդի յիշատակին։

ԾԱՆՕԹ.— Ամենայն Սրբոց տօնին առթիւ՝ Հելիոպոլսոյ Գերեզմանատան Պատարագը պիտի մատուցուի Կիրակի, 27 Նոյեմբեր 1966ի առաւօտուն։

ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳ. ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1967ԻՆ

Ներկայիս կը հաղորդենք Գահիրէի եւ գաւառներու հայ հասարակութեան՝ թէ Գահիրէի Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ համայնքին Թեմական ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1967ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ։

Ընտրական ցանկերը վերաբացուած են եւ կը մնան այդպէս մինչեւ 21 Նոյեմբեր 1966՝ ընդունելու համար նոր ընտրողներու անունները։

Ընտրական ամբողջական ցանկը արդէն իսկ կախուած է Առաջնորդարանի ներքնցքին մէջ։

Ըստ Կազմական Կանոնագրի 14րդ յօդուածին՝ գրաւոր եւ պատճառաբանեալ բողոքները 22 Նոյեմբերէն մինչեւ 29 Նոյեմբեր պէտք է ուղղուին Ընտրական Յանձնախումբի Նախագահ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի։

Ընտրողներու ընդհանուր անուանացանկը հայ մամուլին մէջ պիտի երեւայ Երկուշաբթի, 14 Նոյեմբերէն մինչեւ Շաբաթ 19 Նոյեմբեր 1966։

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԺՐԱԶԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Այս բոլորէն ամենէն աւելի ազդուողը եղաւ Հոգելոյս Սրբազան Հայրը, որուն կարողութենէն վեր էր առաջքը առնել այս եղածներուն։ Հետեւանքը եղաւ այն, որ պարտականութիւններու բեռան տակ կքեցաւ ան, ու հոգին աւանդեց առ Աստուած։

Անշուշտ, տարիներ առաջ, ինք չէր կրնար երեւակայել որ իր հովուած գաղութը այս վերիվայրումներուն պիտի մատնուէր։ Բայց և այնպէս, վստահ եմ, որ հոգելոյս Սրբազան Հայրը հոգին աւանդեց խիղճը հանդարտ, մտածելով թէ ինք չզլացաւ իր ժողովուրդին ինչ որ կրնար ընել։

Իր ուժերէն աւելիով տուաւ իր հօտին և իր աչքերը առ յաւէտ փակեց միտքը և սիրտը խռովքի և մտածումներու մատնուած – ծանրաբեռնուած ըլլալով գաղութին եկեղեցական և ազգային գործերով—՝ բայց խիղճը խաղաղ եւ անխռով, որովհետեւ իր անհատական եւ մտային կարողութիւններով չէր կրնար աւելի արդիւնաւորել իր կեանքը։

Հոգելոյս Մամբրէ Սրբազան Հօր անունը անգակտելիօրէն կապուած է գաղութիս ազգային եւ եկեղեցական կեանքին հետ ու տակաւին երկար տարիներ ժողովուրդին մէջ պիտի յիշուի ան, որպէս Հայաստանեայց եկեղեցւոյ նուիրուած եկեղեցական մը եւ Թեմական պարտականութեանց գիտակցութիւնը ունեցող գործունեայ հովիւ մը։

Իր մահուան առթիւ մեր մեծագոյն բաղձանքն է, ու այս բաղձանքը պէտք է ընդհանուր եգիպտահայութեանը ըլլայ, որ իր յաջորդը ըլլայ Հայց. Եկեղեցւոյ նոյնքան ձեռնհաս պաշտօնեայ ու հաւատարիմ էջմիածնական այն ոգիին գոյատեւման, որուն ջերմ պաշտպանը եղաւ իր նախորդը, Հոգելոյս Տ. Մամբրէ Սրբ. Արք. Սիրունեան։

Ու այդ ատեն, երջանկայիշատակ Սրբազան Հօր հոգին պիտի հրճուի անդենականին մէջ, երբ տեսնէ թէ իր յաջորդները կ'ընթանան այն ուղեգիծէն, որ իրենը եղաւ ամբողջ քառասուն տարի։

Գահիրէ

ԴՐ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Ողջերթի Բարեմաղթութիւն

Հայկական Ընթերցասրահի նախագահ Ընկեր Սարգիս Պալաեանի եւ իր տիկնոջ Մայր Հայրենիք այցելութեան մեկնումին առիթով, Հիմնադիրներու խորհուրդը, վարչական կազմը, երիտասարդական մարմինը ու բոլոր անդամ—անդամուհիները իրենց ուրախութիւնը կը յայտնեն եւ բարի երթ ու դարձ կը մաղթեն անոնց։

01039

ԶՐՈՅՑ ՀԱՅ ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՀԵՏ

Արտասահմանի մէջ հայ գիրին ու գրականութեան ծառայել կը նշանակէ մարտիրոսանալ: Գործածուած բառը չափազանցութիւն չէ, նոյնիսկ կարգ մը անհատներու համար տակաւին չի կրնար պատկերացնել անոնց նուիրումին ու զոհաբերութեան չափը: Իսկ եթէ այդ բոլորին հետ մարդիկ կ'ուզեն տեսնել փառքի ու պատուի տենչ մը՝ ատիկա բացարձակ և արդար իրաւունք մըն է և ամենաբնական վարձատրութիւնը:

«Ջահակիր»ի այս երրորդ տարեդարձը յարմարագոյն առիթը կը նկատենք մտերմիկ զրոյց մը ընելու հայ ընթերցողին հետ:

Սիրելի ընթերցո՛ղ, դուն՝ որ ամէն օր, կամ ամէն շաբաթ կը կարդաս հայերէն թերթեր, շաբաթաթերթեր ու պարբերականներ, և ամէն առիթի չես փախցներ մասնաւորաբար քու ընթերցանութիւնը ընելու կամ այն գրութեան, յօդուածին կամ լուրին համար, որոնք պահ մը մտածե՞ր ես թէ այդ չնչանած կամ հաւնած գրութիւնները ի՞նչ դժուարութեամբ կը հաւաքուին, կը սրբագրուին, կը տպուին ու ճիշդ ժամանակին ծնող կը հասնին:

Չէ՛ որ մտածած, ու չէ՛ ալ կրնար երեւակայել այն մեծ ու դժուարին աշխատանքը, որ կը տարուի թերթի իւրաքանչիւր թիւին համար:

Եթէ անգամ մը միայն բարեհաճէիր այցելութիւն մը տալ խմբագրատուն, գրաշարատուն և տպարան, եթէ քիչ մը մօտէն միայն հետեւէիր թերթի խոհանոցային աշխատանքին, վստահ եմ որ բոլոր այցելուներուն նման դո՛ւն ալ պիտի բացագանչէիր. «Այս պայմաններուն մէջ կատարուածը հրաշք է»:

Մտադրութիւն չունիմ մանրամասնօրէն բանալու տարուած աշխատանքին էջերը, սակայն սա՛ միայն գիտցիր, որ արտասահմանի մէջ հայերէն թերթ հրատարակել, այն ալ անհատական միջոցներով՝ մարտիրոսութենէ քիչ մը աւելի բան մըն է:

Հրատարակութեան գլխաւորաբար նիւթական ծանր բեռը որոշ չափով կը թեթեւնայ՝ երբ թերթը օրկանն է կազմակերպութեան մը, կամ միութեան մը: Պարագան տարբեր է սակայն՝ երբ թերթին նիւթական թէ բարոյական ծանրութիւնը անհատի մը ուսերուն կը ճնշէ:

Ուրախ ենք տեսնելով՝ որ «Ջահակիր»ի խմբագրին շուրջ հաւաքուած են անշահախնդիր սիրողներ, որոնք գնահատելով ցուցաբերուած յանդգնութեան, զոհաբերութեան և ամէն գնով յարատեւելու, ինչպէս նաեւ հայ ընթերցողին օգտակար, շինարար և բարոյացուցիչ նիւթեր հրամցնելու ոգին, ամէն ջանք ի գործ կը դնեն թերթին վարկը միշտ բարձր պահելու համար:

Արտասահմանի մէջ հրատարակուող հայերէն որևէ թերթ չի կրնար հաւակնութիւնը ունենալ ըսելու, որ ինք կը լրացնէ կատարեալ թերթի մը բոլոր պայմանները: Կարգ մը թերթեր սակայն, մասամբ ճանչցուած են իրենց գրական, բանասիրական, գեղարուեստական, ազգային ու քաղաքական հանգամանքներով, բայց դարձեալ ստիպուած կ'ըլլան ուրիշ սեռի պատկանող նիւթեր ալ տպել:

Սակայն ի՛նչ սեռի ալ պատկանի հրատարակուող թերթը, հայ ընթերցողն է որ իր դատաստանը պիտի արձակէ՝ զայն կարդալով ու փնտռելով, կամ մերժելով բաժանորդագրուիլ:

Ուրախ ենք յայտարարելու, որ «Ջահակիր»ը կրցաւ գրաւել իր ընթերցողները և ամէն շաբաթ ինքզինք փնտռել տալ: Ասիկա կը հաստատեն բազմաթիւ քաղաքներէ (ի մէջ առեալ Մայր Հայրենիքի քաղաքները) մշտապէս հասնող նամակները, որոնք դրուատալից, գնահատական և քաջալերական արտայայտութիւններով յորդուն են:

«Ջահակիր» արտասահմանեան բախտաւոր այն հրատարակութիւններէն է, որուն տպաքանակը (3000 և աւելի, հայ թերթի համար անհաւատալի բայց իրաւ) և միշտ մակընթացութեան մէջ եղող բաժանորդագրութիւնը պերճախօս ապացոյցներն են, որ ան կարդացուող և փնտռուող թերթ մը դարձած է:

Սիրելի՛ ընթերցող, հայ գիրին ու գրականութեան համար յանձն առնուած որևէ զոհողութիւն և նուիրում մեծ սիրով ու անտրտունջ կը տարուի՝ եթէ քաջալերանքը քեզմէ՛, ընթերցողէ՛դ գայ:

ՆՈՒՊԱՐ ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

Արդարութի՛ւն, կը լսեմ ես ոտնաձայներդ այսօր.
Դուն պիտի գաս ու բերես խաղաղութիւն մը անհուն
Այս աշխարհին տանջակոծ, այս մարդկութեան ծուարուն.
Դուն լոկ բերել մեզ կրնաս երջանկութիւն ու անդորր:

Արդարութի՛ւն, սերունդներ բսպասեցին դարերով
Քու գալուստին օրհնաբեր, նոր Մեսիայի մը ինչպէս.
Բայց չկրցար դուն իջնել ու բնակիլ մարդոց մէջ,
Զի չար էին խորհուրդներն ու չար՝ գործերը անոնց…

Արդարութի՛ւն, առանց քեզ՝ ատելութեան, նախանձի,
Ու մոլութեանց բազմազան բաց է ճամբան մեր առջին,
Միայն գալուստդ կրնայ, բարձր կամքովն Արարչին,

Տալ քիչ մը համ մեր կեանքին, տալ քիչ մը սէր մեր սրտին,
Ու օրհնութիւն ու շնորհք իջեցնել երկնքէն.
Արդարութի՛ւն, կը լսեմ ես ոտնաձայներդ նորէն…:

Երուսաղէմ Գ. ՃԱՐՏԱՐ



Սիրելի Անահիտ,

«Ծնողք-Ուսուցիչ Միութիւնը նորութի՞ւն մըն է. ի՞նչ նպատակ կը հետապնդէ և ի՞նչ օգտակարութիւն ունի», կը հարցնէ մեզի ընթերցող մը:

Սիրով նիւթ կ'ընենք մեր այսօրուան զրոյցին, վստահ ըլլալով որ կան ուրիշներ ալ, որոնք թերի գաղափար մը ունին այդ միութեան մասին:

Ծնողք-Ուսուցիչ Միութիւնը յարաբերաբար նոր է Եգիպտոսի մէջ: Այս միութիւնը, գիտենք, գոյութիւն ունի մեր հայրենիքին մէջ, անոր մասին քանիցս ակնարկութիւն ըրած են հայրենադարձներ իրենց նամակներուն մէջ: Ան կէս դարէ աւելի է գոյութիւն առած է Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգներուն մէջ, թէեւ սկզբնական շրջանին ուրիշ անունի տակ: Զեռքիս տակ գտնուած վաւերաթուղթերէն կրցայ քաղել հետեւեալ շահեկան տեղեկութիւնները:

Առաջին անգամ՝ 1897 Փետրուարին Ուաշինկթընի մէջ տեղի ունեցած է Մայրերու Ազգային Ժողով մը, ուր հրաւիրուած էին խօսելու այն ատենուան ծանօթ դաստիարակներ և մարդասէրներ: Կ'ակընկալուէր հազիւ 200 հոգի. Ներկայ եղան 2000 հոգի: Այս հաւաքոյթին յաջողութիւնը և ստեղծած հետաքրքրութիւնն ու ոգեւորութիւնը պատճառ եղան հետագայ ուրիշ ժողովներու, որոնք ի վերջոյ յանգեցան կազմակերպութեան մը՝ «Ծնողք-Ուսուցիչ Միութիւն» անունին տակ:

Այս միութեան նպատակն է.

ա) Բարելաւել մանուկին և պատանիին տան և դպրոցին պայմանները:

բ) Ապահովել անհրաժեշտ օրէնքները մանուկին և պատանիին իրաւունքները պաշտպանող:

գ) Ստեղծել աւելի սերտ յարաբերութիւններ տան և դպրոցի միջեւ, որպէս զի ծնողք և ուսուցիչ կարենան իմաստուն գործակցութեամբ ճիշդ ուղղութիւն տալ տղուն:

Այսօր Եգիպտոսի գրեթէ բոլոր վարժարաններուն համար պարտադիր դարձած է այս միութիւնը:

Զկան սատն յարաբերութիւններ ծնողքի և ուսուցչի միջեւ: Անոնք կողք կողքի նոյն հոգերը կը բաժնեն, նոյն նպատակին համար կ'աշխատին:

Այժմ ծանօթանալէ ետք այս միութեան բուն նպատակներուն, չ'ա՞րժեր զօրավիգ կանգնիլ արդէն գոյութիւն ունեցողներուն՝ մաղթելով նոյն ատեն որ այն վարժարանները, որոնք դեռ չունին՝ շուտով կազմեն իրենցը ի շահ հայ տղուն դաստիարակութեան:

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

“ԵՒ ԱՀԱ, ՀՈՒՆՋՔՍ ԵՐԿՐԻ ԱՓԻՍ ՄԷՋ ՊԱՐՓԱԿ„

Վահան Պետելեան ծնած է Ատանա 1894ին, արիւնալի թուականի մը՝ Ատանայի հայկական ջարդերու նախօրէին: Ան չի յիշեր այդ թուականը, բայց իր մանուկ, զգայուն հոգին, այդ օրերէն իր մէջ ներծծեց շրջապատէ համատարած վիշտը և հայ մայրերու արտասուախառն օրօրներու տրտմաթաթաւ հնչիւնները:

Վեց տարեկան հասակին փոքրիկ Վահանը սկսաւ երգել նախ եկեղեցիին և ապա ազգային վարժարանին մէջ, ուր կը սորվէր:

Տասներկու տարեկանին ան սկսաւ ջութակի վրայ նուագել, և մարդիկ խանդավառութեամբ իրեն համար կը կանխագուշակէին ապագայ փայլուն ջութակահարը: Եւ պատանի Վահան կը դառնար ի հարկէ հռչակաւոր ջութակահար, եթէ այդ օրերուն յաջողուէր իրեն լինել եւրոպական ոստան մը և աշակերտիլ լաւ մասնագէտի մը ...: Բայց....:

Վրայ հասաւ 1915 թուականը: Եղեռն, աքսոր, անապատ... Պատանի Վահան, իր հոգիին մէջ բանտարկուած տակաւին չերգըւած և չնուագուած երգերու բոլոր հնչիւնները, անցաւ այս փորձութիւններուն մէջէն և ի վերջոյ հանգրուան ըրաւ Կիպրոս կղզիի Նիկոսիա քաղաքը: Կեանքի պայմանները, հոգերը հնարաւորութիւն չտուին, որ ան այլեւս մըտածէ երաժշտական կրթութիւնը շարունակելու մասին, բայց մինչ այդ, իր կուտակածն ալ բաւական եղաւ, որ միջերկրականեան այդ փոքր կղզիին մէջ ան դառնայ արուեստի հաւատաւոր խընկարկուն: Գիտակցական ամբողջ կեանք մը Վահան Պետելեանը նուիրեց հայկական և միջազգային երաժշտական արժէքներու փոխանցման: 1921 թուականէն մինչև այսօր, ան եղած է Նիկոսիայի հայկական ազգային վարժարանի երաժշտութեան դասատուն և եկեղեցական երգչախումբի ղեկավարը, երաժշտութեան և ջութակի դասերը առած է Կիպրոսի ազգային երաժշտանոցին մէջ:



Պետելեան հայր եւ որդի

Բայց իր երաժշտական և մանկավարժական կարողութիւնները լաւագոյն կերպով դրսեւորուեցան Կիպրոսի Մելքոնեան կրթական հաստատութեան մէջ, ուր 1932 թուականէն ան կը դասաւանդէ երգ և երաժշտութիւն և կը ղեկավարէ մօտ հարիւր հոգիէ բաղկացած երգչախումբն ու նուագախումբը:

Իր նախկին աշակերտներէն քանի-քանիները հայկական տարբեր գաղթօճախներու մէջ դարձած են երաժշտութեան ուսուցիչներ, երգահաններ, խմբավարներ: Անոնցմէ են Երջանիկ Միսիրեանը, որ կը ղեկավարէ Լոնտոնի «Հայ Տան» երգչախումբը, Գէորգ Եանպէկեանը, որ խմբավար է Փարիզի մէջ: Բայց անոր առանձնապէս ուրախացուցած են հայրենիք ներգաղթած իր աշակերտներու յաջողութիւնները: Արուեստագիտութեան թեկնածու Նիկողոս Թահմիզեանը, Երեւանի ելեկտրամեքենաշինական գործարանի տըղամարդոց հռչակաւոր երգչախումբի ղեկավար, արուեստի վաստակաւոր գործիչ, Նուպար Ասկրեանը, Ալավերդիի երաժըշտական դպրոցի տնօրէն Կարապետ Տէր Պետրոսեանը և ուրիշներ եղած են Վահան Պետելեանի նախկին աշակերտները:

Սակայն իր աշակերտներուն ցանկին առաջին տեղը պէտք է տալ, Վահան Պետելեանի քրոջ որդւոյն՝ այժմ միջազգային համբաւի տիրացած Մանուկ Բարիքեանին, որուն հոգւոյն մէջ ինքն է սերմանած արուեստի սէրը և ինքն է առաջնորդած անոր առաջին քայլերը դէպի երաժշտութեան նուիրական տաճարը: Եւ այսուհետեւ, Վահան Պետելեանի անուան հետ անպայմանօրէն պիտի յիշուի նաև իր որդւոյն՝ Ցարութիւն Պետելեանի անունը, որը այժմ քսան և մէկ տարեկան է, որպէս ջութակահար նուաճած է իր առաջին դափնեպսակները:

Ցարութիւն Պետելեանի ջութակի առաջին ուսուցիչը եղած է իր հայրը: Հինգ տարեկան հասակին Ցարութիւն սկսած է նըւագել, ինը տարեկանին արդէն կը մասնակցի համակիպրական համերգներու և ուշադրութեան կ'արժանանայ: Ապա պատանի ջութակահարին անունը դուրս կ'ելլէ Կիպրոսի սահմաններէն: 14 տարեկան էր Ցարութիւն, երբ մասնակցեցաւ Միջերկրականեան երկիրներու ջութակահարներու մրցոյթին և առաջին տեղը շահելով՝ կրթաթոշակ ստացաւ իր ուսումը շարունակելու Լոնտոնի մէջ:

Ցարութիւն Պետելեան, Լոնտոնի Արքայական Ակադեմիայի հինգ տարուան դասընթացքները փայլուն կերպով աւարտեց երեք տարուան մէջ, ապա երկու տարի աշակերտեցաւ նաև Մանուկ Բարիքեանին:

Վահան Պետելեան, գտնուեցաւ հայրենիքի մէջ: Ան Հայաստան հիւրընկալուող սփիւռքահայ ուսուցիչներու խումբի անդամներէն է: Հայրը հետն է բերած նաև իր որդին:

— Ուզեցի որ երիտասարդ տարիքին Ցարութիւնը ճանչնայ իր վերածնած հայրենիքը, սեփական աչքերով տեսնէ անոր հիանալի ծաղկումը, անոր այսօուան փառքը և վերադառնալով օտար ափեր, իրեն հետ տանի մշակութային բարձր մակարդակի վրայ գտնուող ժողովուրդի մը զաւակը եղած ըլլալու հպարտութիւնը: Այդ հպարտութիւնը անոր պիտի օգնէ ըլլալու լաւ հայ մը ու նաև հայկական հիանալի հին ու նոր երաժշտութեան երկրպագուն ու տարածողը:

Իսկ երիտասարդ արուեստագէտ Ցարութիւնը խանդավառ, հիացած աչքերով կը նայի շրջապատին՝ հայրենի երկրին ու կ'ըսէ:

— Հաւատալս չի գար, որ հայրենիքիս մէջն եմ: Ամէն վայրկեան լոյս կ'ամբարեմ հոգիիս մէջ, լոյս, արեւային հնչիւններ...: Ուրախ եմ, որ հայրենիքիս մէջ այսքան կը սիրեն երաժշտութիւնը և երաժշտական շատ բարձր հասկացողութիւն ու ճաշակ ունին: Պատասխանատուութեան զգացումով է, որ կը մեկնիմ հայրենիքէս:

Անընդհատ պիտի աշխատիմ, կատարելագործուիմ, որպէսզի երբ վերադառնամ և համերգ մը տամ Երեւանի մէջ, ինծմէ դժգոհ չմնան իմ հայրենակիցներս»:

Վահան Պետելեան իր մանկավարժական և խմբավարական աշխատանքներէն դուրս նաեւ ժամանակ գտած է թուղթին յանձնելու իր հոգիին մէջ կազմաւորւած երգի հնչիւնները: Ան հեղինակն է «Հելինէ», «Տաղ Մեսրոպ Մաշտոցի», «Բլբուլին երգը», «Մելքոնեան հաստատութեան Քայլերգ»ը և այլ շարք մը խմբերգներու եւ երգերու:

«Ստեղծագործելու քիչ ժամանակ ունեցած եմ և այս ուղղութեամբ քիչ բան կրցած եմ տալ, դժբախտաբար: Եթէ ինծ

(Շար. տես էջ 6)

01040

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ՋԱՀԱԿԻՐԸ

«ԼՈՅՍ ԱՒԵԼԻ ԼՈՅՍ»

Կ'օրէ

ՍԵԴՐ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

Հայ մամուլը անբաժանելի ու լրացուցիչ մասը կը կազմէ հայ մշակոյթին, իսկ անոր աշխատաւորները նուիրեալ մշակները՝ հայ գիրին ու դպրութեան: Ինչ կը վերաբերի սփիւռքի հայ ներկայ իրականութեան, կրնանք ըսել, թէ հայ թերթն այսօր կը հանդիսանայ ազգապահպանման պայքարին ամենէն ազդու զէնքերէն մէկը, և հետեւաբար արժանի է սիրոյ, երախտագիտութեան և մանաւանդ գնահատութեան:

Հայ եկեղեցիէն և հայ դպրոցէն ետք, հայ թերթը ու գոյ-ցին պահպանման և միասնականութեան ամենէն զօրաւոր ազդակն է: Տարագիր հայը ուր որ գնաց, նախ հիմնեց իր Հայաստանը, անոր քով իր վարժարանը և ապա հրատարակեց իր թերթը ու զայն պահեց անհատական զոհողութեամբ:

Այս դարուն, երբ օտար մամուլը օժտուած է ամենաարդիական սարքաւորումով, խմբագիրները և թղթակիցները բազմաթիւ, հայ թերթերը ունին միայն մէ միայն քանի մը խմբագիր և աշխատակից և հազիւ գործածելի կազմածներով տպարան մը: Ծաւալ կը տեսնենք որ կան այդպիսի գործերու պատասխանատու անձեր, որոնք ո՛չ միայն չեն կարդար հայերէն (թերթ կամ գիրք), այլ նոյնիսկ կ'արհամարհեն զանոնք. ուրիշներ, սրտցաւ արտայայտութիւններ կ'ունենան հայ մշակոյթի պահպանման շուրջ, բայց կը տատամսին թէ արդեօք երախտագիտութիւն պէ՞տք է ուղարկել հայ թերթին, մինչ տարին ամբողջ, անոր օժանդակութիւնը կը խնդրեն իրենց ձեռնարկներուն յաջողութեան համար... Եւ, ո՞վ ենք մենք, այդ նոյն անձերը կը գանգատին որ հայ մամուլը արժանավայել չի տար իրենց հանդէսին.

Պէտք է հիմնովին փոխել մեր վերաբերումն ու մեր մտածելակերպը հանդէպ հայ թերթին. Եկեղեցիին նման, ու անոր չափ, պէտք է սիրել, ու գուրգուրալ անոր վրայ, երբեմն անհրաժեշտ մէկ աղբիւր մեր կեանքին: Ապացուցուած է, թէ հոն ուր մամուլ չէ եղած, ազգային գործերը կորսուած են ու հայ մշակոյթի հանդէպ խանդավառութիւնը՝ մարած: Սփիւռքահայութեան յատուկ այս ցաւալի իրողութիւնը չի կրնար փոխուիլ գրելով մը: Անկայացուած առաջարկով մը: Անհրաժեշտ է նախ անսարքեր յանձնուիլ հանդէպ հայ մամուլին, ու ընդունիլ անոր օգտակար դերը: Հայ թերթերը ազգային շունչն ու մարմինը, հայրենասիրութեան վառարաններ, որոնք մեր հոգին կը տաքցնեն, օտարութեան ցուրտ հովերուն դէմ: Անշո՛ւշտ մեր բոլոր զաւակներուն մէջ:

Առաջին հայերէն թերթը, «Ազդարար», լոյս տեսաւ Հայաստանէն դուրս, հեռաւոր Մատ-րասի մէջ: Մեր պատմութեան շատ մը մեծ ստեղծագործութիւնները եղան օտարութեան մէջ, և սակայն ծառայեցին հայ ժողովուրդին բարօրութեան եւ անոր ձգտումներուն:

Օտար լուծի տակ ստեղծուեցաւ մեր Ա.Բ.Գ.ը:

Օտարութեան մէջ ձեւակերպուեցան մեր տպագրական տառերը:

Օտար երկնքի տակ առաջին անգամ տպագրուեցաւ «Աստուածաշունչ»ը:

Այս երեւոյթներուն մասին կ'արժէ երբեմն մտածել ու երախտագիտութեամբ յիշել անոնց աշխատաւորները, ու համակուիլ անոնց ազգասիրական ու հայրենասիրական զգացումներով:

Մեր խօսքը մասնաւորելով «Ջահակիր»ի նոր շրջանին, կրնանք ըսել՝ որ ան իր հրատարակութեան առաջին օրէն իսկ, թափանցեց հայ ժողովուրդին բարձր թէ համեստ խաւերը, ու հաղորդակից դարձուց զանոնք հայ իրականութեան անցքերուն և դէպքերուն: Ան, կապ մը, կամուրջ մը եղաւ հայ ժողովուրդին եւ անոր ազգային հաստատութիւններուն եւ գլխաւորաբար, մայր հայրենիքին միջեւ, արձագանգ հանդիսանալով մէկուն պահանջներուն և բաղձանքներուն, միւսին նպատակամիջոցներուն ու կարիքներուն:

Հակառակ ժամանակի ժխտական ոգիին, «Ջահակիր»ը կը պահէ իր ճշմարիտ կոչումը, սկզբունքային ուղեգիծն ու կը շարունակէ հանրային դաստիարակի իր առաքելութիւնը:

(Շար. տես էջ 5)

Ո՛Չ

(ՖԱՆԹԵԶԻ)

-- Պարոն լրագրող, ըսաւ գեղանի տիկին Լիլան (սիրող դերասանուհի) բարկացած, դուք ձեր վերջին էնթէրվիուին մէջ ամբողջ ըսածներս խեղաթիւրած էք: Ասկէ զատ, զիս կը նմանցնէք այն դիւրահաւան կիներուն, որոնք այրերուն «չէ» ըսել չեն գիտեր:

— Շատ կը ցաւիմ տիկին ձեր մասին սխալ լուրեր տուած ըլլալուս համար, բայց և այնպէս անգաղտնապահ շատ մը շշուկներ կը հաւաստեն...

— Թէ այրերուն «ոչ» ըսել չե՞մ գիտեր: Աստուած իմ, զըրպարտութիւնը որքան շատցեր է աշխարհին մէջ: Հիմա ձեզի պիտի ապացուցանեմ ինչքան աղէկ «ոչ» գործածել գիտնալս:

— Ո՛հ, տիկին, կը հաւատամ: Ալ չէք բարկացած ինձմէ, այնպէս չէ սիրելի տիկին:

— Ոչ:

— Մեր հին բարեկամութիւնը խզուա՞ծ է:

— Ոչ:

— Պիտի փակէ՞ք ձեր տան դուները իմ առջեւ:

— Ոչ:

— Պիտի արգիլէ՞ք որ այսուհետև ձեզի հետ «ֆլըրթ» ընեմ:

— Ոչ:

— Եթէ ձեզի համբուրեմ, պիտի զայրանա՞ք:

— Ոչ:

— Յոյսս կտրելո՞ւ եմ որ օր մը իմս պիտի ըլլաք:

— Ոչ:

— Ձեզի անհաճոյ պիտի թուէ՞ր եթէ սխալմամբ համբոյր մը քաղէի:

— Ոչ:

— Այս գիշեր ձեզի մինակ ձգե՞մ:

— Ոչ:

— Եթէ փորձեմ ձեզ գրկել պիտի ընդդիմանա՞ք:

— Ոչ:

— Խղճի խայթ ունենալո՞ւ եմ ընելիքներուս համար:

— Ոչ:

— Արդեօք ըրած հարցումներս ձեր արժանապատուութեան կը դպի՞ն:

— Ոչ:

-- Ուրեմն պէտք չէ՞ որ ձենէ քաշուիմ:

— Ոչ:

— Ոհ, այն ատեն, եթէ գիրկս եկուր ըսեմ պիտի չմերժե՞ս:

— Ոչ, ոչ և ոչ:

Եւ գեղանի տիկին Լիլան ակռաններուն մէջէն մռլտաց:

— Եւ կ'ըսես թէ ես այն կիներէն եմ, որոնք «ոչ» ըսել չեն գիտեր: Հիմա համոզուեցար կարծեմ որ պէտք եղած պահուն «Ոչ» կրնամ ըսել...

ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

Չար մարդիկը չեն հաւատար թէ լաւ մարդիկ կան:

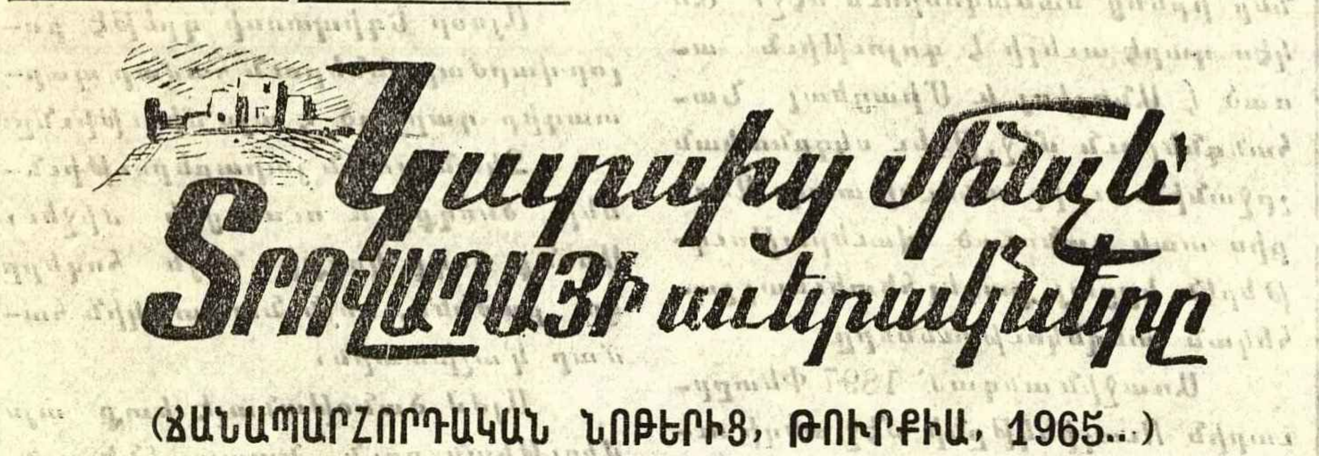
***

Ծոյլ մարդիկ և խաղամոլը լաւ վախճան չեն ունենար:

***

Խիղճը Աստուծոյ ձայնն է մեր հոգիին մէջ:

ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ



(ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐԻՑ, ԹՈՒՐՔԻԱ, 1965...)

3

Մուստաֆա Քեմալ Աթաթուրքի առաջին արձանը մենք տեսանք հենց սահմանագլխին: Նա կանգնած էր մէջքով դէպի մեր երկիրը և զինուորական գլխարկի հովարի տակից նայում էր առաջ: Ճանապարհին մեր այցելած բոլոր քաղաքներում մենք նրա արձաններն ու նկարները տեսանք ամենուր: Տեսանք փողոցներում, խանութներում, պետական հիմնարկներում, ռեստորաններում, օթոպուսում, չուկայում, կառամատոյցում առեւտուր անողների ձեռքերին: Տեսանք նրան կանգնած, նստած ձիու վրայ, ձիուց իջած, գլխարկով, գլխաբաց, ձեռքն առաջ մեկնած, ձեռքն առաջ չմեկնած: Եւ ահա մենք Անգարայում ենք, նրա դամբարանի աստիճանների առաջ: Մենք գնում ենք պատշաճը մատուցելու Թուրքական հանրապետութեան ստեղծողին, որ իր իշխանութեան առաջին տարիներին բարեկամութեան ժեստեր էր անում Սովետական Ռուսաստանին: Մենք մի փունջ ծաղկով քայլում ենք դէպի դամբարանը: Բայց մեզ կանգնեցնում են: Բարձրահասակ, գեղեցկադէմ մի սպայ փարատում է մեր զարմանքն ասելով՝ թէ քանի որ մենք մեծ խումբ ենք օտար երկրից, ուրեմն մեր այցելութիւնը պաշտօնական է: Միւս այցելուների համար՝ դարպասը բացւում է մուտքը և մենք հանդիսաւոր քայլում ենք քարէ ճանապարհով: Աջից ու ձախից մեզ ուղեկցում են ձկան պոչով քարէ առիւծները և ամերիկեան ծովային հետեւակի զգեստ հագած թուրք զինուորները:

Քարէ կիսառիւծների շարքը ձգւում է 50-60 մեթր: Անհնար էր հաշուել, թէ քանիսն են: Երբ նրանք վերջանում են, աջ կողմում բարձրացող պալատը Աթաթուրքի թանգարանն է: Այստեղ հաւաքուած են նրա ծխած սիգարէթից սկսած մինչեւ նրա սպիտակեղէնը և նախավերջին, վերջին աւտոմեքենան: Յետոյ մտնում ենք դամբարան, որի ներսում ազատ կարող է տեղաւորուել երկու յարկանի, երեք չքամուտքով մի շէնք: Մեզ ուղեկցող կապիտանը՝ հնչեղ ձայնով ու հպարտ պատմում է. «Նախատեսուած էր դամբարանի վրայ ծախսել 25 միլիոն լիրա, ծախսուեց 50 միլիոն...»:

Խորքում վիթխարի մարմարէ տապանաքարն է, որի տակ հանգչում է այսօրուայ Թուրքիայի պաշտամունքը: Մեր խմբի ղեկավարը ծաղկեփունջը դնում է սառը մարմարին:

Անգարա...

Այստեղից, այս բարձունքից նա տիպիկ եւրոպա-ամերիկեան քաղաք է. եթէ չլինէին հարիւրաւոր մզկիթների մինարէթները:

Հին Անգարան աւելի հեռւում է, բլուրների վրայ, մի տեսակ ամօթից կուչ եկած, կծկուած: Մեզ այնտեղ չեն տանում, բայց ես եղել եմ արևելեան [illegible] քաղաքներում և գիտեմ, այնտեղ էլ կը լինեն նեղ փողոցներ, [illegible] կանայք, աւանակներ և կոյր աշուղներ, որոնք երգելիս կը լինեն իրենց տխրածոր երգերը:

4

Անգարայում մնում ենք մի քանի ժամ, երեկոյեան գնում ենք Իսթամպուլ:

Կոստանդնուպոլիս:

Պարզապէս Պոլիս...

Հայ մարդու համար դու համարեա երբեք չես եղել ինչ-որ կէտ քարտէզի վրայ կամ պարզապէս գրաւիչ քաղաք, որ իր հմայքով առաջին հերթին պարտական է աշխարհագրութեանը, յետոյ յոյներին, բիւզանդացիներին և յետոյ, շատ յետոյ նաեւ թուրք սուլթաններին, որ օտար երկրներից թալանել-բերել են ոչ միայն մարգարիտ, ոսկի ու զմրուխտ, ոչ միայն չքնաղագեղ աղջիկներ, այլև արձաններ, [illegible] քարեր, անգամ վիթխարի սիւներ...

Մենք քայլում ենք քաղաքի փողոցներով: Ահա Ղալաթիոյ կամուրջը: Այա-Սոֆիան, Բերայի, Իսկիւտարի թաղամասերը: Ամենուրեք յունական, բիւզանդական շինութիւններ, [illegible] տների բակերում, հենց մայթին: Եւ ամենուրեք մինարէթներ, որոնք կցուել են նոյնիսկ Այա-Սոֆիային, որը և՛ ներսից, և՛ դրսից բռնադատուած գեղեցկուհու է նման: Քրիստոնէական քլասիկ տաճարին, որի դռներով Իսթամպուլը նուաճած թ ո ւ ր ք սուլթանը մտել է ձի հեծած, իսկ ներսի հրաշք-որմնանկարները, խճանկարները ծածկուել են ներկի հաստ շերտով: Նրանք մզկիթի են վերածել տաճարը, եւս մի յաղթանակ տանելով անշունչ պատերի նկատմամբ, որոնք համարեա նոյնն են ինչ ծերերը, կանայք, երեխաները: Միայն թէ պատերը չեն աղաղակի, ինչպէս կանայք ու երեխաները, թէպէտև չեն մեռել՝ ինչպէս կանայք ու երեխաները:

Նրանք կենդանի են մնացել, մինչև որ 1922 թուականին քերուել է ներկը և մարդիկ նորից տեսել են Աստուածամօր զարմացած աչքերը և մանուկ Քրիստոսին, որ եւս մի անգամ յարութիւն է առել՝ այս անգամ թուրքական ներկերի տակից: Հիմա Այա-Սոֆիան այլեւս մզկիթ չէ:

Մարդիկ այստեղ գալիս են զարմանալու և հպարտանալու հեռաւոր բիւզանդացիների հանճարով, որոնք հազար չորս հարիւր տարի առաջ երկնել են ձեւի այսպիսի պարզութիւն՝ խոր ու անպարագ բովանդակութեամբ: Մարդիկ այստեղ գալիս են ազօթելու գեղեցկութեանը:

Ես կանգնում եմ տաճարի կենտրոնում, նայում եմ վեր ու հպարտ եմ. այնտեղ, ամենավերեւում, երկնքին մօտիկ, այն հրաշք գմբէթն է, որ հազար տարի առաջ դրել է Տրդատ ճարտարապետը, նա, որ Անին է կառուցել: Գմբէթը, որ վիթխարի բարձրութեան վրայ է, հենւում է միայն պատերին: Բիչ առաջ, Երկնագոյն մզկիթում, որ կառուցուել է այս տաճարից 1.100 տարի յետոյ և նրա համեմատաբար յաջող պատճէնն է, մենք տեսանք, որ նման գմբէթը իրենց ուսերին պահում են չորս հսկայ սիւներ, որոնցից իւրաքանչիւրի տրամագիծը հինգ մեթր է: Ես ասում եմ համեմատաբար յաջող, որովհետեւ Այա-Սոֆիան դարձել է Իսթամպուլում, Իզմիրում, Անգարայում և այլ քաղաքներում կառուցուած թուրքական մզկիթների նախատիպը: Այդ մզկիթների ճարտարապետները փորձել են կրկնել Այա-Սոֆիայի ձեւերը, որովհետեւ հրաշք-տաճարը թելադրել է ճնշել իր ներկայութեամբ: Երկնագոյն մզկիթում առանձնապէս հետաքրքիր են կապուտակով յախճապակեայ պատերը՝ նուրբ զարդանախշերով և կապոյտ լուսամուտները, որոնց մէջ բեկուելով արևի ճառագայթները թւում են գունաւոր, անիրական...

Եւ, այնուամենայնիւ, վերադառնանք Այա-Սոֆիային:

Մեր ուղեկցողը, շատ գեղեցիկ մի թրքուհի, որ սովորում է Իսթամպուլի համալսարանում, ամենայն մանրամասնութեամբ պատմում է համարեա որմնանկարների, խճանկարների մասին: Նա անընդհատ շեշտում է, թէ նկարները ոսկով են արուած, և դա ինձ զարմացնում է, կարծես թէ դա է արժանիքը... Ահա այդ սիրունիկ թրքուհին, որ պատմում է գմբէթի կործանուելու և վերակառուցուելու մասին, հասկանալի է, չի տալիս Տրդատ ճարտարապետի անունը: Չի տալիս նաև իմ հարցից յետոյ. «Իմացէք, օրիորդ, ասում եմ ես, գուցէ յետոյ ուրիշները ևս հարցնեն, կը պատասխանէք»: «Շնորհակալութիւն»— պատասխանում է նա, և մենք իրար ենք նայում չթաքցրած կասկածանքով: Ինչու, նորից իմ մէջ արթնանում է նոյն հարցը: Այս աղջիկը 20-22 տարեկան է, խելօք, գեղեցիկ, նա ոչինչ չի արել իր ժողովրդին, և ես կ'ուզենայի նրա հետ զրուցել, կ'ուզենայի խնդրել, որ ինձ ցոյց տայ իր քաղաքը: Կ'ուզենայի, բայց....

Յաջորդ օրը տեղի ունեցաւ աւելի զարմանալին. Իսթամպուլի թերթերից մէկը տպագրել էր մեր խմբի լուսանկարը: Ես ու ընկերս, որ դիտմամբ կանգնել էինք առաջին շարքում, զարմանքով նայեցինք տպուած լուսանկարին, մենք չկայինք: Իսկ ինֆորմացիայի մէջ գրուած էր «Իսթամպուլ են ժամանել 4 ատրպէյճանցի և 24 ռուս»: Մեր խմբում 30 էինք, 24-ին գումարած 4, կ'անի 28: Դա նշանակում է ես ու ընկերս առհասարակ չկայինք, չէինք եկել Իսթամպուլ, չէինք քնել հիւրանոցում, չէինք մտել երկնագոյն մզկիթը և չէինք նայել Բոսֆորի ջրերին...

(Շար. 2)

ՄԵՐ ՆՈՐԵՐԸ

ՀԱՅ ԴԱՏԸ

ՄԱՅՏԱ ՊԱԼԱԵԱՆ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն և վերջ)

Հայ ժողովուրդը, օսմանեան կայսրութեան ամենէն հաւատարիմ տարրը, պահ մը խանդավառուեցաւ, միամտօրէն հաւատալով թէ այնուհետև պիտի վայելէր իսկապէս «Արդարութիւն, հաւասարութիւն և եղբայրութիւն»։ Սակայն այս բոլորը խաբուսիկ եղան հայ տարրին համար։ Թուրք կառավարութիւնը չարունակեց մեզի հանդէպ իր անբարեացակամ ու նենգ քաղաքականութիւնը։

1908 Հոկտեմբեր 26ին, վերակազմեալ Հնչակեաններ, որոնք չէին ուզեր իւրացնել սոցիալիստական խտէալները՝ կազմեցին Սահմանադրական Ազատական Կուսակցութիւնը, որ իրեն ուղեգիծ կ'ընդունէր ռամկավարական սկզբունքներ, համերաշխութիւն հայութեան բոլոր դասակարգերուն միջև. պաշտպանում ազգային իրաւունքներու և աւանդութեանց։

Օսմանեան Սահմանադրութեան հռչակումով, հաշտութեան բանակցութիւններու ատեն Ազգային պատրիարքարանը դարձեալ յարոյց հայաբնակ գաւառներու բարենորոգման հարցը։ Ռուսիա նպաստաւոր դիրք բռնեց այս անգամ, ու ցարին հաւանութեամբ Էջմիածնայ Գէորգ Ե. Կաթողիկոս 1913ին պատուիրակութիւն մը ղրկեց Եւրոպա մեր հարցին շուրջ Անգլիոյ և Ֆրանսայի համաձայնութիւնը ապահովելու։ Երբեակ գինակցութիւնը դարձեալ անբարեացակամ դիրք մը բռնեց։ Երկար բանակցութիւններէ յետոյ 1914 Յունուար 26ին ընդունուեցաւ ծրագիր մը Թուրք և ռուս կառավարութեանց կողմէ, որով Եւրոպացի երկու մարզպաններ Հօֆֆ և Վեսթենենկ հայաբնակ վեց նահանգներու մէջ պիտի հսկէին վարչական բարենորոգմանց իրագործման. բայց մարզպանները, հազիւ հասած իրենց պաշտօնատեղին, պայթեցաւ համաշխարհային առաջին պատերազմը և ետ կանչուեցան։

Թրքահայերը պատերազմի սկիզբէն իսկ հաւատարիմ մնացին Թուրքիոյ՝ տալով զինուոր, ինչպէս նաև դրամական ու տնտեսական ամէն տեսակի բացառիկ տուրքեր, իսկ ռուսահայերը բնականաբար ռուս կառավարութեան։ Թուրք կառավարութիւնը սակայն պատեհ առիթ նկատեց — համախորհուրդ իր գերման դաշնակիցին — միանգամընդմիշտ լուծելու հայկական հարցը հայերու բնաջնջումով։ Ատիկա նոյնատեն պիտի բանար մեծ խոչընդոտ մը համաթուրանական իրենց ծրագիրին առջև։

1915ին սկսան ձերբակալութիւնները նախ հայ մտաւորականներու, Պոլսէն մինչև գաւառները։ Հարիւրաւոր մտաւորականներ, մէջն ըլլալով խորհրդարանի հայ երեսփոխանները ղրկուեցան Անատոլիի խորքերը և նահատակուեցան։ Անգլուխ և անզէն ժողովուրդը տարագրման պատրուակով դուրս հանուեցաւ բնակավայրերէն հետիոտն։ Ճամբան այրերը զատուեցան և զարնուեցան Թուրք չէթէներու և քիւրտերու ձեռամբ սպանուեցան հետզհետէ։ Մնացեալ կիները, ծերերը, երախաները, քշուեցան մինչև Տէր Զօրի անապատները, ճամբու ընթացքին աննկարագրելի չարչարանքներու, բռնաբարութեա՛ց, սովի ու համաճարակի ենթարկուելով, շատերը մեռան։ Համաշխարհային պատմութեան մէջ աննախընթաց այս եղեռնագործութեանց զոհ գացին աւելի քան մէկ եւ կէս միլիոն հայեր։

Այն վայրերուն մէջ սակայն ուր կարելի էր ամրանալ և պաշտպանողական կռիւ մղել՝ եղան հերոսական դիմադրութիւններ, ինչպէս Վանի, Շապին Գարահիսարի, Ուրֆայի, Սուետիոյ մէջ։

(Շար. տես էջ 6)

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ՋԱՀԱԿԻՐԸ

(Շար. Դ. էջէն)

«Ջահակիր» եղաւ նաև ջերմ պաշտպանը ճանրային բարոյականի, տոհմային աւանդութիւններուն։ Նոր շրջանի իր երեք տարուան կեանքի պատմութեան մէջ, թերթին այս նկարագիրը, որ շատ ցայտուն կերպով ի յայտ կուգայ, ու եթէ երբեմն ոմանք նեղացուցած է, միւս կողմէ սակայն արժանացած է միշտ ժողովուրդին անվերապահ հաւանութեան և գնահատանքին։

Անոր էջերուն մէջ կ'ապրին հայ կեանքը ուզայն շահագրգռող այլազան հարցերը։ Անոր էջերէն կը կարդանք մեր գրողներու ընտրեալ պատմուածքներն ու բանաստեղծներուն գեղեցիկ տողերը, հոն կ'ոգեկոչուին մեր տօները, մեր պատմական թուականները, ու մեծ դէմքերու յիշատակները։

Հայ մտաւորական ու անձնուրաց աշխատաւորներուն մէջ, հայ խմբագիրն է որ կը կատարէ ամենէն ծանր ու ապերախտ աշխատանքը։ Կը տրամադրէ իր ողջ ժամանակը անսակարկ, իր սիրտն ու իր ուղեղը կը մաշեցնէ, ան՝ պարտի գրել, պարտի սրբագրել, պարտի վարչական գործեր կատարել ու երբեմն ալ սեւ գոգնոցը կապած՝ թերթին տողերը շարել։ Ան իր վարձատրութիւնը կը փնտռէ միայն ժողովուրդին ծառայելուն մէջ, կը հալի մոմի մը նման, բայց լոյս կը սփռէ իր շուրջը։ Թերթի աշխատակիցը, յաճախ անվճար ու հաւատարիմ անդամն է խմբագրական կազմին և օժանդակներէն մին։ Վարչական պատասխանատուն՝ խիստ բծախնդիր եւ ձեռներեց, մեծ հասունութեամբ՝ գլխաւոր ազդակներէն մին կը հանդիսանայ թերթին բարգաւաճման, ու անոր փայլուն ու նախանձելի դիրքին։

Պատուի եւ յարգանքի արժանի են անոնք, բոլորը՝ որ իրենց մտքին պաշարը, հոգիին յոյզը, աչքին լոյսն ու մարմնին ուժը ի սպաս կը դնեն «Ջահակիր»ին և անոր միջոցաւ իրենց մտաւոր ու հոգեկան պաշարէն բաժին մը կը փոխանցեն հայ ժողովուրդին։

Մեծ գոհունակութիւն կը պատճառէ եգիպտահայ և սփիւռքահայ բոլոր գաղութներուն կողմէ ցուցաբերուած ազնիւ ոգին, հանդէպ «Ջահակիր»ին, անոր գործակիցներուն, աշխատակիցներուն և խմբագրական կազմին հանդէպ։

Եւ օր մը, երբ հրատարակուի հայ մամուլի լիակատար պատմութիւնը, վստահ ենք որ «Ջահակիր» արժանի տեղը պիտի գրաւէ իր կատարած ազգօգուտ դերին և ազգապահպանման պայքարին իր բերած աշխատանքին համար։

Ահա՛ «Ջահակիր»ը և ահա՛ իր օգտաշատ և յոյժ գնահատելի աշխատանքը։

Գահիրէ Ս. Գ.



ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ կեանք

ՍԱՐԿԱՒԱԳՆԵՐՈՒ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 30 Հոկտեմբեր, հոծ բազմութիւն մը փութացած էր Սբ. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին, որ տօնական օրերէն աւելի հանդիսաւոր երեւոյթ մը ունէր։

Պատարագեց Գերաշնորհ Տ. Զաւէն Եպիսկոպոս Չինչինեան և կատարեց ձեռնադրութիւնը չորս սակայն զայն ստացողը կը դարձնէ սրբուած անօթ։ Նաև իրաւունք կուտայ Աւետարան կարդալու և վերաբերում ընելու (Սբ. Սկիհը բռնելու)։

Սրբազան հայրը հակիրճ բայց կուռ և բովանդակալից քարոզ մը խօսելով՝ նորընծաներուն ըսաւ.

Ձեռնադրութենէն ետք Առաջնորդարանի մէջ փոքր ընդունելութիւն մը սարքուած էր։ Բոլորը շնորհաւորեցին նորընծաները։ Հոգեշնորհ Սուրէն Վրդ. դրուատալից խօսքերով արտայայտուեցաւ, մաղթելով Աղեքսանդրահայութեան և Սբ. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին համար լաւագոյն ապագայ։ Յետոյ Սրբազանի հրաւէրով, պր. Մ. Զարբանէլեան բաշխեց սարկաւագներուն վկայականները։

Արժանի է նշել, թէ առաքինութիւններով օժտուած երեք զէյթունցի եկեղեցականներու ներկայութիւնը — Տ. Զաւէն Սրբազան,



Գերշ. Զաւէն Եպս., Հոգեշ. Սուրէն Վրդ եւ Արժ. Կարապետ Քհնյ. շրջապատուած նորընծայ սարկաւագներով



Նորընծայ սարկաւագներու «Հրաժարում»ը

սարկաւագներու, մասնակցութեամբ Հոգեշնորհ Սուրէն Վրդ. Չինչինեանի և Արժանապատիւ Կարապետ Աւագ Քհյ. Անդրէասեանի։

Լուսաւորիչ երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ պր. Յակոբ Թիւթիւնճեանի իր հոգեպարար և դաշն երգեցողութեամբ բերկրանք կը պարգեւէր և կը վերացնէր հոգիները։

Չինչինեան Սրբազան, ծունկի եկած չորս տիրացուներուն — Գրիգոր Մանուկեանի, Մինաս Պանտոյեանի, Խաչիկ Խաչատուրեանի և Գէորգ Քիւփէլեանի — տուաւ սարկաւագութեան աստիճան, որ թէև խոնարհ աստիճան մըն է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մէջ,

«Այսօր մեր սգաւոր թեմը և Հայց. Եկեղեցին չորս սարկաւագներով կը հարստանայ...։ Մօտաւորապէս 10 տարի առաջ երբ հոս եկայ, տեսայ որ լուսարար Գրիգոր և այս երեք երիտասարդները ամէն Կիրակի կը մասնակցէին եկեղեցական արարողութիւններուն։

... Այժմ կատարելապէս արժանի են աստիճան ստանալու իրենց նուիրումին համար՝ իբր վարձատրութիւն...»։

* *

Ազգ. իշխանութեան ուշադրութեան կը յանձնենք, երկարամեայ լուսարար Գրիգոր Մանուկեանը և Մինաս Պանտոյեանը, իբր քահանայութեան արժանի թեկնածուներ։

Տ. Սուրէն Վարդապետ և Տ. Կարապետ Աւագ Քհնյ. — խորհրդաւոր բնոյթ մը կուտար հանդիսութեան, որմէ ներշնչուած և յուզուած զէյթունցի հերոս Սարգիս Մելիտոնեան — գրեթէ դարամեայ, 95 տարեկան-ինքնաբերաբար ոտքի ելլելով հոգիին խորէն պոռթկացող մի քանի խօսքեր արտասանեց։

Հայրենասիրական երգերով ջերմ մթնոլորտ ստեղծեցին պր. Խորէն Պէզիրճեան և Տիկին Վարդուհի Ցարէթեան։

Զաւէն Եպիսկոպոս շնորհակալութիւն յայտնեց Ազգ. Իշխանութեան, անոր ատենապետին և ներկաներուն և Պահպանիչով փակեց ընդունելութիւնը։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ
4 Նոյեմբեր 1966

BOAC offers

SPECIAL EMIGRANT FARES to CANADA by & ROLLS-ROYCE 707 and AIR CANADA D.C. 8

MONTREAL L.E. 140.150 m/ms. TORONTO L.E. 149.450 m/ms.

Travel Problems? Forget them Leave it all to BOAC From getting you to the aircraft on time, to looking after children etc., BOAC takes care of you. Daytime or night-time relax in the most comfortable Economy Seat in the VC10 or in the comfort of Rolls-Royce and D.C. 8 Jetliners.

Effective from 15 th. October 1966

FREE BAGGAGE 30 KGS.

Ask for details of BOAC's new low emigrant fares at your BOAC authorised travel agent, or at the BOAC booking offices: Cairo: 1, Sharia el Bustan Tel. 71441/7 Alexandria: 15, Midan Saad Zaghloul Tel. 36668

BOAC WITH AIR INDIA, AIR CANADA, E.A.A. AND QANTAS

01042

ՋԱՀԱԿԻՐ 17 ՆՈՅ. 1966
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԼԻԿԻ Է. ՇԱԲԱԹԸ ԱՀԼԻ ԴԺՈՒԱՐԱՒ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԱՒԱՐԱՆԻՆ՝ 1ՈՎ 0

Մրցումը սկսաւ ճիշդ ժամանակին և երկու խումբերն ալ դաշտ իջան ու բացայայտօրէն կ'երեւար Ահլիի մարզիկներու վախը. ճիշդ հակառակն էր Թաւարանի մարզիկներու պարագան։

Ահլիի խումբը մեծաւ մասամբ տիրապետած էր դաշտին, բայց անվտանգ՝ որովհետեւ փասերը չէին հասնէր պէտք եղածին պէս յառաջապահներուն, իսկ յետսապահները կատարեցին իրենց պարտականութիւնը և մանաւանդ Ֆուատ Ապու Ղեթան, որ գլխու գեղեցիկ հարուածով մը նշանակեց Ահլիի միակ և յաղթութեան կէտը Բ. կիսախաղին 2րդ վայրկեանին։ Շերպինի կը հեռացնէր բոլոր գնդակները՝ գերազանցելով Ահլիի կրտսերու երիտասարդ բերդապահ Սամիր Ապտոյի պարտականութիւնը։

Սամիր կրցաւ մեծ յաջողութեամբ պաշտպանել իր բերդը, մանաւանդ վերջին 10 վայրկեաններուն, որ Թաւարանի յարձակողականը վերակազմուած էր և սկսած՝ բաւական զօրաւոր կերպով սպառնալ Ահլիի բերդին։

Երկու խումբերուն ցուցաբերած միջակ խաղարկութեան հետ՝ մրցումը վերջացաւ 1ով 0՝ ի նպաստ Ահլիի։

ՋԱՄԱԼԷՔ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՄԱՏՆԷ ՍՈՒԷԶ ԷԼ ՌԻԱՍԻ ԽՈՒՄԲԸ՝ 2ՈՎ 0

Սուէզի մէջ Ջամալէք կրցաւ գերազանցութեամբ յաղթել Սուէզ էլ Ռիասթի՝ 2ով 0։ Առաջին 7րդ պարտութիւնն է այս խումբին։

Համասուն Իսմայ 8րդ վայրկեանին նշանակեց Ջամալէքի Ա. կէտը, Կոտալի նշանակեց Բ. կէտը Բ. կիսախաղի 24րդ վայրկեանին։

Ջամալէքի խումբը տիրապետած էր դաշտին ու կը խաղար ինքնավստահ։ Բայց Բ. կիսախաղին Սուէզի մարզիկները աւելի աշխոյժ ու արագ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին, սակայն անկարող ու մրցումը վերջացաւ 2ով 0։

Միւս մրցումները տուին հետեւեալ արդիւնքները.—

ՄԱՍՐԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԻԹԹԻՀԱՏ ՍԱՔԱՆՏԱՐԻԻ՝ 1ՈՎ 0
ՕԼԻՄՓԻՔ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԵՐՍԱՆԱՅԻ՝ 2ՈՎ 1
ՏԱՄԻՐԷ ԵՒ ԻՍՄԱՅԻԼԻ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 1ՈՎ 1
ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԷՀԱԼԼԱՅԻ՝ 2ՈՎ 1

ՊԱՍՔԷԹ ՊՈԼ

Ա. ԲԱԺՆԻ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

— Պասքէթ պոլի Ա. բաժնի ֆետերասիոնի մրցումները սկսան երեք շաբաթ առաջ, որուն մաս կը կազմէ այս տարի Գահիրէի Հ.Մ.Ը.Մ.- Նուպարի խումբը, որ անցեալ տարի Բ. բաժնի առաջիններէն էր և ֆետերասիոնի որոշումով անցաւ Ա. բաժին։

Քանի մը օր առաջ, Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի խումբը խաղաց իր Գ. մրցումը Ջամալէքի դաշտին վրայ Ելեկտրիկի հաստատութեան խումբին դէմ և պարտուեցաւ 94ով 73 (Ա. կիսախաղ՝ 41ով 24 ի նպաստ Ելեկտրիկի հաստատութեան)։

Հ.Մ.Ը.Մ.- Նուպարի կազմէն բացակայ էին լաւագոյն մարզիկներէն մէկ քանիները և խումբը կը խաղար գրեթէ առանց պահեստի և ամենայն ուշադրութեամբ։ Հ.Մ.Ը.Մ.- Նուպարի խումբը այս մրցումէն առաջ խաղաց երկու մրցումներ և երկուքին ալ պարտուեցաւ, մէկը Թերսանայի խումբէն և միւսը Շորթայի խումբէն։

— Հելիոպոլսոյ խումբը պարտութեան մատնեց Շորթայի խումբը՝ 61ով 40 (Ա. կիսախաղ՝ 39ով 20 ի նպաստ Հելիոպոլսոյ)։

— Ահլի յաղթեց Ուայ էմ Սի էյի՝ 72ով 41 (Ա. կիսախաղ՝ 34ով 19 ի նպաստ Ահլիի)։ Ահլին այս տարուան խումբը խոստմնալից է։

— Թաւարսի խումբը կը յաղթէ Շորթայի՝ 64ով 52 (Ա. կիսախաղ՝ 37ով 30ի նպաստ Շորթայի)։ Թաւարսի խումբը Բ. կիսախաղին աւելի զօրաւոր և կազմակերպուած խաղարկութիւն մը ցուցաբերեց և վերջին քանի մը վայրկեաններուն յաջողեցաւ աւելցնել իր կէտերը և յաղթել Շորթայի։

ԿՐՏՍԵՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

— Ջամալէքի կրտսերները (16 տարեկանէն վար) յաղթեցին Նիւ Իւթի խումբին պարտութեան մատնեցին [illegible] 67ով 47։ Ջամալէքի խումբը տարաւ այս յաղթանակը շնորհիւ իր բարձրահասակ խաղացողներուն։

Նիւ Իւթին լաւագոյններն էին Երուանդ Միրզէեան, Շահէն Ժամկոչեան և Էլի Կուրունեան։

Ահլիի խումբը կը յաղթէ Հ.Մ.Ը.Մ.- Արարատի կրտսերներուն 70ով 38 (Ա. կիսախաղ՝ 29ով 17՝ ի նպաստ Ահլիի)։ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի խումբին լաւագոյնն էր Հրայր Պէնկեան։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

«ԵՒ ԱՀԱ ՀՈՒՆՋՔՍ ԵՐԿՈՒ ԱՓԻՍ ՄԷՋ ՊԱՐՓԱԿ»

(Շար. Գ. էջէն)

հարցնելու ըլլաք, իմ երգերէս ամենէն շատը կը սիրեմ Վահան Թէքէեանի «Աստուծոյ» բանաստեղծութեան վրայ յօրինած երգս։ Այս բանաստեղծութեան բառերը շատ մօտ են սրտիս։ Այնտեղ բանաստեղծը տեղ մը կ'ըսէ, «Եւ ահա հունձքս երկու ափիս մէջ պարփակ»։ Ես ալ կը կրկնեմ Թէքէեանի բառերը։ Ի՞նչ է այդ հունձքը, գիտեմ, բայց ես զայն ամբողջ սրտով տուած եմ իմ ժողովուրդիս և տուած եմ, ինչ որ կրցած եմ...։ 72 տարեկանիս հայրենիք այցելելու հայրենի հրաւէրը իմ համեստ վաստակիս մեծագոյն վարձատրութիւնը կը նկատեմ և խորապէս երախտապարտ եմ, ըսաւ երախտաշատ ուսուցիչը, երաժիշտն ու խմբավարը։ Երբ փոքր էի, կ'երգէի. «Տէր, կեցո դու զհայս և արա զնոսա պայծառ...։

Կ'երգէի ու կուլայի, որովհետեւ չէի գիտեր, թէ ինչպէս կ'ըլլար ժողովուրդիս ապագան։ Հիմա երջանիկ եմ, որովհետեւ կը տեսնեմ անոր լուսաւոր ներկան և գիտեմ, թէ շատ աւելի պայծառ է անոր ապագան»։

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԱՅՆ»

ԾՆՈՒՆԴ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Տէր և Տիկին Սարգիս Տօսթումեան (Լենինական) բախտաւորուած են մանչ զաւակով մը։

Կը շնորհաւորենք բախտաւոր ծնողքը և մեծ-ծնողներ՝ մեր բարեկամ Տէր և Տիկին Գաբրիէլ Տօսթումեանը (Աղեքս.)։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Իրենց եզբօր դստեր Օր. Մարօ Թուֆայեանի ընդ Պր. Գրիգոր Երլանճեանի (Իւնիըն Սիթի, Մ.Ն.) նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Հրանդ Թուֆայեան կը նուիրեն 200 ե.դ.։

Տէր և Տիկին Գաբրիէլ Տօսթումեան (Աղեքս.) թոռնիկով մը բախտաւորուելնուն ուրախ առթիւ, կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Պր. Հրայր Մեսրոպ Քիւփէլեան 100 ե.դ. կը նուիրէ Պր. Գէորգ Տէյիրմէնճեանի ընդ Օր. Սեդա Տէր Արթինեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Օր. Մարօ Թուֆայեանի ընդ Պր. Գրիգոր Երլանճեանի (Իւնիըն Սիթի, Մ.Ն.) նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տիկին Սրբուհի Պետիկեան կը նուիրէ 100 ե.դ.։

Առ ի քաջալերութիւն սրահիս մշակութային գործունէութեան, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

	ե.դ.
Տէր եւ Տիկ. Միսաք Տընկճեան	100
» » Հայկ Ժամկոչեան	100
Պր. Արմենակ Էլպէկեան	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի, 17 Նոյեմբեր 1966, կ.ե. ժամը 8.30ին

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

տեղի պիտի ունենայ

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄՐՑԱՆՔ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԽԱՂԵՐ

Հինգշաբթի, 24 Նոյեմբեր 1966, կ.ե. ժամը 8.30ին

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ ԱՄՍՈՒՆ ԾՆԱԾ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր անդամ-անդամուհիները եւ երիտասարդները սիրով կը հրաւիրուին։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷ՛Ք

ԿԻՐԱԿԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966, ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ

Դաշտահանդէս-Պարահանդէս

Կոկանեան Սրահի պարտէզին և սրահին մէջ

կազմակերպութեամբ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ

կը խնդրուի չխաչաձեւել

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք.

— Ալպէռ Շմաւոնեանի պատրաստած 1967ի օրացոյցը։ Գեղատիպ տպագրութիւն. կողքին վրայ՝ Լամբրոնի բերդի գունաւոր նկարը և հայկական դրամներու վերարտադրութիւններ։ Ամսօրեայ թերթիկներով, իւրաքանչիւր թերթիկի վրայ տպուած՝ զուտ հայկական նկարներով, տօնական օրերով, զանազան գիտելիքներով և Գահիրէի հայ հաստատութեանց, բժիշկներու և անհատ ազգայիններու հեռաձայնային թիւերով այս խղճամտօրէն պատրաստուած օրացոյցը արդէն իսկ հրապարակ ելած է ու կը ծախուի։ Գին 75 ե.դ.։

— «ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ Ե. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՍԵՄԻՆ». Հեղինակ՝ Պէպօ Սիմոնեան, ճոխ տպագրութիւն, տպարան «Շիրակ» (Պէյրութ)։ Գին 200 լ.դ.։ Հասցէ՝ Պետրոս Գալայճեան, Նամակատուփ 4037, Պէյրութ, Լիբանան։

ՀԱՅ ԴԱՏԸ

(Շար. Ե. էջէն)

1916ի աշնան Ֆրանսական և անգլիական կառավարութիւնները առաջարկեցին հայերուն կամաւորական գունդեր կազմել՝ փրկելու համար Կիլիկիան, որ պիտի ըլլար Հայկական Պետութիւն մը Ֆրանսայի հովանաւորութեան տակ։ Հայերը խանդավառօրէն ընդառաջեցին եղած առաջարկին և առաջին առթիւ արձանագրուեցան առաւելագոյն թիւով Սուրիոյ (?) — [illegible] զաւուած սուետիայի երիտասարդներ։ Կազմուեցաւ «Ազգային Խորհուրդը», շռայլօրէն խոստումներ կը տրուէր Հայկական Պետութեան մը վերաբերմամբ, սակայն անոնք ալ հակեցան թրքասիրական քաղաքականութեան ու լքեցին զրուեցաւ 1920ին։

Համաշխարհային պատերազմէն ետք, երբ հայկական հարցը վեհաժողովներու կարեւոր հարցերէն մէկը կը դառնար, այդ ճակատագրական վայրկեանին հայ ժողովուրդի ներքին ներդաշնակութիւնը ամենէն հրամայական պահանջը կը մնար, սակայն դժբախտաբար հոն ալ մեր դատապարտելի տկարութիւնը անկարելի եղաւ ծածկել, ու օտար տարրեր միջամտելս եղան Թրքահայ ճակատագիր վարելու գործին։

Պատմութեան առջեւ աններքելի փաստը պիտի մնայ ան՝ թէ հայ ազգին ճակատագիրը վարող գործիչներէն ու հոսանքներէն մեծ մասը — դիւանագէտն ու յեղափոխականը — իմաստութիւնը չունեցան համագործակցութեամբ և կամ կեդրոնացեալ միահամուռ ճակատով հետապնդելու հարցը, չկրցան ձեռնհասութեամբ ու լրջութեամբ գործածել ցիրին զանազան ուժերն ու աղբիւրները, չկրցան իրատեսութեամբ ու հեռատեսութեամբ հետեւիլ եւրոպական դիւանագիտական խաղերուն ու իր դարձութեանց։

Մինչ հայերը կը պատերազմէին Մայիս 11էն ի վեր, Պաթումի մէջ ալ կ'ունենային Թուրքիոյ և Անդրկովկասի Սէյմի պատուիրակներուն միջեւ հաշտութեան բանակցութիւններ։ Թուրքեր նկատելով որ ճակատէ յարձակելով պիտի չկրնան շուտով Պաքուի նաւթահորերը հասնիլ, որոնց այնքան կարիքը ունէին, դիմեցին դիւանագիտական մեքենայութեանց — Հայերը մեկուսացնել՝ քայքայելով Անդրկովկասեան արդէն իսկ անհամերաշխ միութիւնը։

Մինչ հայ ժողովուրդը Ղարաքիլիսէի և Սարդարապատի ճակատներուն վրայ կը մղէր մահու և կենաց ճգնաժամային կռիւ մը, անդին կովկասեան դաշնակցութեան իր ընկերակիցները, վրացիներն ու ազրպէյճանցիները Թուրքիոյ թելադրութեամբ կը լքէին մեզ եւ անկախ պետութիւն կը յ այ տ ա ր ա ր է ի ն իրենք զիրենք։ Ազգային Խորհուրդը, գիտակից բովանդակ ծանրութեան, դէպքերու ճնշումին տակ ստիպուեցաւ անկախ պետականութիւն յայտարարել Մայիս 28ին և ընդունիլ Թուրքերու պարտադրած ամենաաննպաստ պայմանները, որով մեզ կը թողուէր 12.000 քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ հողամաս մը Երեւանի շուրջ, 750.000 բնակչութեամբ, որուն 300.000ը թշուառ, սովահար գաղթականներ և որբեր էին։

Եթէ 1918 Մայիս 28ի անկախութեան յայտարարութիւնը ողբերգական պարագաներու տակ եղաւ, սակայն 1920 Նոյեմբեր 29ին Հայաստանի մէջ սովետական վարչակարգին հաստատումը նոր դարագլուխի մը սկիզբը հանդիսացաւ, որ փրկելով վերջնականապէս մեր գոյութիւնը, մեր առջեւ դրաւ զարգացման անսահման հնարաւորութիւններ։

Խորհրդային Հայաստանը ծնաւ արիւնի մէջ ու մեր պատմական հայրենիքի մէկ մասն էր միայն որ ազատագրուեցաւ։ Շնորհիւ Հայ ժողովուրդի յորդ՝ ածոր աշխատանքին և համամիութենական նիւթական աջակցութեան, հեռացեալ ճահիճները չորցուեցան, խոպան հողերը ոռոգուեցան և վերածուեցան անծայրածիր մրգաստաններու և արտերու։ Երկրագործութեան և ճարտարարուեստին զարգացման զուգընթաց, աննախընթաց թափով յառաջ տարուեցաւ ժողովուրդի լուսաւորութեան գործը։ Անգրագիտութիւնը անյայտացաւ. ամէն կողմ բացուեցան հազարաւոր նախակրթարաններ եւ երկրորդական վարժարաններ։ Երեւանի պետական համալսարանը վառարանը եղաւ մեր նորահաս մտաւորականութեան, տալով հազարաւոր բժիշկներ, ճարտարագէտներ եւ զանազան մասնագէտներ։

Իմ համոզումս է, որ մարդիկ, եթէ կը հաւատան թէ ներկայ Հայաստանն է ցեղին Ֆիզիքական գոյութեան միակ յոյսը եւ ապագայ մեծ Հայաստանին միակ կորիզը, պէտք է դադրեցնեն Հայաստանի խաղաղութիւնը խանգարող արարքները, ատելավառ քննադատութիւնները, պէտք է փոխեն իրենց զգացումներն ու ընդունին թէ ժամանակի ընթացքին հայ ժողովուրդը պիտի տիրանայ իր ամբողջական եւ արդար իրաւունքներուն։

Վերջապէս ընդունինք թէ ցրուած հայ ժողովուրդը յոգնած, սրտաբեկ եւ ուժասպառ այլեւս կը կարօտի հանգիստի ու կազդուրման, պէտք է դադրեցնենք հայրենիքի անդորրութիւնը խանգարող գործունէութիւնները։ Եւ առոնցմէ յետոյ է որ բոլորս միասին կրնանք մօտենալ միութեան կամ համագործակցութեան հարցին, այլապէս միութիւն կամ համագործակցութիւն պիտի ըլլայ կեղծիք ու չպար, հեռու որեւէ օգտակարութենէ։

Պէտք է կեդրոնացնենք մեր ուժերը. միաձոյլ եւ համանուագ գործունէութիւնը պէտք է ըլլայ մեր նշանաբանը։ Վերածնութեան ստեղծագործ աշխատանքին պէտք է լծուին բոլոր ուժերը։ Հեռու թշնամութենէ ու ատելութենէ, սէր եւ գոհողութիւն պէտք է բխին մեր սրտերէն՝ Հայաստանի եւ հայութեան բոլոր զաւակներուն համար։ Այդ պիտի ըլլայ ներկայիս մեր ՎՐԷԺԸ եւ միանգամայն պիտի առաջնորդէ մեզ դէպի ՀԱՅ ԴԱՏԻՆ ՓԱՌԱՒՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ։

01043

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ · ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة "ج.ع.م." - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՑՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՃԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 155 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1966   ՀԱՏԸ ՋՆՈՒՓԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.   عدد رقم ١٥٥ — الخميس ٢٤ نوفمبر ١٩٦٦

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 20 Նոյ. 1966, Գահիրէ հասաւ Ռումանիոյ Նախագահ Գիվու Սթոյիքա՝ ընկերակցութեամբ իր տիկնոջ, աղջկան և ռումէն պատուիրակութեան մը։

Գահիրէի Միջազգային օդանաւակայանին մէջ պաշտօնական հիւրերը դիմաւորեցին Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր և տիկինը, փոխ — Նախագահներ, վարչապետը, պետական և ընկերվարական միութեան բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։ Երկու երկիրներու քայլերգները նուագուելէ և թնդանօթի 21 հարուածներէ ետք՝ Նախագահները բաց ինքնաշարժով ուղղուեցան դէպի Քուպպէի պալատը, ուր պիտի բնակին Նախագահ Սթոյիքա, տիկինն ու դուստրը։

Նոյն օրը կէսօրէն ետք Ռումանիոյ Նախագահը այցելութիւն մը տուաւ Նախագահ Ապտէլ Նասէրի՝ Մանշիէթ էլ Պաքրիի բնակարանին մէջ։

Երեկոյեան ի պատիւ հիւր նախագահին, Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր ճաշկերոյթ մը տուաւ Ապտինի պալատին մէջ։

Այս ճաշկերոյթի ընթացքին Նախ. Ապտէլ Նասէր ճառ մը խօսեցաւ արաբ ժողովուրդի տարած պայքարին և Յուլիս 23ի յեղափոխութիւններով ծնունդ առնող արաբական նոր դարաշրջանին, և արաբական մեծ հայրենիքի մասին։



Նախագահներ Գիվու Սթոյիքա եւ Կամալ Ապտէլ Նասէր

Այս ճառին պատասխանելով՝ Նախագահ Սթոյիքա ըսաւ. «Դուք հոյակապ օրինակ մը եղած էք հըրամանատարի, քաղաքական առաջնորդի, ձեր երկրին անկախութեան ձգտումներուն ախոյեանի, ինչպէս նաև խաղաղութեան դատին ու ընկերային յառաջդիմութեան»։ Ան խօսեցաւ նաև ԱՄՀի մէջ իրագործուած ճարտարարուեստական, երկրագործական և ընկերային իրագործումներու մասին։

Երկուշաբթի առաւօտ ժամը 11ին սկսան ԱՄՀի և Ռումանիոյ Նախագահներու պաշտօնական բանակցութիւնները, որոնք շարունակուեցան մինչեւ այսօր։

Ռումէն Նախագահը ու պատուիրակութիւնը Գահիրէի տեսարժան վայրերն ու գործարանները այցելելէ ետք, մեկնեցան Լուքսոր, Չորեքշաբթի այցելեցին Ասուանի Բարձր Ջրամբարը և Քիմա դեղօրէից գործարանն ու բոյսերու կըղզին։

ՈՂՋԵՐԹԻ ԵՐԵԿՈՅ

Ինչպէս մեր նախորդ թիւով հաղորդած էինք՝ թերթիս պատասխանատու խմբագիրն ու արտօնատիրուհին՝ Ընկեր եւ Ընկերուհի Սարգիս Պալաեանները Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահութենէն հրաւէր ստացած էին Հայրենիք այցելելու։ Ա.Մ.Հ.ի Ներքին Գործոց եւ Ազգ. Ուղղութեան նախարարութիւններու արտօնութեամբ անոնք կրցան ունենալ երկրէն ելլելու անցագիրը։

Այս ուրախ առթիւ «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը ողջերթի երեկոյ մը սարքեց անցեալ Չորեքշաբթի, 16 Նոյեմբեր, խմբագրատան ընդարձակ սրահին մէջ։ Որոշեալ ժամուն ներկաները հրաւիրուեցան սրահ, ուր նախ սեղաններ պատրաստուած էին, որոնց շուրջ համախմբուեցան եւ շարունակեցին իրենց զրոյցները։ Խանդավառ մթնոլորտ մը կը տիրէր։

Հրաւիրեալներուն մէջ կային Սովետ Դեսպանատան փոխ-հիւպատոս Տէր եւ Տիկին Պարոյր Թալալեան, Ազգային երեսփոխաններ Դր. Ստեփան Լաչինեան իր տիկնոջ հետ, ճարտարագէտ Հրազդան Պալեան, Նովոստի գործակալութեան տնօրէն Անաթոլ Իկորին, «Կոմսոմոլսկայա Փրաւտայի Ափրիկէի թղթակից Լէոնիտ Գուզնեցոֆ, Ազգ. Ժողովի երեսփոխան եւ «Ալ Կամհուրիա» մեծագոյն օրաթերթի տեղական բաժնի խմբագիր-վարիչ Ուսթազ Ահմէտ Ղալլան, Մեթր Ահմէտ Շամս, «Արեւ»ի խմբագիր Աւետիս Եափուճեան եւ տիկինը, ինչպէս նաեւ Հայկական Ընթերցասրահի վարչական անդամներ, գրողներ, արուեստագէտներ, աշխատակիցներ եւ հոծ թիւով հայ եւ օտար բարեկամներ ու ծանօթներ. Ներկայ էր նաեւ թերթիս Աղեքս.ի ներկայացուցիչ Դր. Վահան Պէնտեան։

Ժամը 10.30ին ժամանեցին Դր. Համբարձում Գարայեան եւ հայրենի խմբավար Յակոբ Ոսկանեան։

Հայրենի համակրելի հիւրին ներկայութիւնը աւելի խանդավառեց ներկայ գրողներն ու արուեստագէտները, որոնք համախմբուեցան անոր շուրջ և մտերմիկ հարցազրոյց մը տեղի ունեցաւ։

Ժամը 11ին Ընկեր և Ընկերուհի Սարգիս Պալաեաններ կտրեցին «Ջահակիր»ի Գ. տարեդարձի երկյարկանի կարկանդակը, որ նուիրուած էր մեր բարեկամ Տէր և Տիկին Ժագ Մեսրոպեանի կողմէ։

(Շար. տես էջ 5)



Ձախէն աջ. — Մեթր Ահմէտ Շամս, Ուսթազ Ահմէտ Ղալլան, Ընկ. Ս. Պալաեան, ՊՊ. Լէոնիտ Գուզնեցոֆ եւ Անաթոլ Իկորին



Ձախէն աջ. — Ընկերներ Ե. Վեցիկեան եւ Ս. Պալաեան, Տէր եւ Տիկ. Ստեփան Լաչինեան, Ընկ. Խ. Իսկէնեան, Դր. Ա. Մովսէսեան, Ընկ. Պ. Թալալեան եւ Դր. Հ. Պալեան

★ ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԱՄԷՐ ★
ՄՈՍԿՈՒԱ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

ԱՄՀի առաջին փոխ-նախագահ եւ զինեալ ուժերու առաջին փոխ. ընդհ. հրամանատար Մարշ. Ապտէլ Հաքիմ Ամէր Երեքշաբթի, 22 Նոյ. 1966, մեկնեցաւ Մոսկուա։

Մարաջախտ Ամէրի կ'ընկերանային զաղտնի սպասարկութեան ընդհանուր տնօրէն Սալահ Նասըր, ծրագրումի նախարար տոքթ. Լապիպ Շուքէյր, պատերազմական նախարար Շամս Պատրան, ծովային ուժերու ընդհանուր հրամանատար Ֆերիտ Սոլիման էզզաթ, պատերազմական փոխ-նախարար Մոհամէտ Ալի Ապտէլ Քերիմ եւ լեւա Ալի Ապտէլ Խապիր։

Այս պաշտօնական այցելութիւնը պիտի տեւէ մէկ շաբաթ։



Մարաջախտ Ամէր

Հեռաձայնային Հաղորդակցութիւն Մոսկուայէն

Անցեալ Շաբաթ, 19 Նոյեմբեր 1966, երեկոյեան ստացանք հետեւեալ հաղորդագրութիւնը.

«Նովոստի լրատու գործակալութեան Մոսկուայի մասնաւոր թղթակիցը Դր. Սարգիս Պալաեանի հետեւեալ նամակը (հեռաձայնային) կը հաղորդէ.

— Սրտաբուխ բարեմաղթութիւններ եղբայրներուս, բարեկամներուս, Գահիրէի հայկական «Ջահակիր»ի ընթերցողներուն.

Ողջ առողջ հասանք ՍՍՌՄի մայրաքաղաք Մոսկուա. օդանաւակայանը տիկնոջս և ինծի շատ խանդավառ ընդունելութիւն մը ըրին։ Մեզ դիմաւորելու եկողներուն մէջ կային Նովոստի գործակալութեան ներկայացուցիչը, Մոսկուայի հայոց ներկայացուցիչը, ինչպէս նաեւ սովետ եւ հայ թղթակիցներ, հայ գրագէտներ եւ ուրիշներ։ Մեզ դիմաւորեցին ծաղկեփունջերով՝ հակառակ ձմրան խիստ կլիմային։ Մեզ առաջնորդեցին Մոսկուայի ամենամեծ եւ առաջնակարգ Սովիեթսկայա պանդոկը, որ հաստատուած է Մոսկուայի Կորգիի անուան գլխաւոր պողոտային վրայ։

Մենք Մոսկուա պիտի մնանք մինչեւ 21 Նոյեմբեր 1966 որպէս հիւրերը Նովոստի լրատու գործակալութեան եւ հայկական ներկայացչութեան։ Այցելեցինք Կարմիր հրապարակը, Քրեմլինի պալատը, Մեծ Թատրոնը եւ բազմաթիւ գլխաւոր վայրեր։ Մոսկուայի հայ գրողներու հետ տեսակցութիւն ունեցանք, հրաւիրուեցանք Նովոստի լրատու գործակալութեան գրասենեակը, ուր դարձեալ ջերմ ընդունելութեան արժանացանք, բարեկամական եւ մտերմիկ զրոյց մը ունեցանք գործակալութեան Արեւելեան բաժնի տնօրէն Ընկ. Սուրէն Շիրոյեանի հետ։

Նոյեմբեր 21ին Մոսկուան պիտի ձգենք դէպի Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւան։»

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

01044

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՀԻՐԷ

ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ
Ի Հանգիստ Հոգւոյ
ԳԵՐՇ. Տ. ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ

Անցեալ Կիրակի, 20 Նոյեմբեր 1966, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ մասնաւոր Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ ի հանգիստ հոգւոյ գաղութիս բազմավաստակ առաջնորդ Տ. Մամբրէ Արք. Սիրունեանի։

Պատարագիչն էր Աղեքսանդրիոյ Առաջ. փոխ. Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպիսկ. Չինչինեան։ Քառաձայն երգեցողութեամբ Ս. Պատարագին կը մասնակցէր «Շնորհալի» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդ. Յակոբեանի։

Եկեղեցին լեցուած էր հաւատացեալներու բազմութեամբ մը։ Ներկայ էին Պապական Նուիրակը, Ղպտի եւ Յոյն եկեղեցիներու ներկայացուցիչները, քաղաքիս Հայ Կաթողիկէ Առաջնորդ Գերապայծառ Ռափայէլ Եպս. Պայեան, Հայր Բարսեղ եւ Յովհաննէս Վարդապետներ, Վեր. Մանուէլ Ճինպաշեան եւ Անարատ Յղութեան Քոյրեր։ Ներկայ էին նաեւ Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան անդամներ, Կաթողիկէ եւ Բողոքական եկեղեցւոյ վարչութեանց, միութիւններու եւ մամուլի ներկայացուցիչներ, ազգ. բարերարներ ՊՊ. Զարեհ Սագայեան եւ Արմենակ Մէօքէմէքեան, Ազգ. վարժարաններու ուսուցիչներ եւ աշակերտութիւն։

Պատարագիչ Սրբազան Հօր քարոզէն ետք՝ տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօնը, մասնակցութեամբ Հայ Կաթողիկէ Առաջնորդ Գերապայծառ Ռափայէլ Եպս.ի եւ Հայր Բարսեղ եւ Յովհաննէս վարդապետներու։

Ս. Պատարագէն ետք՝ պաշտօնական հիւրերն ու ներկայացուցիչները Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին Գահիրէի Առաջն. փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի եւ Ազգ. Իշխանութեան անդամներուն։

Ազգ. իշխանութեան անդամներ, Հոգելոյս Սրբազան Հօր սգակիր պարագաները, զանազան միութիւններու ներկայացուցիչներ եւ հաւատացեալներու խումբ մը գացին Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանատուն, ուր տեղի ունեցաւ Հոգ. Տ. Մամբրէ Սրբազան հօր դամբարանի օրհնութիւնը։

ԼԻԲԱՆԱՆ

«7 ԵՐԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ» ՖԻԼՄԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Քանի մը օրէ ի վեր Պէյրութ կը գտնուին հայրենի հիւրեր՝ բեմադրիչ Գրիգոր Աւագեանը եւ օփերաթէօր Ալպէր Եավուրեանը։ Անոնք եօթ օր Լիբանան մնալէ ետք, պիտի այցելեն Սուրիա, Յորդանան, Ֆրանսա, Իտալիա եւ Աւստրիա։

Բեմադրիչ Գրիգոր Աւագեանը հայրենի սինեմարուեստի ծանօթ հեղինակ է։ Իր գործերն են՝ «Սիրտը երգում է», «Մօր Սիրտը», «Արեւածագից Առաջ», «Երգում է Գոհար Գասպարեանը», «Բարեւ, Արտեմ» եւայլն, եւայլն։

Բեմադրիչին կ'ընկերանայ Սովետական Միութեան լաւագոյն օփերաթէօրներէն Ալպէր Եավուրեանը, որուն գլխաւոր նկարահանումներէն է «Բարեւ ես եմ» ֆիլմը, որ ուշադրութեան արժանացաւ Գաննի սինեմայի փառատօնին։

* * *

Աւագեան եւ Եավուրեան այժմ պատրաստելու վրայ են նոր ֆիլմ մը «ԵՕԹ ԵՐԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ»։ Նիւթը կ'ընդգրկէ հայ ժողովուրդի պատմութեան անցեալ եւ ներկայ գլխաւոր դրուագները։ «Երգ դարի մասին» գլխուն մէջ կը յիշատակուի մեծ եղեռնը։ Անտեսուած չէ նաեւ սփիւռքահայութիւնը, որ պատկերուած է «Երգ Նաւի մասին» գլխուն մէջ, կը գրէ Պէյրութի «Յառաջ»ը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Գ. ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ՊԷՅՐՈՒԹ Կ'ԱՅՑԵԼԷ

Հայաստանի Գ. Սունդուկեանի անուան թատերախումբի կազմէն շուրջ յիսուն հոգինոց խումբ մը՝ ընթացիկ ամսուան վերջերուն Պէյրութ պիտի այցելէ։

Առաջին անգամ պիտի ներկայացնէ Ն. Զարեանի «Արա Գեղեցիկը»՝ Չորեքշաբթի, 30 Նոյ 1966, Թէաթրը տիւ Լիպանի մէջ։

Թատերախումբը պիտի ներկայացնէ երկու միջազգային եւ երեք ազգային թատերախաղեր։

ՄԵԾԱՐԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

Անուանի երգահան եւ խմբավար Բարսեղ Կանաչեանի նուիրուած մեծարանքի երեկոն տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, 2 Նոյ. 1966, երեկոյեան ժամը 8.30ին Հայկ Ակումբի մէջ։

Նախ քան յայտագրի գործադրութիւնը՝ ժապաւէնի վրայ ունկնդրուեցաւ Բ. Կանաչեանի երաժշտութիւնը։

Ներածական խօսքը ըրաւ Տիկ. Եոլանտ Աճէմեան։ Մոգական լապտերով ցուցադրուեցան զանազան առիթներով առնուած նկարներ (երգահան-խմբավարին եւ երգչախումբին)։ Շնորհալի երգչուհի Տիկ. Արփինէ Փեհլիվանեան (դաշնամուրի ընկերակց. Սոնա Քիւփէլեանի) երգեց Կանաչեանի կարգ մը մեներգները։

Այս երեկոյթին գլխաւոր հիւրերն էին Բ. Կանաչեանի դուստրը Սեդան եւ [illegible] Տէր եւ Տիկ. Թի[illegible]։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՌՈԶԻ ԱՐՄԷՆ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Նիւ Եորքի Ուոլտորֆ Աստորիայի շքեղ սրահներուն մէջ տեղի ունեցաւ «Ապրիլը Փարիզի մէջ» մեծ պարահանդէսը։

Այս պարահանդէսի մուտքն էր 175 տոլար՝ իւրաքանչիւր անհատի համար։

Ռոզի Արմէն

Հրաւիրեալները ծանօթացնելու պաշտօնը կը կատարէր Ֆրանսացի անուանի դերասան եւ երգիչ Մորիս Շըվալիէ։

Օրուան թագուհին էր հայազգի գեղանի երգչուհի Ռոզի Արմէն։

Աշխարհի ամենասուղ այս պարահանդէսը շատ յաջող անցաւ։

ՈՒՐՈՒԿՈՒԷՅ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՇՔԵՂ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս Մոնթեվիտէոյի մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Դ. Հնչ. Ուսանողաց Միութեան 29րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը։

Այդ երեկոյ հայ հոծ բազմութիւն մը լեցուցած էր Մարաշի Հայրենակցական Միութեան սրահը։

Շքեղ հանդէսին իրենց եղբայրական մասնակցութիւնը բերած էին Մաքսիմ Կորքի, Լեհական, Պուլկարական, Յունական եւ տեղական նուագախումբերը, որոնք իրենց կատարումներով խիստ ուրախ մթնոլորտ ստեղծեցին։

Յաջող ու փայլուն տօնակատարութեան համար շնորհաւորելի է Ս. Դ. Հնչ. Ուսանողաց Միութիւնը, որ հայկական մաքուր հոգիով կը ծառայէ հայկական մշակոյթին՝ զայն ծանօթացնելով մերոնց եւ օտար բարեկամներուն, կը գրէ «Սեւան»։

ԼԵՀԱՍՏԱՆ

ԳԻՐՔ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Լեհ հայագիտուհի մը՝ Միրոսլավա Զաքշեւսկա-Դուբասովա իբր տոքթորայի աւարտաճառ գրած է գիրք մը «Հայերը Զամոստիայում եւ նրանց դերը Լեհաստանի եւ Արեւելքի միջեւ առեւտրական ու մշակութային կապերում» խորագիրով, որ լոյս տեսած է Լիւբլինի Մարի Կիւրի-Սկլոդովսկայա համալսարանին կողմէ։ Գիրքը կ'ընդգրկէ ԺԶ. դարի վերջերէն մինչեւ ԺԸ. դարի սկիզբի ժամանակաշրջանը, երբ հայերը հոծ գաղութ մը ունէին Լեհաստանի մէջ։

ՖՕԹՕ ՇԻՐԱԶ
Հ.295089 ՊԷՅՐՈՒԹ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ Ե. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԲԱՑՄԱՆ ՆԻՍՏԸ

ԵՐԵՒԱՆ, 17 Նոյ. (Թաս)– Այսօր Ս. Հայաստանի մայրաքաղաքին մէջ բացուեցաւ Գրողներու Ե. համագումարը։ Ներկայ էին 230 պատուիրակներ։

Բացման նիստի պատուոյ հիւրերն էին Ս. Հայաստանի Համայնավար Կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի քարտուղար Անտոն Քոչինեան, հանրապետութեան նախագահ Նագուշ Յարութիւնեան եւ վարչապետ Բադալ Մուրատեան։

Սովետահայ գրողներու Միութեան քարտուղար Եդուարդ Թոփչեան կարդաց տեղեկատուութիւն մը արդի հայկական վէպին, քերթողութեան եւ թատերգութեան մասին։

Ան պատիւ ընծայեց սփիւռքահայ գրողներուն եւ անոնց բարձրորակ իրագործումներուն, եւ ըսաւ թէ անոնց մշակած գրականութիւնը սերտ կապ ունի ժողովուրդին հետ։

Եդուարդ Թոփչեան, որ հանրածանօթ քննադատ է, ըսաւ թէ սփիւռքահայ գրողները մայր հայրենիքին հետ իրենց կապը ամրացուցին համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն ետք։

«Վերջին տասնամեակին, յայտարարեց ան, Երեւանի մէջ հրատարակուեցան սփիւռքահայ բազմաթիւ գրողներու գործերը, որոնք մեծ ժողովրդականութիւն գտան»։

ՋՕՀՐԱՊ ԲԱՐԵՄՈՒԶԵԱՆԻ ՆՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանցի 14ամեայ տաղանդաւոր երաժիշտ ու դաշնակահար Ջօհրապ Բարեմուզեան Նոյեմբեր 4ին փայլուն յաջողութիւն մը եւս արձանագրեց Երեւանի մէջ։

Արդարեւ, խմբավար Յովհաննէս Չէքիճեանի ղեկավարած Հայաստանի ազգային սիմֆոնիկ նուագախումբի ընկերակցութեամբ մեծ յաջողութեամբ նուագեց Մոցարթի՝ «Գոնչերթօ ան լա մաժէօր»ը։

Ըստ քննադատներուն՝ Ջօհրապ շատ փայլուն ապագայ մը ունի։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՆԱՖԹԻ ԵՒ ԿԱԶԻ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐ ՈՒՆԻ

ԵՐԵՒԱՆ.— Խորհրդային 250 անուանի մասնագէտներ միաձայնութեամբ կը հաստատեն, որ Հայաստան նաֆթի եւ կազի պահեստներ ունի։ Մասնագէտներ այս հաստատումը կատարեցին Երեւանի մէջ կայացող խորհրդաժողովի մը մէջ։ Ասիկա տեղի ունեցած էր Հայաստանի կառավարութեան նախաձեռնութեամբ։

Երկրաբանները իրենց եզրակացութիւնները հիմնած էին վերջերս կատարուած պեղումներու արդիւնքներուն վրայ։ Այս հետազօտութիւններու ընթացքին կազի հարուստ պահեստներ յայտնաբերուեցան Հայաստանի հիւսիսային շրջաններուն մէջ, պահեստներ՝ որոնք մանրազնին քննութեան նիւթակայ են ներկայիս։ Այս գծով հաստատուած է նաեւ որ Հայաստանի ընդերքը նաֆթի կարեւոր պահեստներ կը պարունակէ։ Երեւանի իշխանութիւնները որոշած են բացառիկ կարեւորութիւն ընծայել նաֆթի արդիւնաբերութեան գործին, զայն ճարտարարուեստի վերածելու համար։

ԳՈՒՐԳԷՆ ԲՈՐԵԱՆԻ ՄԷԿ ԳՈՐԾԸ ԺԱՊԱՒԷՆԻ ՎՐԱՅ

Երեւանի մէջ կը նկարահանուի Էրնեստ Մարտիրոսեանի «ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ» ֆիլմը, որուն սենարիոն գրած է բանաստեղծ Գուրգէն Բորեան։

Ֆիլմը կու տայ ընտանիքի մը պատմութիւնը, քսանական տարիներուն։ Անիկա պատմութիւնն է երկու եղբայրներու, որոնք տարբեր դիրքեր ունին Հայաստանի սովետական իշխանութեան հանդէպ։

Գուրգէն Բորեան ներկայիս թատերգութիւն մը կը գրէ սփիւռքահայերու կեանքին մասին եւ այս նպատակաւ է, որ շուտով Սուրիա ու Լիբանան կը մեկնի։

Ասպարէզով ելեկտրագէտ Գուրգէն Բորեան իր առաջին բանաստեղծութիւնները լոյս ընծայեց 1932ին, երբ 17 տարեկան էր։ Ըստ քննադատներուն, անոր գրական առաջին քայլերը նոր հնչիւն մը բերին։ Բորեան արդէն հեղինակն է 12 բանաստեղծական ժողովածուներու։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երկուշաբթի, 21 Նոյեմբեր 1966ի իրիկուան ժամը 9ին յետ մանրակրկիտ քննութեան եւ զտումի գործողութիւններու, պաշտօնապէս փակուեցաւ եւ Առաջնորդարանի միջանցքի պատին վրայ կախուեցաւ յառաջիկայ 22 Յունուար 1967ին տեղի ունենալիք Գահիրէի Թեմական ընտրութիւններուն մասնակցելու իրաւունք ունեցող ազգայիններու լրիւ անուանացանկը։

1.— Ըստ կազմական կանոնագրի 13րդ յօդուածին, ամէն ընտրող, որուն անուան արձանագրութիւնը մոռցուած է ընտրողներու ցանկին վրայ, կրնայ պահանջել որ իր անունը արձանագրուի։

2 — Նոյնպէս ամէն ընտրող, որուն անունը արձանագրուած է ընտրողներու ցանկին վրայ կրնայ պահանջել, որ առանց իրաւունք ունենալու արձանագրուած անձի մը անունը ջնջուի։

3.— Նոյն կանոնագրի 14րդ յօդուածին համաձայն՝ ընտրողներու մասին որեւէ առարկութիւն պէտք է գրաւորապէս եւ պատճառաբանեալ կերպով ուղղուի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, ցանկերու փակումին յաջորդող 7 օրերու ընթացքին միայն։

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

01045

ՄԵՐ ԿԻՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ

ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ ԵՐԳԸ

ՎԱՀԱԳՆ ԴԱՒԹԵԱՆ

Մարօ Մարգարեանի նոր գրքում, որ «Ձնհալից յետոյ» խորագիրն է կրում, մի լաւ երգ է հնչում: Ինչպէս բանաստեղծուհու նախորդ գրքերում, այնպէս էլ այստեղ, այդ երգը մեղմ է և խորքերից է գալիս:

Շատերն են իրենց ոտանաւորները երգ կոչում, իրենց գրքերը՝ երգերի գիրք, բայց քչերի մօտ է, որ իսկապէս առկայ է այդ երգը: Միայն ճշմարիտ բանաստեղծներն են, որ երգ ունեն, մեղեդի ու ձայն: Անշուշտ, խօսքն այստեղ ոտանաւորի երգեցիկ, սահուն լինելու մասին չէ, սահուն ոտանաւոր գրելը փորձի ու տքնանքի հետ է կապուած: Երգ ասելով, ես ի նկատի ունեմ բանաստեղծութեան երգող ոգին, շունչը, որ անկախ ոտանաւորի սահուն լինելուց, թաքնուած է նրա էութեան խորքում:

Ահա այդ երգն է, որ առկայ է Մարօ Մարգարեանի գրքում: Ու թէև բանաստեղծուհու այս նոր գիրքը թեմատիկ առումով մի շարք բաժինների է բաժանուած, բայց գրքում սկզբից մինչև վերջ, հնչող երգը մէկն է: Սխալ չհասկացուելու համար աւելացնեմ, որ ասելիքս այս չէ, թէ Մարգարեանի երգը միօրինակ է, ո՛չ, այս դէպքում ուզում եմ ասել ու շեշտել, որ այդ երգն ամբողջական է, որ բանաստեղծուհին հարազատ է ինքն իրեն, ասում է միայն այն, ինչ իրենն է. օտարամուտ ելևէջներ չկան նրա երգում: Իսկ միօրինակութեան շեշտեր բանաստեղծուհու մօտ, անշուշտ կան, բայց դրանք վերաբերում են ոչ թէ նրա ասելիքի բովանդակութեանը, այլ հիմնականում ձևին: Բայց այդ մասին՝ յետոյ:

Այո՛, մի լաւ, ազնիւ ու օրրտառուչ երգ է հնչում Մարօ Մարգարեանի գրքում, հոգու խորքից եկող երգ:

Ճառագայթն անհեղ բեկուելիս
անգամ
Ուղիղ գծով է կտրւում, սահում.
Որքան էլ լինի կարօտը յանգած,
Եւ ոլոր-մոլոր զնացողները
Ծռուեն ու ծալուեն բիւր հազար
անգամ,
Ուղիղ լոյսն է այդ աշխարհը
պահում:
Ճառագայթն անհեղ բեկուելիս
անգամ
Ուղիղ գծով է կտրւում, սահում...

Ուղիղ լոյսը... Այդ լոյսն է երգում Մարօ Մարգարեանը, և այդ երգի մէջ է նրա ուժը: Ճշմարտութեան, բարութեան, լաւի ու ազնիւի երգն է դա, որ ի սկզբանէ հնչել է բանաստեղծուհու հոգում ու տարբեր ելևէջներով, տարբեր նրբերանգներով հարստանալով, ստեղծել մի ինքնատիպութիւն, որին այսօր, իրաւամբ, կարող ենք Մարօ Մարգարեանի պոեզիա անունը տալ և ընդգծել նրա տեղն ու դերը ժամանակակից հայ պոեզիայում:

Այս նոր գրքում Մարօ Մարգարեանի երգը նոր չէ, ես կ'ասէի, քնքշութեան մէջ առնական շեշտեր է ընդունել: Լաւի ու բարու չէզոք երգիչը չէ այստեղ Մարօ Մարգարեանը, այլ կրքոտ զինուորը: Նրա կանացի բարութեան մէջ ինչ-որ առնական ուժ է:

Անհաշտ, աններող, աննկուն ու
պինդ,
Ուղիղ՝ բոլոր ծուռ ճամբէքի
դիմաց...

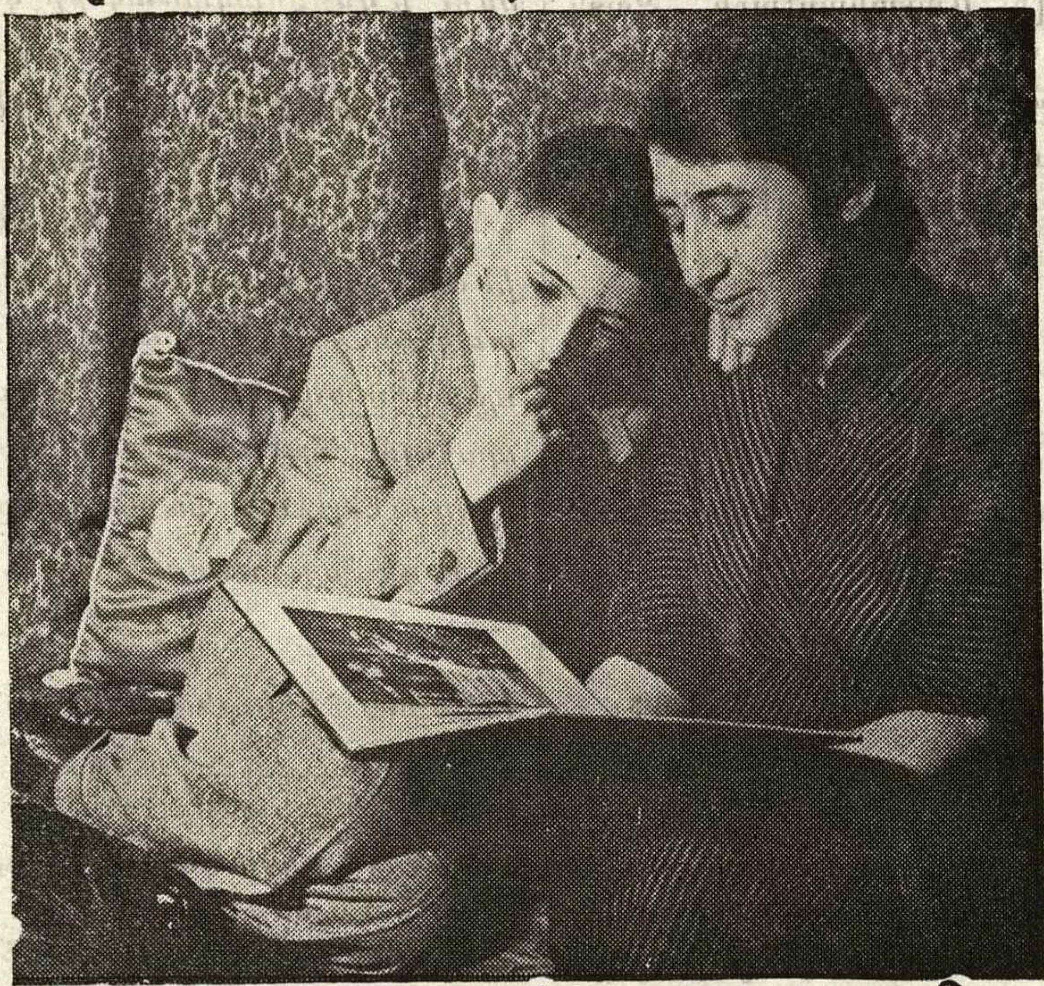
Այսպիսին է բանաստեղծուհին իր նոր գրքի մէջ: Բայց եթէ միայն այսպիսին լինէր, սիրելի դառնալով հանդերձ, թերի կը լինէր: Բարեբախտաբար, անհաշտ, աններող, աննկուն և ուղիղ լինելով, բանաստեղծուհին հոգեկան այլ հարստութիւններ էլ ունի, որոնք այնքան անկեղծօրէն փռում է մեր առաջ: Քանի որ կենդանի, ապրող ու շնչող մարդ է Մարգարեանի երգերի, այսպէս ասած, քնարական հերոսուհին, ապա նրան անհաղորդ չեն մարդկային զգացմունքի բոլոր ելևէջները: Նրան անծանօթ չեն տագնապն ու թախիծը, կարօտը, ցաւն ու զղջումը, մինչև անգամ ինքնախարազանումը, որ, ինչպէս նշել է նրա գրքի մի այլ գրախօս՝ Գ. Մահարին, երբեմն անտեղի չափազանցութեան է հասնում: Եւ պէտք է նշել, որ այդ տագնապով ու թախիծով, ցաւով ու կարօտով հանդերձ Մարօ Մարգարեանի պոեզիայի մթնոլորտը լուսաւոր է, ողողուած կենսահաստատ պայծառութեամբ:

Դալուկով մենակ, դալուկով մերկ,
Հեռուներով անեզերք,
Ձնայելով քարերին,
Մացառներին, փշերին,
Վազում է լուռ մի աղջիկ
Ծիածանի փէշերին:

Այս փոքրիկ բանաստեղծութիւնը, որ ամբողջ թեմամբ մէջբերինք, կոչւում է «Երգը»: Մարօ Մարգարեանի երգը հենց այսպիսին է, չնայած տագնապների մացառներին ու ցաւի փշերին, ծիածանը միշտ այդ երգի փէշերին է, որովհետև երգը ծիածանի վրայով է քայլում: Այս փոքրիկ բանաստեղծութիւնը մի խոր ինքնաբնորոշում է և միևնոյն ժամանակ գեղարուեստական գեղեցիկ պատկեր:

Իր լաւագոյն գործերի մէջ Մարգարեանը քչախօս է, բայց շատ բան ասող: Թերթեցէք ամբողջ գիրքը, «մենամեծ» բանաստեղծութիւնն իսկ այստեղ 20-30 տողից աւելի չէ. բայց դրանց մէջ կան կուռ ու խիտ գործեր, որտեղ թէ ժամանակն է առկայ, թէ սիրողի կենսագրութիւնը, և որ ամենակարևորն է, կայ գեղարուեստական ընդհանրացում:

Իմ սերունդն ամբողջ եղեամի մէջ է,
Նշանակում է ցրտեր են եղել.
Ծածկուել են ձիւնով ժամանակից
շուտ,
Բայց կրակն իրենց դեռ չեն անթեղել:
Նրանք պարզապէս կարճ ժամկէտում
Անցել են երկար, երկար ճանապարհ՝
Սերմնացաններ, որ հողի փոխարէն
Հերկել են սառոյց, ակօսել են քար.
Եւ հոգիներում գանձեր ու գանձեր,
Որ դեռ չեն պեղել.
Իմ սերունդն ամբողջ եղեամի մէջ է,
Նշանակում է ցրտեր են եղել:


Մարօ Մարգարեան եւ իր որդին

Կարճ, խիտ, գեղեցիկ պաճուճանքներից ազատ մի խօսք է սա, որ էութեան խորքում տաք է, մարդկային ու հենց այդ մարդկայնութեամբ՝ համակող: Մարօ Մարգարեանի գեղեցիկ արժանիքներից մէկն այն է, որ նա լաւ ճանաչելով ինքն իրեն ու իր ձայնը, երբեք չի աշխատում իր ձայնից բարձր տոն վերցնել, և հենց այդ պատճառով էլ նրա երգը միշտ բնական է հնչում, և ձայնը չի խզւում: Իսկ բնականութիւնը արուեստի կարևոր նախապայմաններից մէկն է, որովհետև նա է ներդաշնակում պայմանականութիւնները, նա է ձևն ու բովանդակութիւնը ձուլում իրար, գեղարուեստական խօսքը դարձնում համոզիչ: Եւ Մարգարեանը իր գրքի լաւագոյն գործերում հասել է այդ ցանկալի ներդաշնակութեանը՝ զգացմունքի ու մտքի, զգացմունքի ու խօսքի ներդաշնակութեանը: Մեղմ ու պարզ խօսքի տակ զգացմունքի յորդառատ ջերմութիւն կայ, և կան խոհեր ու մտքեր, որոնց ակունքը զգացմունքն է:

Ասում են, որ ժամանակակից պոեզիան պէտք է թելադրող լինի: Դրա մէջ, անշուշտ, կայ ճշմարտութեան մի մեծ մաս: Դա նշանակում է, որ պոեզիան պէտք է անմիջականօրէն միջամտի կեանքին: Բայց թելադրել էլ կայ, թելադրել էլ: Երբ թելադրանքը գեղարուեստական ձևի մէջ է, պատկերի ենթատեքստում է թաքնուած, նրա ներգործութեան ուժին չի կարելի կասկածել, բայց երբ այդ թելադրանքը մերկապարանոց է, կարող է վերածուել ճառի ու հրապարակախօսութեան: Մարօ Մարգարեանի այս գրքի շատ գործեր թելադրող բնոյթ ունեն, ընդ որում թելադրանքի երկու ձևերից էլ կայ գրքում, առաջինից, բարեբախտաբար, շատ, երկրորդից՝ քիչ:

Վերցնենք, թէկուզ, մէկ անգամ արդէն մէջբերուած բանաստեղծութեան տողերը.

Ճառագայթն անհեղ բեկուելիս
անգամ
Ուղիղ գծով է կտրւում, սահում...

Գեղարուեստական ձևի մէջ եղող թելադրանք է սա, այդ իսկ պատճառով տպաւորիչ է:

Բայց ահա նաև համարեա թէ այդ նոյն մտքի մերկապարանոց թելադրանքը.

Միայն մի բեկուիր,
Միայն մի բեկուիր,
Միայն շիպ շիտակ արժանավայել.

(Շար. տես էջ 5)

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՒՆԳԱՐ ՓՐՈՖԵՍՈՐ ԱՆԿԻ ԶԱՊԱՅԻ ՀԵՏ

Տեղեկանալով որ Պուտափեշտի կենդանաբանական և բուսաբանական պարտէզի տնօրէն Անկի Զապա Սովետ Միութեան մէջ կատարած շրջապտոյտի ընթացքին այցելած է նաև Երեւան, ունկնդրութիւն մը խնդրեցի՝ «Ջահակիր»ի ընթերցողները ևս հաղորդակից դարձնելու համար յարգելի փրոֆեսորին անձնական տպաւորութիւններուն:

Որոշեալ ժամուն ներկայացայ և տեղի ունեցաւ հետեւեալ հետաքրքրական հարցազրոյցը:

Հրց. – Յարգելի փրոֆ., ի՞նչ առիթով գտնուեցաք Երեւան:

Պատ.— Գիտական յանձնախումբի մը հետ մեկնեցայ Սովետ Միութիւն ուսումնասիրելու համար այնտեղի պարտէզներն ու այլ բնական պաշտպանեալ հողամասերը: Այդ առթիւ Երեւան ալ այցելեցի, և ուր մնացի 5 օր: Երեւանի մէջ՝ Սովետ Միութեան ամենամեծ կենդանաբանական և բուսաբանական պարտէզը կը գտնուի:

Հրց.— Ի՞նչ տպաւորութիւն ձգեց ձեր վրայ այդ այցելութիւնը:

Պատ.— Ձեր Երեւանի կենդանաբանական պարտէզը երկու անգամ աւելի մեծ է քան Պուտափեշտինը: Քաղաքէն դուրս խոպան տեղ մը հաստատուած այդ պարտէզը ովասիսի մը տպաւորութիւնը կը ձգէ դիտողին վրայ: Զարմանալի է կենդանաբուծութիւնն ու ջերմածգործութիւնը հոն: Շատ գեղեցիկ են մանաւանդ ոսկեվիզ հաւերը, որոնց կարծէք մասնաւոր խնամք կը տարուի Հայաստանի մէջ:

Գեղագիտական տեսակէտով պարտէզը շատ սիրուն է և շատ լաւատես ենք՝ որ օր ըստ օրէ աւելի պիտի գեղեցկանայ անիկա:

Զարմալի է որ կենդանաբանական պարտէզի գետածին ճանչցայ անմիջապէս: Անոր մեծ հայրը Պուտափեշտի կենդանաբանական պարտէզին մէջ ծնած է, և անոր ձագը նախ Վիեննա գնաց, ուրկէ եկաւ Երեւան:

Ցաւալի է որ Երեւան քաղաքը ուսումնասիրելու համար ժամանակ չունեցայ. բայց այդ կարճ ժամանակամիջոցն ալ բաւեց՝ որպէսզի շատ լաւ տպաւորութեամբ վերադառնամ Պուտափեշտ:

Զիս մասնաւորապէս հետաքրքրեցին հայկական շինութեանց հրաշալիքները. մանաւանդ Մատենադարանը, ուր տեսայ Արիստոտելի թարգմանութեան հայերէն ձեռագիրը. շատ հետաքրքրական էր: Երկրագործական և կենդանաբանական թանգարանը շատ լաւ է: Սեւանայ լճին մօտ գտնուած նախկին կենդանիներու կմախքները հետաքրքրական են: Գլխաւորաբար ուշադրութիւնս գրաւեց փոզոցներու անկիւններուն կառուցուած աղբիւրները, ուրկէ բնական ջուր կը հոսի, և որուն համը դեռ բերնիս մէջն է:

Երեւանի մէջ ծանօթացայ ամերիկահայ ճարտարագէտի մը, որ ըսաւ՝ թէ երբ առաջին անգամ Հայաստան այցելած է այնքան սիրած է քաղաքը, բնակչութիւնն ու սովետական կարգերը՝ որ վերջնականապէս հաստատուած է հոն:

Շատ հետաքրքրական անցաւ գիտական կարճ ճամբորդութիւնս: Քաղաքն ու բնակչութիւնը այնքան տպաւորեցին զիս, որ եթէ յարմար առիթը ըլլայ կը փափաքիմ երկար ժամանակ մնալ հոն և ուսումնասիրութիւններ կատարել»:

Մօտ օրէն փրոֆ. Անկի Զապա մոգական լապտերով ցոյց պիտի տայ այն լուսանկարները, զորս քաշած է Երեւանի մէջ:

Փրոֆեսորը այսպէս վերջացուց իր խօսքերը.

«Վերջապէս տեղացի հայերուն կ'ուզեմ ծանօթացնել իրենց հայրենիքի վերելքին՝ որպէսզի աշխատին և ժամ առաջ որոշեն և երթան իրենց արեւաշող երկրին մէջ բնակելու»:

ՍԻՄՈՆ ԽՈՋԵՓ ԶԱՒԷՆ

Պուտափեշտ, 24 Հոկտ. 1966



Սիրելի Անահիտ,

«Երբեմն Թամիկս կը խնդրէ որ դասերուն օգնեմ. ես կը կարծեմ որ եթէ անգամ մը վարժուի այդ բանին, օձիքս ալ պիտի չձգէ: Ձե՞ք խորհիր՝ որ ճիշդ է մտավախութիւնս: Ծնողք մը պէ՞տք է օգնէ իր զաւկին դպրոցական աշխատանքին, թէ ոչ:»

Այսպէս կը գրէ մեզի ընթերցող մը: Քանի որ այս հարցը միայն իրեն յատուկ չէ՝ ուրեմն միասին քննենք զայն:

Օգնելէ առաջ տղուն կամ աղջկան դասերուն՝ նախ ստուգելու է որ իրապէս պէտք ունի՞ ան, թէ պարզապէս իրմով զբաղիլ տալու միջոց մը գտած է: Արդարև տեսնուած է, որ տղաք երբեմն զանազան հնարքներու կը դիմեն ծնողքին ուշադրութիւնը իրենց վրայ հրաւիրելու կամ ստիպելու, որ անոնք աւելի ժամանակ տրամադրեն իրենց համար քան ուրիշ բանի: Այս պարագային աւելի լաւ է եթէ մայրիկը կամ հայրիկը տղան յով զբաղի այլ ձեւերով, ինչպէս պտոյտի երթայ կամ միասին խաղ մը խաղայ կամ պատմութիւն մը պատմէ:

Երբեմն սակայն կրնայ պատահիլ, որ տղան մէկ ճիւղի մը մէջ տկարութիւն ցոյց տայ: Մէկ տկար ճիւղ ընդհանրապէս կ'ենթադրէ կամ տկար հիմ, կամ հոգեբանական այլ պատճառ մը, ինչպէս առաջին ուսուցիչին հանդէպ տղուն ունեցած հակակրանքը, կամ անտեղի խստութիւն մը եւայլն: Այս պարագային գիտակից ծնողք մը անվարան պիտի կրնայ օգնել տղուն՝ մինչև որ ան յաղթահարէ իր ունեցած անվստահութիւնը:

Եթէ սակայն տղուն ունեցած դժուարութիւնները բազմաթիւ ճիւղերու մէջ են, ասիկա ցոյց կու տայ որ ան ունի տհասութիւն կամ ամբաւարար պատրաստութիւն: Ան եթէ տարի մը կրկնէ՝ կրնայ ամէն կերպով նպաստաւորուիլ:

Ինչ որ ըլլայ տղուն պարագան, սակայն, մայր մը կամ հայր մը պէտք չէ իր ամբողջ ժամանակը նուիրէ անոր դասապատրաստութեան: Պէտք է պատասխանէ անոր հարցումներուն, բացատրէ հատուած մը կամ խնդիր մը, բայց երբեք դասերը փակելով հետը նստի մինչև անոր աշխատանքներուն աւարտիլը: Իմաստուն է այն ծնողքը, որ դպրոցական օրերուն կը խուսափի ընդունելութիւններ սարքելէ կամ կը չափաւորէ նոյնիսկ նուագի ձայնը:

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

01046

ՀԱՅ ԱՐԺԷՔՆԵՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ

ԱՐՇԱԿ ԺԱՔ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՆՈՐ ՀԵՊՐԻՏԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉ

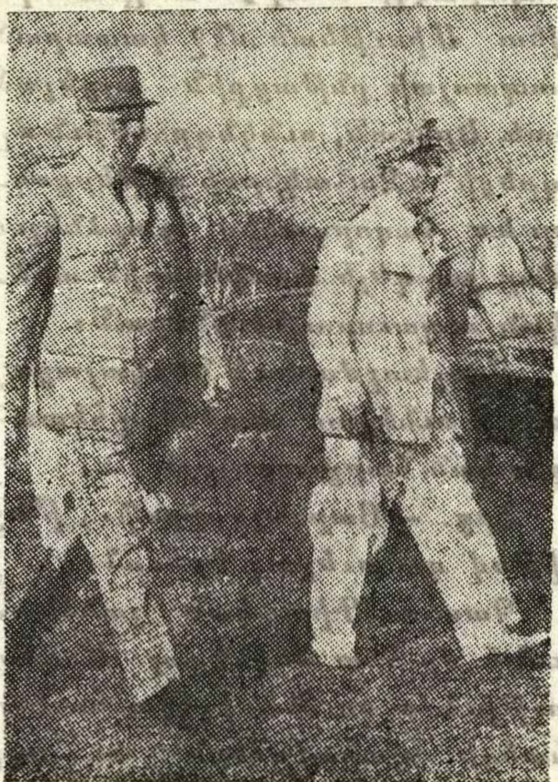
Խաղաղական Ովկիանոսի անհամար կղզիներուն մէջ Նոր Հեպրիտեան խումբը (Նուվէլ գ'էպրիտ) — ութսունի մօտ փոքր եւ մեծ կղզիներ, 14.700 քառ. քիլոմեթր հողային տարածութեամբ — վարչական բացառիկ ձեւի տակ կ'ապրի։

1887էն ի վեր կղզեխումբը կը պատկանի թէ՛ Անգլիոյ, թէ՛ Ֆրանսայի։ Անգլիոյ թագուհին եւ Ֆրանսայի Հանրապետութիւնը, իւրաքանչիւրը ունի հոն մէկ մէկ պատուիրակ - կառավարիչ եւ այդ երկուքը միասնաբար կը վարեն տեղւոյն գործերը։ Հոն կ'ապրին մօտ 66.000 հոգի, բաղկացած զանազան ցեղերէ, ըստ «Լառուս»ի կան նաեւ տակաւին մարդակերներ...

Զօր. Տը Կոլ, իր վերջին երկար ճամբորդութեան ընթացքին, չմոռցաւ նաեւ Նոր Հեպրիտեան կղզիները։ Այցելեց կղզեխումբին մայրաքաղաքը Փոր-Վիլա, Վաթէ կղզիին մէջ։

Ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահը հոն ընդունուեցաւ... Դր. Մուրատեանէ։

Դր. Արշակ Ժաք Մուրատեան, 1965 Ապրիլէն ի վեր Նոր Հեպրիտեան կղզիներու Ֆրանսայի կողմէ նշանակուած պատուիրակ կառավարիչն է (*քոմիսէր րէզիտան*)։



Երեքշաբթի 6, Սեպտ. 1966, Փոր-Վիլա (Նոր Հեպրիտեան կղզիներու մայրաքաղաքը) Դր. Մուրատեան կ'ընդունի Զօր. Տը Կոլը։

Ո՞Վ Է ԴՐ. ԱՐՇԱԿ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ծնած է 14 Դեկտ. 1910ին, Ֆրանսայի Էօր նահանգի Քօնշ անունով փոքր քաղաքը, հայախօս ընտանիքի մը մէջ։ «Մայրենի լեզուս հայերէնն է եղած», կ'ըսէ Դր. Մուրատեան։ Մեծ հայրը վանեցի Գէորգ Մուրատեան, հայրը՝ Լեւոն, իսկ մայրը՝ Թիրեաքեան Ալան, կեսարացի։ Ծնողքը Պոլսէն են գաղթած Ֆրանսա։

ԱՐԱԲԱԳԷՏԸ

Դր. Մուրատեան յաճախած է Սեւրի (Փարիզ) Մխիթարեաններուն, ստացած է յետոյ համալսարանական ուսում, *լիսանս* գրականութեան եւ իրաւաբանութեան։ Ու նաեւ վկայեալ է Արեւելեան լեզուներու դպրոցէն՝ արաբերէնի համար։ Ծանօթ է նաեւ անգլերէն եւ գերմաներէն լեզուներու։

Ալֆոնս Կույի ծածկանունի տակ հրատարակած է Ֆրանսերէն լեզուով արեւելագիտական երեք հատորներ. «Իսլամը արդիական աշխարհին առջեւ»«Իսլամը արեւմտեան Ափրիկէի մէջ», «Իպն Խալտունի նախաբանը (Միւքատիմա)»։

Հայր արդէն բազմանդամ ընտանիքի մը — ներկայիս վեց զաւակ, 17էն 30 տարեկան — պատերազմը վերջացուցած է իբր ծովային ընդանօթաձիգներու *քարիէթէն*։ Պարգեւատրուած է պատուոյ լեգէոնի՝ ասպետի, *Քրուա տը կէրր* շքանշաններով եւ գերութենէ փախչողներու մետալով։

ԲԱՐՁՐ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐ

Ֆրանսայի հանրապետութեան ծառայութեան մէջ է իբր բարձր պաշտօնատար, կառավարիչ անդրծովեան Ֆրանսայի, վարչական ընդհանուր քննիչ (*Շարժէ տը միսիոն*) Հանրապետութեան նախագահութեան մօտ։ Վարած է պաշտօններ Սենեկալի, Մատակասքարի, Չատի մէջ։ Եղած է Ֆրանսայի գործակատարը (*շարժէ տ'աֆֆէր*) Տաքարի մէջ։

Հարց տուի Դր. Մուրատեանի, թէ այդ երկիրներուն մէջ հանդիպա՞ծ է հայերու։

— Ափրիկէի մէջ այո, իսկ Խաղաղականի մէջ ոչ։ Բայց Նումէա (Նոր Քալետոնիա) նիքէլի ընկերութեան մէջ կայ հանքերու ճարտարագէտ մը, Ժան-Ժաք Մուրատեան՝ իմ երրորդ զաւակը...։

ՎԱՂԻՆԱԿ ՄԻՍՔՃԵԱՆ

Լիոն «ԱԵԳ»

ԼՈՆՏՈՆԱՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՃՇԴՈՒՄ ՄԸ

«ՆԱՅԻՐԻ» շաբաթաթերթի 16 Հոկտեմբեր 1966 թիւին մէջ երեւցած «ԼԱՒ ԼՈՒՐԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ» խորագրով յօդուածը դժբախտաբար չի համապատասխաներ իրականութեան եւ սխալ պատկեր մը կուտայ Լոնտոնահայ ներկայ տագնապին մասին։

Վարչութիւնս հարկադրուած կը զգայ հետեւեալը տեղեկացնել Հայ Մամուլին առ ի լուսաբանութիւն՝ կանխելու համար ապագայ ամէն թիւրիմացութիւն։

Ա.— Վարչութիւնս երբ իր առաջարկները ներկայացուց Վեհափառի լիազօրներուն 20 Սեպտ. 1966ին՝ ըրաւ նաեւ հետեւեալ յանձնառութիւնը.—

«Վարչութիւնս Ազգիս Վեհափառ Հայրապետին բարձր հեղինակութեան պահպանման նախանձախնդիր ու միանգամայն փափաքելով որ Լոնտոնահայ Եկեղեցական տագնապը դատարանէ դուրս հաշտարար կարգադրութեամբ մը վերջ գտնէ, ներկայ առաջարկները կ'ենթարկէ Նորին Վեհափառութեան իրաւարարութեան՝ ընդունելով անոր վճիռը. սակայն այն հաստատ կացողութեամբ՝ որ Ս. Սարգիս Եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնն ալ նախապէս ընդունած ըլլայ հպատակիլ Նորին Ս. Օծութեան վճիռին»։

Բ.— Վարչութիւնս պարտք կը զգայ հանրութեան ուշադրութեան յանձնել թէ մինչեւ այսօր, այսինքն աւելի քան եօթ շաբաթներէ ի վեր, հակառակ իր կողմէ բազմիցս կատարուած հետապնդումներուն՝ Վեհափառի լիազօրները ի վիճակի չեն Վարչութեանս առնըւազն տեղեկացնելու թէ Ս. Սարգիս Եկեղեցւոյ Խնամակալներն ալ յանձնառու եղա՞ծ են հպատակիլ Նորին Ս. Օծութեան որոշումներուն։

Գ.— Վարչութիւնս անգամ մը եւս կուզայ յայտարարել, թէ ինչպէս ասկէ առաջ՝ նմանապէս ներկայիս, միշտ պատրաստ է այս տագնապը լուծել հաշտութեամբ ու համաձայն Վեհափառ Հայրապետի փափաքներուն եւ հրահանգներուն, բայց մանաւանդ բարձր պահելու համար Հայ Ժողովուրդի եւ Հայ Եկեղեցւոյ արժանապատուութիւնն ու պատիւը։

Ի դիմաց Լոնտոնահայ Ազգ. եւ Եկղց. Խորհուրդի Վարչութեան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ

Ս. Ա. ՄԿՐԵԱՆ

Լոնտոն, 12 Նոյեմբեր 1966

ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Նարեկից մինչեւ ՏՐՈՎԱԴԱՅԻ աւերակները

(ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐԻՑ, ԹՈՒՐՔԻԱ, 1965..)

5

Պոլի՛ս...

Ես փոքր-ինչ գիտէի քո փողոցների աշխարհագրութիւնը նոյնիսկ, որտեղ մոլորւում էր բարի, միամիտ Աբիսողոմ աղան, և հիմա ես քայլում եմ Բերայի թաղամասով։ Առաջին միտքը՝ ուզում եմ գտնել «Բերա, Ծաղկի փողոց, Թիւ 2»։ Յետոյ ուրիշ մտքեր են խառնըւում։ Փողոցի սալայատակը հին է, ծովաքարերի նման ողորկ, և երևի այդ քարերին դիպել են նաև Կոմիտասի, Զոհրապի, Սիամանթոյի, Վարուժանի ոտքերը։ Պոսֆորի ջրերը երևի դեռ պահում են նրանց հայեացքը, իսկ օդում երևի մնացել են նրանց ձայների բեկորները։ Ես չեմ կարող տեսնել, չեմ կարող լսել։ Ես կ'ուզենայի գտնել գոնէ այն տները, որտեղ ապրել են նրանք, նայել անշունչ քարերին ու լուսամուտներին։ Բայց ո՞վ ինձ ցոյց կը տայ, ո՞վ կ'իմանայ։ Ինձ թոյլ չեն տալիս նոյնիսկ 5—10 րոպէով մտնել հայոց գերեզմանատուն, որտեղ Պետրոս Դուրեանն է՝ «երջանիկը» Սկիւտարում ծնուած հայ հանճարներից, որ գերեզման ունի... Ես ուզում եմ իմ ծոցատետրի թէկուզ և արդէն չորացած, բայց երևանեան մեխակը դնել նրա մենաւոր շիրմին, բայց Թուրք մեր ուղեկցողը կոնֆետային ժպիտով բացատրում է, որ ինչ—որ տեղ, ինչ—որ մարդիկ սպասում են մեզ և մի րոպէ անգամ չեն կարող համբերել։ Օթոպիւսի ապակիների մէջ փախչում են գերեզմանատան սպիտակ խաչքարերը։ Ներիր ինձ, Պետրոս Դուրեան, ներիր, որ անցայ շիրիմիդ մօտով, բայց չխոնարհուեցի քո հողին, մի ծաղիկ անգամ չդրի։ Ներիր ինձ, գուցէ մի օր կը լինի նաև գերեզմանների հայրենադարձութիւն, դու տուն կը գաս եւ մենք քեզ կը բերենք Հայաստանի բոլոր մեխակները...

6

Դարձեալ Իսթամպուլ...

Ուսանողական գիշերային գալարէ։ Մեզ հիւրասիրում են՝ կամ 50 կրամ օղի, կամ մի շիշ գարեջուր, որովհետեւ գարեջուրը ծաւալով աւելի շատ է, անյարմար չի լինի երկար նստել սեղանի առաջ։ Երիտասարդ զոյգերը պարում են, ուսանողական շատ լաւ նուագախումբը էքստազի մէջ է, գալարէում ծուխ է, ջահելութիւն, ռիթմ։ Շատ գեղեցիկ աղջիկներ կան, գեղեցիկ տղաներ։ Անընդհատ նայում եմ մի զոյգի. աղջիկը դպրոցականի պէս կարճ հիւսեր ունի, ժապաւէնը՝ կապած, տղան բարձրահասակ է, այնքան լաւ է ժպտում, երբ խոնարհւում է դէպի աղջիկը։ Նրանք չեն տեսնում աշխարհը, պարում են իրարով երջանիկ, կամ գուցէ ինձ է թւում։

Պարում են թուիստ, սեւի նորագոյն պարեր, գեղեցիկ են պարում։ Սա արդէն կառամատոյցի ամբոխը չէ։ Խելօք, կենդրոնացած հայեացքներ. նորակիրթ ժեստեր։ Սրանք քիչ են։ Թուրքիայում 0.000 ուսանող կայ։ 32 միլիոնանոց երկրի համար քիչ է, մեր համեմատութեամբ՝ ծիծաղելի, բայց 80.000 կայ։ Յիշենք, թէ ինչքան կը լինի 20-25 տարի յետոյ, 2.000 թուին արդէն քանի՞ մարդ համալսարան աւարտած կը լինի։

Ես զրուցում եմ մեր Թուրք կիտի հետ, որը նոյնպէս համալսարանի ուսանող է։ «Ինչո՞ւ դու Թուրքերէն չգիտես,— հարցնում է նա,— չէ՞ որ Թուրքերն ու հայերը ապրել են իրար հետ...»։ «Ինչո՞ւ դու հայերէն չգիտես,— պատասխանում եմ ես,— չէ՞ որ Թուրքերն ու հայերը...»։ Նա մտախոհ ժպտում է։ Յետոյ ես հարցնում եմ, թէ ինչ կարծիքի է նա երիտասարդ Թուրքերի ժամանակաշրջանի մասին։ «Ես ֆիլոլոգ եմ,— ասում է նա,— պատմութիւնը լաւ չգիտեմ»։ «Ես հայ ընկերներ ունեմ,— ասում է նա— ու սկսում է թուել,— Աւետիք, Յովակիմ, Սեբոր...»։ Վերջին անունները զուարթութեամբ է յիշում։ Հաւատա՞մ, որ դրանք ընկերների անուններ են...

7

Թոփ Գափու...

Այսպէս է կոչւում Իսթամպուլի սուլթանական ապարանքը, որի առաջին քարը դրուել է 15րդ դարում։

Հիմա այստեղ թանգարան է։

Ես շատ թանգարաններ եմ տեսել՝ արուեստի, կենցաղի, տիկնիկների, մոմէ կերպարանքների, հին ջութակների, հազար ու մի... բայց թանգարան, որտեղ ցուցադրուեն ուրիշ ժողովուրդների հարստութիւնները ու այդ հարստութիւնները կողոպտողների ոսկերիզ դիմանկարները, զգեստները, օրօրոցները, առաջին անգամ էի տեսնում։ Ինչե՜ր ասես չկան այստեղ. ոսկուց ու պլատինից գաւաթներ, արկղներով մարգարիտներ, ճափոնական ճենապակի, աշխարհի ամենախոշոր զմրուխտը, ամենախոշոր սպիտակ մարգարիտը։ Ի՞նչ ձեռքերով են ստեղծուել դրանք, ովքե՞ր են ծով սուզուել և հանել այդ մարգարիտները, ովքեր են ոսկուց զարմանահրաշ ժանեակներ հիւսել...

Բայց ամենատարօրինակը այդ չէր։

Մի մեծ դահլիճում ցուցադրւում են օսմանեան բոլոր սուլթանների զգեստները, դեռ այդ քիչ է՝ օրօրոցները։ Ես ու ընկերս փոքր ինչ աւելի երկար ենք կանգնում սուլթան Աբդուլ Համիտի խրտուիլակի կողքին։

Ես քայլում եմ Թոփ Գափուի դահլիճներով և մտածում, որ կան բաներ, որոնք հարկաւոր է թաքցնել աշխարհի աչքից։ Իսկ սրանք ցուցադրւում են...

Օթոպիւսով վերադառնում ենք ծովափից։ Այնտեղ Թուրք մի երեխայ անընդհատ մօտենում էր ինձ, ժպտում։ Սկզբում ես չգիտէի ինչ անել, յետոյ նրան քաղցրաւենիք տուի և մենք լուսանկարուեցինք միասին։ Հիմա այդ լուսանկարը իմ սեղանին է։

Վերադառնում ենք ծովափից։

Երգում ենք։

Յանկարծ անհնարին ցանկութիւն է զարթնում երգել հայերէն։ Բայց յիշում ենք. մեզ խնդրել են հայերէն չերգել՝ նեղանում են։ Նրանք այդ տանտէրերը, շատ են օթոպիւսում՝ հինգ—վեց հոգի, նստած են առջեւում, ետեւում, մէջտեղում։ Օթոպիւսում երգ է, ուրախութիւն, ծիծաղ։ Մեզ խնդրում են երգել։ Սկզբից երգում ենք ռուսերէն բառերով՝ Երեւանի մասին, շեշտում ենք, ճչում ենք Երեւան բառը։ Յետոյ ինքնաբերաբար սկսւում է հայերէնը։ Ազնիւ խօսք, մենք ուզում ենք ուրախ երգ երգել, բայց ինչո՞ւ իրարից անկախ սկսում ենք «Կիլիկիա», ինչո՞ւ... Օթոպիւսում յանկարծ լռում են, մեր հայերէն երգը դուրս է թռչում լուսամուտներից, տարածւում Պոսֆորի վրայ... Թող այդ հայերէն բառերը մեխակների նման իջնեն քո մենաւոր շիրմին, սիրելի Դուրեան, մեր անգերեզման մեռելներ, թող այդ հայերէն բառերը բարեկամ—քարերի պէս կոտրեն ձեր տների կապտած ապակիները և ներս ընկնեն ձեր սեղանին, պանդուխտ հայեր։ Յետոյ մենք երգում ենք նոյնիսկ եղեռնի օրերի երգը՝ մշեցի մօր երգը, աշխարհում միակ օրօրոցային երգը, որտեղ մայրը զաւակին ասում է ոչ թէ քնիր, այլ՝ զարթնիր...

...Սուլթան կ'ուզէ ջնջէ մըզի,
Զարթնէ, լաօ, մեռնիմ քըզի...

Մեր մշտական կիտը՝ Իսկուլլա պէյը, բոլորովին մթնել է։ Նա չի բացում բերանը, վաղուց ես չեմ տեսնում նրա աւերակ ատամնաշարը։ Ինչո՞ւ յանկարծ...

Յետոյ մենք Երեւանի մասին երգում ենք ամբողջ օթոպիւսով, բոլոր 30ով, լսո՞ւմ ես, Իսթամպուլ, երգում են ոչ միայն հայերը. երգում են ռուսները, ատրպէյջանցիները, ուկրաինացիները...

Գիշերային Իսթամպուլ։ Մզկիթներ, որ բոլորն էլ մթան մէջ Այա-Սոֆիա են յիշեցնում։ Ռեկլամներ, պոռնկուհիներ։ Մենք գնում ենք հանդիպման՝ Իսթամպուլի երիտասարդութեան ներկայացուցիչների հետ։ Տղաները սեւ կոստիւմով են, փողկապներով, աղջիկները՝ տօնական հագուստով։ Առաջին անգամ մենք կը նստենք կողք-կողքի թուրք երիտասարդների հետ, կը զրուցենք, կը վիճենք։ Հասնում ենք շէնքին։ «Տեխնիկական պատճառներով հանդիպումը չի լինի»,— ասում է Իսկուլլա—պէյը։ Տեխնիկակա՞ն, ի՞նչ է, շէ՞նքն է փլուել, հանդիպման մասնակիցները միանգամից վարակուել են դիզենտերիայո՞վ, թէ՞ աթոռներ չկան... Մեզ տանում են ինչ—որ մի խըղճուկ դահլիճ, երկուսից մէկին թէյ են տալիս և յետոյ ժամ ու կէս ցուցադրում ֆիլմ՝ Թուրքիայի մասին։

(Շար. 3)

01047


Ընկեր եւ ընկերուհի Ս. Պալաեաններ տարեդարձի կարկանդակին մոմերը մարելէ առաջ


Ձախէն աջ.— Զ. Պալաեան, Յակոբ Շահնուր, Պարոյր Թալալեան, Խորէն Իսկէնեան, Յակոբ Ոսկանեան (հայրենի խմբավար), Մօ. Եդուարդ Յակոբեան եւ Ս. Պալաեան

ՈՂՋԵՐԹԻ ԵՐԵԿՈՅ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Նախ քան կարկանդակը կտրուիլը՝ եգիպտահայ ծանօթ երգահան և ժողովրդային բանաստեղծ Արամ Մուրատեան կարդաց ինքնագիր արաբերէն ոտանաւոր մը, որ մեծապէս գնահատուեցաւ ներկաներուն կողմէ:

Արդէն կէս գիշերը անցած էր երբ ներկաները հետզհետէ սկսան հրաժեշտ առնել՝ բարի ճանապարհի սրտաբուխ բարեմաղթութիւններ ուղղելով հայրենիք մեկնող երջանիկ զոյգին:

Այս ուրախ առթիւ, վերջին պահուն ստացուեցաւ Պր. Կարօ Վարժապետեանի ողջերթ մաղթող հեռագիրը։

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՔՈՒՊՊԷԻ ՊԱԼԱՏԻ ՏՈՄԱՐԻՆ ՄԷՋ

Նախ քան մեկնումին՝ Ընկեր և Ընկերուհի Ս. Պալաեաններ (ընկց. թերթիս խորհրդական Մոհտ. Ֆաթհի Ապտէլ Ռահիմի) Քուպպէի նախագահական պալատը գացին և տոմարին մէջ արձանագրեցին Ա.Մ.Հ.ի կառավարութեան ուղղուած շնորհակալական և երախտագիտական տողեր: Ցաջորդ օրը այս այցելութեան արձագանք հանդիսացան եգիպտական պաշտօնական օրաթերթերը:

ՄԵԿՆՈՒՄ

Ուրբաթ, 18 Նոյեմբեր, վաղ առաւօտեան ժամը 3.30ին, թերթիս արտօնատիրուհիին և պատասխանատու խմբագրին ողջերթ մաղթելու համար, Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը փութացած էին ազգականներ, բարեկամներ և «Ջահակիր»ի ընտանիքը։

Ներկայ էին նաև Սովետ դեսպանատան փոխ-հիւպատոս Ընկ. Պարոյր Թալալեան և Ազգային երեսփոխան Պր. Ստեփան Լաչինեան։

Ժամը ճիշդ 5.00ին «Իւնայթըտ Արապ Էըլայնզ»ի գոմէթ տիպի օդանաւը ճամբայ ելաւ դէպի Մոսկուա։


Ձախէն աջ.— Ստեփան Լաչինեան, Պարոյր Թալալեան, Հրազդան Պալեան, Հայկ Օհաննէսեան, Վահան Ջէչճէնեան եւ Արամ Մովսէսեան


Ձախէն աջ.— Սիմոն Սամսոնեան, Վահան Պէնսեան, Զ. Պալաեան, Արմէն Տատուր, Յակոբ Ոսկանեան (հայրենի խմբավար) եւ Մօ. Եդուարդ Յակոբեան։

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՒԹ ԽԱՒԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ժողովուրդին մութ խաւերուն մէջ կանոնաւոր բժշկութեան գործադրութիւնը վերջին աստիճան ծանծրացուցիչ է:Բժիշկը լայնածաւալ սրտի և անեզր համբերութեան տէր պէտք է ըլլայ բժշկութիւն ի գործ դնելու համար այս խաւերուն պատկանող ընտանիքներուն մէջ: Խօսք առնել, խօսք հասկցնել ասանկ մարդոց՝ ո՞ր աստիճան դժուար է, երբեմն դառն նախատինքներու և անմարսելի քննադատութեանց ենթակայ։ Աղքատութիւն, տգիտութիւն, նախապաշարում, ինքնահաւանութիւն, խօսք չհասկնալ, ամէն գլխէ ձայն լսել, խենթ ու խելառ դիտողութիւններ կը պաշարեն բժիշկը:

Բժիշկը կը մտնէ աղքատիկ սենեակ մը, ուր կը գտնուի հիւանդը, տասէ աւելի դրացի կիներ և երկու երեք տղաք։

— Բարեւ ձեզ։

— Հրամմեցէք, խըյանէթ, շատ ուշացար։

— Գլուխս քերելու ժամանակ չունիմ, հարիւր հիւանդէ խապար եկած է, ո՞ր մէկուն հասնիմ, չեմ գիտեր։

— Աստուած կարողութիւն տայ, մէնչուր հէքիմ ըլլալդ Սաթենիկ հանըմէն իմացանք տէ խապար ըրինք:

— Քանի՞ օրէ ի վեր հիւանդ է չոճուխը: Սա լեզուդ նայիմ. ձեռքդ ինծի տուր։

— Երեք օր կայ, նասը՞լ ըսեմ, վրան կոտրածութիւն մը կայ, քիթը կախ է, տիվալ կը պանէր կոր, «քա՛ աղջիկ, մի պանիր, նալէթ փարային» ըսի։

(Շար. տես էջ 6)

ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ ԵՐԳԸ

(Շար. Գ. էջէն)

Այո՛, սա էլ է թելադրանք, բայց հեղինակն այստեղ արդէն բանաստեղծութիւնն ու հրապարակախօսութիւնը իրարից անջատող սահմանագիծն է կանգնել։ Եւ այն տեղ, որտեղ Մարգարեանը կարողանում է իր ասելիքի համար ձեւ գտնել, նրա խօսքը հեռու է միօրինակութեան վտանգից, իսկ այնտեղ, ուր խօսքը ոչ թէ գեղարուեստական հնարանքով, այլ հրապարակախօսական ճակատայնութեամբ է ասուած, հրապարակ է գալիս նաև միօրինակութիւնը:

Ինձ խենթացնում է մարդկային
հոգու
Ոլոր մոլորը...
Ո՞ւր ես բարձրանում առած ինձ
քեզ,
Որպէս դրօշակ...
Ես քեզ՝
Ամէնից խոր խորամանկին
Ու հաւատարիմ ամէնից խարդախ
Ես համարեցի ամէնից արդար...

Տարբեր բանաստեղծութիւնների սկզբի տողեր են սրանք, և բոլորի մէջ գրեթէ նոյն բովանդակութիւնն է, ասուած նոյն ձեւով՝ ճակատով։ Կարելի է նման ուրիշ օրինակներ էլ բերել, որոնք ցոյց տալով հանդերձ, որ մարդկային ազնուութեան, ճշմարտութեան, բարոյական մաքրութեան խնդիրները խռովում ու մինչեւ հոգու խորքը յուզում են նրան, բայց միաժամանակ ցոյց են տալիս, որ երբ ձեւերի բազմազանութիւնն է բացառուած, միօրինակութիւնն է գալիս հրապարակ և մանրացնում ասելիքը:

Եւ իմ կարծիքով, Մարօ Մարգարեանի այս գրքի հիմնական թերութիւնը հէնց այդ է: Այդ է, որ երբեմն երբեմն գալիս ու միօրինակութեան երանգներ է տալիս այն լաւ երգին, որ բանաստեղծուհու հոգու խորքերից, յաճախ շատ խորքերից է հնչում, ջերմ է, անկեղծ, մարդկայնօրէն ազնիւ և հէնց այդ պատճառով էլ, թէեւ միայն իրենն է՝ Մարօ Մարգարեանինը, միաժամանակ մերն է նաև։

ՎԱՀԱԳՆ ԴԱՒԹԵԱՆ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ՄԱՐԶ.- ԵՐԻՏ.Ի ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ ԹԻՒԸ

«Ջահակիր» Մարզական-Երիտասարդական Ամսօրեայ յաւելուածի նոյեմբերի թիւը լոյս կը տեսնէ Շաբաթ, Նոյ. 26ին։ Փնտռել ցրուիչներէն։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլալ մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոստ գրել «Journal TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ԱՄՀ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի

BOAC offers
SPECIAL EMIGRANT FARES
to
CANADA
by
& ROLLS-ROYCE 707
and
AIR CANADA D.C. 8

MONTREAL L.E. 140.150 m/ms. TORONTO L.E. 149.450 m/ms.

Travel Problems? Forget them Leave it all to BOAC From getting you to the aircraft on time, to looking after children etc., BOAC takes care of you. Daytime or night-time relax in the most comfortable Economy Seat in the VC10 or in the comfort of Rolls-Royce and D.C. 8 Jetliners.

Effective from 15 th. October 1966

FREE BAGGAGE 30 KGS.

Ask for details of BOAC's new low emigrant fares at your BOAC authorised travel agent, or at the BOAC booking offices: Cairo: 1, Sharia el Bustan Tel. 714417 Alexandria: 15, Midan Saad Zaghloul Tel. 36668

BOAC WITH AIR INDIA, AIR CANADA, E.A.A. AND QANTAS

01048

ՋԱՀԱԿԻՐ 24 ՆՈՅ. 1966

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀՆԱՐԻՉՆԵՐ

Տպագրելու մեքենային հնարիչն է գերմանացի Եոհան Կիւթենպերկ, 1450ին:

Մանրադիտակի հնարիչը՝ հոլանտացի Զաքարիաս Յոնսըն, 1590ին:

Ջերմաչափի՝ իտալացի Կալիլէօ Կալիլէի, 1593ին:

Հեռադիտակի՝ հոլանտացի Հանս Լիփըրշէ, 1608ին:

Ծանրաչափի՝ իտալացի Իւանճելիսթա Թորիչելլի, 1643ին:

Ժամացոյցի ճօճանակի՝ հոլանտացի Քրիստեան Հիւկէնս, 1656ին:

Մանելու մեքենայի՝ անգլիացի Ճէյմս Հարկրիվս, 1764ին:

Շոգիի մեքենայի՝ սկովտիացի Ճէյմս Ուաթ, 1765ին:

Օդապարիկի՝ ֆրանսացի Ֆրանսուա Պլանշար, 1785ին:

Բամպակ զտելու գործիքի՝ ամերիկացի Էլի Ուայթնի, 1793ին:

Թուղթ շինելու մեքենայի՝ ֆրանսացի Լուիս Ռոպեր, 1798ին:

Տուփերու մէջ ուտեստեղէն պահելու՝ ֆրանսացի Ֆրանսուա Ապէր, 1804ին:

Շոգենաւի՝ անգլիացի Ռիչըրտ Թրեւիթիք, 1804ին:

Շոգիավար նաւակի՝ ամերիկացի Ռոպերթ Ֆուլթըն, 1807ին:

Ապահովութեան լապտերի՝ անգլիացի Սըր Համֆրի Տէյվի, 1816ին:

Ելեկտրական մագնիսի՝ անգլիացի Ուիլեըմ Սթըրճըն, 1825ին:

Լուցկիի՝ անգլիացի Ճոն Ուոքըր, 1827ին:

Ելեկտրականութեան մեքենայի՝ անգլիացի Միքայէլ Ֆարատէ 1831ին:

Պատրաստելու մեքենական գործողութիւնը՝ ամերիկացի Ճէյրըս Բերքինզ, 1834ին:

Հեռագրաթելի՝ ամերիկացի Սամուէլ Ֆ. Պ. Մորզ, 1837ին:

Հեծելանիւի՝ սկովտիացի Քըրք Փաթրիկ Մաքմիլըն, 1837ին:

Նկարելու մեքենայի (արեւի) ֆրանսացի Լուիս Տակեր, 1839ին:

Կարի մեքենայի՝ ամերիկացի Էլի Հաու, 1846ին:

Քաղեց՝ ԱՐՏ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՒԹ ԽԱՒԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

(Շար. Ե. էջէն)

— Էյէր ասըլ շիտակը հասկընալ կ'ուզես նէ վեց օր ալ կայ քիթը կախ ըլլալը: Լուսաբերին եկած օրէն պէրի է քի չոճուխին հալին չեմ հաւնիր կոր: Անապա կ'ըսես չոճուխը նազա՞ր առաւ, մուսու տոքթոր:

— Էյ հապա օլաղան է:

— Ան Լուսաբերին աչքը աչք չէ:

Բժիշկը.— Էյ ի՞նչ կ'իմանայ կոր. ո՞ր տեղը կը ցաւի:

— Ամպէր հանըմը թող նախ ըսէ:

— Ինտոր ըսեմ, գլխու ծանրութիւն մը, իշտահըզըութիւն, դեղնած, գլուխը բարձէն վեր չելլաւ, հալէ ինկած է:

— Գնա՞ քուրուկ, ըսէ քիմ քիչ մըն ալ քիթը արունեցաւ, քանի մը տամլա էր ամա՝ օլսուն:

Բժիշկը.— Քանի՞ օր կայ քիթին արիւնիլը:

— Կայնէնայիմ, չամաշըրիս էրթէսին օրն էր, սալըն օրը... հա՛ եա, սալըն օրն էր:

Բժիշկը.— Շատ արիւն եկա՞ւ:

— Չէ, քանի մը տամլա բան:

Բժիշկը.— Հազ ունի՞:

— Չէ, ես ալ տիխամթ կ'ընէի կոր ամա, չունի. հազ ըսիր տէ միտքս եկաւ, Պետրոսը շատ կը հազայ կոր:

Բժիշկը.— Տաքութիւն ունի՞, հիմա Պետրոսէդ վազ անցիր:

— Հապա՛, ելլէ քիմ գիշերները պիւպիւթիւն չալքէ չուլք է, առտուան դէմ կը հանդարտի սրզլամիշ կ'ընէ:

Բժիշկը քննելէն ետքը հիւանդը՝ դեղագիր մը գրելու կը պատրաստուի:

— Քա ճանըմ, տիխամթը մը նայէ տէ անանկ ըէչէթա գրէ, չելլաս եաղըշ մը տաս:

Բժիշկը.— Այստեղ շիշէ մը ջուր կայ, ժամը անգամ մը դգալ մը կուտաք: Վեց հատ ալ հապ կայ, երկուք ցերեկը, երկուք ալ իրկունը:

— Ի՞նչ ըէնկ ճուր է, աճի՛ է չէ նէ անոյշ:

Բժիշկը.— Դեղին ջուր մըն է, անոյշ է:

— Հիւանդութիւնը ի՞նչ է:

Բժիշկը.— Հաֆիֆ թիֆօ մը կ'երեւայ կոր:

— Քա մեղա՛յ, թիֆոյի շոշորդ չունի նէ:

— Էյ թիֆօ է նէ նասը՞լ հապ թէրթիպ կ'ընես կոր, հիչ թիֆոյին հապ կուտա՞ն:

— Քիչ մը սինամէքիով քուտրէքթ հէլվասի խաշենք տանք նէ նասը՞լ կ'ըլլայ, փորը վար վար կը զարնէ:

— Հա եա՛, փէք աղէկ կ'ըլլայ, փորը կը կակուղնայ:

— Քիչ մը փաթաթիս խաշենք տէ նէօշէթ շէքէրիով տանք նէ նասը՞լ կ'ըլլայ:

— Աղէկ կ'ըլլայ եա՛, կը քրտնի, աչքը կը բացուի:

— Իլլէ քիմ քիչ մըն ա խարա-հալիլէ դնէք նէ իշտախն ալ կը բացուի:

Բժիշկը.— Քանի որ ատոնք գիտէք՝ զիս ի՞նչ բանի համար բերիք. ինչ դեղեր որ տուեր եմ, կանոնաւոր գործածեցէք և մսի ջուրէն ուրիշ ուտելիք մի՛ տաք, սենեակը մաքուր պահեցէք և մէկէն աւելի մարդ քովը չգտնուի:

— Քա վայ պանա, միսի ջուրէն պաշխա բան մի՛ տաք կ'ըսէ կոր:

— Քա զահէր չօճուխս անօթի պիտի մեռցնէք, օ՛խ ճանըմ եապանը չեմ գտեր:

— Կտոր մը զարզաւաթը կերակուր տանք նէ ի՞նչ կ'ըլլայ. զէհիր չէ եա՛, մեղա՛յ:

— Քանի մը տիլիմ փորթուքալ տանք նէ սիրտը պաղըշկի, նէօշէթը հաֆիֆնայ, բերանը թրջի:

— Քիչ մըն ալ գլխուն քացախ քսենք, վիճուտին վրայ ալ հառտալ պտտցնենք:

— Հապա, հէմ գլխուն ցաւը կը կտրի, հէմ ալ հիւանդութիւնը դուրս կը քաշէ. վա՛յ, էրանիկ հանըմս, աղէկ որ գտնըւեցար:

— Է՛յ հապա, անկանը ծակ մարդուն պանը պաշխա է:

Բժիշկը խօսքը անոյշ տեղը կը կապէ և դրացիներէն հոն ժողուուած քանի մը հիւանդներն ալ քննելէ ետք, կը պատրաստուի մեկնելու:

— Մինչեւ աղան առտուն կանուխ գնաց, վաղը վիզիթաս կը խրկենք. հէմ ալ պէտք ըլլայ է մենք խապար կ'ընենք քեզի:

Բժիշկը կը մեկնի:

— Քա՛ սա թոհա՛ֆ բան, պարէ չոճուխը թիֆոյի շոշո՞րդ ունենայ. աս հեքիմն ալ ո՞րկեց էր գտաք. հէչ սիրտս չփակաւ:

— Քա ճանըմ, թիֆօ ըսածդ եաթախէն դուրս կը նետուի՝ սայըխլամիշ կ'ընէ, լեզուն քէօսէլէի պէս կը չորնար:

— Էյ ատոնց հիչ մէկը չկայ, մեղա՛յ:

— Ես աղէկ գիտեմ քի թիֆոյին մէջ հապ չի տացուիր. հապը որթմայի իլէ մայասըլի կուտան... յոէր զահար:

— Էյ հիմա տուած ըէչէթան շինել չտա՞նք:

— Սախըն հա՛, չոճուխը եապանը գտեր էք զահար:

— Անապա պաշխա հէքի՛մ մը բերենք:

— Սախըն հա՛, կ'ըլլայ թիֆոյի իլաճ կուտայ տէ հիւանդութիւնը թիֆոյի կը դարձնէ. Սաղոմիկին չէ՞ր քի վէրէմի իլաճ տուին հէքիմները՝ զոռով վէրէմի դարձուցին:

Չերկարենք. դեղ չեն տար. Տասն օր խելքերուն փչածը ընելէ ետք, հիւանդին վիճակը կը ծանրանայ և աղիներէն առատ արիւնահոսութիւն տեղի կ'ունենայ և կը մեռնի հիւանդը:

ՏՈՔԹ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

«Սուրբ Փրկիչ»

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՈՖ (ընկ. թիւ 805) խմբագրատանս տուած իր առաջին այցելութեան առթիւ կը նուիրէ 500 ե.գ.:

Թերթիս պատասխանատու-խմբագրին և արտօնատիրուհիին Ընկեր և Ընկերուհի Սարգիս Գալանեաններու դէպի Մայր Հայրենիք կատարած այցելութեան ուրախ առթիւ՝ Տիկին Նելլի Պետրոսեան կը նուիրէ 100 ե.գ.:

Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Պր. Ալեքսան Սէմէրճեան (Ալեքս.) կը նուիրէ 100 ե.գ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր և Տիկին Սարգիս Գալանեաններու դէպի Մայր Հայրենիք կատարած այցելութեան ուրախ առթիւ՝ Տիկին Մարի և Պր. Հրաչ Հապէշեաններ կը նուիրեն 100 ե.գ.:

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք.

— «ԱՆԴԱԼՈՒԶԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒՄ», Հեղինակ Ստ. Կուրտիկեան, Տպաքանակ 5000, տպարան «Հայաստան»ի, Երեւան, 1966:

— «ՃՊՐԱՆ ԽԱԼԻԼ ՃՊՐԱՆ», հեղինակ Միսակ Ց. Վարժապետեան: Գին 5 Լ. ոսկի (Թղթակազմ): Գեղատիպ տպագրութիւն (Պէյրութ): Ստանալու համար դիմել «Գոմիթէ Նասխոնալ Ճիպրան», Պշարրէ, Լիբանան:

«Ջահակիր»ի

Աղեքսանդրիոյ

ներկայացուցիչն է

Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆ,

Հելիոպոլիս փող. թիւ 18

Ռամլէ, Քաճ Տր Սեզար:

Հեռ. թիւ 21942

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Երիտասարդուհի մը, իբր սկսնակ, որ քաջատեղեակ ըլլայ արաբերէնի, ինչպէս նաեւ օտար լեզուի մը, ԳԱԶՕՍ հաստատութեան կողմէ. 61 Գլոթ Պէյ փողոց, Գահիրէ:

Մանրամասնեալ տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ հեռաձայնելով թիւ 903573, գրասենեակի ժամերուն:

* * *

Հայ տիկին մը, որ կարող ըլլայ խնամել պզտիկ մը՝ հայ ընտանիքի մը մօտ:

Մանրամասնութեան համար հեռաձայնել թիւ 915013 Պր. Խորէն Իսկէնեանի, ամէն օր առաւօտեան ժամը 10էն 12:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի, 24 Նոյեմբեր 1966, կ.ե. ժամը 8.30ին

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ ԱՄՍՈՒՆ ԾՆԱԾ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր անդամ-անդամուհիները եւ երիտասարդները սիրով կը հրաւիրուին:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

Երեքշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9.30ին

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ - ԽՐԱԽՃԱՆՔ

Կազմակերպութեամբ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Մասնակցութեամբ

ՀԱՅ ԳԵՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻ

ՈՒՂԵՐՁ, ԲԱԺԱԿԱՃԱՌ

Գեղարուեստական ելոյթներ՝ մասնակցութեամբ տեղւոյս արուեստագէտներուն եւ սիրողներուն

Հրաւիրատոմս ստանալու համար դիմել սրահի քարտուղարութեան՝ ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10, կամ հեռաձայնելով թիւ 934908:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷ՛Ք

ԿԻՐԱԿԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966, ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ

Դաշտահանդէս-Պարահանդէս

Կոկանեան Սրահի պարտէզին և սրահին մէջ

Կազմակերպութեամբ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ

Կը խնդրուի չխաչաձեւել

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Երիցուհի Օ. Սեմերճեան եւ ուստրը՝ Ալեքսան, Այրի Տիկին Անժէլ Պալեան եւ համայն ազգակից պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեան եւ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ ներկայ գտնուելով, ծաղկեպսակ, հեռագիր, նամակ ուղարկելով եւ կամ զանազան բարեսիրական հաստատութեանց նուիրատուութիւններ կատարելով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, փեսային եւ ազգականին, հոգելոյս

Տ. ԳԷՈՐԳ ՔՀՆՅ. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆԻ

վախճանման եւ թաղման արարողութեանց առթիւ:

ԳՈՒԱԹ ՄԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ ԹԷՅԻ ՀԱՃՈՅՔԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ՝

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԹԷՅԻ ՏՈՒՆԸ ՁԵԶԻ ԿԸ ՀՐԱՄՑՆԷ



* Թէյի պաղպաղակ եւ սառած թէյ

* Հնդկական համադամ ուտելիքներ

* Էր-Գոնտիսիոնէ բազմոցարան

* Երաժշտութիւն եւ շարժանկար

* Փարթիի կազմակերպում

ԻՆՏԻԸՆ ԹԻ ՀԱՈՒՍ 23, Թալաաթ Հարպ, Գահիրէ - Հեռ. — 72985

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيردبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél.915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 156 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԲ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ١٥٦ — الخميس ١ ديسمبر ١٩٦٦

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՓԱՌՔ ՔԵԶ, ՄԻՇՏ ՓԱՌՔ

(29 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ ԱՌԹԻՒ)

Վերջին դարերու հայոց պատմութեան կարեւորագոյն և ամենափառաւոր էջն է Նոյեմբերի 29ը։

Կարեւորագոյնը՝ որովհետեւ 29 Նոյեմբերի յուսատու և լուսաշող առաւօտը միայն կրցաւ հայ ժողովուրդին վերադարձնել իր սուրբ հողէն մաս մը, ինչպէս նաև ապրելու և աշխատելու արդար իրաւունքը։

Ամենափառաւորը՝ որովհետեւ դարեր շարունակ ստրկութեան դատապարտուած՝ սակայն ստրկանալ չգիտցող հայը 29 Նոյեմբերի պարգեւած հայրենիքով կրցաւ հասնիլ այնպիսի բարձունքներու և փառքերու, ուր ճախրելը արտօնուած էր միայն պատմական մեծարժէք և փառաւոր անցեալ մը և լուսապայծառ ապագայի մը համար չարչարուիլ ու զոհուիլ գիտցող ներկայ մը ապրող ժողովուրդներու։

Նոյեմբերի 29ը հայ ժողովուրդին վերադարձուց իր հայրենիքը. այն հողը՝ որուն պաշտպանութեան և պահպանման համար դարեր շարունակ պայքարած եւ արիւն թափած էր, այն հողը՝ ուր ծնած ու կենսագործած էին հայուն ստեղծագործ նախահայրերը։ Հողը, սուրբ հողը այլեւս մերն էր, մեր սեփականութիւնը, եւ որուն վրայ կրնայինք այնուհետեւ կառուցել մեր նուիրական բոյնը։ Վախ չունէինք այլեւս որ կեղեքիչն ու ջարդարարը յանկարծ մէջտեղ պիտի ելլէին եւ համարձակէին խանգարել մեր խաղաղութիւնը։

Հայ ժողովուրդը դարեր շարունակ խաղաղութիւն եւ անդորրութիւն երազեց, որովհետեւ համոզուած էր՝ որ միայն խաղաղութեան մէջ է որ մարդ կրնայ ստեղծագործել, մարդ կրնայ արժեւորել ինքզինք եւ օգտակար ըլլալ ուրիշին։

Եւ ինչպէս չեշտեցինք, այդ արդիւնաբեր խաղաղութիւնը հայուն պարգեւեց Նոյեմբերի 29ը՝ շնորհիւ ռուս մեծ ժողովուրդի բարեկամութեան եւ օժանդակութեան։

Այս մեծ ու պատմական թուականին իրականութիւնը պատահական երեւոյթ մը չէր սակայն, եւ ոչ ալ յանկարծահաս եւ շուտափոյթ որոշում մը։ Անիկա արդիւնքն էր հայ բանուոր եւ գիւղացի ժողովուրդին տարած երկարամեայ պայքարներուն։

Դարերու ստրկութեան եւ գերութեան լուծին տակ տուայտող հայ գիւղացին ու բանուորը, շնորհիւ գաղափարապաշտ մեծ գործիչներու անձնազոհ եւ անձնուէր աշխատանքներուն՝ տակաւ առ տակաւ սկսան սթափիլ, սկսան վերազարթնուլ եւ ըմբռնել իրականութիւնը եւ խոր համոզումով պայքար մղել ի պաշտպանութիւն իրենց արդար իրաւունքներուն։

Աշխարհի գրեթէ բոլոր վարչակարգերուն ծանօթ հայը իր ձեռքը մեկնեց ռուս բարեկամ ժողովուրդին՝ որովհետեւ իր հայրենիքին ազատութիւնը, ապահովութիւնն ու վերականգնումը տեսաւ միայն ընկերվարական կարգերուն մէջ։

Հայ ժողովուրդի հարազատ զաւակ և Ս. Դ. Հ. Կուսակցութեան ռահվիրաներէն Մեծն Փարամազ մարգարէացած էր. «Դուք վաղը Արեւելքի հորիզոնին վրայ պիտի տեսնէք արշալոյսը Սոցիալիստական Հայաստանին»։

Եւ շատ սուղ գնուած հայրենի այդ ափ մը հողին կառչեցաւ հայը իր ամբողջ հոգիով ու մարմինով, ո՛չ մէկ զոհողութեան առջեւ կանգ առաւ՝ անոր աւելիով վերադարձնելու համար նախկին փառքի շրջանը։ Ահա՛ հայրենի երիտասարդ գրագէտ Վ. Պետրոսեանի խորհրդանշական հաստատումը (կարդալ էջ 5).

«Ո՛չ, մենք չպիտի լինենք աւերակ, թէկուզ մեծ, թէկուզ հիացքի արժանի, թէկուզ երկրպագութեան արժանի։ Եւ մենք չպիտի ապրենք մեր սեփական անցեալի աւերակներով, թէկուզ դրանք լինեն Տրովադա։ Մենք երիտասարդ ժողովուրդ պիտի մնանք, միշտ դժգոհ ինքներս մեզնից, միշտ մտածելով որ պարտք ենք աշխարհին, մենք չպիտի ապրենք մեր պատմութեան տոկոսներով...»։

Այսպէս մտածող ժողովուրդ մը անկարելի է որ մահանայ, անհետանայ, կորսուի. պատմութեան անջնջելի վճիռը արձանագրուած է անոր ճակտին. «Մահ չունիս դուն, պիտի ապրի՛ս, եւ փառքո՛վ պիտի ապրիս»։

Մայր հայրենիքի մէջ ապրող մեր քոյրերն ու եղբայրները իրենց վիճակուած փառքը կերտելու համար տիւ ու գիշեր աշխատեցան ու տքնեցան, հարկ եղած պարագային իրենց եղունգներով իսկ փորեցին հողը՝ իրենց տան հիմերը ամրացնելու համար, մեր սուրբ հողին խառնեցին իրենց քրտինքն ու արիւնը, որոնք որպէս պարարտանիւթեր ծաղկեցուցին եւ աճեցուցին մեր նախանձելի ճարտարարուեստը, բարձրանուան գիտութիւնն ու փառաւոր մշակոյթը։

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

01058

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱՌԸ

Հինգշաբթի, 24 Նոյ. 1966, կ. ե. ժամը 5ին Նախագահ Քամալ Ապտէլ Նասէր պատմական ճառ մը խօսեցաւ Ազգ. Ժողովի չորրորդ նստաշրջանի բացման առթիւ։

Այս ճառը, որ միաժամանակ հեռասփռուեցաւ և ձայնասփռուեցաւ, ընդարձակ անդրադարձում մը եղաւ ներքին, արաբական և միջազգային մարզերու։

Ստորեւ կու տանք կարեւոր հատուածները.

— Հնգամեայ առաջին ծրագիրը յաջողութեամբ բոլորուեցաւ. այդ յաջողութեան համար ստիպուեցանք արտաքին պարտքեր ընել սակայն։

— Գործադրութեան մէջ եղան բացեր և առանք նկատի պիտի առնուին յառաջիկայ ծրագիրներու նախապատրաստութեան ընթացքին։

— Արաբական աշխարհի հանդէպ ԱՄՀի կեցուածքը կը պատկերացնէ մեր ժողովուրդին պատասխանատուութեան գիտակցութիւնը ի նպաստ արաբական ազգի արդար պայքարի, այն ազգին, որուն ենք կը պատկանի իր պատմութեամբ և իր պայքարով։

— Կը պահանջենք քաղաքական և տնտեսական անկախութիւնը արաբական իւրաքանչիւր ազգի և անոնց կողքին ենք աշխարհակալութեան և շահագործումին դէմ և կը հաստատենք տնտեսական զարգացման և գաղափարական ճամբու որոշման իրաւունքը։

— Պաղեստինի ազատագրութեան նպատակը ամբողջ արաբ ազգին իսկական ազատութեան երաշխիքն է՝ յօգուտ իր միութեան։ Այս է պատճառը, որ ԱՄՀ միշտ ալ իր բոլոր կարելիութիւնները դրած է պաղեստինցի ժողովուրդի պայքարին ի նպաստ։

— Կը մնանք թշնամիի խարխնելը ռմբակոծելու մեր որոշումին վրայ, եմէնի վրայ յարձակումի պարագային։

— Սէուտական բանակը ամբողջութեամբ կը գտնուի ամերիկեան և անգլիական հսկակշռի ու հրամանատարութեան տակ, և այժմ գրաւեալ Հարաւի և Արաբական Ծոցի պաշտպանման համար կայսերապաշտական ծրագիրներուն անքակտելի մէկ մասը կը կազմէ։

— ԱՄՀ կտրականապէս կը պահանջէ Վիեթնամի հարցին լուծումը, որ կը կայանայ Հիւսիսային Վիեթնամի ռմբակոծումներուն անմիջականօրէն դադրեցման, Վիեթնամցի ժողովուրդի հողամասին վրայէն օտար ուժերուն անմիջական պարպումին մէջ, որպէսզի ան կարողանայ իր ազգային արժանապատուութեան համաձայն, ընտրել իր սեփական ճակատագիրը։

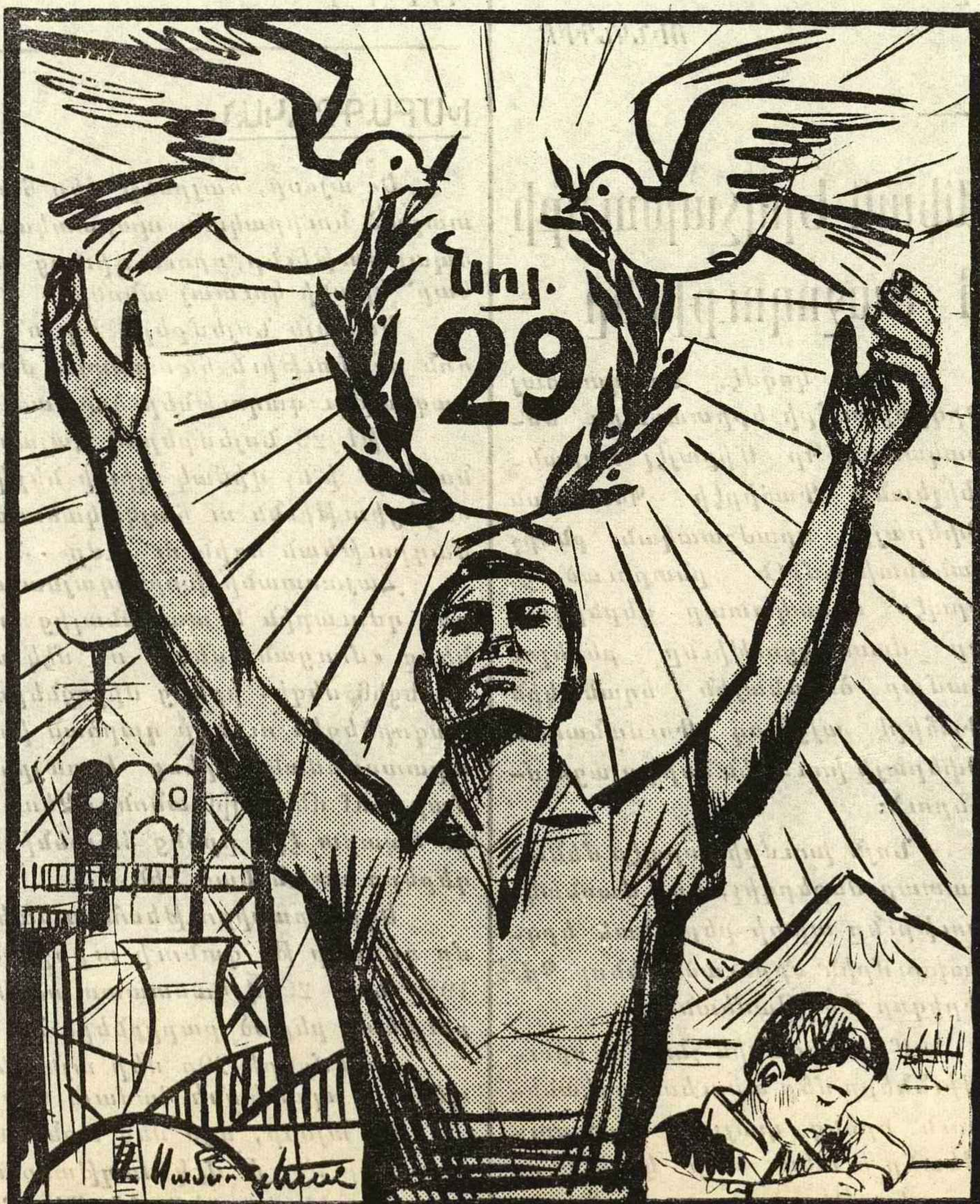
ԱԼՃԵՐԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԱՄՀ-Ի ՄԷՋ

Անցեալ Երկուշաբթի, 28 Նոյ. 1966, պաշտօնական այցելութեամբ Գահիրէ հասաւ Ալճերիոյ Նախագահ Հուարի Պումետիէն, որուն կ'ընկերանար բազմաթիւ նախարարներէ և բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը։

ԱՄՀի Նախագահ Քամալ Ապտէլ Նասէր, փոխ-նախագահներ, վարչապետն ու նախարարները Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանին մէջ դիմաւորեցին Ալճերիոյ նախագահն ու պատուիրակութիւնը։

Այս պաշտօնական այցելութիւնը պիտի տեւէ մինչեւ 5 Դեկտեմբեր։

Երէկ կ. ե. ժամը 6ին Անուար Սատաթի նախագահութեամբ Ազգային Ժողովը մասնաւոր նիստ մը գումարեց, ուր Նախագահ Պումետիէն քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ։



ՆՈՅԵՄԲԵՐԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆԿԱՐ Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ

ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԱՄԷՐ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ

ԱՄՀի Առաջին փոխ-Նախագահ և զինեալ ուժերու առաջին փոխ ընդհ. հրամանատար Մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէր պաշտօնական այցելութեամբ 5 օրեր Մոսկուա մնալէ ետք՝ Կիրակի, 27 Նոյ.ին վերադարձաւ Գահիրէ։

Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանին մէջ զինք դիմաւորեցին Ազգ. Ժողովի Նախագահ Անուար էլ Սատաթ, վարչապետ Մոհամէտ Սըտքի Սուլէյման, Նախարարներ, զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ և Գահիրէի սովետական դեսպանատան անձնակազմը։

Համարակաց հաղորդագրութիւնը հրատարակուեցաւ յաջորդ օրը՝ Երկուշաբթի։

ԳՐԱԳԷՏ ՀԱՄԱՍՏԵՂ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ

Ցաւով իմացանք սփիւռքահայ ծանօթ գրող Համբարձում Կելէնեանի (Համաստեղ) յանկարծական մահը, որ տեղի ունեցած է 26 Նոյեմբերին, Լոս Անճելըսի մէջ, իր յոբելեանի հանդիսութեան առթիւ խօսած պահուն։

Իր մահով կը կորսնցնենք տաղանդաւոր գրագէտ մը։ Իր գիւղագրութիւններուն ամենէն յատկանշական երկերն են «Անձրեւը» ու «Սպիտակ Ձիաւորը»։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՀԻՐԷ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ 46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՄԷՋ

Երեքշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1966, Հայկական Ընթերցասրահի վարչութիւնը իր սրահին մէջ կազմակերպած էր «Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ 46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ» նուիրուած արժանավայել հանդիսութիւն մը:

Այս երեկոյթին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին Հայ Գեղ. Միութիւնը և Կոկանեան Սրահը։

Ներկայ էին Արժ. Տ. Սահակ Ա. քհնյ. Շաքարեան (Առաջն. փոխանորդ), Արժ. Տ. Արշամ քհնյ. Պօղոյեան, Տէր և Տիկին Պարոյր Թալալեան, Մօ. Յակոբ Ոսկանեան, Ազգ. Իշխանութեան անդամներ, պետական պաշտօնատարներ, հայ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, մամուլի մարդիկ, մտաւորականներ, արուեստագէտներ և այլ ազգայիններ իրենց տիկիններով, ինչպէս նաև հոծ թիւով ընկեր ընկերուհիներ։

Երեւանէն ստացուած էր Սրահի նախագահ Ընկ. Սարգիս Պալեանի շնորհաւորական հեռագիրը, իսկ Աղեքսանդրիայէն՝ Ընկեր Հրաչ Գալընեանի շնորհաւորական նամակը։

Ս. Հայաստանի այս փառապանծ տարեդարձի տօնակատարութեան մանրամասնութիւնը պիտի տանք յաջորդ թիւով։

—※—

ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՕՓԵՐԱՅԻ ՂԵԿԱՎԱՐ ՄՕ. ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Չորեքշաբթի, 23 Նոյեմբեր, Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ հրաւիրուած էր բանախօսելու Երեւանի Պետական Օփերայի ղեկավար Մօ. Յակոբ Ոսկանեան, որ քանի մը շաբաթէ ի վեր Գահիրէ կը գտնուի տեղական ույժերը զոյգ բեմադրային ներկայացումներու պատրաստելու համար։

Պր. Վ. Տէփոյեանի ողջոյնի խօսքերէն ետք, որուն բանախօսը հանգամանօրէն ներկայացնելու հրաւիրուեցաւ Մօ. Եղուարդ Յակոբեան, որ կենսագրական սեղմ գիծերով ներկայացուց Մօ. Ոսկանեանը՝ որպէս Կ. Սարաջեւի տաղանդաւոր աշակերտը և արժանի յաջորդը։

Ընդհանուրին ծափերուն մէջ խօսք առաւ Մօ. Ոսկանեան, որ կուռ և ներշնչող բանախօսութեամբ մը վեր առաւ հայրենի երաժշտական վերելքը՝ սկսելով Երաժշտանոցի հիմնադրման թուականէն մինչև մեր օրերը և ձեռք բերուած երաժշտական նուաճումները բոլոր մարզերու մէջ։

Յարգելի բանախօսը պերճախօս փաստերով ցոյց տուաւ հայրենի արուեստագէտներու խլած դափնիները միջազգային մրցանքներու:

Մօ. Ոսկանեանի հետաքրքրական բանախօսութիւնը ունկնդրեցաւ մեծ հետաքրքրութեամբ՝ ստեղծելով հայրենական ջերմ մթնոլորտ մը։

ՈՒՆԿՆԴԻՐ

—※—

Եգիպտահայ Թ. Ալթունեան Երգչախումբի Մենակատարներուն Յաջողութիւնը

Եգիպտահայ «Թաթուլ Ալթունեան» Երգչախումբի մենակատարուհիներէն Օր. Վերա Հացունի, որ քանի մը ամիսներ առաջ Փարիզ մեկնած էր օդափոխութեան համար, առիթէն օգտուելով և իր անձնական նախաձեռնութեամբ, յետ քննութեան, յաջողած էր ընդունուիլ մասնակցելու համար Փարիզի Պետական Երաժշտանոցի օփերայի ճիւղին մուտքի մրցանքին։

Արդ, ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Օր. Վերա Հացունի յաջողութեամբ անցուցած է զտումի եւ եզրափակիչ քննութիւնները՝ արժանանալով դժուարահաճ քննիչ յանձնախումբի բարձր գնահատանքին: Աւելցնենք, որ 100 մասնակցողներէն ընդունուած են մի միայն 8 հոգի։

Այժմ Վերա արդէն իսկ կը հետեւի Երաժշտանոցի կանոնաւոր դասընթացներուն։

Միւս կողմէ, Եգիպտահայ Երգչախումբի երիտասարդ մենակատար Պր. Միքայէլ Գարանֆիլեան, Գահիրէի Պետական Օփերայի երաժշտական քննիչ յանձնախումբէն ընտրուած է, որպէս մենակատար մերերգող, իր մասնակցութիւնը բերելու համար ձմեռնային եղանակին Գահիրէ այցելող Ռումանական Օփերայի խումբին ներկայացումներուն:

Նոյն խումբին, որպէս մենակատար մերերգիչ, իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ նաև երգչախումբին սիրուած թենոր Պր. Գրիգոր Փարթամեան։

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները մեր արուեստագէտներուն, որոնց փայլուն յաջողութեանը ի տես՝ մեր կուրծքերը ուրախութեամբ և արդար հպարտութեամբ մը կ՚ուռեցուին։

ՕՐ. ԱՐՏԱ ՄԱՆՏԻԿԵԱՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ

Յունահայ ծանօթ, տաղանդաւոր և սիրուած երգչուհի՝ օրիորդ Արտա Մանտիկեան, որ 1953 թուականէն ի վեր կ'երգէ Լոնտոնի պետական ռատիոկայանէն և շրջագայած է անգլիական նշանաւոր խումբի մը հետ Հիւսիսային Ամերիկա, Գանատա, եւրոպական զանազան երկիրներ և ամէն տեղ զմայլանքի և գնահատանքի առարկայ եղած է իր անգլերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, հին և նոր յունարէն և հայերէն դասական երգերով, ուրախութեամբ կը տեղեկանանք՝ թէ այս անգամ, հրաւիրուած է Մոսկուա, ուր մօտ ատենէն կը մեկնի, հոն համերգներ տալու, իր տաղանդը ցուցաբերելու Ս. Միութեան երաժշտասէր և դժուարահաճ հասարակութեան մը առջև, կը գրէ «Երկիր»։

ԻՏԱԼԻԱ

ՊՕՂՈՍ Զ. ՊԱՊԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ

Հռոմի «Լեւոնեան» հայ վարժարանի Մեծաւորին խնդրանքովը, Ս. Պապը ընդունած է վարժարանի նորաօծ վեց վարդապետները: Այս առիթէն օգտուելով, Պօղոս Զ. Ս. Պապը խոր յուզումով եւ յորդազեղ զգացումներով յայտնած է իր հիացումը, սէրը եւ համակրանքը, հայ բազմաչարչար ու պանծալի ժողովուրդին հանդէպ:

«Մենք ուրախ ենք եւ բոլոր սրտով կը բաղձանք որ հայերը իրենց եկեղեցական եւ ազգային աւանդութիւնները պահեն եւ իրենց մայրենի լեզուով աղօթք բարձրացնեն առ Աստուած», կը գրէ «Խթան»։

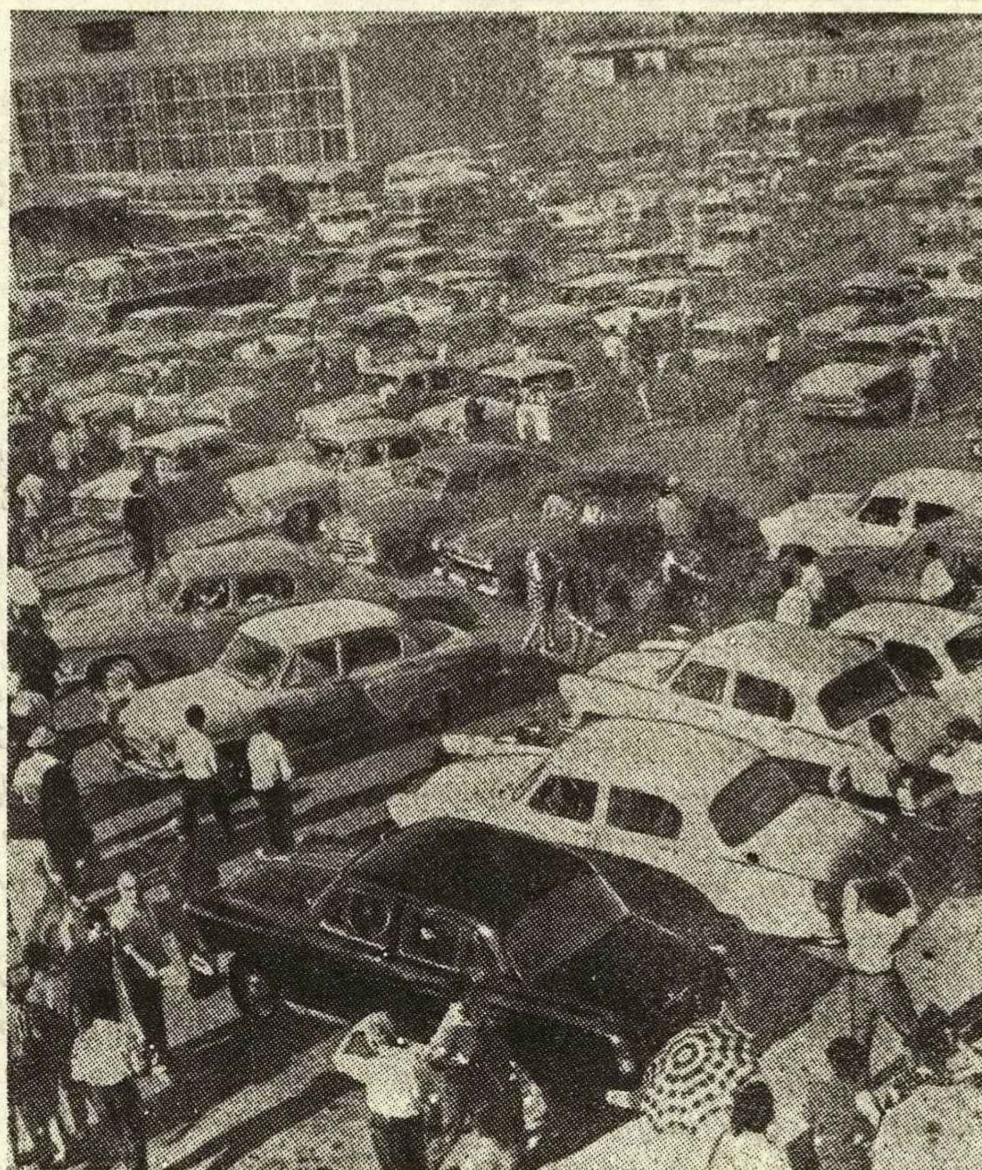
ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՅԱԿՈԲ ՄԱՂԱՊԱՐՏԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հայաստանի Նախարարաց Խորհուրդի որոշումով, Երեւանի բազմագրութեան գործարանախումբը կոչուած է՝ Յակոբ Մեղապարտի անունով:

Հայերէն գրքի առաջին տպագրիչին յիշատակը յաւերժացնելու համար, որոշուած է նաեւ Երեւանի «Աւետիք Իսահակեան» փողոցին վրայ, մամուլի Նորակառոյց տան առջեւ կանգնեցնել անոր յուշարձանը։

Յակոբ Մեղապարտ, Կիւթեմպերկի տպագրութեան գիւտէն 57 տարի ետք, 1512ին, Վենետիկի մէջ լոյս ընծայած էր հայերէն առաջին տպագիրքը՝ «Պարզատումար»ը։



Երեւանի օդանաւակայանի ինքնաշարժներու յատուկ կանգառը

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

(ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Կիրակի 27 Նոյեմբերին Սբ. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին հոծ բազմութեամբ լի էր։

Ներկայ էին գերյարգելի Պօղոս Ծ. Վրդ. Տիրիկեան, կրօնաւորուհիներ, Ազգ. իշխանութեան անդամներ, Պօղոսեան վարժ.ի հոգաբարձութիւն, միութեանց ներկայացուցիչներ և հայ արիներ՝ սև երիզներով։

Լուսաւորիչ երգչախումբը հանդիսաւոր արարողութիւններու փայլը կ'աւելցնէր իր հոգեպարար երգեցողութեամբ։

Գերշնորհ Տ. Զաւէն Չինչինեան Սրբազան պատարագեց և խօսեցաւ իր գեղեցիկ քարոզներէն մին։ Ըսաւ — «Մարդիկ աշխարհի մէջ իրենց բարի գործերով կ'արդարանան։ 40 օր առաջ մենք օծեցինք բարեխնամ և երկարամեայ Առաջնորդ Մամբրէ Սրբազանը և տարինք իր մարմինը յաւիտենական փոսը։ Կ'աղօթենք որ երկնքի մէջ Տէրը, Սուրբերու կարգին դասէ զինք։

Իր գահը և չղարշով պատուած է։ Հայաստանեայց եկեղեցին կորսնցուց իր արի և բարի հովիւներէն մին։ Կ'ոգեկոչենք իր բարի յիշատակը և իր կեանքին դրուագները կ'անցնին մեր մտքին առջեւէն։ Յաճախ կը խրատէր իր չուրջինները և ծրբեմն կը խօժոռէր ու կը սաստէր ալ:

Առաքեալը կ'ըսէ. «Իւրաքանչիւրը ձեզմէ շնորհ մը ունի»։ Մամբրէ Սրբազան բարձրաթռիչ մտածումներ չէր արձանագրած հայ գրականութեան մէջ, բայց այդ բաները կը սիրէր, կը գուրգուրար և զանոնք հաւաքելով կը ղրկէր Սբ. Էջմիածին։ Բազմաթիւ երեսներու վրայ տարածուող իր գործունէութիւնը մեզ յարգանքի կը հրաւիրէ։

Իր յանկարծական մահը չշմեցուցիչ եղաւ. հանգուցեալը մեզ չէր վարժեցուցած իր մահուան։ ... Ժամանակաւոր մարդը կը խորհի յաւիտենականութեան մասին։

Մօտաւորապէս կէս դար բանիւ և գործով Աւետարանի աւետիսը քարոզեց և իր պաշտօնը փառաւորեց։ Իր հաւատքը անկասկած էր և անսասան։ Արմաչականներու սերունդին թէև կրտսերագոյնն էր, սակայն իբր երիցագոյն մտաւ երկինք...։

Վազգէն Ա. Կաթողիկոս կը գնահատէր զինքը և կը մաղթէ, որ արժանաւոր յաջորդներ ունենայ»։

Սրտառուչ հոգեհանգիստէն ետք, Առաջնորդարանին մէջ, շատեր ցաւակցութիւն յայտնեցին Չինչինեան Սրբազանին։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

28-11-66

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. էջէն)

Եւ այսօր, հայրենի մեր հարազատները հպա՛րտ են իրենց կատարած նուիրակա՛ն պարտականութեամբ: Այո՛, արդար է անոնց հպարտութիւնը, որուն դիմաց սփիւռքահայը գլխիկոր ու ամօթահար՝ երանի կուտայ անոնց։

Սակայն Նոյեմբերի 29ը ո՛չ միայն փրկեց մեր հայրենիքն ու հոն բնակութիւն հաստատած ժողովուրդը, այլ արտասահմանի մէջ բազմաթիւ գաղութներ կազմած հայ զանգուածը։

Եթէ 29 Նոյեմբերով Հայաստան իր դարերու երազը չիրականացնէր՝ ի՞նչ վիճակ պիտի ներկայացնէր արդեօք սփիւռքահայուն հայեցիութիւնն ու հայկականութիւնը, որքա՜ն պիտի տեւէր մեր դիմադրութեան ոգին ու ուժը...

Հայաստանի խորհրդայնացման պատմական թուականին յաջորդող դժուարին և տաժանալից տարիներուն՝ հայրենի մեր հարազատները «մոռցան» մեզ և ո՛չ մէկ առթիւ օգնութիւն խնդրող ձեռք երկարեցին մեզի. իրենց միջոցներով եւ կարողութեամբ անկարելին իրագործեցին ու երբ դարձան ինքնաբաւ ու ինքնավստահ՝ «յիշեցին» արտասահմանի իրենց եղբայրներն ու քոյրերը եւ օգնելու համար ձեռք մեկնեցին անոնց։ Ձեռք մեկնեցին անոնց, որոնք խանդավառ ու հպարտ էին իրենց հայրենիքով, եւ անոնց՝ որոնք կամաւոր կոյրի դերերըստանձնած էին...։

Եղբայրասիրութեան այսպիսի գերազանցապէս տիպար օրինակ մը դժուար թէ գտնուի ուրիշ ազգերու մէջ։ Եւ ասիկա՝ շնորհիւ 1920 Նոյ. 29ով հաստատուած Սովետական Հայաստանի ընկերվարութեան բերած բարիքներուն։

Նոյեմբերի 29ը մեր այն մեծ տօնն է, որ կը պատկանի եւ պէ՛տք է պատկանի համայն հայութեան անխտիր։

Եւ այսօր, այս մեծ տօնի 46րդ տարեդարձին առթիւ հայրենասէր հայը մի՛այն մէկ մաղթանք ունի՝

ՓԱ՜ՌՔ ՔԵԶ, ԵՒ ՄԻ՜ՇՏ ՓԱՌՔ
ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱ՛Ն ԵՒ ՓԱՌԱՊԱՆԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆ։

01059

ՍԻՐԵԼԻ՛ ՏՂԱՔ (*)

Աղուոր երգեր երգեցիք այսօր, արտասանեցիք սիրուն ոտանաւորներ՝ որոնցմէ մէկը կը վերջանայ՝ «Ես իմ Մասիս սարն եմ սիրում» արեւմտահայ բառերով։

Կա՞յ արդեօք ձեր մէջ մէկը որ չսիրէ Մասիս սարը, Հայաստանը, կամ Երեւանը։ Մէկը՝ որ չսիրէ հայ Լեզուն, հայ Երգը։

Ուրախ եմ չկայ այդ տեսակ մէկը՝ ձեր մէջ։

Դուք բոլորդ ուրեմն լա՛ւ հայեր էք։

Գիտեմ նաեւ՝ որ բարի զաւակ էք ու շատ կը սիրէք ձեր մայրը։

Երբ գիշեր կ'ըլլայ ու ձեր անկողինը կը մտնէք, ձեր բարի մայրիկը կը համբուրէ ձեզ ու «Գիշեր բարի» կ'ըսէ, չէք հարցներ անգամ, «Մայրի՛կ, վաղն առտու լոյս պիտի ըլլա՞յ», այսինքն՝ թէ «Արեգակը պիտի ծագի՞»....

Մէկն ըսա՞ւ ձեզի՝ թէ կրնայ պատահիլ որ արշալոյս չըլլայ այլեւս...։

Սիրելի՛ տղաք, դուք պէտք չունիք ՏԵՍՆԵԼՈՒ՝ հաւատալու համար մեծագոյն այս ճշմարտութեան։ Դուք ԿԸ ԶԳԱՔ։

Ձեզմէ առաջ ու ձեզի պէս բիւր բիւր փոքրիկներ տեսեր ու հաստատեր են միեւնոյն բանը։ Լուսածագը։

Չկայ կեանք՝ առանց լոյսի։ Ասիկա դարձեր է ազնիւ բնազդ՝ ձեր մէջ։

Մայր սիրելն ալ ազնիւ բնազդ է, սիրելի տղաք։ Մայրը լոյսն է մեր կեանքին։

Ու չկայ մէկը որ չսիրէ իր մայրը։

Մենք ունինք նաեւ Մայր մը՝ որուն զաւակներն ենք բոլորս, Հա՛յ Ազգին զաւակները։

Մեր Մայրը շատ հիւանդ էր։ Անյոյս վիճակ մը ունէր։ Պիտի մեռնէր։

Մութ գիշեր եղաւ...։ Մենք ԳԻՏԷԻՆՔ որ Արշալոյս պիտի ըլլայ։

Ու եղաւ նոր Արշալոյս։ Բռնկեցան մեր երկինքն ու երկիրը նո՛ր լոյսով, նո՛ր կեանքով, նո՛ր յոյսով։

Շատ ուրախացանք։ Ու մեր աչքերը լեցուեցան արցունքով։

Այն օրէն՝ կայտառ կ'ապրի մեր Մայրը, կը գեղեցկանայ ու կը զօրանայ ամէն օր։

Չկայ ուրիշ մայր՝ մեր Մայրիկին պէս աղուոր, մեր Մայրիկին չափ հարազատ, այսինքն՝ ՄԵՐԸ։

Այսօր՝ տարեդարձն է մեր հայրենիքին՝ Սովետական Հայաստանին։

Եւ ինչ որ ունինք իբր ապրող երկիր՝ հայութիւն, երգ, լոյս, կեա՛նք, կը պարտինք անոր։

Ահա թէ ինչո՞ւ Նոյեմբեր 29ին՝ մասնաւոր արձակուրդ է ձեզի։

Գացէք տուն եւ մի՛ մոռնաք այս Օրը։

1966 ՍՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

(*) Մեղ՞ք որ չկրցայ այս երկու խօսքն ըսել մեր դպրոցի փոքրիկներուն։ Կրնա՞մ սակայն մխիթարուիլ այն յոյսով թէ ՄԵԾԵՐԸ գէթ կը լսեն ըսածս ու չե՛ն մոռնար զայն՝ մինչեւ գալ տարի....

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԵՐԳԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Նոր օրերի դու սերունդ, պայծառ պատանի,
Որ բարձրացել ես անա լոյսերի ներքոյ,
Տե՛ս, բարձրանում են անա սերունդներ քանի,
Հայրենիքի կառուցման արտայայտ երգով:

Ու ծնւում է հենց հիմա մի սերունդ լուսէ,
Հանդիսաւոր այս օրին, պայծառ այս գիշեր,
Երբ որ երկրում մի ոսկէ հեքեաթ է հիւսել,
Երբ որ երկրին խնդութեան իջել է գիշեր:

Ու դեռ կը գան նորերը, սերունդներ քանի,
Տարիները կը դառնան որպէս կարուսել,
Իսկ մենք կը ժպտանք նրանց ամէն մի քարից
Եւ սիւների վրայից՝ որպէս վառ լոյսեր:

Նոր օրերի դու սերունդ, պայծառ պատանի,
Որ բարձրացել ես հիմա լոյսերի ներքոյ,
Բոլորեցիր արդէն դու նորից քո տարին
Հայրենիքի կառուցման արտայայտ երգով:

ԳԵՂԱՄ ՍԱՐԵԱՆ

Նոյեմբեր 29ը մեզի բերաւ խաղաղութիւն, լոյս, ուժ եւ նոր կամք, որոնք նպաստեցին ամէն բանէ աւելի մեր փառաւոր մշակոյթի վերածաղկման եւ զարգացման:

Ներկայիս Սովետական Հայաստանը կ'ապրի իր նոր Ոսկեդարը: Ճարտարարուեստական, մշակութային, գիտական, գեղարուեստական եւ կառուցողական Ոսկեդարը։

Փա՜ռք ու պատիւ Նոյեմբեր 29ը կերտողներուն.
Փա՜ռք ու պատիւ մեր նոր Ոսկեդարը կերտողներուն.
Փա՜ռք ու պատիւ հայրենի մեր ժողովուրդին:

[signature]

ՀԻՒՍԱՔ ՈՒ ՄԱՂԹԱՆՔ

Կը հաւատանք այսօր բոլորս ալ թէ Հայը մեծ ժողովուրդ է, չէ՞ որ կրցաւ աւերակները վերածել կոթողներու, խոպան հողը՝ ոսկիի, լեռներու քարը՝ մետաքսի. հասաւ մինչեւ հեռաւոր աստղերը, գեղջուկին երգը վերածեց համանուագի։ Այս շրջանին հրաշալի եղաւ նաեւ յարութիւնը մանկութեան մեր աշխարհին մէջ: Բեռ մը չէր այլեւս մանուկը իր ծնողքին, երկրին՝ այլ անոր գանձը, զարդն ու վարդը։ Մեծերը տքնեցան, երբեմն տառապեցան իսկ բայց երբեք արցունքոտ աչքերով չդիմաւորեցին իրենց զաւակները. կերտեցին գեղեցիկը ճեղքեցին լաւագոյնը անոնց համար. մեռան խաղաղ կեանք ապահովելու՝ միշտ անոնց համար:

Ու իրականացաւ մեր մեծերուն երազը։ Կ'ապրի մեր հայրենիքին մէջ այսօր երջանիկ մանկութիւն, կայտառ պատանեկութիւն, առողջ երիտասարդութիւն։ Կը բազմանան արդիական մանկապարտէզները, նեղ կուգան դպրոցները, կը բազմապատկուին երիտասարդական համբարները: Հայերէն դասագիրքն իսկ դժուար գտնող անցեալի հայ տղուն տեղ այսօր կայ մանկական գրադարաններու պերճանքը վայելող բաղդաւոր սերունդ մը։

Մեր արդի հայրենիքին ծնընդեան 46րդ տարեդարձին առթիւ այս խոհերուն հետ կը բխին անկեղծ մաղթանքներ խաղաղ եւ բարի օրերու՝ ուրկէ մեր աչքեր տեսնեն նոր Խաչատուրեաններ, Համբարձումեաններ, Մերկելեաններ, Կոմիտասեաններ եւ Տուրեաններ։ Անոնց մէկ գիւտի, ստեղծագործութեան կամ յաղթանակի ժամանակ թող աշխարհը նախանձով նայի հայ նոր տաղանդի մը երեւումին։

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՏԱՏԻՐԵԱՆ



Բնակելի շէնքերու շարքը Երեւանի Արամ Խաչատրեանի անուան նորաբաց պողոտային վրայ

ԱՆՄԱՀ ՓԻՒՆԻԿԸ

1966 տարուան Նոյեմբերի վերջն ենք։

Ս. Հայաստանի 46րդ տարեդարձին առթիւ մտածման եւ կախարդական բառեր պէտք են արտայայտելու համար մեր հայու զգացումին ժայթքումներն ու յորդումները։

Առօրեայի տաղտուկին ճնշումին ընդմէջէն հազի՜ւ պիտի կարողանամ բաներ մը ըսել, երբ անհրաժեշտ էր շարաթներ ամբողջ խորհրդածե՜լ եւ յետոյ գրել։ Սակայն կա՛մ այս պայմաններուն մէջ պէտք է գրէշս սահի եւ կամ երբե՛ք չգրեմ։ Կը նախընտրեմ տալ քիչը, քան՝ լուռ մնալ։ Մեծ ապրումները անկարելի է թուղթին մտերմութեան յանձնել հապճեպօրէն, բայց փորձեմ՝ քանի որ ազատախօս եւ ճշմարտապաշտ եմ։

* *

Հայոց պատմութիւն. — Աշխարհի ամենէն եզակին եւ եղեռականը։ Գրեթէ ընդհատում չունեցող արշաւանքներ, օրհասական պահեր, կոտորա՜ծ...։ Հազա՛ր տագնապ եւ բի՛ւր աղէտ, Նախքան Աւարայրը մինչեւ Սարդարապատ։

1915ին ամբողջ մարդկային պատմութեան առաջին վատ ցեղասպանութիւնը հայոց վրայ։ Դժոխային, անկարելի եւ աներեւակայելի պահ. հայոց պատմութեան սլաքը կարծես կանգ կ'առնէր...։ Ամբողջ երկնակամարը փուլ կուգար։ Փուրք մարդկութեան նախատինքն է։ Ո՞ւր է խիղճը... Թուրք եղբայր իմ։ Ցաւագին այլ հզօր բողոքի մը արտայայտութիւնն է ասիկա եւ ոչ մէկ լեզու բաւական բառ ունի թարգմանելու այս կարճ տողը։

Սակայն հայ մնացորդացը կը ծառանայ 1918ին եւ արդար հակահարուածով կը վերապրի։ Դարաւած արցո՜ւնք եւ ծիածա՜ն։

Այս քանի՞երրորդ վերապրումն է արդեօք...։ Հայութիւնը տկար է եւ սովահար. ոչինչ ունի, ամէն ինչի պակաս կայ...։ Գործ գայլը կ'ուզէ բնաջնջել մինչեւ վերջին հայը։ Ռուսը օգնութեան կը հասնի 1920 Նոյեմբեր 29ին։ Դարաւոր թշնամին իր քունը կը կորսնցնէ։

46 տարիէ ի վեր պատմութեան անիւը մէկ ամբողջ շրջան ըրաւ։ Այլեւս պատմական ճշմարիտ հունի մէջ ենք, հայութեան կոչումին եւ առաքելութեան համապատասխան հունի մէջ։ Ճի՛շդ ուղիին մէջ ենք։ Նարէն կ'ըսեմ, ա՛լ մերն է այս ուղին։ Ռուսական ամրակուռ խարիսխը վերջին հանգրուանն է մեր որոնումներուն եւ ոգորումներուն։ Նաեւ վահան՝ որ արհաւիրքներէն հեռու կը պահէ մեզ եւ լաւագոյն գրաւականն է մեր ապագային։

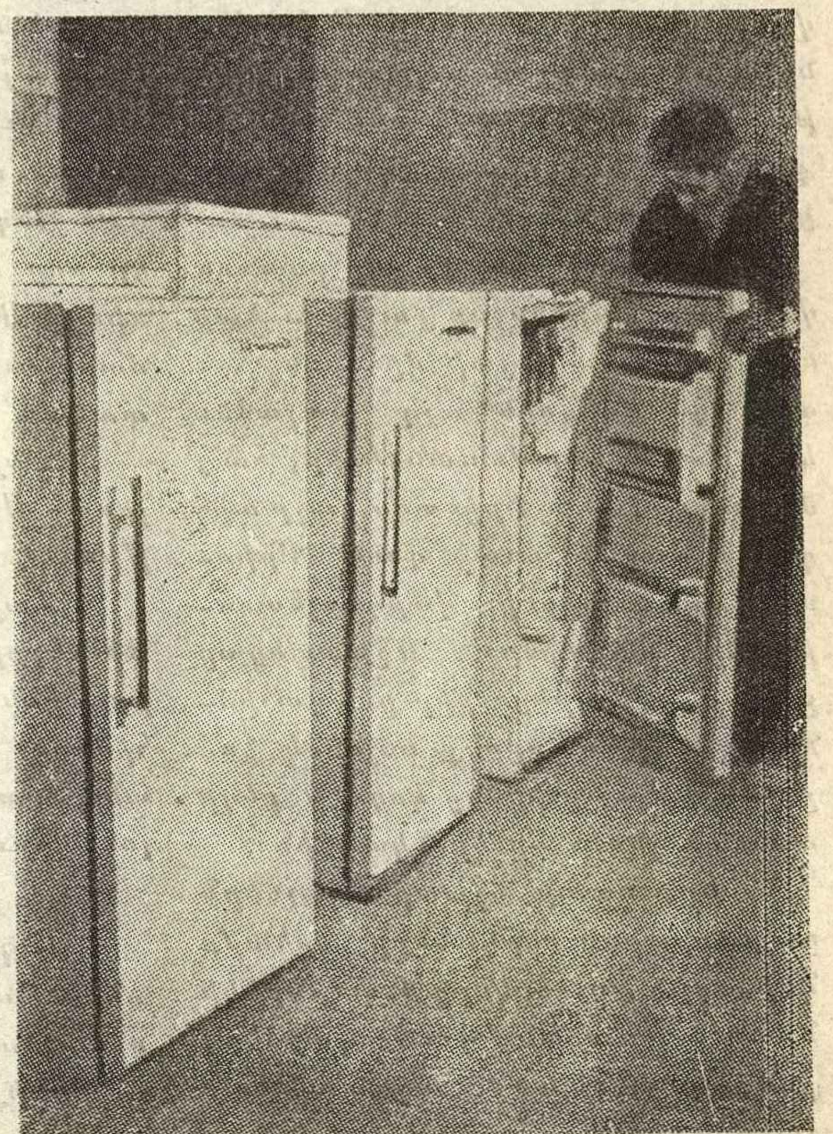
Չկայ չափ մը որոշելու համար, թէ ինչ իրագործուեցաւ:

Տարակոյս չկայ, թէ խիստ լաւ, գեղեցիկ եւ հրաշալի բաներ իրագործուեցան։ Մնացած էր ափ մը հող եւ մօտ 800.000 թշուառ ժողովուրդ: Այժմ նո՛յն հողին չորսին վրայ կ'ապրին մօտ 2,5 միլիոն բարեկեցիկ հայեր:

Իբր մահուան դէմ գերագոյն յաղթանակ կը կերտուի Արմենիան ու կ'աճին արմենները: Կառչած այդ ամենաթանկ, ամենանուիրական եւ ամենասուրբ հողին, անմահ եւ անվախ սերունդ մը առաւել եռանդով կը կառուցանէ, կը հոյակերտէ առանց կործանման ահի։ Անխափան գոհունակութեամբ կը հետեւինք նուաճումներուն եւ յառաջխաղացքին վերելքին: Հայութեան անթառամ փառքը կը հաւատամ որ յաւիտենական է։

Կիրովականի, Լուսաւանի եւ այլ բազմաթիւ վայրերու մէջ։ Շինարարութեան մեծ համանուագի արձագանգը կը հասնի հեռաւորներուս։ Ընտրեալ եւ օժտեալ ժողովուրդ մը իր դարաւոր վէրքերը բուժած եւ բախտաւոր հանգրուանի մը հասած, յաղթական երթով դէպի իր Լուսէ Գալիքը կ'ընթանայ։ Ցրուած հայ մարդը պարզապէս հիացումէ.. վերացում կ'երթայ։ Սփիւռքահայութեան համար խնդութեան փարոս է Հայաստան, որ աշխարհի այն հազուագիւտ երկիրներէն է, ուր անգրագէտ չկայ այլեւս։ Ու՛ր ժողովուրդին քառորդը ուսանող է. կէս միլիոնէ աւելի։

Հայաստան միշտ, բո՛լոր ժամանակներուն, իսկական մարդ կ'արտադրէր, այժմ ժողովուրդներու մեծ մրցումին սկսած է հանճարներ արտադրել — Վազգէն Ա.



→ Երեւանի էլեկտրամեքենաշինական գործարանի արտադրած «ԱՐԱԳԱԾ» էլեկտրական սառնարանները

Հայաստան ներկայիս ունի զարգացած արդիւնաբերութիւն: Մօտաւորապէս 300 գործարաններ եւ ձեռնարկութիւններ կան։ Բարէն հաց քամող հայը, այժմ քարէն մետաքս կը հանէ եւ դեռ ինչե՜ր...։ Երեւանը մէկն է Անդրկովկասի ամենակարեւոր արդիւնաբերական կեդրոններէն։ ԿԻՐՈՎ գործարանին մէջ կրաքարը, քարածուխը եւ աղը կը վերափոխուին սենթեթիք քաուչուկի եւ արտադրութիւնը կ'ուղարկուի Սովետական Միութեան աւելի քան 1000 ձեռնարկութիւններու, նաեւ կ'արտածուի բազմաթիւ արտասահմանեան երկիրներ. 1967էն սկսեալ պիտի կրկնապատկէ իր արտադրութիւնը: Պերճախօ՜ս եւ հոյակա՜պ:

Երեւանը թեւերը կը բանայ, կ'ընդարձակուի եւ 15 յարկանի երկնաքերեր կը բարձրանան։ Միլիոնէն քառորդ պակաս կենսավառ բնակչութիւն ունի։ Կռունկները անդադար կը գործեն Լենինականի, Կաթողիկոս, Վիքթոր Համբարձումեան, Արամ Խաչատրեան, Անաստաս Միկոյեան, Տիգրան Պետրոսեան եւ դեռ լիաբերան ուրիշներ։ Այս աստղերը մե՛րն են։ Ասիկա ազգային գերգնահատանք չէ, այլ պարզապէս ճի՛շդ գնահատանք։

Արտասահմանի մէջ մպտուն ազուէսներ եւ անզօր մունետիկներ կան մեր չուրջը, որոնք կը ջանան շեղել մեր խիղճը եւ անհուն կարօտը հայրենիքին հանդէպ: Սարսափելի փորձառական դասեր սորված հայ ժողովուրդը չի խաբուիր այլեւս։

Վերականգնած հրաշափառ հայութիւնը 20րդ դարու միակ իրա՛ւ հրաշքն է։ Հրա՞շք. սո՛ւր կ'ըսեն միայն։

Այժմ մայր հայրենիքը կ'ըսէ. « Եկայք, որդեակք իմ...»։

Բախտաւոր, ուրախ եւ երջանիկ հայեր ենք:

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 25-11-66

★ ՈՒՂԵՐՁ՝ Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ ★

(ԽՈՐՀՐԴԱՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՐՈՍ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ՝ ԻՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆԸՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Ա՛յ իմ սիրասուն հայրենիքի դիւցազն հայ ժողովուրդ, այսօր, հազարաւոր մղոններով հեռու, դըժոխային պայմաններու տակ սմքած իմ ցաւատանջ սրտի խորէն, չըղթայուած բայց ոչ նկուն՝ իմ պանդուխտի ձայնը բարձրացնելով կ'ողջունեմ քու իշխանութեան յաղթական 46ամեակի տարեդարձը. տարեդարձը քու բացած պատմական դարաշրջանին՝ որուն կը պատկանի ո՛չ միայն քու՝ այլև ամբողջ մարդկութեան ապագան։

Պատմագիրները մինչեւ այսօր տակաւին չեն կրցած ճշդել՝ թէ քու նախնիքը ո՞ր թուականին և ի՞նչ փոթորիկներէ հալածական՝ քշուեցան իրենց ծննդավայրէն, եկան հաստատուեցան փէշերուն տակ այն Արարատին, որուն ձիւնազարդ գագաթին վրայ աւանդութիւնը հանգչեցուցեր է Նոյեան Տապանը։ Այն ատեն աշխարհը աւելի յուռթի էր, աւելի կոյս, աւելի կաթնառատ ստինքներով, բայց թէ ինչո՞ւ քու նախնիքը ընտրեցին այն երկրամասը, որ այնքան ժլատ էր, այնքան դաժան, այնքան քարքարուտ։ Գերմարդկային կամք և առասպելական ուժ էր հարկաւոր այդպիսի մի երկրի մէջ կերտելու քաղաքակրթութիւն մը, երբ մէկ կողմէն բնութեան խստութիւնը, միւս կողմէն՝ աշխարհակալ ազգերու և բարբարոս ցեղերու իրերայաջորդ արշաւանքներն ու կռիւները կը քամէին հոն ապաստանողներու արիւնը։ Բայց Կիկլոպեան տոհմի այդ քաջարի որդիները խուճապի չմատնուեցան, կեցան թշնամոյն դէմ, կռուեցան, կռուեցան դիւցազնաբար ու պարտուեցան... պարտուեցան այդ անհաւասար գոյամարտին մէջ, բայց այդ պարտութեամբ ապահովեցին իրենց վերջնական յաղթանակը։ Թշնամիները անյայտացան պատմութեան թատերաբեմէն, բայց քու նախնիքը պահեցին իրենց գոյութիւնը ցաւատանջ։

Անողոք ճակատագրի մը քմահաճ վճիռն էր կարծես, որ քու նախնեաց երկիրը խաչափայտի մը ձեւն առած էր։ Եւ դուն այդ խաչաձեւ երկիրն էր, զոր ժառանգեցիր, հա՛յ ժողովուրդ... Քրիստոս աշխարհ գալէն դարեր առաջ դուն Քրիստոնէական կրօնի վարդապետութիւնը ապրեցար։ Աշխատեցար չարաչար, ապրեցուցիր քու դահիճները անխիրտ, որոնք նոյնիսկ քու չնչաւութիւնը իրենց կողմէն քեզի տրուած շնորհ մը կը նկատէին։

Երբ օտար աշխարհակալներն ու բարբարոս հորդաները արեամբ ներկեցին քու երկիրը և փոթորիկի նման հեռացան, դուն դարձեալ քու ցանկացած ազատութեան չտիրացար։ Քեզ համար արդէն ըստրկական լուծ մը պատրաստեր էին քու թագաւորները, նախարարները ու բարձրաստիճան կրօնաւորները,— միմեանց դաշնակից մի երրորդութիւն — որոնք մերթ միասնաբար, մերթ առանձին առանձին՝ նոյն անգթութեամբ վարուեցան քեզի հետ, մինչ դուն՝ անոնց համար շինեցիր պալատներ ու տաճարներ։ Անոնք քու մարգագետիններուդ վրայ արածողչխարներու կաթը նոյնիսկ՝ զլացան քու քաղցած զաւակներուդ։ Անոնք քեզմէ առին այն բոլորը՝ ինչ որ պտուղն էր քու աշխատանքին, իսկ դուն քեզի պահեցիր միայն այն՝ անտեսանելին էր՝ խարիսխը քու գոյութեան — հաւատքը։ Ապրեցար այդ հաւատքով, անով սերունդներ ապրեցուցիր, անով պահպանեցիր քու Հայրենիքը։ Քու տոհմային լեզուն, քու նախահայրերու սրբազան աւանդութիւնները։

Այսպէս եղաւ քու անցեալդ։

Եկաւ սակայն, մասամբ հերոսական այն դարաշրջանը, երբ քու մեծաւորները — դաշնակցած երրորդութիւնը — կորսնցուցին իրենց փառքը ու քեզ նման գերի եղան օտարին։ Անոնք կորսնցուցեր էին քեզ չահագործելու ազատութիւնը և կ'ուզէին զայն վերահաստատել քու աւանդական նուիրւածութեամբ։ Եւ դուն՝ հաւատարիմ քու ուխտին՝ դիւցազնաբար կռուեցար Դաւիթ Բէկերու առաջնորդութեամբ, ու յաղթական դուրս եկար քանիցս։ Բայց ամէն մի յաղթանակ փոխուեցաւ ձախողանքի, որովհետեւ դուն չէիր ղեկավարը քու նպատակին. դուն հեծեծեցար, չառաջնորդեցիր: Նոյն գերին մէջ մնացիր, երբ երեւան եկաւ քու անունով հռչակուած Հայկական Յեղափոխութիւնը: Պայթեցաւ համաշխարհային առաջին պատերազմը... Եւ ահա Մեծ Եղեռնը... կոտորած, աւերում, տեղահանութիւն։ Բայց այդ արհաւիրալից շրջանին՝ տեղի ունեցաւ մի անսպասելի հըրաշք՝ արդիւնք Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան, որ եկած էր նոր դարաշրջան մը բանալ ո՛չ միայն Ռուսաստանի, այլեւ ամբողջ մարդկութեան համար՝ Սոցիալիստական դարաշրջանը։

Հայաստանը դարձաւ Սոցիալիստ. Սովետական Հանրապետութիւն...։

Հայ ժողովուրդը՝ Միջնաւոր Արեւելքի այդ փիւնիկն էր, որ յարութիւն կ'առնէր այս անգամ իր հիմնած հարազատ պետութեան անպարտելի ուժով, այլեւս չմեռնելու վճռականութեամբ։

Եւ այդ քու երէկն էր։

Անընկճելի կամքի ուժով և անխախտելի հաւատքով փարեցար քու պետութեան, քու տիրացած հայրենիքին, անոր երկինքին ու անմար աստղերուն՝ քու տուած զոհերուդ այդ անմահ հոգիներուն, և ամբողջ եօթը տարիներու ընթացքին՝ կրցիր դարմանել քու վէրքերը, ապա՝ որպէս քաջառողջ երիտասարդ՝ քու անձնուրաց առաջնորդներու ղեկցութեամբ սկսար քու հրաշազան նուաճումները։ Մերթ կիսամերկ, մերթ քաղցած, անպատմելի զրկանքներու ենթարկուեցար յօժարակամ, և քարերուն շունչ ու հոգի տուիր, գեղազարդեցիր երբեմնի արիւնոտ ու արցունքոտ հովիտները, երէկուան յետամնաց երկիրը վերածեցիր ճարտարարուեստական արդիական մէկ երկրի, որ լուսատու արեւ մը եղաւ հեռուէն դիտողներուն համար, իսկ կենսապարգեւ մայր մը՝ իր ծոցին մէջ ապրողներուն և աշխարհի զանազան անկիւնները թափառելէ յուսահատ՝ իրեն դիմող պանդուխտ հայորդիներուն համար։ Ծաղկեցուցիր քու հարազատ գիտութիւնը, գրականութիւնն ու արուեստը, և կանգնեցուցիր հրաշագեղ կոթողները աշխատանքի, որոնց չկրցին դպչիլ երկրորդ աշխարհամարտի հարուածները։ Ամէն տեսակ դաւեր նիւթեցին քու թշնամիները, հիւսեցին զազիր զրպարտութիւններ ու սուտեր. իսկ քու բարեկամները թերահաւատ՝ կարծեցին թէ ժամանակաւորէպ մի երեւոյթ էր եղածը, որ անհետանալու էր ստուերի նման: Բայց դուն կեցար քու պատկառազդու բարձրութեան վրայ՝ հպարտ, արհամարհոտ ու յաղթական։

Եւ այդ քու այսօրն է։

Ողջո՜յն քու փառապանծ Քառասունըվեց ամեակին:

Անցեալին՝ ազգային տօն չունեցար դուն. տօնեցիր Քրիստոսի ծնունդն ու Յարութիւնը, այսօր ունիս քու ազգային տօնը, քու ծնունդի ու Յարութեան տօնը, սոցիալիստական արդար իրաւակարգի տօնը։

Ողջո՜յն քու այդ տօնին:

Հապա քու վա՞ղը... քու ապագա՞ն...:

Մառախլապատ ամպեր դիզուած են հեռաւոր հորիզոններու վրայ... Յեղափոխական բռնկումներ հոս ու հոն։ Արեւելքը կը փոցխուի, խաւարամած Ափրիկէն կայծակներով կը լուսաւորուի, որոտումներ ու փոթորիկներ... բայց անոնք ազդարար նշաններն են հին կարգերու մօտալուտ կործանման: Պատմութեան վճիռն է, որ պիտի գործադրուի: Հին կարգերը խորտակուելու և անոնց յաջորդելու է սոցիալիստական իրաւակարգը — Աշխատանքի Թագաւորութիւնը։ Եւ դուն կանգնած պիտի մնաս քու փառապսակով ապագայի իրաւակարգի յառաջապահներու շարքին մէջ։

Այդ հեռանկարին ի տես՝ նորէն կը գոչեմ — Ողջո՜յն քու փառաշուք ու յաղթական Քառասունը վեցամեակին:

Լ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Երեւանի Լենինի անուան հրապարակը

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ

Նոյ. 29ի առթիւ

Ի՞նչպես մոռնալ քեզ երբ ա՛լ խորհրդանիշ մըն ես պերճ
Հայրենիքին մեր ծաղկեալ, ո՛վ Նոյեմբեր քաղցրիկ.
Կ'արթնցընես երբ յանկարծ մեր պանդուխտի հոգւոյն մէջ
Շող մը անմե՜ռ, վառելով սէրը երկրին իմ անգին։

×

Դուն Հայրենիք նորածաղկ աւերներուն վերջ այսքա՜ն,
Դուն կերտուած քիչ առ քիչ մեր արիւնէն ու կամքէն,
Արեւածող օրերու մեր դարաւոր երազէն.
Կը քալես վեհ ու խիզախ դէպի լուսեղ ապագան:

×

Քեզ անծանօթ ու պանդուխտ՝ իմ սրտիս մէջ ես յաւէտ.
Դուն իմ սրտիս սիրաբաղձ՝ երազ մըն ես լուսաւէտ.
Իմ հոգիիս կարօտած՝ ներշնչարան մ'ես անհուն,
Մտածումին մէջ երբ իմ կու գաս տեսքովդ ժպտուն։

×

Թէ զլացուի օր մը ինծ արժանանալ քու տեսքիդ,
Բերել բաժինս համեստ քու լուսաւոր վերելքիդ,
Իբրեւ շնորհ մը յետին — ո՛վ Հայրենիք սրբազան —
Թող խոնջ ոսկրերս հանգչին ծոցը հողիդ մայրական։

Երուսաղէմ — Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՍԱՇՈՂ

ՔԱՌԱՍՈՒՆԸՎԵՑ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

Կանչում ես ինձ լուսաբարբառ
Քո սիրազեղ կոչով՝
Դէմքդ տեսնում եմ նոր ու պայծառ
Քո հնազեղ ոնով:
Վառ ու հզօր քո ապագան
Կայծակում է իմ դէմ,
Դու յաւերժող իմ Հայաստան,
Անուն քաղցր ու վսեմ:

Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

1920–1966.

Ընդամէնը 46 տարիներու պատմութիւն ունի մեր Հայրենիքի ազատութիւնը, որ ամէն տարի այս օրերուն հայրենասէր հայութիւնը կը տօնակատարէ, հոգ չէ թէ աշխարհի ո՛ր մասին վրայ, կամայ թէ ակամայ կայք հաստատած է։

Ի՞նչ հարկ 46 տարի ետ երթալ եւ այդ օրերու դժնդակ եւ արիւնալի պատկերը վերարտադրել։

Ի՞նչ հարկ ազատագրուած Հայաստանի գեղեցիկ ու հպարտառիթ պատկերը եւ համայն հայութեան մէջ այս օրերուն տիրող խանդավառութիւնը ստուերոտել, անսիրելի դարձնել երէկի պատմութիւնով։ Թող այդ անցեալը տխուր պատմութեան մէկ էջը կազմէ, պատկանի վաղուան պատմագիրներու։

Բայց չենք կրնար չըսել այսքանը, որ, այժմեանը ձեռք բերելու համար հայութիւնը դարերով պայքարեցաւ բռնակալութեանց դէմ, ովկիանոսներով արիւն հոսեցուց, մերթ ինկաւ՝ մահամերձ թշնամիներու հրըճւանք պատճառելով, սակայն չմահացաւ, դարձեալ ոտքի ելաւ, կապեց իր լայնափեռեկ վէրքերը եւ վերաշինելով իր աւերակները, անցաւ համայն մարդկութեան համար ստեղծագործող աշխատանքի։

Արտասահմանի հայրենասէր եւ իրատես հայութիւնը այսօր քաջ գիտէ, որ Սովետական Հայաստանի մէջ ապրող հայութիւնը, որ տակաւին կէս դարու կեանք չունի, իր շինարարական, գիտական, կրթական այլ մարզերու մէջ ձեռք բերած նուաճումները առաւելապէս Ռուս մեծ ժողովուրդին բերած խաղաղութեան եւ նիւթական աջակցութեամբ եղած են։

Ամէն տարի օտարներէն եւ հայորդիներէն հազարաւորներ այցի կ'երթան Հայաստան՝ զմայլանքով դիտելու երէկի բոլոր «քրիստոնեայ» ազգերէն անիրաւուած եւ լքուած ու մահուան դատապարտուած ժողովուրդի մը հոյակապ վերածնունդը՝ աշխարհ զարմացնող։

Կարելի՞ է չխոնարհիլ հայրենի ժողովուրդի ամուր կեցուածքին հանդէպ եւ չհամբուրել անոր ստեղծագործող ձեռքերը, երբ աւերակներէն Հայրենիք մը կերտեց եւ անոր մայրաքաղաքը օժտեց «ոչ միայն ճարտարապետական հոյակերտ իր նոր շէնքերով, հրապարակներով ու զովասուն զբօսայգիներով, այլեւ իր կապուտաչեայ լայնատարած լիճերով, որոնք ամառուայ շոգ օրերուն կը ծառայեն աշխատաւորութեան որպէս հանգստավայրեր։

Այս տարի աշխարհի չորս ծագերէն հազարաւոր հայրենակարօտ հայորդիներ բախտաւորուեցան տեսնելու հայրենիքը շաբաթներով, սակայն չյագեցան, շատեր կրկին այցելեցին տարին չբոլորած, պիտի այցելեն դարձեալ, որովհետեւ հայրենիքը իր օդով, ջուրով, ասպնջական ժողովուրդով եւ շինարարական եռուզեռով գերած է այցելողները։

«Ես կը հաւատամ որ եթէ տասնեակ տարիներու հակահայաստանեան թունաւոր քարոզչութիւնը չըլլար արտասահմանի մէջ, կ'ըսէր Հայաստանէն վերադարձող մը, ո՛չ ԱՆՁԱՆ կը ստեղծուէր եւ ո՛չ ալ դէպի Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկաներու ուղին կը բացուէր»։

Ո՞վ կրնայ ժխտել այս։

Երէկ, աննպաստ պայմաններու բերումով, Հայրենիքի յարաբերութիւնը Սփիւռքի հետ լաւ չէր, սակայն ուրախալի է որ ան այսօր ոչ միայն լաւացած է, այլ եւ «Հայրենիքի Ձայն»ի միջոցաւ դարձած է զօրաւոր կապ մը, որուն նպատակն է ծանօթացնել արտասահմանի հայութեան՝ հայրենիքի շինարարութիւնները, ժողովուրդի տնտեսական կեանքը, անոր նուաճումները ամէն մարզերու մէջ, ինչպէս եւ արտասահմանի հայութեան ստեղծագործութիւնները՝ հայրենի ժողովուրդին, այսպէսով ստեղծելով հայ երկու հատուածներու մէջ փոխադարձ սէր եւ յարգանք։

Այս անհերքելի իրողութիւնը այս տարի հայ անկախութեան տօնը Սփիւռքի հայրենասէր տարրը առաւել պիտի ոգեւորէ եւ կապէ Սովետական Հայաստանին։

Ափ մը վերապրող հայերու ստեղծագործող բազուկով աւերակներու մէջէն յառնող Հայաստանի համար մեր աղօթքը, բաղձանքը այս օրերուն — մի՜շտ վերելք, անընդհա՜տ վերելք՝ թշնամիներդ ամօթահար ընելու համար։

ՍԻՐՎԱՐԴ

ԶՐՈՅՑ ՀԱՅՊԵՏՀՐԱՏԻ ՀԵՏ

ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆԵԱՆ

Բանակ մը կ՚աշխատի այս հաստատութեան մէջ: Տնօրէն, տեղակալներ, գրական, հասարակական, գիտական, դպրոցական գիրքերու հրատարակման բաժիններով, խմբագիրներով, գիրքի վաճառքը կազմակերպողներով, եթէ թուելու ըլլամ բոլոր շարքը երկար պիտի տեւէ, հարիւրներ են անոնք:

Անձամբ Մեսրոպ Մաշտոցը նման հաստատութիւն չէր երեւակայեր անշուշտ:

Հայպետհրատը մեր ժողովուրդի հզօրագոյն բերդերէն մէկն է։

Կատարեալ մեղուանոց մըն է շէնքը։ Օրուան բոլոր ժամերուն մեր շատ մը գրողներուն կրնաք հանդիպիլ այստեղ։

Չկարծէք որ ամէն ինչ կատարեալ է սակայն։

Այստեղ ականջալուր կ՚ըլլաք ամէն կարգի վէճերու։ Երբեմն կը տպուին գիրքեր, որոնք զուտ վնաս են մեր ժողովուրդին համար եւ նիւթական, ե՛ւ հոգեկան տեսակէտէն, երբեմն տպագրութեան իրենց կարգը կը սպասեն գիրքեր, որոնք ի վաղուց անտի հայ ընթերցասէր հասարակութեան հրամցուած պիտի ըլլային:

Փոքր հաստատութիւններու մէջ թերիներ կան, ալ ո՛ւր մնաց որ Հայպետհրատի մէջ չըլլար, հաստատութիւն մը արդարեւ որ վիթխարի գործ կը կատարէ հրատարակելով դասականները, Արեւելահայ եւ Արեւմտահայ գրականութիւնը եւ յատկապէս վերջին տարիներու նաեւ Սփիւռքահայ գրականութեան մեծերէն ոմանց գործերը։

Կ՚ուզեմ մտերիմ զրոյցի նստիլ կարգ մը պատասխանատուներու հետ։ Ահա կը գտնեմ զիրենք, Սարգսեանն ու Ալանաճեանը:

Մկրտիչ Սարգսեանը անծանօթ մը չէ սփիւռքահայ ընթերցողին համար։ Անիկա մեր գրականութենէն ներս մուտք գործած է որպէս բանաստեղծ, ապա դարձած է արձակագիր՝ ինչպէս շատերը բանաստեղծութեամբ սկսողներէն, ու վերջին տարիներուն ընթերցողները կ՚ուրախացնէ արուեստով գեղուն իր պատմուածքներով ու վիպակներով: Մասնակցած է հայրենական պատերազմին, շրջած է եւրոպական շարք մը երկիրներ։

Սեփան Ալանաճեանը աւելի ծանօթ է սփիւռքահայութեան։ Հալէպ ծնած ու Հալէպի մէջ հրատարակած է իր առաջին բանաստեղծութիւնները: Հայրենադարձի առաջին կարաւաններուն միանալով հաստատուած է Երեւանի մէջ ու այստեղ հասկցած, որ ինք կոչուած է արձակագիր ըլլալու: Անոր թէ ինչու յաջողաբար լոյս ընծայած է չորս վիպակներ, որոնք բաւական լայն տարածում գտան ըլլայ հայրենիքի, ըլլայ սփիւռքի մէջ:

Կը բացատրեմ անոնց Հայպետհրատ գալուս նպատակը եւ կուտամ միակ հարցումս.

— Կրնա՞ք խօսիլ ձեր հրատարակելի այն գիրքերուն մասին, որոնք կը վերաբերին Արեւմտահայ եւ Սփիւռքահայ գրականութեան եւ ի՞նչ են ձեր մօտակայ ու հեռակայ ծրագիրները։

Առաջին խօսողը Ալանաճեանը կ՚ըլլայ:

— Ինծի թւում է այդ զոյգ հարցերը խորապէս հետաքրքրում են ոչ միայն սփիւռքը, այլ մի զարմանայ եթէ ասեմ աւելի՛ն՝ հայրենիքը։

Մենք միշտ էլ մտածում ենք լայն ընդգրկում տալ Արեւմտահայ եւ Սփիւռքահայ գրականութեան հրատարակման գործին եւ ինձ թւում է, որ դա միայն խօսք չէ, այլ գործ։ Արդէն մենք յաջողաբար, կարելի է ասել անընդմիջաբար, հրատարակում ենք գործեր:

Յստակացնելով, ընդհանրացումից մասնաւորելով իմ խօսքը, ասեմ որ Հայպետհրատը արդէն իսկ հիմնել է Սփիւռքահայ Մատենաշար:

Այդ մատենաշարով լոյս տեսնող առաջին գիրքը պիտի լինի Գեղամ Սեւանեանի՝ Ա. Ամայի գիրքը։

(Շար. տես էջ 6)

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի Ն

Ամէն անգամ որ յիշեմ քու անունը, Հայաստա՛ն
Կը տեսնեմ քեզ հեռուէն այնքա՜ն պայծառ ու մեկին
Լոյսերու մէջ ողողուած՝ ինչպէս խորան տօնական
Ներաշխարհիս գաւիթէն՝ չորս դիս ամբոխ ցնծագին...

Ու խորանիդ զերթ նկար հո՛ն կը տեսնեմ կաթոգին
Արարատը՝ տիրամայր, հետն Երեւան իր որդին,
Լիճը Սեւան սուրբ կանթեղ, ուր միասեղ կը վառին
Կարօտ արցունքն պանդուխտի ու քրտինքը բանուորին...

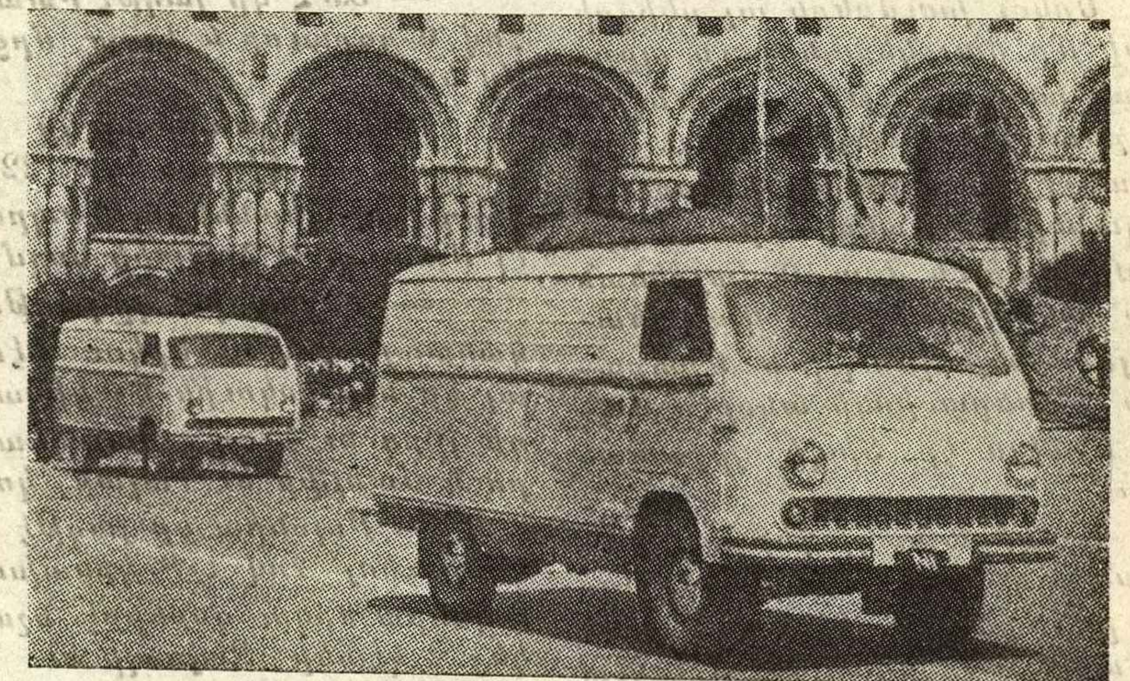
Այսպէս, հեռուէն, երկիւղած՝ կ՚ընկերակցիմ ես լռին
Տրոփումիդ ներդաշնակ՝ վեհ համերգիդ քառաձայն
Մերթ ունկնդիր հիացող — մերթ բարեպաշտ ազգային՝
Մինչ ամբոխը կ՚երերայ ու կը ննջէ իմ ճամբան...

Ըսէ՛ ինծի, մինչեւ ե՞րբ, պիտի մնամ ես վտիտ
Սեւ սիւներուն գաւիթին ներաշխարհին իմ, բաբէ՜,
Դեռ մինչեւ ե՞րբ ուխտս հին — զալ ծնկաչոք սեղանիդ,
Մոմս խառնել մոմերուդ՝ — պանդուխտ հոգիս պիտ, կրծէ..

1964

ՎԱՀԱՆ ՉԷՉՃԷՆԵԱՆ

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ



«Երազ» ինքնաշարժներ, որոնք ամբողջութեամբ շինուած են Երեւանի ինքնաշարժի գործարանին մէջ:

ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կարսից մինչ Տրովադայի աւերակները

(ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐԻՑ, ԹՈՒՐՔԻԱ, 1965...)

Երեւի ինչ—որ մէկին ձեռնատու չէր մեր զրոյցը թուրք երիտասարդութեան հետ, որովհետեւ նման «տեխնիկական պատճառներով» ձախողուեցին մեր բոլոր հանդիպումները նաեւ Անգարայում, Իզմիրում...

Բայց հանդիպումներ, ի հարկէ՝ եղան։ Առաջին հանդիպմանը դժուար է հանդիպում ասել։ Այդ օրը ես չէի լողանում եւ բացօթեայ սրճարանում նստած գարեջուր էի խմում: Սրճարանից քիչ հեռու, աւազների մէջ նստած էր մի կին։ Արեւի տակ սեւ շորերով, սեւ գուլպաներով։ Ուշադիր նայելուց յետոյ միայն՝ ես նկատեցի, որ նրա կողքին աւազներով ծածկըւած պառկած է մէկը։ Միայն գլուխն էր երեւում, ջահել տղայ էր: Սեւազգեստը մայրն էր անկասկած: Ես սկսեցի նայել նրանց, միայն նրանց։ Քիչ այն կողմ Մարմարա ծովի հրաշք ջրերն էին, ուրախ, անհոգ մարդիկ։ Սրճարանում խմում էին, ծխում, քրքջում, իսկ մայրը նստած էր արեւի տակ, որդու գլխավերեւում, որ ստուեր անի, որ արեւից չցաւի որդու գլուխը: Երեւի տղան հիւանդ է, երեւի տաք աւազները պիտի օգնեն։ Չորս—հինգ ժամ մայրը վեր չկացաւ, եւ ես մտովի զրուցում էի նրա հետ։ Երբ գնում էինք, մայրը դեռ նստած էր, դարձած յաւերժական մի ստուեր, դարձած սեւ արձան։ Ես ամբողջ սրտով ուզեցի, որ առողջանայ նրա որդին, թուրք մօր որդին։

Եփեսոսի ճանապարհին, փոքրիկ մի գիւղում մենք ճաշեցինք հենց փողոցում, ծառերի տակ։ Պարզ բան է, իսկոյն հաւաքուեցին մեր շուրջը։ Ճաշարանի տէրը վերցրեց սազը եւ սկսեց երգել ու նուագել: Երեւի լաւ էր երգում, երեւի լաւ էր նուագում։ Կամ երեւի պարզ, հասարակ մարդ էր, անտեղեակ աշխարհից։ Իբրեւ շնորհակալութիւն՝ մերոնք հաւաքուածներին կրծքանշաններ տուին, բացիկներ։ Հաւաքուածները եւս մեկնեցին ձեռքերը, յատկապէս՝ երեխաները։ Մերոնք տուին, ինչ ունէին։ Բայց ահա, երբ հեռանում էինք, տեսանք, որ մեր նուիրած բոլոր նշանները ու բացիկները հաւաքում է մի մարդ՝ բարձրահասակ, լաւ հագնուած։ Ես տեսայ, որ սազը մոռացուել էր ծառի տակ, թաց հողին...

Բարձրահասակ մարդը, ամէն ինչ գրպանը դնելով, նստեց մի օթոպիւս։ Շրջանի ոստիկանապետն էր։ Նա մեզ հետ եկաւ ծովափ եւ սեւ կոստիւմը հագին կանգնեց արեւի տակ հինգ ժամ, մինչեւ լողացանք—վերջացրինք:

Եղան նաեւ ուրիշ հանդիպումներ։

Իսթամպուլի նշանաւոր շուկան։ Արեւելեան գոյներ, ճիչ, բազմութիւն։ Խաժամուժի միջով վազում է մի տղայ։ Տխուր աչքեր ունի։ Հայ է։ Միհրան է անունը։ «Հայաստանէն էք, որտե՞ղ է Հայաստանը»։ Ի՞նչ ասենք։ «Հայրիկիս քով կը շտապեմ, ճաշ կը տանիմ...»։ Գուցէ Միհրանին տամ իմ շորացած մեխակը, բայց ի՞նչ կը հասկանայ փոքրիկը, նա Հայաստանի տեղն էլ չգիտի։

Շքեղ խանութների արանքում կծկուած մի կրպակ։ Շշերով ջուր է ծախում, հասարակ ջուր, ինքնաեռի մէջ թշշում է թուրքական թէյը։ Ուրիշ ոչինչ։ Հայ է, Աւետիս Սեթեան։ Տխուր ժպիտով, նաեւ հպարտութեամբ ցոյց է տալիս ցուցանակը՝ «Աւետիս Սեթ», գրուած է սեւ ներկով, ծռտռտուած տառերով։ «Ես եմ գրել»։ Ազգանունից գրուած է միայն առաջին վանկը։ Թուրքիայում եանը դժուար է գրել, այդքանն էլ հերոսութիւն է։ Հարցնում է հայրենիքից: «Շատ դժուար է... Երկու զաւակ ունիմ, գոնէ... անոնք Հայաստան երթային...»։ Մենք խմում ենք նրա տուած հասարակ ջուրը եւ հեռանում, որ նա չտեսնի, չզգայ մեր ցաւը՝ իր խղճուկ, կծկուած կրպակի ու ճակատագրի համար։

Յետոյ հանդիպում ենք մի ուրիշ Աւետիսի, գուլպաներ է վաճառում։ Ջահել, լաւ տղայ է։ Յետոյ չգիտես որտեղից գալիս են կանայք։ Հայեր են։ Զարմացած, քնքշանքով նայում են մեզ։ Ալեհեր տիկին Արաքսիան սրբում է աչքերը։ «Մշեցի ենք, ամէնքին կոտորեցին, հօրեղբօրս հետ Իսթամպուլ փախայ։ Մեռնեմ ձեր աչքերուն։ Գոնէ թոռնիկներս Հայաստան երթան, չմոռնան հայերէնը...»: Հարցնում են հազար ու մի բան, որովհետեւ ոչինչ չգիտեն։ Սեւ—սեւ են հագած: Ինչո՞ւ։ Մենք հեռանում ենք, նրանք դեռ երկար նայում են մեզ, սրբում աչքերը... Խորտակուած նաւի բեկորների նման նրանք դեռ երեւում են շուկայի ալիքների վրայ, յետոյ կորչում են... Ես գիտեմ, երբեք նրանց չեմ հանդիպի, ես հիմա մոռացել եմ նրանց դիմագծերը նոյնիսկ, հանդիպումը վայրկենական էր։ Բայց մի՞թէ կարեւորը դիմագծերն են։

Հանդիպումներ եղան։

Չորս ուսանող սովորում են Իսթամպուլի համալսարանում։ Արամ, Գարեգին, Վարդան, Սարգիս։ Ազգանուննե՞րը։ Թոփէօղլու, Գոճաքայ, Ալագուշ, Արատ։ Զարմանո՞ւմ էք։ Ես էլ զարմացայ։ Բայց հիւրանոցի նեղլիկ սենեակում, անկողինների վրայ նստոտած, մենք ուրիշ շատ բաների համար տխրեցինք ու զարմացանք: Իրենց հոգու մէջ, իրենց հարազատների համար այդ տղաները հայոց ազգանուններ ունէին՝ Յովակիմեան, Ղազարեան, Արամեան, Եսաջեան։ Բայց այդ ազգանուններով չես կարող Թուրքիայում անձնագիր ստանալ, ընդունուել գործի, համալսարան։ Եւ ահա, հայ տղաները՝ հրաշալի անուններով ու սրտով, միշտ նոյն տխուր աչքերով հայ տղաները՝ ստիպուած են կրել այդ թուրքերէն բառերը՝ իբրեւ ազգանուն։ Նրանք համարեա ոչինչ չգիտեն այսօրուայ Հայաստանի մասին, թուրքական ամբողջ սահմանի վրայ, միլիոնաւոր շլագբաում կայ, որ փակում է Երեւանում ծնուող գրքերի, լրագրերի, լուրերի ճանապարհը։

Վեց հոգուս առաջ գրուած է հայկական գոնեակի վերջին շիշը։ Ես ու ընկերս չենք խմում, թող նրանք խմեն, իսկ ուտելու ոչինչ կայ։ Տղաները խմում են, մեր պահանջով՝ միանգամից, նրանց աչքերը արցունքակալւում են եւ արցունքի միջից էլ՝ շարունակում են հարցնել, հարցնել...

Բայց ժամանակ չկայ, գոնեակը սպառուել է, հարցերն անըսպառ են, բայց ժամանակ չկայ։ Վերջում տղաները խնդրում են, որ յանկարծ չգրենք իրենց իսկական անունները, վնաս կը լինի իրենց համար։ (Ես հիմա կատարում եմ նրանց խնդրանքը, փոխում եմ տղաների անունները։ Փոխում եմ տխրութեամբ, ցաւով...)։

Տղանե՛ր, երբեւէ կը հանդիպեմ ես ձեզ։

Օթոպիւսը շարժւում է, իսկ նրանք դեռ կանգնած հիւրանոցի առաջ ձեռքով են անում մեզ ու ես տեսնում եմ, որ լալիս են: Ո՞վ էի՞նք մենք նրանց համար, որ լալիս են եւ մինչեւ ե՞րբ պիտի անծանօթ մարդիկ արտասուեն իրար համար, մինչեւ ե՞րբ։ Եւ կա՞յ արդեօք ուրիշ մի ժողովուրդ, որի զաւակները ծանօթանան պատահաբար, բայց բաժանուեն արցունքով...

8

Տրովադա, Պերկամա, Եփեսոս...

Մենք տեսանք այս քաղաքների աւերակները՝ Մարմարայի, Էգէեան ծովերի մօտ տեսանք ապշեցինք։ «Աստծոյ անունով մահին արգիլուած է մուտքը» — գրուած էր Պերկամայի յաղթական կամարի վրայ։ Կամարը փշրուած ընկած էր մեր ոտքերի տակ։ Այստեղ եղել է Ալեքսանդր Մակեդոնացու հարսանիքը։ Դարերի ընթացքում այս աւերակների վրայ հողի հսկայական բլուր է կուտակուել։ Պեղումների ժամանակ այդ բլուրը կիսել են։ Ես նայում եմ հողի մէջ թաղուած մարմարէ սիւներին, իսկ վերեւում ինչ որ խրճիթ է, խրճիթի առաջ նստած մի թրքուհի լոբի է մաքրում՝ աչքերի մէջ յաւիտենական զարմանք թէ ինչ են գտնում մարդիկ այս աւերակների մէջ...

Իմ ոտքերը դիպան Եփեսոսի սրբազան մարմարին, եւ ես զայրոյթով նայեցի աշխարհին անտեղեակ թուրք առեւտրականին, որ սրճարան էր սարքել այդ նուիրական քարերի մէջ, հոյակերտ սիւները հենարան դարձնելով։ Այցելու գրաւելու համար նա քանդակազարդ մարմարներն էլ սեղան սարքել, որոնց վրայ թափւում էին թուրքական թէյի շոգ կաթիլները։

Ես երկար կանգնեցի Տրովադայի աւերակների վրայ: Իր գոյութեան ընթացքում 46 անգամ կործանուած ու զարթնած այս քաղաքը լռել էր արդէն յաւերժօրէն, դառել միայն փոշի, քար ու զարմանք։ Եւ նոյնիսկ այդ նուիրական պատերի վրայ, ես շարունակում էի խորհել իմ ժողովրդի անմրցնելի ճակատագրի մասին։ Ոչ, մենք չպիտի լինենք աւերակ, թէկուզ մեծ, թէկուզ հիացքի արժանի, թէկուզ երկրպագութեան արժանի։ Եւ մենք չպիտի ապրենք մեր սեփական անցեալի աւերակներով, թէկուզ դրանք լինեն Տրովադայի նման։ Մենք երիտասարդ ժողովուրդ պիտի մնանք, միշտ դժգոհ ինքներս մեզնից, միշտ մտածելով, որ պարտք ենք աշխարհին, մենք չպիտի ապրենք մեր պատմութեան տօկոսներով... Ամենափառաւոր անցեալի պատին էլ, երբ որ քար չեն աւելացնում, նա փոխւում է աւերակի, պատւում է մոլախոտով, դառնում փոշի եւ յուշ։

Տրովադա, մեր պատանեկան երազների քաղաք։ Ես չէի մտածի թէ մի օր այսպէս կը կանգնեմ քո կործանուած պատին ու կը շնչեմ այդ օդը, որ շնչել են Աքիլէսը, Հեկտորը, Անդրոմաքէն... Ես ուզում եմ ձայն տալ նրանց, բայց յետոյ տխրում եմ, ես չէի ուզենայ հանդիպել նրանց Թուրքիա կոչուող հողի վրայ։

(Շար. 4)

01062

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

1 Դեկտ. 1966

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԼԻԿԻ Թ. ՇԱԲԱԹԸ

ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԻՍՄԱՅԻԼԻ՝ 3ՈՎ 1

Ահլիի խումբը մօտ 35 հազար հոգիի ներկայութեան իր լաւագոյն մրցումը խաղաց այս եղանակին և արժանացաւ յաղթութեան։

Երկու խումբերն ալ սկիզբի քանի մը վայրկեաններուն պլըրկըլած խաղարկութիւն մը ունէին, որ շատ շուտ անյայտացաւ և սկսան յարձակողականներու և հակայարձակողականներու։ Մրցումը սկսելէն մօտ 10 վայրկեան ետք՝ տեղի ունեցաւ 1 վայրկեանի յոտնկայս լռութիւն Արաբական ֆետերասիոնի տնօրէն Ապտէլ Մոնէյմ էլ Տիպի յիշատակին։

Ա. կիսախաղի վերջաւորութեան 3 վայրկեան մնացած Ահլիի խումբի մարզիկներ Ուսամա և Թահա յաջողեցան մէյ մէկ կէտ նշանակել, ինչպէս նաև Իսմայիլիի խումբի մարզիկ Եուսրի Թարպուշ բենալթիէ մը նշանակեց Իսմայիլիի միակ կէտը։ Ա. կիսախաղը վերջացաւ 2ով 1՝ ի նպաստ Ահլիի։ Բ. կիսախաղին Ահլիի մարզիկները աւելի ինքնավստահ կը խաղային։

15րդ վայրկեանին Իսմայիլիի բերդապահին մէկ սխալովը՝ Ահլիի մարզիկ Ուսամա նշանակեց Գ. կէտը։

Մրցումը վերջացաւ Ահլիի յաղթանակով՝ 3–1 արդիւնքով։

Այս մրցումէն գոյացաւ մօտ 3000 ոսկիի մուտք մը։

ԶԱՄԱԼԷՔ ԵՒ ՄԱՍՐԻ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 0ՈՎ 0

Փոր Սաիտի մէջ Մասրիի խումբը կը յաջողի լաւ դիմադրութիւն մը ցոյց տալ Զամալէքի խումբին դէմ և նոյնիսկ քիչ մընաց որ յաղթէր։

Մասրիի խումբը մեծաւ մասամբ տիրապետած էր դաշտին և սակայն իր բոլոր յարձակողականներ ի դերեւ ելան։

Մասրիի խումբին մաս կը կազմէին քանի մը երիտասարդ մարզիկներ, որոնք արժեցուցին իրենց ներկայութիւնը։

Գալով Զամալէքի խումբին, պէտք եղած խաղարկութիւնը և արիութիւնը չունէր և միևնոյն ժամանակ մարզիկները շատ դանդաղօրէն կը շարժէին։

Զամալէքի յետսապահ գիծը անկարելին ըրաւ պաշտպանելու իր բերդը և յաջողեցաւ խաղը վերջացնել հաւասար արդիւնքով։

Ստորեւ՝ միւս մրցումներուն արդիւնքները։

Մեհալլա կը յաղթէ Իթթիհատի՝ 2ով 1։

Տամըեթ և Օլիմփիք հաւասար՝ 1ով 1։

Սուէզ էլ Իրիատի կը յաղթէ Թերսանայի՝ 1ով 0։

Սեքքա Հատիտ և Թառարան հաւասար՝ 0ով 0։

ՀՕՔԷՅ

ԱՄՀի հօքէյի ֆետերասիոնի 25ամեակի առթիւ կազմակերպուած է մրցաշարք մը, որուն մաս կը կազմեն վեց երկիրներ, Արեւմտեան Գերմանիա, Բոլոնիա, Ուկանտա, Եուկոսլաւիա, Իտալիա և ԱՄՀ։ Այս մրցաշարքին հրաւէր ղրկուած է նաև Հնդկաստանի՝ բայց նիւթական պատճառներով ան մերժած է հրաւէրը։

Այս մրցաշարքի բացումը տեղի ունեցաւ Կէզիրէի դաշտին վրայ ԱՄՀի և Ուկանտայի միջև, որոնք վերջացուցին մրցումը հաւասար արդիւնքով՝ 1ով 1։

ԱՄՀի կէտը նշանակեց Ֆաեզ Եուսեֆ Ա. կիսախաղի 30րդ վայրկեանին, իսկ հաւասարութեան կէտը նշանակեց Ուկանտայի մարզիկ Ֆրանսիս՝ Բ. կիսախաղի 10րդ վայրկեանին։

— ԱՄՀ կը յաղթէ Իտալիոյ՝ 2ով 0 զօրաւոր և կռիւ մրցումէ մը ետք։

Երկու կէտերն ալ կը նշանակուին Բ. կիսախաղի 22րդ և 36րդ վայրկեաններուն՝ Իպրահիմ էլ Մասրիի և Համտիի կողմէ։

— Գերմանիա կը յաղթէ Ուկանտայի 2ով 0։ Երկու կէտերն ալ կը նշանակուին Բ. կիսախաղի 10րդ եւ 18րդ վայրկեաններուն Ատոլֆի եւ Գալտի կողմէ։

— Բոլոնիա կը յաղթէ Եուկոսլաւիոյ՝ 2ով 1։ Բ. կիսախաղին Բոլոնիա երկու գործըրէ նշանակեց 2 կէտեր Զայապի եւ Նոգզիքի կողմէ։ Իսկ 27րդ վայրկեանին Հուրշպէրկըր կը յաջողի նըշանակել Եուկոսլաւիոյ միակ կէտը։

— ԱՄՀ կը յաղթէ Եուկոսլաւիոյ՝ 1ով 0։ ԱՄՀի խումբը տիրապետած էր դաշտին եւ Ա. կիսախաղին Էմատ Շալապի նշանակեց միակ յաղթութեան կէտը 30րդ վայրկեանի եւ այսպէս շարունակուեցաւ մինչեւ վերջ։

— Ուկանտա կը յաղթէ Իտալիոյ՝ 2ով 1։ Ուկանտայի խումբը շատ գեղեցիկ խաղարկութիւն մը կը ցուցաբերէ։

Ա. կիսախաղի 10րդ վայրկեան Գիրի Արամօ կը նշանակէ Իտալիոյ Առաջին եւ միակ կէտը, այս կիսախաղի վերջաւորութենէն մէկ վայրկեան մնացած Ուկանտայի մարզիկ Իկլիթի կը նշանակէ հաւասարութեան կէտը։

Բ. կիսախաղին սրդ վայրկեանին դարձեալ Իկլիթի կը նշանակէ յաղթութեան կէտը։

— Բոլոնիա կը յաղթէ Գերմանիոյ՝ 2ով 1։ Բաւական լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին երկու խումբերն ալ։

— Եուկոսլաւիա կը յաղթէ Իտալիոյ՝ 2ով 1։ Մրցումը բաւական զօրաւոր եւ կռիւ բնոյթ մը ունէր։

— Գերմանիա կը յաղթէ ԱՄՀի՝ 1ով 0, զօրաւոր մրցումէ մը յետոյ։

Այս կէտը նշանակուեցաւ Գարլի կողմէ Բ. կիսախաղի 1օրդ վայրկեանին։

— Ուկանտա կը յաղթէ Բոլոնիոյ՝ 2ով 0։ Մրցաշարքի ամենագեղեցիկ խաղարկութիւնը ցուցաբերուեցաւ այս երկու խումբերուն կողմէ։

Ա. կիսախաղի 32րդ վայրկեանին Մալգէդ կը նշանակէ Ուկանտայի Ա. կէտը։

Բ. կիսախաղին Ուկանտացիներու շարունակական յարձակողականները ստիպեցին որ Բոլոնիոյ խումբի պաշտպանողականը տեղի տայ եւ նշանակուի Բ. կէտը 27րդ վայրկեանին Կուփ Լուգուի կողմէ։

Այս մրցաշարքը տեւեց շաբաթ մը ու վերջացաւ մեծ յաջողութեամբ, եւ առիկա մեծ առիթ մը եղաւ ԱՄՀի մարզիկներուն եւ իրաւարարներուն արժէքը գնահատելու միջազգային գետնի վըրայ։

Արեւմտեան Գերմանիա առաջին հանդիսացաւ, ապա Բոլոնիա, ԱՄՀ Ուկանտա, Եուկոսլաւիա և Ի[illegible]։

Կ. ԴԱՋԱՃԵԱՆ

ՀՐԱՅՐ-ՄԵՍՐՈՊ ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ
ՕՐ. ՄԱՐԻ ԼՈՒԻԶ ԱՄԱՏՈՒՆԻ
ամուսնացեալք

Աղեքսանդրիա 27-11-66

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

******

ՊՐ. ՍԱՐԳԻՍ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ
ՕՐ. ՍԵՒԱՆ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
ամուսնացեալք

Պէյրութ 27-11-66

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, Տէր և Տիկ. Ընկ. Գէորգ Երևանեանին, Տէր և Տիկ. Արշաւիր Պէրպէրեանին, ինչպէս նաև ընտանեկան պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ուստրի (Հիւս. Ամերիկա) Ս. Դ. Հ. Կ.եան Մասնաճիւղի ընկերընկերուհիները, առ ի գնահատութիւն Թերթիս ազգային և կուսակցական ողջամիտ ուղղութեան, 25 տոլար կը նուիրեն ձեռամբ ընկերներ Տ. Սիմոնեանի և Շ. Սիմոնեանի։

Առ ի գնահատութիւն Թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Աղեքսանդրիայէն ստացանք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.–

Տէր և Տիկին Կարապետ Թերզեան 300 ե.գ.

Տէր և Տիկին Գէորգ Տէյիրմէնճեան 100 ե.գ.

Տէր և Տիկին Վահան Պէնտեան 100 ե.գ. կը նուիրեն Պր. Հրայր-Մեսրոպ Քիւփէլեանի ընդ Օր. Մարի Լուիզ Ամատունիի (Աղեքս.) բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ։

Պր. Ցարութիւն Լաչինեանի ընդ Օր. Մարի Փարթամեանի (Պէյրութ) բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ՝ Տէր և Տիկին Արամ Օգնայեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Հայկ Փախչանեանի տխուր մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, Տէր և Տիկին Հայկ Օհաննէսեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

Ուրբաթ, 16 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9ին

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

Նուիրուած

Իմացեալ մահով անմահացած

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ

ՀԱՅԿ ԴՊԻՐԵԱՆԻ

(1910–1944)

Պատուոյ նախագահութեամբ

ԵՐԻՑՈՒՀԻ ԱԶՆԻՒ ԴՊԻՐԵԱՆԻ

Նահատակ մարտիկին կեանքը եւ գործը

կը ներկայացնէ

ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Գեղար ուսեսական յայտագիրը ամբողջութեամբ

կազմուած է հերոս մարտիկի ստեղծագործութիւններէն

կը ներկայացնեն

ՊՐ. ՀԱՑՐՕ ՀԻՆԱՑԷԿԵԱՆ ԵՒ ՏԻԿ. ՄԱՐԿՐԻԹ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ցուցադրութիւն յիշատակի լուսանկարներու

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

«Ջահակիր»ի

Աղեքսանդրիոյ

ներկայացուցիչն է

Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆ,

Հելիոպոլիս փող. թիւ 18

Ռամլէ, Քան Տը Սեզար։

Հեռ. թիւ 21942

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻՋԱՆ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՔԱՐԹԵՐ

Գործ՝ Գալուստեան Վարժարանի աշակերտներու

Հրատարակուած՝

ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Նախաձեռնութեամբ

դիմեցէք՝

Գալուստեան Վարժարան

Հայկական ակումբները

(Գահիրէ — Հելիոպոլիս)

Reader's Corner (Ժորժ Միքայէլեան)

Photo Alban

Boutique Kismet (Տիկ Շ. Իփէքեան)

ԶՐՈՅՑ ՀԱՅՊԵՏՀՐԱՏԻ ՀԵՏ

(Շար. Ե. էջէն)

Երկրորդը լինելու է Վազգեն Շուշանյանի գիրքը:

Ես չեմ ասի թէ նախընտրութեամբ Սփիւռքահայ Մատենաշարը սկսել ենք այս գործերով, բայց ամէն պարագայի կարող եմ համարձակ ասել որ սկսել ենք տաղանդաւոր եւ արժանաւոր մարդոց գործերով։ Մարդ միայն ափսոսում է որ մեր այս երկու հեղինակներն էլ վախճանուեցին իրենց հասունութեան եւ տաղանդի ծաղկման շրջանին։

Ուրեմն Արմանեանի եւ Շուշանեանի գործերը հայ ընթերցողը իր սեղանի վրայ կ'ունենայ այս տարի:

Այս գրերից անմիջապէս յետոյ կը հրատարակուեն Զարեհ Որբունիի գործերը։ Դրան կը յաջորդեն Զաւէն Սիւրմէլեանի արձակ եւ չափածոյ գործերը:

Սա մի հրաշալի ծրագիր է որի համար ոչ մի ջանք չենք խնայի։

Այս գործում մեծ աշխատանք են կատարում Վաղարշակ Նորեցը, Սողոմոն Տարօնցին, Էդուարդ Թոփչեանը եւ ուրիշներ, որոնք մօտիկից հետեւում են սփիւռքահայ գրականութեան նմուշներին։

Արեւմտահայ գրականութեան ընդգրկումները աւելի լայն են։ Մենք նկատի ունենք այն պարագան՝ որ արեւմտահայ շատ գրողներ մնացել են անծանօթներ մեր հայրենի ընթերցողների համար։ Եւ այդ պատճառով մենք այս գործում անհամբեր կարիք ենք զգում։

Հայրենի ընթերցողը այս տարի իր սեղանի վրայ կ'ունենայ Զօպանեանի եւ Մամուրեանի գործերը։

Սրանից անմիջապէս յետոյ կը հրատարակուեն Թլկատինցու եւ Արտաշէս Յարութիւնեանի գործերը։

— Ի՞նչպէս ուրախալի նորութիւններ ունէք, ըսի Ալանեանին, կ'ըսեմ իրեն, ու դառնալով Հայպետհրատի տնօրէնի տեղակալին.

— Ընկեր Սարգսեան, դուք ի՞նչ կ'ըսէք:

— Ես աւելցնելիք շատ բան չունեմ ընկեր Ալանեանի ասածների վրայ։ Միայն պիտի ասեմ, որ ես շատ եմ սիրում սփիւռքի իմ եղբայրներին, եւ ուզում եմ մի անգամ եւս շեշտած լինել որ Արեւմտահայ եւ Սփիւռքահայ գրական գործերի հրատարակման հարցը մեր մօտ ամուր հիմերի վրայ է դրուել, եւ գիտէք՝ հիմը որ ամուր եղաւ, շէնքը հաստատուն կը լինի։

Պիտի ասեմ նոյնպէս որ Հայպետհրատը հաստատել է հայ պատմիչների մատենաշար, ու եկող տարի բոլորս մեր սեղանների վրայ կ'ունենանք դրանցից մէկ քանիսը։

Սփիւռքի հայերը թող վստահ եւ ուրախ նայեն ե՛ւ մեր հայրենիքին, եւ մեր պետական հրատարակչութեանը:

Ես սփիւռքահայ մեր գրողներին եւ ժողովուրդին ցանկանում եմ ամէն տեսակի յաջողութիւն:

Ցայտնի է որ Ս. Ալանեանը աւելցնելիք խօսքեր ունէր:

— Շատ գործեր կան հրատարակելիք սփիւռքահայ գրականութեան, բայց այդ բոլորը ունի՞ք ձեր տրամադրութեան տակ, լաւ չէ՞ր լինէր որ սփիւռքահայ գրողները Հայպետհրատի հետ անմիջական շփման մէջ մտնէին եւ իրենց բոլոր գործերն ձեզի ղրկէին:

— Սխանչելի միտք է դա: Պատահում է, որ մտածում ենք հրատարակել որեւէ սփիւռքահայ գրողի գործ, եւ ահա մեր տրամադրութեան տակ չունենք նրա բոլոր գործերը, սկսւում է նամակագրութեան մի երկար շրջան: Ահա, օրինակ, մենք ուզում ենք հրատարակել փարիզահայ բանաստեղծ Բիւզանդ Թօփալեանի գործերը: Նրա հետ կապի մէջ է մտել մեր խմբագիրներից Վահան Դաւթեանը, որ ստացել է հեղինակի գործերը եւ պատրաստում է տպագրութեան:

Բայց եթէ սփիւռքահայ ամէն գրող իր գործերը ուղարկի մեզ, մենք Հայպետհրատում յատուկ արխիւ կը ստեղծենք նրանց համար, եւ հրատարակչական գործն էլ կը հեշտանայ:

— Ուրեմն ի՞նչ կ'աւելցնէիք սփիւռքահայ գրականութեան հայրենիքի մէջ հրատարակման հարցին մասին։

— Երկու հիմնական նախաձեռնութիւններ են եղել, որոնք թէեւ քիչ ուշացումով, բայց արդէն շուտով լոյս կը տեսնեն։

Առաջինը սփիւռքահայ գրականութեան ժողովածուն է։ Երկրորդը՝ մենագրութիւն սփիւռքահայ գրականութեան մասին։

Սփիւռքահայ գրողը թող երբեք առանձին չզգայ ինքզինքը։ Նա պիտի իմանայ որ գրում է ոչ միայն սփիւռքահայերի համար, այլ ամբողջ հայ ժողովրդի համար, այսինքն հայրենի մեր ժողովրդի համար նոյնպէս:

Ու ոչ միայն այդքան։ Լաւ գործը ոչ միայն մենք կը տպենք այստեղ, այլ նա կը թարգմանուի նոյնպէս եղբայրական լեզուներով: Օրինակներ կան ի հարկէ, Անդրանիկ Ծառուկեանի եւ Գառնիկ Ադդարեանի գործերը լոյս են տեսել Մոսկուայում ռուսերէնով:

Սփիւռքահայ գրողի համար, գրողի լաւ գործի համար ընթերցողների թիւը այսպիսով կարող է հարիւր հազարների հասնել։ Լաւ գործը սեփականութիւնը կը դառնայ ոչ միայն մեր ամբողջ ժողովուրդին, այլ նաեւ ուրիշ ժողովուրդներին։

Չմոռանանք որ գրականութիւնը համամարդկային երեւոյթ է։

ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆԵԱՆ

01063

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél.915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 157 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ՉԵՌԻԲ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ١٥٧ – الخميس ٨ ديسمبر ١٩٦٦

ԱԼՃԵՐԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀՈՒԱՐԻ ՊՈՒՄԵՏԻԷՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՃԱՌԸ

Չորեքշաբթի, 30 Նոյ. 1966, Անուար էլ Սատաթի նախագահութեամբ ԱՄՀի Ազգ. Ժողովը մասնաւոր նիստ մը գումարեց, և ուր Ալճերիոյ Նախագահ Հուարի Պումետիէն քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ։

Նոյն օրը, կ.ե. ժամը 6·15ին ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր և Նախագահ Պումետիէն մուտք գործեցին Ազգ. Ժողովի սրահը։ Բոլոր երեսփոխանները, բարձրաստիճան անձնաւորութիւններն ու ներկաները յոտնկայս ծափահարութեամբ ողջունեցին երկու նախագահներուն մուտքը։

Ազգ. Ժողովի Նախագահ Անուար էլ Սատաթի բարի գալստեան արտայայտութիւններէն ետք՝ խօսք առաւ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր։

Ան անդրադարձաւ Ալճերիոյ այն հոյակապ յեղափոխութեան մասին, որ բոլոր ժամանակներուն և բոլոր մարդոց հպարտութիւն կրնայ պատճառել։ Յեղափոխութիւնը չի սահմանափակուիր ներքին սահմաններու մէջ, այլ կը տարածուի ամէն հայրենիքի մէջ։

Ապա խօսեցաւ Ալճերիոյ Նախագահ Հուարի Պումետիէն։ Ստորեւ՝ կարեւոր կէտեր այս քաղաքական ճառէն.

— Աշխարհակալ պետութիւնները մասերու բաժնեցին արաբական հայրենիքը, սակայն սխալեցան իրենց հաշիւներուն մէջ. երբ կարծեցին, որ պիտի կարենան ջնջել արաբներու գոյութիւնը յաւիտենապէս։



Ալճերիոյ Նախագահ Հուարի Պումետիէն Ազգ. Ժողովի մէջ իր քաղաքական ճառը կ'արտասանէ

— Եռակողմանի յարձակումը Եգիպտոսի վրայ, փորձ մըն էր հարուածելու արաբական և ալճերիական յեղափոխական ուժերը և խափանելու երկու ժողովուրդներու յոյսերը։ Սակայն յարձակումները սպասուած արդիւնքները չըտուին և եգիպտական ու ալճերիական յեղափոխութիւնները յաղթանակեցին։

— Երկու յեղափոխութիւնները միասնաբար բարձրացուցին ընկերվարութեան և ընկերային հաւասարութեան դրօշը։

— Արաբական հայրենիքի ժողովուրդները հաստատակամ կ'ընթանան դէպի ազատագրութիւն և միութիւն։

— Ալճերիա կը հաւատայ, որ իր անկախութիւնը անկատար պիտի մնայ, այնքան ատեն որ արաբական հայրենիքը բաղկացուցիչ մասերէն շատեր տակաւին կը մնան աշխարհակալութեան կրակին մէջ։

— Տեղի ունեցած վերջին իրադարձութիւնները մեզ կը մղեն օգնութեան ձեռք մեկնել պաղեստինցի մեր եղբայրներուն, վերադարձնելու համար իրենց հայրենիքը։

ԱՄՀի և Ալճերիոյ երկու ղեկավարներուն միջեւ տեղի ունեցան երկու պաշտօնական տեսակցութիւններ Քուպպէի պալատին մէջ։

Վերջին երեկոյեան, Կիրակի 4 Դեկտ. 1966, Նախագահ Պումետիէն, ի պատիւ Նախ. Կամալ Ապտէլ Նասէրի, ճաշկերոյթ մը տուաւ Ապտինի պալատին մէջ, որուն ընթացքին երկու ղեկավարները ալ ելոյթ ունեցան։

Երկուշաբթի, 5 Դեկտ. 1966, առաւօտեան Ալճերիոյ Նախագահը վերադարձաւ իր երկիրը։ Նոյն օրը թէ Գահիրէի և թէ Ալճերիոյ մէջ հրատարակուեցաւ միացեալ հաղորդագրութիւնը։

★ ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԱՄԷՐ ★
ՓԱՔԻՍՏԱՆ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

Փաքիստանի կառավարութեան հրաւէրին պատասխանելով՝ Ա.Մ.Հ.ի Առաջին փոխ-Նախագահ և զինեալ ուժերու ընդհ. փոխ հրամանատար Մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէր Երկուշաբթի, 5 Դեկտ. 1966, Քարաչի մեկնեցաւ։

Անոր կ'ընկերանային Պր. Սալահ Նասր (Գաղտնի գործակալութեան և տեղեկատուութեան պետ), Պր. Շամսետտին Պատրան (պատերազմական նախարար) և բազմաթիւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։

Այս այցելութիւնը պիտի տեւէ շաբաթ մը, որուն ընթացքին Փաքիստանի Նախագահ Այուպ Խան և Մարաջախտ Ամէր երկու պաշտօնական տեսակցութիւններ պիտի ունենան։

ՀԵՌԱԳԻՐ «ՉԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Հիանալի՜ գտայ Մոսկուան

Չէի կրնար երբեք երեւակայել՝ թէ օր մը պիտի այցելէի այն երկիրը՝, ուր աշխարհի մէջ առաջին անգամ ստեղծուեցաւ ընկերային հաւասարութիւն՝ բոլորին համար։

Հինգ ժամ տեւող թռիչքէ ետք՝ անմիջապէս երբ ոտք դրի սովետական հողին վրայ, զիտցայ որ հասեր եմ խաղաղասէր ժողովուրդներու միշտ օգնող ու բարեկամ երկիրը։ Հպարտ զգացի՝ թէ վերջապէս պիտի տեսնէի Մոսկուան, Սովետական Միութեան մայրաքաղաքը, բարեկամը իմ հայրենիքիս՝ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան, քաղաք մը՝ որուն առջեւ հայրենասէր ժողովուրդներու հերոսական զաւակները, իրենց կեանքի՛ն գնով՝ խափանեցին ճամբան հիթլերական ներխուժողներու առջեւ։

Առաջին վայրկեանէն իսկ՝ զգացի մարդոց ջերմ վերաբերումը, ընկերսիրութիւնը, եղբայրութիւնը եւ հայրենասիրութիւնը։ Ամէն ինչ որ փափաքեցայ տեսնել, մարդիկ թոյլ տուին որ տեսնեմ։ Տեսայ Մոսկուան, դիտեցի՝ հմայուած։

Հմայուեցայ անոր մաքրութեամբ, շքեղութեամբ, բնակիչներով՝ աշխատասէր, կարգապահ եւ քաղաքավար։

Համոզուեցայ որ սո՛ւտ է դրամատիրական երկիրներու մէջ այստեղի մասին ըսուածը։

Սովետական Միութիւնը ճշմարիտ բարեկամն է խաղաղասէր բոլո՛ր ժողովուրդներուն, կ՚աշխատի խաղաղութեան և բոլոր ազգերու եղբայրութեան համար։

Հասայ այս եզրակացութեան, դիտելէ ետք մարդոց դէմքը, անոնց ժպիտը եւ խօսուն ու խոհուն երեւոյթը, որ ցոյց կու տայ սէր՝ հայրենիքի, աշխատանքի եւ մասնաւոր հաւատք՝ փառաւոր վաղուան համար։

Խորապէս համոզուած եմ, որ սովետական ժողովուրդը, ազգերու այս մեծ ընտանիքը, փառայեղ արդիւնքի պիտի հասնի իր մեծ իտէալին իրականացման ճամբուն վրայ։

Անհաւասիկ այն ինչ որ տեսայ այստեղ, ստուգեցի եւ հիանալի՜ գտայ։

Մոսկուա, 19 Նոյեմբեր 1966

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ 46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ ՄԵԾ ԵՒ ԱՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼ ՇՈՒՔՈՎ

Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի կազմակերպութեամբ՝ այս տարի եւս մեծ եւ արժանավայել շուքով տօնուեցաւ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ 46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ։

Արդարեւ, Երեքշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9էն սկսեալ Հայկական Ընթերցասրահ սկսած էին փութալ հոծ թիւով հայրենակիցներ՝ միասնաբար տօնախմբելու համար Նոյեմբերի 29ի ազատագրութեան 46րդ տարեդարձը, որ այս տարի եւս կը տօնուէր պաշտօնապէս՝ Եգիպտական կառավարութեան հաւանութեամբ և հովանաւորութեամբ։ Եւ օրուան տօնին որպէս յարգանքի ցոյց՝ Ապահովութեան Խորհուրդին կողմէ ղրկուած ոստիկանական ջոկատ մը տեղ գրաւած էր Սրահի մուտքին։

Օրուան նախագահն էր Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան (Առաջ. փոխանորդ)։ Ներկայ էին Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեան, սովետ դեսպանատան փոխ հիւպատոս ընկ. Պարոյր Թալալեան և Տիկինը, հայրենի խմբավար Մօ. Յակոբ Ոսկանեան, Ազգ. Իշխանութեան անդամներէն ՊՊ. Ստեփան Լաչինեան, Արթօ Պըլըքտանեան, Հրաչեան Գալեան և Հայկազուն Քիւրքճեան, Հայ. Գեղ. Միութեան և Կոկանեան Սրահի ատենապետները, Հ. Մ. Ը. Մ.-Նուպարի վարչութեան անդամները, ինչպէս նաև մամուլի ներկայացուցիչներ, արուեստագէտներ, մտաւորականներ և ծանօթ ազգայիններ՝ իրենց տիկիններով, ընկերներ և ընկերուհիներ։

Բոլոր ներկաներն ալ տեղ գրաւած էին իրենց յատկացուած

(Շար. տես էջ 2)



ՊԱՏՈՒՈՅ ՀԻՒՐԵՐՈՒՆ ՍԵՂԱՆԸ
Ձախէն աջ. – Մօ. Յ. Ոսկանեան, Տիկ. Հ. Թալալեան, ընկ. Պ. Թալալեան, ընկ. Խ. Իսկէնեան, Արժ. Տ. Ս. Ա. Քհնյ. Շաքարեան, Արժ. Տ. Ա. Քհնյ. Պօզոյեան, Տիկ. Յ. Գարայեան, Պր. Հ. Գարայեան եւ Պր. Ս. Լաչինեան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ 46ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

սեղաններուն շուրջ։ Եւ որոշեալ ժամուն Հայկ. Ընթերցասրահի վարչութեան կողմէ ընկեր Նուպար Գալաճեան բացաւ երեկոյթը հետեւեալ խօսքերով.



Պր. Հ. Գարայեան կը խօսի

«Արժանապատիւ Տէր Հայրեր, յարգելի ներկայացուցիչներ Մայր Հայրենիքի, յարգելի ներկայացուցիչներ Ազգային Իշխանութեանց, սիրելի քոյրեր և եղբայրներ,

Այսօր համախմբուած ենք հոս տօնակատարելու համար մեր ազգային տօներուն ամենամեծը, Նոյեմբերի 29ը։

Հպարտութեամբ կ'ըսենք որ այս հաստատութիւնը ամէն տարի նշած է այս տօնը, ըլլայ հաշկերոյթներով և ըլլայ ընկերական հաւաքոյթներով. ու դեռ կան մարդիկ, որոնք դժբախտաբար չեն ըմբռնած այս տօնին մեծութիւնը։

Նոյեմբերի 29ը նոր էջ մը բացաւ հայոց պատմութեան մէջ։ Եթէ ան չըլլար, մեր ազգին ճակատագիրը բոլորովին տարբեր պիտի ըլլար այսօր, և գուցէ դատապարտուած պիտի ըլլայինք այն ճակատագիրին, զոր ունեցան մեզմէ շատ աւելի մեծ ազգեր, որոնց անցեալի գոյութիւնը պատմութեան մէջ կը յիշուի միայն։



Ընկ. Գ. Թալալեան կը խօսի

Ուրախ ենք յայտարարելու, որ ԱՄՀի ղեկավարները եւս կը մասնակցին մեր այս տօնին, անոնք լուսաբանուելէ ետք, արտօնեցին՝ որ Գահիրէի հայ գաղութը պաշտօնապէս տօնէ զայն, ու անցեալ տարիէն սկսեալ մենք կը տօնենք մեր սրահէն ներս։

Ուստի, բոլորս միաբերան մեր շնորհակալութիւնը յայտնենք ԱՄՀի ղեկավարներուն և մեր բաժակները վերցնենք մեր սիրելի Նախագահին՝ Կամալ Աբտէլ Նասէրի կենացը»։

Ապա՝ ընկ. Ն. Գալաճեան հրաւիրեց ներկաները օրպէսզի ճաշակեն Սրահի Տիկնանց Յանձնախումբին կողմէ պատրաստուած համեղ կերակուրները։

Առաջին խօսքը եղաւ ընկեր Հայկ Օհաննէսեան, որ նշելէ ետք թէ Մայր Հայրենիքի մեծագոյն երջանկութիւնն է 29 Նոյեմբերի յաղթանակը, բաժակ առաջարկեց արաբ ազնուական ժողովուրդին, արաբ կառավարութեան և հայ և արաբ ժողովուրդներու բարեկամութեան կենացը։

Սրահի փոքրիկ սաներէն քող Նուպար Գահատրեան հայրենասիրական երկու ոտանաւորներ արտասանեց՝ բուռն ծափերու արժանանալով ներկաներուն կողմէ։

Կոկանեան Սրահի ատենապետ Պր. Համբարձում Գարայեան անդրադարձաւ 29 Նոյեմբերէն առաջ Հայաստանի տխուր վիճակին և անկէ վերջ մէջտեղ եկած սքանչելի և նախանձելի հայրենիքին մասին, ըսաւ՝ որ առանց Նոյեմբեր 29ի Ալեքսանդրապոլի տխրահռչակ դաշինքը ժառանգ պիտի մնար մեզի։

Ծանօթ երգչուհի ընկերուհի Մարկօ Ցակոբեան գեղանոյշ ձայնով երգեց Խ. Աւետիսեանի «Կարօտ»ը։

Ուսուցիչ Պր. Արամ Մովսէսեան խօսեցաւ արաբերէն լեզուով և յաջող բաղդատական մը ըրաւ արաբ և հայ հերոսներու միջեւ՝ յիշելով անուններ։

Հայ Գեղ. Միութեան ատենապետ Պր. Վահագն Տեփոյեան իր խօսքին մէջ ուրախութիւն յայտնեց, որ մեր սրահներու երիտասարդները կը հետաքրքրուին Մայր Հայրենիքի անցուդարձերով և հպարտ են իրենց Հայրենիքով։ Ապա պատմեց անոնցմէ քանի մը հատին հետ ունեցած իր խօսակցութեան մասին։

Պր. Կարպիս Եագըճեան իր տաք և հզօրդական ձայնովը երգեց «Պախրա»ն։

Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան կողմէ խօսք առաւ Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան և լսաւ. «Ցանուն Ազգ. Իշխանութեան կ'ողջունեմ Սովետական Հայաստանի 46րդ տարեդարձը՝ ի ներկայութեան հայրենի ներկայացուցիչներու, որոնք ականատես վկաներն են մեր այս խանդավառութեան։ Եւ արտասահմանի մէջ այս տարեդարձը մենք ուրախութեամբ և հպարտութեամբ պիտի տօնենք մինչև այն օրը, երբ բոլորս պիտի համախմբուինք Մայր Հայրենիքի մէջ»։ Ապա թելադրեց երիտասարդներուն, որ իրենց բարձրագոյն և մասնագիտական ուսումը ստանան Հայաստանի մէջ և պատմեց Մայր Հայրենիքի մէջ մասնագիտացած երիտասարդի մը փայլուն և օրինակելի յաջողութիւնը Լիբանանի մէջ։

Ժողովրդական բանաստեղծ Արամ Մուրատեան կարդաց այս առթիւ գրուած ինքնագիր ոտանաւոր մը (արաբերէն), արժանանալով ներկաներու բուռն ծափահարութեանց։

Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի թելադրութեամբ և առաջնորդութեամբ բոլոր ներկաներուն կողմէ երգուեցան «Կենաց երգ»ը և «Սեղանն է առատ»ը։ Այս երգերը մթնոլորտը աւելի զուարթացուցին։

«Ջահակիր»ի կողմէ խօսք առաւ Նուպար Քիւփէլեան, որ ըսաւ թէ Նոյեմբերի 29ով հաստատուած պետականութենէն ետք ո՛չ մէկ ազգ կրցաւ փորձել որեւէ ձեռով յարձակում գործել հայոց վրայ։ Ապա խօսեցաւ Մայր Հայրենիքի մէջ ապրող մեր քոյրերուն և եղբայրներուն ճշմարիտ հայրենասիրութեան մասին, տուաւ օրինակներ և թելադրեց հետեւիլ մեր հարազատներու օրինակին։

Տիկին Նորա Իփէքեան մեկնաբանելու իրեն յատուկ ոճով արտասանեց Վ. Թէքէեանի «Հին և Նոր Հայաստանին» բանաստեղծութիւնը։

«Արեւ»ի պատասխանատու խմբագիր Պր. Էտմոն Կոտալաղեան ըսաւ, որ հայրենիքի իրականութեան առջև արժէք պէտք չէ ունենայ գաղափարականի տարակարծութիւն և բոլորս ձեռք ձեռքի տուած պէտք է անոր յառաջդիմութեան օժանդակենք։ Ապա անդրադառնալով Մայր Հայրենիքի մէջ կատարուած մեծ յառաջդիմութեան և նուաճումներուն, ցաւ յայտնեց որ անոնց մէջ արտասահմանի հայութեան բաժինը գրեթէ ոչինչ է։

Հ.Մ.Ը.Մ – Նուպարի կողմէ խօսք առաւ Պր. Ցակոբ Էքսէրճեան, որ շեշտեց թէ ամէն հայ պէտք է ինքզինք հպարտ զգայ հայ ազգին զաւակը ըլլալուն համար։

Վերջին խօսողը եղաւ Գահիրէի Սովետ Դեսպանատան փոխհիւպատոս Ընկ Գարոյր Թալալեան, որ նախ պատիւ ընծայեց Արաբ ժողովուրդին և անոր իմաստուն



Ընկ. Հայկ Օհաննէսեան խօսած պահուն

ղեկավարներուն, ապա ըսաւ՝ որ Մայր Հայրենիքի մէջ այս տարի նշուեցաւ Ա.Մ.Հ.ի Ցեղափոխութեան տարեդարձը (Յուլիս 23)։ Աւելցուց, որ արտասահմանի հայը ինքզինքը անմասնակից պէտք չէ նկատէ հայրենիքի յառաջդիմութեան կտրած ճամբուն մէջ, որովհետև հայրենադարձ բազմաթիւ հայեր այդ ուղղութեամբ մեծ աշխատանք տարած են և այսօր կը գտնուին բարձր եւ պատուաբեր պաշտօններու վրայ։

Այս ուրախ առթիւ, «Ջահակիր»ի պատասխանատու խմբագիր եւ Հայկ. Ընթերցասրահի նախագահ Ընկ. Սարգիս Գալաճեան քաղաքամայր Երեւանէն հեռագիր մը յղած էր։ Եւ Աղեքսանդրիոյ ծանօթ ազգային Ընկ. Հրաչ Գալըճեան շնորհաւորական նամակ մը ղրկած էր։

Ներկաներու կողմէ յոտնկայս երգուած «Մաղկիր ազատ իմ Հայրենիք»ով վերջ գտաւ այս յարգանքի եւ հպարտութեան արտայայտութիւն նշող հաւաքոյթը։

Կէս գիշեր անցած էր արդէն, երբ ներկաները հետզհետէ հրաժեշտ առին Մայր Հայրենիքով ա՛լ աւելի խանդավառ եւ անոր ծառայելու ամրապնդուած ուխտով։

Ծ.Խ. Պր. Արամ Մովսէսեանի խօսքը (արաբերէն) եւ Պր. Արամ Մուրատեանի արաբերէն ոտանաւորը պիտի տանք մեր յաջորդ թիւով։



Ազգ. Իշխանութեան անդամներ եւ մամուլի ներկայացուցիչներ

ՀԵՌԱԳԻՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

★ Առաջին Այցելութիւնս ★

Նոր առիթն ընծայուեցաւ ինծի իրականացնելու հին երազ մը՝ այցելելու Սովետական Միութիւնը՝ որ իբր «Երկաթէ վարագոյր»ին ետեւը գտնուող երկիր ներկայացուցեր էր մեզի արեւմտեան մամուլը։

Հազիւ ոտք դրած Մոսկուա, տեսայ շուրջս ժպտող դէմքեր միայն։ Սովետական մարդիկ բարի գալուստի եկեր էին։

Եղբայրական ընդունելութիւնը, որ եղաւ մեր երկուքին՝ մեծապէս ուրախացուց մեզ։

Այս առաջին հանդիպումը ցոյց տուաւ, որ կը գտնուինք միշտ հիւրասէր երկիր մը՝ ուր խաղաղասիրութիւն եւ մարդկային ազնիւ ոգի մը կը տիրէ։

Ձիւնի առաջին «մկրտութիւն»ս ունեցայ մեր հասնելուն յաջորդ օրը։ Արեւավառ Եգիպտոս ծնած՝ ես ձիւն տեսեր եմ միայն շարժանկարի պաստառին վրայ։ Այն առտուն, տեսայ թէ ինչպէս ձիւնի սպիտակ փաթիլներ գետին իյնալով՝ իրենց ճերմակ սաւանին տակ կ'առնէին ամբողջ քաղաքը։

Պտոյտի ելանք Մոսկուայի ծիւնածածկ սքանչելի փողոցներուն մէջ։

Հետաքրքրութեամբ դիտեցի շուրջս ու ցուցափեղկերը՝ որոնց առջեւէն կ'անցնէինք։

Ճաշակաւոր կերպով շարուած ամէն տեսակէ ապրանքներ՝ որ կրնաք գնել։

Կորքի փողոցին վրայ կայ վաճառատուն մը՝ որուն առջեւ ամէն կին կանգ կ'առնէ անպայման։ Ցուրտ կլիմայի կանանց յատուկ զգեստներ՝ զուսպ գիծերով գեղեցիկ հագուստներ՝ ուշադրութիւս գրաւեցին։

Զարմանալի է՝ ինչպէս ահաւոր պատերազմ տեսած երկիր մը կրցեր է այսքան յառաջդիմութիւն արձանագրել՝ այս մարզին մէջն ալ։

Կը հիանամ այս հերոսական ժողովուրդին վրայ ու կը մաղթեմ անոր՝ բարօրութիւն ու երջանիկ կեանք։

Մոսկուա, 19 Նոյեմբեր 1966

ԺԱՔԼԻՆ ՊԱԼԱՃԵԱՆ

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

ԳՈՀԱՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ՍԱՆ ՓԱՈՒԼՕՅԻ ՄԷՋ

Գոհար Գասպարեանի երգահանդէսը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 22 Հոկտ. 1966, Ս. Փաւլոյի պետական շքեղազարդ օփերային մէջ ի ներկայութեան օտար և հայ հոծ բազմութեան։

Օփերայի մուտքին և ներսը նահանգային զին. ուժի նուագախումբը պաշտօնական, զգեստաւորումով, քանի մը կտորներ նուագեց։

Գ. Գասպարեանի մուտքը դէպի բեմ ողջունուեցաւ յոտընկայս, բուռն ու երկարատև ծափահարութեամբ։

Յայտագիրը կազմուած էր միջազգային և հայ հեղինակներու գործերէ. վերջիններուն մէջ կային Սայաթ Նովա, Կոմիտաս, Տէր Ղևոնդեան և Ալեմշահ։

Դաշնամուրով կ'ընկերակցէր Տիկ. Լեոնորա Ոսկանեան։

Գ. Գասպարեանի այս երգահանդէսը մեծ յաղթանակ մը եղաւ իրեն համար։ Բոլոր ներկաներն ալ անխտիր հմայուած և վերացած էին՝ հայ անուանի երգչուհիի ձայնէն և երգերը մեկնաբանելու բացառիկ կարողութենէն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԻՏԱԼԻԱ

Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՎԱՆՔԸ ՈՂՈՂՈՒԵՑԱՒ

ՋՐՀԵՂԵՂԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ

Ցաւով տեղեկացանք՝ թէ Ս. Ղազարի Մխիթարեանց վանքը ողողուած է 4 Նոյեմբերի ջրհեղեղէն, որ մեծ աւեր գործեց ամբողջ հարաւային Իտալիոյ մէջ։ Վանքին ստորին յարկի սրահները, հիւրանոցը, խոհանոցը, ճաշարանը, եկեղեցին և շտեմարանները ողողուած են։

Ջուրը բարձրացած է աւելի քան մէկ մեթր և կ'ըսուի թէ նըման մակընթացութիւն մը հազար տարիէ ի վեր չէ պատահած։

Տպագրական մեքենաները եւս ջուրի տակ մնացած են։

Միաբանները եւ աշակերտները գերմարդկային ճիգ թափած են արժէքաւոր կահ ու իրեղէնները փրկելու համար։ Բաւական վնաս կրած է նաև Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՔԱՍԱԽԻ ՋՈՒՐԵՐՈՒ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Արագածի զառիթափերուն վրայ գտնուող Հայաստանի ամենէն մեծ ջրաւազանը լեցնելու գործողութիւնը աւարտած է։

Ցիսուն մեթր երկարութեամբ ամբարտակ մը, Քասախի արագավազ ջուրերը կեցնելով, տարին քսան միլիոն խորանարդ մեթր ջուր պիտի տայ այդ աւազանին։

Այս ջուրը, առաջին առիթով պիտի հոսի ութը հազար հեկտար հողերու վրայ, որոնք դարերով անմշակ մնացած էին։

Ցառաջիկայ տարիներու ընթացքին, Հայաստանի մէջ ոռոգուած հողերուն տարածութիւնը վաթսուն հազար հեկտար պիտի աւելնայ։

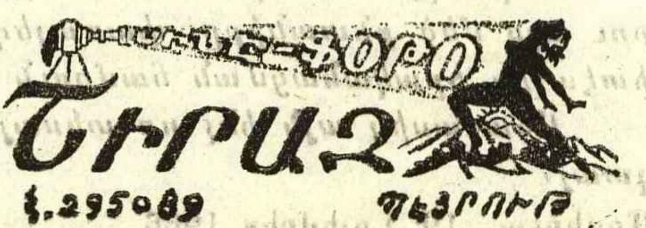
Ներկայիս, ոռոգուած հողերուն ընդհանուր տարածութիւնն է՝ 270 հազար հեկտար։

ԼԻՀԱՍՏԱՆ

ԳԷՈՐԳ ԷՄԻՆԻ ԳԻՐՔԸ ԼԵՀԵՐԷՆ

Լեհաստանի մեծագոյն հրատարակչութիւններէն մէկը «Պիվ» հրատարակչութիւնը վերջերս լոյս ընծայեց Գէորգ Էմինի «Բանաստեղծութիւններ» գիրքը, ուր տեղ գտած են հեղինակի վերջին տասնամեակին գրած լաւագոյն գործերը։

Գիրքը կազմած է լեհ քննադատ Զիգունտ Գրուտեն։ Թարգմանութեան մասնակցած են լեհ նշանաւոր բանաստեղծ-թարգմանիչներ Վիգթոր Վորոշիլսկի, Վիգլոնտ Տոմպրովսկի, Անջէյ Մանտալեան, Սևերին Պոլլակ, Արթուր Մենձնժեցկին, Անջէյ Տրավինք և ուրիշներ։



ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԴ Ե՞ՐԲ... (*)

ՎԱՀԱՆ ԴԱՔԵՍԵԱՆ

Ա

Ձմրան պայծառ առաւօտ է։ Աթէնքի համար սովորական եղանակ՝ պայծառ, բայց ցուրտ, թափանցող, խոնաւ ցուրտ։ Ստորկեան հորիզոնի արեւելքը չառագունել է։ Բարձրացող արեւը թոյլ ցոլքեր է տարածել Իմիտոս լերան լանջերին։ Դժգոյն ցոլքեր, որոնք երկչոտ խաղում են ժայռոտ լանջերի վրայ։

Ցուրտ է և աղքատի բնակարանը, մանաւանդ, երբ կրակ չկայ վառարանում։ Դրսում եղեամը տեղ տեղ նուրբ շղարշ է փռել։ Տրդատիկը լուռ ու տրտում նըստել է անկողնում, մէջքը պատին հենած։ Իսկ հայրը գիրք է կարդում անկողնում։ Մայրը, քոյրն ու եղբայրները դեռ ննջում են։ Ինքն է միայն արթուն։ Շուտ է զարթնել, կարծես մտքում ինչ որ մի խորհուրդ տանջում է նրան։

— Աշխատավարձդ ե՞րբ պէտք է ստանաս, պապա՛...— հարցրեց յանկարծ հօրը։

Հայրը տխուր նայեց զաւակին։ Հարցումն առեւս անսպասելի էր։ Խորէնը զգացուեց, նոյնիսկ այլայլուեց։

— Ինչո՞ւ ես հարցնում, բալիկս,— հարցին հարցով դիմեց Խորէնը որդուն։

Երեխան չպատասխանեց։ Դէմքը մինչեւ ականջները կարմրեց։

Սակայն Խորէնի համար պարզ էր Տրդատիկի հարցի նշանակութիւնը։ Որովհետեւ վերջին ամիսներում գտնւում էին նեղ պայմաններում, երեխաները զրկուած էին ալրում։

«Աշխատավարձդ ե՞րբ պէտք է ստանաս, պապա՛...»։

Նրա ուժթամեայ անմեղ ուղեղը տրամաբանում էր, որ հայրը աշխատավարձ ստացած օրը միայն իրենց համեղ ուտելիք ու միրգ էր բերում։

Քանի օր է Խորէնի տանը տաք կերակուր չէր եփուել։ Ցամաք հացով էին անցկացնում։ Երբեմն խաշած կարտոֆիլը առանց իւղի էին ուտում։ Խորէնի ստացած աշխատավարձը հազիւ դրան էր բաւականացնում։

Առաջ երկու հերթ էր աշխատում Խորէնը, սակայն երկու ամիս է ինչ ազատուել էր մէկ հերթից, իսկ ստացած մէկ աշխատավարձով հնարաւոր չէր բազմանդամ ընտանիքը պահել՝ չորս անչափահաս երեխայ և հիւանդ կին։ Հինգ ան. աշխատունակ շունչ. բոլորը նայում էին Խորէնի ձեռքին։

Խորէնը շուարել է։ Ի՞նչ անի։ Աւելացրէք նաև տան վարձը, լոյսը և առօրեայ այլ ծախսերը։ Անել դրութիւն է։ Կինը գոնէ հիւանդ չլինէր, կ՚օգնէր նրան։ Խորէնը ի՞նչպէս դուրս գար այս ծանր բեռան տակից։

Ծոյլ չէ Խորէնը։ Առողջ երիտասարդ է, ուժը տեղը։ Երբ երկու հերթ էր աշխատում, զոյգ աշխատավարձով մի կերպ ծայրը ծայրին գալիս էր։ Աշխատավարձի բարձրացման պահանջով եղած գործադուլի հետեւանքով Խորէնը զըրկուեց երկրորդ հերթի աշխատանքից։ Գործատէրը խէթ աչքով նայեց նրան և զրկեց երկրորդ հերթի աշխատանքից։

Առաւօտ է։ Կիրակի։ Այսօր տանն է Խորէնը։ Մտածում է՝ ի՞նչ անի։ Նախաճաշ է հարկաւոր։ Ձմեռ է։ Կաթ չե՞ն ուզում երեխաները։ Տաք թէյով պանիր կամ ձիթապտուղ չե՞ն ուզում։ Տանը ոչինչ չկայ։ Չկայ նոյնիսկ վառելանիւթ՝ ածուխ կամ փայտ։

Ո՛վ գիտի ո՛րքան տանջուեց Տրդատիկի մանուկ ուղեղը և ի վերջոյ ապաւինեց հօրը աշխատավարձի յոյսին։

Մանուկները խորապէս զգում են զրկանքը և զգացւում։ Եւ այն շատ անգամ արտայայտում են հարցումով կամ լացի միջոցով։ Նրանք այդ ձեւով շատ բան են ասում։ Երեխան չի կարող բացատրել զգացածը։ Նրա արտայայտութեան միջոցները տարբեր են։

Խորէնը սեւեռուն նայեց Տրդատիկի նիհար, գալուկ դէմքին։ Կարծես հենց նոր ուշադիր դիտեց զաւակին։ Նրան թուաց, թէ երեխան այլափոխուել է։ Աստուա՛ծ իմ, որքա՜ն է գունաթափ նա, մտածեց Խորէնը։

Մի կողմ դրեց ձեռքի գիրքը։ Ասես ուղեղում ամէն ինչ մթագնեց։ Ծանր մրճահարում էր որդու հարցը։

«Աշխատանարձդ ե՞րբ պէտք է ստանաս, պապա՛...»։

Բ

Խորէնը դուրս եկաւ տնից փշրուած տրամադրութեամբ։ Չէր իմանում ի՛նչ անի, ո՛ւր գնայ։

Հայեացքը գետնին, լուռ թափառեց նա։ Գնաց զբօսայգի։ Ուզեց նստել խոնաւ նստարանին՝ տերեւաթափ, մերկ ծառի տակ։ Բայց չնստեց։ Մի անդարտ, խռովայոյզ հոգեվիճակով շարունակեց թափառել։

Երբ ծանօթ սրճարանի առջեւից էր անցնում, մի պահ կանգ առաւ։ Իր յաճախած սրճարանն էր։ Ներսը բարեկամներ, ընկերներ կային։ Ուզեց մտնել։ Ցետոյ հրաժարուեց մտադրութիւնից։ Փող չկար գրպանում։ Դատարկ գրպանով սրճարա՞ն նստել։ Ո՛չ, ո՛չ։ Արագօրէն հեռացաւ։

Ահա այն նեղ փողոցը, որտեղից յաճախ էր անցնում Խորէնը։ Խաղաղ, մաքուր փողոց է, ուր լաւ ճաշարաններ կան։ Ցաճախորդներն ահա նստած ուտում խմում են։

Ճաշարաններից տարածուող կերակուրների անուշաբոյր, ախորժագրգիռ հոտը հարուածեց, ծակեց Խորէնի դատարկ ստամոքսը։ Նա անզգալաբար ճաշարան մտաւ, մէկը փնտռողի նման շուրջը նայեց։ Մատուցողներն իսկոյն տեղ ցոյց տուին, աթոռ հրամցրին. որ նստի։ Խորէնը պատրաստուեց նոյնիսկ նստել, ու պիտի նստէր․․ Ցանկարծ յիշեց, որ փող չունի։ Չնստեց։ Եւ մի բան մոռացողի հանգոյն դուրս խոյացաւ։

Ձմեռ է, ցուրտ։

Խորէնը թափառեց աննպատակ ուղիներով, հասաւ մինչ քաղաքի ծայրամասը։ Նորից վերադարձաւ։ Այժմ կենտրոնական փողոցումն է։ Կեանքը հոսում է սովորական ընթացքով։ Կան ուրախ և տխուր մարդիկ։ Եռուզեռ, գոռում-գոչում։ Թրամվայների, աւտոմեքենաների ժխոր։ Կեանքի սիմֆոնիա։

Այո՛, կեանքի սիմֆոնիա, մտածեց Խորէնը։ Անյիշատակ դարերից մինչեւ մեր օրերը։ Եւ ոչինչ չէ փոխուած։ Նախամարդու աններդաշնակ ճիչերի ու արդի քաղաքակրթութեան սիմֆոնիայի միջեւ եղած տարբերութիւնը կեղեւ է, արտաքին շպար միայն, միջուկը, ներքին ճիչը, մնում է նոյնը՝ մարդկային կատակերգութիւն-ողբերգութիւն։

Եւ այս ժխորում Խորէնը լուռ ու մռայլ քայլում է։ Քայլում է մոլոր խոհերով։ Զրուցում է ներքին ձայնի հետ։ Նա քայլում է մենակ, ձեռքերը գրպանում, վերարկուի օձիքը վեր բարձրացրած, ուսերը ցից, հայեացքը գետնին։

Նա քայլում է...

Երբեմն նրան այնպէս թւում, որ յանկարծ խոշոր, շատ խոշոր գումար պիտի գտնի և տանը, երեխաներին ինչե՞ր, ինչե՞ր պիտի տանի...

Հասաւ ծաղկավաճառի մեծ խանութի առաջ։ Ցուցափեղկում խնամքով դասաւոր ւած են երփներանգ ծաղիկներ։ Ասես գարուն է։ Կանաչ տերեւների միջից դրանք ժպտում են անցորդներին։

Կեանքը ինչքա՜ն է լաւ։ Բայց նա բեռ է դառնում, ծանր, անտանելի բեռ, երբ առօրեայ հոգսերի ներքոյ ճնշուած, լուռ տառապում ես։

Խորէնն յիշեց իր մօտիկ անցեալը, ե՛րբ կարիքը չէր հալածում իրեն, երբ ինքն էր իր բախտի տէրը, կամքի իշխանը։ Փող ունէր գրպանում, տանը՝ հաց։ Ուրախ էր առօրեան։ Հոգին թռիչք ունէր, սրտում վառ յոյսեր էին ծաղկում։ Տրդատիկը չէր հարցնում, թէ պապան ե՛րբ պէտք է աշխատավարձ ստանայ։

Խորէնը մի ժամանակ անձնական գործ է ունեցել։ Սակայն խոշոր դրամատիրոջ մրցման չդիմանալով, սնանկացել էր։

Մտորումների այս պահին, յանկարծ մի պատանի եկաւ կանգնեց ցուցափեղկի առաջ, Խորէնի կողքին։

Նա էլ ծաղիկներ էր դիտում։

Ձեռքին այս ցրտին տոտրոպիկ էր նա, գնդասեղ կապած։ Նրա փոխտ վիզը թաղ ւած էր ուսերի մէջ։

Խորէնը կարեկցանքով նայեց նրան։

(Շար. տես էջ 4)

(*) Ծ. Խ. Սոյն պատմուածքը առնուած է «Ընդհատուած Գարունը» գիրքէն։

Փուշկինի անուան նռնացին ու յուշարձան աղբիւր

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԵՏ

Վ. ԿԱՅՈՒԹԵԱՆՑ ԳԻՐՔ

«Ընդհատուած Գարունը»

Վահան Դաքեսեան անունը հինէն ծանօթ է մեզմէ շատերուն։ Գրականութեան և արուեստի սիրով վառուած տղոց Աթէնքի խումբին կը պատկանէր ան։ Տղաք, որոնք, երբեմն անօթի փորով կամ դատարկ գրպանով, ու դժուարութեամբ, կը հրատարակէին թերթ և ամսագիր, հայ բանը և մշակոյթը արծարծ պահելու համար օտար միջավայրի հայ փոքրիկ գաղթաւանին մէջ։

Բսի՝ դժուարութեամբ. և ատիկա միայն նիւթական չէր, այլ և բարոյական, ազգային, քաղաքացիական ու քաղաքական։ Երեսունական թուականներուն, նաև ցուրտաւոր մէջ ինքնաբոյս այդ ջահակիրները, որոնք յառաջդիմական էին, կը հալածուէին հարազատէն թէ օտարէն։ Կը հալածուէին, որովհետեւ ճշմարտութեան կ՚ուզէին ծառայել, ժողովուրդով կը սատարէին և խոնարհ դասակարգի համար կը պայքարէին։

Վահան Դաքեսեան հայրենիք վերադարձաւ առաջին կարաւանով իսկ (բ. աշխարհամարտէն ետք), իր հոյլ մը ընկերներուն հետ։ Իրենց խումբէն մէկ մեծ մաս մը մնաց յունական հողին մէջ կամ անծանօթ ճակատներու վրայ՝ մահանալով փաշիզմ-նացիզմի դէմ ազգային կռուի մէջ կամ քաղաքացիական կռիւներու ընթացքին։ Դաքեսեան տառապանքին տեսակները ցմրուր քամած՝ գնաց մայր հայրենիք։

Իբրեւ գրական աշխատաւոր, ան պաշտօնի կոչուեցաւ Պետհրատի մէջ։ Եւ մենք մինչեւ այսօր՝ իր անունը կը տեսնենք խմբագրական աշխատանքներու վրայ՝ հարիւրաւոր գիրքերու կողքերուն ներքնակողմը արձանագրուած։

Եւ ահա՛, 1965ի վերջին ամիսը, իրմէ գիրք մը եկաւ, արձակ։ (Իր առաջին գիրքը՝ հայրենի հողի վրայ տպուած՝ քերթուածներու հաւաքածոյ մըն էր, որքան որ կը յիշեմ։) Այս գիրքին տիտղոսն է «Ընդհատուած Գարուն» (հրատ. «Հայաստան», Երեւան)։ Մենք զայն որակեցինք «Վկայութեանց Գիրք»։

Արդարեւ, այս հատորին 206 էջերը կը գրաւէ վիպակ մը, վերնէի խորագրին տակ, իսկ մնացեալ վաթսուն էջերը լեցուած են ութը պատմուածքներով, բոլորն ալ վկայութիւններ՝ աթէնա-փիրէական կեանքէն, դրուագներ՝ յոյն և հայ իրաւ մարդոց պատմութենէն։

Վահան Դաքեսեան

Դաքեսեան, որ պատրաստուած է հայեցի չեշտուած դաստիարակութեամբ ու պահող է հայ զգայողութեան և մտածողութեան աւանդութիւնները, չէ մնացած տոհմիկ նեղ շրջագիծի մէջ. և յառաջդիմական իր ձգտումները, նախ ապրելէ ետք իբրեւ կեանք, յաջողած է բաւական վարպետութեամբ վերծնել ու հաղորդել մեզի։

«Ընդհատուած Գարունը» վիպակը կը սկսի երիտասարդական, ընկերական տեսարաններով ու կը տարածուի, կը խորանայ և կը խտանայ ազգային, միջազգային ու համամարդկային նիւթերու վրայ։ Իբրեւ նմոյշ, համեստ, կը տրուին պատկերներ՝ յունական ժողովուրդի երեսունական թուականներու կեանքէն ու մեր առջեւ կը պարզուին ողբերգութիւններ, որոնք ծանր ու խոր են՝ հայկական ճակատագրին ալ խառնուած ըլլալով։

Այստեղ մենք կը գտնենք հայոց ջարդերուն ու բռնագաղթին,

(Շար. տես էջ 4)

Զրոյց մայրերու հետ

Սիրելի Անահիտ,

«Մեր երիտասարդները հիմա կը սիրեն ճոխութիւնը։ Զուննին շնորհալի ծեւեր. կ՚արհամարհեն ծերերը։ Այսօրուան երախաները բռնակալներ են, ոտքի չեն ելլեր երբ երէց մը սենեակ մտնէ։ Կը հակաճառեն իրենց ծնողքին, կը շաղակրատեն որեւէ տեղ...»։

Ասիկա կարծիքը չէ արդի մանկավարժի մը, ուսուցչի մը կամ ծնողքի մը։ Անհաւատալի բայց իրաւ, առնր Ք. Ա. 400 թուականին արտասանուած Սոկրատի խօսքերն են, որոնց վաւերական ըլլալուն մասին կասկած չկայ քանի որ հին պապիրոսի մը վրայ արձանագրուած կ՚երեւան թանգարանի մը ցուցափեղկին մէջ։

Ասկէ կարելի է հետեւցնել, որ մեծերու կարծիքը երախաներու, պատանիներու կամ երիտասարդներու մասին՝ քիչ կամ թերեւս երբեք չէ փոխուած և կերպով մը իբր ժառանգ փոխանցուած է սերունդէ սերունդ և և հասած մինչեւ մեզի։

Ասիկա ինքնին միթէ ապացոյց մը չէ՞, որ դարերէ ի վեր մեծերը ընդհանրապէս չեն կրցած լիովին ճանչնալ երիտասարդութիւնը և միշտ քննադատութեան ոգիով մօտեցած անոր ամէն մէկ արարքին, խօսքին կամ կեցուածքին։ Անկարելի է որ պատանին կամ երիտասարդը կարենայ հասկնալ երէցը, բայց երէցը կրնայ և պէտք է հասկնայ անոր հոգեկան պահանջքները՝ քանի որ ինք անցած է այդ շրջանէն։ Մեծերը ոչ թէ չեն հասկնար երիտասարդները, այլ ընդհանրապէս չեն ուզեր հասկնալ։ Եթէ միայն թարմացընեն իրենց յիշողութիւնը, երթան ետ տարիներ, երբ դեռ դպրոցական էին, վերջը պատանի ու երիտասարդ... պիտի գտնեն այսօրուան պատկերին մէկ տարբերակը միայն։ Անգամ մը որ երէցները սկսին հասկնալ՝ պիտի ըլլան աւելի ներողամիտ, լայնախոհ, ու մեծի և պզտիկի միջեւ բախումները, անհասկացողութիւնները պիտի նուազին և ընտանիքէն ներս պիտի տիրէ խաղաղութիւն և երջանկութիւն։

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

01066

ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կարսից մինչև Տրովադայի աւերակները

(ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐԻՑ, ԹՈՒՐՔԻԱ, 1965..)

9

Իզմիր։

Սա Թուրքական ռէակցիայի կենտրոնն է, և հենց առաջին օրը ցոյց տուեց իր ատամները։ Մեր օթոպիւսը քաղաք հասաւ երեկոյեան 10ին և մօտ երկու ժամ շրջում էր փողոցներով։ Սկզբում կարող էր թուալ, թէ մեզ ծանօթացնում են քաղաքին, բայց ինչու էր Իսկուլլա-բէյը երբեմն-երբեմն հիւրանոցների առաջ իջնում օթոպիւսից, յետոյ նորից մտնում բարձրանում, նստում տեղը։ Ի վերջոյ պարզուեց, որ Իզմիրի ոչ մի հիւրանոց չի ուզում ընդունել Ռուսաստանից եկած թուրիստներին։ Ծայրահատուած մեզ տարան համալսարանի հանրակացարան։ Յոգնած, բարկացած, այն է՝ ուզում էինք քնել, երբ նկատեցինք, որ սպիտակեղէնը փոխուած չէ։ Յայտնեցինք այդ մասին հանրակացարանի տիրոջը։ «Ոչ մի բան չեմ անի,— եղաւ պատասխանը,— չա՛տ համաձայն եմ ձեզ ընդունել, հիմա էլ փոխեմ սպիտակեղէնը։ Ա՞յդ է»։ Մենք բողոքեցինք և ասացինք, որ չենք քնի, ամբողջ գիշերը կը նստենք բակում։ Մինչ շարունակւում էր այս վէճը, մեզ մօտեցաւ մանրիկ աչքերով մէկը՝ իր անելով Իզմիրի համալսարանի ուսանող։

«Պրոպագանդայի համար էք եկել,— ասաց նա,— դուք բոլորդ էլ ուսուցած էք, դիտմամբ էք ձեր լեզուով խօսում»։ Իմանալով, որ հայ ենք, նա ասաց, որ հեռուից տեսել է Երեւանը, «Ինը ֆաբրիկա ունէք չէ՞»,— հարցրեց։ «Ինչո՞ւ ինը»։ «Ես մի քանի տարի ծառայել եմ Իգդիրում, այնտեղից Երեւանը երեւում է, ինը հատ ծխնելոյզ եմ հաշուել»։ Ես չգիտեմ ծիծաղեմ, թէ զարմանամ։ Որոշում եմ ծիծաղել. «Գուցէ դու մինչեւ ինը հաշուել գիտես, իսկ Երեւանում 200 գործարան կայ...»։ «Պրոպագանդա է»։ Ես ի՞նչ ասեմ նրան։

Ի վերջոյ, ժամը գիշերուայ 2ի մօտ մեր անկողինների սպիտակեղէնը փոխում են...

Մենք այցելեցինք Իզմիրի նշանաւոր տօնավաճառը, Սովետական տաղաւարում մեզ ընդունեցին տնաւարի, ուրախութեամբ ցոյց տուին մեր էքսպոնատները։ Ի դէպ, բացի ընդհանուր սովետական տաղաւարից առանձին ցանկերում պէտք է ցուցադրուէին նաև Վրաստանի ու Հայաստանի նուաճումները։ Ամէն ինչ տարուած էր Իզմիր՝ էքսպոնատներ, նկարներ, ապրանքներ. բայց Թուրքիայի արտաքին գործերի մինիստրութիւնը յարմար չհամարեց, որ Հայաստանի ցանկը լինի։ Սովետական տաղաւարի դիրեկտորը մեզ ուրիշ բաներ պատմեց. 1964 թ. Օգոստոսին մեր կառավարութիւնը պաշտօնապէս բողոք յայտնեց Իզմիրի տօնավաճառի սովետական տաղաւարի յարձակման կապակցութեամբ։ Ինչպէս է դա եղել։ Դիրեկտորը պատմեց,— որ Օգոստոսի 29ին (դա թուրքերի ազգային տօնն է, յոյն «ինտերվենտներին» երկրից դուրս քշելու օրը), երեկոյեան, 3.000ի չափ սանձարձակ մի խուժան, ազգային շորերով, տարձանակներով յարձակւում է մեր տաղաւարի վրայ։ Քաղաքի ոստիկանութիւնը ըստ էութեան անցնում է այդ խուժանի կողմը. նոյնիսկ դէպքերին ներկայ քաղաքագլուխը չի փորձում միջամտել։ Եւ ահա այդ կազմած խուժանը, 3.000 հոգի յարձակւում է մեր տաղաւարի վրայ, որտեղ ընդամէնը 40 սովետական մասնագէտ կար։

Վարդգէս Պետրոսեան

Սկսւում է ահաւոր հաշուեյարդարը, ջարդւում, աւերւում է ամէն ինչ, մի խումբ գազազած թուրքեր մագլցում են տաղաւարի տանիքը, ոչնչացնելու սովետական դրօշները։ Մեր մարդիկ պաշտպանւում են քաջաբար, բայց ինչ կարող էր անել 40ը 3.000ի դէմ, նորմալ մարդիկ, խուժանի դէմ։ Միայն զօրքի միջամտութեամբ, երբ արդէն ամէն ինչ հողին էր հաւասարեցուած, հնարաւոր էր լինում տօնավաճառից վռնդել նրանց։

Երկու հանդիպման մասին ես կուզենայի պատմել։ Առաջինը՝ Իզմիրի հին հոմէական շուկայի աւերակների մօտ էր, Պաւլյանի արձանի առաջ։ Հայերէն խօսքեր լսեցի, շուռ եկայ։ Երկու փոքրիկ տղաներ մօր հետ կանգնել էին արձանի մօտ, հայրը լուսանկարում էր։ «Հա՞յ էք»։ «Իո՞ւք ալ»։ Ծանօթանում ենք։ Իսթամպուլից են։ Տղաներս ես ձեռք են տալիս Զօհրապ, Րաֆֆի։ Զօհրա՞պ, Րաֆֆի՞. «Թուրքիայում այս անունները կրելն արդէն հերոսութիւն է»— ասում է ընկերս։ Ծնողները ժպտում են։ Ի՞նչ կարող ենք մենք իրար ասել օտար երկրի վրայ, օտար քարերի մէջ։ Բայց մի՞թէ ամէն ինչ չեն ասում տղաների թանկ անունները.

Միւս հանդիպումը։

Իզմիրի բերդապարսպից իջնելիս մենք տեսանք բաւական տարեց մի տղամարդու, սև ակնոցներով։ Նա նայում էր մեզ, բայց ոչինչ չասաց։ Երբ արդէն բաւական հեռացել էինք, մեր ապրելաձանցի տղաներից մէկը պատմեց։ «Այդ մարդը եկաւ և թուրքերէն ինձ թէ՝ հայ եմ։ Ասաց ի. մեր խմբում հայեր կան, ծանօթացնեմ։ Ասաց՝ գիտեմ, բայց պէտք չէ, թէպէտ նրանց համար եմ հասել այստեղ Իսթամպուլից։ Երբ իմացայ, արդէն Իզմիր էիք գնացել, թէ ես էլ... Ասում եմ այդ դէպքում ինչո՞ւ չես ծանօթանում։ Հայերէն չգիտեմ, ասում է, և ապա ինձ երեւի հետեւում են, յետոյ կը նեղեն։ Երբեք չէի տեսել Հայաստանում ծնուած հայ, տես, գնամ, տեսնեմ, արդէն ծեր եմ...»։

Ես ետ եմ նայում, մարդը դանդաղ գալիս է մեր ետեւից։ Ես ուզում եմ ետ վազել, նուիրել նրան իմ չորացած մեխակը, պատմել նրան Հայաստանի, Արարատի մասին, բայց մտածում եմ. մենք կը գնանք, իսկ նա դեռ ապրելու է այս անհիւրընկալ հողի վրայ... Եւ մենք չենք մօտենում իրար...

Մենք կոկա-կոլա ենք խմում բարձունքի վրայ, մօտիկ, շատ մօտիկ ծովն է։ Մեր ոտքերի տակ Թուրքական գերեզմաններ են, բոլորը միանման, սպիտակ քարից, ասես մեռածների կմախքներ լինեն։ Ես նայում եմ ծովին, նայում եմ գերեզմաններին և յիշում եմ, որ 1922ին 12.000 հայերի՝ կանանց երեխաների, ծերերի՝ այստեղ հենց այստեղ լցրեցին ծովը։ Ծովում նաւեր կային՝ մեծ, փոքր նաւեր, եւրոպական նաւեր, բայց երբ տարաբախտ նահատակները կառչում էին նաւերից, այնտեղից նրանց գլխին եռացրած ջուր էին թափում։ Եւ շատերը մնացին ու ծովի յատակը եղաւ նրանց գերեզմանատունը։ Գուցէ ծո՞վը գցեմ իմ մեխակը, մի մեխակ՝ 12.000 գերեզմանների։ Բայց իմ մեխակը չորացած է արդէն և կը մնայ ալիքների վրայ, իսկ գերեզմանները ներքեւում են, յատակին։

(Շար. 5)

ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԴ ԵՐԲ...

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Կոշիկ չունե՞ս— յանկարծ հարցրեց նա, կարծես անզգալաբար։

— Չունեմ,— չոր պատասխանեց պատանին, առանց շեղելու սեւեռուն հայեացքը ցուցափեղկի գեղեցիկ ծաղիկներից։

— Ո՞վ ունես։

— Մի հիւանդ մայր։

— Հա՞յր։

— Պատերազմում սպանուեց։

— Ի՞նչ ես անում դու։

— Սովորում եմ,— անտարբեր պատասխանեց պատանին։

— Ի՞նչ, սովորո՞ւմ ես...

— Այո, որպէսզի դեղ ու հաց տանեմ մօրս,— պատանին հայեացքով դարձաւ Խորէնին։

Խորէնին կարծես ապտակեցին։

«Աշխատավարձդ ե՞րբ պէտք է ստանաս, պապա՛...»։

Ասես նորից հնչեց ականջում իր զաւակի տխուր ձայնը։

Նա մի պահ արձանացաւ։

Ինչո՞ւ հարցրեց պատանուն, թէ ով է նա, երբ ոչինչ անել չէր կարող, ոչնչով օգնել ի վիճակի չէր։

Հոգու վիշտը աւելի սաստկացաւ։ Գրպանում ունեցած երկու տրամին հանեց պատանուն տուեց։

Այդ ժամանակ ծաղկավաճառի խանութից դուրս եկաւ մի փարթամ կին, բարձրահասակ, գեղադէմ, հագին սպիտակ մուշտակ, ձեռքին՝ խոշոր ծաղկեփունջ։ Նա առանց ուշադրութիւն դարձնելու շուրջը, նստեց մոխրագոյն աւտոմեքենայի մէջ և հեռացաւ։

Խորէնն ալեկոծուեց ներքին զայրոյթով։

— Բո՜ղ աշխարհ...— թռաւ նրա ատամների արանքից։

Գ

Քառասուն տարեկան հազիւ կայ Խորէնը, սակայն կեանքի տառապալից պայմանները կանխահաս ծերութեան կնիքն են դրոշմել նրա դէմքին։ Դէպի ծոծրակը սանրած խիտ, սև մազերն են միայն յամառում մնալ նրա երիտասարդութեան մասին։

Հայկական մեծ եղեռնին, աքսորի ճանապարհին է կորցրել նա ծնողներին ու եղբայրներին։ Ամենափոքրն է ինքը։ Մի բարի արաբ նրան որդեգրել, մեծացրել է։ Առաջին աշխարհամարտից յետոյ որբահաւաք մարմինները նրան գտել, որբանոց են դրել։ Երեք տարի մնացել է Ատանայի հայկական որբանոցում։ Երգել է՝ «Բացուող յուսոյ դռները Կիլիկիոյ...»։ Ապա Կիլիկիայի բռնագաղթին նորից տարագրուելով ապաստան է գտել Յունաստանում, ուր և ամուսնացել է Հայկանոյշի հետ։

Խորէնը գերագոյն ճիգ գործադրեց հոգեկան կորովը պահպանելու, տնտեսական դրութիւնը քիչ-շատ բարելաւելու համար։

Օրերն անցնում էին օրերի ետևից, բարելաւման յոյսը չէր նշուլում, ընդհակառակն, քանի գնում աւելի էր մթագնում։ Լաւ օրերի բարեկամներն այժմ նուազ էին այցելում նրա մօտ, երբեմն նոյնիսկ խուսափում էին նրանից։

Հակառակ իր հպարտ բնաւորութեան, հարկադրուեց հին ծանօթներից փոխառութիւն խնդրել, որպէսզի երեխաներին հաց տանի։

Կեանքի մրրկածուփ պայմանները նրան մղեցին իր բախտակիցների մօտ, ուր ուռչում, շառաչում էին կեանքի գոռ ալիքները, ինչպէս փոթորկոտ, ամեհի ծովում, սպառնում դարաւոր ժայռափներին..

Դ

Տօնական օր էր կարծես։ Փակ են խանութներն ու գրասենեակները։ [illegible] ժամից ընդհանուր գործադուլ է յայտարարել ու ցոյց կազմակերպել Համագաշնակցային արհեստակցական միութիւնը։ Ցուցարարների թափօրներն անցնում են խայտաբղէտ տարազներով ու դրօշակներով։

Նրանք [illegible] են կրում։

«[illegible], աշխատանք, աշխատավարձի բարելաւում»։

Խորէնն էլ ցուցարարների մէջ է։ Նա քայլում է Եփրեմի հետ կողք կողքի։ Եփրեմը իր աշխատանքի ընկերն է, միասին են աշխատում։ Նա իր քաղաքական համոզումների համար մի քանի անգամ բանտ է նստել։ Նա միշտ խրախուսել, սրտապնդել է Խորէնին։

Եփրեմը քայլում է համարձակ, հպարտ, իսկ Խորէնը՝ մտախոհ, տխուր, ինչ որ ցրուած դէմք ունի, ասես մտքով հեռու աշխարհներ է թափառում...

Ցուցարարները մօտեցան Սահմանադրութեան հրապարակին, ուր շղթայ կազմած ոստիկանական ուժերն ուզեցին արգիլել նրանց մուտքը հրապարակ։

Մի՞թէ հեշտ է յորդացող հեղեղը կասեցնել։

Ցուցարարները փշրեցին ոստիկանական շղթան ու խուժեցին հրապարակ։

Բարձրացաւ միահամուռ բացականչութիւն.

«Դեմոկրատիա՛, աշխատա՛նք, աշխատավարձի յաւելո՛ւմ...»։

Բացականչութիւնն արձագանգեց հեռու, հեռո՜ւ...

Զինուած ոստիկանները յարձակուեցին ցուցարարների վրայ։ Ամէն ինչ խառնուեց։

Խորէնը մի պահ մնաց կանգնած տեղում։ Նրան թուաց, թէ օդին են կրակում ցուցարարներին վախեցնելու, ցրելու համար։

Մինչ մարդիկ աջ ու ձախ էին վազվզում Խորէնը դեռ անվճռական կանգնել էր, անելիքը չգտած մարդու նման, երբ կողքին ընկաւ Եփրեմը։ Երկու ձեռքով փորը բռնեց, կորացաւ, ասես ինքն իր վրայ ծալուեց ու ընկաւ։

Խորէնը հազիւ էր հասցրել գրկել նրան։ Երբ յանկարծ գլխին կրակի ուժեղ հարուած իջաւ։

Խորէնը չմած ընկաւ։

Այդ պահին կարծես ամէն ինչ խաւարուեց։ Խորէնի ականջին հնչեց միայն որդու ձայնը։

«Աշխատավարձդ ե՞րբ պէտք է ստանաս, պապա՛...»։

Աթէնք, 1945

ՎԿԱՅՈՒԹԵԱՆՑ ԳԻՐՔ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Իզմիրի աղէտին և ընդհանուր գաղթականութեան յաջորդող դըժընդակ կեանքը, որ բնիկ յոյն ժողովուրդինն ալ է, և առաւել ևս՝ յունահայոց։ Ապրուստի դժուարութիւններ, թափառական ու թշուառական վիճակ, ու պայքար՝ չմեռնելու և, ապա, այդ մեծ ճիգին մէջ, ջուրէն դուրս պահելու հայեցիութեան դրօշը, չլքելու համար՝ ջահը։ Հերոսական պայքար որուկումը քիչ պիտի ըլլար։

Կան խումբ մը «խենթ» երիտասարդներ, որոնք պարբերաբար հանդիպումներ կ'ունենան։ Ասոնք հայրենասէրներ են, այսինքն հաւատարիմ քաղաքացիները յոյն հայրենիքին, բայց ոգեշնչուած՝ հայ հայրենիքի գաղափարովն ու իրականութեամբը, որ սովետական է հիմա, և ատով՝ լուսազարդուած ու ճախրող դարձած։ Կան ուրիշ յունահայեր, որոնք այս հայրենասիրութիւնը կը նկատեն «վտանգաւոր» և կը պայքարին ալ՝ ատոր դէմ, երբեմն անպատիւ միջոցներով։ Դաքեսեան, հպանցիկ, տուած է այս մթնոլորտը. յետոյ՝ հայ ընտանեկան կենցաղը, ընկերական յարաբերութիւնները։ Ապա՝ դէպքեր։

Մուսոլինի կէս գիշերէն ետք ժամը 2ին պատերազմ յայտարարած է Յունաստանի դէմ։ Մեթաքսասի (երբեմն գերմանասէր) կառավարութիւնը և յոյն ժողովուրդը պատասխանած են «Մեծ Ոչ»ը (Օխի)։ Յոյն երիտասարդութեան կողքին՝ յունահպատակ հայ տղաքն ալ զէնքի կը կանչուին։ Ու կը կռուին ազատութեան համար։ Կորուստներ։ Բայց ի վերջոյ՝ յաղթանակ։ Անգամ նացիները օգնութեան կը հասնին իտալացի ֆաշիստներուն՝ ընկճելու համար փոքրիկ Յունաստանը։ Բայց՝ անօգուտ։ Թշուառութեան ու տառապանքի օրերուն կը յաջորդէ յաղթանակի օրը, և [illegible] կը վերադառնան Ակրոպոլիսի շուրջ։

Դաքեսեան կը նկարագրէ դէպքերը տրամախօսութիւններով, որոնք քիչ մը չափազանցուած են։ Իր լեզուն՝ մաքուր և ճշգրիտ հայերէնն է (արեւելահայ), բայց ան սեփական ոճ չունի։ Գեղարուեստական մտահոգութիւն չի՛ դներ իր գրութեան մէջ։ Եւ ընթերցողին ալ տեղ չի ձգեր՝ ենթադրելու, գուշակելու, երեւակայելու։ Ամէն մանրամասնութիւն կ'արձանագրէ ինք։

Իբրև պատմութիւն և ընկերային վկայագրութիւն, մեծապէս շահեկան է «Ընդհատուած Փարուրը». սակայն իբրև գեղարուեստական երկ, անիկա չի կրնար տեղ գրաւել։

Աւելի տպաւորիչ են պատմուածքները, որոնցմէ ոմանք գեղարուեստական խմբագրում ալ ունին։ Այնուամենայնիւ, ամէն տեղ, վիպակին թէ պատմուածքներուն մէջ, գրագէտին ազգային և յառաջդիմական արժէքը գերադաս է։ Մարդկայնականութիւն՝ ամէն էջի վրայ և անգնահատելի զգայնութիւն ընդհանրապէս։

Այնտեղ է զրկուածներու բանակը, ամէն տարիքի և սեռի։ Մէկը կը տառապի, որովհետև արուեստագէտի խմոր ունի և ստիպուած է արհեստաւոր ըլլալ։ Ուրիշ մը իր գործը կը կորսնցնէ՝ գրելու ախտին հետևանքով։ Ուրիշներ կը կորսնցնեն իրենց գիրքը՝ գաղափարական աշխատանքներու հետևանքով։ Ահա՛ Թափառական հայը, որ ստիպուած է անտուն և անզգայ հայր մը դառնալ՝ պարագաներու բերումով։ Ահա՛ կին մը, որ կը խաբէ կամ կը խաբուի՝ յուսալ ու կամ մեքենաբար։ Ու այս բոլորին մէջ՝ պատւոյ զգացումը, աշխատաւոր դասակարգի պաշտպանութիւնը, հայրենիքի սէրը և ամէն ինչ որ ազնիւ է և օգտակար, և որոնց համար հարկ կ'ըլլայ խրամներ բանալ ու պատնէշներ կանգնել։

Նշանակելի գիրք մըն է Դաքեսեանի այս հատորը։ Կը մաղթեմ որ իր յաջորդ գործը գաղափարներու աւելի ինքնուրոյնութիւն և լեզուի ու ոճի գեղարուեստականութիւն բերէ մեզի։

Հ. Ժ.

ՀԱՅԿ ՓԱԽՉԱՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նոյեմբերի 27ին պաղ հողին յանձնեցինք Վանի ինքնապաշտպանութեան անծանօթ զինուորներէն՝ մեր սիրելի Հայկ Փախչանեանի տառապած մարմինը։

Ան ծնած էր 1890ական թուականներուն Վանի մէջ եւ ի սկզբանէ փարած Հնչակեան գաղափարականին՝ իր գործօն մասնակցութիւնը բերելով Վանի ինքնապաշտպանութեան. սակայն համեստ հերոսներէն մէկը՝ չէ ուզած որ իր մասին գրուի կամ խօսուի։ Ան էր, որ իր արհեստին բերմամբ Ճեվտէթ փաշային քով երթալով ականատես կ՚ըլլայ զումարուած ոճրագործներու ժողովին եւ հոն թուրք պահակ մը ցոյց կու տայ իրեն Վռամեանի բանտարկուած խուցը. իսկոյն կը տեղեկացնէ Արամ փաշային բոլոր եղելութիւնները՝ փրկելով զայն սոսկ վտանգէ։

Իր կեանքի սկզբնական շրջանը կապուած է Վանի հերոսամարտին ու անոր կապակից պատմական դէպքերուն հետ. Այսպէս, մասնակցելով իր հայրենիքի մարտերուն, որուն ազատագրումէն ետք երբ ծանօթ պատճառներով վանեցիները կը նահանջեն դէպի Ռուսահայաստան, ինք ալ իր ընտանիքով կ՚անցնի Երեւան. ան կրնար հոն մնալ ու Թիֆլիսի կամ Պաքուի մէջ հանգիստ կեանք մը ապրիլ, սակայն կը վերադառնայ իր սիրելի Վասպուրականին՝ ուր տանկական բանակի երկրորդ յարձակման, կը պաշտպանէ Ոստան քաղաքի ռազմական գիծը՝ ականատես ըլլալով իր սիրելի ընկերներուն թափած կարմիր արեան։ Երբ երկրորդ նահանջի հրամանը կը տրուի, ընկեր Հայկ իր ձիով Ոստանէն մինչեւ Վան փռուած բոլոր գիւղերուն լուր կու տայ որպէսզի թշնամիին ձեռքը չիյնան. կը հասնի մինչեւ Վան՝ արդէն իրենց տունը դատարկ կը գտնէ եւ ընտանիքն ալ գաղթած դէպի Պարսկահայաստանի Սալմաստ նահանգը։

Հոն եւս վրայ կը հասնի տանկական բանակը, կրկին ընկեր Հայկ պատնէշի վրայ է, կը մղուի անհաւասար կռիւ՝ որ այս անգամ հայութեան ի նպաստ կը վերջանայ ու թշնամին մեծ աւար թողած կը փախչի։

Ի վերջոյ իր ընտանիքին հետ կը հաստատուի Եգիպտոս. իր ազնիւ կողակիցը Տիկին Կարինէ Փախչանեան, նմանապէս հայրենասէր եւ զոհաբերուող, կ՚ապահովէ իրեն հանգիստ ապրելակերպ մը. Ընկեր Հայկ շնորհիւ իր արուեստին (վաստակաւոր լուսանկարիչ էր) կը հասնի նախանձելի դիրքի ու հազիւ պիտի վայելէր իր արդար աշխատանքին պտուղը՝ ահա՛ մահը խլեց զինք իր ընտանիքէն ու իր գաղափարի ընկերներէն։

Երթաս բարո՜վ սիրելի Հայկ, թո՛ղ Եգիպտոսի արգաւանդ հողը թեթեւ գայ վրադ, թո՛ղ գերեզմանիդ գրեն. «Համեստ հերոս մը, որ հայրենիքի համար կռուեցաւ բայց օտար հողի մէջ թաղուեցաւ»։

Հելուան ՀԱՅԿ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

«Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի այրիին՝ Տիկին Կարինէին, զաւակներուն՝ Բագգէնի, Վահրամի, Դուրգէնի եւ Շաքէի, Տէր եւ Տիկին Վարդգէս Պանիրեանին եւ բոլոր ազգակից պարագաներուն։

ԿԱՐՃ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԿԻ ՆԷՏՄՈՆ

— Իրա՞ւ։
— Այո՛։
— Չեմ յաւատար...
— Կը կարծե՞ս։
— Ե՞րբ։
— Քիչ առաջ։
— Ո՞ւր։
— Ննջասենեակը։
— Վիրաւո՞ր։
— Մեռած։
— Լո՞ւրջ կ՚ըսես։
— Այո՛։
— Բայց ինչո՞ւ։
— Չե՞ս գիտեր։
— Ո՛չ։
— Միթէ՞...
— Կը խաբէ՞ր քեզ։
— Այո՛։
— Որո՞ւ հետ։
— Քեզի հետ։
— Ո՛չ, ո՛չ...
— Այո՛։
— Ան անմեղ...
— Չէր։
— Ան, և ե՞ս...
— Այո՛, դո՛ւք։
— Գիտէի՞ր...
— Գիտէի։
— Երբուընէ՞։
— Շատոնց։
— Ու հիմա,
— Կռահէ՛։
— Ոստիկա՞ն...
— Վերջը։
— Ինչո՞ւ վերջը։
— Նորէն կռահէ։
— Խօսէ՛։
— Տե՛ս։
— Ո՜չ, ո՛չ...
— Ո՜հ, այո՛։
— Չեմ յաւատար կրնաս...
— Կրնա՛մ։
— Կ՚աղաչեմ...
— Անօգուտ։
— Ների՛...
— Շատ ուշ...
— Օգնութ...
— Ցը։
Պամ, պում։
Զէնքի ձայն։
— Ալլո՞...
— Այո...
— Ոստիկանատունը եթէ կը հաճիք...։

Թրգմ. ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ
ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Անցեալ Կիրակի, 4 Դեկտեմբերին, առաւօտեան ժամը 10.30ին, Գահիրէի Հայ Աւետարանական Ժողովական Եկեղեցիին մէջ, հաւաքուածներու հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, Յիշատակի Պաշտամունք մը տեղի ունեցաւ Եգիպտահայոց Հոգելոյս Տ. Մամբրէ Արք. Սիրունեանի վախճանման տխուր առթիւ։

Վերապատուելի Մ. Ճինպաշեան իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ բնաբան ունենալով «Ի՞նչ է կեանքը», եւ վեր առաւ Երջանկայիշատակ Սրբազան Հօր ազգանուէր եւ եկեղեցանուէր արժանիքները։

Պաշտամունքին Աւետարանի ընթերցումով իր մասնակցութիւնը բերաւ նաեւ Արժ. Տ. Արտամ Քհնյ. Պողոյեան։

Երգուեցան հոգեւոր երգեր։ Եգիպտահայ Երգչախումբի մեներգող Տիկին Հանրիէթ Կարապետեան երգեց Կոմիտասի «Տէր Ողորմիա»ն՝ երգեհոնի ընկերակցութեամբ Տիկ. Չպուքնեանի։

ՄՈՆՐԷԱԼԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Տեղւոյս նորակազմ մշակութային միութիւնները սկսած են նոր եռուզեռ մը ստեղծել Մոնրէալահայ կեանքէն ներս, կազմակերպելով զուտ հայկական բնոյթ կրող դրօսապտոյտներ, պարահանդէսներ, մարզական խումբերու միջհայկական զանազան մրցումներ և հանդիպումներ, նպատակ ունենալով տարբեր երկիրներէ արտագաղթող և իրարու անծանօթ հայ զանգուածները ի մի խմբելով իրարու մօտեցնել, իրարու ծանօթացնել, հայկական բարքերն ու սովորութիւնները վերահաստատել այս նոր գաղութին մէջ ու ձգտիլ զանոնք տեւականացնելով փոխանցել հասակ առնող մեր նոր սերունդի սրտերէն և հոգիներէն ներս։ Բաց աստի, մշակութային գետնի վրայ ալ նոր յաջողութիւններ սկսած են արձանագրել, բանախօսական երեկոյթներ, գեղարուեստական հանդէսներ և թատերական ձեռնարկներ սարքելով, նպատակ ունենալով միշտ ծառանալու ապազգայնացման վտանգներուն դէմ։

Արդարև, Կիրակի 20 Նոյեմբերին, կէսօրէ ետք ականատես եղանք «Թէքէեան Հայ Մշակութային Միութեան» կազմակերպած, մեր մեծանուն գրագէտին և երգիծաբանին անմահն Յակոբ Պարոնեանի գլուխ-գործոցներէն, «Պաղտասար Աղբար»ի նման փիէսի մը. բոլորովին նոր և անփորձառու ուժերով գլուխ հանելը բաւական մեծ և դժուար գործ մըն էր և ձեռնհասութիւն կը պահանջէր. սակայն ուրախ ենք հաստատելու՝ թէ բեմադրիչ Տիկին Սիլվիա Գաբրիկեան բոլոր դժուարութիւնները յաղթահարելու կամքն ու քաջութիւնը ունեցած էր, ու բեմի հանդէպ ունեցած իր նուիրումով և յոգնաջան աշխատանքով մէջտեղ հանած էր «Պաղտասար Աղբար»ի յաջող բեմադրութիւնը։

Դերակատարները, մեծ մասամբ նորեկ երիտասարդներ, առաւել կամ նուազ չափով տարին իրենց դերերը մինչև վերջին վարագոյրը։ Սողոմէի դերին մէջ (սպասուհի) Օր. Հ. Սարաֆեան, որ Եգիպտոսէն ծանօթ է արդէն, անգերազանցելի է նմանօրինակ դերերու մէջ։ Տիկին Սիլվիա Գաբրիկեան, շատ քիչ անգամ առիթը ունեցած եմ տեսնելու եգիպտահայ բեմերու վրայ, ինծի համար մեծ յայտնութիւն մը եղաւ, Անուշի դերին մէջ իր ձեռք բերած յաջողութիւնը, իր քնքոյշ ձայնովը, յստակ առոգանութեամբը, չափաւոր և կիրթ շարժուձևերովը և դիմագիծի առինքնող արտայայտութիւններովը։

«Պաղտասար Աղբար»ի դերը կատարող Վարուժան Վ. Թաշճեանը, որ մեր եգիպտահայ բեմի վաղեմի ընկերներէն ողբ. Վահրամ Թաշճեանի որդին էր, հարազատօրէն ժառանգած է իր ողբացեալ հօրը ունեցած բեմական բոլոր շնորհները։ Իր նիստ ու կացով, շարժուձևերով, բեմական տիրական ձայնով և յստակ առոգանութեամբ յաջող Պաղտասար Աղբար մը եղած էր։ Թաշճեան եթէ շարունակէ յարատևել, կրնայ շատ պատուաբեր և արդիւնաւոր յաջողութիւն ձեռք բերել բեմական արուեստին մէջ։

Կիպարի դերը մարմնաւորեց հազիւ քանի մը անգամ բեմ ելած շնորհալի երիտասարդ Աւետիս Ծիհանեան, իր գեղազէմ և նրբահասակ արտաքինով մինչև վերջը յաջողապէս տարաւ «Պաղտասար Աղբօր» կնոջ սիրահարի բաւական դժուարին դերը, ցուցաբերելով ժեոն փրըմիէի յատուկ նրբութիւն, չափաւորութիւն և համարձակ խաղարկութիւն։

Փաստաբանի դերը կատարող Պ. Կոստուզեանէն կը սպասուէր աւելի խորամանկութիւն և համարձակութիւն. դերը լաւ սորված էր, սակայն երկչոտ խաղարկութիւն մը ցոյց տուաւ։ Բեմադրիչ, բեմայարդար և յուշարար, անտեսանելի դերակատարներ, ամէն ջանք չէին խնայած թատերական այս մեծ ձեռնարկին յաջողութեան համար։

Շնորհաւորելի է «Թէքէեան Հայ Մշակութային Միութիւն»ը թատերական գետնի վրայ ունեցած իր այս յաջողութեանը համար, ու վստահ ենք, որ այսուհետև ալ մերթ ընդ մերթ նմանօրինակ թատերական ձեռնարկներով հրապարակ պիտի իջնէ, թէ՛ հայ մշակոյթին ծառայած ըլլալու և թէ՛ այս ուղիով ապազգայնացման վտանգներուն դիմակալելու հոգեկան գոհունակութեան։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ
Մոնրէալ, 26-11-66

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Խոր ցաւով տեղեկացանք նախկին եգիպտահայ ՊՕՂՈՍ ՊԷՇԻՐԵԱՆի մահը, որ պատահած է Մոնրէալի մէջ Նոյեմբերի 24ին՝ յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Հանգուցեալը (61 տարեկան) պարկեշտ ու անշահախնդիր հայ մըն էր, եւ ընտանիքի պատուական հայր մը։

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի այրիին, զաւակներուն, Այանեան, Բաքաբանեան, Նիկողոսեան եւ Աբխողոմեան ընտանիքներուն, ինչպէս նաեւ բոլոր ազգակից պարագաներուն։

Is Canada calling you?

BOAC

offers

SPECIAL EMIGRANT FARES

MONTREAL L.E. 140.150 m/ms.
TORONTO L.E. 149.450 m/ms.

Now 5 fast weekly VC10 services to London

And DAILY BOAC & AIR CANADA smooth onward connections to Montreal

What a bright new way to a bright new country! Fly swiftly silently by BOAC VC10 to London then on across the Atlantic direct to Montreal, enjoying the finest hospitality in the air

Effective from 15 th. October 1966

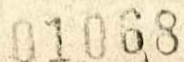
Ask for details of BOAC's new low emigrant fares at your BOAC authorised travel agent, or at the BOAC booking offices

: Cairo: 1, Sharia el Bustan Tel. 7144l/7

Alexandria: 15, Midan Saad Zaghloul Tel. 36668

BOAC WITH AIR INDIA. AIR CANADA. E.A.A. AND QANTAS

FREE 30 KGS



ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
8 ԴԵԿՏ. 1966

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ՋԱՄԱԼԷՔ ՋԱՐԱՋԱՐ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՄԱՏՆԷ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՈՒԵՍԹՀԱՄԸ՝ 5ով 1

Ջամալէքի խումբը անգամ մը եւս պարտադրեց ինքզինքը ու տարաւ մեծ յաղթանակը Անգլիոյ զօրաւոր խումբերէն Ուեսթհամի դէմ՝ 5ով 1: Անգլիոյ խումբին մաս կը կազմեն Աշխարհի Բաժակին տիրացող խումբէն երեք մարզիկներ։

1954էն ի վեր եգիպտական ոեւէ խումբ կարողութիւնը չէր ունեցած յաղթելու ոեւէ անգլիական խումբի և 12 տարի յետոյ է որ Ջամալէքի խումբը բաղկացած երիտասարդներէ և փորձառու երէցներէ կրցաւ գեղեցիկ, արագ ու ճշգրիտ փասերով յաղթել անգլիական Ուեսթհամ խումբին: Առաջին անգամ ըլլալով Ջամալէքի խումբի բոլոր մարզիկները, առանց բացառութեան, հրամցուցին Գահիրէի մարզասէր հասարակութեան (աւելի քան 50 հազար հոգի, որոնք լեցուցած էին ամառը) գեղեցիկ, խմբական և արագ խաղարկութիւն մը։

Այս յաղթանակը միայն Ջամալէքինը չէ, այլ ամբողջ Եգիպտոսի և վստահ եմ որ բոլոր մարզիկները խաղացին այս մրցումը այդ գաղափարականով։

Ջամալէքի այս յաղթանակը անակնկալ մը եղաւ Ուեսթհամի խումբին, ինչպէս նաեւ պատասխանատուներուն, ու մրցումէն ետք գիշերուան ճաշկերոյթին՝ ընդհանուր պատասխանատու Ուիլեամ Գիրնզ հրաւիրած է Ջամալէքի խումբը Լոնտոն և միեւնոյն ժամանակ արտայայտած է թէ ԱՄՀի փութպոլի խումբը կրնայ մեծ անակնկալներ ընել յաջորդ ողիմպիական խաղերուն և օրինակ բերած է Հիւսիսային Կորէայի խումբը։

Ա. կիսախաղի 25րդ վայրկեանին Համատա Իմամ տեղաւորեց գնդակը Ուեսթհամի բերդին մէջ, 7 վայրկեան ետք Ուեսթհամ նշանակեց հաւասարութեան կէտը:

Ջամալէք նշանակեց իր Բ. և Գ. կէտերը երեք վայրկեանի մէջ, մէկը դարձեալ Համատա Իմամի եւ միւսը Թահա Պասարիի կողմէ։

Բ. կիսախաղին Ջամալէք իր խաղացողներէն Ապտէլ Մաքսուտ փոխեց Ալի Մոհսէնով, որ որեւէ ջանք չխնայեց օգնելու յարձակողական դիրքերու վրայ գտնուող մարզիկներուն, որոնք յաջողեցան նշանակել Դ. և Ե. կէտերը։ Դ. կէտը նշանակուեցաւ 40րդ վայրկեանին Կոհարիի կողմէ, որ բոլորովին վստահեցուց Ջամալէքի յաղթանակը. այս կէտէն ետք խումբը սկսաւ գեղեցիկ ցուցադրութեան ու 1 վայրկեան յետոյ Թահայի օվըրը Համատա գլխու հարուածով նշանակեց Ե. կէտը։

Մրցումը վերջացաւ Ուեսթհամի չարաչար պարտութեամբ՝ 5-1 արդիւնքով, որուն յետսապահները չկրցան դիմադրել Ջամալէքի արագ յարձակողականին ու յանձնուեցան, ինչպէս նաեւ բերդապահը՝ որ գրիզէթի անգլիոյ աստղերէն է։

Գալով Ուեսթհամի յարձակողականին, միայն մէկ քանի անգամ կրցաւ ճեղքել Ջամալէքի պաշտպանողական գիծը այն ալ գրեթէ անվտանգ։

Խումբի խմբապետ Պոպի Մուր շատ լաւ և գեղեցիկ խաղարկութիւն մը ունեցաւ՝ անցընելով չափուած փասեր իր ընկերներուն, սակայն բոլորն ալ ապարդիւն ելան։

Հանդիսականները դուրս ելան շատ մեծ ուրախութեամբ, ոչ թէ միայն Ջամալէքը յաղթած ըլլալուն համար, այլ գեղեցիկ խաղարկութեան մը ներկայ ըլլալնուն համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՌՈՍԹՈՖԻ ԽՈՒՄԲԻ ԶՈՅԳ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

Խորհրդային Միութեան Ռոսթոֆ խումբը իր առաջին ելոյթը ունեցաւ Գահիրէի մէջ՝ ԱՄՀի զտեալ խումբին հետ և յաղթեց 2ով 1։ Բ. ելոյթը ունեցաւ Տամանհուրի մէջ տեղւոյն խումբին հետ՝ զօրացած Ջամալէքի կարգ մը մարզիկներով և յաղթեց 3ով 1։ Ռոսթոֆի խումբը իր Ա. ելոյթին չտուաւ իրմէ սպասուած խաղարկութիւնը, շատ դանդաղ մրցում մըն էր երկուստեք և մանաւանդ ԱՄՀի զտեալին կողմէ, որ պէտք էր իր կարելին ընէր լաւ և արագ խաղարկութիւն մը ցուցաբերելու՝ որովհետեւ այս մրցումը նախապատրաստական մրցում մըն էր 9 Դեկտեմբերին Լիպիոյ մէջ խաղցուելիք պաշտօնական մրցումին։

Ա. կիսախաղին երկու խումբերն ալ նշանակեցին մէկական կէտ, ԱՄՀի կողմէ նշանակեց Մուսթաֆա Ռիատը՝ 30րդ վայրկեանին իսկ 35րդ վայրկեանին Գապայեւ նշանակեց հաւասարութեան կէտը:

Բ. կիսախաղի 25րդ վայրկեանին դարձեալ Գապայեւ նշանակեց Ռոսթոֆի Բ. կէտը: Ապա խաղարկութիւնը բոլորովին դանդաղեցաւ եւ սկսան ժամանակ անցընել պահելով 1 կէտի առաւելութիւնը, ու մրցումը վերջացաւ 2ով 1 ի նպաստ հիւրերուն։

Ռոսթոֆ իր Բ. ելոյթը ունեցաւ Տամանհուրի մէջ տեղւոյն խումբին հետ զօրացած Ջամալէքի մարզիկներով ու դարձեալ յաղթեց՝ 3–1 արդիւնքով:

Ռոսթոֆ այս անգամ շատ աւելի լաւ խաղարկութիւն մը ցոյց տուաւ, իսկ Տամանհուրի մարզիկները անկարելին ըրին յաղթելու այս խումբին բայց չըյաջողեցաւ։ Ա. կիսախաղի 12րդ վայրկեանին Ռոսթոֆի խումբէն Շեգոնոֆ նշանակեց Ա. կէտը, իսկ 27րդ վայրկեանին Ռետա նշանակեց հաւասարութեան կէտը: Բ. կիսախաղի 30րդ վայրկեանին Անտրիազոֆ նշանակեց Բ. կէտը, իսկ Գապայեւ նշանակեց Գ. կէտը 42րդ վայրկեանին։

Ռոսթոֆի խումբը տիրապետած էր դաշտին իր արագ շարժումներով և ճշգրիտ փասերով՝ մանաւորաբար Բ. կիսախաղին։

ՀԵՆՏՊՈԼ

— Թահարանի խումբը կը յաղթէ Թալաաթ Հարպի 7ով 11 (Ա. կիսախաղ 4ով 4)։

— Աhլի կը կը յաղթէ Հելիոպոլիսի 29ով 0 (Ա. կիսախաղ 3ով 12)։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Տիկին Մարի Մատդաշեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր և Տիկին Արմէն Տատուրեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Օր. Անի Գովալճեանի ընդ Պր. Սեպուհ Խուտավերտեանի (Մոնրէալ) նշանախօսութեան ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան՝ Տէր և Տիկին Արմէն Տատուրեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Տէր և Տիկին Տիրան Գալֆայեան (Աղեքս.) 100 ե.դ. կը նուիրեն Հոգելոյս Տ. Գէորգ Քհնյ. Սէմէրճեանի մահուան քառասունքին առթիւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Նոյեմբեր 29ի հանդիսութեան առթիւ և առ ի գնահատութիւն, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.–

	ե.դ.
Տէր և Տիկ. Ժագ Մեսրոպեան	1000
» » Սուրէն Խաչատուրեան	500
» » Յակոբ Ժամկոչեան	500
» » Արամ Ֆըրհատ	500
» » Դր. Սվաճիպաչեան	500
» » Արամ Օգնայեան	500
» » Մակար Գումրուեան	500
Տեարք Թաշգաբուլեան Եղբ.	500
Մօ. և Տիկ. Եդուարդ Յակոբեան	500
Տիար Արթօ Պըլքաննեան	500
» Մամաս Գալփագճեան	500
ՈՖ (Ընկ. թիւ 1469)	500

ՍՏԱՑԱՆՔ

— Սարգիս Իզմիրեանի «ԴԱՏՈՒՍՆԵՐ ՄԵՐ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ» գըրքոյկին Բ. հատորը։ Տպուած է «Սեւան»ի կողմէ: Հեղինակին հասցէն՝ նամակատուփ 112, Խարթում, Սուտան։

— «Զարթօնք»ի խմբագրապետ Գերսամ Ահարոնեանի «ԽՈՀԵՐ ՑԻՍՆԱՄԵԱԿԻ ԱԻԱՐՏԻՆ» աշխատասիրութիւնը։ Կողքի գունաւոր խորհրդապատկերը գծած է Օննիկ Աւետիսեան։ Գեղատիպ տպագրութիւն՝ «Ատլաս» տպարանի կողմէ (Պէյրութ)։ Գինն է 2 տոլար: Ստանալու համար դիմել՝ Գերսամ Ահարոնեանի, նամակատուփ 617, Պէյրութ, Լիբանան։

— Արշակ Գազանճեանի «ԿԵԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ» պատմուածքներու հատորը։ Ճաշակաւոր տպագրութիւն «Սեւան»ի կողմէ։ Գինն է 1·5 տոլար։ Ստանալու համար դիմել հեղինակին, Տը Ֆենիսի փողոց, Էլ Մորոգօ ապարանք, Պէյրութ, Լիբանան։

ՊԱՍՔԷԹ ՊՈԼ

16 ՏԱՐԵԿԱՆԷՆ ՎԱՐ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՆԻՐ ԻւԹ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՆՈՐ ՄԷԱՏԻ ԱԿՈՒՄԲԻՆ՝ 46—44

Այս մրցաշարքին Նիր Իսթի Ա. յաղթանակն էր։ Այս մրցումէն առաջ խաղաց քանի մը մրցումներ և բոլորին ալ պարտուեցաւ և ամէն անգամուն աւելի քիչ տարբերութեամբ, վերջին պարտութիւնը Թալաաթ Հարպէն կրեց՝ երեք կէտի տարբերութեամբ ու այս միցումէն ալ յաղթական դուրս եկաւ։

Խումբի բոլոր մարզիկները իրենց կարելին ըրին և մանաւորաբար Անդրանիկ Պըչաքճեան և Երուանդ Սիրքէճեան։

Մրցումը ընդհանուր առմամբ արագ էր երկուստեք և մրցումը վերջանալուն 3 վայրկեան մնացած Մէատիի խումբը 2 կէտի առաւելութիւն մը ունէր ու Նիր Իսթի մարզիկները անցան սեղմ մարդ մարդու (մէն դու մէնի) խաղին ու յաջողեցան օգտուիլ մրցորդ խումբի սխալներէն ու նշանակեցին 4 կէտեր մրցումը վերջացաւ 46ով 44 (Ա. կիսախաղ 22ով 22) ի նպաստ Նիր Իսթի։

Վ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ
Ուրբաթ, 16 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9ին
ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ
Նուիրուած
Իմացեալ մահով անմահացած
ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ
ՀԱՅԿ ԴՊԻՐԵԱՆԻ
(1910–1944)
Պատուոյ նախագահութեամբ
ԵՐԻՑՈՒՀԻ ԱԶՆԻՒ ԴՊԻՐԵԱՆԻ
Նահատակ մարտիկին կեանքը եւ գործը
կը ներկայացնէ
ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Գեղարուեստական յայտագիրը ամբողջութեամբ
կազմուած է հերոս մարտիկի ստեղծագործութիւններէն
կը ներկայացնեն
ՊՐ. ՀԱՑՐՕ ՀԻՆԱՑԷԿԵԱՆ ԵՒ ՏԻԿ. ՄԱՐԿՐԻԹ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Ցուցադրութիւն յիշատակի լուսանկարներու
Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի
——**——
Շաբաթ, 7 Յունուար 1967
ՍՐԱՀԻՍ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Մանրամասնութիւնը յաջորդով
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստուեցէք Հայ Աղքատախնամի
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ
Այս տարի յատկապէս զարդարուած
ՄԵՐԻԼԵՆՏԻ ՃՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿՈՎ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Շաբաթ, 17 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9ին
ԼՕԹԸՐԻ, ՔՈԹԻՅՈՆ, ԱԹՐԱՔՍԻՈՆ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ,
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՍԱԿ 300 Ե.Դ.
(ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՃԱՇ, ԹԱՂԱՊԷՏ. ՏՈՒՐՔՈՎ ՄԻԱՍԻՆ)
Մուտքի տոմսերուն վրայ վիճակահանութեամբ երեք նուէր տրամադրուած է Մերիլենտ հաստատութեան կողմէ, առանց յաւելեալ վճարումի։
Olympic Airways-ի ԿՈՂՄԷ ՆՈՅՆՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԱԾ Է ԳԱՀԻՐԷ-ԱԹԷՆՔ ԵՐԹՈՒԴԱՐՁԻ ՏՈՄՍ ՄԸ ՈՐ, ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ՊԻՏԻ ՔԱՇՈՒԻ ԹՈՒԱՐԿՈՒԱԾ ՔՈԹԻՅՈՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ։
Սեղանները ապահովելու համար հաճեցէք հեռաձայնել 902083 Պր. Զգօն Գուշակեանի եւ 901385 Պր. Վահրամ Պասմաճեանի:
ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ «ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

«Թրանս-փրես»ի հաղորդագրութեան համաձայն, ոչխարներու հաւաքական անձնասպանութեան աննախընթաց դէպք մը պատահած է: Ոչխարներու հօտ մը որ կ'արածէր Սավոյի Ալպեաններուն մէջ, յանկարծ խուճապի մատնուեցաւ։ Շշմած ոչխարները կը ցատկէին 150 մեթր բարձրութենէն։

Հովիւի ըսածներուն համաձայն՝ 1000էն աւելի ոչխարներ սպաննուեցան՝ 210000 ֆրանքի արժողութեամբ: Խուճապին պատճառները անյայտ են։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻՋԱՆ
ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՔԱՐԹԵՐ
Գործ՝ Գալուստեան Վարժարանի աշակերտներու
Հրատարակուած՝
ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Նախաձեռնութեամբ
դիմեցէք՝
Գալուստեան Վարժարան
Հայկական ակումբները
(Գահիրէ — Հելիոպոլիս)
Reader's Corner (Ժորժ Միհայելեան)
Photo Alban
Boutique Kismet (Տիկ Շ. Իփէքեան)

ԳԱՒԱԹ ՄԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ ԹԷՅԻ ՀԱՃՈՅՔԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ՝
ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԹԷՅԻ ՏՈՒՆԸ
ՁԵԶԻ ԿԸ ՀՐԱՄՑՆԷ
* Թէյի պաղպաղակ եւ սառած թէյ
* Հնդկական համադամ ուտելիքներ
* Էր-Գոնտիսիոնէ բազմոցարան
* Արուեստութիւն եւ շարժանկար
* Փարթիի կազմակերպում
ԻՆՏԻԸՆ ԹԻ ՀԱՈՒՍ
23, Թալէաթ Հարպ,
Գահիրէ - Հեռ. — 72985

01069

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 158 – ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966 — ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԻ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. — عدد رقم ١٥٨ – الخميس ١٥ ديسمبر ١٩٦٦

ՊԱՊԷՆ ԱՒԵԼԻ ՊԱՊԱԿԱՆ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԸԼԼԱԼ...

(ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՌԻԹՈՎ)

ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

Մենք եւս ստացանք Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովի Ատենապետ Պր. Մարտիկ Զարգհանեանի «Թեմական ընտրութեանց նախօրեակին իրապաշտ եւ անկեղծ խօսքեր» գրութիւնը, որուն պարունակութիւնը անպաշտօն եւ նոյնիսկ ոչ-ազգային համարելով կը հրաժարինք զայն հրատարակելէ եւ անոր շօշափած հարցերով զբաղելէ։

Այս առթիւ սակայն, կ'ուզենք հասարակութեան սեփականութիւնը դարձնել Աղեքսանդրիոյ ծանօթ ազգայիններէն եւ մեր աշխատակից Ընկ. Հրաչ Գալընեանի յօդուածը, որ ստացած էինք ճիշդ երեք ամիսներ առաջ եւ յարմար չէինք դատած օրին հրատարակել զայն՝ գաղութիս անդորրութիւնը չալեկոծելու մտահոգութեամբ։

Սակայն այսօր, երբ առանց այդպիսի մտավախութեան Աղեքսանդրիոյ Թեմականի Ատենապետ Պր. Մ. Զարգհանեան *քաջաբար* մէջտեղ կը նետէ իր «իրապաշտ խօսքերը», ամենայարմար առիթը կը նկատենք Ընկ. Հ. Գալընեանի անկեղծ, համոզիչ եւ փաստերով խօսուն յօդուածի հրատարակութեան։

ԽՄԲ.

Հաւանաբար Նոյեմբերին, Գահիրէի եւ քիչ մը աւելի ետք Աղեքսանդրիոյ մէջ տեղի ունենան Թեմականի համայնական լիակատար ընտրութիւնները։

Մօտաւորապէս տասնըմէկ տարիներ անցած են այն օրէն՝ երբ տեղի ունեցան վերջին ընտրութիւնները ու հայրենասէր էջմիածնականները գործի գլուխ բերին անկուսակցական երեսփոխաններ, համայնքին եւ եկեղեցիին ղեկը յանձնելով անոնց, վստահ ըլլալով որ Հայրենիքի ու էջմիածնայ սէրն ու գիտակցութիւնը զիրենք առաջնորդող փարոս պիտի ըլլար, ղեկավարելու համար մեր համայնքին գործերը ԸՍՏ ԸՆՏՐՈՂՆԵՐՈՒ ՓԱՓԱՔԻՆ ԵՒ ԻՂՁԻՆ...

Տարիները անցան եւ հասանք մինչեւ այս օրերը ու մեր ընտրեալները ոչ մէկ նիւթական եւ ոչ ալ բարոյական հաշիւ տուին ժողովուրդին... ու միտք ու փափաք ալ չունին այդպէս յոգնութիւն մը ստանձնելու... ԿԱՐԵՒՈՐԸ ԸՆՏՐՈՒԻԼՆ ԷՐ ՈՒ ՊԱՏԻՒՈՅ ՍԵՂԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱԹՈՌՆԵՐԸ... ԱՅԼԵՒՍ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԷՐ ԻՐԵՆՑ ՀԱՄԱՐ...։

Էջմիածնական ընտրող մասսան պիտի լռէր ու ցաւ ի սիրտ կամակոր ու մունջ պիտի հանդուրժէր այդ կացութեան, եթէ այս մեր անգիտակից ընտրեալները չոտնահարէին սկզբունքներ եւ չարհամարհէին նուիրականութիւններ, որոնք տարիներ շարունակ սիրելի եւ թանկագին եղած էին իրեն համար... այսինքն էջմիածնական Հայ Ժողովուրդին համար։

Ու ՏԱՍՆԸՄԷԿ տարիներ շարունակ, ընտրողները համբերութեամբ ու դառնութեամբ յուսացին որ իրենց «ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ» ու «ԷՋՄԻԱԾՆԱՍԷՐ» ներկայացուցիչները... անսայթաք ու գիտակցօրէն թափ պիտի տային իր ըմբռնած ու որդեգրած սկզբունքներուն...։

Աւա՜ղ, այդպէս չեղաւ սակայն... ու հիասթափութիւն-հիասթափութեան յաջորդեց անընդհատ...։

Իրենք, այսինքն մեր այդ ընտրեալները, ինքզինքնին կ'արդարացնեն շատ անգամ, որ ՆԻՒԹԱԿԱՆ ԲԱՐԻՈՔ ԳՈՐԾԵՐ ԿԱՏԱՐԱԾ ԵՆ... մասամբ ճիշդ կրնայ ըլլալ այդ... բայց ՄԱՐԴ ԱՊՐԻ ՈՉ ՄԻԱՅՆ ՀԱՑԻՒ՝ ԱՅԼԵՒ ԲԱՆԻԻ... Ու նիւթական եւ շուկայի հաշիւները շատ անգամ ժողովուրդի հոգիին ու հայեցիութեան գոհացում չեն տար... մանաւանդ երբ կը խաբեն զինքը, արհամարհելով սկզբունքները...։

Խօսինք այդ մասին, առանց կիրք դնելու, առանց քինախնդրութեան, առանց անհատական հաշիւներու, այլ թուենք գիտակցօրէն կատարուած այն սայթաքումները, որոնք տեղի ունեցան այս տասնըմէկ տարիներու ընթացքին։ Խօսինք փաստերով եւ տուեալներով։

Այս Թեմականներու ընտրութեան առաջին օրերէն իսկ սկսաւ ժողովուրդի հիասթափութիւնը, երբ Աղեքսանդրիոյ մէջ կարեւոր բեմէ մը կարեւոր երեսփոխան մը, առանց ձեռնոցի յայտարարեց՝ որ իրենց ընտրուելովը Դաշնակցութիւնը — ԱՅՍՈՒՀԵՏԵՒ ԱՆԹԻԼԻԱՍԸ — աւելի զոհ պիտի մնար...։ Ժողովուրդը թէեւ զայթակղեցաւ այդ օրը այդ ելոյթէն, սակայն ուրիշներ ալ այնպէս կարծեցին՝ որ թերեւս այդ խօսքերուն հեղինակը ջղային խանգարում մը ունեցած էր եւ ուրիշ բան ըսել ուզած էր...։ Սակայն ապագայ գործելակերպանին ցոյց տուաւ որ ջղային խանգարումի արդիւնք չէր ան... այլ գիտակցաբար արտաբերուած խօսքեր էին անոնք...

(Շարունակութիւն տես էջ 2)

01070

★ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ ★

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՃԱՌԸ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր Դեկտեմբեր 23ին Փոր Սայիտի մէջ կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի «Յաղթանակի Տօն»ին առթիւ։

Նախագահին արժանավայել ընդունելութիւն մը ընելու համար՝ հերոսական քաղաքին մէջ այժմէն իսկ պատրաստութիւններ կը տեսնուին։

Դեկտեմբեր 23ի այս տօնակատարութեան ներկայ պիտի ըլլան փոխ-նախագահներ, Ազգային Ժողովի Նախագահը, Արաբ. Ընկ. Միութեան ընդհ. քարտուղարը, ինչպէս նաեւ կառավարական եւ զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։



ՔԱՐԻՒՂԻ ՀԱՆՔ Ա.Մ.Հ.Ի ՄԷՋ

Ա.Մ.Հ.ի արեւմտեան անապատին մէջ օտար երեք ընկերութիւններ պրպտումներ կ'ընեն քարիւղի հանքեր գտնելու համար։

Էլ Ալամէյնէն 20 քլ. դէպի հարաւ պրպտումներ կատարող Ֆիլիփս Ընկերութեան հորէն քարիւղ գտնուեցաւ։

Տրուած հաշիւներուն համաձայն՝ այդ հորը կրնայ տարեկան 70էն 75 հազար թոն քարիւղ տալ։

Քարիւղի այս արտահանումը կ'ապացուցանէ որ արեւմտեան անապատին մէջ քարիւղի մեծ դաշտ մը գոյութիւն ունի, կը մնայ նոր հորեր փորել՝ որպէս զի կարելի ըլլայ մեծաքանակ քարիւղ ստանալ։

Շատ սիրելի ընկեր Պալաեան,

Խմբագրութեան յարգելի ընկերներ,

Գտնւում եմ Դամասկոսում, յղում եմ Ձեզ ողջոյններ։ Մեր խումբը լինելու է նաեւ Լիբանանում, վերադարձը Աղեքսանդրիայից։ Ցաւում եմ, որ չդասաւորուեց այնպէս, որ կարողանանք իրար հանդիպել։

Ցանկանում եմ Ձեզ յաջողութիւններ։

Ձերդ՝

Կարո Տիրատուրյան

Դամասկոս, 4—12—66

19ամեայ Լեւոն Գրիգորեան ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՃԱՏՐԱԿԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

ԹԱՍՍ, 10 Դեկտ.– Պաքուի մէջ տեղի ունեցող Անդրկովկասեան ճատրակի ախոյեանութեան մրցաշարքը վերջացաւ Դեկտեմբերի 10ին։

Այս մրցաշարքին առաջնութիւնը խլեց Հայաստանի ախոյեան 19ամեայ Լեւոն Գրիգորեան։ Այսպիսի մրցաշարք մը տեղի ունեցած էր 30 տարի առաջ։

Լեւոն Գրիգորեան, որ Երեւանի երախաներու ճատրակի դպրոցին ուսուցիչն է, առաջին խաղէն իսկ առաջնական դիրքի վրայ էր, եւ որ մրցաշարքի առաջնութիւնը շահեցաւ կէտերու սքանչելի գումարով մը՝ 10 կէտ 14ի վրայ։ Երկրորդ տեղը գրաւեց Ազրպէյճանի միջազգային ախոյեան Վլատիմիր Պակիրով, իսկ երրորդ հանդիսացաւ վրացի ճատրակի Վարպետ Թամազ Ժեորժատզը։

Այսուհետեւ Անդրկովկասի ճատրակի այս մրցաշարքը կանոնաւոր կերպով տեղի պիտի ունենայ։

ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԱՄԷՐ ԳԱՀԻՐԷ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Ա.Մ.Հ.ի Առաջին Փոխ-Նախագահ եւ զինեալ ուժերու ընդհ. փոխ-հրամանատար Մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէր, Երկուշաբթի, 12 Դեկտ. 1966, իրեն ընկերացող պատուիրակութեան հետ Քարաչիէն վերադարձաւ Գահիրէ։

Կիրակի երեկոյ Մարաջախտ Ամէր ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Փաքիստանի Նախագահ Այուպ Խանի։ Այդ ճաշկերոյթի ընթացքին խօսք առին Մարաջախտ Ամէր եւ Նախագահ Այուպ Խան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԵՐԸ

Անցեալ Կիրակի, 11 Դեկտ. 1966, առաւօտեան ժամը 11,45ին բացուեցաւ Ազգային Ժողովի ա. նիստը, որուն կը նախագահէր Անուար Էլ Սատաթ. Ներկայ էին վարչապետ Սըտքի Սուլէման, փոխ-վարչապետներ եւ նախարարներ։

Քննուեցաւ կառավարութեան ներկայացուցած տեղեկագիրը, եւ խօսք առին 13 երեսփոխաններ։

Ազգային Ժողովի անդամները արտայայտուեցան գործաւորներու թոշակին եւ արտադրութեան յաւելումին մասին։ Շեշտեցին՝ որ պէտք է փութացնել երկրագործական համագործակցականի օրէնքը եւ վերաքննել համագործական գնումներու կանոնը։

Երեսփոխանները պահանջեցին, որ յարկաբաժիններու սեփականութեան դրութիւնը վերահաստատուի, եւ հակակշռուի կառուցումի նիւթերուն բաշխումը՝ սեւ շուկան չքաջալերելու համար։

Պահանջեցին նաեւ որ Սուէզի ջրանցքի Ընկերութիւնը հաղորդակցութեան մէջ մտնէ համաշխարհային նաւային ընկերութեանց հետ, բարձրացնելու համար անցքի սակերը, որովհետեւ ամբողջ աշխարհի սակերը մեծ յաւելումներ կրած են, իսկ Սուէզի գիները կը մնան նոյնը։

Առողջապահութեան նախարարը արտայայտուեցաւ երկրին մէջ նախապէս մեծ ծաւալ գտած հիւանդութեանց առաջքը առնելու նախարարութեան ձեռք առած յաջող քայլերուն մասին։

Ազգային Ժողովը իր յաջորդ նիստերուն մէջ մանրամասնօրէն քննեց կառավարութեան ներկայացուցած տեղեկագիրը։

ՍԷՈՒՏ ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԸ ԽՆԴՐԷ Ա.Մ.Հ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԻԼ

«Ալ Ահրամ» օրաթերթի Թղթակիցը կը տեղեկանայ, թէ Սէուտ Թագաւոր Ա.Մ.Հ.ի կառավարութենէն խնդրած է, որ իրեն արտօնութիւն տրուի բնակութիւն հաստատել Ա.Մ.Հ.ի մէջ։

(Շար. տես էջ 6)

ՊԱՊԷՆ ԱՒԵԼԻ ՊԱՊԱԿԱՆ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԸԼԼԱԼ...

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ահա շատ հարեւանցիօրէն կը թուենք այն սայթաքումները, որ տեղի ունեցած են այս տասնըմէկ տարիներու ընթացքին Հայ Ժողովուրդի նուիրական սրբութիւններուն դէմ և անոնք ուղղակի արդիւնքն են այդ բեմէն խոստացուած «ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒՆ»...։

Ահաւասիկ, թող դատէ՛ Հայ ժողովուրդը։

Երբ էջմիածնականները գործի գլուխ բերին իրենց երեսփոխանները, այնպէս ենթադրեցին որ նուազագոյնը անոնք տօնել պիտի տային նաև Հայաստանի Հանրապետութեան տօնը՝ Նոյեմբեր 29ը Մայիս 28ի կարգին՝ որ արդէն կը տօնուէր... ու այն ատենուան դպրոցի փոխ տնօրէնը, հանգուցեալ Լեւոն Սէֆէրեանը, միամտութիւնը ունեցաւ Նոյեմբեր 29ին դպրոցը փակել տալ ի յարգանս Հայրենիքի տարեդարձին, կարծելով որ ընտրուած «էջմիածնականները» գոհ պիտի մնային այդ նոր կարգադրութենէն... եկուր տես որ անոնք ի կարգ հրաւիրեցին զինքը... ամսականին վրայ ալ զեղչ մը ընել տուին, որպէս տուգանք... իր համարձակութեանը համար...։ Խեղճ տնօրէնը լուռ ու մունջ իր վիշտէն մահացաւ... չկրնալ ըմբռնելով որ ի՞նչպէս իր քուէով ընտրուած մարդիկ իր եւ ժողովուրդի կամքին դէմ կը գործէին...։

Յաջորդ տարի՝ «էջմիածնական» երեսփոխանները դպրոցը բաց պահեցին Նոյեմբեր 29ին... ու ժողովուրդէն կարգ մը գիտակից ծնողներ չուզեցին իրենց երախաները դպրոց ղրկել այդ օրը, յարգելով հայրենական տօնը եւ բողոքելով կատարուած անմիտ կարգադրութեան դէմ...։

Երկու օր ետք պատահեցաւ չհաւատալիք կատակա-ողբերգութիւնը...։Այն ծնողները, որոնք «համարձակած»էին դպրոց չղրկել իրենց զաւակները... ՍՏԱՑԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ-փոխան ստացագրի – ՆԱՄԱԿՆԵՐ՝ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԻՏ, ԱՊԱԶԳԱՑՆԱՑԱԾ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ-ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՆԵՐԷ. այդ նամակով անոնք կ'ազդարարէին.

«ԵԹԷ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՏԱՐԻ ԱԼ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29ին ՁԵՐ ԶԱՒԱԿԸ ԴՊՐՈՑ ՉՂՐԿԷՔ՝ ԴՈՒՔ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ... ՊԱՏԱՀԱԾԻՆ ՀԱՄԱՐ...»։

Եւ այս ԱՆԻԾԵԱԼ նամակէն օրինակ մըն ալ ստացած է այս տողերը ստորագրողը ու զայն պահած է որպէս ԱՆՄՏՈՒԹԵԱՆ և «էջմիածնասիրութեան» գլուխ-գործոց մը...։ Եթէ կասկածողներ կան, մենք կրնանք այս նամակին ֆաքսիմիլէն դնել թերթերուն մէջ...։

Օրին մէկն ալ էջմիածնայ Վեհափառը դէպի Եթովպիա ճամբայ ելաւ՝ ներկայ գտնուելու համար եկեղեցական համագումարի մը. իրեն պիտի ընկերանար Կիլիկիոյ «Ամենայն հայոց» Կաթողիկոսը ու մերոնք «էջմիածնականները» ովսաննաներով ու ծաղիկներով ընդունեցին զինքը ու «էջմիածնական» Եպիսկոպոս մըն ալ զայն անուանեց «ՍՐԲԱՏԻՊ ԽՈՐԷՆ»...։ Ու այս ամէնը յանուն ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՆ... բան մը որ գոյութիւն չունի...

Մենք համերաշխութիւնը սիրող ու ոգեկոչող անձերուն առաջին գծի վրայ եկողներէն ենք... պայմանով սակայն որ համերաշխութիւնը գլուխներէն սկսի... ու համբոյրները ըլլան չինչ, անկեղծ և անվերապահ...։ Հակառակ պարագային՝ մենք էջմիածնականներս մենք զմեզ խաբուած կը զգանք ու նաև մեր ԳԼԽԱՒՈՐԸ՝ ՎԱԶԳԷՆ Ա. ը...

Արդ, երբ մեր գլխաւորը խաբուած զգայ ինքզինքը մանաւանդ Եթովպիոյ ժողովին մէջ, ուր հայ Ազգին պատիւը խաբ-խայտառակ եղաւ... Ի՞նչպէս էջմիածնականները կրնան համերաշխութիւն քարոզել և ձեռք երկարել կազմակերպութեան մը անդամներուն, որոնց գլխաւորը խաբած է մեր ԳԼԽԱՒՈՐԸ և ապա ուրիշն մեզ...։

Ուրեմն այս պայմաններուն տակ երբ մեր «էջմիածնականները» անմիտ ու տգիտական քայլեր կ'առնեն Նոյեմբեր 29ը չտօնելով, [illegible] ո՛չ աւելի ո՛չ պակաս... Եւ [illegible] այս մեր [illegible] «էջմիածնական» երեսփոխաններուն մէջ կան [illegible] ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29ը ՏՕՆԱԾ [illegible] ԵՒ ՄԱՅԻՍ 28ը ՏՕՆԱԾ ԸԼԼԱԼՈՒՆ ՀԱՄԱՐ...

Մեր քուէներով ընտրուող այս անձերը այսքան պէտք չէ որ արհամարհեն հայ ժողովուրդը և մանաւանդ բնաւ պէտք չունին ՊԱՊԷՆ ԱՒԵԼԻ ՊԱՊԱԿԱՆ ԸԼԼԱԼՈՒ... [illegible]

Եւ սակայն այդպէս ըրին ու այդպէս շարժեցան... ԻՆՉՈ՞Ւ...

Որովհետեւ անոնք մտածեցին թէ զիրենք ընտրող էջմիածնականներէն ՈՉ ՄԷԿ ՎՀԱՏ ԿՐՆԱՐ ԳԱԼ... [illegible]

Պատմեցին դպրոցը փոխ-տնօրէնը, որ [illegible]

[illegible]

Ո՛չ զրպարտութիւն է ո՛չ ալ երեւակայական ամբաստանութիւն, երբ ըսենք որ պատահած են բաներ ու երեւոյթներ, որոնք զանց կ'առնենք թուելու՝ եթէ [illegible]

— Լա՛ւ, փոխենք զանոնք... բայց ո՞վ ընտրենք... ՄԱՐԴ ՉՈՒՆԻՆՔ...

— Դուն մարդ չես... [illegible]

— Մարդ եմ, բայց ՓԱՐԱ չունիմ...

ԷՋՄԻԱԾԻՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՎՇՏԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ ԵՒ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆԸ Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՎԱՆՔԻՆ ՄԱՍԻՆ

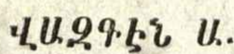
Առ Գերպ. Աբբահայր Հմայեակ Վրդ. Կէտիկեան, ի Վենետիկ

Ցաւով կը լսենք Իտալիոյ աղէտի մասին։ Վշտակցաբար աղօթող ենք, որ Աստուած ողորմի և օգնական ըլլայ երկրին և ժողովուրդին։ Եղբայրաբար մտահոգ ենք Ձեր և Ձեր վանքի վիճակով։ Ինչո՞վ կրնանք ձեզի օգտակար ըլլալ՝ կը սպասենք ձեզմէ լուրեր։ Ձեզի ուժ և կորով և խաղաղութիւն, սէրը սիրով և օրհնութեամբ.

ՎԱԶԳԷՆ Ա.

Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

Ս. Էջմիածին, 21 Նոյ. 1966



ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊԵՏՐՈՍ ՊՈՍՏԱՆՃԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ՅԱՏՈՒԿ ԲԱԺԻՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Սոֆիայի մեր ընկերներէն Պետրոս Պոստանճեան իր անձնական գրադարանը (4 անտուկ) «Երեւան» Միութեան միջոցաւ նուիրած է Երեւանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Հիմնակամ Գրադարանին։

Նուիրուածներուն մէջ կան նաև ընկ. Պոստանճեանի անձնական արխիւը՝ 1906–1966 և Պուլկարի Ս.Դ.Հ.Կ.ի ամբողջական արխիւը՝ 1904–1944։

Ընկ. Պոստանճեանի գրադարանի գիրքերը պիտի պահուին առանձին սենեակի մէջ ընդհանուր ֆոնտէն անջատ, ուր նշուած պիտի ըլլայ «Պետրոս Պոստանճեանի անձնական գրադարանը»։

ՀԱՅ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Հոկտեմբերեան մեծ յեղափոխութեան առթիւ՝ Հունգարիոյ մէջ ալ պաշտօնական տօն է։ Այդ օրը սովետական յուշարձանները ծաղկեպսակներով կը զարդարեն և ճառեր կը խօսին յաւերժացնելու համար Հունգարիոյ ազատագրման համար պայքարած և զոհուած զինուորներու յիշատակը։

Քաղաքիս նախապէս շինուած յուշարձաններու կարգին՝ այժմ կարելի է հանդիպիլ բազմաթիւ նորերու, որոնք անցորդին կը յիշեցնեն սովետ հերոսներու զոհաբերութիւնը՝ Պուտափեշտի ազատագրման մարտերու ընթացքին։ Բոլոր յուշարձաններու ամենապանծալին և տպաւորիչը սակայն Դանուբի ափին Սէնթ-Կէլլերդ լերան գագաթին վրայ զետեղուածն է, և զոր քաղաքի բոլոր անկիւններէն կարելի է տեսնել։

Յուշարձանի աջէնի կողմը հունգարերէն և ռուսերէն փորագրուած է.

«Ցաղթական սովետական հերոսներուն՝ երախտապարտ հունգար ժողովուրդէն»։

Իսկ ետեւը փորագրուած են անունները Սովետ Միութեան երկու հերոսներուն, որոնք ինկան Պուտափեշտի ազատագրման կռիւներու ժամանակ. Վ. Պունթովսքի և Գ. Ս. Աչամեան։

Սովետական հերոսներու յիշատակին նուիրուած յուշարձանը Պուտափեշտի մէջ

Այսպէս, Պուտափեշտի ազատագրման հետ յաւերժ կապուած են ռուս և հայ երկու հերոսներու անունները։ Ներքեւը՝ պատուանդանին վրայ, զարձեալ փորագրուած, կայ ցանկը սովետ զինուորներու, որոնք զոհուած են նոյն մարտերու ընթացքին։ Այդ ցանկին մէջ կը կարդանք նաև հայ ժողովուրդի հերոս զաւակներու անուններ. — Մայեօր Տ. Գ. Պաղտասարեան, քաբիթան Վ. Ա. Ստեփանեան, լէյթնանդ Ս. Վարոնեան, որոնք իրենց արիւնը թափեցին Հունգարիոյ ազատագրման և աշխարհի խաղաղութեան համար։

ՀՐԱՆԴ ՍԱՐԳԻՍ ՌՇՏՈՒՆԻ

Պուտափեշտ, 17 Նոյ 1966

ԻՏԱԼԻԱ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԿՐԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Մեր անցեալ թիւով տուած էինք Ս. Ղազարի Մխիթարեան վանքին կրած վնասները Իտալիոյ աննախընթաց ողողումներուն պատճառաւ։

Իսկ Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանի մասին մեր հաղորդումը քաղուած է վարժարանի վարդապետներէն Հայր Անդրէաս Ցոկոլեանի նամակէն՝ ուղղուած ընկ. Պետրոս Պոստանճեանի (Սոֆիա)։

«Ինչպէս Իտալիոյ աղէտը այս տարի չափազանց մեծ եղաւ, 100էն աւելի մարդ մեռաւ և նիւթական մեծամեծ վնասներ հասան, մանաւանդ Ֆիրէնցէ և շրջակայքին, Թրենթոյ և շրջակայքին, Փօ, Ատիճէ և ուրիշ քանի մը գետերու շուրջ գտնուող երկիրներուն։ Ողողումը շատ մեծ վնասներ բերաւ մանաւանդ կենդանաբուծութեան. քանի մը հարիւր հազարներով կենդանիներ խեղդուած են, յետոյ նաև երկրագործութեան, ընդարձակ տեղեր ծածկուած ըլլալով ջուրով։

Ֆիրէնցէի գրատունն ու թանգարանը մեծ կորուստներ ունեցան, գեղարուեստի բազմաթիւ գործեր փճացան, ինչպէս նաև գիւանի թուղթեր և հին ու յարգի տպագրութիւններ։

Գալով մեզի, փառք Աստուծոյ, անձերու ոչ մէկ վնաս. սակայն ծովու ջուրը բացառիկ ուժգնութեամբ և բարձրութեամբ ողողած էր ամբողջ Վենետիկը՝ մեզի ալ շատ վնասեց։

Վենետիկի ողողումը ոչ մէկ վախ կամ տագնապ բերաւ, միայն նիւթական վնաս, քանի որ վենետիկցիները վարժ են այս ողողումներուն. այս անգամ սակայն չափազանց ըլլալով է որ վնասներ գործեց Վենետիկ քաղաքին մէջ ալ։

Հոս՝ վարժարանը, ամբողջ 24 ժամ չկրցանք վար իջնել կամ դուրս ելլել. լաւ որ իտալական տօնական օր մը ըլլալով՝ արդէն իսկ նախորդ օրուընէ հաց ապահոված էին, և վարի յարկին վրայ գրեթէ ոչինչ կար։ Այնուհանդերձ վնասներ ունեցանք մանաւանդ վառարաններու և լուացքի գործիքներու, որոնք անգործածելի դարձան։ Երկար ժամանակ — (Ուրբաթ առաւօտէն մինչև Չորեքշաբթի իրիկուն, 4–9 Նոյեմբեր) — լոյս ալ չունեցանք, մոմերով կը լուսաւորէինք դասարաններն ու ճաշարանը. Այնուհանդերձ մենք կրցանք գրեթէ բնականոն կեանք մը ու օրակարգ մը անցընել։

Վանքը շատ աւելի վնասներ կրած է, մանաւանդ տպարանն ու գրքերու շտեմարանը. ուր վանքի պատմութենէն ի վեր առաջին անգամն է որ ջուր կը կոխէ։ Ասոնցմէ զատ նաև մեր երկիրները, որոնք Վենետիկի մօտ կը գտնուէին չափազանց վնասներ ունեցան, որովհետեւ վնասը քանի մը տարուան տեւողութեան վրայ կը տարածուի։

Բայց ինչ ընենք, կան մեզմէ շատ աւելի վնասուածներ ալ, ուստի պէտք ենք գոհ մնալ և ուրախանալ որ աւելին չկրեցինք։ Աղէտն ալ այնպիսի բան մըն էր, զոր կարելի չէր նախատեսել. Թերթերը կ'ըսեն թէ նման աղէտ մը Վենետիկի պատմութեան մէջ հանդիպելու համար, պէտք է մինչև 1000 թուական վերադառնալ»։

Դժբախտաբար հայեր և նոյնիսկ զարգացած հայեր չեն ըմբռնած տակաւին որ դրամ չունենալը, դիրք չունենալը քաղաքացիական գիտակցութեան հետ առնչութիւն չունի և որ շատ անգամ ՄԱՐԴ ԿՐՆԱՑ ՓԱՐԱ ՈՒՆԵՆԱԼ ԵՒ ՍԱԿԱՑՆ ՄԱՐԴ ՉԸԼԼԱԼ...։ Ահա այս կէտն է որ պէտք է ըմբռնէ նոր եւ նաեւ հին սերունդը, եւ որ բան մը կայ փոխուած Եգիպտոսի մէջ եւ աշխարհի մէջ, ու յառաջիկայ ընտրութիւնները ըլլալու են գիտակից, Հայրենասէր, Էջմիածնասէր, նկարագրի տէր համեստ մարդոցմէ, որոնք ծառայել գիտնան հանրութեան եւ համայնքին...։

Օր մը Կամալ Ապտէլ Նասէր ըսաւ իր ճառերէն մէկուն մէջ՝ խօսքը ուղղելով կառավարական պաշտօնէութեան.

— ԴՈՒՔ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԾԱՌԱՅԵԼՈՒ ԿՈՉՈՒԱԾ ԷՔ ԵՒ ՈՉ ԹԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՁԵԶԻ...։

Մեր հայ համայնքը եւս դաս առնելով մեր Նախագահէն՝ պէտք է ապագայ երեսփոխանցուներուն հասկցնէ յստակ կերպով, որ պիտի գան գործի գլուխ

ԾԱՌԱՅԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԵՒ
ՈՉ ԹԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ Կ'ԸՆՏՐԷ
ՓԱՌԱՒՈՐՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԶԻՐԵՆՔ...

Այն ատենն է միայն որ մեր համայնքային գործերը կրնան համընթաց քալել եւ ներդաշնակ ըլլալ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵԼԱԿԵՐՊԻՆ...։

Հակառակ պարագային՝ չ'արժեր հին յետադիմականները փոխել եւ տեղը բերել նոր ՅԵՏԱԴԻՄԱԿԱՆՆԵՐ...։

Աղեքսանդրիա, 16-9-66

Հ. Գ.

01071

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՆՈՒԱԳԱՎԱՐԸ՝ ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

ՎԱՀԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Ազատաբեր զօրքերը Պերլինից դեռ հեռու էին, դեռ մի ամբողջ տարի էլ կար, որ յաղթանակի դրօշը ծածանուէր Ռէյխըստագի վրայ, երբ սովետական բանակի հրամանատարութիւնը բանակում գտնուող շնորհալի երաժիշտներին հրաւէր ուղարկեց իրենց ուժերը չափելու համամիութենական ստեղծագործում:

Երկու տասնեակը դեռ նոր բոլորած, շուրթերը հրեշտակ փռած Յակոբ Ոսկանեանի պարտում պատերազմներից ամենադաժանից չէր կարողացել սպանել արուեստի սէրն ու ծիրը: Նա մրցութեան ելաւ, յաղթեց և դրանով իրաւունք նուաճեց երաժամներից անմիջապէս տեղափոխուել Մոսկուա՝ զինուորական նուագավարների ինստիտուտ:

Սակայն փողային նուագախումբը վարելու հեռանկարն ինչքան էլ հաճելի լինէր, Ոսկանեանը չէր կարող իրեն սահմանափակել, որ աշխարհում սիմֆոնիկ նուագախումբ էլ կայ:

Եւ անա երիտասարդի խանդավառ յամառութեան առաջ իր դռներն է բացում երկրորդ ինստիտուտը, այս անգամ՝ կոնսերվատորիան, որի նուագավարական բաժինը ղեկավարում էր փրոֆ. Կոնստանդին Սարաջեանը՝ [illegible] նուագավար ու [illegible], Մոսկուայում և Երևանում շնորհալի նուագավարների մի քանի սերունդ աճեցրած արուեստագէտ-մանկավարժը:

Աւարտեց:

Բայց բախտը տնօրինել էր որ այս անգամ էլ նա ոչ թէ սիմֆոնիկ նուագ վարի, այլ [illegible] նուագավարները:

Պաշտօնով ու գործունէութեամբ երաժշտական դպրոցի տնօրէն, նա հոգով սիմֆոնիկ նուագախմբի հետ էր, ազատ ժամերը սիմֆոնիկ պարտիտուրաների վրայ էր հսկում, մտքում վարելով քանի կոնցերտ, օփերային քանի ներկայացում: Բայց Ոսկանեանը [illegible] Մէկն փախարէն [illegible], Պետական համալսարանում, Պոլիտեխնիկական ինստիտուտում: Նրանց հետ [illegible] համերգներ տուեց, [illegible]:

Երեւի դրա շնորհիւ էր, որ երբ 1957 թուականին ստացաւ Ալեքսանդր Սպենդիարեանի անուան օփերայի և պալետի պետական ակադեմիական թատրոնի հրաւէրը և տեղափոխուեց պաշտօնի որպէս նուագավար, նա չվհատեց, իրեն չզգաց որպէս այն սկսնակը, [illegible]:

Նա իր առաջին ներկայացումը վարեց [illegible] «[illegible]» ու «ծեր գայլը» [illegible]:

Դժուար է: Այո: Բայց դա է արուեստը: Եւ ո՞վ է ասել, որ արուեստը արուեստագէտի համար դիւրին ժամանց է:

Վերտիի «Տրավիատայից» մինչեւ Ռավելի «Պոլերօն», Պուչինիի «Պայացներից» մինչև Գերշվինի «Բլիւզ ոճով ռապսոդիան», Մասկանիի «Գեղջկական ասպետութիւնից» մինչեւ Պրոկոֆեւի «Մոխրոտը» անհունօրէն երկար ճանապարհ է ընկած, ոճերի իրարամերժ տարբերութիւն, կատարողական բոլորովին ուրոյն պահանջներ, և նուագավարը նա է, որ կարողանում է իւրաքանչիւր դէպքում համապատասխան այլափոխման ենթարկուել, հարազատանալ գործին, ոճին, դարաշրջանին, նոյնը կատարելով նաև նուագախմբի երգողների և պարողների հետ:



Մօ. Յակոբ Ոսկանեան

Յակոբ Ոսկանեանն այդպիսին է:

Բայց և իսկական նուագավարը նա է, ով այդ այլափոխումների մէջ չի տարածւում, մնում է ինքնին, պահպանում է մեկնաբանութեան ու կատարողական եղանակի իր սեփական անհատականութիւնը:

Յակոբ Ոսկանեանն այդպիսին է, և դրա շնորհիւ տաղանդաւոր նուագավարի համբաւն ու ճանաչումը չյապաղեցին:

Վերը յիշուած բեմադրութիւնները, որ քաղուած էին Ոսկանեանի եւրոպական և ռուսական երգացանկից, միանգամայն նշանակալից երեւոյթներ էին, թէ իրեն նուագավարի, և թէ մեր օփերային ու պալետային բեմարուեստի համար: Ոսկանեանի արուեստում առաւել նշանակալից պէտք է ճանաչել նրա աշխատանքը հայկական օփերաների և պալետների վրայ:

Արմէն Տիգրանեանի «Անուշ»ը, Ալեքսանդր Սպենդիարեանի «Ալմաստ»ը, Արամ Խաչատրեանի «Գայանէն» յանձին Ոսկանեանի գտան իրենց հիանալի մեկնաբանողին և ունկնդրի առաջ մինչեւ այսօր էլ շարունակում են բաց անել իրենց նորանոր կարելիութիւնները:

Պատասխանատու և պատւաւոր, արուեստում պատմական նշանակութիւն ունեցող գործ է երաժշտական դրամատուրգիայի նոր երկը բեմ հանելը, այն առաջին անգամ կատարելը:

Էդգար Յովհաննիսեանի հոյակապ «Երկնագոյն ցայգերգը», Գ. Մելիք-Մուրատեանի «Կարմիր գլխարկ» պալետները, Ա. Սպենդիարեանի «Երեք արմաւենի» և Ա. Բաբաջանեանի «Հերոսական բալլադի» հիման վրայ ստեղծուած համանուն պալետային ներկայացումները իրենց առաջին քննութիւնը բռնեցին և կեանքի ուղեգիր ստացան Յակոբ Ոսկանեանի հոգատար ձեռքի տակ:

Նրա բեմադրութիւններից լաւագոյնները ներկայացուեցին Մոսկուայի Կրեմլեան թատրոնում. Թիֆլիսում, Սոչիում, Բաքւում և այլուր, վկայելով ըստեղծագործական ու կատարողական այն ակնառու բարձունքները, որոնց հասել է հայ արուեստը:

Օփերայում ու պալետում նուագավարն ինչքան էլ առաջին դէմք լինի, միեւնոյն է, նա ստիպուած է ինչ որ չափով իրեն կաշկանդել բեմադրական տարբեր պահանջմունքներով:

Այլ բան է կոնցերտային սիմֆոնիկ գործունէութիւնը, որտեղ նուագավարը լիիրաւ իշխան է, ամէն ինչի միակ տնօրէնը:

Յակոբ Ոսկանեանը արուեստագէտի այդ հրապոյրից ու փորձութիւնից էլ իրեն չզլացաւ, և Հայֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում նրա ղեկավարութեամբ քանիցս հնչեցին Ա. Խաչատրեանի, Է. Յովհաննիսեանի, Ա. Յարութիւնեանի, Է. Միրզոյեանի, Ա. Բաբաեւի, Ա. Դոլուխանեանի և ուրիշների սիմֆոնիկ ստեղծագործութիւնները, շռնդալից ծափեր բերելով ստեղծագործողներին ու մեկնաբանողին:

Նրա վարած օփերային, պալետային և կոնցերտային լաւագոյն նմոյշները Երեւանի եւ Մոսկուայի ռադիոների կողմից ժապաւէնի վրայ գրանցուեցին, փորագրուեցին ձայնապնակների վրայ, տարածուեցին անծայրածիր Սովետական Միութիւնով մէկ: Մամուլը քանիցս գրել է Ոսկանեանի մասին՝ նշելով նրա նուագավարական արուեստի ինքնատիպութիւնը, ճաշակը, գրլխաւորը չեշտելու ունակութիւնը, չափի ու կշռի զուգակցումը հայկական յուզառատութեան հետ, նրա մեկնաբանութիւնների՝ 20րդ դարին պատկանելը:

Ժողովուրդն ու պետութիւնը Ոսկանեանի վաստակը բարձր գնահատեցին շնորհելով Նրան Հանրապետութեան վաստակաւոր արտիստի կոչում:

Այդ անխոնջ ու գեղեցիկ վաստակի մի նոր ճանաչումն է նաև այն, որ Յակոբ Ոսկանեանը հրաւէր ստացաւ մեկնելու Գահիրէ, այնտեղ ներկայացնելու սովետական նուագավարական արուեստը և իրականացնելու պալետային բեմադրութիւններ:

Բարի ճանապարհ, բարի գործ ու համբաւ բարեկամների մօտ, բարի վերադարձ տաղանդաւոր արուեստագէտին:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆ

127, ԷԼ ԹԱՀՐԻՐ ՓՈՂՈՑ – ՏՈՔՔԻ

(«Էլ Կալա» կամուրջին հանդիպակաց փողոցը)

Վաղը, Ուրբաթ, 16 Դեկտեմբեր, Երեկոյեան ժամը 8.30ին

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Որուն ընթացքին խօսք պիտի առնէ հայրենի խմբավար

ՄՕ. ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

Ապա պիտի ցուցադրուի

«ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ»Ի Հայախօս Ժապաւէնը

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի անխտիր

ԱՆԿԱՐԵԼԻ ԲՂՁԱՆՔ

Եթէ շնորհուի բախտը ինձ հայրենիքըս տեսնելու,
Համբուրելու հողն անոր իբրեւ պանդուխտ այցելու,
Պիտի յիշեմ բիւրաւոր հայրենաբաղձ եղբայրներս,
Ու պիտ՛ բաշխեմ իմ դարձիս անոնց՝ բերած նուէրներս։

Պիտի ուզեմ ես սակայն լոկ երեք բան հետս բերել,
Հայրենիքէս օրհնութեան իբրեւ նշխար ես բաշխել.
Հայաստանի օդէն քաղցր բոյրերուս մէջ շունչ մ'առած
Պիտի բերեմ ըսփիւռքի եղբայրներուս կարօտած։

Հայրենիքիս կենսատու, պարգեւաբաշխ արեւէն
Շող մը պայծառ աչքերուս մէջ ամփոփած պիտ՛ բերեմ
Ու ջերմացնեմ ես անով սրտերն պանդուխտ հայերուն,
Բերեմ կրծքով, խանդ անոնց ընդարմացած ջիղերուն։

Ականջներուս մէջ պահած գլգլանքը ջուրերուն
Քաղցրակարկաչ, յորդահոս իմ հայրենի գետերուն,
Պիտի բերեմ գաղթական եղբայրներուս, քոյրերուս,
Ու զովացնեմ կարօտով այրած սրտերն անոնց:

* * *

Իսկ, թէ շնորհուի ինձ ապրիլ Հայրենիքիս մէջ գողտրիկ,
Պիտի սակայն մնայ միշտ ուրախութիւնս անկատար,
Մինչեւ այն օրն երջանիկ, որ արեւի տակ օտար
Չմնայ ոչ մէկ պանդուխտ՝ հայրենաբաղձ ու թշուառ...

Կրնա՞յ ըլլալ երջանիկ մասնիկն խումբին անամբողջ:

Երուսաղէմ — Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ԱԶԻԶ ՆԵՍԻՆԻՆ ԱԿԱՆՋԸ ԽՕՍԻ...

1965ին Թուրքիա գացող սովետական զբօսաշրջիկներու խումբ մը, որուն 24ը ռուս, 4ը ազրպէյճանցի և 2ը հայ են եղեր, կ'այցելեն նաև բիւզանդական հռչակաւոր տաճարը՝ Այա Սոֆիան: Պատահմամբ կամ դիտմամբ երկու հայերը կանգնած են եղեր խումբին առաջին շարքին մէջ, որոնք ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընեն 20 տարեկան թուրք ուսանողուհիին մանրամասն բացատրութիւնները տաճարի որմանկարներու, խճանկարներու, նոյնիսկ 10րդ դարուն հսկայ գմբէթին անհալի երկրաշարժէ մը խիստ վտանգուելուն և վերստին շատ ճարտարօրէն վերակառուցուելու մասին:

Երկու հայերէն մին՝ Վարդգէս Պետրոսեանը, կարծեմ հարց կու տայ Թրքուհիին, թէ վերակառուցող ճարտարապետը ո՞վ եղած է: Թրքուհին չի կրնար պատասխանել կամ հասկնալի պատճառներով չ'ուզեր պատասխանել.... Հայը քաղաքավար կերպով կ'աւելցնէ, թէ այդ գմբէթը վերակառուցողը եղած է Անի քաղաքի մեծ ճարտարապետ Տրդատը: Թրքուհին թէեւ «շնորհակալութիւն» մը կ'ըսէ, բայց կասկածանքով կը նայի հայուն աչքերուն մէջ...

Յաջորդ օրը Իսթանպուլի Թուրք թերթերէն մէկը կը տպագրէ սովետական այդ զբօսաշրջիկներու խմբանկարը, որուն մէջէն երկու հայերուն լուսանկարը հանուած էր. իսկ խմբանկարին տակ գրուած էր. «Իսթանպուլ ժամանեցին 4 ազրպէյճանցի և 24 ռուսերէ բաղկացեալ զբօսաշրջիկներու խումբ մը, որոնք հիացումով դիտեցին Այա Սոֆիան և ուրիշ տեսարժան վայրեր...»:

Զարմանալին հոն է, սակայն, որ երկու հայերուն ո՛չ անունը կայ խմբանկարին տակ, ո՛չ ալ լուսանկարնին.... Կարծեմ շատ հասկնալի է պատճառը, չէ՞: Ըստ Թուրք թերթին, երկու հայ զբօսաշրջիկները «ազգայնամոլութիւն» ըրած են իրրեւ թէ, քանի որ Այա Սոֆիայի նման պատմական տաճարի մը գմբէթին վերակառուցումը հայ ճարտարապետի մը վերագրած են, իսկ եթէ Թուրքի մը վերագրած ըլլային, անշուշտ երկու հայերուն լուսանկարը պիտի տրուէր խմբագրականին մէջ և թերթս, անուններն ալ պիտի գրըուէր:

Այս համբորդական նոթերը, զոր կարդացի «Ջահակիր»ի Նոյեմբերի թիւերէն մէկուն մէջ, անմիջապէս միտքս բերին Թուրք նշանաւոր երգիծաբան Ազիզ Նեսինի 1965ի Օգոստոսին Սոֆիայի Թուրք լրագրողներուն հետ ունեցած հանդիպումի պահուն ըսածները, թէ Մոսկուա հրաւիրուած ատեն գինքը ուղարկեր են նաև Երեւան: Հայաստանի պետական մարդիկը, կարծեմ, լաւ ընդունելութիւն կ'ընեն, այնպէս՝ ինչպէս կ'ընեն բոլոր օտարերկրեայ հիւրերուն, բայց իրրեւ թէ փողոցէ մը անցած պահուն հայ մը հարց կու տայ, թէ ի՞նչ կը խորհին նոր Թուրքիոյ մէջ հայերուն ունեցած պահանջքներու մասին, չե՞ն ուզեր մեւէ հատուցում ընել, և այլն:

Ազիզ Նեսին չի պատասխաներ, սակայն Սովետական Միութենէն Իսթանպուլ վերադարձին, Սոֆիայի Թուրք լրագրողներուն միջև (վստահելի մթնոլորտ համարելով) իր տպաւորութիւնները պատմած ատեն, ի մէջ [illegible] ձօղկէ Երեւանի հայոց «[illegible]կան» զգացումները ըսելով. «Մեր Իսթանպուլի Թուրքերն ու հայերը աւելի [illegible] և [illegible] են քան թէ Սովետական Հայաստանի հայերը... եազըքլար օլսուն» (մե՜ղք...):

Տեղին չէ՞ ըսել Նեսինին, թէ այս երկու պարագաներէն ո՞րն է աւելի ազգայնամոլութիւն և կամ երեւանցի հայը աւելի՞ սոֆիստ է, թէ Իսթանպուլի Թուրք լրագիրը, որ հայուն անունը իր թերթէն դուրս հանելէ յետոյ լուսանկարն ալ ջնջած է:

Իսկ եթէ Վարդգէս Պետրոսեանը այդ ուղեկցուհի Թուրք ուսանողուհիին ըսէր, թէ Օսմանեան կարծուած ճարտարապետութեան հիմնադիրն և մեծ վարպետը՝ Միմա Քոճա Սինան փաշան ալ կեսարացի հայու մը զաւակն էր, մի գուցէ Վարդգէս Պետրոսեանը կը բանտարկէին Իսթանպուլի մէջ:

Ո՜վ գիրք, ո՜վ բարք...: Ահա թէ ինչպէս ուրիշին աչքին շիւղը «տեսնողները», իրենց աչքին գերանը չեն տեսներ...:

Սոֆիա — ՍԱՐԳԻՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

01072

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

ՆՈՐԱՅՐ ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ
ՊԱՏՈՒԱԲԵՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

«Կարրերաս Գրավըն Էյ»ի նկարչական ցուցահանդէսի բացումը կատարուեցաւ Կիրակի, 4 Դեկտ. 1966, երեկոյեան քաղաքիս Շեփըրտ Հոթել պանդոկի սրահին մէջ ֆոքթէյլով մը, ի ներկայութեան արուեստագէտներու, մամուլի ներկայացուցիչներու, մշակոյթի ծառայող անձերու եւ արուեստասէր բազմութեան մը։

Այս ցուցահանդէսին մասնակցած էին արաբական եօթը երկիրներ։

Եգիպտական բաժնի եօթը մասնակցողներէն ա. մրցանակը տարած էր երիտասարդ նկարիչ 20ամեայ Նորայր Ասլանեանի «Նեղոսի համանուագը» կտաւը։

«Կարրերաս Գրավըն Էյ»ի տնօրէն Ուիլըր արտայայտուեցաւ այս ցուցահանդէսի մասին։ Մրցանակը (120 Ե.Ո.) Պր. Սայէտ Մորսիի ձեռամբ յանձնուեցաւ մեր երիտասարդ ազգակիցին։

Այս յաջողութիւնը բոլոր հայերուս սրտերը լեցուց անհուն ուրախութեամբ եւ հպարտութեամբ։

Լիբանանեան բաժնի ամենաուշագրաւ պաստառը տաղանդաւոր արուեստագէտ Փօլ Կիրակոսեանինն էր։

Սակայն այս ցուցահանդէսի լաւագոյն բաժինները սուրիական եւ իրաքեան էին։ Պէտք է ըսել որ եգիպտականը կրնար աւելի յաջող ըլլալ։

Այս արաբական եօթը երկիրներու ներկայացուցած նկարները պիտի ցուցադրուին Եւրոպայի մեծ մայրաքաղաքներու մէջ եւ ապա պիտի ընտրուի անոնց լաւագոյնը։

Ուրախ ենք, որ եգիպտահայ նկարիչներու փունջին կու գայ աւելնալ նոր մը եւս։ Քաջալերական է այս երեւոյթը։

Ստեղծագործական նոր նուաճումներ եւ նոր յաղթանակներ կը մաղթենք մեր երիտասարդ նկարիչին։

Ս.



«Գրավըն Էյ»ի ներկայացուցիչ Պր. Ուիլըր, Մշակ փոխանակութեանց Տնօրէն Սայէտ Մորսի եւ մրցանակաւոր Նորայր Ասլանեան

★ ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ ★

(ՁԱՐՈՒՀԻ ԴՈԼՈՒԽԱՆԵԱՆԻ ՀԱՄԵՐԳՆԵՐԸ)

Ինչպէս հաղորդած էինք նախապէս, Զարուհի Դոլուխանեան մեծ յաջողութիւն ունեցած է Պոլսոյ մէջ։ Ստորեւ կը հրատարակենք Թուրքիոյ ամենալուրջ թերթերէն «Ագշամ»ի կարծիքը աշխարհահռչակ արուեստագիտուհիին մասին.—

— Սովետ անուանի երգչուհի, մեցցօ սոփրանօ Զարուհի Դոլուխանովա չորս երգահանդէս սարքեց Իսթանպուլի մէջ, մէկը միւսէն գեղեցիկ եւ չնաշխարհիկ։ Վիրթուոզ մըն է ան, որ 1958ին տիտղոսուած է Սովետ ժողովրդային Արուեստագէտի, եւ 1966ին՝ Լենինեան չքանշանները։ Սովետ արուեստագիտուհին ծագումով հայ է եւ Իսթանպուլի մէջ սարքած երգահանդէսները իսկական խնջոյքներ եղան։ Ամենախոր յստակութեամբ մը երգեց ռուս ժողովրդային երգերը, հայ ժողովրդային մեղեդիները, իտալական եւ ռուսական օփերաներու կտորները, Շուպերթի լիտերը, ինչ որ հաստատեց իր արդար համբաւը։ Իր երգերուն գրական տարազները ոճաւորեց եւ իր գեղեցիկ ու նշանակալից ձայնով մոգական աշխարհի մը տպաւորութիւնը թողուց։ Տեսանք թէ կշռոյթը եւ մեղեդիները ներմուծելով կուտայ, եւ այդ կարողութիւնն ալ երգի թեքնիքին մէկ տարբեր վարպետութիւնը կը փաստէ։ Ամենագեղեցիկ նմոյշները տուաւ ստեղծագործ մեկնաբանութեան։

Դոլուխանեան, որ տարին առնուազն յիսուն երգահանդէս կուտայ, Թուրքիա եկաւ Նոր Զելանտայէն եւ Աւստրալիայէն, ուր 32 երգահանդէսներ տուած էր։ Վեց երգահանդէս տալէ ետք, պիտի վերադառնայ Մոսկուա, եւ Չեխոսլովաքիա երթալէ վերջ պիտի լրացնէ 1966ի իր երաժշտական շրջապտոյտը։ Զօրաւոր չունչ ունի եւ մէկն է աշխարհի հազուագիւտ ձայներէն։ Զգացում եւ լսողութիւն իրարու նոյնացած են այդ ձայնին մէջ, զոր նուագարանի մը պէս օգտագործել գիտէ, իր ուզած ձեւով։ Արիաներու կամ ժողովրդական երգերու մէջ, ձայնը առեղնադարձութիւններ կը բանի եւ իւրայատուկ ոճ մը ունի երգահանները վերլուծելու եւ մեկնաբանելու համար։

Երբ կ'երգէ Սթրավինսքի մը, Փրոքոֆիեւ մը, Շուպերթ մը, Խաչատրեան մը, Սքարլաթթի մը, Տըպիւսի մը, Փուչինի կամ Զայքովսքի մը, իր ձայնին գծած դաշնակութիւններն ու իր երաժշտական որակը լեցուն են գեղագիտութիւններով։ Կարծենք թէ Զարուհի Դոլուխանովայի մենաշնորհը ըլլային «գեղագիտական» եւ «գեղարուեստական» բառերը, որոնց շնորհիւ գերակշռութիւն մը կ'ապահովէ երգերուն եւ եղանակներուն վերեւ։

ՆՈՒՐՈ ՖՈԹՕ
ՆՈՒՐԱՅ
Հ.295089
ՊԷՅՐՈՒԹ

ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կարսից մինչեւ Տրովադայի աւերակները

(ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐԻՑ, ԹՈՒՐՔԻԱ, 1965...)

10

Եւ նորից Անգարա։

Ցերեկոյթեանս մէջ մնաց մի փողոց, որ այդպէս էլ կոչւում էր՝ «Մրսած կատուների փողոց»։ Ասում են, որ ինչ-որ ժամանակ այստեղ շատ կատուներ են եղել։ Գիշեր էր, ու ես երկար թափառեցի այդ փողոցում։ Կատուներ չկային։ Բայց ինձ զարմացրեց փողոցի քնքուշ անունը։ Ինչո՞ւ զարմացրեց, չգիտեմ, բայց ես չէի կարող մտածել, որ այդպէս քնքուշ անունով փողոց կարող է լինել Անգարայում։

Նորից մինչեւ Էրզրում։ Այս անգամ մենք պարզ տեսնում ենք քաղաքը, նոր կառուցուած համալսարանը։ Կառուցել են ամերիկացիները, քաղաքից դուրս, ժամանակակից ոճով, լուսաւոր, շքեղ։

Նորից Արեւմտեան Հայաստանի պատկերները։ Դրանք մենք գիշերով էինք տեսել, բայց կարծես այնքան էլ բան չի փոխուել։ ամայութիւն, ոչխարների, կովերի, էշերի հօտեր, կանաչ խոտի հազարաւոր հեկտարներ։ Հատուկենտ մարդիկ։ Հատուկենտ գիւղեր։ Սարալանջին կենդանի մնացած, իր դիրքով, տներով շատ հայկական մի գիւղում ես եկեղեցու գմբէթ եմ նշմարում։ Գուցէ հիմա՞ էլ հայեր են ապրում։ Գուցէ, որովհետեւ մինարէթ չկայ, իսկ եկեղեցին կանգուն էր։ Մի ուրիշ տեղ՝ միայն ծառերն են կենդանի մնացել։ Ես պարզ տեսայ, արեւով խանձուած սարերի ալանքում կանոնաւոր տնկած ծառեր, տների պատերի հետքեր։ Գիւղ է եղել երեւի, մարդկանց սպաննել են, տները քանդել, իսկ ծառերը կարողացել են ապրել։ Կանաչ, անօգուտ ծառեր, գերեզմանածառեր։ Բնազդով եմ գրում վերջին բառը՝ գերեզմանածառեր եւ մտածում։ տարօրինակ է մարդկային զգացմունքը, ինչեր ասես չի ծնում։ Բայց ես երբեք չեմ մոռանայ շարքով տնկած ծառերը լերկ սարալանջին, երբե՛ք. դրանք աւելի ցնցող էին, քան աւերակները, քան կիսաքանդ եկեղեցին։

Յետոյ էլի աւերակներ՝ տան, բերդի, եկեղեցու, ամայի քիլոմեթրեր, իսկ վերեւում պարզ, չզարմացած երկինք...

Եւ ահա նորից Կարսում ենք։

Ուշացել ենք, սահմանն անցնել չենք կարող, պէտք գիշերենք։ Մեզ հիւրանոց են տանում, որ հայկական շէնք է եւ երեւի 20 թուականից յետոյ չի վերանորոգուել։ Փողոցներում մութ է, միայն տեղ-տեղ խանութների ցուցափեղկերում լոյս կայ։ Գնում ենք մեր համարները քնելու։ Ի՞նչպէս քնել։ Նստում ենք բաց լուսամուտի առաջ, երգում ենք «Հայաստան»։ Սկզբում ցածր, յետոյ բարձր։ Ես պատկերացնում եմ, թէ ինչ կը զգայ կարսեցի հայը, եթէ այդ պահին անցնելիս լինի մեր լուսամուտի մօտով։ Նա չի հաւատայ ականջներին, կը կարծի հէքիաթային ցնորք է, կը կարծի խելագարւում է։

Դուռը ծեծում են։ Մտնում է հիւրանոցի տէրը։ Ազգութեամբ քուրդ է, ծնողներն ապրել են Հայաստանում։ Յետոյ գալիս է մի ուրիշը, թուրք, ապրում է Իգդիրում։ «Իգդիրում չորս հայ ընտանիք կայ։ Ու ամենալաւ տներն էլի իրենցն են, չեմ հասկանում»։ Հիւրանոցի տէրը սկսում է պարծենալ՝ որ ինքը կարգին կրթութիւն ունի, աւարտել է 6րդ դասարանը, մեծ եկամուտներ ունի։ Իսկ ինչո՞ւ է այսպէս կեղտոտ... Ինչո՞ւ համարում մի աթոռ անգամ չկայ, հարցնում ենք։ «Միւս անգամ, որ գաք, նոր շէնք կը լինի, ուզում եմ կառուցել»։ Նոր շէ՞նք, Կարսո՞ւմ։ Յետոյ նա սկսում է անհեթեթութիւնների մի համերգ։ «Թուրքիան,— ասում է,— միակ երկիրն է, որ հանրապետութիւն է»։ Բա միւսնե՞րը։ «Այնտեղ թագաւորներ են, սուլթաններ»։ Ամերիկայո՞ւմ էլ։ «Ամերիկայում էլ»։ Ֆրանսիայո՞ւմ էլ։ «Ֆրանսիայում էլ»։

Քանի՞ քուրդ կայ Թուրքիայում,— հարցնում եմ։ «Զգիտեմ»։ — Հինգ միլիոն, իմացիր,— ասում եմ ես,— իսկ քանի՞ քրդական դպրոց կայ, քանի՞ դեպուտատ ունէք մեջլիսում։ «Զգիտեմ»։ Ի՞նչ, չգիտե՞մ, կա՞յ, որ իմանայ։ Մենք, որքան հնարաւոր է, փորձում ենք ցրել նրա անհեթեթ պատկերացումները եւ դա, երեւի, որոշ չափով յաջողւում է։ Վերջում նա նոյնիսկ ուզում է մեզ հիւրասիրել ձմերուկով...

Ես նայում եմ լուսամուտից դուրս խտացած մթութեանը։ Ուզում եմ որսալ Կարս քաղաքի նոյնիսկ մթութեան գիծերը, ուզում եմ... Յետոյ, երբ վերադառնամ, Լենինականում, Երեւանում հարիւրաւոր կարսեցիներ ինձ կը խնդրեն պատմել, նկարագրել։ Ի՞նչ պատմեմ, ի՞նչ նկարագրեմ. այս մթութի՞ւնը, մեր հիւրանոցի պատե՞րը, քիչ առաջ տեսած իբր թէ ռեստորա՞նը, որ ոչ պակաս կոչւում էր «Լազաթ»։ Ի՞նչ պատմեմ, հիւրանոցի տէրն ասում է, որ Կարսում շատ քրդեր կան, ադրբեջանցիներ, երկու մալական, 14 հայ ընտանիք կայ... Եւ ես յիշում եմ ոստիկանապետի պատասխանը. «Միայն Թուրքեր»։

Ով գիտի ինչքա՞ն ենք քնում։ Եւ քնո՞ւմ ենք արդեօք։ Առաւօտեան 4ին, 5ին ոտքի վրայ եմ։ Բաց լուսամուտից երեւում է քաղաքը, բերդը։ Ռուսական զօրանոցը, այստեղ էլ քանդում են։ Ոչ մի նոր շինութիւն, ոչ մի նոր տաշած քար, իսկ հինանալի շէնքը քանդում են։ Ինչ որ եղել է 50 տարի առաջ, դանդաղ աւերւում է։

Ես անցնում եմ արթնացող փողոցով։ Արհեստաւորներ, սայլեր, կառքեր։ Մանօթ սալայատակով գնում եմ դանդաղ, աշխատելով շատ գոյն լցնել սրտիս մէջ։ Լուսանկարչական ապարատ չեմ վերցրել, ռազմական քաղաք է, ինքս եմ դարձել լուսանկարչական ապարատ, որ սիրտ ունի։ Ու յանկարծ իմ դէմ շատ մօտիկ բարձրանում է Առաքելոց եկեղեցին։ Եկեղեցու ոտքերի տակ Կարս գետն է, Կարսիչայը։ Գետում ջուր չկայ։ Քիչ այն կողմ՝ Կարսի նշանաւոր կամուրջն է, որին ասում են, յաճախ է կանգնել Եղիշէ Չարենցը։ Կամուրջը յիշո՞ւմ է։ Ես նայում եմ եկեղեցու աչքերին։ Գմբէթի չուրջ բոլորը քարէ առաքեալներն են, տասներկուսը պիտի լինեն։ Ինձ թւում է զարմացած, յոգնած են նրանք։ Գմբէթին կանաչ է աճել, կանաչի մէջ թռչուններ են, ով գիտէ, գուցէ Արագածի փէշերից թռած։ Նրանք երգում են, ի՞նչ են հասկանում նրանք։ Իսկ եկեղեցին լուռ է, խռոված։ Այդ պահին տեսնում եմ, որ նրա կամարակապ դրանն է մօտենում բեռնատար մի մեքենայ։ Երեւի պահեստ է, երեւի դրա համար չեն քանդել... Նա ինձ որբ գաղթական է թւում, որ յոգնել է լալուց եւ քարացել է։ Բարեւ, սիրելիս, բարեւ, իմ հարազատ, մի՛ խռովիր, մի՛ հրջիր դէմքդ, դու նոյնիսկ այդ վիճակում պարտուած չես, դու նոյնիսկ այդպէս՝ չես կոտրուել... Գուցէ այդտե՞ղ դնեմ ես իմ ձեռքը՝ եկեղեցու յոգնած քարերին։ Բայց քամի կը լինի, կը ցրի չորացած թերթիկները եւ օտար անիւները կամ սմբակները կը տրորեն։ Հարկաւոր չէ։ Եկեղեցին լուռ է, նրա առջեւում գետն է, որտեղ ջուր չկայ, իսկ ետեւում բերդն է...

Ես թեքւում եմ ձախ, մտնում ուրիշ մի փողոց։ Անկիւնում հայկական շինութեան աւերակ է, մնացել են միայն պատերը՝ հաստ, ամուր։ Նայում եմ ներս, թուրք մի ընտանիք է սարքել ու ապրում է աւերակի մէջ։ Ծանիքից ծուխ է ելնում, ես լսում եմ երեխայի ճիչ։ Թուրք երեխայի ճիչ՝ հայկական աւերակի միջից։ Փողոցները նման են իրար։ Սա հաւանօրէն դպրոց է։ 50 տարի առաջ այստեղ հայ երեխաներ են սովորել։ Դպրոցի վրայ էլ թուրքական դրօշ է։ Դպրոցը դեռ դատարկ է, ինձ այդպէս աւելի է դուր գալիս, այդպէս աւելի է հայկական... Ոչ, ինձ չի թւում, թէ հիմա կը գան հայ երեխաներ, կ'աղմկեն հայերէն... Չի թւում։ Իմ սրտում դառնութիւն է։ Կարծես քայլում եմ գերեզմանների միջով, թէպէտ շէնքեր են, արթնանում են լուսամուտները, փողոցում են մարդիկ, երեխաներ, կառքեր...

Պարզ, թափանցիկ առաւօտ է, հեռուից դեռ երեւում է Առաքելոց եկեղեցին, իսկ բերդը երեւում է ամէն տեղից։ Զարթնացած քաղաքը աւելի է հարազատ, բայց քաղաքն արթնանում է, օդը ապականւում է կառապանների ծոյլ աղմուկով, ձիերի, էշերի դոփիւնով, օտար, անհասկանալի աղմուկով։ Ես արագացնում եմ քայլերս։ Չեմ ուզում քեզնից այսպէս բաժանուել, Կարս, չեմ ուզում։ Աւելի լաւ է լուռ, քանի որ մենք իրար շատ բան ունենք ասելու... Ես գիտեմ, հազիւ թէ երբեւէ կրկին լինեմ այստեղ, գիտեմ։ Ծանր է, բայց գիտեմ, հասկացայ այս 16 օրուայ ընթացքում։

Ահա եւ բոլորը։

Յետոյ մենք օթոպիւս նստեցինք, որ մեզ բերեց մինչեւ սահման։ Նոյն ամայութիւնը, նոյն հաշմանդամ տներն ու գիւղերը, նոյն թափանցիկ, զարմանալի օրը, հարազատութեան եւ օտարութեան նոյն զգացումը։ Թուրքական պետութեան սահմանի մօտ մենք իջանք օթոպիւսից եւ ճամպրուկները ձեռքներիս անցանք մի քանի հարիւր մեթր։ Դէմ-դիմաց երկու դրօշներ են. մէկի վրայ գրուած է ՍՍՀՄ, միւսի վրայ՝ Թուրքիա։ Դէմ-դիմաց՝ օրերով, շաբաթներով, տարիներով կանգնում են մեր եւ նրանց սահմանապահները։

Մենք բացում ենք մեր երկրի դուռը։ Մտնում ենք ներս, մտնում ենք տուն։

Ահա եւ բոլորը։

Բայց մի՞թէ ես կարողացայ ձեզ ասել բոլորը։ Չգիտեմ։ Իսկ մեխակը դեռ իմ ծոցատետրի թերթերի մէջ է։

Հոկտեմբեր, 1965 թ.

(Շար. 6 եւ վերջ)

01073

ՊԷՏՔ Է ՍՆՈՒՆԴ ԱՌՆԵԼ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՏԱՐԻՔԻ ԵՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ

Առողջ մարդիկ պէտք չունին պահեցողութեան, բայց լաւ է, որ հաւասարակշռութիւն գտնեն իրենց պէտք եղած սննդեղէններուն միջև։ Այդ հաւասարակշռութիւնը նոյնը չէ բոլորին համար։ Երեսուն տարեկան մէկը չի կրնար ծերունիի մը կամ մանուկի մը պէս սնունդ առնել։ Ամէն մարդ իր տարիքին, գործին, կազմին և առողջութեան համաձայն պէտք է ուտէ։ Պատանին պէտք է ուտէ ծերունիէն աւելի, բանուորը՝ հաշուակալէն աւելի։ Բայց մանաւանդ տարբեր ձևով սնունդ առնելու են։

Կաթը ամբողջական սնունդ մըն է և հիմը կը կազմէ ամէն սննդառութեան։ Կաթը հարուստ է քալսիոմով, ֆոսֆորով, Տ և Ա կենսանիւթերով, ազոթային նիւթերով. ընդհակառակն, շատ քիչ երկաթ և Ս կենսանիւթ կը պարունակէ։ Ամէն մարդ պէտք է կաթ խմէ. եթէ չի կրնար հանդուրժել կաթին, հարկ է աւելցնել պանիրի քանակութիւնը։

Երկու տարեկանէն մինչև արբունք, տղաք ամէն ճաշի կաթ խմելու են, օրական մինչև երեք չորրորդ քիլօ։ Պէտք է ուտեն նաև պանիր (նախընտրելի է պանիր տալ, երբ միս կամ ձուկ չեն կերած) պատանին ալ նոյնքան կաթի պէտք ունի։ Չափահասներուն համար օրական գաւաթ մը կաթը և միս չեղած ճաշերու ընթացքին պանիրը բաւական են։

Բացառութիւն է յղի կինը, որ օրական նուազագոյն երեք չորրորդ լիտր կաթ պէտք է խմէ և օրը գոնէ մէկ անգամ պանիր ուտէ։ Ծերունին, որ նուազ միս կ'ուտէ, պէտք ունի կաթի, փրոթէյիններու պակասը լեցնելու համար։ Բանուորը մտաւորականէն շատ աւելի պէտք ունի կաթի։

Միսը, ձուկը, հաւկիթը շատ սննդարար են։ Սննդական տեսակէտէ հարիւր կրամ միսը հաւասար է հարիւր կրամ ձուկի կամ երկու հաւկիթի։ Սակայն երբ շատ առատօրէն ուտուին՝ կը յոգնեցնեն երիկամներն ու լեարդը։ Մանուկները զերծ չեն այս վտանգէն. լաւագոյն ձևն է օրական մէկ անգամ միս տալ, բայց շաբթուան մէջ փոխարինել զայն մէկ անգամ ձուկով, մէկ անգամ հաւկիթով և մէկ անգամ լեարդով։ Արագ աճման շրջաններուն, պատանիները կրնան կէսօր և իրիկուն միս և ձուկ ուտել։ Նրմանապէս անոնք, որ մեծ ուժ կը սպառեն ֆիզիքապէս։ Մտքով աշխատողներն ալ կրնան աւելի միս ուտել, պակսեցնելով ալիւրային սնունդները։

Հակառակ տիրող կարծիքին, մարզիկները կրնան գոհանալ օրական 150 կրամ միսով, իսկ անգործ մարդիկ՝ հարիւր կրամով։ Ծերունիները պէտք է զգուշանան միսէն, որ իւրեմի և արեան գերճնշում առաջ կը բերէ։

Ամենէն աւելի ճարպային նիւթերն են, որ ջերմոյժ կը հայթայթեն. հում վիճակի մէջ աւելի դիւրամարս են։ Անպատեհութիւնը այն է, որ պնդերակութեան և արեան ճնշումի առիթ կուտան։ Երբ եփած են՝ կը յոգնեցնեն սիրտը և լեարդը։ Տղաքը պէտք ունին օրական 10էն 25 կրամ իւղի. լաւագոյն է հում կարագը. պատանիները պէտք է ուտեն 25էն 50 կրամ (օրական)։ Նոյնն է պարագան նաև չափահասներուն համար։ Անոնք, որ ֆիզիքապէս շատ կ'աշխատին կամ ձմեռ ատեն ցուրտին կը մնան, կրնան աւելի շատ ճարպային նիւթեր սպառել (կարագ, ձէթ եւայլն)։

Մկանային աշխատանքի ուժ կը հայթայթեն շաքարն ու ալիւրային նիւթերը։ Շաքարի ըսպառումը հարկ է սահմանափակել տղոց մօտ։ Չափահասներուն օրական 400 կրամ հացը բաւական է. բանուորը կրնայ աւելի սպառել (հաց կամ շաքարեղէն), իսկ մտաւորականը պէտք է պակսեցնէ այդ չափը։ Ծերերը քիչ հաց ուտելու են, որպէսզի չգիրնան, բայց յաճախ շաքար ուտելու փափաք կ'ունենան. պէտք չէ զրկուին, որովհետև իրենց մարմինն է, որ կը պահանջէ։

Պտուղներն ու բանջարեղէնները շատ սննդարար չեն, բայց պէտք է ամէն օր ուտել նախ պնդութիւնը արգիլելու և յետոյ անոր համար, որ առատօրէն կը պարունակեն Ս կենսանիւթը և մարմինը կը պաշտպանեն մանրէներու դէմ։ Այս կենսանիւթը մասամբ կ'ոչնչանայ եփուելով, հետևաբար ամէն օր քիչ մը հում բանջարեղէն և պտուղ ուտել անհրաժեշտ է։ Կանաչ սալատը, կիտրոնը, նարինջը և մանտաբինը ամենէն աւելի կը պարունակեն Ս կենսանիւթը։ Ինչ որ ալ ըլլայ մարդու մը աշխատութիւնը, իր ամբողջ կեանքի ընթացքին կրնայ առատ պտուղ և բանջարեղէն ուտել առանց որևէ ձևով վնասուելու։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻՋԱՆ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՔԱՐԹԵՐ

Գործ՝ Գալուստեան Վարժարանի աշակերտներու

Հրատարակուած՝

ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Նախաձեռնութեամբ

դիմեցէք՝

Գալուստեան Վարժարան

Հայկական ակումբները

(Գահիրէ — Հելիոպոլիս)

Reader's Corner (Ժորժ Միքայէլեան)

Photo Alban

Boutique Kismet (Տիկ Շ. Իփէքեան)

عيـــــــد الحرية

النهـــارده عيـــد الحـــرية — الجمهـــورية الأرمنيـــة

تمنياتنـــا القلبيـــة — لأبناء هـــذه الجمهورية

* * *

تـاريخ الأرمن طويل عريـض — فى أيام ســوده وبيـض
فيه الجـــال وفيه البغيـــض — فيه الجبـان وفيـه الصـــنديد
الحـــريه مالهـــاش ثمن — فى كل وقت وكل زمن
كم الف اتهـــان واتســـجن — كم الف مات واندفن
لوكان الشعب صحيح أصيـــل — ما يرضاش أبدا يبقى ذليل
ياما ناس ماتت فى هذا السبيل — لأن الحرية شيء جميـــل
تاريخنا أحـــداثه كثـــيرة — بعضها مفرحة وبعضها مريرة
أمـا الأحـــداث المثـــيرة — أصـــبحت الآن الآخيرة
الشعب المصـــرى المجيـــد — مارضيش أبدا يبقى عبيـــد
كانت عزيمته من حـــديد — طرد الأعـــداء فى بورســـعيد
الشعب المصرى برضه شـــاف — أيام ســـوده وأيام زفاف
ناهض وجادل مارضيش يخاف — انه يتذل أو يأكل عيش حاف
على أن ظهـــر البطل جمـــال — بطـــل من أعظـــم الابطـال
دخـل المعـــارك والنضـــال — وجاب لبـــلاده الاســـتقلال
تاريخ البـــلدين متشـــابهين — احتـــلوهم سنين وسنـــين
دلوقتى أرمـــن ومصـــريين — أصـــبحوا فى بلادهم حـــرين
علشـــان كده بينهم فيـــه ود — ان غلب واحـــد التـانى حيســـد
وكل واحـــد منهم بيجـــد — لصالح الوطـــن وبيعـــد
عاشـــت لنـــا الجمهـــورية — العـربيـــة والأرمنيـــة
ودامـــت فيهـــم الاخـــوية — وعاش جمـال رائـد الحرية

آرام مراديان

Պատրաստուեցէք Հայ Աղքատախնամի

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Այս տարի յատկապէս զարդարուած

ՄԵՐԻԼԵՆՏԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿՈՎ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ

Շաբաթ, 17 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9ին

ԼՕԹԸՐԻ, ՔՈԹԻՅՈՆ, ԱԹՐԱՔՍԻՈՆ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՍԱԿ 300 Ե.Դ.

(ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՃԱՇ, ԹԱՂԱՊԵՏ. ՏՈՒՐՔՈՎ ՄԻԱՍԻՆ)

Մուտքի տոմսերուն վրայ վիճակահանութեամբ երեք նուէր տրամադրուած է Մերիլենտ հաստատութեան կողմէ, առանց յաւելեալ վճարումի։

Olympic Airways-ի ԿՈՂՄԷ ՆՈՅՆՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԱԾ Է ԳԱՀԻՐԷ-ԱԹԷՆՔ ԵՐԹՈՒԴԱՐՁԻ ՏՈՄՍ ՄԸ ՈՐ, ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ՊԻՏԻ ՔԱՇՈՒԻ ԹՈՒԱՐԿՈՒԱԾ ՔՈԹԻՅՈՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ։

Սեղաններ ապահովելու համար հաճեցէք հեռաձայնել 902083 Պր. Զգօն Գուշակեանի եւ 901385 Պր. Վահրամ Պամպաճեանի։

Ս.Վ.ՔԱՍԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ



Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Վարչութիւնը այս տարի եւս բացառիկ պատրաստութեամբ կը կազմակերպէ իր աւանդական

REVEILLON DE NOEL-ի

ՄԵԾ ԽՐԱԽՃԱՆՔԸ

Շաբաթ, 24 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9.ն սկսեալ

Ամբողջովին արաբական վրաններով ծածկուած

եւ գեղեցկօրէն զարդարուած մարզադաշտին վրայ

ՇԷՆՉՈՂ ՄԹՆՈԼՈՐՏ - ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Մասնաւոր կարգադրութեամբ խրախճանքին փայլը պիտի աւելցնէ

FROGS BAND

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

ՄՈՒՏՔ - ԸՆԹ. ԻՔ ԵՒ ՊՏՈՒՂ 125 Ե.Դ.

Ծանօթ. — Տոմսերը սահմանափակ ըլլալուն կը խնդրուի այժմէն իսկ ապահովել զանոնք՝ դիմելով Պր. Պերճ Տօսթումեանի, հեռ. թիւ 33546 և ամէն երեկոյ մարզավայրս ժամը 8.30էն 9.30, հեռ. 74807։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Is Canada calling you?

BOAC

offers

SPECIAL EMIGRANT FARES

MONTREAL L.E. 140.150 m/ms. TORONTO L.E. 149.450 m/ms.

5 fast weekly VC10 services to London

And DAILY BOAC & AIR CANADA

smooth onward connections to Montreal

What a bright new way to a bright new country! Fly swiftly silently by BOAC VC10 to London then on across the Atlantic direct to Montreal, enjoying the finest hospitality in the air.

Effective from 15 th. October 1966

Ask for details of BOAC's new low emigrant fares at your authorised travel agent, or at the BOAC booking offices : Cairo: 1, Sharia el Bustan Tel. 71441/7 Alexandria: 15, Midan Saad Zaghloul Tel. 36668

BOAC WITH AIR INDIA. AIR CANADA. E.A.A. AND QANTAS



FREE 30 KGS

01074

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

15 ԴԵԿՏ. 1966

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Յետաձգուած

ՁԽԱԶԱՋԵՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄՕ. ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅԹԸ, ՎԱՂՈՒԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՆ, ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՀԱՅԿ ԴՊԻՐԵԱՆԻ, ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

Ուրբաթ, 23 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9ին

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ

(10ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Նախագահութեամբ

Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ

ԱՐԺ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆԻ

կազմակերպութեամբ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Գեղարուեստական նիւթեր՝ մասնակցութեամբ տեղւոյս արուեստագէտներուն եւ սիրողներուն

Հրաւիրատոմս ստանալու համար դիմել սրահի քարտուղարութեան, ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10, կամ հեռաձայնելով թիւ 934908։

— ✲✲ —

Շաբաթ, 7 Յունուար 1967

ՍՐԱՀԻՍ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մանրամասնութիւնը յաջորդով

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԱՄՀ եւ Լիպիա Հաւասար՝ 2-2

Մեքսիքայի ողիմպիականի ֆութպոլի նախապատրաստական մրցումներուն՝ Ափրիկէի կազմի ԱՄՀի և Լիպիոյ խումբերը կը վերջացնեն մրցումը հաւասար արդիւնքով՝ 2ով 2։ Անցեալ Ուրբաթ, 9 Դեկտեմբեր 1966, տեղի ունեցաւ ԱՄՀի կարեւորագոյն մրցումներէն մէկը Լիպիոյ Թրիփոլի քաղաքի սթատին մէջ, որ լեցուած էր ծայրէ ի ծայր մօտ 10 հազար ներկաներով։

ԱՄՀի խումբը տիրապետած էր մրցումի սկիզբի 15 վայրկեաններուն, որուն ընթացքին Մուսթաֆա Ռիատ նշանակեց ԱՄՀի Ա. կէտը 14րդ վայրկեանին էֆֆաթի մէկ օվըրով։ Այս կէտէն ետք Լիպիոյ խումբը վայրկեան առ վայրկեան սկսաւ տիրապետել մրցումին առանց արդիւնքի՝ ու Ա. կիսախաղը վերջացաւ 1ով 0 ի նպաստ ԱՄՀի։

Բ. կիսախաղին Լիպիոյ խումբը վերջնականապէս տիրապետած էր և 19րդ վայրկեանին իրաւարարը ընձալթի մը տուեց ի նպաստ Լիպիոյ՝ կոհարիի մէկ ակամայ սխալով ու Պէն Սաիտ նշանակեց հաւասարութեան կէտը։

25րդ վայրկեանին ԱՄՀի մարզիկ Թահա անցուց գնդակը Թահա Պասարիին (երիտասարդ, աշխոյժ և ճկուն), որ հարուածեց Լիպիոյ բերդին՝ բայց գնդակը վերադարձաւ էֆֆաթի, և որ իր կարգին անցուց Համատա Իմամի և նշանակեց ԱՄՀի բ. կէտը, որ ուրախացուց բոլոր մարզիկները ինչպէս նաև պատասխանատուները։ Բայց այս ուրախութիւնը տեւեց միայն 2 վայրկեան ու 27րդ վայրկեանին ԱՄՀի մարզիկ Ահմէտ Մահէրի մէկ սխալովը Պէն Սաիտ նշանակեց Լիպիոյ հաւասարութեան կէտը։

Լիպիայէն ստացուած հաղորդագրութեան մը համաձայն Լիպիոյ խումբի բերդապահը իրմէ սպասուածը չտուաւ և այս իսկ պատճառաւ ԱՄՀ կրցաւ նշանակել 2 կէտեր և հաւասար վերջացնել մրցումը։

Լիպիոյ խումբի բոլոր մարզիկները յաջող խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին և մասնաւորաբար նոր երիտասարդ ուժերը, որոնք մրցումի սկիզբէն մինչև վերջը շարժման մէջ էին ու այս իսկ պատճառաւ կրցան նշանակել երկու կէտեր։

ԱՄՀի խումբի մարզիկները յանկարծակիի եկած՝ չկրցան պէտք եղածին պէս խաղալ, որովհետեւ կ'անձրեւէր և դաշտը սահուն էր, մինչ լիպիացիներուն համար սովորական էր ու կրցան տիրապետել մրցումի ամբողջ տեւողութեան՝ ի բաց առեալ առաջին 15 վայրկեանը։ Յաջողութիւն ԱՄՀի յաջորդ մրցումներուն։

ԻԹԹԻՀԱՏ ՍԱՔԱՆՏԱՐԻ ՔՈՒԷՅԹԻ ՄԷՋ

Աղեքսանդրիոյ Իթթիհատ Սաքանտարիի խումբը յաջողեցաւ յաղթել Քուէյթի Արաբական խումբին՝ 2ով 1։

Երկու խումբերն ալ միջակ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին։

Այս մրցումին ներկայ էր նախարարներէն Էլ Շէյխ Ապտալլա Կապըրը, ԱՄՀի հիւպատոսը Սամիհ Անուար ինչպէս նաև հոծ բազմութիւն մը։ Ա. կիսախաղի 28րդ վայրկեանին Ֆէլանի նշանակեց Իթթիհատի Ա. կէտը, իսկ 40րդ վայրկեանին Քուէյթի մարզիկ Էլ Տաուլա նշանակեց հաւասարութեան կէտը։

Բ. կիսախաղի 10րդ վայրկեանին Էլ [illegible] նշանակեց Իթթիհատի Բ. կէտը և այս արդիւնքով շարունակուեցաւ ու մրցումը վերջացաւ 2ով 1'ի նպաստ Իթթիհատ Սաքանտարիի։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

— Անգլիոյ մէջ Ուեսթհամ կը յաղթէ Վոլհամի՝ 6ով 1 և Նիու Գասըլի՝ 3ով 0։

— Լիտզ կը յաղթէ Արսենալի՝ 1ով 0 և Ճաքի Չարլթոն կը նշանակէ այս կէտը։

— Սպանիա իր ազգային խումբի յարձակողական կազմը բոլորովին փոխած է և իր Ա. մրցումը ունեցած է Իրլանտայի հետ և հաւասարած՝ 0ով 0։

— Միացեալ Նահանգներու Լիոնզ ֆութպոլի ակումբը համաձայնագրութիւն մը ստորագրած կիպրացի հայազգի Կարօ Եփրեմեանի (22 տարեկան) հետ, որ աշխարհի ամենազօրաւոր ոտքի հարուածը ունի։

Վ. ՓԱՉԱՆՃԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՀՐԱՆԴ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԻ ՇԱՀԵԿԱՆ ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ Կեդրոնականի տնօրէն Պ. Հրանդ Տէր Անդրէասեան աշխատասիրած է «Աղթամար»ի մասին շահեկան երկասիրութիւն մը, որ Թրքերէն լեզուով հրատարակած է համալսարանի վարչութիւնը։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Աղեքսանդրիայէն շնորհակալութեամբ ստացանք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.— Ե.Գ.

Տէր և Տիկին Րաֆֆի Գալընեան	200
Պր. Ռուպէն Ջիլինկիրեան	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Նոյեմբերի 29ի հանդիսութեան առթիւ և առ ի գնահատութիւն, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.— Ե.Գ.

ՈՆ (Ընկ. Թիւ 1500)	1000
Տիար Հայկազուն Քիւրքճեան	500
ՈՆ (Ընկ. Թիւ 1470)	500
Տոքթ. և Տիկ. Արթին Արթինեան	300
» » Գ. Սէտէֆեան	300
Տէր և Տիկ. Մարտ. Սուլթանեան	300
» » Հրանդ Գուլթնուեան	300
» » Յակոբ Մինէճեան	300
» » Օննիկ Ալեքսանեան	300
Տիար Սարգիս Փափազեան	300

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ ներկայացուցիչն է Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆ, Հելիոպոլիս փող. թիւ 18 Րամլէ, Քան Տը Սեզար։ Հեռ. թիւ 21942

ՍԵՒՈՒՏ ԹԱԳԱՒՈՐ...

(Շար. Ա. էջէն)

Այս առնչութեամբ Սէկու Թագաւոր նամակ մը գրած է Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրին, որուն մէջ իր զգացումները կը յայտնէր և յաջողութիւն կը մաղթէր արաբական դատին։

Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր իր 10 Դեկտեմբեր 1966ի պատասխանով կ'ընդունէր Սէկու Թագաւորի խնդրանքը, և կ'ըսէր ի միջի այլոց.—

«Եգիպտոս սեփականութիւնն է բոլոր արաբներուն և դարերու ընթացքին տունն ու հայրենիքը եղած է բոլոր անոնց որոնք փափաքած են հոն հաստատուիլ»։

Թղթակիցը կը տեղեկանայ նաև, որ թագաւորին զաւակներէն մէկը Գահիրէ ժամանեց նախանցեալ Երկուշաբթի, անոր և ընտանիքին բնակութեան պէտք եղած կարգադրութիւնները ընելու համար։ Սէկու Թագաւոր մասնաւոր օդանաւով մը մօտ օրէն Գահիրէ պիտի ժամանէ, որովհետեւ ան կը փափաքի Ռամատանի ընթացքին իսլամական երկրի մը մէջ գտնուիլ։

الكلمة الى ألقاها السيد آرام موسسيان فى مناسبة الاحتفال بعيد استقلال أرمنيا فى ٢٩ من نوفمبر ١٩٦٦ فى نادى الأرمن بالقاهرة .

السيد الأب والسيدات والآنسات والسادة الكرام :

نحتفل اليوم بأحد الأعياد الأرمنية المقدسة بل أقدس الأعياد القومية وهو عيد استقلال ارمنيا .

وبهذه المناسبة إذ نتحدث عن أرمنيا فى احتفال عظيم يجمع أرمن ومصريين لا يمكننا أن ننسى مصر أو المصريين والعرب فلا يمكننا أن ننسى أولئك الذين لم ينسونا أبداً فى أصعب أيام محننا بل شاركونا باستمرار آلامنا وأفراحنا فلا نستطيع أن ننسى هذا الشعب العظيم ، الشعب المصرى العربى الذى له تاريخ مشابه لتاريخنا فله أيام استعباد ومجد مثلنا ، وهو مثلنا أعطى أكبر عدد من التضحيات والضحايا ليصل إلى هذا اليوم الثمين يوم الحرية والاستقلال .

وهذا الاستقلال الرائع أوصلنا نحن المصريين والأرمن إلى هذه المكانة العظيمة التى يحقد علينا الكثيرون ، وذلك لأنه لم يكن استقلالا سياسياً فحسب ، بل كان أيضاً استقلالا اجتماعيا واقتصاديا نابعين من الاستقلال السياسى ، أى كان تحررا شاملا من الاستعمار .

فكان استقلالنا الاجتماعى هو الذى منحنا مجتمع اليوم الاشتراكى التعاونى الذى بفضله تحرر الشعب من كل المستعمرين من الخارج كانوا أو من الداخل ، فان كان المستعمر الأجنبى يمتص دم الشعب ، فكان يفعل نفس الشىء بعض أفراد الشعب الذين كانوا ممتلئين بنفس روح الاستعمار فبروح الجشع والسيطرة اللذان كانا يملئان قلوبهم كانوا أولئك قد كونوا طبقة تقوم بنفس الدور الذى كان يقوم به المستعمر الأجنبى

أما اليوم فقد تغيرت الأحوال ، فلا توجد اليوم فى الشعب طبقتان ، ولا طريقتان للتفكير ، وكف اليوم كل فرد عن أغراضه الشخصية التى تخدم الاستعمار بل يشعر اليوم كل فرد شعورا واحدا ، وهو الوطنية الصادقة التى بنت هذا الاستقلال المجيد وسوف تبنى المجد الخالد .

ومع أصواتنا يرتفع دخان المصانع التى تتضاعف كل يوم ويرتفع أزيز آلاتها وكلنا نهتف معا : تحيا انتصاراتنا التى تتجدد يوم بعد يوم فى كل الميادين ويحيا أولئك الأبطال الذين خدموا لبناء هذه صنوف الاستقلال والمجد من أحمد عرابى إلى خريميان ومن مصطفى كامل إلى انترانيج ومن سعد زغلول إلى شاهوميان ، وأخيرا يحيا بانيا وحاميا ذلك الاستقلال وهما ناكوش هاروثيونيان رئيس جمهورية أرمنيا وجمال عبد الناصر رئيس الجمهورية العربية المتحدة .

آرام ب. موسسيان

ՊՐ. ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆԻ ԽՕՍՔԸ՝ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29Ի ԱՌԹԻՒ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՄԷՋ

Արժանապատիւ Հայրեր, ազնիւ տիկիններ, օրիորդներ եւ պարոններ.

Այսօր կը տօնենք հայութեան ամենանուիրական տօներէն մէկը, ազգային տօներու ամենանուիրականը, Հայաստանի անկախութեան տարեդարձը։

Այս առթիւ, երբ հայեր ու եգիպտացիներ միասին հաւաքուած ենք այս պանծալի տօնակատարութեան համար, եւ երբ կը խօսինք Հայաստանի մասին, կարելի չէ մոռնալ Եգիպտոսը եւ եգիպտացիները եւ արաբները։ Կարելի չէ մոռնալ անոնք, որոնք մեզ բնաւ չեն մոռցած մեր ամենանեղ օրերուն, հապա մասնակից եղած են մեր ցաւերուն եւ ուրախութեանց։ Կարելի չէ մոռնալ այս մեծ ազգը, եգիպտացի կամ արաբ ազգը, որ ունեցած է մեզի նման պատմութիւն, նման անկման եւ նման փառքի օրեր։ Ան ալ տուած է մեզի պէս մեծ զոհողութեանց եւ զոհերու հսկայ թիւ մը, հասնելու համար այս շատ թանկարժէք օրին, ազատութեան եւ անկախութեան օրին։

Այս մեծ անկախութիւնը հասցուց եգիպտացիներն ու հայերը այսօրուան շատ նախանձելի դիրքին, որովհետեւ ան լոկ քաղաքական անկախութիւն մը չէր միայն, այլ նաեւ ընկերային անկախութիւն մը եւ տնտեսական անկախութիւն մը՝ բխած քաղաքական անկախութենէն, այսինքն ամբողջական ձերբազատութիւն մը բռնատիրութենէն։

Մեր ընկերային անկախութիւնն էր՝ որ մեզի տուաւ այսօրուան ընկերվարական համագործակցական այն դրութիւնը, որուն շնորհիւ ժողովուրդը ազատագրուեցաւ թէ արտաքին եւ թէ ներքին բռնատէրերէն։ Երբ օտար բռնատէրը ժողովուրդին արիւնը կը ծծէր, նոյնը կ'ընէին նաեւ ժողովուրդին պատկանող շատ մը անհատներ, որոնք լեցուած էին նոյն բռնատիրական ոգիով։ Անոնք, լեցուած ագահութեան եւ կաշկանդելու ոգիով, կազմած էին ժողովուրդին մէջ խաւ մը, որ կը կատարէր նոյն դերը, ինչ որ կ'ընէր օտար բռնատէրը։

Այսօր այդ չէ վիճակը։ Այսօր ժողովուրդին մէջ երկու խաւ չկայ եւ երկու մտածելակերպ չկայ։ Այսօր իւրաքանչիւր անհատ դադրած է ունենալէ անձնական ձգտումներ, որոնք կը ծառայէին բռնատիրութեան։ Այսօր իւրաքանչիւրը ունի մէկ զգացում, անկեղծ հայրենասիրութեան զգացումը, որ կերտեց փառաւոր անկախութիւնը եւ պիտի կերտէ անվերջ փառքը։

Մեր ձայներուն հետ կը բարձրանան նաեւ ամէն օր բազմող նոր գործարաններու ծուխերն ու մեքենաներուն ձայները եւ միաբերան կը պոռանք, «Կեցցե՜ն մեր նորանոր յաջողութիւնները ամէն մարզերուն մէջ, կեցցե՜ն այն հերոսները, որոնք ծառայեցին այս անկախութեանց եւ փառքի կերտումին, ինչպէս Ահմէտ Օրապին եւ Խրիմեանը, Մուսթաֆա Քամիլը եւ Անդրանիկը, Սաադ Զաղլուլը եւ Շահումեանը, եւ ի վերջոյ կեցցե՜ն այդ անկախութեան կերտիչները եւ պահապանները, Նագոշ Յարութիւնեան՝ Նախագահ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Կամալ Աբտէլ Նասըր՝ Նախագահ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան»։

ԱՐԱՄ Պ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

دار شوشة للطباعة

01075

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرونيان

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 159 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966 | ՀԱՏԸ ԳՆՈՒԹԻ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ١٥٩ – الخميس ٢٢ ديسمبر ١٩٦٦

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՊԱՆԾԱԼԻ ՏՕՆԻՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

(23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1956)

Պատմական և տնտեսական մեծ նշանակութիւն ներկայացնող Սուէզի Ջրանցքը կառուցուեցաւ 1869 թուականին՝ Անանուն Ընկերութեան կողմէ։

Եգիպտոսի սեփական հողին վրայ բացուած այդ ջրանցքին պարգեւած մեծ բարիքները սակայն պիտի վայելէին (100 տարի) կայսերապաշտ անգլիացին և ֆրանսացին, իսկ իրաւատէր եգիպտացին հանդիսատեսի դերը միայն պիտի կատարէր, պիտի դիտէր թէ ի՛նչպէս կը շահագործէին ի՛ր սեփականութիւնը եղող հասութաբեր աղբիւրները, թէ ի՛նչպէս կը շահագործէին ոչ միայն երկիրն ու հողը, այլ՝ բնիկները, հողագործն ու գիւղացին։

Եւ ի տես այս բոլորին՝ հարազատ եգիպտացին չէր կրնար ձայն բարձրացնել, որովհետեւ կայսերապաշտները, օրուան թագաւորին և կառավարութեան օժանդակութեամբ, խեղդած էին զինք՝ ոչ մէկ բանի ազատութիւն տալով իրեն, ո՛չ ընկերային, ո՛չ տնտեսական և ո՛չ ալ մտաւորական տեսակէտով։

Եւ սակայն ո՞վ ըսաւ որ կարելի է տեւապէս ուրիշին իրաւունքը յափշտակել, անոր սեփական տունին մէջ նստած միայն իր որկորը կշտացնել՝ անօթի ձգելու ատոր տանտէրը։

Ո՛չ, պատմական այդպիսի անգթութիւն և անմարդկայնութիւն ժամանակի սահմանափակ շրջանի մը համար է միայն։ կուգայ օրը, ժամը, ուր այլեւս ոչ մէկ թումբ կրնայ դիմադրել արդար ընդվզումին, եւ իր իրաւունքներն ու պահանջքները պաշտպանելու համար ոտքի ելած ժողովուրդը, առաջնորդուած իրաւ հայրենասէր և հայրենանուէր անձերէ, ձեռք կ'առնէ իր սեփական երկրին ղեկը՝ դուրս վռնտելով օտար անհարազատ տարրերը։

Եւ պատմութեան մէջ չտեսնուած ու չլսուած, առանց արեան և զոհի, յեղափոխութեամբ (23 Յուլիս 1952)՝ եգիպտացի ժողովուրդը գահընկէց ըրաւ դրամատիրութեան և կայսերապաշտութեան գործակալ իր թագաւորը և ժողովրդավարական Հանրապետութիւն հռչակեց։

Պատմութեան էջերուն մէջ արձանագրուած այսպիսի յեղափոխութիւնները միշտ կը ղեկավարուին ժողովուրդի համեստ խաւի ծոցէն ծնած զաւակներով, որոնք իրենց անսակարկ հայրենասիրութիւնը որպէս դրօշ պարզած՝ կ'առաջնորդեն ժողովուրդը։

Եւ Եգիպտոսի արդար իրաւունքները պաշտպանելու և տարիներ յաջորդաբար իր հայրենիքը բարձունքէ բարձունք առաջնորդելու կոչուած՝ ժողովուրդի համեստ ծոցէն ծնած հերոս զաւակը եղաւ Կամալ Ապտէլ Նասէր։

Եգիպտացի ժողովուրդը հաւատաց անոր հայրենասիրութեան և ազգասիրութեան, անոր վստահեցաւ իր հայրենիքն ու ազգը առաջնորդելու դժուարին բայց վսեմ պաշտօնը. իր նախագահը ընտրեց զայն։ Եւ մինչեւ այսօր այդ բարձր դիրքին վրայ անոր մնալը խօսուն ապացոյցն է՝ որ ժողովուրդը չէ սխալած իր ընտրութեան և վստահութեան մէջ։

Յեղափոխութենէն ետք՝ նորակազմ հանրապետութիւնը անշուշտ հաշուեյարդարի պիտի նստէր երկար տարիներ շարունակ զինք կողոպտողներուն հետ. և այդպէս ալ ըրաւ։ Եւ առաջին առթիւ իր հարիւր հազարաւոր զաւակներուն արիւն քրտինքով կառուցուած Սուէզի իր սեփական Ջրանցքը ազգայնացուց՝ 1956 Յուլիսի 26ին։

Պարարտացուցիչ եկամուտներն ու հասոյթները չկորսնցնելու մտահոգութեամբ՝ բազմաթիւ նուաստացումներու հանդուրժող կայսերապաշտ պետութիւնները այս մէկուն հետ չկրցան հաշտուիլ... հապա 100 տարիներու պայմանաժա՞մը։ Անոնք չկրցան ըմբռնել, չուզեցին ըմբռնել, որ իր իրաւունքը, իր արդար քրտինքը չարաշահութենէ փրկելու համար իրաւատէր ժողովուրդը պայմանաժամ չի՛ ճանչնար և պէտք չէ՛ ճանչնայ։

Եւրոպայի դրամատէր բաժնետէրները այս հարուածին չէին սպասեր։ Եւ իրարու հետ համաձայնած՝ Անգլիա, Ֆրանսա և Իսրայէլ 31 Հոկտ. 1956ին յարձակում գործեցին Ջրանցքի գօտիին վրայ։ Գրաւեցին Կազան և Սինայի թերակղզին և աշխատեցան գրաւել նաև Փոր Սաիտը։

Բայց այս անգամ իրենց դէմ գտան նոր զէնքերով զինուած եգիպտացիներ, անկախութեան, ազատութեան և հայրենիքի պաշտպանութեան համար ամէն ինչ զոհելու պատրաստակամ ոգիով զինուած հայրենասէրներ, որոնք արիաբար դիմադրեցին երեակ յարձակումին։

Եւ այդ յարձակումին ընթացքին հայրենիքը պաշտպանող արի զաւակներուն ցոյց տուած քաջութեան ի գնահատութիւնը՝ անոնց անունին կցուեցաւ հերոս տիտղոսը, և Փոր Սաիտն ալ անուանեցաւ հերոսական քաղաք։

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁՆԵՐԷՆ

ՍԷՈՒՏ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Ա.Մ.Հ.Ի ՄԷՋ

Անցեալ Կիրակի, 18 Դեկտ. 1966, Աթէնքէն Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց Սէուտ Թագաւորը՝ արաբական մասնաւոր օդանաւով։

Օդանաւակայանին մէջ զինք դիմաւորեցաւ Գահիրէի կառավարիչ Սաատ Զայէտ և իր որդւոյն՝ իշխան Խալէտ։ Հոն ներկայ էին նաև լրագրողներ, տեղեկատու գործակալութեանց, ձայնասփիւռի և հեռացոյցի անձնակազմի անդամներ։

Թագաւորին ինքնաշարժը, 6 դուռով «Մերսիտէս 600» մը մտնելու մինչև օդանաւ և թագաւորը փոխադրեց «Շեփըրտ» պանդոկը։ Իսկ չորս բեռնատար ինքնաշարժներ ալ փոխադրեցին գոյքերը (400 պայուսակներ՝ ութուկէս թոն)։

Սէուտ Թագաւորին հետ եկած են 39 անձեր։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

Երկուշաբթի, 19 Դեկտ. 1966, երեկոյեան Ա.Մ.Հ.ի Ազգային Ժողովը մասնաւոր նիստ մը գումարեց իր ժողովասրահին մէջ։

Նախ քան օրակարգի անցնիլը, կարդացուեցաւ հանրապետական հրամանագիր մը, որուն համաձայն զբօսաշրջիկութեան նախարար կը նշանակուէր Ամին Շաքէր։ Այլ հրամանագիր մը Ահմէտ Ապտէլ Ազգ. Ժողովի անպաշտօն նախարար կը նշանակէր։

Ապա Ազգ. Ժողովը քննեց Ներքին կանոնագրի մասին ներկայացուած տեղեկագիրը։

ԼԵՈՆԻՏ ՊՐԵԺՆԵՒ «Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԵՐՈՍ»Ի ՏԻՏՂՈՍԻՆ ԱՐԺԱՆԱՑԱՒ

Ս. Միութեան համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Լէոնիտ Պրեժնեւ իր 60րդ տարեդարձին առթիւ արժանացաւ «Ս. Միութեան Հերոս» տիտղոսին։

Այս նոր պատուանունին առթիւ ան ստացաւ բազմաթիւ շնորհաւորագրեր։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թերթը մամուլի տակ էր երբ ստացանք Աղեքսանդրիոյ մեր աշխատակից Ընկ. Մկրտիչ Անդրանիկի՝ Աղեքսանդրիայէն անցնող հայրենի գրագէտներուն եւ արուեստագէտներուն հետ ունեցած տեսակցութեան թղթակցութիւնը։

Յաջորդ թիւով պիտի տանք սոյն տանեկան գրութիւնը։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԽՄԲԱՎԱՐ ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԽՕՍՔԸ «ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի ՄԻՋՈՑԱՒ

Մենք ամէն օր ականատես ենք լինում սովետական և արաբ ժողովուրդների բարեկամութեան և համագործակցութեան գեղեցիկ արդիւնքներին՝ քաղաքականութեան, տնտեսութեան, մշակոյթային կեանքի բոլոր բնագաւառներում։ Այդ բարեկամութիւնը Ասուանի ամբարտակում ջուր է դառնում ու գնում ծարաւ անապատները՝ մարդուն բերք ու բարիք պարգեւելու, այդ բարեկամութիւնը նոյն Ասուանի շնորհիւ լոյս կը դառնայ և կը լուսաւորի գիւղ ու քաղաք...

Բայց ելեքտրականութեան հոսող լոյսից բացի, մարդուն ուրիշ լոյս է հարկաւոր. հոգեւոր և իմացական լոյսը, գիտութեան և արուեստի լոյսը։

Մենք, Սովետական Միութիւնում և մասնաւորապէս Հայաստանում մեծ ուշադրութեամբ ու համակրանքով հետեւում ենք Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան տնտեսական ու մշակութային առաջընթացին, անկեղծ եղբօրպէս ուրախանում նրա իւրաքանչիւր յաջողութեամբ։ Ահա այդպիսի ուրախութիւն մեզ պատճառեց տեղեկութիւնն այն մասին, որ Գահիրէում հիմնադրուել է ԱՄՀի բալետի ազգային թատրոնը։

Բնական է, նորաստեղծ թատրոնը, մանաւանդ բալետի շատ բարդ խնդիրներ առաջադրող թատրոնը, չի կարող միայն իր «ուժով տապակուել»։ Անգամ շատ տասնամեակների փորձ ու աւանդոյթներ ունեցող թատրոնները կարիք են զգում իրենց նմանների հետ կապեր հաստատելու, փորձի փոխանակման, փոխօգնութեան, մասնագէտների և ծրագրերի փոխանակութեան։

Արուեստի բնագաւառում այդպիսի համագործակցութիւնը արդէն նախօրօք կանխատեսուած է՝ մեր երկրների միջեւ կնքուած համաձայնագրում. և հենց այդ համաձայնագրի ուժով էլ ես և սովետական միութեան ժողովրդական արտիստ Լէոնիտ Լավրովսկին Մոսկուայից հրաւէր ստացանք ժամանելու Կահիրէ։

Մեր նպատակն էր Կահիրէի օփերայի և բալետի թատրոնին հաղորդել մեր թատրոններում ձեռք բերուած փորձը, օգնել Կահիրէի թատրոնի խաղացանկը հարստացնելու բալետային գրականութեան նոր նմոյշով։ Այստեղ բեմադրուեց ռուս ականաւոր կոմպոզիտոր Ասաֆեւի «Բախչիսարայի շատրուանը» բալետը, որ գրուած է Պուշկինի համանուն պոեմի հիման վրայ։

* *

Ինքնին հասկանալի է, այստեղ անցկացրածս ժամանակը ես օգտագործեցի նաև եգիպտական հին և նոր մշակոյթներին, իմ շրջապատի գործիչներին, Արաբ. Միաց. Հանրապետութեան աշխատաւորների կեանքին ու գործին մօտիկից ծանօթանալու և մեր երկրում պատմելու համար։

Ինձ մեծապէս յուզեց այն, որ ներկայ հրաւէրը ինձ երջանիկ առիթ տուեց անմիջական շփման մէջ մտնելու հայ ժողովրդի աստանդական մի խոշոր հատուածի հետ, որը ապաստան ու գործունէութեան հրապարակ է գտել եգիպտական խաղաղ ու հիւրընկալ հողի վրայ և հասել է գրականութեան, կերպարուեստի, ճարտարապետութեան, երաժշտութեան և այլ բնագաւառներում ակնառու յաջողութիւնների։

Ինձ համար մեծ երջանկութիւն էր հայրենիքից հեռու հարազատ մարդկանց հետ հանդիպելը, ականատես լինելը նրանց ազգային ձեռնարկումներին։

Սրտի մեծ գոհունակութեամբ բաժանւում եմ ձեզնից ասելով. «Ցտեսութիւն սիրելի հայրենակիցներ»։

ՄՕ. ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

Ռումանական Օփերան Գահիրէի Մէջ

Անցեալ Կիրակի, 18 Դեկտ. 1966, Ա.Մ.Հ.ի Պետական Օփերային մէջ առաջին անգամ ըլլալով ելոյթ ունեցաւ Ռումանական Ժողովրդային Հանրապետութեան օփերայի խումբը։

Ան ներկայացուց Փուչինիի «Մատամ Պըթըրֆլայ» օփերան եւ արձանագրեց աննախընթաց յաջողութիւն մը։

Եգիպտական Օփերայի անձնակազմին անդամներէն եւ Եգիպտահայ «Թ. Ալթունեան» երգչախումբի մենակատարներէն Գրիգոր Փաշթամեան եւ Միքայէլ Պարանճըլեան դերերգներով իրենց մասնակցութիւնը բերին վերոյիշեալ խումբին եւ ունեցան փայլուն կատարումներ։

Այս յաջող բեմադրութեան՝ մեր յաջորդ թիւով հանգամանօրէն պիտի անդրադառնայ մեր աշխատակիցը՝ Մօ. Եդուարդ Յակոբեան։

01076

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՌՈՋԻ ԱՐՄԷՆ ԴԱՐՁԵԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբերի 16ին, իր նուագախումբին հետ, համաձայն իր խոստումին, անգամ մը եւս Հայաստան ժամանեց Ֆրանսահայ երգչուհի Ռոզի Արմէն: Յաջորդ օրը, Երեւանի Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին մէջ հաւաքուած հանդիսատեսները ծափահարութիւններով ու ծաղկեփունջերով դիմաւորեցին սիրելի երգչուհին։

Երեւանեան համերգներէն ետք՝ Ռոզի Արմէն շրջեցաւ եւ համերգներ տուաւ Սովետական Միութեան միւս հանրապետութիւններուն մէջ:

Ուր որ երգեց՝ մեր հայազգի գեղանի երգչուհին իր մեղանոյշ ձայնի կախարդանքին տակ պահեց բոլոր հանդիսականները:

Ան ելոյթ ունեցաւ նաեւ ձայնասփիւռէն եւ հեռատեսիլէն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐ ՆԵՐՔՆՈՒՂԻՆ

Հայաստանի Հարաւին մէջ աշխատանքները սկսան փորելու համար մէկ քիլմ. երկարութեամբ ներքնուղի մը (թունել), ուրկէ պիտի անցնին Օխչիի հոսանքին ջուրերը։ Այնուհետեւ երբ այս խորունկ գետին նախկին հունը չորնայ, որպէս պահեստանոց պիտի ծառայէ Քաջարանի պղնձի ու մոլիբթէնի կոմպինատին թափուած մնացուկներուն համար։ Իսկ այդ մնացուկներուն միջոցաւ կարելի պիտի ըլլայ պատրաստել կաւէ զտոցներ, ասիտին դիմացող աղիւսներ եւայլն։

ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

Երեւան գտնուող Թերթիս պատասխանատու խմբագիրէն ըստացուած անձնական նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւնները.

— Կիրակի, 3 Դեկտ. 1966, Էջմիածին գտցինք։ Քառաձայն եւ հանդիսաւոր Պատարագ կար՝ Վեհափառ Հայրապետի նախագահութեամբ։ Յաւարտ Ս. Պատարագի՝ հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն կատարուեցաւ Բեկլար Նաւասարդեանի եւ Համաստեղի հոգիներուն համար։

— Հինգշաբթի, 8 Դեկտ. 1966, Վեհափառ Հայրապետին հիւրերը եղանք՝ Էջմիածնի մէջ։ Նոր վեհարանը սքանչելի է։ Հիացումով այցելեցինք նաեւ Էջմիածնի թանգարանն ու գանձարանը։

— Ասպարէզ Թերթի խմբագրի հրաւէրով ելոյթ ունեցայ Երեւանի ռատիոյէն եւ հեռացոյցէն։

— Չորեքշաբթի, 7 Դեկտ. 1966, Տիրացը ելոյթ ունեցաւ, գիս հրաւիրած էր իր կողքին տեղ գրաւելու։

– Սիլվա Կապուտիկեանի եւ Մարօ Մարգարեանի բնակարաններուն մէջ սարքուած ճաշկերոյթները ընթացքին առիթ ունեցայ ծանօթանալու հայրենի գրագէտներուն հետ։

— «Հայրենիքի Ձայն»ը իր 3 Դեկտ. 1966ի թիւին մէջ տպած է Արմէն Տատուրի գրութիւնը:

— Հայրենիքը մագնիսական այնպիսի ուժ մը ունի, որ իր գաշտին մէջ մնալէ ետք՝ շատ դժուար եւ չուզելով կը հեռանաս անկէ։

ԳԱՀԻՐԷ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԽՄԲԱՎԱՐ ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ

Անցեալ Ուրբաթ, 16 Դեկտ. 1966, երեկոյեան ժամը 8.30ին Սովետական Մշակութային Նոր Կեդրոնը փութացած էր հոծ թիւով բազմութիւն մը՝ ունկնդրելու համար հայրենի խմբավար Յակոբ Ոսկանեանի ելոյթը «Հայրենի մշակոյթ»ի մասին։

Ներածական խօսքին մէջ Սովետ. Հիւպատոսարանի Բ. քարտուղար Ս. Առաքելեան ըսաւ, որ որոշուած է հայկական մշակոյթի զարգացման ու վերելքին մասին զրոյցներ ու դասախօսութիւններ կազմակերպել նոյն կեդրոնին մէջ։ Ապա հրաւիրեց, որ Մօ. Յակոբ Ոսկանեան իր ելոյթը ունենայ, աւելցնելով որ հարկ չի տեսներ զայն ներկայացնել, որուած ըլլալով որ մէկ ամսուան մէջ ան արդէն բոլորին ծանօթացած է։

Մօ. Յակոբ Ոսկանեան նախ խօսեցաւ Սովետ-արաբ եւ Հայ-արաբ բարեկամութեան եւ անկէ յառաջ եկած բարիքներուն մասին։

Ապա ընդարձակ կերպով անդրադարձաւ Հայաստանի մշակութային կեանքին օփերայի, թատրոնի եւ ընդհանուր առմամբ հայկական արուեստի մասին: Խօսեցաւ հայութեան պատիւ բերող Հայ մեծ արժէքներու մասին։ Ըսաւ. «Հայը ոչ միայն միջազգային մրցումներու կը մասնակցի, այլ կը շահի, ոչ միայն կը շահի, այլ առաջին մրցանակը կը շահի եւ ամենամե՛ծ մրցանակը կը շահի»։

Ապա արտայայտուեցաւ եգիպտահայ գաղութին մասին եւ յայտնեց իր դրական տպաւորութիւնները եւ գնահատական խօսքերով արտայայտուեցաւ հայը հայ պահելու համար մեր գաղութին մէջ տարուած աշխատանքներու մասին։

Մօ. Ոսկանեանի խօսքը համեմուած էր դրուագներով եւ իրեն յատուկ հիւմուրով։

Փակման խօսքը ըրաւ պր. Ս. Առաքելեան, որ Սովետ Մշակութային Կեդրոնին եւ բոլոր Ներկաներուն անունով շնորհակալութիւն յայտնեց Մօ. Ոսկանեանի իր այս շահեկան ելոյթին համար։

Ապա Ներկաները աւելի ընդարձակ սրահի մը մէջ դիտեցին «Արամ Խաչատուրեան»ի ժապաւէնը, որմէ ետք գոհ սրտով եւ բարձր տրամադրութեամբ մեկնեցան՝ Մօ. Յակոբ Ոսկանեանի բարի ճանապարհ մաղթելէ ետք, որովհետեւ յաջորդ օրը ան կը վերադառնար հայրենիք:

Մեզի տրուած տեղեկութեան համաձայն՝ հայրենի խմբավարը նուազագոյն երեք ամիս պիտի մնար ԱՄՀի մէջ։ Սակայն դժբախտաբար ան ամիս մը ետք կը բաժնուէր մեզմէ։

Անգամ մը եւս, հրապարակաւ, բարի ճանապարհ կը մաղթենք մեր տաղանդաւոր խմբավար Յ. Ոսկանեանին՝ յուսալով որ ան երկրորդ անգամ պիտի այցելէ ԱՄՀ եւ մեզի առիթը պիտի տայ մեր կատարած ազգասիրական եւ հայրենասիրական գործունէութիւնը աւելի մօտէն ծանօթացնելու իրեն:

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

«Երեւան» Մշակութային Միութեան Կեդր. վարչութեան մասնաւոր հրաւէրով, Նոյ. 26ին օդային ճամբով Սոֆիա ժամանեց Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահ Ընկ. Վարդգէս Համազասպեան իր տիկնոջ Ինժ. Սեդա Սախկալեանի հետ:

Բարձրապատիւ հիւրերը մէկ ամսուան մէջ այցելեցին Պուլկարիոյ բոլոր մեծ հայաշատ քաղաքները. ծանօթանալով «Երեւան» Մշակ. Միութեան կեդրոնական վարչութեան տեսնապետներուն եւ անդամներուն հետ ստեղծեցին սերտ կապեր:

Իրենց այցելած բոլոր քաղաքներուն մէջ խօսեցան Հայաստանի վերելքի մասին, անխտիր բոլոր հայութեան ներկայութեան։

Ծանօթացան մեր թատերական, պարի եւ երգի բոլոր խումբերուն, անձամբ ունկնդրեցին, եւ ունեցան ելոյթներ։

Այցելեցին զանազան քաղաքներու տեսարժան վայրերը եւ գործարանները։ Այցելեցին նաեւ Պուլկար-Սովետական բարեկամութեան համաժողովրդային Կոմիտէի նախագահ ընկերուհի Կոլա Տրայչեվայի եւ արտասահմանի Մշակութային կապի Կոմիտէի նախագահ Գ. Տիմիթրով Գոցգէնի, արժանանալով ջերմ եւ սրտագին ընդունելութեան։

Նոյեմբեր 26ին Ընկեր Վ. Համազասպեան եւ իր տիկինը զոհ տպաւորութեամբ հրաժեշտ առնելով վերադարձան Հայրենիք։

Օդանաւակայանը ողջերթ մաղթելու եկած էին «Երեւան» Մշակ. Միութեան Կեդր. վարչութեան նախագահ Ընկ. Գ. Գաբրիէլեան եւ փոխ-նախագահ Ընկ. Մ. Խաչիկեան, պուլկար պաշտօնական անձնաւորութիւններ եւ բազմաթիւ հայեր։

ՅԱԿՈԲ ԱՐԷԼԵԱՆ

Ռուսճուք, 12 Դեկտ. 1966

Վ. Համազասպեան բաժակաճառ կ'արտասանէ Ռուսէի «Տունաւ» մեծ ճաշարանին մէջ ի պատիւ իրեն տրուած ճաշկերոյթին։

Ձախէն աջ.– Ինժ. Սեդա Սախկալեան, Վ. Համազասպեան, «Երեւան» Մշակ. Միութեան ատենապետ Տիրան Փափազեան եւ ընկերուհի Թագուհի Աբէլեան

Թերթիս արտօնատիրուհին եւ պատասխանատու–խմբագիրը Նովոստի Լրատու Գործակալութեան Մոսկուայի կեդրոնատեղիին մէջ: Ձախին՝ Գործակալութեան Արեւելեան Բաժնի տնօրէն Ընկ. Սուրէն Տէրոյեան

(Այս նկարը մեզի ղրկուած է Նովոստի Լրատու Գործակալութեան Գահիրէի ներկայացուցչին կողմէ)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. էջէն)

Ս. Միութեան, Եուկոսլաւիոյ եւ Հնդկաստանի վերջնագրերով, ինչպէս նաեւ ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի որոշումով՝ 1956 Դեկտեմբերի 23ին Եգիպտոսի հողէն վերջնականապէս հեռացաւ թշնամի վերջին տարրը։

Եւ այդ պատմական թուականը, 23 Դեկտ. 1956, հռչակուեցաւ Յաղթանակի Օր։

Դեկտեմբերի 23ով անգամ մը եւս ապացուցուեցաւ, որ արաբ ժողովուրդը գիտէ իր իրաւունքներն ու պատիւը պաշտպանել. ապացուցուեցաւ որ հողը կը պատկանի իր հարազատ ժողովուրդին եւ թէ օտար տարրեր գործ չունին ուրիշին տան մէջ։

Դեկտեմբերի 23ով եգիպտացի ժողովուրդը եւ ամբողջ աշխարհի երեսին նետուած դաս մը արձանագրեց – Յափշտակիչներու եւ գաղութարարներու վախճանը վերջնական է։ Մօտ է այն օրը, երբ աշխարհի մէջ տակաւին անլոյծ մնացած դատերը իրենց արդար լուծումը պիտի ստանան։ ՀՈՂԸ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻ ԻՐ ՏԻՐՈՋՆ ՏՆՕՐԻՆՈՂ ԱՐԴԱՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՄԻԱՅՆ:

Եւ ինչպէս Եգիպտոս տիրացաւ իր իրաւունքներուն, հեռու չէ այն օրը, երբ Պաղեստինն ալ պիտի վերադարձուի պաղեստինցիներուն։

Ասիկա պէտք է լաւ գիտնան կայսերապաշտները, գաղութարարներն ու անոնց մանկլաւիկները:

01077

ՏԱՐԵԹԻՒՄ

ԱՇՈՏ ՍԱԹԵԱՆԻ ԵՐԳԸ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 60ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ՍԵԴԱ ԹԱՇՃԵԱՆ

Առհասարակ, երբ խօսքն ինքնատիպ տաղանդի մասին է՝ նշանակութիւն չունի թէ որ ժանրում է նա իրեն առաւելապէս վառ դրսեւորում՝ օպերայի՞ն, սիմֆոնի՞կ, երգի՞, կամերայի՞ն թէ մի այլ։ Կարեւորը այն է, թէ ինչ է իրենից ներկայացնում նրա ստեղծագործութիւնը, այսինքն՝ թէ արուեստագէտը որքան ճշմարտացիօրէն է ճանաչում կեանքը և թէ ազգային ինչպիսի բնորոշ գծերի միջոցով է բացայայտում այն։



ԱՇՈՏ ՍԱԹԵԱՆ

Այս առումով Ա. Սաթեանի ստեղծագործութիւնն ամբողջութեամբ համապատասխանում է արուեստի բարձր պահանջներին և վկայում է նրա մեծ տաղանդի մասին։ Այսօր ունկնդրելով Սաթեանի երգերը, համոզւում ես, որ նա ճիշդ է հասկացել իր դարաշրջանի մարդկանց հոգեկան ու գեղագիտական պահանջները և զգայուն կերպով է արձագանքել դրանց. Նրա գեղարուեստի ժառանգութեան մէջ չկան թոյլ, անարտայայտիչ կամ ձեւապաշտօրէն գրուած էջեր։ Ժողովուրդը միշտ էլ մեծ հետաքրքրութեամբ է սպասել նրա երգերին, սիրով ընդունել դրանք։ Կոմպոզիտորի ստեղծագործութեան մեծագոյն գնահատականը չէ՞ արդեօք այն, որ նրա երգերը մտել են մեր կենցաղը...

Ա. Սաթեանի ստեղծագործութեան մասին խօսելիս, անհրաժեշտ է նշել, որ երգի ժանրում նրա ժառանգութիւնն ամէնից աւարտունն է ու ամբողջականը։ Նրա ստեղծագործութիւններում արտացոլուած է թեմաների ու կերպարների մի որոշակի աշխարհ, ինչպէս նաև միայն իրեն՝ Ա. Սաթեանին բնորոշ մեղեդիական, ռիթմային, հարմոնիկ, տեմբրային ու ռեգիստրների օգտագործման ուրոյն եղանակներ, որոնց հիման վրայ որոշակի պատկերացում է ստեղծւել սաթեանական երաժշտական լեզուի ու ոճի մասին։ Նրա գտած երաժշտական ճշմարտացի արտայայտչամիջոցները երբեմն այնպիսի տպաւորութիւն են ստեղծում, որ ասես կոմպոզիտորը դրանք ժողովրդից է վերցրել։ Սաթեանի երաժշտութիւնը նուրբ է, քնարական, սրտառուչ, միաժամանակ առնական է, կամային և յուրատեսակ խորութիւն ունի։

Երաժշտական կերպարների նրբին հարստութիւնը, նրանց անհատականացուած նկարագիրը մասսայական երգերի մէջ՝ Ա. Սաթեանի հոգեկան աշխարհի հարստութեան վկայութիւնն են։ Այս իմաստով, նրա ստեղծագործութիւնը ցայտուն վկայութիւնն է այն բանի, թէ ինչպէս երաժշտական փոքր ձեւի մէջ կարելի է մեծ և ուժեղ զգացմունք արտայայտել։

Ա. Սաթեանը լուրջ պահանջներ էր ներկայացնում երաժշտական արուեստին։ Նա գտնում էր, որ երաժշտութիւնը, ժողովրդի հոգեկան հարստութիւնների արտայայտութիւնը լինելով, պէտք է դրսեւորի նոյն այդ ժողովրդի ամենանուիրական յոյզերն ու մտքերը։ Եւ իր երգերում նա ձգտել է արտայայտել այդ յոյզերն ու մտքերը՝ մարդու հոգեկան աշխարհի ամենատարբեր ոլորտների միջով։ Եւ Ա. Սաթեանի ստեղծագործութեան մէջ նկատւում է այդ ներաշխարհի բացայայտման որոշակի մի սկզբունք։ Իր երգերի առնական, կամային կերպարների միջոցով Ա. Սաթեանը ձգտում էր վերարտադրել ժողովրդի ստեղծագործ ոգին, որը միշտ և ամենուրեք, նոյնիսկ աւերածութեան ու բռնութիւնների ամենադաժան տարիներին, գտել է իր դրսեւորման ճանապարհն ու եղանակը։ Երբ Հայաստանում սովետական կարգեր հաստատուեցին, ստեղծագործ աշխատանքի ոգին տիրապետող դարձաւ ժողովրդի կեանքի բոլոր բնագաւառներում։ Սովետական իշխանութեան առաջին տարիներին՝ ստեղծագործ աշխատանքի ռիթմն ու եռանդը Հայաստանում առաւել ցայտուն կերպով դրսեւորուեցին սոցիալիստական քաղաքաշինութեան ասպարէզում։

Երեսնական թուականներին, երբ Ա. Սաթեանը նոր էր ոտք դրել իր ստեղծագործական ճանապարհի վրայ, Երեւանը շինարարական եռուն մի հրապարակ էր։ Ժողովրդի մեծ ուժի վկան եղաւ Ա. Սաթեանը և իր աշխատանքային երգերում արտացոլեց ու գովերգեց շինարարական պոռթկուն կորովը, որը ոչ այլ ինչ էր, քան ստեղծագործ աշխատանքի երջանկութեան համապարփակ զգացման արտայայտութիւնը։ Այդ խանդավառ մթնոլորտը Ա. Սաթեանը պատկերեց հենց այնպէս, ինչպէս ինքը ժողովուրդն էր հասկանում և զգում՝ պարզ ու ժլատ գոյներով. լուրջ ու զուսպ, առանց աւելորդ սենթեմենթալներու ու ամպագորգոռ հռետորութեան թեթեւահաս մեղեդիներով, առոյգ ու սրտահեղ հնչիւններով։ Եւ զարմանալի չէր, որ նրա երաժշտական կերպարները շատ շուտ լայն ճանաչման արժանացան։

Որպէս խոշոր արուեստագէտ Ա. Սաթեանը ժողովրդի հետ միասին ապրում էր վերածննդի ուրախութիւնը։ Ահա թէ ինչու, երբ վրայ հասան Հայրենասիրական մեծ պատերազմի տարիները, մեծ ուժով հնչեց արդէն համաժողովրդական ճանաչման արժանացած կոմպոզիտորի ձայնը։ Այդ շրջանում աճեց ու ամրացաւ յատկապէս նրա քաղաքացիական լիրիկան։ Կրքոտ կերպով պաշտպանելով խաղաղութեան գաղափարը, Ա. Սաթեանն իր նոր երգերում արտայայտում էր աշխարհի բոլոր հասարակ մարդկանց, այդ թւում նաև հարազատ հայ ժողովրդի դարաւոր ու նուիրական երազանքը՝ աւերելու փոխարէն բարիքներ ստեղծել, այն անխորտակ ձգտումն ու հաւատը, որ բնորոշ է ազգերին, ողջ աշխատաւոր մարդկութեանը։

Խաղաղութեան մասին գրուած երգերը, ինչպէս և նրա աշխատանքային, էպիկական, խնջոյքի երգերը Ա. Սաթեանի ստեղծագործական ժառանգութեան հիմք են կազմում։ Զարմանալի չէ, որ Ա. Սաթեանը չի գրել պատահական կամ իմաստով ու տրամադրութեամբ աննշան գործեր, քանի որ նոյնիսկ լիրիկական երգերում, որտեղ հեշտութեամբ կարելի է շեղուել մեծ թեմայից և տուրք տալ թեթեւ ժանրին, երբեմն էլ էժանագին էստրադայնութեանը, կոմպոզիտորը շարունակել է հաւատարիմ մնալ ժողովրդական երգի աւանդներին։ Նրան գրաւել են ժողովրդական լիրիկական երգերի բանաստեղծական կերպարները։ Իր երգերում Ա. Սաթեանը լայնացրել ու խորացրել է ժողովրդական կերպարների հոգեբանական կողմը։ Դրա համար էլ Ա. Սաթեանի լիրիկական երգերի բնորոշ գծերից մէկը բովանդակալից ու խորը ենթատեքստն է։

Դա թոյլ է տալիս պնդելու, որ Ա. Սաթեանի երաժշտական կերպարները ներթափանցուած են

(Շար. տես էջ 4)

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆ ՈՒ ԶԻՆՈՒՈՐԸ

Տեղւոյս «Էշդի Հըրլափ» երեկոյեան լրագրին աշխատակից Սալքայի Շանտոր հետեւեալը կը գրէ.

Քանի մը շաբաթ առաջ Երեւանի Թումանեան փողոցի թիւ 23 տան առջեւ երկու անձեր իրարու հանդիպեցան. մէկը տարեց և սպիտակ մազերով էր, միւսը՝ երիտասարդ։ Զիրար երկար դիտելէ ետք՝ տարիքոտ անձը իր կուրծքին սեղմեց երիտասարդը և համբուրեց զայն։

— Շատ երկար ատենէ ի վեր զիրար չենք տեսած պր. հրամանատար, ըսաւ երիտասարդը քիչ մը օտարոտի ռուսերէնով։

— Այո՛, կրկնեց տարեցը, ճիշդ 25 տարիէ ի վեր։

Երիտասարդը հունգարացի Քաթոնա Կիւլան էր, իսկ տարեցը Կ. Ի. Աղաճանեանը, բժշկական գիտութեանց տոքթոր և սովետական գիտութեան ակադեմիայի անդամ։

22 տարի առաջ հրամանատար Աղաճանեան (թիւ 213 սովետ բանակի հրամանատար) մասնակցեցաւ Հունգարիոյ ազատագրման մարտերուն և իր մօտ կը ծառայէր հունգարացի Քաթոնա Կիւլան։

Ք. Կիւլա ծնած է Հունգարիոյ Քեչքեմիթ քաղաքը, հայրը կօշկակար էր և ինք՝ 12 եղբայրներու ամենակրտսերը։ Բ. աշխարհամարտին ճիշդ 17 տարեկան էր, երբ զինուոր կանչուեցաւ։ Հրաժեշտի պահուն հայրը ըսաւ. «Կիւլա, կը սպասենք տուն դարձիդ»։

Երբ սովետական բանակը կը յառաջանար դէպի Գերմանիա, Կիւլա առիթէն օգտուելով եգիպտացորենի դաշտի մը մէջ կը պահուըտի։ Ամբողջ գիշերը ցուրտին ու բուքին դիմադրելով՝ յաջորդ առտու հրացանի պայթումներ կը լսէ. մօտէն կ'իմանայ ռուսերէն բառեր և տեսնելով որ կարմիր բանակի զինուորներ են՝ դուրս կ'ելլէ և կը յանձնուի անոնց։ Կիւլա կը խնդրէ որ զինք ընդունին իբր կամաւոր. այսպէս ան կը ծառայէ կարմիր բանակին մօտ 8 ամիս։ Կը վիրաւորուի։ Ապաքինուելէն ետք, երբ կարմիր բանակը կը մօտենար Վիեննայի՝ արդէն պատերազմը վերջացած էր։

Հրամանատար Աղաճանեան գնահատելով Կիւլայի հաւատարմութիւնն ու քաջութիւնը՝ կ'ուզէ որդեգրել։ Բայց երիտասարդ զինուորը կը պատասխանէ. «Տէ՛ր հրամանատար, ինծի կը սպասեն տունը»։

18 տարեկան էր Կիւլա երբ վերադարձաւ Հունգարիա, անմիջապէս իր ծառայութիւնը կառավարութեան տրամադրութեան տակ դրաւ, արձանագրուեցաւ զինուոր և այսօր իր հայրենիքին կը ծառայէ որպէս սպայ։

Քաթոնա Կիւլա տեղւոյն սովետական դեսպանատան միջոցաւ կարողացաւ գտնել հրամանատար Աղաճանեանի հասցէն, նոյնպէս՝ հասցէն Փոփովեանի, որ այժմ Երեւանի մօտ՝ առողջարանի մը տնօրէնն է։

Ցաւալին այն է, որ չկրցաւ գտնել իր միւս զինակից ընկերները... որովհետեւ շատեր զոհուած էին հայրենական պատերազմի ընթացքին։

Քաթոնա Կիւլա մօտ մէկ ամիս իր կնոջ հետ հիւր մնաց փրոֆ. Աղաճանեանի մօտ։ Ան սրտի անհուն ուրախութեամբ կը պատմէ որ Հայաստանի մէջ ինչպիսի մեծ ընդունելութեան արժանացած էր։ Գովեստով կը խօսի Հայաստանի վերելքի մասին. հիացած է Հայաստանի տեսարժան վայրերուն, և բնական գեղեցկութեանց։

Խօսելով Հայ ժողովուրդի իրեն վերապահած ընդունելութեան մասին, ըսաւ որ նոյնիսկ Թաքսիի վարորդը չէ ուզած իրմէ դրամ առնել՝ որովհետեւ Թերթերու մէջ կարդացած էր իր պատմութիւնը։

Քաթոնա Կիւլա իր բարերարը՝ փրոֆ. Աղաճանեանը Հունգարիա հրաւիրեց, որպէս զի իր տան մէջ հանգստանայ և ինքն ալ առիթը ունենայ իր հրամանատարին ցոյց տալու թէ 20 տարուան ընթացքին իր հայրենիքը որքան փոփոխութիւններ կրած է։

ՀՐԱՆԴ ՍԱՐԳԻՍ ՌՇՏՈՒՆԻ

Պուտափեշտ, 18 Նոյ. 1966

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

Փրցուած էջեր երկրմաքանի մը յուշատետրէն

Քրիսմըս... Քրիստոսի ծննդեան տօն...։

Քրիսմըսը Ամերիկայի ժողովրդական մեծագոյն տօնն է։ Տօն մը, որուն պատրաստութիւնը Նոյեմբեր ամսուն վերջերը կը սկսի և կը վերջանայ Դեկտեմբեր 25ին։ Սանթա-Քլոզը հին ատեն՝ փոքրիկներուն նուէր կը բաշխէր ծխնելոյզներու մէջէն. հիմա երիտասարդներուն, մանկամարդ աղջիկներուն, թոռներ ունեցող մայրերուն և ծերունիներուն նուէր կը բաշխէ անխտիր։ Քաղաքի կեդրոնական մասը մասնաւոր հոգածութեամբ զարդարուած կ'ըլլայ։ Խանութները լեցուն են ծախու դրուած զանազան ու այլազան նուէր տրուելիք առարկաներով։ Ունեւոր թէ չունեւոր, հարուստ, աղքատ բոլորն ալ ստիպուած են նուէր մը տալ թէ՝ տնեցիներուն և թէ դրսեցիներուն։ Պիտի տաս ու պիտի առնես։ Նուէրի փոխանակութիւնը մի տեսակ պարտադիր օրէնք է և ամէն ոք պարտաւոր է հպատակիլ այդ օրէնքին։ Քրիսմըսի օրերը պիզնըսային աշխոյժ գործառնութեան ամէնէն շահաւէտ, ամէնէն եռուզեռոտ օրերը կը ներկայացնեն։ Ամէն մարդ, ամէն օր բաներ մը գնելու և տանելու է իր տունը։ Ամէնէն շատ զբաղած են նամակատան պաշտօնեաները։ Քրիսմըսի օրերուն, նամակատուն երբ կը մտնես, մարդոց անհամար բազմութիւն մը կը տեսնես նամակատան վանդակապատ փեղկերուն առջեւ։ Ամէն ոք իր անութին տակ, ձեռքին մէջ հասցէագրուած ծրար մը, կապոց մը կամ տուփ մը ունի, զոր ղրկելու է քաղաքին մէջ կամ քաղաքէն դուրս իր մէկ բարեկամին, իսկ թափծու նախադասութիւններով պատրաստուած շնորհաւորական քարտերը անհաշիւ միլիոններու կը հասնին։ Հաշիւ եղած է որ Քրիսմըսի օրերուն 40 միլիոն տոլարի առուտուր կ'ըլլայ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ, այսինքն՝ 40 միլիոն տոլարի նուէրներ կը գնուին ու կը փոխանակուին։ Ամբողջ տարուան ընթացքին բարեկամները զիրար կը յիշեն միմիայն Քրիսմըսի օրերուն, այդ օրը անցնելէն վերջ բարեկամական զգացումները կը ցամքին։ Ամէն մարդ ինքն իրեն համար...։

Այժմ մտնենք պարոն Տօմուզեանի պալատէն ներս...։

Պարոն Տօմուզեան, Ֆրիպէլ քաղաքի հայ միլիոնատէրներէն է։ Պալատանման շէնք մը ունի, որ փառաւոր դղեակի մը կը նմանի, որուն կառուցման ու կահաւորման համար ծախսած է 150 հազար տոլար։ Շէնքին ետեւ բարձրաբերձ պարիսպով ընդարձակ պարտէզ մը ունի, ուր ամէն տեսակ պտղատու ծառեր կան։ Շինել տուած է լողալու խոշոր աւազան մը, ուր ինք ու իր գիրուկ կինը ամարուան տաքին՝ կը մտնեն ու կը զովանան։ Տիկինը չի կրնար լողալ. մարդն է, որ կինը կը շալկէ ու կը լողայ։ Այր ու կին երկուքն ալ զիրար կ'արժեն ու երջանիկ են իրարմով։ Անոնց ունեցած հարստութիւնը առասպելական է. ամա՛ք մի քանի տասնեակ միլիոն կը հաշուեն։ Այնպէս կ'ըսեն որ Տօմուզեանը և իր կինը օրական մէկ անգամ կը ճաշեն, իսկ ինքը՝ Տօմուզեանը, թերթերու ծանուցումները աչքէ կ'անցնէ միշտ և իր գնումները կ'ընէ այն խանութէն, ուր մէկ սենթ աժան կը տեսնէ իր փնտռած ապրանքը։ Ան շարունակ նկատի ունի, որ մէկ տոլարը 100 սենթ է, եթէ ամէն անգամ մէկ սենթ խնայէ մէկ հարիւրորդ տոլար խնայած կ'ըլլայ։ Քրիսմըսի օրերն են։ Տօմուզեանը իր կնոջ հետ տաք վէճի մը բռնուած է դիզուած նուէրներուն ի տես։ Երեսը գեղներ է և ձեռքերը կը դողդողան, այնքան որ բարկացեր է։ Կինն ալ, որ Տօմուզեանի քարտուղարն է և քիչ մըն ալ զարգացած՝ պաղ պաղ պատաս-

(Շար. տես էջ 4)

ՀՐԱՉԵԱՅ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

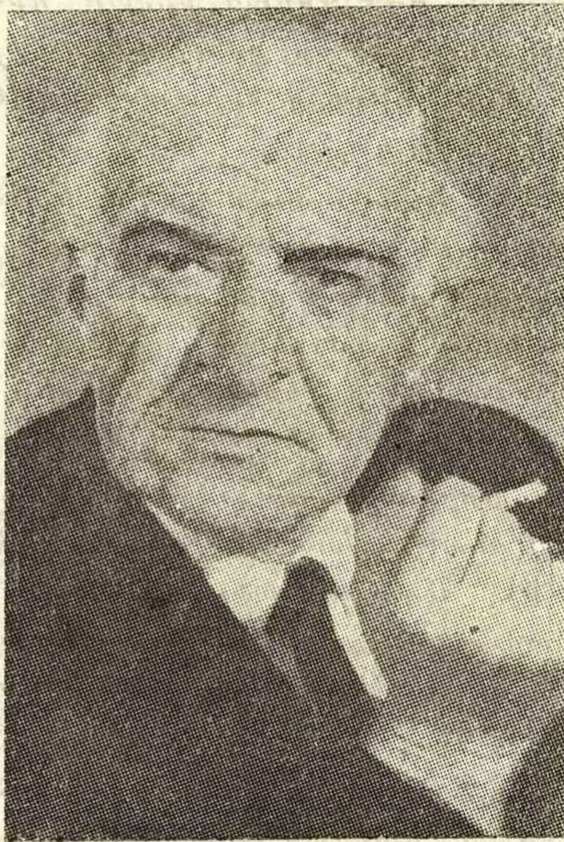
(Մահուան 5րդ տարելիցին առթիւ)

ՍԵԴԻ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

Հինգ տարիներ առաջ հայ ժողովուրդը, թատրոնն ու շարժապատկերը մեծ և անփոխարինելի կորուստ մը ունեցան։ Երկարատեւ և ծանր հիւանդութենէ մը ետք մահացաւ, Ս. Հայաստանի ժողովրդական ուվաստակաւոր արթիսթ, հայ ժողովուրդի պարծանք Հրաչեայ Ներսիսեանը։

Ան ծնած էր 1895 Նոյեմբեր 12ին Պոլսոյ մօտ Նիկոմիդիա քաղաքը։ Ցաճախած է Պոլսոյ «Սէնթ Պարպ», «Եսաեան» և ապա «Ռոպերթ Գոլէճ»ը, որմէ ընթացաւարտ չէ եղած դէպքերու բերումով։ Դեռ պատանի, ինքնաշխատութեամբ սորված է եւրոպական և արեւելեան այլ լեզուներ, գրած է ոտանաւորներ և յօրինած երգեր, ու մօտէն ծանօթացած է Կոմիտաս Վարդապետի, Սիամանթոյի և Դանիէլ Վարուժանի հետ։

1914ին «Բըթի Շան» թատրոնի մէջ Թրքերէն Թատերախաղերու ներկայ գտնուելէ ետք, բեմ կ'ելլէ նոյն խումբին հետ երկու-փոքր դերերով։ 1915ի համաշխարհային առաջին պատերազմին Թրքական բանակին մէջ թարգմանի պաշտօնին կը կոչուի։ Տէր էլ Զօրի ողբերգութիւններուն ականատես եղած է։ 1918ին կը վերադառնայ Պոլիս և կը մտնէ Պենլեանի օփերէթային խումբին մէջ ու կը ստանձնէ «Սուլթան Բէկ»ի (Արշին Մալ Ալան) դերը, միաժամանակ Բեբայի Թրքական երաժշտախառն ներկայացումներուն մէջ կը մարմնաւորէ «Հումմաթ Աղա»յի դերը։



ՀՐԱՉԵԱՅ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

1918-1919 Թուականներուն մաս կը կազմէ Պոլսոյ «Հայ Տրամաթիք Թատերախումբ»ին. կը խաղայ «Նամուս» (հարբած հիւրը), «Զայնը հնչեց» (գերման սպայ) և այլ Թատերախաղեր։ 1919-1920 մօտէն շփում կ'ունենայ մեծ ռեժիսէօր Օվի Սեւումեանի հետ, որ կը քաջալերէ զինք և կը մասնակցի անոր սարքած ներկայացումներուն ինչպէս «Ցո՞ո Երթաս» (Վինիկուս Մարկոս), «Թագաւոր» (Ալեքսանդր), «Հին Աստուածներ» (աբեղայ), «Նամուս», «Ուրիէլ Ակոստա», «Դատարան», ևլն։ 1920ին Յովհաննէս Աբելեանի և Յովհաննէս Զարիֆեանի Պոլիս կատարած շրջապըտոյտի ընթացքին, Ներսիսեան անոնց կողքին կը խաղայ «Զար Ոգին» (Մուրատ), «Պատուի Համար» (Օթարեան), «Հայրենիք», «Ջալալետին»։ Ան գործօն մասնակցութիւն կը բերէ նաև Շիրվանզատէի Պոլիս այցելութեան առթիւ ի պատիւ անոր կազմակերպուած հանդէսներուն և Վահրամ Փափազեանի կազմակերպած ներկայացումներուն մէջ։

1920-1921, Վահրամ Փափազեանի և Գ. Աւետեանի հետ Ներսիսեան դերեր կը ստանձնէ Թուրք բեմադրիչ Մուհսինի ֆիլմերուն մէջ։ 1922ի աշնան Ներսիսեան կը հաստատուի Կովկաս։ Պաթումի և Սուխումի մէջ «Լէպլէպիճի Հօր Հօր Աղա»յի և այլ խաղերու մէջ ելոյթներ ունենալէ յետոյ 1923ի ամրան վերջնականապէս կը փոխադրուի Երեւան։ Նոյն տարուոյ Հոկտեմբերին կը հրաւիրուի Հայաստանի Ա. պետական Թատրոնը և Օսկար Ուայլտի «Սալոմէ» և Մօրիս Մեթերլինկի «Հրաշագործութիւն Սրբոյն Անտոնիոսի» թատերախաղերուն մէջ կը ստանձնէ Սուրիացիի և Աշլիի դերերը, կը մասնակցի նաև Շիրվանզատէի «Պատուոյ Համար», Մոլիէռի

(Շար. տես էջ 5)

ԱՐԱՔՍԻ ՍԻՐՔԷԵԱՆ-ԹԵՐԹԵՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Սեպտեմբեր 10ին (1966) Տիթրոյիթի հայ գաղութը դժբախտութիւն ունեցաւ ցուրտ հողին յանձնելու իր շնորհալի և սիրասուն զաւակներէն մէկը՝ յանձին երգչուհի Արաքսի Սիրքէեան-Թերթերեանին, խոր սուգի մատնելով համայն գաղութը և մասնաւորապէս Հնչակեան Կուսակցութիւնը։

Գիտենք, մահը տիեզերական է, մահը բնութեան անյեղլի օրէնքն է, ծառն ու ծաղիկ, մարդ ու կենդանին կը բուսնին ու կը ծնին, կ'ապրին, կը մաշին ու կ'անհետանան այս աշխարհէն։ Բնութեան օրէնքին մէջ բացառութիւն չկայ։ Հարուստն ու աղքատը, գիտունն ու տգէտը հաւասարապէս ենթակայ են այս օրէնքին։

Սակայն ցաւալի պարագայ մը կայ, այն ալ երիտասարդ ու բեղմնաւոր կեանքին մէջ մահանալն է. այս կէտն է, որ առաւելապէս մեր սրտերը կը խոցոտէ, սուգի և արցունքի կաթիլներ կը խլէ մեր աչքերէն. կուլանք, կ'ափսոսանք գոյն՝ որովհետեւ նորածիլ բողբոջ մըն էր ան, ապրելու, հասուննալու սահմանուած, նպատակներ ունէր, կատարելու իղձեր, երազներ իրագործելու։

Հին դարերու մեր նախնիքները աւանդութիւն մը ունէին, երբ անհատ մը կը մահանար՝ բոլոր բնակիչները ամէն դատակարգի, եկեղեցին կը հաւաքուէին, ոչ միայն վերջին յարգանք ընծայելու ննջեցեալին՝ այլ անոր անձը գերգնահատութեան կ'ենթարկէին. անոնք չէին հարցներ, թէ այդ անձը ինչպէ՞ս մեռաւ, հապա ինչպէ՞ս ապրեցաւ, անոնք չէին հարցներ թէ որքան փող և հարստութիւն դիզեց, այլ ի՞նչ ծառայութիւն մատոյց իր համայնքի բարօրութեան և զարգացման, ինչպիսի՞ օգտակարութիւններ ընծայեց իր ազգային ազատագրական



պայքարին։ Եթէ ան մէկն էր, որ իր կեանքի ընթացքին մեծ ծառայութիւն էր մատուցեր ազգին և հայրենիքին, համայնքը իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէր, մեծ թափօր մը կը կազմէին, կիներու խումբ մը, որ գողթան երգիչներ կը յօրջօրջուին, կուլային, ծնծղաներով և ֆանֆառներով կ'ողբային անոր ցաւալի կորուստը։

Այսօր Տիթրոյիթի հայ գաղութը հետեւելով մեր նախնեաց աւանդութեան՝ գերգնահատութեան կ'ենթարկէ ընկերուհի Արաքսիի կեանքը։

(Շար. տես էջ 5)

ԱՇՈՏ ՍԱԹԵԱՆԻ ԵՐԳԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ժողովրդական ոգով, աչքի են ընկնում վառ ռեալիստականութեամբ։ Նրա մեղեդիների արտայայտչականութիւնն ու գեղարուեստական բարձր արժանիքները պայմանաւորւում են ժողովրդական երաժշտութեան լադային հիմքի հարստութեամբ ու առանձնայատկութիւններով։

Ա. Սաթեանի ստեղծագործութեան մէջ առանձնայատուկ տեղ են գրաւում նաև չափն ու ռիթմը։ Նրա երգերում ռիթմը ոչ միայն ստեղծում է երգային արտայայտչականութեան ակունք հենք, որի շնորհիւ մեղեդին բացառիկ տռամգականութիւնն է ստանում, դառնում է առաւել պարզ ու լակոնիկ և կամ, ընդհակառակն, զարմանալիօրէն պլաստիկ ու սահուն, այլեւ ռիթմը սերտօրէն կապուած է մետրի հետ, իսկ մետրը իր հերթին, խօսքի հետ, խօսքի ճիշդ շեշտադրութեան հետ։

Ա. Սաթեանը մեծ ուշադրութիւն էր տալիս խօսքին։ Նա միշտ ձգտում էր հիմնական վաւկի շեշտը դնել տակտի ուժեղ կամ համեմատաբար ուժեղ հատուածի վրայ։ Բայց քանի որ հայերէն բառերի խօսակցական շեշտադրութիւնը չի համընկնում եւրոպական երաժշտական պրոֆեսիոնալ դպրոցի մշակած խիստ տաղաչափութեանը, Ա. Սաթեանն ստիպուած էր յաճախակի դիմել խառն չափերի օգտագործմանը։ Խառն չափերի շնորհիւ երաժշտական ռիթմը աւելի էր համապատասխանում հայերէն բառերի արտասանական շեշտերին։ Այսպիսով Ա. Սաթեանը հասնում էր մեղեդիական և խօսակցական շեշտադրութեան սինթեզին։ Ուստի և Ա. Սաթեանի երգերում մեղեդու միջոցով արտաբերուած բառը ցայտուն է ու արտայայտիչ։ Այստեղ էլ Ա. Սաթեանը մօտենում է ժողովրդական ակունքին, քանի որ հայկական ժողովրդական երգերն իրենց հիմքում մեծ մասամբ ազատ տաղաչափութիւն ունեն։

Երգը Աշոտ Սաթեանի տաղանդի տարերքը եղաւ։

Սաթեանը գրել է բազմաթիւ երգեր մենակատարների ու երգչախմբերի համար։ Լայն ճանաչում են գտել նաև նրա սիմֆոնիկ շարքերը՝ «Արարատեան հովտի երգերը» և «Հայրենի լեռները»։ Բայց նա գրել է ուրիշ ժանրի ստեղծագործութիւններ եւս։ Նրա խոշոր գործերից են նշանաւոր «Գայանէի արիան», դժբախտաբար անաւարտ են մնացած «Դաւիթ Բէկ» օրատորիան, սիմֆոնիկ նուագախմբի համար գրուած՝ «Զանգեզուրի լեռներու» սուիտը։ Կամերային-գործիքային ժանրի ստեղծագործութիւններից առաջին հերթին պէտք է յիշատակել կոնսերվատորիայի նրա դիպլոմային աշխատանքը՝ «Լարային կուարտետը»։

Մինչեւ կոնսերվատորիան աւարտելը Սաթեանը, որպէս դիրիժէօր ու երաժշտական ղեկավար, աշխատում է Սունդուկեանի անուան հայկական պետական դրամատիկական թատրոնում, որտեղ նա կատարեց մօտ 50 թատերական բեմադրութեան երաժշտական ձեւաւորումը։ Հետագայում նա աշխատակցեց «Հայֆիլմ» կինոստուդիայի և երաժշտութիւն գրեց 6 կինոնկարների համար։

Ստեղծագործական ուժերի ծաղկման շրջանում ընդհատուեց հիանալի արուեստագէտի կեանքը։ Աշոտ Սաթեանը վախճանուեց 1958 թուականի Սեպտ. 30ին։ Շատ գաղափարներ ու մտայղացումներ անկատար մնացին։ Նրա ստեղծագործական կեանքի ամենանուիրական երազանքը օփերա գրելն էր։

Ա. Սաթեանի երգերը հմայիչ ձօներ են հայրենիքին, Հայաստանին։ Դրանք մի քիչ հեքիաթային բան ունեն իրենց մէջ, մի քիչ հերոսական են, մի քիչ երազային, բայց բո..որ դէպքերում տոգորուած են ժամանակակից մարդու կենդանի շնչով, նոր աշխարհ կառուցող և ստեղծագործական ազատ աշխատանքի թաղաւորութիւնը գովերգող մարդու նուիրական երազանքով

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

(Շար. Գ. էջէն)

խաններ կու տայ և բնաւ հոգ չ'ըներ իր ամուսինը հանդարտեցնելու մասին։

Մարդը. Այս ի՞նչ է պապա՛մ, ես ի՞նչ պէտք ունիմ այս խըվըռ զըվըռ բաներուն։ Եահուտիները Քրիստոսը խաչը հանեցին, հիմակ ալ Քրիստոսը կը շահագործեն։

Կինը. Քեզ մարդու տեղ դրեր են, քեզի նուէր են ղրկեր ի՞նչ կ'ուզես աւելի։

Մարդը. Ես նուէր ուզե՞ր եմ որ ղրկեր են. իմ ի՞նչս պակաս է։

Կինը. Ա՛յ մարդ, Քրիսմըս է, սովորութիւն է. ծանօթները, բարեկամները իրարու նուէր կը ղրկեն։ Քու բարեկամներդ քեզի նուէր ղրկած են... Ես համրեր եմ, 40 ծրար նուէր եկած է քեզի, ըսել է թէ դուն 40 բարեկամ ունիս։

Մարդը. Ատոնց չարեկամ ըսէ՝ բարեկամ մի ըսեր։ Ատոնք իմ գրամիս բարեկամ են։ Անոնք 5 սենթնոց բան մը ղրկած են, որպէս զի ես ալ 5 տոլարնոց բան մը ղրկեմ։

Կինը. Եթէ չես ուզեր, մի՛ ղրկեր. մարդիկ զոռով քեզմէ նուէր չեն ուզեր։

Մարդը. Այդ պարագային անունս կը քաշքշեն չանը պոչին կը կապեն։

Կինը. Հապա ի՞նչ պիտի ընես։

Մարդը. Իշտէ էտի է կը մտածեմ։ Հիմա մտիկ ըրէ։ Դուն այդ նուէրները համրեր ես 40 հատ, ես համրեր եմ 50 հատ. խոշոր ծրարները համրեր ես, պզտիկները չես համրեր... Եթէ ես 50 մարդու նուէր ղրկեմ, ամէն մէկ նուէր 5 տոլար հաշուեմ, կ'ըլլայ 250 տոլար։ Հապա ատոնց ստեմփի (դրոշմաթուղթ) դրա՞մը. 50ական սենթ ալ ատիկա հաշուէ, կ'ընէ 25 տոլար, ըսել է բոլորը միասին կ'ընէ 275 տոլար...։ Ես խե՞նթ եմ որ 275 տոլար նուէրի դրամ տամ...։ Չէ՛, կնիկ, չէ, ես ապուշ չեմ որ պարապ տեղը դրամ ծախսեմ։

Կնիկը. Ա՛յ մարդ, այնպէս հաշուէ թէ նուէր չես ստացեր, մոռցիր որ երթայ։ Այս տարի ձայն չհանես նը եկող տարի նուէր չեն ղրկեր. արդէն եղածը մասխարա բան է։

Մարդը. Չէ՛, կնիկ, ես այդ բանը չեմ ըներ. ես ուրիշ միջոց մտածեր եմ։

Կնիկը. Ի՞նչ միջոց։

Մարդը. Մարկոսին ղրկած նուէրը Թորոսին ղրկէ, Թորոսին ղրկած նուէրը Մարկոսին ղրկէ. հէմ չամատան փաքլանըր, հէմ փիլաւ եաղլանըր (թէ մոմակալը կը մոքրուի և թէ փիլաւը կը իւղոտուի)։ Այդպէսով բաց ճակատով դուրս կուգանք։

Կնիկը. Ատիկա կ'ըլլա՞յ...։

Մարդը. Ինչո՞ւ չ'ըլլար...։ Միայն թէ մէկ երկու օր պիտի նեղուիս, կապոցները պիտի բանաս, նոր կապոցներ պիտի կազմես, և հասցէները պիտի գրես։ Ես օթոյովս փոստան կը տանիմ լմնցաւ գնաց։

Կնիկը. Էդի խելքիս պառկաւ... բայց... բայց... եթէ այդ մարդիկը իրարու տուն այցելե՞ն... Գիտե՞ս Քրիսմըսի առթիւ իրարու տուն այցելութեան կ'երթան... Իրենց ստացած նուէրները իրարու ցոյց կուտան և ղրկողին անունն ալ կ'ըսեն, այն ատեն՝ խայտառակութիւն խայտառակութեանց մեր աղուէսին պոչը մարդոց քիթը կը մտնէ։

Մարդը. Պարապ բան մի՛ խօսիր կնիկ, մարդիկ իրենց ղրկած նուէրին վրայ տամղա չեն զարկեր, ի՞նչպէս կրնան գիտնալ որ ուրիշին ինծի ղրկած նուէրն է որ իրենց ղրկեր եմ։

Կնիկը. Ամէն ծրարի մէջ ըստորագրուած քարդ մը դրած են, չէ՞։

Մարդը. գիտեմ, կնիկ, գիտեմ... Ես ատոր միջոցը գտած եմ։ Ես քիմիական դեղ մը ունիմ, որ եթէ ստորագրութեան վրայ քսես, ստորագրութիւնը կը չքանայ, դուն մեր անունը կը գրես անոր տեղը։ Ասով՝ նոր քարդեր գնելու ծախսէն ալ կ'ազատուինք։

Կինը. Ա՛յ քեզ մարդ... Ատիկա աչհագին աշխատութիւն է, ստորագրութիւնը անհետացուր, նոր ստորագրութիւն դի՛ր...։

Մարդը. Գործիդ անունն ի՞նչ է... Ամէն օր պաճաղներդ կերկընցնես կը պառկիս, այս մէկ երկու օրերն ալ գործէ, եա կ'ըլլայ։ Եթէ նոր քարդեր գնեմ, ամէն մէկ քարդը 25 սենթ է, 50 քարդը տասներկու-քուկէս տոլար կ'ընէ...։ Տասներկու քուկէս տոլար երբ խնայենք, չե՞ս հաւնիր... Ես տակաւին ստեմփները խնայելու մասին ալ մտածեր եմ։

Կինը. Ի՛նչ... ստեմփները ի՛նչպէս պիտի խնայես... Ի՛նչ է, կ'ուզես Ամերիկայի կառավարութի՞ւնն ալ խաբել։

Մարդը. Ես կառավարութիւնը չեմ խաբեր. ամէն ինչ օրինական ձեւով կը կարգադրեմ։ Մտի՛կ ըրէ... Ամէն մէկ ծրարի վրայ ստեմփ փակցուցեր են, չէ՞... Ուշադրութիւն եթէ ընես, պիտի տեսնես, որ նամակատան կնիքը ուղղակի ստեմփին վրայ զարնուած չէ, այդ ստեմփն ուրեմն չգործածուած ստեմփ կարելի է հաշուել։ Ատիկա քիչ մը կը թրջես. ստեմփը կը փրցնես, յետոյ կը փակցնես քու կազմած կապոցիդ վրայ, եղաւ գնաց։

Կինը. Մարդ քեզ նման խելացի՝ ո՛չ եկեր է, ոչ ալ պիտի գայ։

Մարդը. Անշուշտ խելացի եմ, եթէ խելացի չըլլայի, հիմակ մօրթս քերթեր՝ շուկան ծախու էին հաներ։

Վէճը կը փակուի այստեղ ու մեր հայ միլիոնատէրը առանց անօգուտ ծախսարարութեան ուրիշներու նուէրներով իր բոլոր բարեկամները կ'ուրախացնէ, զանոնք կը խնդացնէ և ինքն ալ կը խընդայ անոնց վրայ։

Ի՛նչ աղուոր Քրիսմըս Պարոն Տօմուզեանի համար....

ԸՆԿԵՐ ՕԶՈՒՆԻ

01079

ՀՆԴԻԿ ԿՆՈՋ ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ի՞նչ է հնդիկ կնկան պատկերը Հնդկաստանի մէջ։ Մահարաճաներու և ազքատներու այս երկիրը ծնունդ կուտայ տարեկան հինգ միլիոն նորածիններու։ Այսօր Հնդկաստանի վարչապետութեան հասած է և բարձր քաղաքականութիւն կը վարէ հնդիկ կին մը՝ Ինտիրա Կանտին։

Վարչապետ այս հնդիկ կնոջ կողքին, կայ առողջապահական կինհախարար մը. ուրիշ մը կը գրաւէ խորհրդարանի բարձր պաշտօն, չորրորդ մը տնօրէնուհին է ամենամեծ նաւային ընկերութեան մը... Սակայն պատկերը շատ մութ է հնդիկ կնոջ՝ որ կը հաշուէ 212 միլիոն և բաղդատութիւն մը դնելով ուրիշ երկիրներու կիներուն հետ, կարելի է ըսել որ Հնդկաստանի կիները կ'ապրին տակաւին քարի դարը։

Վարչապետ Ինտիրա Կանտի հերոսաբար կը պայքարի, լաւագոյնս լուծելու համար կիները յուզող խնդիրները, որովհետեւ ժողովուրդն է որ կ'իշխէ Հնդկաստանի Միացեալ կիներուն վրայ՝ կաշկանդելով անոնց ազատութիւնը, ժառանգական աւանդութիւններով և սովորութիւններով։

Օրինակի համար հինտուս աւանդը, որ ժողովուրդին մեծ տոկոսը կը կազմէ՝ կը պարտադրէ աղջիկներու ամուսնութիւնը 9 տարեկանին, և երբեմն ալ այս տարիքը կ'իջնէ 8ի։ Կը վախցուի որ այս սովորութիւնը, ժողովուրդին գերաճում բերէ։ Հակառակ որ վերջերս կառավարութիւնը նոր օրէնք մը հրատարակեց և պատիժ սահմանեց օրինազանցներուն, սակայն այն օրէնքը միայն քաղաքներուն մէջ կը գործադրուի։

Սովորութիւնները աւելի խիստ են, այրիացած և ամուսնալուծուած կիներու նկատմամբ։ Իրենց իրաւունքները անտեսուած են, նոյնիսկ ծաղկեալ մեծ քաղաքներուն մէջ։ Հնդկաստանի մէջ շատ մը ընտանիքներ, չեն քաջալերեր ամուսնալուծուած և այրիացած կիներու մուտքը իրենց ընտանիքէն ներս. տրուած ըլլալով որ ամուսնութիւնները մինչեւ այս օրս տեղի կ'ունենան, ընդհանրապէս, հայրերու ձեռամբ, ծնողներու կարգադրութենէն վերջ միայն երկու երիտասարդները իրարու կը հանդիպին, առ ի ձեւակերպութիւն։ Երկու ընտանիքներուն միջեւ համաձայնութիւնները տեղի կ'ունենան՝ առանց որ երիտասարդ զոյգերը իրարու հետ խօսին իրենց ամուսնութենէն առաջ. շատ քիչ անգամ է որ այս պատկերը չի ներկայանար, եթէ նոյնիսկ հարուստ Հնդկաստանի կիներու միութեան ընդհանուր քարտուղարը ըլլայ։

Վերջին վիճակագրութիւնները կ'ըսեն թէ 10 հազարի վրայ 26 աշակերտ և աշակերտուհի կայ բարձր ուսումնարաններու մէջ. որոնց հարիւրին 17ը աղջիկներ։ Նոյնիսկ ասոնք չեն կրնար փրկուիլ այս ամուսնութիւններէն. օրինակի համար տիկին Նարմալ Դնկար, որ միջազգային յարաբերութեանց մասնագէտի աստիճան ստացած է Նիւ Տելհիի համալսարանէն, կ'ըսէ. «Ըլամուսնութեան օրս միայն ճանչցայ ամուսինս, տրիպուած եղայ նշանածիս հետ գաղտնի դուրս ելլել, առանց ծնողներու գիտակցութեան կարենալ համաձայնելու մեր ապագայ կեանքին մասին»։

Ամուսնացած կնոջ արտօնուած չէ իր ամուսնոյն հետ խօսելու այցելուի մը ներկայութեան. շատ անգամ կը պատահի որ ամբողջ օրը հիւր ունենան, ինչ որ կը նշանակէ թէ իր ամուսնոյն հետ չի կրնար խօսիլ, միայն՝ երեկոյեան իրենց ննջասենեակին մէջ։

Վերջ տալու համար այս հին և զարմանալի սովորութիւններուն, որ տակաւին կը տիրեն Հնդկաստանի մէջ, տիկին Դնկար հնդիկ կիներու միութեան աջակցութեամբ (որ կը հաշուէ 66.000 անդամ), կ'աշխատի պաշտպանել հնդիկ կնոջ իրաւունքները, և որոնց բնակչութեան թիւը կը կազմէ հարիւրին վաթսունը։

Թարգմ. ՍՈՒՐԷՆ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Ֆ Ա Ն Թ Ե Զ Ի)

Սիրե մայրդ թե ըլլայ
Պառաւ, տգեղ, անկարող,
Անունն է մայր, պարտ է քեզ
Սիրել ըզնե, որդու պես։

Սիրե քույրդ, թե ըլլայ
Հրպարտ, ագահ, բամբասող,
Անունն է քույր, պարտ է քեզ
Սիրել ըզնե եղբոր պես։

Սիրե կինըդ թե ըլլայ
Գեղ հրեշտակ կամ հրեշ,
Կողակիցդ է, պարտ է քեզ
Սիրել ըզնե անձիդ պես։

Իսկ աղջիկըդ թե ըլլայ
Անգեղ, անկիրթ, չըղպաղ,
Ո՞հ ինչ փորձանք, պարտ է քեզ
Կարգել ըզնե, կ'ազատուես...։

ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա, 9-12-66

Ճ Շ Դ Ո Ւ Մ

Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովի ատենապետ Պ. Մարտիկ Զարպհանէլեանի 25 Նոյ. 1966 թուակիր գրութեան – որ հրատարակուեցաւ տեղւոյս «Ցուսաբեր» եւ «Արեւ» օրաթերթերուն մէջ – Գահիրէի Առաջնորդարանի նիւթական կացութեան վերաբերեալ սա արտայայտութիւնները, թէ «կայ սնակացած վիճակ», թէ «սնտուկը պարապ ըլլալով, քանի մը հազար ոսկի փոխառութեամբ ամսագլուխ կը փակեն», անտեղի են եւ երբեք չեն համապատասխաներ իրականութեան։

Ոչ ներկայիս եւ ոչ ալ անցեալ երեսուն տարիներու ընթացքին չէ պատահած երբեք, որ Գահիրէի Առաջնորդարանի եւ ենթակայ հաստատութեանց մօտ 170 հոգի հաշուող պաշտօնէութեան թոշակները իրենց ատենին չվճարուին։

Պ. Զարպհանէլեան լաւ գիտէ, թէ ինչպէս անցեալին մէջ պատահած է, ներկայիս ալ կրնայ պատահիլ, որ Առաջնորդարաններ, անյետաձգելի կամ չնախատեսուած վճարումներ դիմագրաւելու համար, հարկադրուած ըլլան փոխառութիւն մը ընդունելու, իբրեւ հետեւանք, Գահիրէի պարագային, այն իրողութեան, որ իր ընդհանուր եկամուտներուն գլխաւոր մասը ներկայացնող հողային – կալուածական հասոյթները կը գանձուին տարուան վերջաւորութեան միայն, եւ տարուան ընթացքին կրնան ստեղծուիլ անցաւոր դժուարութիւններ։

Իսկ ներկայիս կ'ապահովցնենք, որ Գահիրէի Առաջնորդարանը ունի պէտք եղած անմիջական տրամադրելի անհրաժեշտ գումարները թէ՛ դրամատանց մօտ, թէ սնտուկին մէջ եւ, հետեւաբար, անտեղի են յոռետեսութիւնները։

ԴԻՒԱՆ ԴԱՀԻՐԷԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Գահիրէ, 14 Դեկտ. 1966

ԱՐԱՔՍԻ ՍԻՐՔԷԵԱՆ-ԹԵՐԹԵՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Ընկերուհի Արաքսին ամերիկահայ Նոր սերունդի կարկառուն դէմքերէն մէկն էր, անդամ էր Հնչակեան Կուսակցութեան։ Իրաւ այս տողերը անբաւարար են պատկերացնելու այս աղջկան բերած ծառայութիւնը, թէ՛ իր կուսակցութեան և թէ համայն գաղութին։ Ան հիմնովին տարբեր էր Ամերիկայի մէջ ծնած անհաղորդ Նոր սերունդէն։ Առաջին օրէն ան սիրեց հայ ազգը և հայութիւնը, նուիրուեցաւ անոր ծառայութեան, կը գրէր և կը խօսէր լաւ հայերէն։

Արաքսին երգչուհի էր, իր մելամաղձոտ ձայնովը կը պարուրէր պանդուխտ հայ սրտերը, իր կախարդիչ ձայնովը փայլ կու տար Տիթրոյիթի, Շիքակոյի և Նիւ Եորքի մեր հանդէսներու ձեռնարկներուն, հարսանիքներուն, մանաւանդ Հայաստանի տօնակատարութեանց, հոն ուր Արաքսին չկար՝ յաջողութիւնը կարծէք թերի էր։

Արաքսին ծանօթ էր բոլորին, իբրև մարդամօտիկ, դիւրահամբոյր և կենսաթրթիռ բնաւորութեան տէր աղջիկ։ Առաջին իսկ հանդիպումին անծանօթը անմիջապէս կը հմայուէր անոր քաղցր ու անկեղծ մտերմութենէն, դիւրին և անբռնազբօս հաղորդականութենէն և արտաբուրած ինքնաբուխ համակրութենէն։ Արաքսիին այս ակնառու բնաւորութիւնը դրսեւորումն էր յարգանքի այն սքանչելի զգացումին, որով ան համակուած էր մարդ անհատին հանդէպ։

Արաքսին հայ եկեղեցիին մէջ դպրութեան պաշտօն կը վարէր, եկեղեցական մեղեդիներն ու շարականները կ'երգէր աննման ու հոգեբուխ սրտով մը. անոր մելամաղձոտ, թովիչ ձայնը կը թնդացնէր եկեղեցիին կամարները և կը պարուրէր հաւատացեալներուն սրտերն ու հոգիները միանգամայն։

Արաքսին միաժամանակ տիպար մայր էր, անոր գուրգուրանքին ենթակայ էին ոչ միայն իր զաւակները, այլ օտար մանուկները։ Մանուկները անոր հայեացքին մէջ կը նշմարէին երջանկացնող, դիւթիչ ուժը մարդասիրութեան։ Այո՛, մարդասիրութիւնը համապարփակ անպարագրելի սէր է, բոլոր սէրերուն բիւրեղացումն է, վեհագոյնը և ազնուագոյնը։

Արաքսին նաև ընկերասէր և հայրենասէր էր. մէկ իղձ և փափաք կը տոչորէր անոր սիրտը, երթալ Հայաստան՝ խառնուիլ արուեստագէտներու խումբին, պատեհութիւն ունենալ Հայաստանի օփերայի բեմէն երգել ու գինքը ճանչցնել ողջ հայութեան. սակայն աւա՜ղ այս իղձը մնաց լոկ փափաք մը։ Այսօր Արաքսին ոչ ևս է. դաժան մահը զայն մեզմէ խլեց, արդեօք վաղը պիտի ունենա՞նք մէկը, որ անոր պակասը լրացնէ։ Մենք Տիթրոյիթցիներս և Շիքակոցիներս կ'ողբանք անոր կորուստը՝ յաւերժական յարգանքի խօսք մը ունինք անոր անթառամ յիշատակին.

—Արաքսի՛, դուն մեզմէ բաժնուեցար առ յաւէտ։ Սակայն մենք յաւերժապէս քու յիշատակդ մեր սրտերուն մէջ պիտի պահենք. յարգանքով քեզի՛ Արաքսի։

ԱՐՇԱԿ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

ՀՐԱՉԵԱՅ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

(Շար. Դ. էջէն)

«Երեւակայական Հիւանդ», Գոկոլի «Քննիչը» և Շեքսփիրի «Կամակոր Կնոջ Սանձահարում» թատերախաղերուն զանազան դերերով։

1924 Ապրիլ-Մայիս ամիսներուն Երեւանի Պետական թատրոնին հետ կը մեկնի Թավրիզ, ուր շատ մը ներկայացումներու կը մասնակցի։ 1925ին կը ստանձնէ նաև Համլէթի դերը։ Հայ կինոյի առաջին «Նամուս» ֆիլմին մէջ կը կատարէ Ռուստամի դերը, իսկ 1926ին իր խաղացանկին վրայ կ'աւելնան նաև «Տրիլպի» (Տաֆի), «Թարթուֆ» (Թարթուֆ), «Վենետիկի Վաճառականը» (Անդոնիօ)։ Ապա կը մեկնի Թիֆլիզ և Պաքու ու կը մասնակցի շատ մը ներկայացումներու։ 1927-էն մինչև 1929 կը դարձնէ հայկինոյի «Խասփուշ» (Ռըզա), և «Հաշիմ» (գլխաւոր հերոսի դերը) ֆիլմերը։ Կրկին կը շրջի Թիֆլիզ, Պաքու, Ռոստով, Մոսկուա, Լենինական։ Կը դարձնէ «Մեքսիքական Տիփլոմադներ» (խմբապետ Սաքօ), իսկ 1932ին «Երկու Գիշեր» ֆիլմերը (Պեննեանի դերը)։ Պետական Կարմրադրօշ Թատրոնի տասնամեակին առթիւ Ներսիսեանի կը շնորհուի «վաստակաւոր արթիսթ»ի պատուաւոր կոչումը։ 1933ին կը դարձնէ «Լոյս և Ստուէր» (Կուլակ), «Կիկոս» (Արամ), «Քրդեր և Եզիդներ» (Ջալալ) ֆիլմերը։ 1934ին կը մարմնաւորէ «Համբօ»ի դերը «Փիգոր» ֆիլմին մէջ, որ կ'ըլլայ անխօս ֆիլմերուն մէջ իր վերջինը։

1935ին առաջին խօսուն ֆիլմ «Պէպօ»ի մէջ կ'երեւի Պէպոյի դերով, իսկ 1936ին կը դարձնէ «Ալագեազ» ֆիլմը, որ չի ցուցադրուիր։ Հրաչեայ Ներսիսեան հայ բեմի և հայ կինոյի ջահը միշտ վառ կը պահէ ու շրջելով քաղաքէ քաղաք, կը ստանձնէ զանազան կարեւոր դերեր։ Յաճախ կը պարգեւատրուի։ 1939 Դեկտեմբերին «Զանգեզուր» ֆիլմին մէջ մարմնաւորած Ցակոբեանի դերին համար կը ստանայ «Հանրապետութեան Ժողովրդական Արթիսթի» պատուաւոր կոչումը։ 1944ին, «Դաւիթ Բէկ» ֆիլմին իր «Դաւիթ Բէկ» կերպարին համար կը պարգեւատրուի «Լենինի շքանշան»ով։ 1947ին կը ստանձնէ Նուբարտինի դերը «Անահիտ» ֆիլմին մէջ։ Մինչև 1954 յաջորդաբար դարձուցած է ֆիլմեր և խաղացած բեմերու վրայ։ «Փեսատեւ» ֆիլմին (1954) մէջ Վարդանի դերին համար 1956ին «Սովետական Միութեան Ժողովրդական Արթիսթ»ի պատուաւոր կոչումը կը շնորհուի իրեն։ Նոյն տարին կը դարձնէ «Ամպրոպի Արահետով» (խելագար Սեմ), «Պատուի Համար» (Էլիզբարով) և «Սիրտը Երգում է» (Ղարիբ) ֆիլմերը։ 1957ին կարգ մը փիէսներու առընթեր կը ստանձնէ նաև «Առաջին Սիրոյ Երգը» (Վարունց), «Անծանօթ Ճանաչում եմ» (Ծերունի) ֆիլմերը։

1959 Նոյեմբեր-Դեկտեմբերին, Դ. Մալեանի հետ կը մեկնի Պուլկարիա, «Երեւան» հայ մշակութային միութեան հրաւէրով ու Սոֆիա, Փլովտիւ, Վառնա և Ռուսէ քաղաքներու հայ թատերախումբերուն հետ բեմ կ'ելլէ Էլիզբարովի եւ Պաղտասարի դերերով։

1960ին Եղիշէ Չարենցի «Դէպի Ապագան» փիէսը խաղալէ ետք կը դարձնէ «Տունը Սկըսւում է Սնաւարտ Շէնքով» ֆիլմը։ 1961 կը խաղայ Ուիլեամ Սարոյեանի «Իմ Սիրտը Լեռներումն է» (Մաք Կրէկոր), կը դարձնէ «Արեւծագից Առաջ» (Արթին Պապ) եւ «Տժվժիկ» (Ներսէս Աղբար) ֆիլմերը եւ իրեն նուիրուած «Ժողովուրդի Արթիսթը» ֆիլմը։ Յունիս 15ին Սունդուկեան Թատերախումբին հետ Արտաշատ շրջանի Բաղրամեանի գիւղին մէջ 176երորդ անգամ ըլլալով կը կատարէ Պաղտասար Աղբարի դերը. իսկ վերջին անգամ ըլլալով Լենինականի մէջ Յուլիս 12ին բեմ կ'ելլէ «Իմ Սիրտը Լեռներումն է» թատերախաղով։ Չորս ամիսներ յետոյ, 1961 Նոյեմբեր 6ին, թորերու քաղցկեղէ յաւիտեան կը փակէ իր աչքերը 66 տարեկանին։ Թաղումը տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 10ին Գիտութեան և Մշակոյթի գործիչներու հին Պանթէոնին մէջ։

Հրաչեայ Ներսիսեան իր բազմակողմանի տաղանդովը 1914էն մինչեւ 1961 փառաւոր ճանապարհ մը անցաւ։

Երիտասարդ տարիքէն ան յաջողութեամբ հանդէս եկած է համաշխարհային գրականութեան ամենաբարդ կերպարներու դերակատարութեամբ։ Ներսիսեան՝ միաժամանակ ունեցաւ թէ՛ ողբերգու և թէ՛ կատակերգու դերասանի տաղանդ, ու այդ իսկ պատճառաւ մայր հայրենիքի բեմերուն եւ շարժապատկերին լաւագոյն մեկնաբաններէն մին եղաւ։ Բեմի այս վարպետը նոր կեանքը պատկերացնող ներկայացումներու հերոսն էր, հանդիսատեսին կը ներկայանար իր բարոյական բարձր արժանիքներով և գաղափարապէս յագեցած դերակատարումներով ու ստեղծագործական ցնցող պոռթկումներով։ Ան մեծ էր բեմին վրայ, բարձր իր ոգեշնչող արուեստով ու անկրկնելի անհատականութեամբ։ Հրաչեայ Ներսիսեան հայկական կինոարուեստի հիմնադիրներէն էր, անոր առաջնակարգ դէմքերէն, ճերմակ պաստառին մեծագոյն վարպետներէն։ Ստեղծագործական կեանքի ընթացքին ստանձնած դերերը, իրենց յատուկ տեղը ունին հայ շարժապատկերի պատմութեան մէջ։

Մեծանուն արուեստագէտը 47 տարիներ շարունակ բացառիկ եռանդով ու նուիրուածութեամբ ծառայեց հայ բեմին ու շարժապատկերին։ Ան իր կեանքի ընթացքին ստանձնեց 134 բեմական բազմատեսակ դերեր, իսկ ֆիլմերու մէջ ալ 36 կերպարներ։ Հայաստանի պետութիւնը բարձր գնահատեց մեծատաղանդ այս վարպետը ու զայն պարգեւատրեց զանազան շքանշաններով, մետայլներով, կոչումներով։

Ամէն հունտ իր հողին մէջ պէտք է ցանել որ արքասաբեր դառնայ։ Հայ բեմի այս արժանաւոր զաւակը առանց Մայր Հայրենիքի պիտի չկրնար ըլլալ Հրաչեայ Ներսիսեան մը, արտասահմանի մէջ ան պիտի մնար սովորական դերասան մը և այլ աշխատանքի պիտի դիմէր իր ապրուստը ճարելու, ինչպէս ճակատագրուած է սփիւռքահայ գրեթէ բոլոր դերասաններուն։

Առանց Մայր Հայրենիքի պիտի չունենայինք Հրաչեայ Ներսիսեան մը, Վահրամ Փափազեան մը, Արմէն Արմէնեան մը, Գոհար Գասպարեան մը, Միհրան Երկաթ մը, Օհան Տուրեան մը։

Մենք եգիպտահայերս թէև Հրաչեայ Ներսիսեան անձամբ վայելելու առիթը չենք ունեցած, բայց զինքը ճերմակ պաստառին վրայ յաճախ տեսած՝ 1936ին Գահիրէի սինեմա Ֆեմինայի մէջ («Պէպօ» ֆիլմը), 1948ին («Անահիտ» ֆիլմը) և այս վերջի տարիներուն «Սիրտն է երգում» և այլ ֆիլմեր։

Յարգանք իր յիշատակին։

Գահիրէ

Ս. Գ.

01080

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
22 Դեկտ. 1966

ՖՈՒԹՊՈԼ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ԲՈՒՇԳԱՇ ԹԵԿՆԱԾՈՒ ՄԱՐԶԻՉ ԱՆԳԼԻՈՅ ՉԵԼՍԱՍ ԽՈՒՄԲԻՆ

Անգլիոյ Չելսաս Ակումբի ֆութպոլի պատասխանատուն առաջարկ մը ներկայացուցած է ըՍպանիոյ Ռէալ Մատրիտի միջազգային հռչակաւոր մարզիկ Բուշգաշի՝ մարզելու Չելսաս խումբը, փոխան ամսական 1000 սթերլինի։

Բուշգաշ մերժեց այս առաջարկը և նախընտրեց մնալ Ռէալ Մատրիտի կրտսերներու մարզիչ։

ՍՊԱՆԻԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԻՏԱԼԻՈՅ՝ 2ՈՎ 1

Եւրոպայի բաժակի մրցումներուն՝ Սպանիա կը յաջողի յաղթել Իտալիոյ՝ 2ով 1, շնորհիւ իր յարձակողական գիծին, որ կազմուած է կրտսերներէ։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ՍԱՐԱԵՒՕ ԽՈՒՄԲԸ ԱՄՀԻ ՄԷՋ

Եուկոսլաւիոյ մէջ Սարաեւօ խումբը առաջնութիւնը կը շահի լիկի մրցումներուն, որուն կը յաջորդէ Բարթիզանը։

Սարաեւօ խումբը երկու մրցումներ պիտի խաղայ Ա.Մ.Հ.ի մէջ. Ա.ը Գահիրէի մէջ Ահլիի հետ՝ 30 Դեկտեմբերին, իսկ Բ.ը Աղեքսանդրիոյ մէջ Իթթիհատի հետ՝ երկու օր ետք։

ԼԻԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՕԼԻՄՓԻՔԻ՝ 3ՈՎ 2

Հոծ բազմութեան մը առջեւ տեղի ունեցաւ Ահլի–Օլիմփիքի մրցումը և վերջացաւ առաջինին յաղթանակով՝ 3-2 արդիւնքով։

Երկու խումբերն ալ արագ, զօրաւոր և գեղեցիկ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին։ Ահլիի խումբը առաջին 25 վայրկեանը տիրապետեց մրցումին, ու մնացած ժամանակը Օլիմփիք իր կարգին տիրապետեց։

Ա. կիսախաղի 33րդ վայրկեանին Ուսամայի մէկ գեղեցիկ փասը հասաւ Հասան Կապրին, որ մարմնի ճկուն դարձուածքով մը նշանակեց Ահլիի Ա. կէտը։ 41րդ վայրկեանին Թահա ստացաւ գնդակը Էզզադ Ապտուլ Ռուսէն ու յառաջացաւ մինչեւ մրցորդ խումբի բերդը եւ անցուց Ուսամայի, որ արագօրէն նշանակեց Ահլիի Բ. կէտը։

Բ. կիսախաղին 13րդ վայրկեանին փաուլի հարուածով մը Էզզ Էլ Տին նշանակեց Օլիմփիքի Ա. կէտը։

25րդ վայրկեանին Օլիմփիքի մարզիկ Մահմուտ Պաքրի մէկ սխալ և անխոհեմ փասը իր բերդապահին, առիթ տուաւ Ուսամայի, որ նշանակէ Ահլիի Գ. կէտը

35րդ վայրկեանին Փարուք Էլ Սաիտ գոռներէն օդը Էզզ Էլ Տին գլխու զօրաւոր հարուածով մը նշանակեց Օլիմփիքը Բ. կէտը։

Օլիմփիքի այս կէտէն ետք Ահլիի մարզիկներուն վրայ վախ մը եկաւ, բայց շատ շուտ անցաւ այդ վախը և մրցումը վերջացաւ 3ով 2։

ԻԹԹԻՀԱՏ ՍԱՔԱՆՏԱՐԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՋԱՄԱԼԷՔԻ՝ 1ՈՎ 0

Իթթիհատի կրտսերներէ բաղկացած խումբը անգամ մը եւս հաստատեց թէ կրնայ մրցիլ ամենազօրաւոր խումբերուն հետ։

Իթթիհատի խումբի կրտսերները իրենց արագ, խելացի ու ճկուն շարժումներով դաշտին վրայ որեւէ ջանք չխնայելով յաջողեցան պարտութեան մատնել Ջամալէքի զօրաւոր խումբը, որ յաղթեց Անգլիոյ Ուեսթհամի խումբին՝ 5ով 1։ Այս կրտսերներու յարձակողական գիծը չուարեցուց Ջամալէքի զօրաւոր յետսապահները և որուն յառաջապահները չկրցան ճեղքել Իթթիհատի պաշտպանողական գիծը և այս իսկ պատճառով Ջամալէքի յարձակողականը չկրցաւ սպառնալ Իթթիհատի բերդին պէտք եղած կերպով։

Իթթիհատ նշանակեց իր միակ և յաղթութեան կէտը Ա. կիսախաղի 43րդ վայրկեանին՝ Մոհամէտ Կապէրի կողմէ։

ՄԵՀԱԼԼԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԱԵԱՐԱՆԻ՝ 2ՈՎ 0

Մեհալլայի խումբը իր յաղթութեան երկու կէտերն ալ կը նշանակէ Բ. կիսախաղին. մէկը 23րդ վայրկեանին Ատէլ Ահմատի կողմէ, իսկ միւսը 44րդ վայրկեանին Համամայի կողմէ։ Մեհալլայի խումբի խաղարկութիւնը բոլորովին փոխուած էր այս մրցումին և փոխանակ պաշտպանողական խաղալու, ինչպէս միշտ, անցաւ շարունակական յարձակումի և յաղթեց Թաեարանի՝ 2ով 0։

ՍՈՒԷԶ ԵՒ ՏԱՄԻԷԹ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 0ՈՎ 0

Երկու խումբերն ալ միջակէն վար խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին և մրցումի իրաւարարը Սոպհի Նուէր ստիպուեցաւ մրցումը կեցնել քանի մը անգամ՝ կոշտ խաղարկութեան հետեւանքով։

Մրցումը վերջացաւ 0–0 հաւասար արդիւնքով։

ԹԵՐՍԱՆԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԱՍՐԻԻ՝ 2ՈՎ 1

Տկար մրցումէ մը ետք՝ վերջապէս Թերսանա յաջողեցաւ յաղթել Մասրիի՝ 2ով 1։

Ա. կիսախաղի 22րդ վայրկեանին Շազլի նշանակեց Ա. կէտը։

Բ. կիսախաղի 4րդ վայրկեանին Մասրիի բերդապահի մէկ սխալովը կը նշանակուի Բ. կէտը ի նպաստ Թերսանայի։ 12րդ վայրկեանին Մասրիի մարզիկ Շահին կը նշանակէ առաջին և միակ կէտը։

Այս մրցումին երկու խումբերն ալ կը կորսնցնեն վստահ կէտեր՝ մասնաւորաբար միջազգային խաղացողները։

ԻՍՄԱՅԻԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԷՔՔԱ ՀԱՏԻՏԻ՝ 2ՈՎ 1

Այս մրցումին երկու խումբերն ալ լաւ խաղարկութիւն մը ունեցան ու Սէքքայի խումբը տիրապետեց մրցումի Ա. կիսախաղին, որուն ընթացքին Նախլա նշանակեց առաջին և միակ կէտը 26րդ վայրկեանին։

Բ. կիսախաղին սակայն Իսմայիլիի խումբը յաջողեցաւ իր արագ և ճշգրիտ փասերովը և մերթ ընդ մերթ կազմակերպուած յարձակողականներով Սէքքայի խումբը անշարժութեան մատնել և 12րդ վայրկեանին Ռիօ նշանակեց հաւասարութեան կէտը, իսկ 33րդ վայրկեանին [illegible] նշանակեց յաղթութեան կէտը ու մրցումը վերջացաւ 2ով 1 ի նպաստ Իսմայիլիի։

Այս մրցումով վերջ կը գտնէ ԱՄՀի ֆութպոլի եւթի մրցաշարքը, որուն առաջինն է Ահլին (20 կէտ) Բ.ը՝ Իսմայիլին (15 կէտ) և Գ.ը՝ Ջամալէքը (14 կէտ)։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՕՐ. ԱԼԵՔՍԱՆՈՅՇ ԽԱՆՃԻՀԱՆԵԱՆ
ՊՐ. ՄԿՐՏԻՉ ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՆ

ամուսնացեալք

Խարթում 18-12-66

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին և իրենց ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ

Ցաւով տեղեկացանք, որ Գահիրէի Թեմական ժողովի ատենապետ Պր. Գրիգոր Դարբինեան, նախանցեալ Ուրբաթ մերոյի ցաւալի արկածով մը վիրաւորուած է եւ փոխադրուած Իտալական հիւանդանոց։

Ուրախութեամբ հաստատեցինք սակայն, որ Պր. Դարբինեան բուժուելու վրայ է արդէն եւ շուտով կը վերադառնայ տուն։ Կատարեալ ապաքինում կը մաղթենք մեր հայրենակիցին։

***

Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք, որ Ինշիանայի (Մ.Ն.) մեր աշխատակից Ընկ. Արշակ Վասիլեան, հիւանդութեան պատճառաւ ամբողջ Նոյեմբեր ամիսը հիւանդանոց մնալէ ետք, այժմ տուն վերադարձած է եւ ապաքինման շրջան մը կը բոլորէ։ Շուտափոյթ վերականգնում կը մաղթենք մեր սիրելի ընկերոջ։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Իրենց զաւկին Նորայր Ասլանեանի գծագրութեան մրցումին մէջ գտած յաջողութեան ուրախ առթիւ Տէր և Տիկին Պետրոս Ասլանեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

Առ ի գնահատութիւն Թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Աղեքսանդրիայէն ՌՄ (Ընկ. Թիւ 90) կը նուիրէ 100 ե.գ.։

ՈՒՐՈՒԿՈՒԱՑ

ԴՊՐՈՑԻ ՎԵՐԱՆՈՒԱՆՈՒՄ

Մոնթեվիտէոյի թիւ 156 երկրորդ. կարգի դպրոցը վերանուանուած է «Հայաստան»։ «Այս կոչումը գործադրութիւնն է այն որոշումին, որ Ուրուկուայի Ազգային Փարլամենթը կայացուց անցեալ տարի Թուրք ցեղասպանութեան Ցիսնամեակի տօնակատարութեանց առիթով, ի յիշատակ և ի յարգանք մէկ ու կէս միլիոն հայ անմեղ զոհերուն», կը գրէ Պուէնոս Այրէսի «Սեան» շաբաթաթերթը։

ԿԸ ՓՆՏՌԵՄ

Կը փնտռեմ հայրս՝ Կարապետեան Տրդատ Կարապետի՝ Իզմիր քաղաքի Գասար գիւղէն, և որ 1915 թուականին Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները անցած է։ Անկէ ետք ոչ մէկ տեղեկութիւն ունինք իր մասին։

Որեւէ տեղեկութիւն ունեցողը թող բարի ըլլայ հաղորդել հետեւեալ հասցէին՝

Կարապետեան Արմենուհի
Շիրակի փողոց 10/6
Գ. Մասաք, Բնակարան 33
ԵՐԵՒԱՆ (Հ.Ս.Ս.Ռ.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ

Ուրբաթ, 23 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9ին
ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ
(10ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ)
Նախագահութեամբ
Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ
ԱՐԺ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆԻ
կազմակերպութեամբ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
Գեղարուեստական ելոյթներ՝ մասնակցութեամբ տեղւոյս արուեստագէտներուն եւ սիրողներուն
Հրաւիրատոմս ստանալու համար դիմել սրահի քարտուղարութեան, ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10, կամ հեռաձայնելով թիւ 934908։

Շաբաթ, 7 Յունուար 1967
ՍՐԱՀԻՍ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Մանրամասնութիւնը յաջորդով
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ 1967Ի
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ
«ԵՐԵՒԱՆ»
ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՊԱՏԿԵՐՈՎ ՄԸ
Ունենալու համար դիմել Սրահ՝ ամէն երեկոյ

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Վարչութիւնը այս տարի եւս բացառիկ պատրաստութեամբ կը կազմակերպէ իր աւանդական
REVEILLON DE NOELԻ
ՄԵԾ ԽՐԱԽՃԱՆՔԸ
Շաբաթ, 24 Դեկտեմբեր 1966, երեկոյեան ժամը 9էն սկսեալ
Ամբողջովին արաբական վրաններով ծածկուած
եւ գեղեցկօրէն զարդարուած մարզադաշտիս վրայ
ՇԷՆՇՈՂ ՄԹՆՈԼՈՐՏ - ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ
Մասնաւոր կարգադրութեամբ խրախճանքին փայլը պիտի աւելցնէ
FROGS BAND
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ
ՄՈՒՏՔ - ԸՆԹ. ԻՔ ԵՒ ՊՏՈՒՂ 125 Ե.Գ.

Ծանօթ.— Տոմսերը սահմանափակ ըլլալուն կը խնդրուի այժմէն իսկ ապահովել զանոնք՝ դիմելով Պր. Պերճ Տօմթումեանի, հեռ. թիւ 33546 և ամէն երեկոյ մարզավայրս ժամը 8.30էն 9.30, հեռ. 74307։
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՒԱԹ ՄԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ ԹԷՅԻ ՀԱՃՈՅՔԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ՝
ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԹԷՅԻ ՏՈՒՆԸ ՁԵԶԻ ԿԸ ՀՐԱՄՑՆԷ

* Թէյի պաղպաղակ եւ սառած թէյ
* Հնդկական համադամ ուտելիքներ
* Էր-Գոնտիսիոնէ բազմոցարան
* Տաժշտութիւն եւ շարժանկար
* Փարթիի կազմակերպում

ԻՆՏԻԸՆ ԹԻ ՀԱՈՒՍ 23, Թալեադ Հարպ, Գահիրէ - Հեռ.— 72985

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ ՀԱՍԱՆ
ՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
Հրատարակած
«ՇԻՐԱԿ»
ԵՐԳԱՐԱՆՆԵՐԸ
Հայաստանեան նորագոյն երգերու
ճոխ բովանդակութեամբ
Հրատարակութիւն՝
ՇԻՐԱԿ Տպարանի — Պէյրութ
ԳԻՆ
Ձայնագրեալ ե. դ. 200
Ոչ ձայնագրեալ » 20

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
ՇԻՐԱԿ
երգարան
IMP. CHIRAK Rue du Fleuve BEYROUTH

Ապսպրանքներու համար դիմել «Ջահակիր»ի խմբագրութեան, թերթիս ցրուիչներուն, նաեւ Հայկական Ընթերցասրահ։ Աղեքսանդրիա եւ Եգիպտոսի միւս քաղաքներ ապահովագրեալ թղթատարով կ'ուղարկուին։ Ապսպրանքներ կանխիկ, կարելի է ուղարկել նամակադրոշմ կամ մանդա-փոստ։

01081

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة اسبوعية
ص. ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرونيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél.915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 160 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ١٦٠ – الخميس ٢٩ ديسمبر ١٩٦٦

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Մէկ ակնթարթով 1966ն ալ յանձնեցինք պատմութեան։

1967ի սեմին՝ կը զարմանանք թէ ի՞նչ արընթաց արագութեամբ 365 օրերը սահեցան ու տարիով մը ծանրաբեռնեցին անյիշատակ ժամանակներէ ծնունդ առած պատմութիւնը։

1966ը անցեալին կը պատկանի այլեւս, բայց անցեալին մէջ տեղ գրաւած ամէն ինչ կարելի չէ, և ճիշդ ալ չէ, որ անցեալ բառով պիտակենք և գրասենեակային անփոյթ աշխատանքով դասաւորելով իրեն յատուկ թղթածրարին մէջ՝ նոր և մաքուր էջ մը բանանք, որովհետեւ այդ էջը որքան նոր ու մաքուր ըլլայ՝ մենք պիտի չփորձուինք գրիչը ձեռքերնիս առնել առանց անցեալի խորհուրդին դիմելու։

Եւ մարդկութեան մեծագոյն խորհրդատուն, դաստիարակն ու ուսուցիչը անցեալն է, որուն շարունակական ներկայութիւնը մեր ամէնօրեայ քաղաքական, միջազգային թէ ազգային կեանքին մէջ միայն իր բարերար ազդեցութիւնը կրնայ ունենալ։

Անցեալի փորձառու և օգտակար դասերէն օգտուելով՝ մեր ներկան պէտք է կերտենք լուսաւոր ապագայի մը վստահութեամբ։

Եւ անցեալը, մե՛ր անցեալը, համայն քաղաքակիրթ աշխարհը երախտապարտ ձգող գիրն ու գրականութիւնն է, ժամանակի սահմանին մէջ անպարփակ մշակոյթն է. ժողովուրդի հոգիէն մարմնացած և ձեւաւորուած երգն ու երաժշտութիւնն է։

Ջանա՛նք որ մեր նոր շրջանը անսայթաք շարունակութիւնը ըլլայ այդ փառաւոր անցեալին։

Քիչ է թիւը այս աշխարհին մէջ տակաւին ապրող ժողովուրդներուն, որոնք հայ ժողովուրդի նման նոր տարուան սեմին երբ յետադարձ ակնարկ մը նետեն իրենց կտրած կեանքի ճանապարհին վրայ՝ տեսնեն յոգնաբեկ անցորդներու ոտքի հետքերը, արիւնո՛տ հետքեր, բայց իրարու յաջորդականութիւնը և չընդմիջուած շարունակութիւնը եղող հետքերը, որոնք կը վկայեն ժողովուրդի գոյութիւնը, ապրելու և յարատեւելու համար մղած պայքարը, ժողովուրդ մը՝ որ հազիւ կրցած է կեանքի խստաշունչ և քանդիչ մրրիկներուն և անժպիտ զեփիւռին մէջէն քարշ տալ իր կեանքը՝ հասնելու համար յաջորդ օրերուն, յաջորդ տարիներուն, յաջորդ դարերուն և վերջապէս այսօրուան։ Սակայն տեղ մը հասնիլը երբեք իր վերջնական նպատակը չէ եղած, այլ միջոց մը՝ նոր հանգրուաններու, նոր ծրագիրներու և նոր նուաճումներու։

Եւ քաղաքակիրթ աշխարհի պատմութեան անցեալին պատկանող լուսաւոր էջերուն վրայ յստակ կերպով նշմարելի են հայ ժողովուրդին ձգած հետքերը, արիւնոտ բայց ամբողջ դարերուն կուրծք տուած հետքերը, որոնց ամենաանշան կէտն անգամ այսօրուան պատմագէտներուն զուգուրանքի առարկան է։

Ազգային հպարտութեան և երջանկութեան գլխաւոր ազդակներն են ասոնք, որոնց յարատեւութեան համար նոր նուաճումներ կը մաղթենք Նոր Տարին դիմաւորելու պատրաստուող մեր բոլոր հայրենակիցներուն։

Նոր Տարին նոր երջանկութիւն և հպարտութիւն պարգեւէ մեր աննման ազգին։

Նոր տարին նոր մաքառումներու և նոր դափնեպսակներու տարի մը ըլլայ մեր պաշտելի Մայր Հայրենիքին։

Նոր տարին նոր ծրագրումներ ու նոր յաղթանակներ բերէ մեր սիրելի Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան։

Նոր տարի նոր ուխտով, Մայր Հայրենիքի, Ս. Էջմիածնի, մեր սրբութիւններուն, աւանդութիւններուն և նուիրականութեանց, մանաւանդ մեր պատմական իրաւունքները վերստանալու դատին արդար լուծման՝ հաստատ համոզումով և անխորտակ կամքով ծառայելո՛ւ ուխտով, դիմաւորենք նոր տարին՝ 1967ը։

Շնորհաւոր նոր տարի։

«Ջահակիր»ին, Գահիրէ

«Ջահակիր»ը Նեղոսի Հովտում բարձրացրեց ջահն հայրենի եւ լուսաւորեց հայրենադարձութեան ճամբան։

Կանգնած Ամանորի սեմին, ողջէս տեւական ընթերցողը թերթին, շնորհաւորում եմ «Ջահակիր»ի, մարզական-երիտասարդական «Ջահակիր»ի խմբագրական կազմերի, տպարանական աշխատողների, աշխատակիցների, ընթերցողների եւ համայն հայրենասէր եգիպտահայութեան Նոր Տարին։

Երեւան

ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼԵԱՆ
Հայկական Ս.Ս.Ռ.
Գերագոյն Սովետի Դեպուտատ

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱՌԸ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ 10ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ուրբաթ, 23 Դեկտ. 1966, ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտել Նասէր պատմական ճառ մը խօսեցաւ հերոսական քաղաք Փոր Սաիտի մէջ, եռակողմանի (Անգլիա, Ֆրանսա և Իսրայէլ) յարձակման դէմ Եգիպտոսի տարած յաղթանակի 10ամեակին առթիւ։

Աւելի քան 50.000 հոգիի ներկայութեան՝ կարգի Նախագահը եռակողմանի յարձակման բոլոր գաղտնիքները մէրկացուց և պանծացուց եգիպտացի ժողովուրդին ձեռք բերած փառաւոր յաղթանակը։

Ստորեւ կուտանք այդ ճառէն կարեւոր կէտեր.

– Մենք յաղթեցինք ու ովհետեւ պատմութիւնը մեզի հետ էր, որովհետեւ մենք յառաջդիմութեան հետ ենք և յառաջդիմութիւնը գոհարն է պատմութեան յառաջխաղացքին։

– Մեր դէմ յարձակողներէն ոմանք կ'ուզէին մեզ սպաննել փամփուշտով, ուրիշներ՝ սովահարութեամբ։

– 1957ին Եգիպտոս դիմադրաւեց տնտեսական ճնշումներու։ Ամերիկայի մէջ սառեցուած տոլարներու փոխարէն միլիոնեցաւ դեղ ու ցորեն հայթայթել։

– Տարեկան 60 միլիոնի արժէքով տոլար կամ օտար դրամանիշ պէտք է խնայենք՝ գնելու համար մեզի պէտք եղած ցորենը, փոխանակ 60 միլիոն տեղական դրամանիշի, որով Միացեալ Նահանգները կը փոխանակէին ցորենը։

– 1956ի յաղթանակով պայքարը վերջացած չէ. ան կր շարունակուի տակաւին մեզի դէմ զանազան տեսակի ճնշումներով։

– Մենք պէտք է պայքարինք արաբական յետադիմութեան և աշխարհակալութեան դէմ։

– Իրաքի Ֆէյսալ թագաւորին տեղ Սուլտական Արաբիոյ Ֆէյսալը մէջտեղ եկաւ, Նուրի Էլ Սաիտի տեղ՝ Պուրկիպան։

(Շար. տես էջ 6)

Նախագահը Փոր Սաիտի մէջ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՈՅ ԱՌԹԻՒ

„ՋԱՀԱԿԻՐ"

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ, ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ, ՄԱՂԹԵԼՈՎ ԱՆՈՆՑ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Ա.Մ.Հ.Ի ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՄԷՋ

Անցեալ Ուրբաթ, 23 Դեկտ. 1966, Ա.Մ.Հ.ի Յաղթանակի Օրուան (եռակողմանի յարձակման դէմ) 10րդ տարեդարձին առթիւ թէյասեղան-ընդունելութիւն մը սարքուած էր Հայկական Ընթերցասրահի մէջ։

Այս հանդիսութեան կը նախագահէր Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան (Առաջն. փոխանորդ), ներկայ էին Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պողոյեան, Սովետ դեսպանատան Բ. քարտուղար Ս. Առաքելեան և փոխ հիւպատոս Գ. Թալալեան, «Ալ Կամհուրիէ» պաշտօնաթերթի խմբագիր Ուսթազ Ահմէտ Ղալպան, եգիպտացի հիւրեր, քոյր միութեանց և մամուլի ներկայացուցիչներ, գրողներ, արուեստագէտներ, ուսուցիչներ և հոծ թիւով ընկեր-ընկերուհիներ և հիւրեր։

Հրաւիրեալները տեղ գրաւած էին ճոխ սեղաններու շուրջ, և երբ թէյի սպասարկութիւնը վերջ գտաւ՝ Հայկ. Ընթերցասրահի վարչութեան կողմէ բացման խօսքը կատարեց ընկ. Ն. Պալաեան, որ բացատրեց օրուան հաւաքոյթին նպատակը և երեք «հուռռա» առաջարկեց Ա. Մ. Հ.ի կենացը։

Առաջին խօսողը եղաւ ընկ. Հայկ Օհաննէսեան, որ անդրադառնալով 1956ի Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Իսրայէլի յարձակման պատճառներուն և անփառունակ վախճանին՝ պանծացուց անկախութեան համար ինկող հերոսներուն յիշատակը։

(Շար տես էջ 5)

ՊԱՏՈՒՈՅ ՀԻՒՐԵՐՈՒՆ ՍԵՂԱՆԸ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԳՐՈՂ ՄԻՔԱՅԷԼ ԿԻՒՐՃԵԱՆԻ

Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի, Հայ Գրողներու Միութեան և Յակոբ Պարոնեանի անուան երաժշտական Կոմետիայի պետական թատրոնի կողմէ կազմակերպած յիշատակի հանդէսը, նուիրուած եգիպտահայ գրող Միքայէլ Կիւրճեանին, տեղի ունեցաւ 12 Դեկտեմբեր 1966, Երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 7ին, Պետական Երաժշտ. Կոմետիայի թատրոնին մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան։

Բեմին վրայ նախագահութեան աթոռները գրաւուած էին ընկերներ Վարդգէս Համազասպեան, Սիլվա Կապուտիկեան, Մանեա Ասլանեան, Ժագլին Պալեան, Սարգիս Պալեան, Մարօ Մարգարեան, Անահիտ Սահինեան, Գառնիկ Ստեփանեան և Շահէ Տատուրեան։

Բացման խօսքը կատարեց բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեան։ Ապա Մ. Կիւրճեանի կեանքին և ստեղծագործութեան մասին հանդէս եկաւ Դարեգին Ստեփանեան։ Խօսք առնեցաւ նաև «Ջահակիր»ի խմբագիրին և յայտնի բեմադրիչ Մանեա Ասլանեանի։

Կարճ դադարէ մը ետք՝ բեմադրուեցաւ Ե. Օտեանի և Մ. Կիւրճեանի հեղինակութիւն «Զար Զըլը Արթին Աղա կամ Ֆրանք և Թուրք պատերազմը» կատակերգութիւնը, որ երաժշտական կոմետիայի վերածուած էր, որուն գլխաւոր դերակատարը հանդիսացաւ վաստակաւոր արթիսթ Ե. Շահնազարեան։

ԱՄԵՆ. ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԻՐ ՍԵՂԱՆԻՆ ՄԱՍՆԱԿԻՑ Կ'ԸՆԷ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի ԱՐՏՕՆԱՏԻՐՈՒՀԻՆ ԵՒ ԽՄԲԱԳԻՐԸ

Հինգշաբթի, 8 Դեկտ. 1966, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոս հրաւէրով Էջմիածին այցելեցին Եգիպտոսի արտօնատիրուհին և խմբագիրը ընկերակցութեամբ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակ. Կապի Կոմիտէի բաժնի վարիչ և [illegible]։ Անոնք այցելեցին Էջմիածնի Թանգարանը, Վեհարանը, [illegible] ւած հեթանոսական տաճարի [illegible] ու արդիական սարքաւորումներով օժտուած մեծ տպարանը։

Ժամը 3ին հրաւիրեալները, ինչպէս նաև Տ. Հայկազուն Ս. Արքեպիսկոպոս, մասնակից եղան Վեհափառի սեղանին։

Ընթրիքէն ետք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնութիւնները, ընկեր և ընկերուհի Սարգիս և Ժագլին Պալեանները վերադարձան Երևան։

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆՈՒԷՐԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Ս. Հայաստանի Մշակոյթի Նախարարութեան [illegible], Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի միջոցաւ Գահիրէի Գալուստեան Ազգ. Վարժարանին ուղարկուեցան [illegible] աշխատանոցի մը ողջական թանկարժէք սարքաւորումներ, 2 սնտուկներով (մօտ 350 քիլօ), որոնք արդէն հասան [illegible]։ Այս սարքաւորումները պիտի ծառայեն աշակերտութեան աւելի գործնականօրէն ըմբռնելու այն գիտելիքները՝ որ կը դասաւանդուին գիրքերու միջոցաւ։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՀԻ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ

1 Դեկտ., Հինգշաբթի, կ. ե. ժամը 8ին Երևանի իր բնակարանին մէջ, մեծատաղանդ բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեան գեղեցիկ ընդունելութիւն մը կազմակերպած էր ի պատիւ սփիւռքահայ խմբագիրներուն։

Այս առթիւ հրաւիրուած էին ծանօթ մտաւորականներ, գրողներ և արուեստագէտներ. Կոստան Զարեան, Արմէն Զարեան, Գեղամ Սևան, Սարգիս [illegible], [illegible], Մարօ Մարգարեան, [illegible] րութիւնեան, Տէր և Տիկին Գրիգոր [illegible], երգչուհի Լուսինէ Զաքարեան, [illegible]։ Ասոնցմէ [illegible] և «Ջահակիր»ի արտօնատիրուհին և խմբագիրը, ինչպէս նաև ազգականներ և բարեկամներ։

Ճոխ սեղանի մը շուրջ համախմբուած, հրաւիրեալները վայելեցին տանտիկնոջ հիւրասիրութիւնն ու [illegible]։ [illegible] բաժակաճառեր, կենացներ, երգ և նուագ [illegible] ու զուարթ մթնոլորտ։

Ուշ գիշերին վերջ գտաւ այս գեղեցիկ ընդունելութիւնը։

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՊՈՐՏԻ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆՑ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ Ի ՊԱՏԻՒ «ՋԱՀԱԿԻՐ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ-ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Կիրակի, 11 Դեկտ. 1966, կ.ա. ժամը 11ին Երևանի Սպորտային Տան դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը ի պատիւ Թերթիս խմբագիր ընկեր Սարգիս Պալեանին։

Կը նախագահէր Ս. Հայաստանի Սպորտ Նախարար տեղակալ ընկեր Լևոն Հայրապետեան. Ներկայ էին հայկական սպորտային զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, [illegible] «Ֆիզկուլտուրնիկ» Թերթի խմբագիր ընկ. Վիլէն Մարտիկեանը։

[illegible] և պարգևուեցան [illegible]։

Բաժակներ [illegible] Եգիպտոսի սպորտային [illegible]։

Ընդունելութեան վերջաւորութեան [illegible] յուշանուէրներ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Շաբաթ՝ 17 Դեկտեմբերի առտու, կէսօր և երեկոյեան քանի՛ անգամ կը հեռաձայնեմ չոգենաւային ընկերութեան և քանի մը անգամ ալ կ'երթամ իրենց գրասենեակը, ստուգելու համար «Լաթվիա» ջերմանաւուն ժամանումը։

Ստատիկ փոթորիկին պատճառով կոց էր նաւահանգիստը։

Կիրակի առաւօտ, պր. Լեւոն Հիւրմիւզի հետ կը փութանք նաւահանգիստ։ Ծովը դեռ ալեկոծ է եւ բաց ծովը կը սպասեն 4–5 շոգենաւեր։

Կէսօրուան մօտ կը լսենք թէ նաւերը Փոր-Սայիտ պիտի ուղղուին և մեր երկօրեայ սպասումը ի զուր պիտի անցնի...։ Սակայն կ.ե. ժամը 1ին «Լաթվիա» կը սկսի մօտենալ։ Պր. Լ. Հիւրմիւզ անմիջապէս կը հեռաձայնէ Առաջնորդարան, Սրբազանին, որպէսզի պատշաճ ընդունելութիւն մը պատրաստեն։

Ջերմանաւը քարափին մօտեցած է և հայրենի մտաւորականները, մեր անթառամ ցանձերէն մաս մը, շարուած բազրիկին՝ կը դիտեն ողջունելու եկողները Գերշ. Տ. Զ. Եպիսկ. Զինչինեան, մեթր Ստեփան Շահպազ, Պ. Թալլեան և տիկինը և ուրիշ ազգայիններ։

«Բարի եկաք»ներ կ'արձակուին, մինչ հայրենի հիւրերը կը բաւականանան ժպտելով և ձեռք շարժելով։

Զարմանալիօրէն կը պարզուի, որ իրենցմէ ոչ ոք և մեզմէ ոեւէ մէկը կը ճանչնան զիրար։

Գաղափար մը կ'ունենամ և կ'ըսեմ. «Հայրենի եղբայրներ և քոյրեր, ես «Ջահակիր» Թերթին Թղթակիցն եմ։ Խմբագրութեան եւ աշխատակիցներուն կողմէ կ'ողջունեմ ձեզ և բարի գալուստ կը մաղթեմ։ Ձեր այս ասուպային անցքը մեզ չի գոհացներ. կը փափաքինք գոնէ՛ երկու օր ձեզ վայելել և ընդունելութիւններ սարքել»։ Մէկը կը պատասխանէ. «Ցաւաջիկայ տարի կուգանք և երկար կը մնանք։»

Անմիջապէս կը յարեմ. «Զըմռնաք ձեզի հետ բերելու նաև՝ Սեւակը, Մաշարին և... Տիրացը»։

Տեսնելով որ գէթ խօսակցութիւն տեղի չունենար, կը հարցնեմ.– Ո՞վ է ձեր մէջէն Սարմենը։ «Ներսն է», կ'ըսեն։ «Ո՞վ է Վաղարշակ Նորենց»։ Կը ցուցնեն. «Ուրախ եմ, կ'ըսեմ, կարդացած եմ ձեր գրքերը։ Ո՞վ է Բերասբէ Գրիգորեանը»։ «Ներսն է պիտի գայ», կ'ըսեն։ «Ո՞վ է Կարօ Տիրատուրեանը»։ Մէկը ցուցամատով ինքզինք կը ցուցնէ։ Կ'ըսեմ թէ իր գիրքը Թղթատած եմ, և սքանչելի գործ կատարած էք Ս. Բ. Գ.ը նկարագրելով։ Երջանիկ կը ժպտի։ «Ո՞վ է Ցիցիլիա Բլուտեանը»։ Կը ցուցնեն. գնահատական բառեր կ'ըսեմ և... կանգ կ'առնեմ։ Կուգան Բ. Գրիգորեանը և բանաստեղծ Սարմենը։ Կ'ողջունենք։

Յանկարծ միտքս կուգայ ներկայացնել մեթրը. «Ահա՛ գրագէտ Ստեփան Շահպազը»։ Կամրջակէն 4–5 ձեռքեր կը շարժին և Մկրտիչ Սարգիսեան կը գոչէ. «Գրիգոր Զօհրապի հեղինակը, կարդացել եմ...»։ Լ. Հիւրմիւզ քովէս կը սրամտէ, «Պր. Մկրտիչ, այսօր կը յորդիս... գիտ ալ ներկայացուցիր իբր ամիրալ և մարեշալ, որ...»։ Այդպէս չ'ըլլար, պիտի չհասկնան հիւմուրը կ'ըսեմ և... «Պր. Լեւոն Հիւրմիւզ՝ էմբրէզարիօ, որ Արամ Խաչատուրեանի, Գոհար Գասպարեանի և Երգի պարի համոյթի ելոյթները կազմակերպած է Եգիպտոսի մէջ»։ Կ'աշխուժանան ու կը ջերմանան խօսակցութիւնները վերէն վար և փոխադարձաբար։

Երկու ժամէն պիտի մեկնին։ Շնորհիւ Պր. Խաչիկ Յակոբեանի ջանքերուն և կազմակերպութեան վար կ'իջնեն անոնք նաւէն արագ պտոյտի մը համար։ Կը ձեռնուինք, կ'ողջագուրուինք, և ինքնաշարժով կ'ուղղուինք Առաջնորդարան։ Ապրիլեան յուշարձանին առջեւ քանիցս կը լուսանկարուին, յաճախ մեզ ալ իրենց մօտ կանչելով։ Կը մտնեն Սբ. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին, կը դիտեն։ Սրբազանը բացատրութիւններ կուտայ։ Իրենցմէ մէկը կ'ըսէ. «Հաճելի խունկի հոտ կայ...»։ Յետոյ կը դիտեն դպրոցին ամայի պարտէզը (Կիրակի էր)։

(Շար. տես էջ 6)

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ

«ՄԱՐԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ» ԴՊՐՈՑԱՇԷՆՔԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՔՇԵԱՆ ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՓԵՍՕ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ

Պուէնոս Այրէսի Հ.Բ.Ը.Միութեան Նորակառոյց շէնքին հանդիսաւոր բացումը տեղի ունեցաւ ժողովրդական շուքով, Շաբաթ և Կիրակի 26 և 27 Նոյեմբերին, բարձր նախագահութեամբ Հայրապետական Պատուիրակ Գերշ. Տ. Բաբգէն Արք. Ապահեանի։

Ծագրուեցաւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 6ին, ձեռամբ Հայրապետական պատուիրակ Գերշ. Բաբգէն Եպսկ. Ապահեանի, և ընկերակցութեամբ՝ փոխանորդ Հոգշ. Տ. Յարութիւն Ծ. Վրդ. Մուշեանի, Արժ. Տ. Սեդրակ Քհնյ. Խաչատուրեանի, ներկայութեամբ վարչականներու, շէնքին կնքահայր Ընկ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՔՇԵԱՆԻ, յայտնի ազգայիններու և այլ հրաւիրեալներու։

Տեսարան մը՝ շէնքի բացման հանդիսաւոր արարողութենէն. Ձախէն աջ.– Տէարք Ն. Խոլոբեան, Ա. Տօնիկեան, Կարապետ Էքշեան, Ն. Մալխասեան, Գ. Քէօրշեան, Ապահեան Սրբազան, Հ. Էմիրեան (հագիւ կ'երեւի), Հայր Մուշեան, Տէր Սեդրակ եւ Գ. Նուրեան

Գաղութի ծանօթ ազգայիններէն Ընկ. Կարապետ Էքշեան սիրայօժար ընդունած էր «Մարի Մանուկեան» Դպրոցաշէնքի անուանակոչման ու բացման կնքահայրութիւնը և այս առթիւ կը նուիրէ հաստատութեան, իր և տիկնոջ կողմէ 500 հազար փեսօ եւ զաւակներուն ու թոռներուն ի պատիւ 500 հազար փեսօ եւս, ընդամէնը՝ մէկ միլիոն։

Հանդիսականները սրտաբուխ ծափահարութիւններով ողջունեցին Ընկ. Կարապետ Էքշեանի այս օրինակելի ժեստը, որ միանգամայն եղաւ կարծես՝ շատ մը ներկաներուն ազնիւ զգացումները խթանող մը, քանի որ ընդհուպ սկսաւ նուիրատուութիւններ ու խոստումներ տարափ մը, որմէ գոյացող պատկառելի գումարը պիտի յատկացուի շէնքին կահաւորման և այլ կարիքներուն։

Յաջորդ օրը՝ Կիրակի կէսօրին տեղի ունեցաւ, ներկայ գտնուող ժողովուրդին յարգալից լռութեան մէջ, շէնքին օրհնութիւնն ու պաշտօնական անուանակոչումը՝ «Մարի Մանուկեան» Դպրոցաշէնք։

Ապա, հանդիսականներուն խանդավառ ծափահարութեան և բարեմաղթանքներու արտայայտութեանց մէջ, բարերար կնքահայր ընկ. Կարապետ Էքշեան կտրեց ժապաւէնը և պաշտօնապէս «բացաւ» գեղակերտ շէնքը, որմէ յետոյ ժողովուրդը առաջնորդուեցաւ հանդիսասրահ, Տիկնանց Միութեան խնամքով պատրաստուած սեղաններուն շուրջը։

Պատուոյ սեղանին շուրջ, Սրբազան Հօր կ'ընկերանային Հոգշ. Յ. Ծ. Վրդ. Մուշեան, Կաթողիկէ համայնքի առաջնորդ Գեր. Ն. Ծ. Վրդ. Գարապաշեան, կնքահայր Ընկ. Կարապետ Էքշեան, քահանայ հայրեր, միութեանց ներկայացուցիչներ և այլ հիւրեր։

Սրբազան Հօր աղօթքէն ետք, առաջին բաժակը առաջարկուեցաւ պարպել բարերար-կնքահայր Էքշեան գերդաստանի կենացը, որոնց ի պատիւ՝ Տիկնանց Օժանդակ Յանձնախումբի անդամուհիները օրհնեալ ծաղկեփունջերով զարդարեցին մայր ու աղջիկ՝ տիկիններ Էքշեանի և Կէյիկեանի կուրծքերը։ Խօսք առին Պր. Գէորգ Քիշիշեան (տեղական վարչութեան կողմէ), Ընկ. Աբր. Գրաճեան («Սևան» շաբաթաթերթին կողմէ), Ընկ. Ն. Կուժունեան («Շարժում» շաբաթաթերթին կողմէ) և Հայ Կաթողիկէ համայնքի առաջնորդ Գեր. Ն. Ծ. Գարապաշեան։

Վերջին խօսողը եղաւ Գերշ. Բաբգէն Արք. Ապահեան, որ վեր առաւ Բարեգործականի մատուցած ազգօգուտ ծառայութիւնները և հայրական օրհնութիւնները տուաւ բոլոր անոնց՝ որոնք կը սատարեն ազգապարծան այն մեծ հաստատութեան բարգաւաճման։

ԹՂԹԱԿԻՑ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ս. Հայաստանի Մշակութային Նախարարութիւնը, Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի միջոցաւ, Եգիպտոս ուղարկեց «Երեւան» դաշնամուր մը, ինչպէս նաև զանազան երաժշտական գործիքներ և դասագիրքեր, որոնք արդէն հասած են Աղեքսանդրիա, երկու մեծ արկղերու մէջ։

Այս երաժշտական գործիքները պիտի օգտագործուին «Ջահակիր» հայկական երաժշտական հիմնարկին կողմէ, որ մօտ ատենէն պիտի սկսի իր աշխատանքներուն Գահիրէի մէջ։

Երեւան, 12 Դեկտ. 1966

01083

★ ԹՌՌՆԻԿԻՆ ՆԱՄԱԿԸ ★

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Երեք տարեկան Թոռնիկը օրացոյցէն փրցուած թերթիկը տուաւ իր պապիկին և ըսաւ.

— Տէտէ, տուփը կը ձգե՞ս։

— Ի՞նչ է ասիկա, հարցուց մեծհայրը։

— Նամակ՝ Կաղանդ Պապային։

— Կը կարդա՞ս։

Թոռնիկը նոր առաւ «Նամակն ու «կարդաց»։

«Սիրելի Կաղանդ Պապա։ Ինծի կանանչ մեծ չոգեկառք մը կը բերե՞ս։ Ես բարի եմ»։

— Տէտէ, տուփը կը ձգե՞ս, ըսաւ Թոռնիկը՝ թերթիկը դարձեալ տալով իր պապիկին։

Մարդը առաւ թուղթը և իր հաստ վերարկուին գրպանը դրաւ զգոյշ կերպով ու ժպտեցաւ։

— Աչքիս վրայ, կ'ըսեմ Կաղանդ Պապային որ ուզածդ բերէ։

— Տէտէ, մե՛ծ չոգեկառք, կրկնեց Թոռնիկը։

— Ո՞րքան մեծ։

— Այսքա՛ն մեծ, ըսաւ Թոռնիկը երկու թեւերը լայն բանալով, կարծէք թէ գրկելու համար աշխարհը...։

— Աչքիս վրայ, ըսաւ մարդը։

Առաջին տարին էր որ Թոռնիկը ապսպրանք կուտար իրեն, իր անդրանիկ և միակ Թոռնիկը։ Պէ՛տք էր ամէն գնով կատարել խնդրանքը։

Իր կերակուրի սակառը գետին դրաւ և երկու ափին մէջ առաւ Թոռնիկին Թմպլիկ երեսը, ծնեցաւ, համբուրեց անոր մտացի ճակատը, օրուան հացը առաւ, «Մնաք բարով» ըսաւ ու փողոց իջաւ։ Պատշգամէն լսեց Թոռնիկին ձայնը՝ «Տէտէ, Կաղանդ Պապային Նամակը չմոռնաս...»։

Վեր նայեցաւ ու ձեռքով բարև տուաւ։ Թոռնիկը պատշգամին ծնօտէն գուրս հանեց թաթիկն ու ինք ալ բարև ըրաւ։ Ամէն բաժանում տխուր էր իրեն համար։

Ցուրտ էր։ Մայրը եկաւ, ներս տարաւ Թոռնիկը։

Մարդը գլուխը շարժեց ու քալեց գործին։ Պզտիկ չէր տարիքով, եօթանասունը անցած՝ բայց առողջ կազմով։ Կ'ածիլուէր շաբաթը երկու անգամ միայն և ունէր մօրուք որ իրեն ծերուկի երեւոյթ կուտար։ Կաղանդ Պապային շատ կը նմանէր այդ օր։

Գահիրէին ծայրը, Նեզոսի Զրամբարին տանող ճամբուն վրայ մեծահարուստ հայու մը կերպասեղէնի ֆապրիքը կ'աշխատէր չընչին օրավարձով։ Զանազան գործերու ձեռնարկեր էր՝ ծխավաճառի պզտիկ խանութ մը՝ Հայկական Ակումբին անկիւնը, կիզէի մէջ քանի մը աթոռով սրճարան մը՝ ուր վերջին Նպարեղէն ծախեր էր և ամէնքն ալ վնասով փակեր։ Անգործ տարիներէ ետք՝ գտեր էր վերջապէս ատաբաղորացի հայրենակից մը, որուն հետ (քսան տարի առաջ էր ատիկա) կերպասի պզտիկ գործարանի մը հիմն էր դրեր։ Ֆապրիքը մեծցեր էր, գործը ընդարձակուեր, տէրը հարստութիւն էր դիզեր ու ինք մնացեր էր պարզ գանապան։

Գործարանատիրոջ «մարդ»ն էր, վստահ ու հաւատարիմ։ Փաստը հետը կը կրէր։

«Ֆապրիքին բանալիները», կ'ըսէր ձեռքը գրպանին զարնելով և չխրտացնելով։ Աշխարհ կը տեսնէր իր պարկեշտ ըլլալը՝ իր աղքատ վիճակէն։ Եթէ ուզէր՝ միշտ առիթը կը ներկայանար աչք գոցելու և առատ դրամ շահելու, բայց ինք անկաշառ էր։

— Պատիւով կ'աշխատիմ և մարդէ չեմ վախնար, մարդու բերան չեմ ծռեր։

— Ա՛յդ պօյը մնացեր, կ'ըսէր կ'ին, առանց դժգոհելու իր վիճակէն։

«Հաւասար» կը զգար ինքզինք միլիոնատէրին հետ՝ սա՛ տարբերութեամբ՝ որ իր հարստութիւնը «Դրամով չէր չափուեր»։

Ամէն առտու ինք կը բանար ֆապրիքին դուռը, իրիկունը ձեռքովը կը կղպէր ու բանալին գրպանը՝ կարծէք թէ կէս միլիոն ոսկին գրպանած՝ տուն կ'երթար գոհ և ուրախ։

«Բարոյապէս տէ՛րն եմ», կ'ըսէր հպարտ հպարտ։

Նիւթապէս ոչինչ ունէր։

Առենէ մը ի վեր գիշերապահութիւն չէր ըներ։ Գործաւորները՝ քանի մը վերակացու, հարիւրի չափ պատանի տղաք աժան օրավարձքով, կ'աշխատէին երկու խումբով՝ գիշեր ցերեկ։ Ինք հրահանգ ունէր դուռը կղպուած պահելու որպէսզի գողութիւն չըլլայ։ Տէրը ոսկի կը կտրէր ու ինք բաժին ունէր ատոր մէջ։

Տասնըհինգ օրը անգամ մը կը վճարուէր ամէնուն պէս և գանձածը իր ուտելիքին, երթևեկին և ծխախոտին կը բաւէր։ Աղջիկն ու փեսան ալ կ'աշխատէին և կինը միայն տունը կը մնար Թոռնիկին հետ։ Ծայրը ծայրին կ'ապրէին. կեանքը այնքան սուղ էր։

Թոռնիկ ունենալէն ասդին՝ գործը այլևս իրեն համար «ժամանց» էր, սրճարան չերթալու և տունը չբանտարկուելու միջոց մը։ Ցետոյ՝ ֆապրիքին բանալիները։ Որո՞ւ պիտի վստահէր։ Պատիւ էր իրեն համար որ գողութիւն տեղի չէր ունեցած երբեք։ Կիրակի օրերը տունն էր, Թոռնիկին հետ։ Ամէն իրիկուն կանուխ տուն կուգար վայելելու համար իր Թոռնիկը և արևը նոր կը ծագէր իրեն համար։

Տարբեր էր մեծ հայր ըլլալէ առաջ։ Իր միակ հաճոյքն էր շատ ծխելը։ Կը փաթթէր գլանիկները իր ձեռքով՝ համաչափ, մեքենայէն ելածի պէս։

Մոլի ծխող մը եղեր էր ամբողջ կեանքին ընթացքին։ Կը հազար շարունակ։ Թոռնիկը բուժեր էր զինք, նոր կեանք բերեր՝ իրեն։ Նոր լոյս՝ իր հոգիին։ Ծխախոտը համ հոտ չունէր այլևս։ Օրը կը վառէր քանի մը գլանիկ, սուրճին հետ, սովորութիւն մը որուն գերին չէր սակայն։

Նստած չոր աթոռակին վրայ, կը տեսնէր միայն մէ՛կ դէմք, մէկ հոգի, մէկ արև. իր Թոռնիկը։

Կեանքը սկսեր էր իրեն համար երեք տարի և քառասուն երկու օր առաջ...։ Ինչ այդ տարիքն ունէր... Այդ գիշեր՝ անձկագին սպասեր էր Թոռնիկին աշխարհ գալուն։ Մինչև լուսաբաց մնացեր անքուն՝ մայրանոցին սպասման սրահին մէջ՝ բարի լուրին համար։ Արշալոյսին բուժքոյրը տուեր էր աւետիսը՝ «Մանչ է»...։

Իր աչքերը լեցուեր էին և համբուրեր էր իրեն հետ սպասող հարազատները։ Ջուսպ մարդ՝ իր զաւակը մէկ անգամ միայն համբուրեր էր։ Սակաւախօս և միշտ քաշուած ինք իր մէջ՝ այդ վայրկեանին նոր մարդ էր դարձեր. կատակաբան, ընկերական, ընտանեսէր։ Այդ առաւօտէն սկսած՝ քալելով գացեր էր գործի ու գլխդասեղ մը չէր գներ իր անձին համար. «Թոռնիկս թող հագնի»։

Ֆապրիքին դրան առջև նըստած՝ կը «տեսնէր» միայն և միայն Թոռնիկը՝ որուն համար պատրաստ էր հարիւր տարի ապրելու։ Այնքա՜ն գեղեցիկ էր այլևս աշխարհ։ Աման ձիեր, աւազամբրեկին թէ անձրևին, կը «տեսնէր» Թոռնիկին ամէն մէկ շարժումը, լացը, ծիծաղը, խօսքն ու երգը։

(Շար. տես էջ 4)

Ռումանական Երգարուեստի Հմայքով

ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Յուլիսեան Յեղափոխութիւնը ոչ միայն Գահիրէի Պետական Օփերան վերջնականապէս ձերբազատեց պատահական գործակատարներու կամակատարութիւններէն, այլեւ լայն հնարաւորութիւններ ստեղծեց որպէսզի ժողովուրդը առիթի մօտէն ծանօթանալ բարեկամ ժողովուրդներու ձեռք բերած արուեստի նուաճումներուն։

Մշակութային փոխյարաբերութիւններու հիման վրայ եւ Օփերայի ընդհանուր տնօրէն Ալպոնի իմաստուն կարգադրութեամբ, նախանցեալ Կիրակի օր, Եգիպտոսի մէջ առաջին անգամ ըլլալով, իր անդրանիկ ներկայացումը տուաւ Ռումանական Ժողովրդային Հանրապետութեան Պետական Օփերայի խումբը՝ արձանագրելով աննախընթաց յաջողութիւն մը։

«Մատամա Պըթըրֆլայ»ի իրենց մասնակցութիւնը բերող հայ երգիչները (ձախէն) Գ. Փարթամեան և Մ. Գարանֆիլեան, կեդրոնը՝ երգի ուսուցչուհի Տիկ. Ճ. Ռաթլ

Բոլոր դերերգողները՝ իրենց կատարողական անթերիութեամբ, ճաշակի նրբութեամբ, երաժշտականութեամբ եւ մեկնաբանական արժանիքներով նուաճեցին ունկնդիրներու սրտերը՝ միեւնոյն ատեն յայտնաբերելով մինչ այդ մեզի անծանօթ բարձրորակ ռումանական երգային դպրոցի մը գոյութիւնը։

Ներկայացուածն էր Փուչչինիի հանրածանօթ «Մատամա Պըթըրֆլայ» օփերան։

Իտալական իրապաշտ դպրոցի վերջին ներկայացուցիչին այս երկը՝ այնքան ողեշունչ իր երաժշտութեամբ, մեղեդիներու յուզականութեամբ, տրամաթիք ոյժով եւ նուագարանական հարուստ երանգապնակով ունի անդ՝մադրելի ոյժ մը, որ իրեն կը գրաւէ բազմազգի ունկնդիրներ։

Պըթըրֆլայի պատասխանատու դերը ստանձնած էր անզուգական երգչուհի Լուչիա Սթանեսքու։ Օժտուած քնարական սոփրանոյի լուսաւոր եւ լայնատուն ձայնով՝ եւ համազօր ուժգնութեամբ ձայնածաւալով մը, ան համոզիչ կերպով դրսեւորեց իր մարմնաւորած հերոսուհիին հակադիր բոլոր տրամադրութիւնները։

Առաւելագոյն արտայայտչութեան հասցուցած՝ սիրոյ, կարօտին յուսալքման եւ ճակատագրական համակերպումի իր իմաստաւորուած ապրումները, խոր յուզականութեամբ եւ տրամաթիզմով յագեցուած, կը հասնէին արուեստի այնպիսի խորութեան մը, որ անկարելի էր չզգալ յուզումի պոռթկում մը։

Աննման երգչուհին իր կատարողական լրումին հասաւ «մնաս բարով»ի եզրափակիչ տեսարանին մէջ հմայելով ունկնդիրները իր մեկնաբանական նրբերանգներով։

Իրենց համոզիչ կատարումներով՝ այս ներկայացման յաջողութեան մեծապէս նպաստեցին՝ հիւթեղ եւ բարձրաթռիչ թենոր Ն.

(Շար. տես էջ 5)

ՄԱՍՈՒՐՆԵՐ, ՀԱՅՐԵՆԻ ՄԱՍՈՒՐՆԵՐ

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՋԱՏԿԻ

Մեր ինքնաշարժէն հազիւ դուրս ելած էինք Գեղարդի լեռնածոցին բերանը և քալել սկսած քարքարոտ, զառիվեր արահետէ մը դէպի վանք, երբ յանկարծ աչքիս ինկան կարմիր հողաթումբերու և կարմրորակ ժայռերու վրայ թառած թուփեր, որոնց վրայ, փունջ-փունջ՝ նոյնպէս կարմիր, ողկոյզներ կը ժպտէին ինծի յիսուն տարիներու հեռուներէն, սիրելի աչուկներով... Զգլխտցայ ինչպէս, խոյացայ իսկոյն հողաթումբէն վեր, ժայռի քիթն ի վեր, սայթաքելով, իյնալով ու ելլելով։ Աստուա՜ծ իմ, թուփը, աշնան ոսկիէն ալ ոչ անմասն այդ թուփը, չէի սխալած... իրական մասրենի էր։ Մասո՜ւր։ Մասուր փունջ-փունջ, կոյզ-կոյզ։ Ցիսուն տարիներէ ի վեր ամէն տեղ, ամէն երկիր փնտռած և ոչ մէկ երկիր չգտած իմ այնքա՜ն, այնքա՜ն կարօտած մասուրը։

Ագահութեամբ ափեցի կարմիր փունջին մէկը ու առի բերանս, առանց ջոկելու հասուն ու խակը, կոթունով, գրեթէ տերևներով միասին։ Այնպիսի երանութեամբ մը կը ծամէի, աչքերս յուզումի արցունքով լեցուած, որ կարծես յիսուն տարիով մանկացայ մէկէն։ Սարերս ոտքիս տակ կը զգայի, մանկութեան ընկերներս՝ մօտս, ուլերս ու հորթուկներս՝ շուրջս... ու Հաճնոյ բոլոր լեռներուն, անտառներուն, աղբիւրներուն և ծաղիկներուն ոցյրը, կարկաչը, շվվոցն ու շշունջը կը խուժէին հոգիիս մէջ...

Ընկերներս կը հեռանային վանքն ի վեր, բայց ես մնացած հոն՝ դեռ մասուր կ'ուտէի, թուփէ թուփ կը վազէի, գրպաններս կը լեցնէի, կ'արտասուէի ու երանութեամբ մը լեցուած՝ կը կըլլէի մասուրը, իր ստեւոտ և կպչուն կուտերով միասին։

Ապա փրցուցի ողկոյզ մը, տերեւներով միասին ու լամբակիս անցուցի, այնուհետեւ ամէն մէկ շարժումիս զգոյշ, որ չքանդուին մասրափունջին հատիկները... Մասո՜ւր...

Ու փունջ մըն ալ ճանկած, վազեցի քարքարուտ, դարձդարձիկ արահետով զառիվերը, կարծես եղնիկի թեթեւութեամբ ու վանքին կէս ճամփուն հասայ ընկերներուս։

Այդ պահուն մեր դէմը ելան վերերէն եկող հինգ-վեց գեղջկուհիները։ Գոյնզգոյն չթէ շըրջազգեստներ հագած, և նման գոյնի գլխաշորեր կապած։ Ամէն մէկը խոշոր ծրար մը կամ տոպրակ մը շալկած ունէր ուսին, կուշտին։ Մէջը լիքը...

— Ի՞նչ են ասոնք,— հարցուցին ընկերներս, կեցնելով մանկամարդ գեղջկուհիները և նայել ուզելով ծրարներուն պարունակութիւնը։

— Մասո՛ւր, էլի, չէ՞ք իմանում,— պատասխանեցին միքանին, ժպտելով շնորհալի ամաչկոտութեամբ։

Մերինները զմայլեցան ազնուական կարմրութեանը։ Ոչ մէկը կեանքին մէջ մասուր տեսած էր։

— Ուրկէ՞ են ասոնք— հարցուցին։ Անոնք յայտնօրէն չէին նշմարած մասուրի հատ ու կենտ թուփերը վերելքի ճանապարհին, որ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ ծանօթ վարդը, վարդին մայրը։ Եթէ փուշէն չխօսեցայ, պատճառը մանկուց սիրահարութիւնս է անոր...

— Սարերը շա՜տ, ամէն կողմ,— ըսաւ գեղջկուհիներէն մէկը, թեւովը շնորհալի կիսաշրջանակ մը գծելով դէպի վանքը սեղմօրէն ծոցն առած լեռներուն կորագիծը։

Ես ժպտեցայ մասնագիտօրէն, ընկերներուս չտեսութեան վրայ, հպարտութեամբ ցոյց տալով լամբակիս կեռասանման փունջը...

— Կ'ուտուի,— ըսի,— ես կերայ անկէ ափ ափ։— Ու ափ մը հանեցի գրպանէս ու կերայ։

Այդ պահուն էր, որ ես ուրիշ յուզիչ և հպարտացուցիչ բանի մը ականատես եղայ։ Մեր ընկերներէն տիկին մը, պոլսեցի, ձեռնապայուսակը բանալով՝ գեղջուհիներէն ամենէն աղքատիկ երեւոյթ ունեցողին ռուբլի մը նուէր տալ ուզեց...

Գեղջկուհին մերժեց, մերժեց, սակայն այնպիսի բացատրութեամբ մը, որ կուլայիր լանդաղատանքի յուզումէդ։

— Խնդրեմ, խնդրեմ, դա հարկաւոր չի, հարկաւոր չի,— ըսաւ ան, ձեռքը պաղատագին դէմ տալով դրամին, կարծես հոգիին ամբողջ խորութեամբ խոցուած եղնիկի մը պէս։

Իմ ժողովուրդիս հոգիին քաղցր ու բարձր կառոյցին հարազատ արտայայտութիւնը չէ՞ր միթէ այդ հէզ ու հպարտ էակը, նիւթապաշտ աշխարհին դէմ բարձրացող անշահախնդրութեան ու վեհութեան խորհրդանիշը...

Մասուրնե՜ր, հայրենի մասուրներ...

Եւ դուք, հայրենի հողի քաղցրիկ հոգիներ, հպարտ գեղջկուհիներ։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՅՆ»

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ

Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ «ԱՐԾԻՒ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ԵՒ ՍԱՆԱՄԵԱՆ

ՅԱԿՈԲ ՇԱՀՆՈՒՐ

Եգիպտահայ գաղութը մինչեւ 1913 թուականը կազմակերպուած թատերական խումբ չունէր։ Արտասահմանէն ժամանող բոլոր անուանի դերասանները՝ Թովմաս Ֆասուլեաճեան, զոյգ Պէնլեաններ, մեծն Սիրանոյշ, Վահրամ Փափազեան եւն, դժուարութեանց կը մատնուէին սիրող դերակատարներ գտնելու, որպէսզի կարենային իրենց թատերական արուեստը ցուցադրել թատերասէր հասարակութեան։

Ահա՛, այս բացը գոցելու եւ Եգիպտահայ գաղութը դերասանական խումբով մը օժտելու ազգօգուտ ձեռնարկին կը լծուին հոյլ մը սիրող երիտասարդներ, նոյն թուականներուն՝ կազմելով Ս.Դ. Հնչակեան «Արծիւ» թատերախումբը։

Հինգ-վեց հոգիներէ բաղկացած այս խումբին հիմնադիրները՝ Հայկ Աւագեան, Գէորգ Թերզիպաշեան, Էմրան Անանեան, Երուանդ Մկրտիչեան եւ Կարապետ Սարաֆեան, ունենալով որպէս դերուսոյց Եգիպտահայ լաւագոյն ուժերէն Օննիկ Վոլթէրը (Գալֆայեան), կը սկսին եռանդուն գործունէութեան։ Ժողովուրդէն գտած քաջալերանքը խթան կ'ըլլայ, որ հետզհետէ ուրիշ սիրողներ՝ Վահան Գափաճեան, Գէորգ Կէրիկեան, Գէորգ Ճիվէլէկեան, Վահէ Պոյաճեան, Կարապետ Կարապետեան, Յակոբ Աւետիսեան եւ կարգ մը ուրիշներ գան զօրացնելու այս նորաստեղծ թատերախումբը։



Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ «ԱՐԾԻՒ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ «ՏԱՆՋՈՒԱԾՆԵՐ»ՈՒ (ՍԵԴՐԱԿ ՇԱՀԷՆԻ) ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐԸ

Ձախէն աջ. Նստած — Վահան Գափաճեան, փոքրիկ մը, Արամ Քիւրքճեան, Գէորգ Թերզիպաշեան, Գէորգ Կէրիկեան եւ Հայկ Աւագեան։

Ոտքի.— Վահէ Պոյաճեան, Նուարդ Մանկիկեան, Օր. Ն. Անանեան, Յակոբ Աւետիսեան, Օր. Ա. Անանեան, Էմրան Անանեան, Օր. Վ. Կէրիկեան, Օր. Վարդանոյշ Քիւրքճեան եւ Կարապետ Թորոսեան։

Թատերախումբը իգական սեռի ներկայացուցիչներ չունէր դժբախտաբար. սակայն այդ դժուարութիւնն ալ կը հարթուի՝ Օրիորդ Նուարդ եւ Աղաւնի Անանեան քոյրերու մասնակցութեամբ եւ հետագային ալ Օրիորդ Վերժին Կէրիկեանի եւ Օրիորդ Վարդանոյշ Քիւրքճեանի յաւելումով։

Այս թատերախումբը իր նախնական քայլերը կ'առնէ այդ ժամանակ Քասր-էլ-Նիլ փողոցի

(Շար. տես էջ 5)

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Ո՞ւր երթամ այս գիշեր, մաղթանքներով առլցուն,
Ո՞վ միայն է այս գիշեր, ո՞վ է տխուր եւ արթուն...։
Ո՞ւր սիրտը կը ձիւնէ, ու սառոյցով է գոցուած՝
Դուռ ու տանիք, պատուհան, երթա՛մ, երթա՛մ սրտաբաց,
Ու տօնէի իմ սէրով՝ ըլլամ արեւ, սէր ու լոյս,
Ըլլամ ծիծաղ ու աղբիւր, ըլլամ գարնան բոց ու լոյս...։
Ով սուգ ունի ա՛յս գիշեր, եւ դուռն է ցուրտ ու բուք,
Երթամ հոգին սփոփեմ, ու արցունքը ես սրբեմ..
Եւ փոխադարձ ալ ես իր ջերմ ափերուն արտասուեմ...

* * *

Որքա՜ն վիշտեր կան հեռուն, որքա՜ն յուզում ու թախիծ,
Վիշտն ալ կ'ըլլա՞յ այսքան մեծ...։ Սիրտ մը անծանօթ ու անբիծ
Մանուկի պէս կը սպասէ, կախարդանքի գիշերին...
Որ ես երթամ ու մաղթեմ, «Շնորհաւոր նոր տարի»։

Նիւ Եորք, 1966 — ՆՈՒԱՐԴ Տ. ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆ-ՕՏԱՃԵԱՆ

ԹՈՌՆԻԿԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Ճի՛շդ երկու շաբաթ կար Կաղանդին։ Իրիկունը վճարում պիտի ստանար միւս գործաւորներուն հետ։

Առաւօտեան երթեւեկը սկսեր էր, օրօպիւսները լեցուն էին բայց մայթերը՝ ամայի։ Քալելը կը հաստատէր որ ինք առողջ էր։ Կէս ժամէն հասաւ ֆաբրիք, հանեց գրպանէն բանալիները. բացաւ դուռը։ Գործաւորները դուրս խուժեցին։

Իր սուր աչքով քննեց իւրաքանչիւրին ձեռքը, իր վարժ ձեռքերով՝ ամէն մէկուն գրպանը։ Ցերեկի հերթին աշխատողները մտան գործի՝ ծիծաղով ու աղմուկով։ Դուռը դարձեալ գոցեց՝ առանց կղպելու։ Ինք հոն էր։

Քաշեց իր հին, խախուտ աթոռը, նստեցաւ, խորունկ շունչ մը առաւ։ Տաքցեր էր քալելով, անապատին հովը սակայն դանակի պէս կը կտրէր իր երեսը, ձեռքերը։ Իր ջղուտ, նիհար մարմինը ցուրտէն միայն կ'ազդուէր։ Ջինամըրբիկներուն երեսին խնդացող մարդը փոխուեր էր, արի՛ւնն անգամ՝ որովհետեւ կոխած հողը, խմած ջուրը, շնչած օդը իրը չէին։ Ինք թերեւս նոյնը չէր մնացեր։

«Նոր բաներու մասին մտածենք, ըսաւ։ Նո՛րն է կարեւորը. նորը՝ վերանորոգումն է կեանքին, մարդուն, աշխարհին՝ որ ամէն տեղ աշխարհ է։ Նոր Տարին որ ամէն երկիր նոյնն է՝ շարունակութիւնը Հինին՝ նո՛ր սկիզբով։ Թոռնիկս նո՛ր ճիւղն է ծեր ծառին՝ որ ե՛ս եմ...»։

Ձեռքը տարաւ գրպանը. ծխախոտի տուփը չհանեց, ինչպէս սովոր էր ընել։ Զգոյշ հանեց գրպանէն Թոռնիկին «Նամակ»ը, գուրգուրոտ բացաւ զայն. «Կիրակի 13 Դեկտեմբեր»։ Կարմիր մելանով տպուած էր թուականը։ Վրան՝ սեւ մատիտով գիծեր։ Բայց ինք «կարդա՛ց» նամակը՝ որուն «բառեր»ը գոց գիտէր. «Սիրելի Կաղանդ Պապա, ինծի կանանչ շոգեկառք մը կը բերե՞ս։ Ես բարի եմ»։ Հրճուանքէն լեցուեցան աչքերը։ Թոռնիկին մասին ամէն մտածում, ամէն պատմութիւն կը յուզէր զինք։

«Սա գիծերը շոգեկառքին մուխն է անպայման», ըսաւ ինքիրեն։ Թերթիկը տարաւ շրթներուն և համբուրեց. «Նո՛ր հասայ գործի, որքա՞ն կարօտցած եմ Թոռնիկս», մտածեց։ «Կաղանդ Պապան մինչ պատասխան կուտայ այսպէս աղուոր նամակի», ըսաւ և թղթիկը գրպանը դրաւ։

Քիչ ետք աշխատավարձը պիտի ստանար՝ երկու շաբթուան համար ութը ոսկի։

«Ֆաբրիքէն վերջ ուղղակի շուկայ կ'երթամ և կը գնեմ Թոռնիկիս խաղալիկը։ Սուղ-մուղ կարեւոր չէ»։

Կը զգար թէ ինք Կաղանդ Պապան է ու մեծ դեր ունի կատարելիք, ճի՛շդ այն ձեւով որ մանկապարտէզի հանդէսներուն տեղի կ'ունենայ։

Դրամը գանձեց. եօթը ոսկի քառասուն ղրուշ։ Վաթսունը՝ տուրքի բաժինն էր։

Մինչեւ իրիկուն գրպանին մէջ պահեց դրամը՝ որ սկսաւ զինք անհանգիստ ընել բեռի մը պէս՝ որմէ կ'ուզէր ազատիլ։

«Շուկայ պէտք է իջնեմ հանրակառքով», ըսաւ, այդ օրուան ծրագիրը կազմելով։ «Կաղանդի գիշեր Թոռնիկիս պիտի տամ մեծ շոգեկառքը՝ ամենէն մեծը քաղաքին մէջ»։

Կանուխ չէր գնում ընելու. սակաւաթիւ էին լաւորակ խաղալիկները, որոնք հացի պէս կը յափշտակուէին յաճախորդներէն որ կրնային լայն բանալ իրենց քսակը, անհաշիւ ծախսել ու տակաւին լեցուն գրպանով տուն դառնալ...։

«Թոռնիկիս ուրախութիւնը աշխարհ կ'արժէ։ Դրամով կարելի չէ ա՛յս երջանկութիւնը գնել», ըսաւ ինքիրեն, դարձեալ ձեռքը գրպանը տանելով նամակին և դրամապանակին վրայ։

Իրիկուան գործէն ետք՝ բանալիներու տրցակը գրպանը, կերակուրի սակառը ձեռքը՝ հանրակառք մը առաւ, այն՝ որ Մեծ Շուկայէն կ'անցնի։ Կառքին մէջ ասեղ ձգելու տեղ չկար։ Մէկ ձեռքով սառած ձողը բռնեց, միւսով՝ սակառը և ոտքի ճամբորդեց սանդուխին վրայ։ Շարունակ անհանգիստ եղաւ, որովհետեւ ամէն կանգառի անցորդներ կը խուժէին ներս և դուրս։ [illegible] Մեծ Շուկան։ Վար իջաւ դժուարութեամբ։ Կը վախնար արկածէ։ Քալեց մօտակայ խանութ և հասաւ հսկայ վաճառատան մը առջեւ. «Հինգ հարիւր տեսակ խաղալիկ» անունը լուսագրուած էր ճակատին վրայ։ Հսկայ ցուցափեղկին մէջ կար մարդու մեծութեամբ Կաղանդ Պապա մը, որ ժպտելով կը շարժէր գլուխը ու խաղալիկ կը «բաժնէր» խոշոր պարկէն։ Ոտքին առջեւ պուպրիկներու քով կային վառ գոյներով խաղալիկներ՝ կարմիր բեռնակառքեր, դեղին կանաչ կապոյտ հոլեր՝ նուագող տեսակէն և կանաչ մեծ շոգեկառք մը՝ կարմիր անիւներով։ Ճի՛շդ ու ճիշդ Թոռնիկին ապսպրածին պէս։

Ցուցափեղկին առջեւ խռնուած էր բազմութիւն մը։ Խումբ մը ցնցոտիներով երեխաներ յափշտակութեամբ կը դիտէին հրաշալի խաղալիկները՝ խոշոր, փոսը ինկած անյագ աչքերով։ Կաղանդ Պապան անոնց երեսն իսկ չէր նայեր։ Փոշին և աղտը, սեւ խաւով մը ծածկեր էին անոնց վտիտ ու վհատ դէմքերն ու ձեռքերը՝ որոնց բարակ մատներուն ծայրի եղունգները կեղտով լեցուն էին։

«Ասոնք ալ մարդ են», ըսաւ Սարգիս, անոնց վրայ նետելով տխուր նայուածք մը։ Պահ մը ուզեց ջախջախել խոշոր ցուցափեղկին բիւրեղ ապակին, որ այս անժառանգ տղոց երազը կը բաժնէր իրականութենէն ու ըսել անոնց. «Առէ՛ք, տղաք, ձե՛րն են այս խաղալիկները։ Անօթի էք, գիտեմ, չոր հացով ալ կրնաք կշտանալ, բայց այս խաղալիկները — ո՛չ, դիտելով չէք կշտանար...։

Ներս մտաւ վաճառատունէն։ Պաշտօնեայ մը քաղաքավար մօտեցաւ իրեն։ Տասն անգամ գլուխէն մինչեւ ոտքը չափեց ձեւեց՝ Սարգիսի աններկայանալի վիճակը, հագուստներուն պատճառով։

— Պարոն, ի՞նչ կ'ուզէք։

— Մեծ շոգեկառք մը։

— Լարելիքո՞վ՝ թէ ելեկտրական բարդով գործող։

— Մեծ, կանանչ շոգեկառք կ'ուզեմ, այն՝ որ կարմիր անիւներ ունի։

— Անմի՛ջապէս, ըսաւ մարդը, բերելով տուփ մը վրան պծուած փառաւոր շոգեկառք մեքենայ մը՝ որուն ծխնելոյզէն մուխ կը ժայթքէր։

Խոշոր տուփին կռնակը նայեցաւ պաշտօնեան ու ըսաւ.

— Հինգ հարիւր քսանըհինգ ղրուշ։

— Ձե՞ղչ...։

— Սակագրուած են մեր ապրանքները, ըսաւ պաշտօնեան, կտրուկ եւ նայուածքը փոխադրեց նոր յաճախորդի մը վրայ՝ ժպտելով։

— Լա՛ւ, փաթթեցէ՛ք Կաղանդի զարդարուած թուղթի մէջ, ըսաւ Սարգիս։

Պաշտօնեան թղթիկ մը գրեց, պատճէնը տուփին կցեց և բունը Սարգիսին տուաւ.

— Հաճեցէք վճարել՝ ա՛յն տեղ։

Սարգիս թուղթը առաւ ու գնաց վճարելու։ Ձեռքը գրպանը տարաւ. դրամապանակը չկար։ Պաղ քրտինք մը եկաւ վրան, ձեռքերը սկսան դողալ, շրթները՝ շարժիլ։ Ամէն գրպան փնտռեց՝ կրկին։ Դրամապանակը աներեւութացեր էր։ Իր ամբողջ ունեցածը՝ եօթը հարիւր քառասուն ղրուշ։

Անգամ մըն ալ խուզարկեց գրպանները։

— Դրամս... դրամս գողցե՜ր են, ըսաւ լալագին՝ պաշտօնեային։

Մարդը չհաւատաց, կարծեց թէ սուտ կը խօսի կամ խենթ է և դուրս ելլելու պատրուակ կը փնտռէ։

— Վստա՞հ էք որ դրամ կար ձեր գրպանը...։

— Անշուշտ վստահ եմ՝ անունիս պէս։ Տասնըհինգ օրուան աշխատավարձս կար մէջը։ Եօթը հարիւր քառասուն ղրուշ։

— Կը ցաւինք ըսաւ մարդը, տուփը ետ տանելով։

— Մի՛ տանիք, մի՛ տանիք, ըսաւ Սարգիս, լեցուած սիրտով։

Գրպանը դարձեալ փնտռեց ու գտաւ Թոռնիկին «Նամակ»ը՝ օրացոյցի պարզ թղթիկը. «Կիրակի, 13 Դեկտեմբեր»։

— Ահա՛ւասիկ Թոռնիկիս գրածը՝ Կաղանդ Պապային։ Ու «կարդաց». «Սիրելի Կաղանդ Պապա, ինծի կանանչ մեծ շոգեկառք մը կը բերե՞ս»։

Պաշտօնեան արագ ակնարկ մը նետեց թղթիկին վրայ։ Ժպտեցաւ հեգնական կերպով.

— Տանիրեք, հը՛մ, չարաճճի թիւ մը...։ Անկարելի է, ապառիկ ապրանք չե՛նք ծախեր, բացարձակապէս...։

— Լաւ, այն ատեն ինծի համար պահեցէք այս գիշեր՝ մինչեւ որ տունէն ձեզի դրամը բերեմ, ըսաւ Սարգիս՝ պաղատագին։

— Դուք բերէք դրամը, մենք ձեզի աւելի լաւը կուտանք։

— Բայց ես աւելի լաւը չեմ ուզեր։ Ասիկա կ'ուզեմ Թոռնիկիս համար, պնդեց Սարգիս։

— Լաւ, ձեր ուզածը կուտանք, միայն դրամ բերէք, ոչ թէ «Նամակ»...։

— Դրա՛մ, դրա՛մ, կրկնեց Սարգիս զայրացած։ Դրամէն զատ ուրիշ ոչի՛նչ կ'ուզէք տեսնել աշխարհի վրայ։ Դրա՜մ։ Ի՞նչ է դրամը։ Ոչինչ, Ոչինչ։ Կ'արժէ՞ Թոռնիկիս սի՛րտը կոտրել՝ դրամին սիրոյն։ Կ'արժէ՞ սա դուրսը սպասող մուրացիկ տղոց սիրտը կոտրել դրամի՛ն համար։ Կ'արժէ՞ ամէն ինչ ոտնակոխ ընել դրամին սիրոյն։ Խե՛րն անիծեմ դրամին, ըսաւ զայրագին ու դուրս ելաւ վաճառատունէն։

Տղաքը կը դիտէին տակաւին անյագ ու զմայլած աչքերով՝ Կաղանդ Պապային սուտ աշխարհը...։ Սարգիս դարձեալ ուզեց քար մը վերցնել մայթէն՝ մէկուն կուրծքէն փողոց ինկած սիրտը թերեւս... ու այդ քա՛ր սիրտով փշուր փշուր ընել բիւրեղը։

«Ի՞նչպէս պիտի վերադառնամ տուն, ի՞նչ երեսով պիտի ըսեմ Թոռնիկիս թէ կորսնցուցի դրամս։ Ի՞նչպէս կրնամ ըսել թէ Կաղանդ Պապան մերժեց նուէր տալ։ Չէ, բան մը ընելու եմ»։ Ձեռքը գրպանը տարաւ։ Ֆաբրիքին բանալիներու տրցակը քովն էր։

«Կէս միլիոն ոսկի կայ գրպանս, բայց մէկ փարա չունիմ»...։

Ուզեց գործատիրոջ տունը երթալ վարձու ինքնաշարժով, դարձեալ դրամ չունէր։ Փոխ դրամ առնել մարդէն ու կատարել գնումը ա՛յդ գիշեր իսկ։

«Ո՛չ, ես մարդու բերան չեմ ծռեր։ Կը բաւէ որքան խայտառակ եղայ։ Ամբողջ իմ յանցանքս էր։ Թող քիչ մը ուշադիր ըլլայի»։

Յետոյ խաղաղեցաւ՝ աւազամբրբիկին յաջորդող օդին պէս։

«Երկու շաբաթ կայ դեռ Նոր Տարիին։ Կ'աշխատիմ ու կը յարգեմ խոստումս՝ անպայմա՛ն»։

Բարի մտածում մը մոռցնել տուաւ իր սրտնեղութիւնը։

«Կրնա՞յ ըլլալ որ, ըսաւ, դրամապանակս փողոցը ձգեցի եւ զայն գտաւ մէկը որ կարօ՛տ է այդ դրամին՝ այս օրերուն։ Կը մաղթեմ որ այդ աղքատ տղաքը գտնեն և ուրախանան։ Կա՞յ արդեօք մէկը, ոեւէ մէկը ուրախացնելէ աւելի լաւ բան՝ աշխարհիս վրայ»։

Ա.Տ.

25-12-1959

01085

Ս.Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ «ԱՐԾԻՒ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

(Շար. Դ. էջէն)

վրայ գտնուած Ս.Դ. Հնչակեան Սրահին մէջ՝ սարքելով կարգ մը ներկայացումներ յոգնախուռն հանդիսատեսներու ներկայութեան։

Ի՞նչ էին համաշխարհային Ա. պատերազմէն առաջ բեմադրուած այդ թատերախաղերը և անոնց բարոյական ազդեցութիւնը թատերասէր հասարակութեան վրայ։

«Արծիւ» թատերախումբը առաւելապէս ազգային ոգի ներշնչող թատերգութիւններով սկսած է հանդէս գալ. նախ Սմբատ Բիւրատի «Աւարայրի Արծիւ»ը (Վարդանանք)։ Տարիներ շարունակ խումբը իր մենաշնորհը դարձուցած է՝ բեմադրերով զայն ամէն տարի առանց բացառութեան։ Հետզհետէ թատերախումբի յայտագրին վրայ տեղ կը գրաւեն «Արշակ Երկրորդ», Սեդրակ Շահէնի «Տանջուածներ»ը, Սուրէն Պարթեւեանի «Անմահ բոցը» եւլն.։ Սոյն բեմադրութիւններուն գտած ընդունելութիւններէն քաջալերուած, կազմակերպիչները քանիցս կը բեմադրեն զանոնք Գահիրէի մէջ, չմոռնալով Աղեքսանդրիան ալ, միշտ ի նպաստ Ազգատախնամի, Որբախնամի, Փոր Սաիտի գաղթականներուն և այլ բարեսիրական միութեանց։

Թատերախումբը տրամներէ զատ կը բեմադրէ նաև կատակերգութիւններ, որոնցմէ յիշենք «Խան Խալիլի Ոսկերիչները», «Ազգային Ժողովականները», «Զկնորս Զաքար», երբեմն ալ Երուանդ Մկրտիչեանի գրչին արգասիքը։ Իսկ անոնց առընթեր «Վեց ու կէս Գորտի Ժառանգորդը», «Դդումի Վաճառականը», «Թիւ 5 Խելագարը», «Բաբելոն» եւլն. եւլն.։

«Արծիւ» թատերախումբի ներշնչող ոգին եւ անոր նիւթական, բարոյական յաջողութեան մէջ մեծ դեր ունեցած է սիրեցեալ ուսուցիչ՝ Մարտիրոս Պալեան։ Իր բարեհամբոյր ու ազնիւ նկարագրին շնորհիւ, գաղութիս բոլոր հոսանքները մէկտեղելու մագնիսութիւնն ունէր ան։ Որեւէ ձեռնարկ ամլութեան կը դատապարտուէր եթէ ժողովուրդին սրտին ու զգացումին թրթռուն լարերը օգտագործել գիտցող այս հաւատաւոր մարդը «Արծիւ» թատերախումբին գլուխը չգտնուէր։

Հոս անյիշաչարութեամբ պէտք է յիշենք նաև Վահան Հապէշեանը՝ որպէս անձնուէր բեմադրիչ և հմուտ թարգմանիչ, որ սատարած է «Արծիւ» թատերախումբի ծաւալումին և յաջողութեան։ (Առանձին յօդուածով պիտի անդրադառնանք այս նուիրեալին բազմամեայ թատերական գործունէութեան)։

Ս. Բիւրատի «Վարդանանց Պատերազմը» թատերգութեան երկարամեայ բեմադրութեանց ընթացքին, իրենց յաջողագոյն և անմրցելի կերպարները ունեցած են հետեւեալները. Օննիկ Վոլթէր (Յազկերտ) Գ. Թերզիպաշեան (Ղեւոնդ Երէց), Ե. Մկրտիչեան և Գ. Կէրիկեան (Զանգակ Երէց), Կ. Կարապետեան (Վասակ Սիւնի), Վ. Գափաքճեան (Արծրունեաց Իշխան)։

Տարօրինակ է որ «Արծիւ» թատերախումբի դերակատարներուն ջախջախիչ մեծամասնութիւնը բաղկացած է Խան-Խալիլի ոսկերիչներէն, մատի վրայ կը համրուէին ասոնցմէ դուրս անոնք՝ որոնք զանազան ասպարէզներու և արհեստներու հետեւողներ էին։

Ի՞նչ է եղած ասոր պատճառը։ Իմ յաճախակի այցելութիւններս և բարեկամական կապերս ոսկերիչ տարեկիցներուս հետ, ինծի այն համոզումը ներշնչած են, որ ասոնք՝ իրական շուկայի կեանքի մէջ մէյմէկ դերասաններ են, և շատ բնական է որ այդ առօրեայ դերասանական խմորով թրծուածները բեմի վրայ ըլլային իսկական դերակատարներ։ Խան-Խալիլ տեսակ մը հաւաքավայրն էր ազգին ցաւերովը մորմոքող և արուեստի տենչովը արբեցած մարդոց, որոնք բնական է որ իրենց ասպարէզ և իրենց կարելի միջոցներով ամոքէին ցաւը այն կարօտեալներուն, որոնք հազարներով Ա. Համաշխարհային պատերազմէն վերջ ապաստանութիւն կը գտնէին Եգիպտոսի հիւրընկալ ափերը։

Հոս սրտի անհուն զեղումով է որ կ'ոգեկոչենք քաղցր յիշատակը անոնց՝ որոնք առյաւէտ բաժնուած են մեզմէ և մենք երախտագէտ հոգիով է որ կ'արձանագրենք մեր այս հուսկ յարգանքը։

×

Սեքլեանի և Անդրանիկի միջեւ տեղի ունեցած է անհասկացողութիւն մը, զոր չար լեզուներ կնոջական խնդիրի կը վերագրեն... (ակաջդ խօսի Խորէն Տէտէեան)։ Անդրանիկի թատերախումբին Երուսաղէմ մեկնումովը, խումբին մաս կազմող դերակատարներէն կը մնան հոս՝ Եգիպտոս, Սանամեան և իր կինը։ Հասոյթի միջոցներէ զուրկ մնացած այս արժանաւոր արուեստագէտը կը միանայ «Արծիւ» թատերախումբին և կը վերակազմէ զայն, աւելի եռուն գործունէութեան մը երաշխիքովը։

Եւ իսկապէս ալ Սանամեանի անխոնջ ջանքերուն շնորհիւ աւելի կենդանութիւն կը ստանայ «Արծիւ» թատերախումբը եւ թատերական անդաստանը կը ծաղկի բարոյալից, ընտանեկան թատերգութիւններով։

Հետզհետէ կը բեմադրուին «Մարուող Ճրագներ», «Վերադարձը», «Կործանուածները» և Շահան Սարեանի հետ (Ֆրանսայէն եկած) «Փարոսի Պահապանները»։

Սանամեան՝ որպէս բիւրեղ դերասան, անմրցելի էր. իր առոգանութիւնը յստակ, ձայնի կշռութաւոր ելեւէջները, կիրթ շարժուձեւերը, յուզումնալի տեսարաններուն իր պոռթկումներն ու ընկճումները կը հաստատէին փառ ծառու դերակատարի մը իսկական շնորհը։

Տաղանդաւորն Աբէլեան կը խոստովանէր, որ իր հարիւրաւոր անգամներ ներկայացուցած «Նամուս»ին մէջ, Սանամեանը գերազանցող «Մլլիծատուր» ունեցած չէ։ Վարպետը՝ սքանչացած էր Սանամեանի անխարդախ խաղարկութեան։

Սանամեան իր բարի և հեզ նկարագրով կը սիրուի և կը յարգուի իր բեմի ընկերներէն։ Առօրեայ կեանքի մաքառումները, համեստ կեանք մը ապրելու պարտադրանքները կ'ընկճեն այս անձնուրաց դերասանին էութիւնը, որովհետեւ եգիպտահայ ժողովուրդին անբարեացակամ վերաբերումը այս աննկուն աշխատաւորին հանդէպ՝ յանգած է ցաւալի արդիւնքի՝ ենթակային նկատմամբ։

Անապական, անկաշկանդ սէրը թատրոնի և բեմի հանդէպ Սանամեանի նուիրումը այնքան անչափելի էր, որ ան տարիներով քարշ տուաւ իր ֆիզիքական գոյութիւնը թշուառութեան ճիրաններուն մէջ բռնուած։ Ան պայքարեցաւ, տոկաց, մնաց անողոքելի ճակատագրին մտրակի հարուածներուն տակ. ո՛չ ոք, այս գաղութի մեծամեծներէն, գործատանց տէրերէն օգնութեան կարթը երկարեց այս անզուգական բիփիք դերասանին, գործ մը հայթայթելով անոր։ Նիւթական ամէն աղբիւր ցամքած՝ իր առջեւ, ան սկսաւ դուռնէ դուռ, խանութէ խանութ, ձեռքի վրայ սիկարէթ ծախել, իր և իր կողակցին անհրաժեշտը տնօրինելու համար. . ։

«Օրհնեալ երկիր է սա — կ'ըսէր, կսկիծը սրտին — եթէ չըլլար Ֆուլը (*), ի՞նչ պիտի ըլլար իմ վիճակը»...։

Այո՛, հանդուրժեց ան. գոհացաւ Ֆուլով սնանիլ առտու, կէսօր և գիշեր։ Տուաւ ան, ինչ որ Նախախնամութիւնը պարգեւած էր իրեն, արուեստի ճաշակը տալ իր ժողովուրդին և անոր սէրը փոխանցել երիտասարդ դերակատարներուն, մնաց՝ մինչեւ վերջ՝ թատերական մեհեանին արթուն սպասաւորն ու պահապանը, վառ պահելով բեմի պլպլացող ջահը...։

Գնաց ան ալ՝ իր կարգին յուսախաբ. մեկնեցաւ անծանօթ հորիզոններ, անծանօթ գերեզմանի մէջ իր յոգնատանջ ոսկորները հանգչեցնելու....

Աղապատանքի այս թախծոտ տողերս թող ըլլան, պտղունց մը անմոռաց յիշատակի, ո՛վ անխոնջ մշակ ողբացեալ մեր բեմին։

«ՍՓԻՒՌՔ»

(*) Ֆուլ-Սեւ բակլա, որ Եգիպտոսի ամենահամեղ եւ ամենէն աժան ուտելիքն է։

Պաշտօնական Հաղորդագրութիւն

Այսու կը հաղորդենք յարգոյ հասարակութեան՝ թէ Գահիրէի Հայոց Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Աւագ Քհնյ. Շաքարեան եւ Պաշտ. Քաղաք. Ժողովի Ատենապետ Տիար Արտօ Պըլըքճեան, Ուրբաթ 23 Դեկտ. 1966ի առաւօտուն այցելեցին Հանրապետութեան Քուպպէի պալատը Յաղթանակի Տօնին առթիւ եւ շնորհաւորական տողեր արձանագրեցին այս առթիւ բացուած տոմարին մէջ։

23-12-1966 ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Փոքրիկ ամփոփ և Հայկ. Ընթերցասրահի բոլոր հանդիսութեանց զարդը կազմող Նուպար Պահատրեան վարակիչ խանդավառութեամբ արտասանեց ժողովրդական բանաստեղծ Արամ Մուրատեանի արաբերէն ոտանաւորը՝ Յաղթանակի Օրուան Նուիրուած։ Հանդիսականներ երկարատեւ ծափահարութեամբ շնորհաւորեցին արտասանողն ու բանաստեղծը, որ ներկայ էր։

«Արեւ» օրաթերթի պատասխանատու-խմբագիր պր. Ե. Կոտալաջեան ծանրացաւ Ափրիկէի մէջ ԱՄՀի կատարած բարերար դերին մասին և ըսաւ որ Եգիպտոսի օրինակին հետեւեցան և պիտի հետեւին տակաւին Ափրիկէի միւս պետութիւնները։

«Ալ Կամուրիա» մեծագոյն օրաթերթի խմբագիր, Արաբ. Խորհրդարանի (Ազգ. Ժողով) երեսփոխան Ռուշտի Ահմէտ Ղալապ նախ ողջունեց օրուան տօնը, ապա շնորհաւորեց Հայկ. Ընթերցասրահը այս յաջող շնդունելութեան համար, և ուրախութիւն յայտնեց որ հայերն ալ ինքզինքնին Եգիպտոսի հարազատ զաւակները նկատելով կը խնդակցին Դեկտ. 23 փառաւոր յաղթանակին։

Պր. Կ. Եազըճեան յաջող մեկնաբանութեամբ երգեց «Ով դու գուսանը»։

Պր. Արամ Մովսէսեան, որ բոլոր հայերէն խօսքերը ձեռնհասօրէն և անմիջապէս արաբերէնի կը թարգմանէր՝ իր կարգին արտայայտուեցաւ (արաբերէն) արաբ ժողովուրդի տարած պայքարին եւ ձեռք բերած արժանի յաղթանակին մասին։



Ս. Առաքելեան խօսած պահուն

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի տնօրէն Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեան խօսելով ԱՄՀի նուաճած բարձունքներու մասին՝ շնորհակալութիւն յայտնեց Եգիպտոսի կառավարութեան և անոր կորովի առաջնորդ Կամալ Ապտէլ Նասէրի, որ եգիպտահայ գաղութին պարգեւած են ամէն ազատութիւն, կրօնական, կրթական և ազգային դետնի վրայ։

Սովետ դեսպանատան Բ. քարտուղար Ս. Առաքելեան չատ մաքուր եւ մշակուած արաբերէնով արտայայտուեցաւ եռակողմանի յործակման Թուականին Մոսկուայի մէջ, ուր ինք ուսանող էր այն ատեն արեւելեան բաժնին մէջ, ղեկավար շրջանակին եւ երիտասարդութեան ընդվզումին մասին։ Թէ ի՛նչպէս Սովետ Միութիւնը իր բարեկամութեան ձեռքը մեկնեց Եգիպտոսին այդ ճգնաժամային օրերուն եւ կարելի եղաւ նպաստաւոր ելքի մը յանգիլ։ Սակայն այդ յաղթանակը ամենէն աւելի կը պատկանի արաբ ժողովուրդին, որ գիտցաւ խիզախօրէն պաշտպանել իր հողն ու իրաւունքները ընդդէմ գաղութարարներուն։

Վերջին խօսողն էր օրուան նախագահը՝ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, որ ըսաւ թէ եգիպտացի եւ հայ ժողովուրդներու սովորութիւններն ու բարքերը այնքան նման են իրարու, որ եթէ միեւնոյն լեզուն ալ ունենային կարելի պիտի չըլլար զանազանել իրարմէ։ Այս գովաբանական խօսքեր ուղղեց ԱՄՀի քաջ եւ հայրենասէր առաջնորդ Կամալ Ապտէլ Նասէրի։

Այս խանդավառ երեկոյթը վերջ գտաւ եգիպտական քայլերգով։

Ծանօթ.— Գահիրէի «Ալ Ահրամ» արաբատառ օրաթերթի 21 Դեկտ.ի թիւին մէջ գրուած էր՝ որ Հայկ. Ընթերցասրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ Յաղթանակի Օրուան տօնակատարութիւնը։ Իսկ «Իմաժ» Ֆրանսատառ շաբաթաթերթին մէջ «Հայերը կը տօնեն ԱՄՀի յաղթանակը» խորագրով տեղեկատուութիւն մը տպուած էր (24Դեկտ.1966)։

Մաղթանք Արփալէտ

Կրօնական եւ աշխարհական դասու բոլոր հայրենակիցներուս եւ բարեկամներուս կը մաղթեմ Շնորհաւոր Նոր Տարի եւ Սուրբ Ծնունդ։

Օթել Քրեզոն ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՔՀՆՅ. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԵՐԳԱՐՈՒԵՍՏԻ ՀՄԱՅՔՈՎ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Զահրիա եւ թովիչ եւ լիահնչիւն ճանճիլենայով մը օժտուած է. Բոքուեսու։

Առանձին յիշատակութեան արժանի է Է. Լազլօ (ալախինի դերին մէջ) իր արտայայտիչ խաղարկութեամբ։

Ներկայացման իրենց քանկագին օժանդակութիւնը բերած էին նաեւ Գահիրէի Պետական Օփերայի նուագախումբը, երգչախումբը եւ իր մենակատարները, որոնք ստանձնած էին ոչ նուազ կարեւոր երկրորդական դերերգները։

Վստահ եմ, որ կողմնակալ կարծիք մը արտայայտած ըլլալու մեղադրանքով պիտի չպատասպարտուիմ, երբ նախ եւ առաջ յիշեմ անունը Գրիգոր Փարթամեանի, որ Կորոյի դերերգը դրսեւորեց ամենայն հարազատութեամբ, իր աշխոյժ խաղարկութեամբ յառաջացնելով անհրաժեշտ կենդանի տեղական գոյնը։

Միքայէլ Գարանֆիլեան, որուն առաջին երեւումն էր Օփերայի բեմահարթակին վրայ, կայսերական ծոմիսերի իր համեստ դերերգով իսկ իր վրայ հրաւիրեց բոլորին ուշադրութիւնը, ցոյց տալով իր պարիթոնի հարուստ ձայնին հետ բեմական իմնավստահութիւն մը։

Ամբողջացնելու համար ցանկը՝ յիշենք նաեւ անունները Ա. Վահիսի (ծագումով հայ մը), էլ Ալֆիի, Ս. Շատպանի եւ Ս. Հեշմաթի, որոնք ունեցան պատուաբեր ելոյթներ։

Նուագավար Ա. Թոնայի նարսար ճպոտին տակ նուագախումբը հնչեց վճիտ՝ տալով կատարողական բոլոր նրբութիւնները։

Երգչախումբն ալ, Մօ. Ա. Քորսիի ղեկավարութեամբ, իր համեստ բաժինը բերաւ միաձոյլ եւ զուներ կատարումով մը։

Բեմադրիչ էլ Ալյուքիի օգտագործած բարմ տեռորները երբ իրենց ուղղափառ իրագործումներով բնհնասպութենէ զուրկ էին, գոնէ հարազատ մնալով երկին ոգիին, օգնեցին անոր բովանդակութեան պատկերաւոր դրսեւորման։

Ռումանական երգարուեստի փայլուն ներկայացուցիչները իրենց առաջին ելոյթով իսկ արժանացան եգիպտացի ունկնդիրներու անվերապահ հիացմունքի ջերմ եւ խանդավառ ծափերուն։

01086

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

29 ԴԵԿՏ. 1966

1966ԻՆ

ՍԵԴԻ ԳՈԶՈՒՆԵԱՆ

Եկար եւ ողջունեցինք քեզ տարի մը առաջ։

Ողջունեցինք՝ քաղցր յոյսերով, երազներով ու մաղթանքներով, այնպէս ինչպէս ամէն նոր տարի կը սկսինք մեծ յոյսերով եւ կը փակենք աւելի մեծ յուսախաբութեամբ։

365 օրերու ընթացքին մեզի տուիր ապագայի հանելուկներ, յոյսերու աղօտ շող, նուաճումներու փայլուն լոյս, յուսախաբութիւններու խաւար, տրտմութիւններու ցաւ, սէրերու քաղցր մեղեդի, արիւնազամ սուգ, աղի արցունք եւ դեռ...։

Այսպէս է կեանքը։ Տարիները կը սահին իրենց հետ դարձնելով մեր կեանքի սխալ եւ ուրախ էջերը։ Ժամանակը անսպառ գետի մը պէս կը հոսի։ Նոյն ժամանակն է այն, մենք ենք որ զայն նոր եւ հին կը կոչենք։ Որովհետեւ մենք ենք նոր եւ յետոյ՝ հին։ Յարաբերական կոչում մըն է այս որ աւելի մեզի կը պատկանի քան թէ ժամանակին։

Ժամանակի բաժանման հանգրուանին երբ ալչերք պիտի մաղթենք քեզի, տառապանքներու շրջան մը պիտի փակուի՝ բացուելու համար երջանկութեան յոյսերու նոր տարեշրջան մը։ Պիտի թաղենք երէկուան մեր հոգերը, դառն ակնարկներ պիտի նետենք ետեւ, դառն վերակազմութիւններ պիտի յիշենք...։ Անցած դէպքեր պիտի նկարագրուին ու վաղուան մասին ենթադրութիւններ, մաղթանքներ պիտի կատարուին։

Հաւատքը ապագային համար, ապահովագրական պայմանագիր չէ։ Հաւատքով սպասել վաղուան չի նշանակեր վաղն իսկ ընդունիլ ինչ բարիք որ կը փափաքինք։ Հաւատքով վաղուան սպասել կը նշանակէ վաղուան բոլոր ակնկալեալ կամ անակընկալ պատահարներուն համար պատրաստուիլ հոգիով։

Ի՞նչ պիտի պատահի վաղը։

Չե՛նք գիտեր, կեանքը անստոյգ է ամենուս համար։

Մեր գիտցածը ներկան է եւ երէկը. վաղուան բոլոր գալիքները մեր հակակշռին տակ չեն, ինչ որ պիտի պատահի ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՀԻ։

Երբ եկար գեղեցիկ էիր, նոր էիր, թարմ եւ փայլուն։

Այժմ տգեղ կ'երեւիս, ոչ իսկ կը զիջանինք կարեկից ակնարկ մը նետել վրադ։ Այլեւս ծերացած ես, անցեալի ծանր բեռան տակ, գաւազանիդ վրայ կքած, հին շրջազգեստով, անցեալի յուշերով լի, կեանքիդ մօտալուտ վախճանին՝ կը սպասես քու յաջորդիդ։ Անոր կը սպասենք նաեւ մենք, որ քեզ շատ կը նմանի արտաքինով, իր ներքինը սակայն ամբողջ խորհուրդ է։ Ու մենք այժմէն իսկ մեր աչքը ուղղած ենք վաղուան՝ այդ «Նոր»ին որ յաւիտենական յոյսը կը պլպլայ եւ խոստումը կը փոցավառի։

Մի քանի ժամէն միասին պիտի անցընենք քու վերջին օրդ, ու շաբաթ գիշեր՝ կէս գիշերին յոգնաբեկ ծերունիի մը նման ամբողջ ծանրութեամբդ պիտի իյնաս «Նոր»ին թեւերուն մէջ, պիտի ողջագուրուիս անոր հետ ու վերջին շունչդ փչելով պիտի ըսես անոր. «Քեզի կը յանձնեմ այս աւանդս»։

Քու մահէդ պիտի ծնի կեանքի նոր խորհուրդը, ու մենք Ամանորի սեմին վրայ, պիտի մոռնանք անցեալի խաւարը եւ ինչպէս քեզ անցեալին՝ անգամ մը եւս մանկունակ ուրախութեամբ նոյն յոյսերով արշալոյսի բալախուն, ու երազներով լի, այս անգամ պիտի գիրկընդխառնուինք քու յաջորդիդ՝ «Նոր»ին, ապագային՝ այս մեծ անծանօթին հետ, որ մութին մէջ կանգնած հսկայ հարցական նշան մըն է՝ որ դարձեալ բեռնաւորուած ապագայի յոյսերով, երազներով պիտի միանայ մեզի ժպտուն ու ծածուկ եւ մենք ակամայ կոնակ պիտի դարձնենք քեզի։

Այսպէսով մեր կեանքէն օղակ մը եւս է որ պիտի ջախջախուի ու պիտի երթայ խառնուելու անցեալին ինկած օղակներուն եւ մենք քիչ մը աւելի պիտի ծերանանք, քայլ մը եւս պիտի մօտենանք յաւիտենական հանգրուանին։

Այս է առարկայօրէն իրաց կացութիւնը։

Պիտի ողջունենք ապագային փայլուն հեռանկարը խաղաղութեան մէջ բոլորելու երկար տարիներ եւ արժանանալ անոր շնորհներուն՝ եւ պիտի մաղթենք որ ի դերեւ չհանէ մեր յոյսերը ու գալիքը հայ կեանքի, հայ ժողովուրդին համար ըլլայ նուիրական թուական մը։

Ու ան պիտի ըսէ մեզի. Ես «Նոր»ն եմ, քալեցէք ինծի հետ, տանիմ ձեզի երջանկութեան աղբիւրին։

Ու մենք պիտի նետուինք անոր կողքին, ինչպէս նետուեցանք քեզի եւ ուրիշներուն։

Ողբացեալ բանաստեղծ Վահան Թէքէեան գեղեցիկ քերթուածով մը կը պարզէ կեանքի հաշուեկշիռը եւ կ'ըսէ. «Ի՛նչ որ տուի՝ ան մնաց»։

Իրա՛ւ ալ ինչ որ տուիր մեզի եւ ինչ որ տուինք քեզի ան մնաց։

Ինչ որ մեզ պիտի տայ «Նոր»ը եւ ինչ որ պիտի տանք իրեն ան պիտի մնայ։

Գահիրէ

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱՌԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

– Անգլիա Սովետական Ռուսիոյ հետ համախորհուրդ՝ կ'ուզէ հարուածել Եմէնի յեղափոխութիւնը, բայց մեր բանակները պիտի պաշտպանեն Եմէնի յեղափոխութիւնը, որ այսօր աւելի քան երբեք ամուր հիմերու վրայ կանգնած է։

– Միջերկրականի Ուխտը, Այզընհաուրի ծրագիրը, բոլորն ալ ձախողութեան ենթարկուեցան, Իսլամական Ուխտին ճակատագիրն ալ ուրիշ ելք չի կրնար ունենալ։

– Ցետադիմութեան ուժերուն դէմ պայքարելու համար պէտք է զօրանանք, և կրնանք զօրանալ միայն աշխատելով և առաւելագոյն չափով արտադրելով։

– Նոր ծրագիրը 3.200 միլիոն ոսկի պիտի արժէ։

– Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւնը Սուրիոյ հետ է նաւթուղիներու գրաւման հարցին մէջ. Իրաքի հետ՝ անոր միաձնականութիւնը պահպանելու համար. Ալճերիոյ հետ՝ պաշտպանելու համար ընկերվարական յեղափոխութիւնը. Եմէնի հետ՝ կայսերապաշտութեան դէմ պայքարը շարունակելու համար։

Պատմական այս կարեւոր ճառը տեւեց 2 ժամ և քառորդ։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տոքթ. Վահէ Պալատունի (Նիւ Օրլէանս, Մ.Ն.) առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային–ընկերային ուղղութեան, Նոր Տարւոյ և Ս. Ծնունդի առթիւ կը նուիրէ 20 տոլար։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տէր և Տիկ. Պարէտ Փափազեան (Մոնրէալ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն իրենց եղբօր՝ Պր. Տիգրան Ջուհաճեանի (Մելպուրն)։

Պր. Վահան Սարգիսեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր աղջկան Օր. Լիւսի Սարգիսեանի (Թորոնթօ)։

Օր. Արշալոյս Շահրոզեան (Գահիրէ) Նոր Տարւոյ առթիւ մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Փայլուն Սէմէրճեանի (Կետարէֆ)։

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ

Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք, որ Ուորսեսթըրի (Մ.Ն.) մեր ընկեր Միսաք Տէրտէրեան, վիրաբուժական յաջող գործողութենէ մը ետք, տուն վերադարձած է և ապաքինման շրջան մը կը բոլորէ։ Ընկերոջ կը մաղթենք կատարեալ ապաքինում։

ՀԱՅՐԵՆԻ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

(Շար. Բ. էջէն)

Կարօ Տիրատուրեան կ'ըսէ ինծի. – Դամասկոսէն ողջոյնի գիր ուղղած էի «Ջահակիր»ին։

– Այո՛, տպուեցաւ թերթին առաջին էջին վրայ, կը պատասխանեմ ես։

– Եթէ կարելի է, կը փափաքիմ այժմ ունենալ այդ թիւը, կ'ըսէ։ Կը ցաւիմ որ չունիմ քովս։ Սրբազանը կը փնտռէ Առաջնորդարանի իր սեղանին վրայի թերթերուն մէջէն և չի գտներ...։

Կարօ Տիրատուրեան կը խնդրէ որ իր ողջոյնները հաղորդեմ ընկ. Սարգիս Պալեանի, և կ'աւելցնէ. «Երեւանի մէջ չկրցանք տեսնուիլ իրարու հետ, մենք մեկնեցանք իր հասնելէն առաջ»։

Կը լեցուինք ինքնաշարժները և կ'ուղղուինք դէպի Պոմպէյի Սիւնը, յետոյ Գոմ-էլ-Շոկաֆայի գետնադամբանները, ուր իրենց հարկ եղած բացատրութիւնները կը տրուին։ Շատ գոհ են. Թէև ոմանք փափաքեցան Մոնթազայի պալատը երթալ, բայց ժամանակ չկար, աւա՜ղ։

Բ. Գրիգորեան մեզի կը բաժնէ կրծքանշաններ, Արարատի պատկերով. Չի մոռնար նաեւ տալու հնութեանց արաբ պահպաններուն և... ոստիկաններուն, որոնք գոհունակութեամբ կը ժպտին անակընկալ փափկանկատութեան համար։ Հայրենի մտաւորականները մեծ ու խոնարհ են։

Գորնիշէն պտոյտով վերադարձ ջերմանաւ։ Ժամը 3ն է։ Կ'ողջագուրուինք և մեր սիրելիները կը բարձրանան սանդուխներէն։

Մեթր Ս. Շահպազ մշակոյթի կապի նախագահուհի Արաքսի Վարսեանին կ'ըսէ. «Զմոռնաք ըսածս հաղորդել Մինաս Հիւսեանին»։ «Անհոգ եղէք այդ մասին։ Եւ գիտցած եղէք որ առաջին առթիւ ձեզ պիտի հրաւիրենք Հայաստան», կը պատասխանէ Վարսեան։ Չեմ կրնար ես զիս զսպել և կ'ըսեմ. «Ստեփան Շահպազ արժանի էր աւելի կանուխ հրաւիրուելու. ուշացած էք, շատ ուշացած ուրիշներու հանդէպ ալ, աճապարեցէք։ Եւ ներողամիտ եղէք համարձակախօսութեանս համար»։ Կը ժպտի, գլուխը նշանակալից կերպով շարժելով։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 21-12-1966

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

1.— Գահիրէի ամբողջական Թեմական ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան 1967 Յունուար 22ին, Կիրակի առաւօտ, ժամը 8.30էն սկսեալ։

2.— Պիտի ընտրուին 24 անդամներ իբրեւ ազգային երեսփոխան։

3.— Համաձայն մեր կազմական կանոնագրի, քուէները պէտք է տալ միմիայն Ա.Մ.Հ.ի հպատակ եւ 30 տարին լրացուցած ազգայիններու։

4.— Անհրաժեշտ է մինչեւ ընտրութեան օրը պատրաստել 24 թեկնածուներու անունները իրենց հօր անունով, քուէարկութեան պահուն խճողումի տեղի չտալու համար։

5.— Ընտրութեան օրը իւրաքանչիւր ընտրող պարտի միասին բերել իր եգիպտական հպատակութեան վկայագրին ԲՆԱԳԻՐԸ, որպէսզի զայն ներկայացնելէ վերջ ստանայ իր ընտրական քարտը եւ կարենայ քուէարկել. այն անձը որ ի ձեռին չ'ունենար եգիպտահպատակութեան քարտին բնագիրը՝ պիտի չկարենայ մուտք գործել Առաջնորդարանի բակէն ներս եւ քուէարկել։

6.— Իրենց հօր հպատակութեան վկայագրով ընտրելու իրաւունք ունեցողները պարտին միասին բերել իրենց հօր եգիպտահպատակութեան քարտին ԲՆԱԳԻՐԸ։

7.— Քուէները կ'ընդունուին առաւօտեան ժամը 8.30էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 7, ուսկէ յետոյ ներկայացողները կը մերժուին։

8.— Քուէաթուղթին վրայ ընտրելիներու համար որոշեալ 24 թիւէն աւելի գրուած անունները կը ջնջուին։

9.— Մէկէ աւելի քուէաթուղթ պարունակող պահարանները բոլորովին չեղեալ կը համարուին։

10.— Քուէաթուղթերը պէտք չէ որ ստորագրուած ըլլան։ Ամէն ստորագրուած քուէաթուղթ չեղեալ կը համարուի։

Աղօթարար՝
Առաջնորդական փոխանորդ Գահիրէի Հայոց
ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ

ԱՄԱՆՈՐԻ
ԵՒ
Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ
ԱՌԹԻՒ

ՀԱՆԴԷՍ – ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒ
Շաբաթ, 7 Յունուար 1967, երեկոյեան ժամը 7ին
ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՏՕՆԱԾԱՌ

ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԽՐԱԽՃԱՆՔ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Առաջնորդութեամբ
«Four Flashes», Koko & Son Orchestre նուագախումբին
ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 13.5 Ե.Դ.
Կաղանդ Պապային նամակը պարտաւորիչ է փոքրերուն համար
Ապահովեցէք ձեր սեղանները, դիմելով սրահ ամէն երեկոյ ժամը 7-10, կամ հեռաձայնելով թիւ 934908։

ԿՈՉ

ՍՐԱՀԻՍ ԸՆԿԵՐ ԵՒ ՀԱՄԱԿԻՐ ԾՆՈՂԱՑ

Բոլոր այն ծնողները, որոնք կը փափաքին որ իրենց զաւակները մաս կազմեն Սրահիս կազմակերպած 7 Յունուար 1967ի Նոր Տարւոյ և Ս. Ծնունդի հանդէսի յայտագրին (երգով, պարով կամ արտասանութիւնով)՝ թող բարեհաճին արձանագրել իրենց զաւակները սրահիս քարտուղարութեան մօտ՝ մինչև Երեքշաբթի 3 Յունուար 1967, երեկոյեան ժամը 7-10, կամ հեռաձայնելով թիւ 934908։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ 1967Ի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ
«ԵՐԵՒԱՆ»
ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՊԱՏԿԵՐՈՎ ՄԸ
Ունենալու համար դիմել Սրահ՝ ամէն երեկոյ։

01087